

Умберто Еко

ΜΑΧΑΛΙΟΤΟ ΗΑ ΦΥΚΟ

*Само за вас, синове на науката и на познанието, написахме този труд.
Вгледайте се в книгата, съсредоточете се върху посланието, което пръснахме
на различни места; това, което прикрихме на едно място, сме изразили на
друго с цел да достигне само до вашата мъдрост.
(Хайнрих Корнелий Агрипа фон Нетесхайм, "За тайната философия", 3, с.
65)*

*Суеверието носи нещастие.
(Реймънд Смълиан, "5000 години преди новата ера", 1, 3, 8)*

I

КЕТЕР [1]

1

Клише (иврит) [2]

И тогава видях Махалото.

Медната сфера беше окачена на дълго стоманено въже, закрепено в центъра на църковната апсида, и описваше равномерни колебания с неотклонно величие.

Аз знаех, но всеки би трябвало да го съзре, очарован от спокойното дишане на Махалото, че периодът му е управляван от отношението между квадратния корен на дължината на въжето и онова число Пи, което макар и нелогично за обикновения човек, по божествена логика задължително свързва обиколката и диаметъра на всички възможни окръжности, така че времето, за което сферата изминава разстоянието от единия до другия полюс, е резултат от тайното съзаклятничество между най-безвременните сред мерките: единичността на точката на окачване, двойствеността на едно абстрактно измерение, тройната природа на числото Пи, загадъчния четириъгълник на корена и съвършенството на кръга.

Знаех също, че в основата, по отвеса, спуснат от точката на окачване, е поставено магнитно устройство, което действа върху един цилиндър, скрит в сферата, и осигурява постоянното движение; този механизъм компенсира съпротивлението на материята, като не само не противоречи на закона на Махалото, а напротив, позволява му да се прояви, защото се знае, че една материална точка, притежаваща тегло, окачена в празно пространство на неразтегливо въже, ако няма триене в точката на окачване и не се влияе от

съпротивлението на въздуха, ще се люлее равномерно до безкрай.

Осветено от последните слънчеви лъчи, които проникваха през витражите, металното кълбо хвърляше бледи променливи отблясъци. Ако докосваше с шипа си, както в миналото, слой мокър пясък, с какъвто тогава е бил застлан каменният под на апсидата, при всяко люлеене щеше да оставя лека следа и браздата, всеки миг променяйки едва забележимо посоката си, щеше да се разширява все повече във форма на процеп, на клин, внушавайки представата за лъчиста симетрия и напомняйки скелета на мандалата [3], невидимата структура на пентакула [4] или на мистичната роза. Не, по-скоро един разказ, записан върху безкрая на пустинята чрез следите, оставени от неизброими скитащи кервани. Или историята на бавни хилядолетни миграции, защото може би така са се придвижвали атлантидите от континента, наречен Му [5], в своето упорито, алчно странстване от Тасмания към Гренландия, от Козирога към Рака, от острова на принц Едуард към архипелага Свалбард? Шипът повтаряше, преразказваше в сгъстено време това, което те бяха извършили между два ледникови периода и навярно още вършеха вече като пратеници на Властелините; може би, пътувайки между островите Самоа и Новата Земя, шипът се докосваше в своята точка на равновесие до Агарта, Срединето на Света? Интуитивно усещах, че една обща плоскост свързва полуостров Авалон в крайния север и Антарктическата пустиня, в която е скрита загадката на Ейърс Рок.

В този момент, точно в четири часа следобед на 23 юни, Махалото уби постепенно скоростта си в единия край на плоскостта, после се спусна лениво към центъра и на половината от траекторията си отново започна да набира скорост, разцепвайки послушно невидимия квадрат на силите, който бележеше неговата съдба.

Ако бях останал там, безразличен към бягащите часове, за да наблюдавам как тази птича глава, този връх на копие, този обърнат шлем очертава в празното пространство собствените си диагонали, докосвайки двете противоположни точки на своята незрима дъга, щях да стана жертва на фантастна илюзия, защото Махалото щеше да ми внуши, че плоскостта на колебанията му описва пълен кръг, като се връща в отправната си точка за тридесет и два часа, рисувайки силно сплесната елипса, която се премества около своя център с постоянна ъглова скорост, пропорционална на синуса на географската си ширина. Как би се въртяла тя, ако точката на окачване се намираше на купола на Соломоновия храм [6]? А може би Рицарите бяха опитали и там? И изчислението, крайното значение не се е променило? Може би църквата на абатство "Сен Мартен-де-Шан" беше истинският Храм? Така или иначе, експериментът би бил свършен само на Полюса, единственото място, където точката на окачване би лежала по продължението на оста на земното въртене и където Махалото би извършвало привидния си цикъл за двадесет и четири часа.

Но от това отклонение от Закона, което впрочем Законът предвижда, от това нарушаване на едно златно правило, чудото не ставаше по-малко възхитително. Знаех, че земята се върти и че с нея се въртим и аз, и "Сен Мартен-де-Шан", и целият Париж, въртим се всички заедно под това Махало, което в действителност не променя никога своята плоскост на движение. Защото там, където беше окачено, и по цялото безкрайно мислено продължение на въжето нагоре, към най-далечните галактики, се намираше, спряла във

вечността, Неподвижната Точка.

Земята се въртеше, но мястото, където бе окачено стоманеното въже, беше единствената постоянна точка във вселената.

Затова и моят поглед бе отправен не толкова към земята, колкото нагоре, където се извършваше тайнството на абсолютната неподвижност. Махалото всъщност ми казваше, че макар цялата вселена, земното кълбо, слънчевата система, небулозите, черните дупки и изобщо всички рожби на великата космическа еманация, от първите еони [7] до най-гъстите материи, да се върти, съществува една-единствена точка, опора, болт, свършена ос, около която се движи мирозданието. И в момента аз участвах в един върховен експеримент, аз, който при това се движех с всички и с всичко, но можех да виждам Онова, Неподвижното, Крепостта, Сигурността, ослепителната мъгла, която не е тяло и няма ни лице, ни форма, ни тегло, нито количество или качество, и не вижда, не усеща, нито пък е осезаема, не е място в дадено време и пространство, не е душа, разум, въображение, мнение, число, ред, мярка, вещество, вечност, не е нито мрак, нито светлина, не е лъжа, но не е и истина.

Стресна ме разговорът, сух и вял, между едно момче с очила и едно момиче, което за съжаление и очила нямаше.

- Това е махалото на Фуко - обясняваше момчето. - За първи път опитът бил извършен в едно подземие през 1851 година, после в Обсерваторията, после под купола на Пантеона с въже, дълго шестдесет и седем метра, и двадесет и осемкилограмово кълбо. От 1855 година е тук, в намален размер, окачено в онази дупка в средата на свода.

- И какво прави? Само се клати.

- Доказва, че земята се върти. Понеже точката на окачване остава неподвижна...

- А защо остава неподвижна?

- Защото една точка... Как да ти обясня... В центъра, разбираш ли, всяка точка, която е точно в средата на всички точки, които виждаш, нали, тази точка - геометричната точка - ти не я виждаш, тя няма размери и понеже няма размери, не може да се движи нито наляво, нито надясно, нито нагоре, нито надолу. Затова не се върти, нали разбираш? Ако една точка няма размери, естествено, не може да се върти около себе си. Няма, така да се каже, дори себе си...

- Ама нали земята се върти?

- Земята се върти, но точката не се върти. И да искаш, и да не искаш, това е положението!

- Нейна си работа.

Нещастница. Над главата си имаше единствената неподвижна Точка във Вселената, единствения откуп срещу проклятието на *panta rhei* [8], а смяташе, че това било Нейна работа, а не нейна. И наистина, веднага след това двамата се отдалечиха, той, назубрил някакъв учебник, който му беше притъпил способността да се смайва, а тя, глупава и недостъпна за тръпката на безкрайното; и нито един от двамата не регистрира в паметта си ужасяващото преживяване на тази тяхна среща, първа и последна, с Единственото, Неотделимото, великото Ен-соф [9]. Как можеха да не паднат на колене пред олтара на Несъмненото!

Стоях и гледах, изпълнен със страхопочитание. В този миг се убедих, че

Якопо Белбо е прав. Когато ми говореше за Махалото, приписвах вълнението му на някакво естетическо фантазиране, на онзи рак, който бавно се оформяше, безформен, в душата му, преобразувайки неговата игра, стъпка по стъпка, без той да го съзнава, в действителност. Но ако имаше право по отношение на Махалото, значи и всичко останало беше истина, Планът, Световният заговор, и ненапрасно бях дошъл тук, в навечерието на празника на Свети Йоан. Якопо Белбо не беше луд, просто чрез Играта случайно бе открил истината.

Защото досегът със Свещеното не може да продължава дълго, без да обърка разума.

Опитах се тогава да откъсна погледа си, като проследих дъгата, която се насочва от капителите на колоните, разположени в полукръг, по нервюрите на свода към ключовия камък, повтаряйки тайната на готическата арка, която се крепи на едно отсъствие, върховно лицемерие на статиката, и внушава на колоните да тласкат нервюрите нагоре, а на нервюрите, оттласквани от ключовия камък, да притискат колоните към пода, докато сводът представлява едновременно всичко и нищо, причина и следствие. Но си дадох сметка, че като пренебрегвам Махалото, висящо от свода, за да се възхищавам на самия свод, всъщност се отказвам да пия от извора, за да се опиянявам от красотата на стубела.

Апсидата на "Сен Мартен-де-Шан" съществуваше само защото, в съответствие със Закона, можеше да съществува Махалото, а то съществуваше, защото съществуваше тя. Човек не може да избегне безкрайността, казах си, като се стреми към друга безкрайност, не може да се спаси от откриването на идентичното, заблуждавайки се, че може да срещне различното.

Все така без да успея да отместя поглед от ключовия камък на свода, се дръпнах назад, стъпка по стъпка, защото само за няколко минути, откакто бях влязъл, бях научил пътя наизуст, а и големите метални костенурки, които преминаваха от двете ми страни, бяха достатъчно внушителни, за да ги улавям с крайчеца на окото си. Отстъпвах по дължината на кораба назад към изхода и отново над главата ми връхлетяха онези заплашителни праисторически птици от прокъсано платно и стоманена тел, онези зловещи прилепи, които нечия окултна воля бе обесила на църковния свод. Възприемах ги като познавателни метафори, съдържащи значения и асоциации, далеч по-дълбоки от тези, които музейната функция искаше прикрито да внуши. И ето че подобно на мезозойски насекоми и влечуги, като алегория на продължителните миграции, които Махалото е преразказало върху пясъка, като архонти [10], като извратени еманации, върху мен връхлетяха с дългите си клюнове на археоптерикси аеропланите на Брьоге, Блерио, Ено, хеликоптерът на Дюфо [11].

Така човек влиза в парижкия Музей на Уменията и Занаятите, след като е прекосил един двор от XVIII век и е прекрачил прага на бившата църква, вградена в по-късния музеен комплекс, както някога е била вградена в несъществуващото вече абатство. Влизаш и вървиш заслепен от това съзаклятие, което обединява висшия свят на небесните арки с долния свят на консуматорите на земни масла.

На пода се простира цял низ от самоходни превозни средства, бицикли и парни автомобили, над теб пък висят леталата на пионерите; някои от експонатите са цели, макар и олющени, разядени от времето, но всички заедно изглеждат на странната светлина, смес от естествена и електрическа, сякаш покрити с някаква патина, с лака на стари цигулки; от други са останали само скелети, шасита, зъбчати колела и манизели, които те заплашват с

неописуеми мъчения, и ти вече се виждаш прикован към онова инквизиторско ложе, където всеки миг нещо може да се задвижи и да се впие в месата ти, докато не признаеш греха си.

Но отвъд този шпалир от стари средства за придвижване, отдавна вече неподвижни и с ръждясали души, чисти знаци на една техническа гордост, в името на която бяха изложени за поклонение, две статуи, отляво - Статуята на Свободата, умалено копие на тази, която Бартолди [12] е проектирал за един друг свят, и отдясно, статуята на Паскал, стоят на пост пред апсидата, където колебанията на Махалото са заобиколени сякаш от кошмарите на някой болен ентомолог: щипки, челюсти, пипала, прешлени, криле, крака, цяло гробище от механически трупове, които биха могли да се задвижат едновременно: магнити, еднофазни трансформатори, турбини, конвертори, парни котли, динамомашини; а в дъното, покрай пътеката зад Махалото, като асирийски, халдейски или картагенски идоли, като огромни Ваали [13] с някога нажежени кореми, като Нюрнбергски девственици [14], оголващи своите настръхнали от гвоздеи утроби, се редяха експонати, които навремето са били самолетни двигатели, невъобразим венец от вкаменени фигури, коленичили в преклонение пред Махалото, сякаш синовете на Разума и Просвещението бяха осъдени да пазят вечно самия символ на Традицията [15] и Познанието.

Възможно ли е отегчените туристи, които плащат своите девет франка на касата, а в неделя влизат безплатно, да си мислят, че някакви стари господа от миналия век, с бради, пожълтели от никотина, с мазни и смачкани яки, с романтични черни връзки и рединготи, вонящи на тютюн, с пръсти, кафяви от киселини, и мисъл, вкисната от академична завист, комични призраци, които се наричат един друг "скъпи учителю", са поставили всички тези предмети под сводовете движени само от безкористна просветителска страст, от задължението да удовлетворят исканията на буржоазния радикален данъкоплатец или от желанието да възхвалят великия триумф на човешкия прогрес? Не, не, "Сен Мартен-де-Шан", отначало църква на абатство и след това музей на техническата революция, е бил замислен като синтез на тайнствени истини и тези самолети, тези самоходни машини, тези електромагнитни скелети бяха поставени тук, за да поддържат един диалог, чиято формула все още ми убягваше.

Трябваше ли да вярвам в лицемерното твърдение на каталога, че господата от Конвента са създали този музей, за да доближат до масите едно светилище на всички умения и занаяти? Не, твърде очевидно беше, че дори думите, с които се описваше проектът, бяха същите, с които Франсис Бейкън [16] описва Соломоновия храм в своята "Нова Атлантида".

Но пък възможно ли беше единствено аз, Якопо Белбо и Диоталеви да сме прозрели истината? Тази вечер може би щях да узная отговора. Необходимо беше само да остана в музея след затварянето му и да изчакам до полунощ.

Откъде ли щяха да влязат Те? Не знаех, подозирах само, че някъде из подземията на Париж съществува проход, който свързва някоя точка в музея с друга точка в града, навярно около Порт Сен Дьони, но бях убеден, че ако изляза, няма да мога повече да проникна в музея.

Направих опит да се отърся от магията на мястото и да огледам църквата с трезви очи. Вече не търсех откровението, исках информация. Реших, че в другите зали ще е трудно да намеря скривалище, където да убягна от проверката на пазачите (нали това им е работата - при затварянето да обиколят залите, за да видят, дали някъде не се спотайва крадец), и че не би могло да се открие по-добро място, където да се приютя, от тази част на

църквата, претъпкана със стари автомобили. Да се скрия жив в едно мъртво превозно средство. Толкова игри бях играл, защо да не опитам и тази?

Смелост, казах си, не мисли повече за Познанието; потърси помощ от Техниката.

Притежаваме различни чудати Часовници и други Механизми, които извършват Последователни движения... Освен това имаме Къщи на сетивните измами, в които с успех осъществяваме всякакъв вид Манипулации, Лъжливи видения, Заблуди и Илюзии... Това са, сине мой, богатствата на Соломоновия храм.

(Франсис Бейкън, "Новата Атлантида", изд. "Роули", Лондон, 1627, с. 41-42)

Възвърнах си контрола над нервите и въображението. Трябваше да играя с ирония, както бях играл само допреди няколко дни, без да се увличам. Намирах се в музей и се налагаше да бъда хитър и прозорлив до краен предел.

Погледнах с надежда към аеропланите над главата си: дали не можех да се покатеря в кабината на някой двуплощник и да дочакам нощта, сякаш прелитам Ламанша, предвкусвайки "Почетния легион". Марките на автомобилите край мен звучаха с трогателна носталгия... "Испано-Суиса - 1932", красив и гостоприемен. Неизползуваем обаче, защото се намираше много близо до касата. Макар че бих могъл да излъжа пазача, ако носех голф и кожен шлем и кавалерствувах на дама в красив джемпър, с шапка като каска и прическа "а ла гарсон". Моделът "Ситроен С 64" от 1931-ва бе представен в разрез - чудесно нагледно пособие, но невъзможно скривалище. А да не говорим за парната машина на Кюньо [17], огромна, цялата заета от котела, тенджерата или там както му казват. Трябваше да погледна вдясно, където покрай стената бяха наредени велосипедите с големи колела, подобни на цветя, бързоходите на барон Дре [18], еднопедалите, спомен от кавалерите с цилиндри, които са размахвали крачки из Булонския лес, рицари, яхнали конете на прогреса.

Срещу велосипедите, цял ред разкошни каросерии, примамливи убежища. Не, не този "Панхард Динавия" от 1945-а, много е прозрачен и тесен със своята елегантна аеродинамичност, но трябваше да огледам високото "Пежо" 1909-а, подобно на мансарда, на царско ложе. Ако се настаня в него и потъна в кожените седалки, никой няма да ме открие. Но е трудно да се вмъкна - един от пазачите е седнал на пейка точно отсреща, с гръб към велосипедите. Друго би било да се кача на стъпалцето, загърнат в пелерина с яка от скъпа кожа, докато той, с кожени гамаши и фуражка в ръка, ми отваря почтително вратичката...

Спрях погледа си за миг върху един "Обеисан" от 1873-та, първото френско моторно превозно средство за дванадесет пасажера. Ако "Пежото" беше апартамент, то това беше цял замък. Но не можех и да помисля да се кача в него, без да привлече вниманието на всички. Колко е трудно човек да се скрие, когато скривалищата са "картини от една изложба"!

Прекоших отново залата: Статуята на Свободата се издигаше, "озарявайки света", върху двуметров пиедестал, представен като нос на кораб с режещо острие. В него беше скрита нещо като караулка, в която човек можеше да застане прав и да съзерцава през един корабен илюминатор панорамата на

Нюйоркския залив. Подходяща наблюдателница, когато настъпи полунощ, защото от нея в мрака бих могъл да обхвана с поглед и апсидата вляво, и централната част на църквата вдясно, а откъм гърба ще съм прикрит от голямата каменна статуя на Грам [19], обърната към други коридори, тъй като се издигаше на нещо като трансепт. Но на светло се виждаше идеално дали в караулката има човек, тъй че и най-немарливиият пазач, за да му е чиста съвестта, би надникнал вътре, след като всички посетители са излезли.

Нямах много време, в пет и половина щяха да затворят музея. Побързах да се върна при обиколната пътека. Нито един от двигателите не можеше да ми послужи за убежище, нито пък, вдясно, огромните корабни механизми, останали от някоя потънала "Лузитания"; не ми служеше и гигантският газов двигател на Лъноар [20] със своето обилие от зъбчати колела. Не, светлината отслабваше и проникваше някак водниста през сивите прозорци и отново ме обземаше страх при мисълта, че ще се озова сред тези зверове и в светлинния сноп на електрическото фенерче ще видя в тъмното как те изникват от мрака, пъхтят с тежкото си недрено дихание, кости и вътрешности без кожа, скърцащи, вонящи на маслена слуз. Как щях да оцелея в тази изложба, която ми се струваше все по-отвратителна, на дизелови гениталии, турбинни влагалища, метални тунели, които навремето са бълвали (а може би и тази нощ щяха да бълват?) огнени езици, пари, свистения, или пък щяха да шумолят лениво като книжни хвърчила, да свирукат като шурци; как щях да оцелея между тези скелети, проява на чисто абстрактна функционалност, между тези автомати, способни да мачкат, режат, преместват, цепят, ускоряват, възпират, преглъщат с бутала и хълцат с цилиндри, да се разчленяват като зловещи марионетки, да въртят барабани, да преобразуват честоти, да превръщат енергии, да въртят волани? Те щяха да ме нападнат, насъскани от Властелините на Света, които ги бяха създали, за да свидетелствуват за грешките на Сътворението, ненужни уреди, идоли на господарите на земния свят. Как бих могъл да устоя, без да се огъна?

Да си вървя, да си вървя, истинска лудост върша, аз, недоверчивият, се уплитам в играта, която лиши от разсъдък Якопо Белбо...

Не зная дали направих добре, но тогава останах. Ако не бях останал, днес щях да узная началото, а не края на историята. Или пък щях да стоя тук, както сега, самотен на този хълм, докато кучетата лаят долу в равнината, и щях да се питам дали наистина това е краят, или краят ще настъпи едва по-късно.

Реших да продължа. Излязох от църквата, кривнах наляво покрай статуята на Грам и навлязох в една галерия. Озовах се в отдела за железниците и многоцветните умалени модели на локомотиви и вагони ми се сториха като развлекателни джунджурии, като играчки, като частици от някаква приказна миниатюрна страна... Вече започвах да свиквам с редуването на тревога и доверчивост, на ужас и блаженство (а не е ли именно това началото на болестта?) и си казах, че виденията в църквата са ме смутили, защото дойдох тук очарован от страниците, написани от Якопо Белбо, които бях разчел с цената на множество тайнствени лутания и за които при това знаех, че са фалшиви. Намирам се в музея на техниката, повтарях си, намираш се в музея на техниката, почтено място, може би малко тъпо, но все пак царство на кротки безобидни двигатели, нали знаеш какви са музеите, никой досега не е бил разкъсан от Джокондата - двуполово чудовище, Медуза само за естетите, а още по-малка опасност имаше да бъде нападнат от парната машина на Уат,

която може да изплаши само аристократите, подвластни на Осиан [21] и на неоготиката, и затова изглежда тъй трогателно търсеща компромиси, едновременно функционална и украсено по древногръцки, манивела и капител, котел и колона, колело и фронтон. Якопо Белбо, макар и отдалеч, се мъчеше да ме повлече в клопката на халюцинациите, които го бяха погубили. Дръж се като учен, казвах си. Нима специалистът по вулканите е изгорял като Емпедокъл? [22] Нима Фрейзър е избягал в леса край езерото Неми? [23] Хайде, нали си Сам Спейд [24]? Трябва само да изучиш престъпния свят, това ти е занаятът! Жената, която те е омотала, накрая трябва да умре, възможно е дори от твоята собствена ръка. Сбогом, Емили, хубаво беше, но ти се оказа безсърдечна кукла!

След галерията на Транспорта обаче идва залата "Лавоазие", предхождаща голямото стълбище, което води към горните етажи.

Тази игра на шкафове от двете страни, този вид алхимичен олтар в центъра, тази литургия на цивилизовано свещенодействие от осемнадесети век не изглеждаха случайни, напротив, бяха резултат от някаква символична стратегия.

Първо, изобилието на огледала. Ако е едно, значи се намираме в областта на човешкото, иска ти се да се огледаш. А тук не се виждаш. Търсиш се, търсиш да откриеш своето място в пространството, където огледалото да ти каже "ти си тук и си ти", и много страдаш, измъчваш се, защото огледалата на Лавоазие, вдлъбнати или изпъкнали, те разочароват, подиграват ти се: дръпваш се назад и се откриваш, преместваш се, и вече те няма. Този театър на отраженията е бил разположен тук, за да те накара да се почувствуваш несигурен за мястото си. Сякаш ти казват: "Ти не си Махалото, нито на мястото на Махалото". И изпитваш неувереност не само по отношение на себе си, но и по отношение на всички предмети, разположени между теб и едно друго огледало. Разбира се, физиката може да ти обясни явлението и неговата причина: вземи едно вдлъбнатото огледало, което фокусира в себе си лъчите, идващи от предмета, в случая аламбик, поставен върху меден съд, и огледалото ще отрази падащите лъчи по такъв начин, че няма да видиш предмета, който стои точно срещу огледалото, но интуитивно се догаждаш, че е извън огледалото, призрачен, въздушен, висящ сред пространството и обърнат. Естествено, достатъчно е да се преместиш, и ефектът изчезва.

Но после виждаш себе си наопаки, в друго огледало.

Непоносимо.

Какво е искал да каже Лавоазие, какво са искали да ни внушат създателите на Музея? Познаваме всички магии на огледалата още от арабското средновековие, още от Алхазен [25]. Струвало ли си е да се създават Енциклопедията на Дидро и векът на Просвещението, да се прави Революцията само с цел да се докаже, че е достатъчно да изкривиш повърхността на едно огледало, за да потънеш във въображаемото? А не е ли по-голяма илюзията на обикновеното огледало, всяка сутрин, когато се бръснеш, да виждаш отсреща другия, осъден да бъде вечно левак? Заслужаваше ли си да ти кажат това в тази зала и не ти ли го казват само за да ти внушат да виждаш по друг начин всичко останало, витрините или инструментите, които се преструват, че възхваляват предимствата на физиката и химията от века на Просвещението?

Предпазна кожена маска за опити с огън. Дали обаче е за това? Наистина ли господинът със свещите под стъкления звънец си е слагал тази муцуна на канален плъх, тази украса на подземен обитател само за да не си раздражни очите? О, колко си бил изнежен, доктор Лавоазие! Ако си искал да изследваш

кинетичната теория на газовете, защо тъй педантично си възстановил парната въртележка, това кълбо с човчица, което като се нагрее, започва да се върти и да бълва пара? Нали първият подобен уред вече е бил създаден от Херон [26] по времето на Гносиса [27] като допълнение към говорящите статуи и другите чудеса на египетските жреци?

А какъв е онзи апарат за изследване на ферментацията при гниенето, от 1781-ва, чудесна алюзия за вонящите чудовища на Първосъздателя? Безкраен низ от стъклени тръби, които свързват една круша с цял ред сфери и улеи, прикрепени на вилки между две колби и пренасящи от едната към другата някаква течност през серпантини, които се губят в празното... Ферментация при гниене ли? По-скоро *balneum Mariae* [28], сублимация на *mysterium conjunctionis* [29], производство на Еликсир!

А апаратът за ферментация на вино (отново ферментация!)? Нима наистина е само редуване на стъклени спирали, които преминават от атанор [30] до атанор и свързват един аламбик с друг? Или пък онези очилца, миниатюрното пясъчно часовниче, малкият електроскоп, лещата, лабораторното ножче, което прилича на буква от клинообразно писмо, шпатулката с пружинка, стъкленото острие трисантиметровото тигелче от огнеупорна глина за зачеване на хумункулус с размерите на гном, миниатюрна матка за микроскопични уродчета, махагоновите кутийки, пълни с бели пергаментови пликчета, подобни на лечебните прахове на селски аптекар, изпъстрени с неразгадаеми знаци и съдържащи не минерални проби (както е обяснено), а частици от савана на Василид [31] или кивоти с крайната кожица на Хермес Трисмегист [32], или пък тапицерското чукче с дълга и тънка дръжка, с което ще бъде обявено началото на краткия ден на Страшния съд: цял набор квинтесенции от някаква разпродажба при Дребното племе на Авалонските елфи и накрая, тайнственото приборче за анализ на изгарянето на маслените субстанции с неговите стъклени колбички, наредени във формата на четирилистни детелини, от своя страна свързани помежду си едни чрез златни, други чрез стъклени тръбички, последните пък водещи към меден цилиндър, от който се спуска отвесно друг цилиндър от злато и стъкло, следван от висящи апендикси, брадавици, тестиси, израстъци, сливици... Нима това е модерната химия? И нима трябваше да бъде гилотиниран авторът, доказал, че в природата нищо не се губи, а само преминава от един вид в друг? Или пък са го убили, за да му запушат устата, та да не издаде тайните, които всъщност е разкривал, както Нютон, който издигнал науката така високо на крилете си, а продължавал да размишлява върху Кабалата и същините на качествата.

Залата "Лавоазие" в Музея беше изповед, шифровано послание, сбит израз на цялата експозиция, гавра с горделивата мисъл на модерния разум, нашепване на незнани тайни. Якопо Белбо беше прав, Разумът грешеше.

Бързах, времето напредваше. Ето ги метъра, килограма и другите еталони, все гарантиращи фалшива сигурност. Бях научил от Алие, че тайната на пирамидите се разбулва, ако ги измерваш не в метри, а в древни лакти.

Ето ги сметачните машини, привидно тържество на количественото, а в действителност прозрение за окултните качества на числата, връщане към Нотарикона [33] на равините, които бягали по европейските поля. Астрономия, часовници, автомати... Не биваше да се спирам при тези нови открития. Навлизах в сърцевината на едно тайно послание във вид на рационалистичен Театрум и набързо щях да разгледам после, след затварянето и преди полунощ, всички тези предмети, които при косата светлина на залеза добиваха истинския си образ на символи, а не на уреди.

Напред, през залите на занаятите, на енергията, на електричеството, все едно не бих могъл да се скрия между тези стъклени шкафове. Колкото по-ясно съзирах същността на изложените предмети, толкова по-силно ме обхващаше тревогата, че няма да успея да намеря скривалище, от което да проследя среднощните прояви на техния съкровен смисъл.

Вече се движех като подгонен, от часовника и от ужасното приближаване на Цифрата. Земята се въртеше безпощадно, часът наближаваше, след малко щяха да ме изпъдят.

Най-сетне, след като прекосих галерията с електрическите уреди, стигнах до малката зала на стъклото. Каква странна логика беше наредила тъй, че отвъд най-напредничавите и скъпи машини, сътворени от модерната мисъл, трябваше да следва една зона, посветена на способности, познати още от хилядолетия на финикийците? Това беше сборна зала, в която се редуваха китайски порцелан и грънчарски изделия, майолики и фаянс, хермафродитни вази на Лалик [34] и произведения от Мурано, а в дъното, зад огромна витрина, триизмерен и в естествена големина, се виждаше лъв, убиващ змия. Привидната причина за присъствието на тази фигурална група беше, че тя е изработена изцяло от стъкло, но истинската причина навярно беше друга... Помъчих се да си спомня къде съм виждал този образ. И си спомних. Демургът, противната рожба на Мъдростта, първожрецът, Илдабаот, виновникът за света и за неговия основен недостатък, бе приел формата на лъв и на змия и неговите очи бълваха огнена светлина. Може би целият Музей изобразяваше ужасяващия процес, чрез който от целостта на изначалния принцип, Махалото, и от блясъка на Плеромата, от еон към еон, Огдоад се разсипва, тъй че се достига до космическото царство, където властвува Злото. Но в такъв случай лъвът и змията, които виждах, ми казваха, че моето посвещаване, което, уви, се извършваше в обратна посока, вече приключва, че след малко щях да видя света вече не какъвто трябва да бъде, а какъвто е.

И тогава забелязах в десния ъгъл на залата, опряна до прозореца, кабината на Перископа. Влязох. Намерих се пред стъклен екран, подобен на командно табло, по който се движеха картините на някакъв филм, много неясни, разрез на някакъв град. После забелязах, че филмът се прожектира от друг екран, окачен над главата ми, където образите се виждаха обърнати, а този втори екран беше окулярът на първобитен перископ, направен в общи линии от две кутии, съединени под тъп ъгъл, от които едната, по-дългата, стърчеше като тръба извън кабината, над главата ми и зад гърба ми, достигайки един по-висок прозорец, от който вероятно чрез система от вътрешни лещи, осигуряващи по-широк обхват, улавяше пейзажа отвън. Като изчислих колко съм се изкачил, установих, че перископът ми позволява да виждам околността от такава височина, от каквата се виждаше през витражите на "Сен Мартен", сякаш увиснал на Махалото, аз съзерцавах последната гледка, която се разкриваше пред един обесен. Пригодих фокуса на зениците си към този смътен образ: сега вече разпознавах улица Вокансон, към която беше обърната апсидата, и улица Конте, която по мислена линия продължаваше църковния кораб. Улица Конте се вливаше вдясно в улица Монголфие, а вляво, в улица Тюрбиго; на двата ъгъла имаше кафенета - "Уикенд" и "Ла Ротонд", а на среща, върху фасадата на сграда, с мъка разчетох една фирма - "МОДЕЛИ ЖАКСАМ". Перископът.

Беше твърде нелогично да се намира в залата на стъклото, а не при оптическите уреди, а това означаваше, че е важно погледът навън да е именно от това място, в тази посока. Не разбирах обаче причините за този избор.

Откъде-накъде тази кабина, позитивистична и жулверновска, е поставена при символичното изображение на лъва и змията?

Във всеки случай, ако намерех сили и смелост да остана тук още десет-двадесет минути, може би пазачът нямаше да ме открие.

Останах в тази подводница известно време, което ми се стори много дълго. Чувах стъпките на закъснелите посетители, стъпките на последните пазачи. В един момент ми се прииска да се сгуша под екрана, за да убягна по-сигурно от някой разсеян поглед, но се въздържах, защото, ако останех прав и ме откриеха, винаги можех да се престоря на посетител, заплеснал се да съзерцава чудото.

Малко по-късно светлините угаснаха и залата потъна в полумрак, а кабината на перископа стана по-светла, тъй като се озаряваше от екрана, от който не откъсвах поглед, защото беше последният ми контакт със света.

От предпазливост трябваше да остана прав или ако ме заболяха краката, клекнал, в продължение на най-малко два часа. Часът, в който затварят музея за посетители, не съвпада с часа, в който си тръгват служителите. Ужасих се при мисълта за чистачите: а ако започнат сега да чистят всички зали, педя по педя? После се сетих, че сутрин музеят се отваря късно и чистачите вероятно работеха на дневна светлина, а не вечер. Трябва да беше така, поне за горните зали, защото не чувах никой да се движи. Само далечно бръмчене и от време на време по-рязък шум, може би затваряха вратите. Мъчех се да стоя неподвижен. Щях да имам време да стигна до църквата между десет и единадесет, а може би и по-късно, защото Властелините щяха да пристигнат едва в полунощ.

В този момент група младежи излизаха от "Ла Ротонд". Едно момиче мина по улица Конте и зави по Монголфие. Кварталът не беше много оживен, как щях да издържа да гледам с часове този скучен свят, който беше зад гърба ми? Но щом Перископът беше тук, дали пък не трябваше да ми носи послания с някакво тайнствено значение? Усетих, че ми се ходи по малка нужда. Не трябваше да мисля за това, беше на нервна почва.

Колко неща ти минават през главата, когато си сам и си останал нелегално в един Перископ! Навярно човек изпитва същото чувство, когато се крие в трюма на кораб, за да емигрира в далечна страна. Всъщност наистина крайната цел трябва да е Статуята на Свободата и панорамата на Нюйоркския залив. Може и да ме налегне дрямка и няма да е зле. Не, имаше опасност да се събудя твърде късно...

Най-ужасното щеше да бъде, ако ме обземеше страх: в такъв момент човек е сигурен, че всеки миг може да закрещи. Перископ, подводница, блокиран на дъното, наоколо вече плуват огромни черни риби, изскочили от дълбините, а ти не ги виждаш и знаеш само, че въздухът не ти достига...

Вдъхнах дълбоко няколко пъти. Съсредоточаване. Единственото, което в такива моменти може да ти помогне, е изброяването на конкретни неща. Да се върна към фактите, да ги изреждам, да назовавам причините, следствията. Стигнах до това и това поради това и това...

Нахлуха спомените, отчетливи, ясни, подредени. Спомените от последните три трескави дни, после от последните две години, примесени със спомените от преди четиридесет, както ги бях открил, прониквайки в електронния мозък на Якопо Белбо.

Обръщам се към спомените, за да осмисля безпорядъка на нашето стрешено мироздание. Сега, както и онази вечер в Перископа, се свивам в едно

отдалечено ъгълче на мисълта си, за да измъкна оттам един разказ. Като Махалото. Диоталеви ми го беше казал - първата сефира е Кетер, Короната, началото, първичното нищо... Бе създал отначало една точка, която се превърна в Мисълта, и в нея изписа всички знаци... Беше и не беше, затворен в името и убягнал от името. Нямаше още друго означение освен "Кой?", чистото желание да бъде назован с някакво име... В началото бе изписал знаци в светлината, един тъмен пламък блъвна от най-тайните му гълбини като безцветна мъгла, която да даде форма на безформеното, и едва що тя започна да се разсейва, в средата се образува огнен вихър, който се изля надолу и освети по-нисшите сефири чак до последната - Царството.

Но може би в този цимцум, в това оттегляне, в това усамотение, както казваше Диоталеви, вече се криеше нещо, което обещавахе великия тиккун, завръщането.

II

ХОХМА

3

In hanc utilitatem clementes angeli saepe figuras, characteres, formas et voces invenerunt proposueruntque nobis mortalibus et ignotas et stupendas nullius rei iuxta consuetum liguae usum significativas, sed per rationis nostrae summam admirationem in assiduam intelligibilium pervestigationem, deinde in illorum ipsorum venerationem et amorem inductivas. [35]

(Йоханес Ройхлин, "За кабалистичното изкуство", Хагенау, 1517, III)

Това се случи преди два дни. В четвъртък сутринта още се излежах и все не се решавах да стана. Бях пристигнал преди седмица и веднага се обадох в издателството. Диоталеви още беше в болницата, а Гудрун не изглеждаше оптимистично настроена: чувствувал се все така, с други думи, по-зле. Не смеех да отида да го посетя.

Колкото до Белбо, той не беше на работа. Гудрун ми каза, че се обади по телефона и съобщил, че трябвало да остане вкъщи по семейни причини. Какви пък бяха тези семейни причини? Най-странното беше, че взел със себе си текстообработващата машина Абулафия, както вече я наричаше, заедно с принтера. Гудрун ми каза още, че я отнесъл със себе си, за да завърши някаква работа. Защо така спешно? И не можеше ли да пише в редакцията?

Чувствувах се бездомен. Лия и детето щяха да се върнат едва след седмица. Първата вечер след пристигането си отскочих до "Пилад", но не намерих никого.

Стресна ме телефонът. Беше Белбо, но гласът му се чуваше приглушено, отдалече.

- Какво става? Откъде звъните? Вече мислех, че сте хванали гората.
- Не се шегувайте, Казобон, работата е сериозна. Аз съм в Париж.
- В Париж ли? Нали аз трябваше да замина и да отида в Музея?
- Не се шегувайте, пак ви казвам. Обаждам се от една кабина... Не, от едно кафене. Но както и да е, не зная дали ще мога дълго да говоря...
- Ако нямате жетони, идете в централата. Вкъщи съм и ви чакам.
- Не става дума за жетони. Имам неприятности. - Заговори по-бързо, за да не ми позволи да го прекъсна. - Планът. Планът е действителен. Моля ви,

не ми възразявайте. Търсят ме.

- Кой ви търси? - Мъчех се да разбера.

- Тамплиерите, разбира се. Казобон, зная, че не искате да ми повярвате, но всичко беше истина. Мислят, че притежавам картата, притиснаха ме, принудиха ме да дойда в Париж. В събота в полунощ искат да бъда в Музея, в събота, разбирате ли? Ношта срещу Свети Йоан... - Говореше на пресекулки и аз едва схващах какво ми казва. - Не искам да отивам, опитвам се да избягам. Казобон, те ще ме убият. Трябва да предупредите Де Анджелис, не, Де Анджелис не може да помогне, но в никакъв случай не полицията...

- А какво да направя?

- Не знам, прочетете дискетите. На Абулафия. Последните дни записах там всичко, най-вече това, което стана този месец. Вас ви нямаше и не знаех на кого да разкажа, писах три дни и три нощи... Слушайте, идете в издателството, в чекмеджето на бюрото ми има плик с два ключа. Големият не ви трябва, от вилата е. Но малкият е от апартамента в Милано. Идете и прочетете всичко. И решавайте тогава, за бога, не знам какво да правя...

- Добре, ще го прочета. Но после къде да ви търся?

- Не знам, тук всяка вечер сменям хотела. Да направим така, вие прочетете всичко днес, а утре сутрин ме чакайте у дома, ще се опитам да ви се обадя пак, ако мога. Чакайте, кодът е...

Чух шум, гласът на Белбо се приближаваше и отдалечаваше ту по-силен, ту по-слаб, сякаш някой се мъчеше да му изтръгне слушалката.

- Белбо! Какво става?

- Откриха ме! Кодът е...

Чу се пукот, като изстрел. Сякаш слушалката падна и се удари в стената или в поставката. Ново изпукване. После щракването на вилоката. Някой бе поставил обратно слушалката. Но явно не беше Белбо.

Веднага пуснах душа. Трябваше да се събудя. Не разбирах нищо. Значи Планът беше действителен? Каква идиотщина, нали ние го бяхме измислили! Кой преследваше Белбо? Розенкройцерите, граф Сен-Жермен, Охранката, Тамплиерите, Кръвниците? В този момент всичко беше възможно, тъй като всичко беше неправдоподобно. А може би в главата на Белбо бе станало нещо, напоследък изглеждаше толкова напрегнат, не знаех дали заради Лоренца Пелегрини, или защото все повече се запалваше по своето творение, не, Планът беше общ, мой, негов, на Диоталеви, но той беше най-запален, някак извън рамките на играта. Хипотезите обаче бяха излишни. Отидох в издателството, където Гудрун ме посрещна кисело с упрека, че тя сама движела цялата работа, втурнах се към нашата стая, намерих плика с ключовете и се затичах към апартамента на Белбо.

Запарен въздух, вонещи угарки, всички пепелници препълнени, умивалникът в кухнята - затрупан с мръсни чинии, кофата, претърпкана с празни консервени кутии. На шкафа в кабинета, три пресушени бутилки уиски, но в четвъртата - два пръста алкохол. Жилище на човек, който не е излизал няколко дни, хранел се е с каквото намери и е работил трескаво, като наркоман.

Имаше само две стаи, които бяха задръстени с книги, струпани по всички ъгли, рафтовете се бяха огънали под тежестта им. Веднага видях на масата компютъра, принтера, кутиите с дискети. Картините не бяха много в ограничените празни пространства между рафтовете, но точно над масата беше окачена една старинна гравюра, грижливо обрамчена репродукция, някаква алегория, която не бях забелязал, когато се бях качил да изпия една бира,

преди да замина на едномесечната си почивка.

На масата, снимка на Лоренца Пелегрини, надписана с дребен, твърде детински почерк. Виждаше се само лицето, но погледът, дори само погледът ме смущаваше. От тактичност (а може би от ревност?) обърнах снимката, без да прочета посвещението.

Съзрях няколко папки. Погледнах дали няма нещо по-интересно, но намерих само табулограми, издателски документи. Сред тях обаче открих един файл, който, ако се съдеше по датата, беше от времето на първите експерименти с компютъра. И наистина, името на файла беше "Абу"; спомнях си, че когато Абулафия се появи в издателството, Белбо беше почти инфантилно ентузиазизиран, Гудрун мърмореше, а Диоталеви го гледаше с ирония.

Явно "Абу" беше личният отговор на Белбо, отправен към неговите противници, едно дивашко развлечение на новопосветен, което обаче говореше недвусмислено за комбинаторната треска, с която Белбо бе пристъпил към компютъра. Той, който винаги твърдеше с невеселата си усмивка, че от момента, когато е разбрал, че не може да бъде главен герой, е решил да бъде интелигентен зрител - "не е необходимо да пишеш, ако нямаш определени причини за това, по-добре е да преписваш чужди книги, такъв трябва да бъде добрият издателски работник" - той бе намерил в компютъра нещо като допинг, беше накарал пръстите си да бягат по клавиатурата, сякаш свирят вариации на "За Елиза" на старото семейно пиано без страх, че някой ще го оценява. Няма да е намерение да твори: той, който се ужасяваше от писането, е знаел, че това не е творчество, а експеримент за установяване на комбинаторните възможности, гимнастическо упражнение. Но като е забравял собствените си всекидневни терзания, той е започнал да открива в тази игра формулата за връщане към момчешкото, присъщо на петдесетгодишните. Във всеки случай и независимо от това как, неговият вроден песимизъм, неспособността му да си дава сметка за миналото са се уталожили в диалога с една минерална памет, обективна, послушна, безотговорна, транзисторизирана, така човешки нечовешка, че е можел да позволи да не изпитва неговата обичайна житейска тревога.

име на файла: Абу

О, каква прекрасна късноноемврийска утрин.[36] Началото бе словото, удари ли камбаната, все питам за какво. Точка и отначало тръгва сам. Проба, проба, проба, едно, две, три. Ако имаш програма, можеш да правиш анаграми, ако си написал цял роман за един герой от юга на име Рет Бътлър и за едно капризно момиче на име Скарлет и после съжаляваш за това, трябва само да дадеш команда, и Абу променя всички Рет Бътлър в принц Андрей, всички Скарлет, в Наташа, Атланта, в Москва, и си написал война и мир.

Абу сега прави следното, написвам тази фраза, давам команда на Абу да промени всяко "а" в "ака" и всяко "о" в "ула" и се получава нещо като финландски.

Акабу сега пракави следнудатула: накаписвакам такази фраказака, дакавакам куламакандака нака Акабу дака пруламени всякула "ака" в "акакака" и всякула "ула" в "улака" и се пулалучакавака нешула какатула финлакандски.

О, радост, о, шемет на различieto, о, мой идеални читателю\писателю, подвластен на идеалното безсъние, о, бдение за финеган [37], о, нежно и добро създание.

Не ти помага да мислиш, помага ти да мислиш за него. Една напълно духовна машина. Ако пишеш с паче перо, трябва да дращиш по скъпата хартия и

да топиш в мастилото час по час, мислите се наслагват, китката не успява да ги проследи; ако пишеш на обикновена машина, буквите се застъпват, можеш да действуваш, но не със скоростта на твоя синапсис, а само с ритъма на механизма. Докато с него (с нея?) пръстите творят, мисълта докосва клавиатурата, лети на златни криле...

Ас ега пишас затворени очи, взема мгози текст давам команда на смпютъра да повторуе грештата ки, нж тжози път го коригира хи някръя тжй си поавш

Сега пък писах със затворени очи, взех този текст с правописни уродливости и дадох команда на компютъра да повтори грешката си, но този път с корекции, и накрая той се появи съвсем правилен, съвършен.

Можех да променя решението си и да изтрия текста: оставям го само за да покажа как върху екрана могат да съжителствуват "е" и "трябва да е", възможност и необходимост. Бих могъл също така да извадя ужасния текст от видимия на екрана, но не и от паметта, запазвайки по този начин архива на своите действия и лишавайки всеядните фройдисти и виртуозите на вариантите от удоволствието да правят догадки, да упражняват занаята си и да се радват на академична слава.

По-добре е от истинската памет, защото тя се научава, макар с цената на усилено упражнение, да помни, но не и да забравя. Диоталеви е луд, като стар сефарад [38], по онези дворци с големи стълбища, със статуи на воители, които извършват отвратителни злодеяния спрямо беззащитни жени, и след това с коридори, стотици стаи, всяка с фрески, изобразяващи чудеса, неочаквани видения, бурни приключения, движещи се мумии, тъй че всеки образ, запечатан в паметта ти, за теб се свързва с някаква мисъл, категория, елемент от космическата система, направо с някакъв силогизъм, вътрешен софизъм, с вериги от апофтегми, поредици от хипербатони, розетки от симплокии, балети от морфонемии и инварианти, изразими логоси, йерархии от стоихеи, обеми от паралелопипеди, паралакси, хербарии, генеалогии на родословни дървета, и тъй до безкрай, или пък ти идват наум Раймунд [39] или Камило [40], така че ти стигат, за да се върнеш мислено към своите видения и за да възстановиш веднага великата верига на битието, защото туй всичко, що в ума ни се разлиства, бе разумът събрал в едничка книга и Пруст се оказва смешна работа. Но когато заедно с Диоталеви решихме да създадем нещо като *arg oblivionalis* [41], не успяхме да намерим правилата на това изкуство.

Напразни усилия, човек може да търси изгубеното време, вървейки по нетрайни следи, като Палечко в гората, но не може умишлено да загуби намереното време. Палечко се връща винаги към своята идея-фикс. Не съществува техника на забравянето, още сме в стадия на случайните естествени процеси, мозъчни нарушения, амнезия, или пък на налучкването, знам ли, например пътешествия, алкохол, сънна терапия, самоубийство.

Докато Абу може да ти даде дори дребни локални самоубийства, временни амнезии, безболезнени афазии.

КЪДЕ БЕШЕ СНОЩИ, Л.

Да, любопитни читателю, ти никога няма да научиш, но този недовършен ред по-горе, който гледа към нищото, беше началото на едно дълго изречение, което наистина написах, но което после пожелах да не съм написал (и дори да не съм помислил), защото дори ми се искаше това, което съм написал, изобщо да не се беше случвало. Достатъчна ми беше една команда и млечнобялата слуз се разпростря върху целия нежелан блок, натиснах "изтриване" и, шшшшшт, всичко изчезна.

Но не ми стига. Трагедията на самоубиеца е в това, че едва-що скочил

от прозореца, между седмия и шестия етаж, той размисля: "О, ако можех да се върна!" Не може. Никога не се е случвало. Плъос. Докато Абу е снизходителен, разрешава ти да се отметнеш, още можех да си върна изчезналия текст, ако навреме натиснех клавиша за възстановяване. Какво облекчение. Само при мисълта, че ако желая, мога да си спомня, веднага забравям.

Никога вече няма да играя на унищожаване на вражески корабчета с трасиращи снаряди и после чудовището да ме изяде. Тази игра е по-интересна - унищожаваш мисли. Създаваш сам цяла галактика от хиляди, милиони астероиди, един след друг, бели или зелени, да бъде светлина, първият взрив, седем дни, седем минути, седем секунди и пред очите ти се ражда един свят в състояние на безконечно разтапяне, където не съществуват нито точни космологични линии, нито темпорални връзки, където обратно на разните *pumerus Clausius* [42] човек може да се върне и във времето, буквите се появяват отново и отново, невъзмутими, надникват от нищото и послушни се връщат в него, а когато извикваш, свързваш, изтриваш, се разтапят плазмopodobни в естествената си среда и това е една подводна симфония от меки сливания и разкъсвания, един желатинообразен танц на самопоглъщащи се комети, подобни на щуката от филма "Жълтата подводница", натискаш клавиша с пръст и непоправимото започва да се плъзга назад към една лакома дума и изчезва в нейната паст, тя го изсмуква шлъ-плъ-плъ, мрак, ако не спреш, ще се самоизяде, ще надобелее от своето нищо като Чешайърския котарак на Алиса.

А ако напишеш това, което благоприличието не позволява, всичко отива в дискетата, записвам кодовата дума и никой няма да може да я прочете, екстра работа за тайни агенти, пишеш посланието, запазваш го и го заключваш, след това си пъхаш дискетата в джоба и си свиркаш, и дори Торкемада [43] не може да разбере какво си написал, само ти и другият (Другият?). Ако пък те изтезават, ти се правиш, че си готов да признаеш, че изчукваш думата, а вместо това натискаш оня клавиш и посланието го няма.

Ох, бях написал нещо, но без да искам, с палеца докоснах друг клавиш и всичко изчезна. Какво беше ли? Не помня. Зная само, че не разкривах никакво послание. Но в бъдеще, кой знае?...

4

Онзи, който се стреми да проникне в Розетата на Философите без ключ, прилича на човек, който иска да ходи, а няма крака.

(Михаел Майер, "Бягащата Аталанта", Опенхайм, "Де Бри", 1618, емблема XXVII)

Не виждах друго. Трябваше да го търся в дискетите на компютъра. Бяха подредени по номера и си казах, че мога спокойно да започна с първата. Но Белбо беше споменал за кодова дума. Винаги е проявявал ревност към тайните на Абулафия.

И наистина, още щом заредих дискетата, на екрана се появи текст, който ме питаше: "Знаете ли кода?" Формулата нямаше заповеден характер. Белбо беше учтив човек.

Компютърът не ти сътрудничи, знае, че трябва да получи команда; ако не я получи, мълчи. Сякаш казваше: - Хайде, всичко, което искаш да научиш, е тук, в корема ми, но колкото и да ме чешеш, стара къртицо, никога няма да го намериш. - Сега да те видим, казах си. Нали обичаше да играеш на

комбинации с Диоталеви, мислеше се за Сам Спейд на издателския свят, както би казал Якопо Белбо, хайде, намери го този Малтийски сокол.

При Абулафия кодовата дума можеше да бъде от седем знака. Колко комбинации от седем букви можеха да се получат с двадесет и седемте букви на азбуката, като се изчислят и повторенията, защото нищо не ми гарантираше, че думата не е например "кадабра"? Съществуваше някаква формула и резултатът трябваше да бъде шест милиарда и нещо. Дори да имах гигантски калкулатор, способен да открие шестте милиарда комбинации със скорост един милион в секунда, пак трябваше да ги задам една по една на Абулафия, за да ги проверя, а знаех, че са му нужни около десет секунди, за да пита и после да приеме кодовата дума. Следователно, шестдесет милиарда секунди. Като се знае, че в една година секундите са малко повече от тридесет и един милиона, да ги закръглим на тридесет, времето за работа щеше да бъде около две хиляди години. Не е зле!

Трябваше да действам по линията на предположенията. За коя дума е могъл да си помисли Белбо? Преди всичко дали е била дума, която е намерил в началото, когато е започнал да използва компютъра, или дума, която е съчинил или променил в последните дни, когато си е дал сметка, че дискетите съдържат опасен материал и че поне за него играта вече не е игра? Два случая бяха съвсем различни.

За предпочитане беше втората хипотеза. Белбо се чувствава преследван от Плана, взима Плана насериозно (разбрах го от телефонния ни разговор) и мисли за някой термин, свързан с нашата история.

Или не: за термин, свързан с Традицията, биха могли да се досетят и Те. За миг си помислих, че може би Те бяха влезли в апартамента, бяха направили копия от дискетите и точно сега опитват всички възможни комбинации някъде далеч оттук. Виждах гигантския компютър в някой замък сред Карпатите.

Каква глупост!, казах си. Тези хора не работят с компютри, по-скоро биха гледали на дискетите като на Тората [44] и биха използвали Нотарикона, Гематрията [45], Темурата [46], и то за толкова време, колкото бе изминало от създаването на "Сефер Йецира" [47]. Все пак предположението не трябваше да се пренебрегва. Те, ако съществуваха, щяха да разсъждават по линия на кабалистиката, и ако Белбо е бил убеден, че съществуват, навярно е тръгнал по същия път.

За всеки случай опитах с десетте сефири: Кетер, Хохма, Бина, Хесед, Гевура, Тиферет, Нецах, Од, Йесод, Малхут, и добавих дори Шехина [48]... Разбира се, нищо не се получи, това беше първата мисъл, която щеше да мине всекиму.

Все пак думата трябваше да е нещо очевидно, което идва наум едва ли не от само себе си, защото, когато работиш над един текст, при това така трескаво, както бе работил Белбо през последните дни, не можеш да се измъкнеш от контекста, в който живееш. Немислимо е да е полудял по Плана и да му е дошъл наум, да речем, Линкълн или Момбаса. Трябваше да е нещо, свързано с Плана. Но какво?

Опитах се да се потопя в умствените процеси на Белбо, който бе писал, пушейки нервно, пиейки и озъртайки се наоколо.

Отидох в кухнята да си наля малко уиски в единствената чиста чаша, която намерих, върнах се при компютъра, седнах на стола, облегнах се назад, вдигнах крака на масата, като отпихах от чашата на малки глътки (нали така правеше Сам Спейд, не, май че беше Марлоу?) и се оглеждах. Книгите бяха

много далеч и заглавията по гърбовете им не можеха да се прочетат. Затворих очи, после ги отворих. Пред мен беше старата гравюра. Типична розенкройцеровска алегория от седемнадесети век, цялата изпълнена със закодирани послания, адресирани до членовете на Братството. Естествено, представяше Храма на Розенкройцерите - кула с купол, по всички правила на ренесансовата иконография, християнска и еврейска, според която Храмът в Йерусалим е изграден по модела на Омаровата джамия.

Пейзажът около кулата беше несъразмерен и населен с най-невероятни същества, също като онези ребуси, на които се виждат дворец, жаба на преден план, магаре със самар, крал, който получава дар от паж. Тук долу, вляво, един благородник се измъкваше от кладенец, заловен за скрипец, който чрез система от абсурдни макари и провирайки се през кръгъл прозорец, бе закачен за някаква точка вътре в кулата. В центъра, един конник и един пешеходец, вдясно, коленичил поклонник, който се подpira на огромна котва, държейки я като тояга. Вдясно, почти срещу кулата, висока скала, от чийто връх пада човек, изпуснал меч и шапката си, а точно от другата страна, в далечината, се виждаше Арарат с Ноевия ковчег, заседнал на върха. Горе, в двата ъгъла, имаше два облака, осветени в центъра от по една звезда, насочваща към кулата сноп лъчи, около които се рееха две фигури: гол мъж с увита около тялото змия и лебед. Горе, в средата, облак, над който се четеше думата "ориенс" [49], написана с еврейски букви, и от който се подаваше ръката на Бог, хванала опънат конец, държащ изправена кулата.

Кулата беше на колела, първият етаж имаше квадратна основа, с прозорци, врата и подвижен мост на дясната страна; завършваше с нещо като околоръстна тераса с четири наблюдателници в ъглите, във всяка от които стоеше мъж, въоръжен с щит (с надпис на еврейски) и с палмова клонка в ръка. Всъщност се виждаха само трима, а четвъртият се отгатваше, защото бе скрит зад осмоъгълния купол, над който се издигаше друга, също осмоъгълна куличка, от стените на която се подаваха чифт големи криле. Отгоре се издигаше по-малък купол с квадратна куличка-камбанария, през чиито арки, поддържани от тънки колонки, се виждаше вътрешността с камбаната. И най-сетне идваше ред на последния купол, четиристенен, за който бе прикрепен божественият конец. От двете му страни се четеше думата FAMA [50], а над последния купол се развяваше лента с надпис: Collegium Fraternalitatis [51].

Но странностите не свършваха дотук, защото от два други кръгли прозореца на кулата се подаваха вляво, огромна ръка, несъразмерна спрямо другите фигури, държаща меч, която сякаш принадлежеше на крилатото същество, затворено в кулата, и вдясно, един голям тромпет. Отново тромпет...

Направи ми впечатление броят на прозорците в кулата: прекалено много и прекалено симетрични в горната част, а долу, при основата, разположени съвсем случайно. От кулата се виждаха само две страни, но човек можеше да предположи, по силата на симетрията, че на другите две има още една врата и още толкова правоъгълни и кръгли прозорци. Следователно: четири арки на камбанарията, осем прозореца на по-долната част, четири наблюдателници, шест отвора на източната и западната фасада, четиринадесет, на южната и северната. Направих сметката - тридесет и шест отвора.

Тридесет и шест. Повече от десет години това число ме преследваше. Заедно със сто и двадесет. Розенкройцерите. Сто и двадесет, разделено на тридесет и шест, даваше, до седмата цифра - 3,333333. Щеше да е прекалено хубаво, но все пак трябваше да опитам. Опитах. Нищо не излезе.

Дойде ми наум, че ако умножа по две това число, се получава приблизително числото на Звяра - 666 [52]. Но и това предположение се оказва твърде фантастично.

Изведнъж обаче погледът ми се спря на централния облак, този с божествената ръка. Прекалено ясно личаха еврейските букви, виждах ги дори от стола си. Но Белбо не е могъл да пише еврейски букви на Абулафия. Вгледах се: разбира се, че ги познавах, от дясно на ляво - йод, хе, вав, хе. IANVEN, името на Бог.

5

Двадесет и двете основни букви Той ги изписа, извая, съчета, претегли, размести и с тях създаде света и всичко, което трябваше да се създаде в бъдното.

("Сефер Йецира", 2, 2)

Името на Бог... Ами да, разбира се. Спомних си първия разговор между Белбо и Диоталеви в деня, когато инсталираха Абулафия в редакцията.

Диоталеви беше застанал на вратата на своята стая и демонстрираше снизходителност. Снизходителността на Диоталеви винаги беше обидна, но Белбо сякаш я приемаше именно със снизходителност.

- Няма да ти служи. Да не би да искаш да пишеш на компютър ръкописите, които не четеш?

- Ще служи за класифициране, за подреждане на списъци, за опресняване на библиографии, бих могъл да пиша свои, а не чужди текстове.

- Нали се закле, че няма да пишеш нищо?

- Заклех се, че няма да наказвам света с друг ръкопис. Казах, че тъй като съм разбрал, че не мога да бъда герой...

- ...ще бъдеш само интелигентен зрител. Е, какво?

- Такова, че и интелигентният зрител, когато се връща от концерт, си тананика втората част. Значи ли това, че има претенции да дирижира в Карнеги Хол...

- Следователно ще правиш експерименти с тананикано писмо, за да откриеш, че не трябва да пишеш.

- Напълно почтен избор.

- Сиреч?

И Диоталеви, и Белбо бяха по произход пиемонтци и често подчертаваха онази способност, която е присъща на изтъкнатите пиемонтци, да изслушват учтиво събеседника си, да го гледат в очите и да казват "сиреч?" с тон, който изразява уж любезен интерес, но всъщност те кара да се чувствуваш обект на дълбоко пренебрежение. Аз според тях съм бил варварин и тези тънкости винаги ми били убягвали.

- Варварин ли?, протестирах. - Роден съм в Милано, но семейството ми е от Вал д'Аоста [53]...

- Глупости, отвръщаха те. - Пиемонтецът си личи веднага по скептицизма.

- Аз съм скептик.

- Не. Ти си само недоверчив, това е друго.

Знаех защо Диоталеви се съмняваше в Абулафия. Беше чувал, че с него може да се сменя редът на буквите, така че един текст да се преобрази в собствената си противоположност и да се получат заплашителни предсказания.

Белбо се опитваше да ги обясни.

- Това са игри на комбинации, казваше. - Темурата какво е? Нали така действува и набожният равин, за да стигне до Сияйните двери?

- Приятелю мой, отвърщаше Диоталеви, - ти никога нищо не разбираш. Истина е, че Тората, и то видимата, е само една от възможните пермутации на буквите от Вечната Тора, която Бог е създал и поверил на Адам. И ако в продължение на векове се правят комбинации с буквите на Книгата, може да се стигне до откритието на първоначалната Тора. Но не е важен резултатът. Важен е процесът, усърдието, с което ще въртиш до безкрай молитвената мелничка [54] и на писмото, постепенно откривайки истината. Ако тази машина ти каже веднага истината, ти не можеш да я познаеш, защото сърцето ти няма да е било пречистено от безбройните въпроси. При това в една канцелария! Тази Книга трябва да бъде нашепвана в тясна колибка в гетото, където ден след ден човек се научава да се привежда и да движи ръцете си само покрай тялото, където между ръката, която държи Книгата, и ръката, която я разлиства, почти няма празно пространство, където, за да си наплюнчиш пръста, трябва да го вдигнеш вертикално нагоре, както когато дъвчеш късче мац [55] и внимаваш да не падне нито трохичка. Словото се поглъща бавно, можеш да го разтопиш и да го съединиш само ако го омекотиш с езика си, и трябва да внимаваш да не си олигавиш кафтана, защото, ако една буквичка се изпари, се скъсва нишката, която ще те свърже с горните сефири. На това именно посвети живота си Авраам Абулафия [56], докато вашият свети Тома Аквински се е напъвал да намери Бог със своите пет пътеки. Неговият "Хохма а-Церуф" [57] е бил едновременно наука за комбинациите на буквите и наука за пречистването на сърцата. Мистичната логика, светът на буквите и на тяхното вихрово движение в безкрайни пермутации е свят на блаженството, науката за комбинациите е музиката на мисълта, но внимавай, трябва да се движиш бавно и предпазливо, защото твоята машина може да те накара да изпаднеш в болезнено блънуване, а не в екстаз. Много от учениците на Абулафия не са успели да се задържат на този крехък праг, който разделя съзерцанието на имената на Бог от магическата практика, целяща превръщането им в талисман, в оръжие за господство над природата. А не са знаели, както ти и твоята машина не знаете, че всяка буква е свързана с една от частите на тялото и че ако промениш мястото на една съгласна, без да познаваш нейната сила, някой от твоите органи може да се измести, преобрази и ти ще се видиш зверски осакатен, външно доживот, а вътрешно - навеки.

- Прощавай, му бе отвърнал Белбо точно този ден, но ти не ме разубеждаваш, а само ме окуражаваш. Значи всъщност държа в ръцете си и мога да командувам своя персонален Абулафия, както твоите приятели са имали Голем. Така и ще го нарека, Абулафия. За най-близките - Абу. И моят Абулафия ще бъде по-кротък и по-учтив от твоя. По-скромнен. Нали въпросът е да се намерят всички комбинации на божие то име? Добре, погледни в този наръчник, имам една програмка на "Бейсик" за комбиниране на всички секвенции от четири букви. Сякаш нарочно е направена за ИВНН. Ето я, искаш ли да ти я пусна? - И му бе показал програмата, която за Диоталеви изглеждаше така, както за друг, Кабалата.

клише програма

- Опитай, напиши I, H, V, H, когато иска "въвеждане", и пусни

програмата. Може би няма да си доволен: възможните комбинации са само двадесет и четири.

- Боже мой! И какво ще правиш с двадесет и четири имена на Всевишния? Мислиш ли, че нашите мъдrecи не са направили вече сметката? Моля ти се, прочети "Сефер Йецира", шестнадесети параграф от четвърта глава. И не са имали калкулатори. - Два Камъка изграждат два Дома. Три Камъка изграждат шест Дома. Четири Камъка изграждат двадесет и четири Дома. Пет Камъка изграждат сто и двадесет Дома. Шест Камъка изграждат седемстотин и двадесет Дома. Седем Камъка изграждат пет хиляди и четиридесет Дома. И върви нататък и мисли за онова, което устата не може да изрече и ухото не може да чуе. Знаеш ли как се нарича днес това? Факториално изчисление. А знаеш ли защо Традицията те предупреждава, че е по-добре да спреш? Защото, ако буквите в името на Бог бяха осем, комбинациите щяха да бъдат четиридесет хиляди, а ако бяха десет, щяха да бъдат десет милиона и шестстотин хиляди. Комбинациите на твоето нещастно име са близо четиридесет милиона и се благодари, че нямаш много имена като американците, иначе щеше да стигнеш повече от четиристотин милиона. Ако буквите в имената на Бог бяха двадесет и седем, защото еврейската азбука няма гласни, а само двадесет и две съгласни плюс пет варианта, възможните му имена щяха да представляват двадесет и деветцифрено число. Но би трябвало да се изчисляват и повторенията, защото не бива да се изключва вероятността името на Бог да е Алеф, повторено двадесет и седем пъти, и тогава факториалът няма да ти стигне и ще трябва да изчисляваш двадесет и седем на двадесет и седма степен. Ще получиш според мен някъде към 444 милиарда милиарда милиарда милиарда възможности или още повече, във всеки случай едно число от тридесет и девет цифри.

- Залъгваш ме, за да ми направиш впечатление. И аз съм чел твоя "Сефер Йецира". Основните букви са двадесет и две и с тях Бог е създал света.

- А пък ти не ме заблуждавай със софизми, защото влезеш ли веднъж в този порядък на величините, ако вместо да повдигаш двадесет и седем на двадесет и седма, повдигнеш двадесет и две на двадесет и втора, пак ще получиш нещо от порядъка на триста и четиридесет милиарда милиарда милиарда. Има ли разлика за твоите човешки измерения? А знаеш ли, че ако трябва да броиш едно, две, три и така нататък, число по число, за да стигнеш до един милиард, подчертавам, до едно нищо и никакво милиардче, ще ти трябват почти тридесет и две години? Но нещата са по-сложни, отколкото си ги представяш, и Кабалата съвсем не се свежда само до "Сефер Йецира". И ти казвам защо една пермутация на Тората трябва да използва всичките двадесет и седем букви. Вярно е, че ако в течение на пермутациите петте крайни трябва да попаднат в средата на думата, те ще се превърнат в своя нормален еквивалент. Но не винаги е така. При Исаяя девет, шест, седем, думата LMRBH, Лемарб, която в случая означава "умножавам", е написана с крайната буква "мем" в средата.

- Защо?

- Защото всяка буква съответствува на едно число и нормалната "мем" е на стойност четиридесет, докато финалната "мем" има стойност шестстотин. Не е шега работа Темурата, която те учи да комбинираш, нито пък Гематрията, която намира тайните връзки между думата и нейната числена стойност. С финалната "мем" думата LMRBH се изчислява не на 277, а на 837 и е равна по този начин на ThThZL, "тат", "тат", "цал", която означава - "онзи, който дарява в изобилие". И така, виждаш, че трябва да държиш сметка за всичките двадесет и седем букви, защото са важни не само звуковете, но и числата. А

сега да се върнем към моите сметки: комбинациите са повече от четиристотин милиарда милиарда милиарда милиарда. А знаеш ли колко време е необходимо да провериш всички със скорост една секунда, ако изобщо допуснем, че една машина - не твоята, разбира се, която е малка и безпомощна, може да го направи? При една комбинация в секунда са необходими седем милиарда милиарда милиарда часа, малко повече от пет милиона милиарда милиарда милиарда дни, четиринадесет хиляди милиарда милиарда милиарда години, сто и четиридесет милиарда милиарда милиарда века или четиринадесет милиарда милиарда милиарда хилядолетия. А ако разполагаш с калкулатор, който изпробва един милион комбинации в секунда, само си помисли колко време ще спестиш с такова електронно сметало, щом ще се справи за четиринадесет хиляди милиарда милиарда хилядолетия! Но в действителност истинското име на Бог, тайното, е дълго колкото цялата Тора и няма машина на света, която да е способна да изчерпи неговите пермутации, защото Тората е сама по себе си вече резултат от една пермутация с повторения на двадесет и седемте букви на азбуката, на всички знаци на Тората, където всеки знак има стойност на отделна буква, макар че се появява безброй пъти в други страници, както двете "хе" в името IHVN имат стойност на две букви. Затова, ако искаш да изчислиш възможните пермутации на всички знаци в цялата Тора, няма да ти стигнат всички нули на света. Опитай, опитай с твоята нещастна счетоводна машинка. Истинската Машина съществува, разбира се, но не е произведена в твоята силиконска долина [58], тя е светата Кабала или Традицията, и равините вече от векове правят това, което нито една машина не би могла никога да направи, и да се надяваме, че изобщо няма да направи. Защото, когато комбинациите бъдат изчерпани, резултатът трябва да остане в тайна и във всички случаи вселената ще преустанови своя цикъл, а ние ще изгорим безпаметни в славата на великия Мататрон [59].

- Амин, заключи Белбо.

Но Диоталеви още оттогава го бе тласнал към тези висини и Белбо навярно си е давал сметка за това. Рядко се случваше да не остане след работно време, за да изпробва програми, които да проверяват изчисленията на Диоталеви. Явно искаше да му покаже ако не друго, то поне че неговият Абу може да му каже истината за няколко секунди, без да трябва да смята на ръка върху пожълтели пергаменти с прастари числови системи, които, примерно казано, не включват понятието нула. Напразно, Абу отговаряше, докдето стигаха възможностите на експоненциалната му денотация, и Белбо не успяваше да запуши устата на Диоталеви с този екран, който се изпълваше до безкрай с нули, но беше бледа визуална имитация на множествеността на комбинаторните вселени и на експлозията на всички възможни светове...

Онзи ден обаче, след всичко, което се случи, и с розенкройцеровската гравюра на стената невъзможно беше Белбо, търсейки кодова дума, да не се е върнал към тези упражнения с името на Бога. Навярно бе играл с числа като тридесет и шест или сто и двадесет, ако наистина, както предполагаш, е бил преследван от тези числа. И следователно не е комбинирал четирите еврейски букви, защото е знаел, че четири камъка изграждат само двадесет и четири дома.

Дали пък не е действувал с европейската транскрипция IAHVEN, която съдържа и две гласни? При шест букви е разполагал със седемстотин и двадесет пермутации. И тогава навярно да е избрал тридесет и шестата или сто и двадесетата.

Бях отишъл в апартамента към единадесет часа, а вече беше един.

Трябваше да съставя програма за анаграми от шест букви и се готвех да приспособя програмата за четири, с която разполагах.

Имах нужда от глътка въздух. Излязох на улицата, купих си нещо за хапване и нова бутилка уиски.

Качих се горе, оставих сандвичите в един ъгъл, минах веднага на уискито, нагласих компютъра на система "Бейсик" и вкарах програмата за шестте букви - направих доста грешки и загубих повече от половин час, но към два и половина програмата вече функционираше и на екрана се заредиха седемстотин и двадесетте имена на Бог.

клише анаграми повече от страница

Издърпах листа от печатащото устройство, но без да го откъсвам, сякаш четях рулото на истинската Тора. Опитах с тридесет и шестото име. Пълен мрак. Глътка уиски и после, с колебливи движения, опит със сто и двадесетото. Нищо...

Искаше ми се да умра. Но вече бях Якопо Белбо и Якопо Белбо навярно бе мислил както мислех аз. Някъде бях допуснал грешка, тъпа, незначителна грешка. Бях на косъм от решението. А да не би Белбо, по неясни за мен причини, да е броил от края?

Казобон, глупако!, казах си. Разбира се, че от края. Или по-точно, от дясно на ляво. Белбо беше вложил в компютъра името на Бог, транскрибирано на латиница, естествено, но думата беше еврейска и се пишеше от дясно на ляво - HEVNAI! И тогава, разбира се, редът на пермутациите се обръщаше.

Значи трябваше да броя отзад напред. Опитах отново и с двата варианта.

Не се получи.

Бях объркал всичко. Бях се вкопчил в една хипотеза, много примамлива, но фалшива. Случва се и на най-добрите учени.

Не, не на най-добрите учени. На всички.

Нима само месец по-рано не си бяхме говорили, че през последно време са излезли поне три романа, в които главният герой търси с компютър името на Бог? Белбо нямаше да постъпи така банално. И освен това, когато човек избира кодова дума, избира нещо, което се помни лесно, което му идва спонтанно, което набира едва ли не автоматично. В никакъв случай HIVEAN! При това ще му е било необходимо да съчетае Нотарикона и Темурата и да измисли някакъв акростих, за да си спомня думата, нещо като Хубавата Изолда Видя Един Алабастров Храм.

А защо Белбо непременно да е мислил с кабалистичните термини на Диоталеви? Неговата идея-фикс беше Планът, а в Плана бяхме включили толкова други елементи - Розенкройцери, Синархия [60], Хумункулуси, Махалото, Кулата, друидите, Еноя [61]...

...Еноя. Сетих се за Лоренца Пелегрини. Протегнах ръка и отново обърнах фотографията, която бях скрил от погледа си. Помъчих се да се съсредоточа и да си спомня онази вечер в Пиемонт... Приближих фотографията до лицето си и прочетох посвещението: "Защото съм първата и последната, почитаната и мразената. Аз съм блудницата и светицата. София".

Навярно е било след празненството у Рикардо. София - пет букви. А защо трябваше да ги размествам? По-скоро аз имах изкривена мисъл. Белбо обича Лоренца, обича я, защото е такава, каквато е, а тя е София, и като си помисля, че сега, в този момент, тя... В паметта ми изникнаха думите на Диоталеви:

"Във втората сефира тъмният Алеф се превръща в лъчист Алеф. От Черната точка се изсипват буквите на Тората, съгласните са тялото, гласните, дъха, и всички те съпровождат кантилената на вярващия. Когато се задвижва мелодията на знаците, заедно с нея се задвижват и гласните и съгласните. От тях изниква Хохма, Мъдростта, Знанието, Първичната идея, в която като в ковчеже се съдържа всичко, готово да се разпръсне в сътворението. В Хохма се съдържа есенцията на всичко, което ще последва..."

А какво представляваше Абулафия с целия си таен запас от файлове? Не беше ли той ковчежето, криещо всичко, което Белбо знаеше или смяташе, че знае, неговата София, неговата Мъдрост? Той избира кодово име, за да проникне в дълбините на Абулафия, обекта, с който прави любов (единствения), но същевременно мисли за Лоренца, търси една дума, с която да завладее Абулафия, но която да му служи за ключ към сърцето на Лоренца, и би искал да проникне в нейното сърце така, както може да проникне в сърцето на Абулафия, иска Абулафия да бъде непроницаем за всички останали така, както Лоренца е непроницаема за него, живее с илюзията, че ще може да охранява, познава и владее тайната на Лоренца така, както владее тайната на Абулафия...

Измислях си някакво обяснение и си внушавах, че е истинското. Както при Плана: приемах своите желания за действителност.

Но понеже вече бях пиан, застанах пред клавиатурата и написах: СОФИЯ. Компютърът любезно ми постави отново въпроса: "Знаете ли кода?" Глупава машина, не се трогваше дори при мисълта за Лоренца.

6

Евреинът Леон се посвети на ред замени
на букви и на сложни изменения.

И изговори Името накрая, то е Ключът,
Вратата, Ехото, Владелецът, Палатът.
(Хорхе Луис Борхес, "Голем")

И тогава, от омраза към Абулафия, на не знам кой поред тъп въпрос ("Знаете ли кода?") отговорих: "Не!".

Екранът затрепка, започна да се изпълва с думи, редове, индекси, с цял водопад от текстове.

Бях разкрил тайната на Абулафия.

Толкова се смаях от победата, че дори не си зададох въпроса защо Белбо е избрал именно тази дума. Сега го зная, и зная, че той, в момент на просветление, бе разбрал това, което аз разбирам едва сега. Но в четвъртък си помислих само, че съм победил.

Започнах да танцувам, да пляскам с ръце, да пея една казармена песен. После се спрях и отидох до тоалетната да си измия лицето. Върнах се и включих печатащото устройство - най-напред към последния файл, този, който Белбо бе написал, преди да избяга в Париж. И докато принтерът безмилостно стържеше, започнах да ям с настървение и продължих да пия.

Когато печатащото устройство спря, прочетох текста и останах смаян, още не можех да осъзная дали се намирам пред невероятни разкрития, или пред доказателството за една лудост. Какво всъщност знаех за Якопо Белбо? Какво

бях научил за него през двете години, които бях прекарал до него почти неотлъчно? Доколко можех да вярвам на дневника на един човек, който според собствените му признания пишеше при изключителни обстоятелства и под въздействието на алкохола, тютюна, ужаса, откъснат от света в продължение на три дни?

Вече беше нощ, нощта срещу двадесет и първи юни. Очите ми сълзяха. От сутринта се бях втренчил в този екран и в точкообразния мравуняк, отпечатан от принтера. Независимо от това дали прочетеното беше истина или лъжа, Белбо ми бе казал, че ще ми телефонира на следната утрин. Трябваше да го чакам. Виеше ми се свят.

Залитайки, отидох в спалнята и както си бях с дрехите, се отпуснах на неоправеното легло.

Събудих се към осем след дълбок лепкав сън и отначало не можах да осъзная къде се намирам. За щастие, беше останала шепа кафе и си направих няколко чаши. Телефонът не звънеше, не смеех да сляза да си купя нещо, боях се, че Белбо ще се обади точно в този момент.

Отидох отново при компютъра и пуснах на принтера другите дискети, по ред на номерата. Намерих игри, упражнения, разкази за събития, които знаех, но пречупени през погледа на Белбо, и тези събития ми се явяваха в друга светлина. Открих части от дневник, изповеди, бележки за новели, записани с горчивото перо на човек, който знае предварително, че са обречени на неуспех. Намерих анотации, портрети на хора, които при това си спомнях, но които придобиваха нови физиономии - бих казал по-ужасни, или по-ужасен беше само моят поглед, моят начин да съчетавам случайни белези в една страховита финална мозайка?

Но преди всичко намерих един цялостен файл, който съдържаше само цитати. Извадени от най-последните четива на Белбо, познах ги веднага. Колко подобни текстове бяхме прочели през последните месеци... Бяха номерирани: сто и двадесет. Или броят им не беше случаен, или съвпадението беше смущаващо. И защо точно тези цитати, а не други?

Днес не мога да препрочитам текстовете на Белбо, нито цялата история, която те ми връщат в паметта, освен в светлината на въпросния файл. Прехвърлям тези "извлеци" като зърната на някаква еретична броеница и все повече се убеждавам, че някои от тях навярно са представлявали за Белбо сигнал за тревога, спасителна нишка.

Или пък аз не успявам вече да отлича полезния съвет от блуждаенето на разума? Опитвам се да си внуша, че моят прочит е правилният, но точно тази сутрин някой ми каза - на мен, а не на Белбо, - че съм луд.

Луната бавно се издига над хоризонта зад билото на Брико. Голямата къща е населена с едва доловими шумове - може би дървояди или мишки, или пък призрака на Аделино Канепа... Не се осмелявам да тръгна по коридора, затворил съм се в кабинета на чичо Карло и гледам през прозореца. От време на време излизам на терасата да проверя дали някой не се изкачва по склона на хълма. Имам чувството, че съм в някакъв филм. Ужас: "Те се приближават..."

При това хълмът е безлюден в тази вече лятна нощ.

Колко безразсъдно, неясно, безумно беше възстановяването, което се опитвах да направя, за да убия времето - и за да остана жив - онази вечер, от пет до десет, изправен в Перископа, докато, заради кръвообращението, бавно и внимателно движех краката си, сякаш в ритъма на афробразилски танц.

Спомнях си последните години, когато се оставях да ме води омайващото барабанене на атабаките... Може би именно за да ми внушат откритието, че нашите фантазии, изразили се някога в механичен танц, там, в този храм на механиката, ще се превърнат в ритуали за призоваване, обладаване и подчиняване от божеството Ешу.

Онази вечер в Перископа няха никакво доказателство, че това, което компютърът ми беше открил, е истина. Оставаше ми защитата на съмнението. До полунощ може би щях да осъзная, че съм дошъл в Париж и съм се скрил като крадец в един безобиден музей на техниката само защото съм се включил глупашки в една макумба за туристи и се бях поддал на хипнозата на кадилниците и на ритъма на там-тамите.

Паметта ми се опитваше ту да се отърси от магията, ту да изпита страхопочитание или подозрение, когато възстановяваше мозайката, и бих искал сега да запазя това състояние на ума, това колебание между внушението на измислицата и предчувствието за клопка, днес, когато с далеч по-бистър ум разсъждавам върху тогавашните си мисли, съпоставяйки отново документите, трескаво прочетени един ден по-рано, после на аерогарата и по време на полета ми към Париж.

Опитвах се да си обясня безотговорния начин, по който аз, Белбо и Диоталеви бяхме стигнали до преосмислянето на света, или както би казал Диоталеви - до откриването на онези части от Книгата, които бяха жигосани с бял огън в разстоянията между следите, оставени от черноогнените насекоми, които населяваха и привидно представляваха смисъла на Тората.

Сега съм тук, след като успях - надявам се - да постигна спокойствието и примирението, и възстановявам историята, към която се връщах преди две вечери в Перископа, изпълнен едновременно със страх и с надежда, че ще се окаже невярна: бях я прочел два дни по-рано в апартамента на Белбо, но всъщност я бях преживял, отчасти без да го съзнавам, през последните дванадесет години, между уискито на "Пилад" и прахоляка на издателство "Гарамонд".

III

БИНА

7

Не очаквайте прекалено много от края на света.

(Станислав Йежи Лец, "Невчесани мисли", Краков, "Видавництво литерацке", 1977)

Да влезеш в университета две години след шестдесет и осма е все едно да си приет в Академията "Сен-Сир" през деветдесет и трета [62]. Човек има чувството, че е сгрешил годината на раждането си. От друга страна, Якопо Белбо, който беше поне с петнадесет години по-възрастен от мен, ме убеди

по-късно, че това усещане изпитват всички поколения. Човек се ражда винаги под грешна звезда и ако иска да съществува по достоен начин на света, трябва всеки ден да поправя хороскопа си.

Мисля, че ставаме това, което нашият баща ни е учил в далечните времена, когато не се е грижел за възпитанието ни. Формираме се от отпадъците на мъдростта. Бях на десет години и исках родителите ми да ме абонират за един седмичник, който публикуваше шедеврите на литературата в комикси. Не от стиснатост, а по-скоро от недоверие към комиксите баща ми се опита да се измъкне. "Целта на това списание, заявих аз, цитирайки мотото на поредицата, защото бях хитро и съобразително дете, е всъщност да възпитава по приятен начин." Баща ми, без да вдига поглед от своя вестник, каза: "Целта на твоето списание е като целта на всички вестници - да се продава колкото може повече."

От този ден станах недоверчив.

Тоест съжалих, че съм бил доверчив. Че съм се оставял да бъда впримчен от страст към разума. Такава е доверчивостта.

Не че недоверчивият не трябва да вярва в нищо. Той вярва, но не на всичко. Когато веднъж е повярвал в нещо, следващия път вярва само ако по някакъв начин второто произлиза от първото. Действува късогледо, методично, не се впуска към далечни хоризонти. Да вярваш в две неща, които не са заедно, при това с мисълта, че някъде съществува и трето, тайно, което обединява първите две, ето това е доверчивостта.

Недоверчивостта не изключва любопитството, напротив, то помага. Не вярвах на веригите от идеи, но ми допаднаше тяхната полифоничност. Достатъчно е да не вярваш в две идеи, и те, и двете фалшиви, могат да се сблъскат, създавайки един приятен интервал или един *diabolus in musica* [63]. Не уважавах идеите, за които другите залагаха живота си, но две-три идеи, които не уважавах, можеха да образуват мелодия. Или ритъм, а още по-добре джаз.

По-късно Лия щеше да ми каже:

- Ти винаги се движиш по повърхностите. Ако понякога изглеждаш дълбок, то е защото си напластил много от тях и създаваш впечатлението за нещо солидно, но ако беше наистина солидно тяло, не би могъл да стоиш на краката си.

- Значи мислиш, че съм повърхностен?

- Не, отговори ми тя, - това, което другите наричат "задълбоченост", е само тесеракт, четириизмерен куб. Влизаш от едната страна, излизаш от другата и се озоваваш в един свят, който е несъвместим с твоя.

(Лия, не зная дали ще те видя отново, сега, когато Те са влезли от погрешната страна и са нахлули в твоя свят, и то по моя вина: излъгах ги, че там има пропасти, понеже Те, от слабост, искаха така.)

Какво наистина съм мислил преди петнадесет години? Съзнавайки, че не вярвам, се усещах виновен пред останалите, които вярваха. Тъй като разбрах, че са прави, реших да вярвам, както се взима аспирин. Вреда няма, а ставах по-добър.

Озовах се наред с Революцията, или поне сред най-прекрасната имитация на революция, която някога е съществувала, търсейки почтена вяра. Реших, че почтеното е да участвам в митингите и демонстрациите, виках наред с другите "еснафи, фашисти, светът ще ви очисти", не съм мятал нито чакъл, нито сачми, защото винаги съм се страхувал, че направя ли нещо на другите, и те ще ми отвърнат със същото, но изпитвах някаква духовна възбуда да тичам по централните улици, когато полицията ни нападнаше. Прибирах се вкъщи

с неясното чувство за изпълнен дълг. По време на митингите не успях да се пристрастя към споровете, които противопоставяха различните групировки: подозирах, че ще е достатъчно да намеря точния цитат, за да премина от едната към другата. Приятно ми беше да откривам нужните цитати. Играех си с тях.

Понеже ми се беше случвало понякога, по време на демонстрациите, да заставам зад един или друг плакат, за да последвам някое момиче, което ме вълнуваше в момента, заключих, че за мнозина от другарите ми политическата борба е всъщност сексуално изживяване, а сексът беше страст. Аз исках да изпитвам само любопитство. Истина е, че докато четях за Тамплиерите и за различните жестокости, които им приписваха, бях попаднал на твърдението на Карпократ [64], че за да се освободиш от тиранията на ангелите, господари на всемира, трябва да извършиш най-различни низости, скъсвайки с всички задължения към света и със собственото си тяло, и че само извършвайки всички тези действия, душата може да се отърси от своите страсти и да се върне към първоначалната си чистота.

Докато измисляхме Плана, открих, че мнозина завладени от Тайната, за да стигнат до Просветлението, поемат по този път. Но Алистър Кроули, когото са обявили за най-поқварения човек на всички времена и който следователно е правел всичко възможно с поклонниците от двата пола, притежавал според неговите биографи само отвратително грозни жени (предполагам, че същото е важало и за мъжете) и оставам с подозрението, че никога не е правил любов пълноценно.

Навярно зависи от отношението между жаждата за власт и половата импотентност. Маркс ми беше симпатичен, защото бях сигурен, че много се е забавлявал, когато е спял със своята Жени. Това се чувства от свободния му начин на писане и от хумора му. Веднъж обаче, когато в коридора на университета казах, че резултатът от това да спиш непрекъснато с Крупская може да бъде само тухла като "Материализъм и емпириокритицизъм", щях да бъда разкъсан и обявен за фашист. Озъби ми се едно високо момче с татарски мустаци. Много добре го помня, сега е избръснал и лицето, и главата си и членува в една комуна, където плетат кошници.

Описвам тогавашните настроения само за да възкреса душевното състояние, в което започнах да сътруднича на "Гарамонд" и се сприятелих с Якопо Белбо. Пристигнах там като човек, който се занимава с текстове за истината, за да се подготвя да чета техните коректури. Смятах, че при цитата "Аз съм вечно Съществуващият" основният проблем е в това къде да се поставят кавичките - дали през "аз" или пред "вечно".

Затова моят политически избор беше филологията. Миланският университет по това време беше между най-добрите. Докато в останалата част на страната студентите нахлуваха в аудиториите и обсаждаха професорите с искането да говорят само за пролетарската наука, при нас, с малки изключения, действуваше един конституционен пакт, иначе казано, един териториален компромис. Революцията владееше външната зона - централната аула и големите коридори, докато Официалната култура се беше оттеглила, защитена и осигурена, във вътрешните коридори и по горните етажи и продължаваше да говори, сякаш нищо не се бе случило.

Това ми позволяваше да прекарвам сутрините долу и да участвам в споровете за пролетарската наука, а следобедите, горе, да практикувам традиционното знание. Живеех си спокойно в тези два успоредни свята и изобщо не чувствавах вътрешни противоречия. И аз като другите вярвах, че сме на прага на едно справедливо общество, но си казвах, че в това общество

би трябвало да функционират (много по-добре от преди) например влаковете, а дългокосите, които ме заобикаляха, изобщо не се учеха да хвърлят въглища в пещта, да сменят коловози, да разработват разписания. Все някой трябваше да бъде готов да управлява влаковете.

Не без известни угризения на съвестта аз се чувствах като някакъв Сталин, който се подсмива под мустак и си мисли: "Давайте, давайте, нещастни болшевичета, а пък аз ще уча в Тбилиската семинария и после ще ви определям петилетките."

И може би тъкмо защото сутрин живеях сред ентузиазъм, следобед отъждествявах знанието с недоверието. Затова реших да уча нещо, което би ми позволило да казвам само неща, основаващи се на документи, а не неща от областта на вярата.

Почти случайни обстоятелства станаха причина да завърша един семинар по средновековна история и да избира за тема на дипломната си работа процеса срещу Тамплиерите. Бях се запалил по историята на Рицарите от Храма още в момента, в който попаднах на първите документи. В тези дни, когато се разгаряше борба срещу властта, дълбоко ме възмущаваше историята на този процес, основаващ се на, меко казано, бездоказателствени твърдения, по време на който Тамплиерите са били изпратени на кладата. Но много бързо открих, че цяла тълпа ловци на тайни се бе впуснала да ги търси навсякъде, и то без да разполага с никакви доказателства. Този потоп от измислици предизвикваше моята недоверчивост и реших да не си губя времето с ловците на тайни и да се придържам само към източниците от епохата. Тамплиерите бяха монашеско-рицарски орден, който е съществувал, докато го е признавала Църквата. Щом Църквата бе отлъчила ордена, и то преди седем века, Тамплиерите не можеха да съществуват или пък ако съществуваха, вече не бяха Тамплиери. Така направих списък на повече от сто книги, но в края на краищата прочетох само тридесетина.

Запознах се с Якопо Белбо именно по повод на Тамплиерите, в бар "Пилад", към края на седемдесет и втора, когато вече пишех дипломната си работа.

8

Дошъл от светлината и от боговете, ето ме изгнаник, отделен от тях.
(Надж Хаммади, "Турфа'н", М 7)

Бар "Пилад" беше по това време свободна територия, галактическа кръчма, където извънземните от Офиулко, които обсаждаха планетата ни, се срещаха без конфликти с хората на Империята, които патрулираха в околземните пояси. Беше един стар бар край Каналите, с цинков тезгях, бiliarд и клиентела от ватмани и местни занаятчии, които рано сутринта идваха да гаврътнат по едно бяло. Някъде към шестдесет и осма и през следващите години "Пилад" стана "Рикс Бар", където на една маса играеха карти студентът бунтар и журналистът от буржоазния вестник, който след приключването на броя отиваше да удари едно малко, докато първите камиони вече тръгваха да разпространяват лъжите на системата. Но в "Пилад" и журналистът се чувствуваше обезправен пролетарий, производител на принадлезна стойност, заставен да сглобява идеология на господарския конвейър, така че студентите го оправдаваха.

Между единадесет вечерта и два през нощта там се отбиваха издателски

работници, архитекти, журналисти по произшествията, мечтаещи за "големия удар", художници от Академията, някои писатели от средна ръка и студенти като мен.

В кръчмата беше задължителен един минимален процент алкохолна възбуда и старият Пилад, запазвайки бутилките с бяло за ватманите и по-аристократичните клиенти, беше заменил лимонадата и мартинито с шампанско за интелектуалците демократи и с "Джони Уокър" за революционерите. Бих могъл да напиша политическата история на тези години, като регистрирам етапите и начините, по които постепенно се премина от червения етикет към дванадесетгодишния "Балантайн" и после към малцовото уиски.

Въпреки нахлуването на новата публика Пилад беше запазил стария билиард, на който художници и ватмани разиграваха бутилки, но беше поставил и един флипер.

Изкарвах съвсем малко точки на флипера и в началото си мислех, че съм разсеян или че не съм достатъчно сръчен. Години по-късно разбрах каква е работата, когато гледах как играе Лоренца Пелегрини. Не я бях забелязал дотогава, но една вечер проследих погледа на Белбо и я взех на прицел.

Белбо седнаше по особен начин в бара, сякаш бе минал случайно оттам (а го посещаваше най-малко от десет години). Често се намесваше в разговорите, на тезгяха или на някоя маса, но почти винаги за да вметне някоя реплика, която охлаждаше ентузиазма за каквото и да ставаше дума. Той охлаждаше ентузиазма и с друг похват, с въпрос. Някой разказва някаква случка, завладявайки напълно компанията, а Белбо го гледа със своите мътни, винаги някак разсеяни очи, държейки чашата на височината на коляното си, сякаш отдавна е забравил, че пие, и изведнъж запитва: "Ама наистина ли?" или "Вие сериозно ли говорите?". Не зная какво ставаше, но в този миг всички, включително разказвачът, започваха да се съмняват в разказа. Навярно неговият пиемонтски акцент превръщаше твърденията му във въпроси, а въпросите му, в насмешки. Пиемонтски беше и начинът на Белбо да говори, без да гледа твърде често в очите събеседника си, но не като човек, който избягва погледа. Погледът на Белбо не се оттегляше от диалога. Само леко се изместваше и се спираше върху една неопределена точка в пространството, където се събираха две успоредни прави, на които ти до този момент не си обърнал внимание, и от това се чувствуващ, сякаш дотогава си гледал глупаво в единствената несъществуваща посока.

Но работата не беше само в погледа. С един жест, само с едно възклицание Белбо беше способен да те изпрати другаде. Примерно ти разпалено доказваш, че Кант наистина е извършил коперниковска революция в съвременната философия и залагаш едва ли не съдбата си на това твърдение. Белбо, седнал срещу теб, можеше, както оглежда ръцете или коляното си или пък притваря очи с усмивка на етруска статуя, да зяпне и с поглед към тавана, да изфъфли неочаквано: "Е, разбира се, този Кант..." Или пък, ако си се хвърлил в тотална атака срещу цялата система на трансценденталния идеализъм, да вметне: "И защо? Толкова шум за нищо!" После те поглеждаше със съчувствие, сякаш не той, а ти си разрушил магията, и те подканяше: "Е, продължавайте. Защото все пак има нещо в него... Нещо, което... Не е бил глупав човекът."

Понякога, когато беше на върха на възмущението, реагираше грубо, тъй като единственото, което го възмущаваше, беше грубостта на другите, а при него грубият отговор добиваше особена, оригинална форма. Свиваше устни,

първо вдигаше очи нагоре, после ги свеждаше, накланяше глава наляво и полугласно измърморваше: "Ma gavte la nata." За тези, които не знаеха piemontския израз, понякога обясняваше: "Ma gavte la nata" значи "дръпни си тапата". Изразът се употребява, когато някой се е надул много. Предполага се, че запазва този ненормален обем благодарение на запушалката в задника. Ако си я махне, пссссст, ще се върне към обикновените човешки размери."

Тези негови намеси ме караха да усещам, че всичко е напразно, и аз му се възхищавах. Но извличах погрешен урок, защото ги въздигах до образец на върховно презрение към баналността на чуждите истини.

Едва сега, след като проникнах не само в тайните на Абулафия, но и в душата на Белбо, узнах, че това, което ми се бе струвало разрушаване на магията и което бях обявявал за принцип в живота, за него е било форма на меланхолията. Това негово потиснато интелектуално свободомислие е криело отчаяна жажда за Абсолюта. Трудно беше да се разбере веднага, защото Белбо компенсираше моментите на бягство, колебание или отказ с дълги пристъпи на разговорчивост, в които се развличаше, като с весел скептицизъм изричаше абсолютно противоречиви твърдения. В такива моменти, заедно с Диоталеви, двамата създаваха наръчници по невъзможното, преобърнати светове, злокачествени словесни тумори. И когато човек го наблюдаваше как вдъхновено изгражда своята раблезианска Сорбона, не можеше да се досети колко страда от това, че е далеч от факултета по теология, от истинския.

По-късно разбрах, че аз бях задраскал адреса му, докато той го беше изгубил, и това не му даваше мира.

Сред файловете на Абулафия открих множество страници от един псевдодневник, който Белбо бе заключил в дискетите, сигурен, че няма да изневери на своя обет, потвърждаван толкова пъти, да бъде обикновен зрител на света. Някои носеха много стара дата - явно беше преписвал отдавнашни бележки, от сантименталност или защото е имал намерение да ги използва по някакъв начин. Някои бяха от последните години, откакто разполагаше с Абу. Беше писал само за забава, за да разсъждава насаме върху собствените си грешки, заблуждавал се е, че не "твори", защото творчеството, макар да произвежда грешки, се прави винаги от любов към някой друг, който не си ти. Но Белбо, без да го съзнава, бе преминал от другата страна на сферата. Творил е за съжаление (да не го беше правил никога!): увлечението му по Плана се е родило от тази необходимост да пише една Книга, пък била тя съставена само от жестоки, умишлени грешки. Докато се свиваш в своето празно пространство, можеш още да смяташ, че си в досег с Единствения, но почнеш ли да мачкаш глината, макар и електронна, значи си станал демиург, а този, който се е заел да създава един свят, вече е замесен в греха и в злото.

име на файла: лежат ми на сърцето три жени...

Така: Toutes les femmes que j'ai rencontrées se dressent aux horizons, les gestes piteux et les regards tristes des semaphores sous la pluie [65]...

Цели се високо, Белбо. Първа любов. Мария, Светата Богородица. Мама, която пее, като ме държи в скута си, сякаш ме приспива, когато вече нямам нужда от нани-нани, но аз я молах да ми пее, защото обичах гласа и гръдта ѝ, която миришеше на лавандула:

О, Царице на Небето,
славословена бъди,
лоно свято, от което
се Спасителят роди.

Естествено, първата жена в моя живот не е била моя, както не е била
ничия, по определение. Влюбил съм се веднага в единствената жена, способна
да прави всичко без мен.

След това Мерилена (Мери Лена?). Да се опише лирично залезът. Златни
коси, небесносиня панделка, аз, вирнал нос пред пейката, а тя върви,
пазейки равновесие, по ръба на облегалката с разперени ръце, за да
балансира люлеенето на тялото (о, спомен за чудесните екстрасистולי в
гърдите ми!), полата, която леко се разперва около розовите ѝ бедра.
Висока, недостижима.

Скица: същата вечер мама, която пудри с талк розовото дупенце на
сестричката ми, аз, който питам кога най-сетне ще ѝ порасне пишето, мама,
която ми открива, че на момичетата пишета не им растат, а си остават така.
Изведнъж виждам Мери Лена и бялото на гащичките ѝ, което съм зърнал под
светлосинята поличка, и разбирам, че е руса и различна, и недостъпна,
защото е различна. Не са възможни никакви отношения, тя принадлежи към
друга раса.

Третата жена, бързо погълната от пропастта, в която изчезва. Току-що е
издъхнала в съня си, бледа Офелия, сред цветята на своя девственически
ковчег, но докато свещеникът изрича заупокойната молитва, изведнъж тя се
надига от катафалката, гневна, бяла, отмъстителна, с насочен пръст и глух
глас: "Отче, не се молете за мен. Тази нощ, преди да заспя, в главата ми се
роди нечестива мисъл, единствената в живота ми, и сега съм осъдена." Да
намеря книгата за първото причастие. Имаше ли илюстрация, или съм си
измислил всичко?

Разбира се, че е умряла, мислейки за мен, нечистата мисъл съм бил аз,
който желях Мери Лена, недостижима, защото беше от друго естество и с
друга участ. Виновен съм за нейния грях, виновен съм за прегрешенията на
всички, които грешат, нищо, че не съм притежавал трите жени: това е
наказанието, задето съм ги пожелавал.

Губя първата, защото е в рая, втората, защото завижда в чистилището за
удоволствието, което никога няма да изпита, и третата, защото е в ада. От
теологична гледна точка - свършено. Готово.

Но остана историята с Чечилия, а Чечилия е на земята. Мислех за нея,
преди да заспя, изкачвах се по хълма, за да ида да взема мляко от мандрата,
и докато партизаните стреляха от отсрещния хълм по врага, аз се виждах как
ѝ се притичвам на помощ, освобождавайки я от отряд въоръжени фашисти, които
я преследваха с автомати в ръце... По-руса от Мери Лена, по-вълнуваща от
момичето в ковчега, по-чиста и по-святата от Девата. Чечилия, жива и
достижима, много малко ми трябваше, за да я заговоря, бях сигурен, че е
способна да обича човек като мен, нещо повече, тя обичаше един като мен,
казваше се Папи, беше с безцветни коси, стърчащи от дребно черепче, с една
година по-голям от мен и имаше саксофон. А аз нямах дори тромпет. Никога не
ги бях виждал заедно, но всички в черква си шепнеха, като се побутваха с
лакът и се хилеха, че правели любов. Сигурен бях, че лъжат, тези селянчета,
похотливи като козли. Искаха да ме убедят, че тя (тя, Мерилена Чечилия,
Царица на Небето) е толкова достъпна, че всеки я е притежавал. Във всички
случаи, всъщност четвърти случай поред, аз съм във от играта.

Може ли да се напише роман от подобна история? Навярно трябва да

напиша роман за жените, които избягвам, защото съм могъл да ги притежавам. Или бих могъл. Да ги притежавам. Всъщност все едно.

Изобщо, когато не знаеш какво искаш да напишеш, по-добре да редактираш книги по философия.

9

В десницата си държеше позлатен тропет.

(Йохан Валентин Андрее, "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц", Страсбург, "Цецнер", 1616, I)

В този файл се споменава един тропет. Онзи ден в Перископа не знаех още колко е важно. Имаше само някакъв намек, смътен и косвен.

През дългите следобеди в "Гарамонд", когато на Белбо му дотягаше някой ръкопис, той понякога вдигаше поглед от листовите и се опитваше да разсее и мен, докато аз на отсрещното писалище подбирах например някакви стари гравюри от Световното изложение, и се отдаваше на спомени, но винаги готов да спусне завесата, ако заподозреше, че се заслушвам по-внимателно. Спомняше си своето минало, но само във вид на примери, за даzakлейми някой от човешките грехове.

- Чудя се как ще свърши всичко това, каза той един ден.

- Говорите за залеза на Запада ли?

- Залез ли? В крайна сметка на Запада това му е работата, не е ли така? Не, говорех за тези, които пишат. Трети ръкопис за една седмица, един върху византийското право, един за края на Австрия и трети за сонетите на Бафо [66]. Не ви ли се струва, че са твърде различни неща?

- Струва ми се.

- Добре, а бихте ли предположили, че в определен момент и в трите се появяват Желанието и Обектът на любовта? Това е мода. Разбирам при Бафо, но при византийското право...

- А вие - в кошчето.

- Не може. Това са трудове, вече платени от Националния център за изследвания. И освен това не са лоши. Най-много да извикам тримата и да поискам от тях да съкратят тези пасажии. И те се излагат.

- А какъв е обектът на любовта във византийското право?

- О, той може да се вмъкне навсякъде. Естествено, ако във византийското право има обект на любовта, той съвсем не е този, за който авторът си мисли. Никога не е този.

- Този кой?

- Този, за който човек си мисли. Веднъж, трябва да съм бил на пет-шест години, сънувах, че притежавам тропет. Позлатен. Нали знаете, от онези сънища, в които по тялото ти сякаш се разлива мед, нещо като нощна полюция, каквато може да има момче в пубертета. Мисля, че никога не съм бил толкова щастлив, колкото в този сън. Никога. Естествено, когато се събудих, установих, че нямам никакъв тропет, и се разплаках с глас. Плаках целия ден. Светът преди войната, трябва да е било някъде към тридесет и осма, наистина беше беден. Днес, ако имах син и го видех толкова отчаян, щях да му кажа: хайде, отиваме, ще ти купя тропет - мечтаех си за играчка, не вярвам да е струвала кой знае колко. Но на родителите ми изобщо не им минаваше през ума да ми я купят. Да харчиш пари тогава, беше нещо сериозно.

Както беше сериозно нещо да възпитавах децата да не получават всичко, което желаят. Не обичам супа от брюкселско зеле, казвах, и беше истина, честна дума, от зелето в супата ми се повдигаше. Поне да казваха: добре, прескочи супата, мини на яденето (не бяхме бедни, винаги имаше супа, ястие и плодове). Ами! Яде се това, което е сложено на масата. По-скоро, като компромисно решение, баба ми започваше да вади зелето от чинията ми, зелчица по зелчица, листче по листче, и трябваше да ям супата пречистена, по-гадна и отпреди, при това беше отстъпка, която баща ми не одобряваше.

- А тромпетът?

Погледна ме разколебан.

- Защо се интересувате толкова от тромпета?

- Не се интересувам. Вие заговорихте за някакъв тромпет по повод обекта на любовта, който не бил този...

- Тромпетът... Същата вечер трябваше да пристигнат чичо ми и леля ми от Х., те нямаха деца и аз бях любимият им племенник. Видяха ме, че плача за този мечтан тромпет, и казаха, че те ще уредят нещата, че на другия ден ще отидем в "Упим" [67], където имало цял щанд с играчки, истинско чудо, и сме щели да намерим тромпета, който съм искал. Не мигнах цяла нощ, а и на другата сутрин не можах да си намеря място. Следобеда отидохме в универсалния магазин и там имаше най-малко три вида тромпети, сигурно са били тенекиени евтини, но на мен ми се струваха месингови инструменти от оперната оркестрина. Имаше един военен рог, един тромбон с винтили и тромпет, с мундшук от злато, но с клапи като саксофон. Просто не знаех кой да избира и може би съм се бавел много. Искан ги всичките, а създавах впечатление, че не ми харесва нито един. В това време чичо ми и леля ми явно бяха разгледали цените. Не бяха стиснати, но ми се стори, че избрах най-евтината играчка: един малък кларинет от бакелит, целия черен, със сребърни ключове. "А този не ти ли харесва?", попитаха. Изпробвах го. Доста добре блееше и аз се опитах да убедя себе си, че е прекрасен, но всъщност си мислех, че чичо и леля искат да го взема, защото е по-евтин; тромпетът навярно струваше цяло състояние и не можех да им наложа такава жертва. Бяха ми повтаряли, че когато ти подаряват нещо, което ти харесва, веднага трябва да кажеш "не, благодаря", и то не веднъж, и не бива да казваш "не, благодаря" и веднага да протягаш ръка, а да изчакаш дарителя да настоява, да каже "моля те". Едва тогава възпитаното дете трябва да отстъпи. Затова казах, че не искам тромпета, че може би ще съм доволен и от кларинета, щом те го предпочитат. Не настояха, Бог да ги благослови. Бяха много щастливи, че са ми купили кларинета, тъй като, казаха, аз съм го предпочел. Беше късно за отстъпление. Получих кларинета. - Погледна ме с подозрение. - Искате да знаете дали пак сънувах тромпета?

- Не, отвърнах. - Искан да знам кой беше обектът на любовта.

- А-ха, каза той, като отново запрелиства ръкописа.

- Виждате ли, и вас ви преследва мисълта за обекта на любовта. С тези неща се манипулира по всякакви начини... Е... А ако бях получил тромпета? Наистина ли щях да бъда щастлив? Как мислите, Казобон?

- Може би щяхте да сънувате кларинета.

- Не, сухо приключи разговора той. - Само го притежавах. Никога не съм го сънувал.

VIS NUMerogum [68], от които числа казаната Магия зависи.

(Чезаре дела Ривьера, "Магичният свят на Героите", Мантуа, "Осанна", 1603, с. 65-66)

Но говорех за първата си среща с Белбо. Познавахме се по физиономия, бяхме разменяли няколко думи в "Пилад", но знаех за него само, че работи в "Гарамонд", а в университета ми бяха попадали отделни книги на това малко, но сериозно издателство. Един младеж, който завършва дипломната си работа, винаги ще се възхищава от редактора в подобно издателство.

- А вие с какво се занимавате? - попита ме той една вечер, когато и двамата се бяхме облегли на цинковия плот на бара, притиснати от шумната тълпа. Беше времето, когато всички си приказваха на "ти", студентите на професорите и професорите на студентите. А да не говорим за посетителите на "Пилад".

- Ще почерпиш ли едно? - казваше студентът с канадката на главния редактор на големия всекидневник. Сякаш бяхме в Петербург по времето на младия Шкловски. Всички бяха Маяковски и нямаше нито един Живаго. Белбо не се дърпаше от общото "ти", но беше ясно, че го употребява с презрение. Казваше "ти", за да покаже, че отговаря на вулгарността с вулгарност и че между наложена и спечелена фамилиарност според него съществува голяма пропаст. Чувал съм го да говори на "ти" с топло чувство или със страст само в редки случаи и с малко хора - с Диоталеви, с някоя жена. С тези, които уважаваше, говореше на "ви". Така говореше с мен през цялото време, докато работехме заедно, и аз оцених това отношение.

- А вие с какво се занимавате? - поинтересува се той онази вечер и сега зная, че е било със симпатия.

- В живота или в театъра? - попитах, намеквайки за сцената на "Пилад".

- В живота.

- Уча.

- Следвате в университета или учите?

- Няма да повярвате, но двете неща не си противоречат. Завършвам дипломната си работа върху Тамплиерите.

- О, какво ужасно нещо. Мислех, че е работа само за луди.

- Занимавам се с истинските. С документите от процеса. Но вие какво знаете за Тамплиерите?

- Работа в едно издателство, а в издателствата идва куцо и сакато. Занаятът на редактора е да прецени веднага кой е умен и кой - откачен. Почти винаги, като заговарят за Тамплиерите, се оказват луди.

- Съгласен съм. Името им е легион. [69] Но не всички луди заговарят за Тамплиерите. Другите как ги разпознавате?

- Опит. Сега ще ви обясня, много сте млад. Всъщност как се казвате?

- Казобон.

- Не беше ли герой от "Мидълмарч" [70]?

- Не зная. Във всеки случай имало е един филолог от Ренесанса [71], мисля. Но не ми е роднина.

- Друг път ще говорим. Ще пиете ли още нещо? Още две, Пилад, благодаря. И така. На света има кретени, дебили, глупаци и луди.

- Намеквате ли за нещо?

- Да, за нас двамата например. Или поне, за да не се обиждате, за себе си. Но, общо взето, всеки, като се вгледаме, се числи към една от тези категории. Всеки от нас в определен момент е кретен, дебил, глупак или луд. С други думи, нормалният човек е този, който в разумно съотношение съдържа

в себе си всички тези съставки, тези чисти типове.

- Idealtypen.

- Браво. И немски ли знаете?

- Сричам колкото за библиографиите.

- По мое време, когато човек знаеше немски, нямаше нужда дори да се дипломира. Прекарваше живота си, знаейки немски. Мисля, че днес е същото с китайския.

- Не го зная достатъчно, затова ще се дипломирам. Но говорехте за вашата типология. Какво е геният, Айнщайн например?

- Гений е онзи, който издига до връхната точка един от компонентите, като го подхранва с другите. Отпи и подхвърли: - Добър вечер, красавице, опита ли пак да се самоубиеш?

- Не, отвърна минаващата, сега съм в едно Общество.

- Браво, похвали я Белбо. После се обърна към мен: - Може да има и обществени самоубийства, не мислите ли?

- Да, но ставаше дума за лудите.

- Надявам се, че не взимате моята теория за чисто злато. Нямам намерение да оправям света. Обяснявах какво значи лудият за едно издателство. Теорията е ad hoc [72], разбрахме ли се?

- Разбрахме се. Сега черпя аз.

- Добре. Пилад, ако обичаш по-малко лед. Иначе действа много бързо. И така. Кретенът изобщо не говори, лигави се, получава гърчове. Залепя си сладоледа на челото, защото не си улучва устата, никакви координирани движения. Влиза във въртящата се врата срещу движението.

- А как успява?

- Той успява. Затова е кретен. Не ни интересува, веднага се разпознава и никога не ходи по издателствата. Толкова за него.

- Ясно.

- Дебилът е по-сложно нещо. Той е социално поведение. Дебил е този, който винаги говори извън чашата.

- В какъв смисъл?

- Така. - И бодна показалеца си към цинка, встрани от чашата си. - Искате да говори за това, което е вътре в чашата, но каквото и да прави, говори извън нея. Ако искате с по-прости думи, дебил е този, който прави гафове, пита ви как е милата ви съпруга, когато тя току-що ви е напуснала. Става ли ясно?

- Става. Познавам доста такива.

- Дебилът е много търсен, особено в светските среди. Притеснява всички, но после дава храна за разговори. В положителната си форма става дипломат. Говори извън чашата, когато гафът е направен от други, успява да измести темата. Но той не ни интересува, никога не е творческа личност, работата му е вторична и следователно той не предлага ръкописи на издателствата. Дебилът не казва, че котката лае, а говори за котки, когато другите говорят за кучета. Греша правилата на разговора и когато греша сполучливо, е неотразим. Мисля, че е от видовете, които са на път да изчезнат, главен носител на буржоазните добродетели. Необходим му е един салон Вердюрен или направо домът на Германт [73]. Четете ли ги още тия неща, вие, студентите?

- Аз да.

- Дебил е например Жоашен Мюра, който строил своите офицери за преглед и вижда един с много отличия, от Мартиника. "Вие негър ли сте?", пита го.

"Тъй вярно, господин генерал!", отговаря му оня. А Мюра: "Браво, браво, дерзайте!" И така нататък. Разбирате ли? Извинете, но тази вечер празнувам едно историческо решение в моя живот. Престанах да пия. Още едно? Не ми отговаряйте, карате ме да се чувствам виновен. Пилад!

- А глупакът?

- О, глупакът не греши никога в поведението си. Греши в разсъжденията. Той казва, че всички кучета са домашни животни и всички кучета лаят. Но че и котките са домашни животни и следователно лаят. Или пък че всички атиняни са смъртни, всички жители на Пирея са смъртни, следователно всички жители на Пирея са атиняни.

- Кое е истина.

- Да, но случайно. Глупакът може да каже и нещо вярно, но вследствие на погрешни разсъждения.

- Могат да се казват и грешни неща, стига разсъжденията да са правилни.

- И слава Богу! Иначе защо ще се мъчим да сме разумни животни?

- Всички големи антропоморфни маймуни произлизат от по-низши форми на живот, но хората също произлизат от по-низши форми на живот, следователно всички хора са големи антропоморфни маймуни.

- Не е лошо. Вече сме на прага, на който подозирате, че нещо не е в ред, но ви е необходим още труд, за да докажете какво и защо. Глупакът е изключително опасен. Дебилът веднага си личи (а да не говорим за кретена), докато глупакът разсъждава почти като нас, само с незабележимо отклонение. Той е майстор на паралогизмите. Няма спасение за редактора, ще му трябва цяла вечност, за да го открие. Публикуват се много книги на глупаци, защото при първия контакт изглеждат убедителни. Пък и редакторът не е длъжен да разпознае глупака. Академията на науките не успява, че той ли?

- Не успява и философията. Онтологичното доказателство на свети Анселм [74] е глупаво. Бърка съществуването в мисълта със съществуването в действителността.

- Да, но е глупава и противната теза на Гонилон [75]: "Аз мога да мисля за един остров в морето, дори ако този остров не съществува." Бърка мисълта за възможното с мисълта за необходимото.

- Битка между глупаци.

- Разбира се. И Бог се забавлява като луд. Пожелал се е немислим само за да докаже, че Анселм и Гонилон са глупаци. Каква върховна цел за Сътворението, нещо повече, за самия акт, по силата на който Бог желае собственото си съществуване. Всичко с цел да се изобличи космическата глупост.

- Обкръжени сме от глупаци.

- Няма отърване. Всички са глупаци, с изключение на вас и мен. Дори, за да не ви обидя, само на вас.

- Това има нещо общо с доказателството на Гьодел [76].

- Не знам, аз съм кретен. Пилад!

- Но сега е мой ред.

- После ще делим. Епименид Критски [77] казва, че всички критяни са лъжци. Щом той, който е критянин, го казва, а познава критяните добре, значи е истина.

- Това е глупаво.

- Свети Павел. Посланието до Тит. [78] И после: всички, които мислят, че Епименид е лъжец, не могат да не вярват на критяните, но критяните не вярват на критяните, затова никой критянин не смята, че Епименид е лъжец.

- Това глупаво ли е, или не?

- Сам решавайте. Казах ви, че е трудно да се открие глупакът. Един глупак може да получи и Нобелова награда.

- Чакайте да помисля... Някои от онези, които не вярват, че Бог е сътворил света за седем дни, не са фундаменталисти, но някои фундаменталисти вярват, че Бог е сътворил света за седем дни, и затова никой от тези, които не вярват, че Бог е сътворил света за седем дни, не може да бъде фундаменталист. Глупаво ли е, или не?

- Боже мой! Тук е мястото да се спомене името Му. Не зная. А вие как мислите?

- Във всички случаи е глупаво, дори и да е вярно. Нарушава един от законите на силогизма. Не могат да се правят обобщения от два частни случая.

- А ако вие сте глупакът?

- Щях да бъда в добра компания на съмишленици.

- Е, да, глупостта ни заобикаля. А може би поради някаква логична система, различна от нашата, нашата глупост е тяхната мъдрост? Цялата история на логиката се състои в това да дефинира едно приемливо понятие за глупост. Прекалено сложна задача. Всички велики мислители са глупаци един за друг.

- Мисълта като систематизирана форма на глупостта.

- Не. Глупостта на една мисъл е несистематизираната форма на друга мисъл.

- Мъдро. Вече е два, след малко Пилад затваря, а ние още не сме стигнали до лудите.

- Стигаме. Лудият веднага се разпознава. Той е глупак, който не знае триковете. Глупакът се мъчи да докаже своята теза, има изкривена логика, но все пак има логика. Докато лудият изобщо не се интересува от логиката, действа с къси съединения. За него всичко доказва всичко. Той притежава своя идея-фикс и всичко, което му попадне, е добре дошло, за да я потвърди. Лудият се разпознава по свободата, с която се отнася към задължителните доказателства, по лекотата, с която получава просветления. И може би ще ви се стори странно, но лудият рано или късно заговаря за Тамплиерите.

- Винаги ли?

- Има и луди без Тамплиери, но тези с Тамплиерите са най-опасните. В началото не ги разпознаваш, струва ти се, че говорят нормално, но след това изведнъж... - Понечи да поръча още едно уиски, но се разколеба и поиска сметката. - Та да се върнем на Тамплиерите. Онзи ден един ми остави ръкопис на тази тема. Напълно съм убеден, че е луд, но в човешки вид. Ръкописът започва с доста спокоен тон. Искате ли да му хвърлите едно око?

- С удоволствие. Бих могъл да намеря нещо, което да ми послужи.

- Не съм убеден. Но ако намерите половин час, отскачете при нас. Улица Синчери Ренато номер едно. Аз ще имам по-голяма полза от вас. Веднага ще ми кажете дали ви се струва перспективна работа.

- Значи ми имате доверие?

- Кой е казал, че ви имам доверие? Но ако дойдете, ще ви повярвам. Доверявам се на любопитството.

В това време влезе един студент с разтревожен вид.

- Другари, край Канала има фашисти! С вериги!

- Ще ги вържем, извика оня с татарските мустаци, който преди време ме беше заплашил по повод на Ленин. - Да вървим, другари!

- А ние? Ще отидем ли? - попитах аз с чувство за вина.

- Не, отвърна Белбо. - Тези слухове ги пуска Пилад, за да опразни заведението. Понеже е първата вечер, в която спрях да пия, се чувствавам променен. Трябва да е кризата от въздържанието. Всичко, което ви казах, дори това, което ви казвам в момента, е лъжа. Лека нощ, Казобон.

JMNNNN 11

Безплодността му нямаше край. Беше част от екстаза.
(Е. М. Чоран, "Несръчният демиург", "Галимар", 1969, "Задушени мисли")

От разговора ни в "Пилад" бях добил представа само за външното лице на Белбо. Проницателният наблюдател може би щеше да заподозре меланхоличната природа на неговия сарказъм. Не бих могъл да кажа, че беше маска. По-скоро признанията, които си бе позволявал тайно, бяха маска. Неговият показан сарказъм, този за публиката, всъщност издаваше истинската му меланхолия, която насаме той се мъчеше да скрие от себе си, маскирайки я с маниерна меланхоличност.

Виждам сега онзи файл, където се е опитвал да романизира това от своя занаят, което щеше да ми разкаже на следния ден в "Гарамонд". Откривам горчивината, страстта, разочарованието му на редактор, който пише чрез посредник, носталгията му по една неосъществена творческа дейност, строгия морал, който го е задължавал да се самоказва, защото желае неща, над които не е имал права, като е оцветявал желанието си в патетични и мелодраматични багри. Не съм срещал човек, който да умее да се самосъжалева с толкова презрение.

име на файла: Джим Царя на Конопа

Утре среща с младия Чинти.

1. Монографията е добра; стройна, може би прекалено академична.

2. В заключението: сравнението между Катул и съвременния авангард - великолепно.

3. Защо не като въведение?

4. Да го убедя. Ще отговори, че такива фантазии не вървят за филологически поредици. Подчинен е на ръководителя си. Страхува се, че ще му откаже да напише предговора и че ще си провали кариерата. Прекрасната идея в последните две страници минава незабелязана, а в началото не би убягнала на бароните и ще ги раздразни.

5. Достатъчно е да се сложи в курсив, под формата на отделна реч, и няма да наруши сериозността на изследването. А пък читателите веднага ще го забележат, ще бъдат заинтригувани и ще подхождат към книгата от друг ъгъл.

Но какво правя? Дали го тласкам към един жест на освобождаване, или го използвам, за да напиша своята книга?

Да преобразяваш книгите само с две думи. Демиург върху канавата на чуждо творение. Вместо да взимам меката глина и да я моделирам, нанасям леки удари по вкаменения материал, от който друг вече е изваял статуята. Мойсей - нанасяш точния удар с чука, и той проговаря.

Среща с У. Ш.

- Видях работата ви, не е лоша. Има съспенс, въображение, драматични

чувства. За първи път ли пишете?

- Не, написал съм още една трагедия, историята на двама влюбени от Верона, които...

- Да се върнем към тази пиеса, господин Ш. Запитах се защо действието се развива във Франция. Защо не в Дания например? Не се иска много, достатъчно е да смените две-три имена, замъка Шалон сюр Марн да стане Елсинор... Защото една северна протестантска обстановка, над която лежи сянката на Киркегор, всички тези екзистенциални напрежения...

- Може би имате право.

- Убеден съм. Освен това пиесата ви има нужда да се изглади в композиционно отношение. Но не само отгоре, като бръснаря, преди да ви постави огледалото на тила... Например призракът на бащата. Защо е накрая? Аз бих го преместил в началото. Така ще се разбере веднага, че бащината повеля ръководи поведението на младия принц и го поставя в конфликт с майката.

- Струва ми се добра идея, само ще изтегля сцената към началото.

- Точно така. И накрая стилът. Да вземем някой пасаж, ето тук, където момчето излиза на авансцената и започва да разсъждава дали да действа, или да бездейства. Текстът е хубав наистина, но не го усещам достатъчно напрегнат. "Да действам или не? Това се питам. Дали е по-достойно да понасяш обидите на враговете, или..." Защо "това се питам"? Аз бих казал "това е проблемът", "това е въпросът", разбирате ли? Не неговият личен проблем, а основният въпрос на съществуването. Алтернативата между "съм" и "не съм", така да се каже...

Да населиш света с деца, които ще вървят под чуждо име, и никой няма да знае, че са твои. Сякаш си Бог в човешки одежди. Ти си Бог, вървиш из града, чуваш как хората говорят за теб, и Бог е тук, и Бог е там, и какъв вълшебен свят е този, и колко елегантно е всеобщото привличане, и ти се подсмиваш под мустак (трябва да си сложиш фалшива брада, или не, трябва да бъдеш без брада, защото по брадата веднага ще те разпознаят, че си Бог), и си казваш сам на себе си (солипсизмът на Бог е трагичен!): "Ето, това съм аз, а те не знаят." И някой те блъска по улицата, дори те нарушава, а ти смирено му се извиняваш и така нататък, макар че си Бог, и ако поискаш, само с едно щракване на пръстите светът ще се превърне в пепел. Но ти си толкова безкрайно могъщ, че можеш да си позволиш да бъдеш добър.

Роман за Бог, слязъл инкогнито. Не струва. Щом идеята е дошла на мен, значи е дошла и другиму.

Вариант. Ти си автор, още не знаеш колко си велик. Тази, която си обичал, ти е изневерила, животът за теб вече няма смисъл и един ден, за да я забравиш, заминаваш на пътешествие с "Титаник", но той потъва в Южните морета, спасяват те (ти единствен си оцелял) диваци с пирога и прекарваш дълги години, без никой да знае нищо за теб, на един остров, населен само с папуаси, с момичета, които ти пеят сладни песни, олюлявайки гърди, закрити едва с венци от екзотични цветя. Започваш да свикваш, наричат те Джим, както наричат всички бели, едно момиче с кехлибарена кожа една вечер се вмъква в колибата ти и ти казва: "Аз твоя, аз със теб." Всъщност е прекрасно да лежиш вечер на верандата и да гледаш Южния кръст, докато тя милва челото ти.

Живееш, следвайки цикъла на изгревите и залезите, и не знаеш друго. Един ден пристига моторна лодка с холандци, ти научаваш, че са изминали десет години, можеш да тръгнеш с тях, но се колебаеш, предпочиташ да

размениш кокосови орехи срещу храна, обещавах, че ще се погрижиш за прибирането на конопа, диваците работят за теб, ти започваш да плаваш от остров на остров, ставаш за всички Джим Царя на Конопа. Някакъв португалец авантюрист, разсипан от алкохола, пристига и започва да работи за теб, отърсва се от порока, всички заговарят за теб из Зондските морета, даваш съвети на махараджата на Бруней за похода му срещу речните даяки [79], успяваш да очистиш от ръждата някакво старо оръдие от времето на Незнамсилой Сахиб, което се зарежда със старо желязо, обучавах отряд верни малайци със зъби, почернели от дъвки на тютюн. В една схватка близо до Кораловата бариера старият Сампан със зъби, почернели от тютюна, те прикрива със собственото си тяло като с щит: "Аз съм щастлив, че мога да умра за теб, Джим Царю на Конопа." Мили старче, верни Сампан, приятелю мой.

Вече си прочут из целия архипелаг между Суматра и Порт о Пренс, преговаряш с англичаните, в корабните списъци на пристанище Дарвин си регистриран като Курц и вече си Курц за всички - само за диваците оставаш Джим Царя на Конопа. Но една вечер, докато момичето те милва на верандата и Южният кръст блести като никога, о, колко е различен от Голямата Мечка, ти разбираш: искаш да се върнеш. Само за малко, колкото да видиш какво е останало от теб там.

Качваш се на моторницата, стигаш до Манила, оттам с витловия самолет си в Бали. После Самоа, Адмиралските острови, Сингапур, Тананариве, Тимбукту, Алепо, Самарканд, Басра, Малта и си у дома.

Изминали са вече осемнадесет години, животът е сложил оптечатъка си върху теб, лицето ти е загоряло от тропическите ветрове, остарял си, но може би си по-красив. И ето че веднага щом пристигаш, откриваш, че всички книжарници рекламират твоите книги, многократно и луксозно преиздавани, името ти увенчава фасадата на старото училище, където си се учил да четеш и пишеш. Ти си Великият Изчезнал Поет, съвестта на поколението. Романтични момиченца се самоубиват над празния ти гроб.

И после срещам теб, любима, очите ти са оброчени от множество бръчки, но на лицето ти, все още красиво, се чете мъчителният спомен и нежните угризения. Почти те докоснах там, на тротоара, на две крачки съм от теб и ти ме погледна, както гледаш всички, търсейки Другия отвъд прозрачната им сянка. Можех да те заговоря, да залича времето. Но защо? Не получих ли вече това, което исках? Аз съм Бог, олицетворението на самотата, възпътената суетност, самото отчаяние, че не съм като всички други едно от собствените си творения. Всички други, които живеят в моята светлина, и аз, който живея сред нетърпимото искрене на своя мрак.

Върви, върви по света, У. Ш.! Ти си прочут, минаваш край мен и не ме познаваш. Аз прошепвам на себе си "Да бъдеш или не" и си казвам: "Браво, Белбо, отлична работа!" Върви, стари У. Ш., и вземи своя дял от славата: ти само създаде, а аз го преправих.

Ние, които помагаме на другите да раждат, както актьорите, не трябва да бъдем погребвани на осветена земя. Но актьорите се преструват, че светът, такъв, какъвто е, върви по друг път, докато нашата цел е множествеността на възможните вселени...

Защо е тази щедрост на живота, който дава тъй възвишено възмездие на посредствеността?

Sub umbra alarum tuarum, Jehova.
("Fama Fraternitatis") [80]

На следния ден отидох в "Гарамонд". Входът на улица Синчери Ренато номер едно въвеждаше в пращен безистен, през който се виждаше вътрешен двор с въжарско магазинче. През вратата вдясно се стигаше до асансьор, който можеше да фигурира като експонат в музей за промишлена археология и който, като се опитах да се кача в него, потръпна по твърде подозрителен начин, без обаче да се реши да тръгне. Сметнах, че е по-благоразумно да вървя пеш, и се качих два етажа по една дървена, почти спираловидна стълба, доста мръсна. Както узнах по-късно, господин Гарамонд обичал това седалище, защото му напомняло някакво парижко издателство. Табелката на площадката гласеше: "Издателство "Гарамонд", акционерно дружество", а отворената врата водеше към антре, в което нямаше нито телефонистка, нито пазач. Но човек не можеше да влезе, без да бъде видян от малката странична канцелария, и при мен веднага дойде едно лице, вероятно от женски пол, на неопределена възраст и с ръст, който, меко казано, би могъл да мине за по-нисък от средния.

Лицето ме заговори на език, който ми се стори, че съм чувал някъде, докато най-сетне не разбрах, че беше италиански, но почти изцяло лишен от гласни. Попитах за Белбо. След като ме остави да почакам няколко секунди, то ме заведе по един коридор до стаята в дъното на издателството.

Белбо ме посрещна топло:

- Виждам, че сте сериозен човек. Влизайте.

Покани ме да седна срещу бюрото, и то старо като всичко останало, отрупано с ръкописи, както и шкафовете по стените.

- Не сте се уплашили от Гудрун, надявам се.

- Гудрун ли? Тази... госпожа?

- Госпожица е. И не се казва Гудрун. Наричаме я така, защото видът ѝ е нибелунгски и защото говори на някакъв германоподобен език. Искане всичко да каже наведнъж и пести гласните. Но притежава чувство за справедливост - компенсира: когато пък пише на машина, пести съгласните.

- А какво работи?

- Всичко. Нали знаете, в едно издателство винаги има някой, без който не може, защото е единственият човек в състояние да намира нещата в хаоса, който сам създава. Но поне когато се губят ръкописи, виновникът е налице.

- Значи губи ръкописи?

- Не повече от другите. В едно издателство всички губят ръкописи.

Мисля, че това е основната му дейност. Но все пак е необходима изкупителна жертва, нали? Упреквам я само в това, че не губи ръкописите, които бих искал. Неприятни моменти, които старецът Бейкън нарича "напредък на науката".

- Но къде се губят?

Разпери ръце.

- Извинявайте, но не си ли давате сметка колко е глупав въпросът ви?

Ако се знаеше къде, нямаше да са изгубени.

- Логично, признах. - Но чуйте, когато виждам книги на "Гарамонд", струват ми се много добре изработени, а и каталогът ви е доста богат. Тук ли правите всичко? И колко души сте?

- Отреща е голямата стая на техническите, тук, до мен е колегата Диоталеви. Но той се занимава с наръчниците, с книгите, които остават

дълго, дълго се правят и дълго се продават. С университетските издания се занимавам аз. Не се заблуждавайте, не е кой знае каква работа. Е, да, към някои се пристрастявам, ръкописите трябва да се четат, но, общо взето, всички са сигурни и в икономическо, и в научно отношение. Публикации на Едикойси институт или сборници от симпозиуми, подготвени и финансирани от някоя университетска организация. Ако авторът е дебютант, ръководителят му пише предговора и отговорността е негова. Авторът чете най-малко две коректури, проверява цитатите и бележките и не получава авторски права. След това книгата се приема, за няколко години се продава в тираж хиляда-две хиляди и разноските се покриват... Няма изненади, всяка книга е печалба.

- Тогава вие какво правите?

- Много неща. Преди всичко трябва да се избира. И после, някои книги издаваме на наши разноси, почти винаги преводи на големи автори, за престиж. И накрая, ръкописите, които пристигат така, донесени от самодейци. Рядко заслужават внимание, но трябва да се преглеждат, отде да знаеш...

- А забавлявате ли се?

- Дали се забавлявам? Това е единственото, което умея да правя добре.

Прекъсна ни някакъв мъж на около четиридесет години, облечен със сако, най-малко три номера по-голямо. Косите му бяха светлоруси, редки и му падаха над гъстите, също руси вежди. Говореше с ласкав тон, сякаш поучаваше дете.

- Взе ми здравето този "Наръчник на данъкоплатеца". Би трябвало да го напиша отново, но не ми се ще. Преча ли ви?

- Това е Диоталеви, каза Белбо и ни представи един на друг.

- А, дошъл е да види Тамплиерите? Горкичкият. Чакай, измислих още едно: "Циганска урбанистика".

- Чудесно, възкликна очарован Белбо. - А аз се сетих за "Ацтекско коневъдство".

- Отлично. Но по-добре да го включим към Марефорологията или в Абсурдистиката.

- Сега ще видим, каза Белбо, порови в чекмеджето и измъкна няколко листа.

- Марефорологията... - Погледна ме, забелязвайки недоумението ми.

- Досещате се, че Марефорологията е наука за правене на дупки в морето. Но тя, обърна се към Диоталеви, не е отдел, а предмет. Като Солонумерофугистиката или Контрадигитооралистиката, всички от отдела Тетраокулоскопистика.

- Какво е това тетраоколо?... направих опит да се намеся аз.

- Не "около", а "окуло", тоест изкуството да си отваряш очите на четири. Този отдел включва обучението по ненужни техники. Например Солонумерофугистиката се занимава с избягването за една бройка. Още се колебаем дали да оставим в този отдел Контрадигитооралистиката, защото не е съвсем ненужно да знаеш как да не оставаш с пръст в устата, как мислите?

- Съгласен съм. И все пак, кажете ми какво говорите изобщо? - помолих.

- Диоталеви и аз искаме да предложим реформа в науката. Един факултет по Сравнително тъпознание, в който ще се изучават ненужни или невъзможни предмети. Факултетът ще има за цел да подготвя учени, които да са в състояние да увеличават безкрайния брой безсмислени клонове на знанието.

- А колко отдела ще имате?

- Засега само четири, но те могат да обхванат цялото човешко знание.

Отделът Тетраокулоскопистика има подготвителни функции, целта му е да

развива у бъдещия учен способността да се справя с университетските си противници. Важен отдел е Абсурдистиката. Тук се включват споменатите Циганска урбанистика и Ацтекско коневъдство... Основата на тази дисциплина е разбирането на дълбоките причини за тяхното безсмислие, а в отдела Контрапунктистика, и на тяхната несъстоятелност. Ето ви няколко примера: Морфематика на морзовата азбука, История на антарктическото земеделие, История на живописиста на Великденските острови, Съвременна шумерска литература, Асировавилонска филателия, Технология на колелото в предколумбова Америка, Образност и колорит на Брайловата азбука, Фонетика на немия филм...

- Какво ще кажете за Психология на масите в Южна Сахара?

- Става, одобри Белбо.

- Става, съгласи се и Диоталеви. - Трябва да ни сътрудничите. Бива си го момчето, как мислиш, Белбо?

- Да, веднага го усетих. Снощи измисли няколко много остроумни тъпизми. Но да продължим, щом проектът ви интересува. Какво включихме в отдела Контрапунктистика, че не си намирам бележките?

Диоталеви измъкна от джоба си листче и ме погледна с поучителна симпатия.

- В Контрапунктистиката, както личи от самото име, най-важното е вътрешната противоречивост на предмета. Ето защо на Циганската урбанистика според мен мястото ѝ е тук...

- Само ако, прекъсна го Белбо, я наречем Чергарска урбанистика. Докато предметите, включени в Абсурдистиката, съдържат практическа невъзможност, при Контрапунктистиката противоречието е априорно...

- Ще видим. Но какво сложихме в Контрапунктистиката? Да, ето, Стабилност на революцията, Парменидова динамика, Хераклитова статика, Спартанска гастрономия, Основи на народната олигархия, История на обновителните традиции, Тавтологична диалектика...

В този момент почувствах, че трябва да покажа на какво съм способен.

- Мога ли да ви предложа Римознание на белия стих?

- Чудесно! Чудесно! - възкликнаха и двамата и веднага си го записаха.

- Но има един проблем, продължих.

- Какъв?

- Ако публикувате вашия проект, ще изскочат един милион автори на подобни предложения.

- Нали ти казах, че му сече умът, Якопо! - каза Диоталеви.

- Тъкмо това ни тревожи. Без да искаме, очертахме идеалния образ на реалното знание. Доказахме необходимостта от възможното. Затова ще трябва да си мълчим. Но аз тръгвам.

- Къде отиваш?

- Забравяш, че е петък следобед.

- О, господи, рече Белбо и се обърна към мен: - В къщите отсреща живеят правоверни евреи, от онези с черните шапки, брадите и пейсите. Не са много в Милано. Днес е петък, а след залез слънце започва шабатът [81]. Затова в апартамента отсреща чистят, лъскат седмосвещника, готвят, нареждат всичко така, че утре да не палят никакъв огън. Дори телевизорът остава да работи цяла нощ, само дето трябва отсега да изберат канала. Нашият Диоталеви си има един малък далекоглед и най-безсрамно ги следи от прозореца, като си представя, че е от другата страна на улицата.

- А защо?

- Защото нашият Диоталеви упорито твърди, че е евреин.

- Как така "твърди"? - запита обиден Диоталеви. - Аз съм евреин. Имате ли нещо против, Казобон?

- Абсолютно нищо.

- Виж какво, Диоталеви, каза твърдо Белбо. - Ти не си евреин.

- Така ли? А името ми? [82] Име от еврейската традиция, от гетото, като Шалом Алейхем [83].

- Диоталеви е име-пожелание, често давано от градските власти на подхвърлените деца. А дядо ти е бил подхвърлено дете.

- Подхвърлено, но еврейско.

- Диоталеви, кожата ти е светла, гласът ти - гърлен, и всъщност си почти албинос.

- Има зайци албиноси, защо да няма и евреи?

- Диоталеви, човек не може да реши да стане евреин, както решава да стане марколюбител или член на секта. Човек се ражда евреин. Примири се, и ти си гой като другите.

- Но съм обрязан.

- Хайде, хайде, всеки може да отиде да се обреже по хигиенни причини. Достатъчно е да намери лекар с електроскалпел. На каква възраст се обряза?

- Трябва ли да уточняваме?

- Трябва, един евреин трябва да уточнява.

- Никой не може да докаже, че дядо ми не е бил евреин.

- Разбира се, бил е подхвърлено дете. Но е могъл да бъде

наследник на Византийския трон или незаконен син на Хабсбургите.

- Никой не може да докаже, че дядо ми не е бил евреин, при това е намерен близо до Арката на Октавия [84]...

- Но баба ти не е била еврейка, а при евреите наследствеността върви по майчина линия...

-...Но освен писмените доказателства, защото и общинските регистри могат да се четат между редовете, има и кръвни доказателства, а кръвта ми говори, че моите мисли са напълно талмудистки, и ако ти продължаваш да твърдиш, че един гой може да мисли по такъв строго талмудистки начин, по какъвто мисля аз, то ти си расист.

Диоталеви излезе, а Белбо се обърна към мен:

- Да не ви прави впечатление. Този спор се води почти всекидневно, с единствената разлика, че всеки ден се опитвам да изнамеря нови доказателства. Всичко иде от това, че Диоталеви е горещ последовател на Кабалата. Но са съществували и християни кабалисти. Освен това, виждате ли, Казобон, щом Диоталеви иска да бъде евреин, нима имам право да му преча?

- Мисля, че не. Нали сме демократи?

- Демократи сме.

Запали цигара. Аз си спомних защо съм дошъл и казах:

- Говорехте за някакъв ръкопис върху Тамплиерите.

- Да, наистина... Чакайте. Беше в пластмасова папка... - Порови в купчината ръкописи и се опита да измъкне един, някъде от средата, без да събори другите. Рисквана операция. И действително част от купчината рухна на пода. Но Белбо вече държеше в ръка пластмасовата папка.

Погледнах съдържанието и увода и казах:

- Отнася се до заповедта за задържане на Тамплиерите във Франция. През 1307 година Филип Хубави решава да арестува всички Тамплиери. Съществува една легенда за това, че два дни преди Филип да разпрати заповедите, една волска каруца със сено напуснала двора на Храма в Париж и се отправила в неизвестна посока. Казват, че били група рицари, водени от някой си Омон, и

че намерили убежище в Шотландия, където се присъединили към някаква ложа на свободни зидари в Килуайнинг. Пак според легендата рицарите се слели с обществата на зидарите, които си предавали един на друг тайните на Соломоновия храм. Да, както предполагам. И този автор твърди, че началото на масонството трябва да се търси в това бягство на Тамплиерите в Шотландия... Два века предъвкват тази история, която се гради на въображаеми твърдения. Няма никакви доказателства, мога да ви извадя най-малко петдесет книжки, които разказват все същата история, преписвайки я едни от други. Погледнете тук, отворих наслуки: "Доказателството за преселението в Шотландия се състои във факта, че и до днес, шестстотин и петдесет години по-късно, по света още съществуват тайни ордени, които се позовават на Рицарите на Храма. Как иначе да се обясни тази традиция?" Разбирате ли? Как е възможно да не съществува Маркиз дьо Карабас, щом като и Котаракът в чизми казва, че е на негова служба?

- Разбирам, съгласи се Белбо. - Явно не става. Но вашата история на Тамплиерите ме интересува. Като съм попаднал на специалист, не искам да го изпускам. Защо всички говорят за Тамплиерите, а не за Малтийските рицари например? Не, не ми отговаряйте. Вече стана късно. Диоталеви и аз след малко трябва да отиваме на вечеря с господин Гарамонд. Но ще приключим някъде към десет и половина. Ако мога, ще убедя и Диоталеви да отскочим до "Пилад" - той обикновено си ляга рано, пък е и въздържател. Ще бъдете ли там?

- Искате ли питане? Принадлежи към едно погубено поколение и намирам себе си само когато имам за компания самотата на себеподобните си.

13

А верните братя на Храма,
чието съкровище няма
на себе си равно, където
да дири човек под небето,
къде са? Що случи се с тях?
(Хроника, последвала "Романът на Фавел")

Et in Arcadia ego. [85] Тази вечер в "Пилад" беше настъпил истински Златен век. Беше една от онези вечери, в които имаш чувството, че Революцията не само ще се състои, но и ще бъде подкрепена от Съюза на индустриалците. Единствено в "Пилад" можеше да се види как собственикът на текстилно предприятие, с канадка и брада, играе "скат" с бъдещия терорист, облечен в двуредно сако и с вратовръзка. Бяхме в зората на велико преобръщане на стойностите. В началото на шестдесетте години брадата беше още фашистки символ (но трябваше да се спазва профилът, като се бръснат страните а ла Итало Балбо [86]), докато в шестдесет и осма вече стана белег на протест, а по времето, за което говоря, беше неутрална и универсална - израз на свободния избор. Брадата винаги е била маска (нали, за да не ни познаят, си слагаме изкуствена брада?), но в началото на седемдесетте години човек можеше да се маскира и с истинска брада. Нещо повече, можеше да лъже, казвайки истината, като придаваше на истината загадъчност и гъвкавост, защото вече не се съдеше за идеологията на брадатия само по брадата му. Но онази вечер брадите цъфтяха дори по бръснатите лица, които,

понеже нямаха бради, даваха да се разбере, че са могли да си я пуснат и са се отказали само от желание за предизвикателство.

Отклонявам се. И така, в един момент Белбо и Диоталеви пристигнаха, шепнейки си с разтревожени лица язвителни коментари за току-що преживяната вечеря. Едва по-късно щях да науча какво представляват вечерите на господин Гарамонд.

Белбо премина веднага към любимите си концентрати, а Диоталеви след дълги размишления реши да си поръча тоник. Намерихме една масичка в дъното, току-що освободена от двама ватмани, които трябваше да стават рано на другата сутрин.

- Е, хайде, казвайте, подхвана Диоталеви - какви са тези Тамплиери...

- Не, моля ви, недейте сега... Това са неща, които могат да се прочетат навсякъде.

- Ние сме за устната традиция, отсече Белбо.

- Тя е по-мистична, допълни Диоталеви. - Бог е сътворил света, говорейки, а не е пратил телеграма.

- Да бъде светлина. Точка. Следва писмо - каза Белбо.

- До солуняните, предполагам, продължих аз.

- Говорим сега за Тамплиерите, подкани ме Белбо.

- И така..., започнах.

- Никога не се започва с "и така", прекъсна ме Диоталеви.

Изправих се. Чаках да ме помолят. Не го направиха. Седнах отново и продължих:

- Е, повтарям, историята я знаят всички. Първият кръстоносен поход, нали така? Жофроа се прекланя на Божи гроб и изпълнява обета. Балдуин става първи цар на Йерусалим. Християнско царство на Светата земя. Но едно е да държиш Йерусалим, друго, останалата част от Палестина. Сарацините са разбити, но не и унищожени. Не им е бил лесен животът там, нито на новите заселници, нито на поклонниците. И ето че през 1118 година, при царуването на Балдуин II, пристигат деветима, начело с някой си Юг де Паинс, и образуват нов орден - Нищите рицари на Христос: монаси, но с мечове и брони. Трите класически обета - бедност, непорочност и послушание, плюс обет да закрилят поклонниците. Кралят, епископът, всички в Йерусалим дават парични помощи, осигуряват им жилище, настаняват ги в двора на древния Соломонов храм. Така стават Рицари на Храма, Тамплиери.

- Какви са били?

- Вероятно Юг и първите деветима са били идеалисти, запленени от мистиката на кръстоносния поход. Но по-късно се явяват млади синове на благородници, жадни за приключения. Новото кралство в Йерусалим било нещо като Калифорния, където лесно се забогатявало. У дома си не са имали кой знае какви перспективи, а някои, предполагам, са били направили една или друга беля. Цялата история малко ми прилича на Чуждестранния легион. Как постъпва човек, когато е загазил? Става Тамплиер, вижда свят, забавлява се, бие се, хранят го, обличат го и накрая дори си спасява душата. Разбира се, трябва да е достатъчно отчаян, защото е ставало дума и да се върви из пустинята, и да се спи в палатка, и да се прекарват дълги дни без жива душа наоколо освен другите Тамплиери и няколко черни мутри, и да се язди под силното слънце, и да се гинее от жажда, и да се изкормват други нещастници...

- Спрях за миг. - Може би го представям като уестърн? Но вероятно е имало и трета фаза: орденът става могъщ, хората започват да се включват в него дори когато се радват на добро положение у дома си. Да си Тамплиер,

вече не означава непременно да служиш в Палестина, можеш да си бъдеш Тамплиер и вкъщи. Сложна история. Понякога изглеждат груби войници, друг път сякаш проявяват известна чувствителност. Например не може да се каже, че са били расисти: биели се срещу мюсюлманите, затова се намирали там, но в рицарски дух и с взаимно уважение. Когато пратеникът на емира от Дамаск посетил Йерусалим, Тамплиерите му отстъпили една малка джамия, вече превърната в християнска църква, за да може да извършва своите обреди. Един ден там влязъл някакъв франк, който се възмутил, виждайки мюсюлманина в светия храм, и го нагрубил. Тамплиерите изгонили лишения от веротърпимост и се извинили на мюсюлманина. Това бойно братство с врага по-късно ги погубило, защото на процеса били обвинени между другото, че имали връзки с мистични мюсюлмански секти. И може би е било вярно, също като авантюристите от миналия век, луди по Африка, и те не са имали истинско религиозно образование, не са били толкова изтънчени, че да откриват теологическите разлики, представете си ги - хора от типа на Лорънс Арабски [87], които започват да се обличат като шейхове... Но така или иначе, трудно е да се преценяват действията им, защото християнските историографи, като Гийом от Тир например, не изпускат случай да ги оклеветят.

- Защо?

- Защото стават прекалено могъщи за прекалено кратко време. Всичко тръгва от свети Бернар [88]. Ясен ви е свети Бернар, нали? Голям организатор, реформира бенедиктинския орден, премахва украсите от църквите, когато някой колега му пъпли по нервите, като Абелар [89] например, го напада по маккартистки - ако е могъл, щял е да го прати на кладата, но понеже не успял, накарал да изгорят книгите му. След това говори от амвона за кръстоносен поход: да се въоръжим и тръгвайте...

- Не ви е много симпатичен... - забеляза Белбо.

- Не мога да го понасям. Ако зависеше от мен, щях да го пратя в най-страшния кръг на ада, а не да го правя светец. Но е бил добър специалист по саморекламата, вижте каква услуга му прави Данте - назначава го за началник на кабинета на Богородицата. Веднага става светец, защото се е сдушил с когото трябва. Но говорех за Тамплиерите. Бернар бързо усеща, че идеята заслужава да се доразвие, и подкрепя деветимата авантюристи, превръщайки ги в Христово войнство, може да се каже направо, че Тамплиерите, в героичната им версия, са измислени от него. През 1128 година свиква Събора в град Троа именно за да определи какво представляват тези деветима монаси воители, а няколко години по-късно пише една възхвала на Воините на Христос и изготвя правилник от седемдесет и две точки, много забавен за четене, защото в тях има от всичко по малко. Литургия всеки ден, забрана да се свързват с рицари, отлъчени от Църквата, но ако някой от тях пожелае да бъде приет в Храма, трябва да бъде посрещнат по християнски. Както виждате, бях прав, когато споменах за Чуждестранния легион. Трябвало да носят бели плащове, скромни, без кожени украси, освен агнешки, забранени били леките извити отпред модни обувки, задължително се спяло по риза и гащи, на дюшек, с чаршаф и одеяло...

- На онази жега, как ли са миришели?... - вметна Белбо.

- За миризмата ще стане дума нататък. Правилникът предвижда други неудобства: една паница за двама, хранене в мълчание, месо само три пъти седмично, покаяние в петък, ставане в зори, а ако работата е тежка, един час повече сън, но в замяна на това тринадесет молитви преди лягане. Над всички стоял магистър, а под него - цяла йерархична стълбица до оръженосец, помощник и слуги. Всеки рицар разполагал с три коня и един оръженосец;

никакви разкоши по юздите, седлото и шпорите, скромно, но здраво оръжие, никакъв лов освен на лъвовете, с други думи - аскетичен войнишки живот. И разбира се, обет за непорочност, на който особено се набляга, защото тези хора не стояли в манастир, а се биели на открито, сред света, ако наричаме свят това гъмжило от всякаква паплаг, което по онова време представлявала Светата земя. Общо взето, правилникът казва, че женската компания е извънредно опасна и че рицарят от ордена не може да целува друга жена освен майка си, сестра си и леля си.

Белбо поклати глава:

- Е, по въпроса за лелята аз бих бил по-внимателен... Но Тамплиерите не бяха ли обвинени в содомия? Онази книга на Клосовски, "Бафомет"? Не беше ли този Бафомет някакво сатанинско божество?

- Ще стигна и до него. Но помислете за миг: водели моряшки живот, цели месеци в пустинята. Намираш се в дяволското царство, нощ е, сгушил си се в палатката заедно с оня, дето ти е ял от паницата, спи ти се, студено ти е, жаден си, страх те е и искаш да си при мама. Какво ще направиш?

- Мъжка любов... - предположи Белбо.

- Ами да, помислете си какъв адски живот сред други войници, дето не са дали никакви обети и като завземат някой град, погват първата арабка с кехлибарени бедра и кадифени очички, какво да прави нашият Тамплиер сред уханието на ливански кедри? Остава му арабчето. Сега разбирате откъде иде изразът "пие и псува като Тамплиер". И с него става като с днешния капелан от окопа, дето се налива с ракия и ругае наред с неграмотните войници. И да беше само това! Гербът им ги представя винаги по двама, яхнали един кон, един зад друг. Защо, след като правилникът им разрешавал по три коня? Предполагам, че е идея на Бернар - да символизира бедността или двойната им роля на монаси и рицари. Но досещате ли се какво е виждало народното въображение и какво са говорили за тези монаси, които препускали като луди по двама, залепени един за друг? Не може да не са ги одумвали...

- Но и те са си го търсели, отбеляза Белбо. - Глупак ли е бил този свети Бернар?

- Не, не е бил глупак, но и той бил монах, а по онова време монахът имал особено схващане за тялото... Преди малко се боях, че историята ми приличва много на уестърн, но като си помисли човек... Чуйте какво казва Бернар за любимите си рицари, записах си цитата, защото си струва: "Отбягват и ненавиждат смешниците, фокусниците и играчите, неприличните песни и представленията, подстригват косите си късо, тъй като са научили от светите отци, че е позорно за мъжа да се грижи за прическата си. Никога не ходят с ресани, рядко се мият, брадата им стърчи, набита с прах, мръсни са поради доспехите и поради жегата..."

- Не бих живял в техните казарми - изкоментира Белбо.

А Диоталеви обобща:

- За отшелника винаги е било присъщо да поддържа една здрава нечистоплътност, за да бичува тялото си. Не беше ли свети Макарий този, дето живеел върху стълб и когато червеите падали от гърба му, ги събирал и отново си ги слагал по тялото, защото и те като божи създания трябвало да имат своя трапеза?

- Светецът стълпник бил Симон, поправи го Белбо. - И според мен е живял върху стълб, за да плюе по главите на тези, които минавали отдолу.

- Ненавиждам просветителския дух, отвърна Диоталеви. - Във всички случаи, Макарий или Симон, имало е някакъв стълпник с червеи, както казах, но не съм специалист в тази област, защото не се занимавам с лудостта на

неверниците.

- Защо, толкова чисти ли са били твоите равини от Херона [90]? - запита го Белбо.

- Живели са в гадни коптори, защото вие, гоите, сте ги натиквали в гета. Докато на Тамплиерите им е харесвало да са вмирисани.

- Да не драматизираме, казах. - Виждали ли сте полк новобранци след поход? Разказвам ви тези неща, за да ви изтъкна противоречието на Тамплиера. Той трябва да бъде мистик, аскет, да не се храни, да не пие, да не чука, а в същото време да върви из пустинята, да сече главите на вразите господни - колкото повече глави, толкова повече точки за рая. Вони, ходи винаги чорлав и на всичко отгоре Бернар искал от тях, като завладеят някой град, да не се нахвърлят върху нищо женско, нито девойка, нито баба, и в безлунните нощи, когато, както е известно, над пустинята духа самумът, да не накарат своя събрат по оръжие да им направи някоя дребна услуга. Как да бъдеш монах и главорез, да изкормваш и да шепнеш молитви, да не поглеждаш братовчедка си в лицето и после да влезеш в някой град след дълга обсада и да виждаш как другите кръстоносци пред очите ти си правят кефа с халифката и как прелестни зулейки разтварят елечета и викат: "Вземи ме, вземи ме, но само ме пощади!"... А Тамплиерът - не! Той е твърд, вонящ, рошав, какъвто го иска свети Бернар, и мърмори молитви... Достатъчно е да прочетете Ограниченията...

- А какви са те?

- Правилник на Ордена, изготвен доста по-късно, вероятно по времето, когато Орденът вече се чувствава по пантофи. Няма нищо по-лошо от войска, която скучае, защото войната е свършила. Например изведнъж забраняват свадите, нараняването на християни за отмъщение, връзките с жени, клеветата. Нямах право да загубиш роб, да кипнеш и да кажеш: "Ще ида при сарацините!", да оставиш коня си да избяга, да подаряваш животно, с изключение на куче и котка, да заминеш без позволение, да счупиш печата на магистъра, да напуснеш лагера нощем, да даваш без разрешение на заем парите от касата на Ордена, да си хвърляш дрехите от яд...

- От една система на забрани човек може да разбере какво са правила хората обикновено, каза Белбо. - И могат да се съставят картинки от всекидневния живот.

- Например, каза Диоталеви - един Тамплиер, ядосан на нещо, което братята му казали или направили същата вечер, се измъква през нощта без разрешение, на кон, с един малък сарацин за придружител и три кокошки, вързани за седлото, отива при едно девойче със съмнително поведение и одарявайки го с кокошките, получава срещу тях възможност за непозволено съвкупление... По време на веселието арапчето побягва с коня и нашият Тамплиер, по-мръсен, потен и чорлав от всякога, се връща в лагера с подвита опашка и за да се промъкне незабелязан, пробутва пари (от хазната на Храма) на неизбежния еврейн лихвар, който го чака на вратата като ястреб.

- Ти го рече, Каиафа [91] - вметна Белбо.

- Така е, вървим по шаблона. Тамплиерът иска да си върне ако не арапчето, то поне коня, но един сътамплиер се досеща за комбината и вечерта (знае се, че в тези общества завистта е винаги налице), сред общото задоволство от появата на месото, пуска някой недвусмислен намек. Магистърът на Ордена се усъмнява, заподозреният се заплита, изчервява се, измъква ножа и скача върху събрата си.

- Върху клеветника, уточни Белбо.

- Точно така, върху клеветника. Скача върху нещастника и му посича

лицето. Оня също се хваща за ножа, двамата се сбиват много неприлично, а магистърът се мъчи да ги усмири с плоското на меча си. Братята се кикотят...

- Пийки и псувайки като Тамплиери, допълни Белбо.

- Без съмнение, нашият се разгневява, става... Какъв става един Тамплиер, като се разгневи?

- Става червен като домат, подсказа Белбо.

- Точно. Зачервява се като домат, смъква си дрехата и я хвърля на земята.

- "Дръжте си пикливото расо, вие и вашият лайнхн Храм", предложих. - И даже прасва с меча си печата, прави го на парчета и заявява, че отива при сарацините.

- Нарушавайки поне осем забрани с един удар, обобщи Белбо.

А аз заключих, за да докажа по-добре своята теза:

- Представяте ли си какво ще прави един такъв тип, който заявява "отивам при сарацините" в деня, когато кралският обвинител го арестува и му показва нажежените клещи? Оня ще му вика: "Говори, безбожник, признай, че сте го правили отзад!" А нашият ще му отговори: "Кой? Ние ли? Пука ми от вашите клещи, не знаете на какво е способен един истински Тамплиер. Мога да го направя на вас, на папата и ако ми падне, и на крал Филип!"

- Признал си е, признал си е! - възкликна Белбо. - И са го вкарали в дупката и всеки ден по една порция зехтин, та после по-добре да гори, като рициновото масло за децата.

Прекъсна ни едно момиче с червена бенка на носа и някакви листове в ръката. Запита ни дали вече сме подписали петицията за освобождаването на аржентинските другари. Белбо подписа веднага, без дори да погледне листовете.

- Във всички случаи са по-зле от мен, каза на Диоталеви, който го наблюдаваше смаян. После се обърна към момичето: - Той не може да подписва, принадлежи към едно индийско общество, което забранява на членовете си да си пишат имената. Много от тях са в затвора, защото властта ги преследва.

Момичето впери съчувствен поглед към Диоталеви и поднесе листовете на мен. Диоталеви си отдъхна.

- Какви са?

- Как какви? Аржентински другари.

- Да, но от коя групировка?

- Таквара, каква!

- Но Таквара са фашисти! - възразих, без да съм напълно сигурен.

- Фашист си ти! - изсъска момичето и си отиде.

- И какво излиза, тези Тамплиери значи са били големи нещастници? - каза Диоталеви.

- А, не - отвърнах. - Аз съм виновен, опитах се да представя нещата по-живо. Това, което казах, се отнася до войската, но Ордена от самото начало получавал огромни дарения и постепенно създаде манастири-лагери из цяла Европа. Помислете си само, Алфонсо, крал на Кастиля и Арагона, им подарява цяла страна, прави завещание, с което им оставя кралството си в случай, че умре без наследници. Тамплиерите обаче не се доверяват и правят пазарлък, по-добре малко, но сигурно, отколкото всичко, но кой знае, при което "малкото, но сигурно" са всъщност половин дюзина крепости в Испания. Португалският крал им подарява една гора и тъй като тя била завзета от сарацините, Тамплиерите ги нападат, прогонват ги и фактически поставят основите на град Коимбра. И това са само някои от епизодите. Общо взето,

само част от Тамплиерите воювали в Палестина, повечето от тях действували в Европа. И какво става? Ако някой трябва да отиде в Палестина и има нужда от пари, пък не се осмелява да тръгне на път със скъпоценности и злато, внася парите си при Тамплиерите във Франция, Испания или Италия, получава разписка и я осребрява на Изток.

- Тоест чек, каза Белбо.

- Разбира се. Те са измислили чека, и то преди флорентинските банкери.

И така, по пътя на даренията, на въоръжените грабежи и на лихвите върху финансовите операции Тамплиерите се превръщат в една многонационална корпорация. А за да се ръководи такова предприятие, били необходими умни глави. Хора, способни да убедят Инокентий II да им даде извънредни привилегии. Ордент имал право да задържа за себе си цялата военна плячка и за всичките си имоти и богатства не отговарял нито пред краля, нито пред епископите, нито пред Йерусалимския патриарх. Отговарял само пред папата. Освободени навсякъде от данъци, те имали право сами да облагат с такива земите, които контролирали... С една дума, винаги печелившата организация, в чиито работи никой не можел да си пъха носа. Ясно е, че не са били обичани от епископите и от кралете, но те пък не могли да минат без тяхната помощ. Кръстоносците били луди глави, хора, които тръгвали, без да знаят къде отиват и какво ще намерят, докато Тамплиерите там си били у дома, умеели да се разправят с враговете, познавали терена и бойното изкуство. Ордент на Тамплиерите бил сериозна работа, нищо, че се крепял на показни бойни подвизи.

- Нима винаги са били показни?

- Често. За сетен път се учудвам на противоречието между техните политико-административни способности и стила им на зелени барети - много кураж, малко мозък. Да вземем например историята с Ашкалон...

- Да я вземем, обади се Белбо, който се бе обърнал, за да поздрави с демонстративно сладострастие някоя си Долорес.

Тя седна при нас, казвайки:

- И аз искам да чуя историята за Ашкалон, искам да я чуя!

- И така, един ден кралят на Франция, Германският император, Балдуин III Йерусалимски и двамата върховни магистри на Тамплиерите и на Гостоприемниците, решават да обсадят Ашкалон. Всички заминават за обсадата - кралят, дворът, патриархът, свещениците с кръстовете и хоругвите, архиепископите от Тир, Назарет, Кесария, с други думи, голям празник: шатри, знамена, барабани... Ашкалон бил защитен от сто и петдесет кули и населението му отдавна се готвело за обсадата, къщите били целите надупчени с бойници, безброй крепости в крепостта. Според мен Тамплиерите, които били толкова печени, е трябвало да ги знаят тия неща... Но не, всички били възбудени, строели дървени укрития и кули, нали ги знаете, онези конструкции на колела, които изтикват до стените на града и оттам хвърлят огън, камъни, стрели, докато отдалеч катапултите бомбардират с гюлета... Ашкалонците се опитват да подпалят кулите, вятърът обаче е неблагоприятен, пламъците обхващат стените, които на едно място се срутваат. Път свободен! В този момент всички обсаждащи се хвърлят като един, но се случва нещо странно. Магистърът на Тамплиерите заповядва да препречат пътя така, че в града да влязат само неговите хора. Злите езици говорят, че го направил, за да може от плячката да се възползват само Тамплиерите, а добрите езици твърдят, че се страхувал от клопка и затова изпратил напред своите смелчаци. Във всички случаи, не бих поверил военна школа на този, защото четиридесетимата Тамплиери прекосяват целия град със сто и осемдесет

километра в час, блъсват се в стената отсреща, удрят спирачките сред облак прах, спогледват се, запитват се за какъв дявол са там, обръщат конете и пак препусват сред маврите, които от прозорците си ги обсипват с камъни и желяза и ги изпотрепват всичките, заедно с върховния им магистър, после затулват пробива, окачват за назидание трупове на стената и показват среден пръст на християните сред нецензурен кикот.

- Жесток е мавърът! - изкоментира Белбо.
- Като децата, допълни Диоталеви.
- А на мен ми приличат на Том и Джери, каза Белбо.

Започнах да се разкайвам. От две години живеях с Тамплиерите и вече ги обичах. Притиснат от снобизма на слушателите си, бях ги представил като герои от анимационен филм. Виновен беше може би Гийом от Тир, историк, незаслужаващ доверие. Не са били такива рицарите на Храма, напротив, били брадати и разпалени, с красивия ален кръст върху снежнобялото наметало, наперено яхнали конете в сянката на чернобелия си стяг, готови от сърце и душа да изгорят във великия празник на смъртта и куража, а потта, за която говори свети Бернар, навярно е била бронзовият блясък, придаващ саркастично благородство на върховната им усмивка, докато се готвели да празнуват по толкова жесток начин сбогуването си с живота... Лъвовете във войната, както казва Жак дьо Витри [92], кротки агънца в мирно време, груби в битките, благочестиви в молитвите, жестоки с врага, милосърдни с братята си, белязани и с бялото, и с черното на своето знаме, защото били изпълнени с обич към приятелите Христови, но с гняв и мъст към неприятеля...

Романтични рицари на вярата, последен пример за едно залязващо благородство, защо се отнесох към тях като някакъв си там Ариосто, когато можех да ги възхваля като един Жоанвил [93]? Спомних си страниците, които им посвещава авторът на "История на свети Луи", заминал с краля за Палестина едновременно като писар и боец. Тамплиерите съществували вече от сто и петдесет години, от кръстоносните походи им било дошло толкова до гуша, че не се трогвали от никакви идеали. Като призраци били изчезнали героичните фигури на кралица Мелизанда [94] и на Балдуин, прокажения крал, останали били в миналото междуособиците в този още тогава потънал в кръв Ливан, Йерусалим вече бил паднал веднъж, Барбароса се бил удавил в Киликия, Ричард Лъвското сърце, победен и унижен, се бил върнал в родината си, преоблечен именно като Тамплиер, християнският свят бил загубил битката, маврите показали схващане, различно от неговото, за съюза между самостоятелни държави, сплотени за защитата на една цивилизация, чели били Авицена и не били неуки като европейците, нима е могло да останат цели два века под влияние на една веротърпима, мистична и свободомислеща култура, без да се поддадат на съблазните, сравнявайки я с културата на Запада - недодялана, дебелашка, варварска и тевтонска? Така че в момента, в който Йерусалим пада за последен път и вече окончателно през 1244 година, войната, започнала сто и петдесет години по-рано, е загубена, християните трябва да престанат да носят оръжие в една земя, предопределена за мира и за уханието на ливанските кедри, нещастни Тамплиери, каква е била ползата от цялата ви епопея?

Сред толкова нежност, меланхолия, старееща слава защо да не се вслушаме в тайните учения на мюсюлманските мистици, в духовните съкровища, натрупани от древни жреци? Може би оттук се ражда легендата за рицарите на Храма, която още преследва разочарованите и копнеещи умове, разказ за една безгранична мощ, която вече не знае върху какво да се излее...

И все пак, вече в залеза на мита, пристига Луи, светият крал, кралят, който има за сътрапезник Аквинския мъдрец Тома, той още вярва в походите въпреки двете столетия мечти и опити, пропаднали поради глупостта на победителите. Може би си струва да рискува още веднъж? "Струва си", казва свети Луи. Тамплиерите са съгласни, следват го в поражението, защото такъв им е занаятът, как инак ще се оправдае Храмът, ако няма походи към него?

Луи напада укрепената Дамиета [95] откъм езерото. Вражеският бряг целият блести от пики, алебарди, знамена, щитове и ятагани, бойци красавци, признава им великодушно Жоанвил, които носят златни оръжия, отразяващи слънчевите лъчи. Луи би могъл да почака, но решава да дебаркира на всяка цена. "Верни мои, ще бъдем непобедими, ако сме дружни в нашето милосърдие. Ако бъдем победени, ще станем мъченици. Ако надвием, ще увеличим славата божия!" Тамплиерите не му вярват, но нали са възпитани да бъдат рицари на идеала - това е образът, който трябва да защитават, - тръгват след краля и неговото мистично безумие.

Десантът успява по чудо, сарацините напускат Дамиета, също по чудо, дотам, че кралят се колебае дали да влезе в града, защото не дава вяра на бягството им. Но няма клопка, градът е негов и негови са съкровищата и стоте джамии, които Луи без бавене превръща в божи храмове. Сега трябва да вземе решение, накъде да се отправи, към Александрия или към Кайро. Мъдрото решение би било Александрия, за да се отнеме на Египет едно жизненоважно пристанище. Но се намесва злият гений на похода, братът на краля, Робер д'Артоа, амбициозен мегаломан, жаден за бърза слава като всеки по-малък брат. Той съветва да се тръгне към Кайро, сърцето на Египет. Ордентът, дотогава безропотен, сега се опъва. Кралят е забранил отделните схватки, но магистърът на Тамплиерите нарушава заповедта. Съглежда един отряд султански мамелюци и извиква: "По тях, в името божие, защото не мога да понеса този срам и позор!"

В Мансура сарацините се укрепяват отвъд реката, французите се мъчат да заприщят водите, за да я прекосят, и защитават бента с подвижните си кули, но сарацините познават от византийците изкуството на гръцкия огън. Гръцкият огън представлява бъчва с дълга опашка, която лети като мълния, прилича на змей и хвърля такава ослепителна светлина на бойното поле, че превръща нощта в ден.

Докато лагерът на християните е цял в пламъци, един продажен бедуин срещу триста византи посочва на краля удобен брод. Кралят решава да атакува, преминаването на реката не е лесно, мнозина се издавят и течението ги отнася, а на отсрещния бряг чакат триста сарацини на коне. Най-сетне войската стъпва на твърда земя и изпълнявайки заповедта, Тамплиерите спират, за да изчакат останалата част от войската. Но граф Д'Артоа се впуска да преследва врага.

Тогавата Тамплиерите, за да опазят честта си, се втурват и те, но успяват само да застигнат графа, който вече е нахлул в противниковия лагер и го е опустошил. Мюсюлманите се отдръпват към Мансура. За радост на Д'Артоа, който продължава да ги преследва. Тамплиерите се опитват да го възпрат, брат Жил, върховен магистър на Храма, се мъчи да го укроти, като му казва, че вече е извършил подвиг, по-голям от който не познават отвъдморските земи. Но Д'Артоа, този салонен красавец, жаден за слава, обвинява Тамплиерите в предателство и дори прибавя, че те и Гостоприемниците, при малко по-голямо желание, отдавна да са завладели тези земи и че той им е показал какво може да направи човек с кръв, по-гореща от тяхната. Това било твърде много за Тамплиерите. Техният орден не търпи

други над себе си. Всички се юрват към града, нахълтват в него, преследват врага до отсрещните стени и чак тогава Тамплиерите се досещат, че са повторили грешката от Ашкалон. Християнските войски, включително рицарите на Храма, се забавят, за да плячкосат султанския палат, неверниците възстановяват редиците си, нахвърлят се върху това вече разпръснало се ято лешояди. Дали този път Тамплиерите са били заслепени от алчността? Някои разказват, че преди да последва графа в града, брат Жил му казал с трезв стоицизъм: "Господине, аз и моите братя не се страхуваме и ще тръгнем след вас. Но се съмняваме, и то силно, че изобщо ще се върнем." Така или иначе, Д'Артоа, слава Богу, бива убит и заедно с него оставят костите си мнозина други смелчаци, както и двеста и осемдесет рицари на Храма.

Нещо повече от поражение - позор. И все пак, дори Жоанвил не говори за събитието в този смисъл. Случва се, в тези неща се крие цялата прелест на войната. Под перото на господин Дьо Жоанвил много от сраженията се превръщат в изящни балети с някоя глава, която се търкулва, много молитви към Господа Бога и някоя кралска сълза, пролята за верния поданик, но всичко това сякаш снето на цветен филм, с множество алени конски покривала, позлатени юзди, блясък на шлемове и мечове под жълтото слънце на пустинята и пред яркосиньото море. А може би Тамплиерите са виждали именно така своята всекидневна касапница?

Погледът на Жоанвил се плъзга нагоре или надолу според това дали той самият пада от коня си, или отново го възсяда, и фокусира само отделни сцени. Общият план на битката му убягва, всичко се свежда до поединични схватки, често със случаен изход.

Жоанвил се втурва да помага на граф Дьо Ванон, един неверник набучва коня му с копието си, конят пада на колене, Жоанвил литва над главата му, скача на нозе с меч в ръка и месер Еرار дьо Сивре ("Мир на праха му!") му вика да се скрие в близката порутена къща, един сарацински разезд буквално ги изпотъпква, но те се вдигат невредими, стигат до къщата, залостват се там, онези ги обсипват отгоре с дъжд от копия. Рицарят Фредерик дьо Лупе е улучен в гърба "и раната му е такава, че кръвта бликва като отпушена бъчва", а Дьо Сивре получава един удар с меч през лицето, "от който носът му увисва над устата". После пристига подкреплението, излизат от къщата, изместваме се в друга част на полето, други сцени, нови убити и спасени в последния миг, нови молитви на висок глас към светците. И ето че благородният граф Дьо Соасон вика, сочейки наляво и надясно: "Господин Дьо Жоанвил, за Бога, да оставим тая паплач да крещи, нали ще трябва да разправяме за днешния ден, когато се върнем сред дамите!" А кралят иска новини за своя брат, проклетия граф Д'Артоа, и отец Анри дьо Роне, магистър на Гостоприемниците, му отговаря, че "новините са добри, понеже е сигурно, че граф Д'Артоа е в рая". Кралят казва "да славим Бога за всичко, което ни праща" и едри сълзи му капят от очите.

Така че колкото и богоугодни да са кръвожадните цели, всичко това не е винаги балет. Загива върховният магистър Гийом дьо Сонак, изгорял жив в гръцкия огън; поради смрадта на труповете и недостига на храна армията на свети Луи е покосена от скорбута и отстъпва без ред. Кралят е изтощен от дизентерията дотам, че трябва да си разцепи гащите, за да не губи време в битката. Дамиета е изтървана, кралицата трябва да преговаря със сарацините и им плаща петстотин хиляди френски лири, за да си спаси живота.

Но при кръстоносните походи влизат в действие богословските мошеничества. В Сен Жан д'Акр Луи е посрещнат триумфално и целият град му устройва грамадна процесия с участието на целия клир, на всички дами и

деца. Тамплиерите обаче знаят как стоят нещата и търсят начин да влязат в преговори с Дамаск. Луи узнава за това и понеже не търпи да го прескачат, посрамва новия върховен магистър пред мюсюлманските посланици; върховният магистър си взима назад думата, която е дал на враговете, коленичи пред краля си и го моли за прошка. Не може да се каже, че рицарите са се сражавали зле или користоно, но френският крал ги унижава, за да утвърди властта си, по същия начин, по който, пак за да утвърди властта си, половин век по-късно неговият син Филип ще ги прати на кладата.

В 1291 година Сен Жан д'Акр е превзет от маврите и всички жители на града са изклани. Това е краят на Йерусалимското християнско царство. Ордена на Тамплиерите е по-богат, по-многоброен и по-могъщ от всякога, но вече ги няма земите на Божи гроб, заради чиято защита Ордена е бил създаден.

Живеят разкошно в своите манастири, пръснати из цяла Европа, и в Парижкия Храм. И още мечтаят за славното време на Йерусалимския, за прелестната църква Света Мария Латеранска с нейните съзвездия от параклиси, набори от трофеи и наоколо, ковачници, сарачници, тъкачници, хамбари, конюшня с две хиляди коня, цяла армия от слуги, оръженосци, коняри с червени кръстове на белите плащове, султански пратеници с големи тюрбани и златни шлемове, поклонници, стражи и бойци, и радостта от съкровищата, пристанището, от което препращали заповеди, нареждания и стоки от островите, от бреговете на Мала Азия към замъците в родината....

Край на всичко това, мили мои Тамплиери!

Онази вечер в "Пилад", вече на петото уиски, забелязах, че Белбо ме е подвел и че съм сънувал въодушевено (какъв срам!), и то на висок глас - навярно съм разказал вълнуваща история, изпълнена със страст и съчувствие, защото очите на Долорес блестяха, а Диоталеви, изпаднал в безразсъдство от поредния тоник, бе обърнал поглед към далеч не сефиротския таван на бара и мърмореше:

- А може би са били всичко едновременно, и погубени души, и светци, и коняри, и рицари, и банкери, и герои...

- Разбира се, че са били странни, добави Белбо. - Но вие, Казобон, май че ги обичате?

- Аз пиша дипломна работа за тях, а този, който пише дипломна работа за сифилиса, в края на краищата започва да обича и бледата спирохета.

- Прекрасно като на филм, въздъхна Долорес. - Но за съжаление трябва да тръгвам, имам да ксерографирам позивите за утре сутринта. Ще ходим към заводите "Марели".

- Блазе на теб, че можеш да си го позволиш, каза Белбо, протегна уморено ръка към косите ѝ и я погали. После поръча, както заяви, последното уиски.

- Почти полунощ е. Но не го казвам заради хората, а заради Диоталеви. Все пак да завършим тази история, искам да науча за процеса. Защо, как, кога...

- Сиг, quomodo, quando, съгласи се Диоталеви. - Продължавайте.

Твърди, че предния ден видял петдесет и четирима монаси от Ордена, които водели на кладата, защото не искали да признаят гореспоменатите грехове, и за които после се говорело, че били изгорени и че самият той, за

да не би да не се държи достойно, ако бъдел изгорен, щял да признае, от страх пред смъртта и в присъствието на господата стражите или на когото и да било, ако го разпитвали, всички грехове, в които обвинявали Ордена, и ако поискали, би признал дори, че е убил самия Иисус Христос.

(Из показанията на Емри от Вилие-льо-Дюк, 13 май 1310 г.)

Процес, пълен с недомлъвки, противоречия, загадки и нелепости. Най-силно впечатление правят нелепостите и тъй като са необясними, съвпадат със загадките. В онези щастливи дни смятах, че глупостта създава загадката. И преди няколко дни в Перископа си мислех, че най-ужасяващи са загадките и понеже изобщо не се изясняват, се превръщат в лудост. Но сега си мисля, че светът е една благотворна загадка, която нашата лудост прави ужасяваща, защото се стреми да тълкува света според своята истина.

Тамплиерите оставали без цел. Или по-точно, превърнали средствата в цел - управлявали безмерните си богатства. Естествено е един всевластен монарх като Филип Хубави да ги гледа с лошо око. Как може да се държи под контрол един толкова могъщ орден? Магистърът бил с ранг на наследствен принц, командувал войска, управлявал огромни имоти, бил избран като император и разполагал с абсолютна власт. Френското съкровище не било в ръцете на краля, а се пазело в Парижкия храм. Тамплиерите били собственици, управители и настойници на една текуща сметка, която само формално се водела на краля. Приемали влогове, плащали, оперирали с лихви, действували като голяма частна банка, но с всички привилегии и свободи на държавно предприятие. Самият кралски ковчезник бил Тамплиер. Как да се царува при тези условия? Когато не можеш да ги победиш, направи ги свои съюзници. Филип пожелал да бъде обявен за почетен Тамплиер. Отговорът бил отказ. Обида, която кралят не могъл да преглътне. Обърнал се към папата с искане да слее Тамплиери и Гостоприемници и да постави новия орден под контрола на един от неговите синове. Магистърът на Храма, Жак дьо Моле, пристигнал тържествено от Кипър, където вече живеел като монарх в изгнание, и представил на папата меморандум, в който се преструвал, че анализира предимствата, но всъщност подчертавал недостатъците на сливането. Без капка срам Моле отбелязвал между другото, че Тамплиерите били по-богати от Гостоприемниците и че сливането би помогнало на едните да станат по-богати за сметка на другите, което би нанесло тежка обида на неговите рицари. Моле спечелил първия рунд от играта, която започнал, и делото било изпратено в архив.

Оставала само клеветата и в това отношение кралят имал силни козове. Слухове за Тамплиерите отдавна вече циркулирали. Как са изглеждали тези "колониалисти" в очите на достопочтените французи, които ги виждали наоколо си да събират десетъка и да не дават нищо в замяна, нито дори, от определен момент нататък, собствената си кръв като пазачи на Божи гроб? И те били французи, но не напълно, по-скоро нещо като "имигранти". Дори не криели екзотичните си навици и не се знаело дали не говорят помежду си на езика на маврите, който им бил по-близък. Били монаси, но проявявали публично извратените си нрави и не случайно няколко години по-рано папа Иннокентий III бил принуден да напише една вула - "За безсрамието на Тамплиерите". Били дали обет за бедност, а демонстрирали блясъка на аристократична каста, алчността на новоизлюпено търговско съсловие, наглостта на мускетари.

Много малко било необходимо да се стигне до бързо разпространение на мълвата: хомосексуалисти, еретици, поклонници на един брадат идол, който не се знаело откъде идва, във всеки случай не от пантеона на правоверните, споделящи навярно тайните на исмаилитите, имащи връзки с Кръвниците от сектата на Стареца от планината [96]. Филип и неговите съветници в известен смисъл се възползували от тези слухове.

Зад гърба на Филип се притаивали неговите прокълнати души - Марини и Ногаре. Марини бил този, който в крайна сметка щял да сложи ръка върху богатството на Тамплиерите и да го управлява за сметка на краля, преди то да премине към Гостоприемниците, и не става ясно кой точно е имал полза от това. Ногаре пък, пазачът на кралския печат, бил през 1303 година стратегът на случая Анани, когато Шара Колона се нахвърлил с плесници върху Бонифаций III и папата умрял от унижение няма и месец след това.

В определен момент на сцената се появява някой си Ескийо дьо Флоаран. Изглежда, в затвора, където бил вкаран за незначителни престъпления, но със смъртна присъда, той срещнал един Тамплиер, когото също очаквало бесило, и от него чул ужасяващи признания. Срещу оправдателна присъда и кръгла сума Флоаран продал това, което научил. Това, което научил и което вече всички шушукали. Но от този момент нататък от шушукане се минало към свидетелстване пред съда. Кралят препредал сензационните разкрития на Флоаран на папата, който вече бил Климент V, този, който преместил папското седалище в Авиньон. Папата и вярвал, и не вярвал, а освен това знаел, че не е толкова безопасно да си пъхаш носа в работите на Тамплиерите. Но през 1307 година се съгласил да даде ход на официалното следствие. Моле узнал за това, но заявил, че е спокоен. Продължил да участва на равна нога с краля в официалните церемонии, като принц сред принцовете. Климент V протакал. Кралят подозирал папата, че иска да даде възможност на Тамплиерите да се спасят. Напълно неоснователно. Тамплиерите пиели и псували в своите лагери, тайно от всички. И това е първата загадка.

На 14 септември 1307 година кралят изпратил запечатани послания до всички свои губернатори и съдебни представители в кралството, с които заповядвал да се пристъпи към масово арестуване на Тамплиерите и конфискуване на тяхното богатство. От изпращането на заповедта до арестите, които се извършили на 13 октомври, изминал цял месец. Тамплиерите не подозирали нищо. Сутринта на уречения ден всички попаднали в мрежата и, нова загадка, се предали без каквато и да била съпротива. А знае се, че кралските офицери, за да са сигурни, че нищо няма да убегне от конфискацията, няколко дни по-рано направили нещо като опис на имуществото на Тамплиерите по цялата национална територия, като изтъквали глупашки мотиви. А Тамплиерите - нищо! Заповядайте, господа, проверявайте всичко, моля. Чувствайте се като у дома си.

Като научил за арестите, папата направил опит да протестира, но било твърде късно. Кралските пратеници вече били започнали да действуват с железата и въжето и множество рицари по време на мъченията признали греховете си. При това положение не можело да не ги предадат на инквизиторите, които още не прилагали огненото наказание, но и другото стигало. Признанията го потвърждават.

И това е третата загадка: истина е, че при тия твърде жестоки мъчения тридесет и шестима рицари издъхнали, но от тези железни мъже, свикнали да се опълчват срещу жестокия турчин, никой не издържал пред кралските офицери. В Париж само четирима рицари от сто тридесет и осемте отказали да признаят. Всички останали признали, включително Жак дьо Моле.

- Но какво признали? - запита Белбо.

- Точно това, което било вписано в заповедта за арестуване. Много малко са различията в показанията, поне във Франция и Италия. Но в Англия, където никой всъщност не е искал да ги изправя пред съд, в показанията се появяват канонични обвинения, които обаче идели от свидетели, непринадлежащи към Ордена и предаващи само слухове. Казано накратко, Тамплиерите признавали само когато някой искал те да признават, и само това, което се искало от тях да признаят.

- Най-обикновен инквизиторски процес. Чували сме за такива, отбеляза Белбо.

- И все пак поведението на подсъдимите е странно. Главните обвинения са, че по време на ритуалите за посвещаване рицарите три пъти се отричали от Христос, плюели върху разпятието, били събличани и целувани *in posteriori parte spine dorsii* [97], тоест по задника, по пъпа и после по устата, *in humane dignitatis opprobrium* [98], а накрая се отдавали на взаимно съешаване, както се казва в текста. Оргия. След това им показвали глава на брадат идол, пред който трябвало да се прекланят. И какво отговаряли подсъдимите, когато им отправяли подобни обвинения? Жофроа дьо Шарне, този, който щял да умре на кладата заедно с Моле, казал, че да, било му се случвало да се отрича от Христос, но с думи, не със сърце, и не си спомнял да е плюл върху разпятието, защото онази вечер всичко било станало набързо. Колкото до целувката по задника, и то му се било случвало, но бил чул прецептора на Оверн да казва, че е по-добре да се съешаваш с братята си, отколкото да се излагаш с някоя жена, той самият обаче не бил сторвал никога плътски грехове с други рицари. Всъщност да, но било на шега, никой не го вършел сериозно, другите го правели, но той не, той бил за духовното възпитание. Жак дьо Моле, великият магистър, съвсем не последен от бандата, казал, че когато му поднесли разпятието да го заплюе, той се престорил и плюл на земята. Признал, че церемонията за посвещаване била наистина такава, но да се имало предвид, че той не можел да каже с точност, защото през цялата си кариера бил посветил много малко братя. Друг един казал, че е целувал магистъра, но не по задника, а само по устата, затова пък магистърът го бил целунал по задника. Някои признавали повече от необходимото, че не само се били отричали от Христос, но и твърдели, че е престъпник, не вярвали в девствеността на Мария, дори били уринирали върху разпятието, и то не само в деня на посвещаването си, но и по време на Светата неделя, че не вярвали в причастието и не се ограничавали с това да почитат Бафомет, но се молели дори на Дявола в образа на котка.

Също толкова смайваща, макар и не така невероятна е играта, която в този момент се започва между краля и папата. Папата се стремял да вземе нещата в свои ръце, докато кралят предпочитал сам да доведе процеса докрай, папата искал да разтури само временно Ордена, като осъди виновните, и след това да го възстанови в първоначалната му чистота, кралят желаел скандалът да се разрасне, процесът да обхване целия орден и да го доведе до окончателното му разпадане, политическо и религиозно, разбира се, но най-вече финансово.

В определен момент изниква един документ, който може да се нарече шедьовър. За да попречат на обвиняемите да се отрекат от думите си, учени теолози постановяват, че не трябва да им се разрешава да имат защитник: тъй като те били направили самопризнания, дори нямало нужда от процес - в такива случаи кралят давал служебна присъда, процес се правел само при съмнителни казуси, а тук съмнение нямало. "Защо тогава да им се разрешава

да имат защитник? Може би за да защитава техните признати грехове? Неоспоримостта на фактите прави престъплението очевидно!"

Но тъй като съществувала опасност процесът да се изплъзне от ръцете на краля и да премине във властта на папата, кралят и Ногаре устроили пищно следствие, в което бил включен и епископът на Троя, обвинен в магьосничество според свидетелството на един тайнствен доносител, някой си Нофо Деи. По-късно се разкрило, че Деи е излъгал (и затова бил осъден на смърт), но междувременно върху нещастния епископ се изсипали публични обвинения в содомия, светотатство и лихварство. Същите средства, каквито използвали и срещу Тамплиерите. Може би кралят е искал да покаже на чедата на Франция, че Църквата няма право да съди Тамплиерите, след като не е имунизирана срещу техните грехове, или просто е хвърлил предизвикателство на папата. Тъмна история, подмолна игра на шпиони и тайни служби, на "внедряване" и доноси... Папата е поставен натясно и се съгласява да разпита седемдесет и двама Тамплиери, които потвърждават признанията, направени при мъченията. Папата обаче изтъква тяхното покаяние и залога на тържествения отказ, за да може да опрости греховете им.

И тук се случва нещо друго, което си оставаше един от главните все още неразрешени проблеми в моята дипломна работа, тъй като разполагах с противоречащи си източници: защо папата, който тъкмо е успял с големи мъки най-сетне да прибере при себе си рицарите, веднага ги връща на краля? Така и не разбрах какво се е случило. Моле отрича направените самопризнания, Климент му дава възможност да се защити и му изпраща трима кардинали да го разпитат. На 26 ноември 1309 година Моле излиза с пламенна защита на Ордена и на неговата правоверност, стигайки дори до заплахи към обвинителите, но после при него отива един кралски пратеник, Гийом дьо Плезанс, когото той смята за приятел, получава от него някакъв тайнствен съвет и на 28 същия месец дава неясни и извънредно плахи показания. Казва, че бил беден и непросветен рицар и се ограничава с изброяването на заслугите (останали вече в миналото) на Ордена, благотворителните дела, кръвния данък, платен от тях за Божи гроб, и така нататък. На всичко отгоре пристига и Ногаре, който напомня как Тамплиерите имали повече от приятелски отношения със Саладин [99]: сблъскваме се с намек за провинение в държавна измяна. Оправданията на Моле са неубедителни. При тези показания той, който е прекарал вече две години в затвора, явно е приличал на отрепка. Но пък се проявил като отрепка и веднага след арестуването си. При третите показания, през март на следващата година, Моле възприема нова стратегия -не иска да говори и заявява, че ще проговори само пред папата.

Сценичен обрат. Но този път се стига до епичната драма. През април 1310 година петстотин и петдесет Тамплиери настояват да бъдат изслушани в защита на Ордена, разобличавайки мъченията, които са съпътствували самопризнанията им, отричат се от думите си и доказват несъстоятелността на всички обвинения. Но кралят и Ногаре си знаят работата. Някои Тамплиери се били отказали? Толкоз по-добре! Значи трябва да бъдат смятани за лъжци и клетвопрестъпници или по-точно за "релапси" [100] - ужасно обвинение по онова време, щом като отричат най-арогантно това, което вече са признали. Този, който признае и се покае, все пак може да получи опрощение, но не и онзи, който се отказва от признанията и твърди, нарушавайки клетвата, че изобщо няма за какво да се кае. Петдесет и четиримата отказали се от показанията си клетвопрестъпници били осъдени на смърт.

Лесно е да се досетим за психологическата реакция на останалите арестувани. Който признае, остава жив, макар и в каторгата, а докато е жив,

човек не губи надежда. Който не признае или, още по-лошо, се откаже от признанията си, отива директно на кладата. Петстотинте отказали се, още живи, се отказват от отказването.

Сметките на "осъзналите се" се оказали правилни, защото през 1312 година тези, които не признали, били осъдени на доживотен затвор, докато на призналите било дадено опрощение. Филип нямал изгода от масово унищожение, искал само да разтури Ордена. Освободените рицари, вече съсипани телом и духом след четири-пет години затвор, се влели тихомълком в други ордени с единственото желание да бъдат забравени и това изчезване, това зачеркване дълго ще тегне над легендата за нелегалното възраждане на Ордена.

Моле продължавал да иска аудиенция при папата. Климент свикал Събора във Виена през 1311 година, но не поканил Моле. Осветил разтурянето на Ордена и предал имотите му на Гостоприемниците, макар че в момента били управлявани от краля.

Минали още три години и най-сетне се стигнало до споразумение с папата. На 19 март 1314 година пред портала на "Нотр Дам" Моле бил осъден на доживотен затвор. Чувайки тази присъда, Моле достойно изсъскал нещо. Очаквал, че папата ще му разреши да се оневини, и се чувствувал излъган. Знаел много добре, че ако още веднъж се откаже от показанията си, и той ще бъде обвинен като клетвопрестъпник и "релапс". Какво ли е ставало в душата му след близо седем години очакване на присъдата? Дали си възвръщал куража от миналото? Или пред перспективата да загине зазидан жив и обезчестен е решил, че е по-добре да се обрече на една красива смърт? Протестираше, твърдейки, че той и неговите братя са невинни и че Тамплиерите са извършили само едно престъпление: от малодушие са изневерили на Храма. Смъртта му била неизбежна.

Ногаре потрива ръце: за публично престъпление - публична присъда, и то окончателна, по най-бързата процедура. Като Моле се държал и прецепторът на Нормандия Годфроа дьо Шарне. Още същия ден кралят взел решение: кладата да се издигне в самия край на остров Сите. При залез слънце Моле и Шарне издъхват сред пламъците.

По традиция магистърът, преди да умре, предрича кончината на своите преследвачи. И наистина, папата, кралят и Ногаре умират в течение на една година. Колкото до Марини, след смъртта на краля той е заподозрян в злоупотреба. Враговете му го обвиняват в магьосничество и искат смъртна присъда. Мнозина започват да смятат Моле за мъченик. И Данте ще подхване възмутен темата за преследването на Тамплиерите.

Тук свършва историята и започва легендата. В един от вариантите ѝ се казва, че в деня, когато Луи XVI бил гилотиниран, някакъв непознат се качил на ешафода и извикал: "Жак дьо Моле, ти си отмъстен!"

Това е в общи линии историята, която разказах, често прекъсван от слушателите си, онази вечер в "Пилад".

Белбо ме питаше: "Сигурно ли е, че не сте заимствували от Оруел или от Кьостлер". Или: "Също като процеса на оня... Как се казваше? От културната революция!" На което Диоталеви възразяваше всеки път: "Historia magistra vitae [101]." Белбо пък се обръщаше към него: "Ти мълчи, кабалистът не трябва да вярва в историята." А Диоталеви отвърщаше: "Именно, всичко се повтаря в кръг, историята е учителка, защото ни учи, че не съществува. Затова пък са важни пермутациите."

- Изобщо, каза накрая Белбо - какви са били Тамплиерите? Отначало ни ги представихте като каубои от филм на Джон Форд, после като мърльовци,

след това като рицари от старинна миниатюра, като божи банкери, нагазили в тъмни сделки, като войници на поход, като привърженици на демонична секта и най-сетне като мъченици на свободната мисъл... Какви са били всъщност?

- Трябва да е имало някаква причина, за да се превърнат в мит.

Вероятно са били всички тези неща едновременно. Какво е била католическата църква, би могъл да запита някой марсиански историк от трихилядната година. Тези, които са се оставяли да бъдат разкъсвани от лъвовете, или тези, които са убивали еретиците? И двете, нали?

- Но правили ли са наистина тези неща, или не?

- Най-забавното е, че техните последователи, говоря за неотамплиерите от различните епохи, твърдят, че да. Обяснения има колкото искате. Първа теза: ставало е дума за мъжкарски ритуали - искаш да станеш Тамплиер? Покажи, че си потентен, плюй върху разпятието и да видим дали Бог ще те порази с гръм, и понеже ще влизаш в този орден, трябва да си готов да дадеш всичките си крайници на братята и да разрешиш дори да те целуват по задника. Втора теза: приканвани били да се отрекат от Христос, за да знаят как да се справят, когато бъдат заловени от сарацините. Обяснението е идиотско, защото човек не се учи как да устоява на мъченията, като прави, макар и символично, това, което мъчителят ще поиска от него. Трета теза: докато били на изток, Тамплиерите влезли в контакт с еретици манихейци, които презирали кръста като инструмент за мъченията на Христос и проповядвали отказ от света, от брака и от продължаването на рода. Стара идея, характерна за много ереси от първите векове, възприета и от катарите. А съществува цяла една тенденция, според която Тамплиерите са пропити от идеите на катарството. Тогава е разбираема причината за содомията, макар и само символична. Да предположим, че рицарите са влезли в контакт с тези еретици: явно не са били интелектуалци, но дали от простодушие, дали от снобизъм и най-вече поради отношението си към тялото са си създали свой личен фолклор, който ги отличавал от останалите кръстоносци. Извършвали са ритуали за благодарност, без да се запитват какво точно означават те.

- А Бафомет?

- Вижте какво, в много от показанията се говори за една "figura Vaffometi [102]", но може би е било грешка на първия писар и ако буквите са били объркани, грешката може да е била преписана във всички останали документи. В други случаи се говори за Мохамед - "istud caput vester deus est et vester Mahumet [103]", а това означава, че Тамплиерите са си създали своя синкретична религиозна служба. В някои от показанията се твърди, че трябвало да се кланят на "яли", което навярно означава "аллах". Но мюсюлманите пък не почитат образа на Мохамед и просто не се знае от кого са се повлияли Тамплиерите. От показанията излиза, че мнозина са виждали тези глави, понякога обаче не е само глава, а цяло тяло, от дърво, с къдрави коси, покрито със злато, и винаги с брада. Изглежда, че съдиите са намерили тези глави и са ги показвали на обвиняемите, но общо взето, няма и следа от тях, всички са ги виждали, но никой не ги е видял. Като историята с котката: някой казва, че е сива, друг - червена, трети - черна. Но я си представете при един разпит с нажежено желязо: "Виждал ли си котка по време на посвещаването?" Как да не е виждал, един склад към храма с всички храни, които трябва да се запазят от мишките, сигурно е бил пълен с котки. По онова време в Европа котката не е била много разпространена като домашно животно, докато в Египет - да. Кой знае дали Тамплиерите не са държали котки у дома си, противно на схващанията на достопочтените люде, които смятали тези животни за съмнителни. Същото е станало и с главите на

Бафомет, може да са били свещени съдове във форма на глава - по онова време често се срещали. Естествено, някои твърдят, че Бафомет бил алхимичен символ.

- Алхимията е навсякъде, отбеляза категорично Диоталеви. - Може би Тамплиерите са познавали тайната на добиването на златото?

- Разбира се, че са я познавали, каза Белбо. - Напада се някой сарацински град, изколват се жени и деца, заграбва се всичко, което попада подръка... Истината е, че цялата тази история е голяма бъркотия.

- А може би в главите им е била бъркотия, разбирате ли? Те изобщо не са се интересували от теологични диспути. Историята е пълна с такива общности, които си създават собствен стил, отчасти фуклив, отчасти мистичен, но и самите те не са знаели точно какво правят. Естествено, освен това съществува и езотеричното тълкуване - те са знаели чудесно всичко, били са привърженици на източните тайни и дори целувката по задника е имала значение в посвещаването.

- Бихте ли ми обяснили какво е точно значението на целувката по задника в посвещаването, кратко се обади Диоталеви.

- Някои съвременни езотерици смятат, че Тамплиерите са възприели индийски доктрини. Целувката по задника според тях служела за събуждане на змията Кундалини, космическа сила, която се крие в основата на гръбначния стълб, в половите жлези и след като се събудела, се вливала във фалусната жлеза...

- Жлезата на Декарт? [104]

- Мисля, че да, и тя отваря едно трето око, окото, което вижда директно във времето и пространството. Затова и още се търси тайната на Тамплиерите.

- Филип Хубави е трябвало да изгори съвременните езотерици, а не онези нещастници.

- Да, но съвременните езотерици нямат и пукната пара.

- Я виж ти, какво може да чуе човек! - възкликна Белбо. - Сега разбирам защо тези Тамплиери са завъртели главите на моите луди.

- Мисля, че доста прилича на вашата история от онази вечер. Всичко това е един изкривен силогизъм. Дръж се като глупак и ще станеш неразгадаем за векове. Абракадабра, Мане Текел Фарес, Папе Сатан Папе, Сатан Алепе, девственото живо и красиво днес. Всеки път, когато някой поет, някой пророк, някой водач, някой магьосник изрекат безсмислени звукосъчетания, човечеството пилее векове, за да разчете тяхното послание. Тамплиерите остават неразгадаеми, защото са били умопобъркани. Затова и толкова много хора ги боготворят.

- Позитивистично обяснение, изкоментира Диоталеви.

- Да, отговорих, - може би съм позитивист. С една сполучлива хирургическа операция на фалусната жлеза Тамплиерите са могли да станат Гостоприемници, с други думи, нормални хора. Войната нарушава умствените връзки, навярно е от тътена на топовните изстрели или от гръцкия огън... Вижте генералите!

Вече беше един часът. Диоталеви, опиянен от тоника, се олюляваше. Сбогувахме се. Аз се бях забавлявал. Те също. Не знаехме още, че започваме една игра с гръцки огън, който пари и изгаря.

Ерар дьо Сивре ми каза: "Сир, ако вие ме уверите, че нито аз, нито моят наследник ще загубим честта си, ще ида да прося помощ за вас от граф Д'Анжу, когото виждам насред полето." А аз му отговорих: "Сир Ерар, струва ми се, че ще бъде голяма чест за вас, ако идете да искате милост за нашия живот, тъй като вашият е твърде застрашен."

(Жоанвил, "История на свети Луи", 46, с. 226)

След деня, посветен на Тамплиерите, ние с Белбо имахме само случайни разговори в бара, където се отбивах все по-рядко, защото се бях отдал изцяло на дипломната си работа.

Един ден организирах шествие срещу заговора на черните [105], което трябваше да започне от университета и на което бяха поканени, както ставаше тогава, всички интелектуалци-антифашисти. Огромно струпване на полиция, но явно намерението беше тя да не се намесва. Типично за онези времена: неразрешена акция, но ако не се случеше нищо сериозно, силите на реда щяха да останат безучастни и само да контролират (тогава териториалните компромиси бяха многобройни) да не би левицата да наруши някои неписани граници, прокарани в центъра на Милано.

Тръгнали от университета, контестаторите напредваха към Ларго Аугусто, а отвъд него и по целия район около площад Сан Бабила бяха заели позиции фашистите. Ако някой нарушеше границата, ставаха инциденти, но иначе не се случваше нищо, както между лъва и укротителя. Свикнали сме да смятаме, че укротителят всеки миг може да бъде нападнат от разярения лъв, и го укротява, вдигайки високо камшика или стреляйки с пистолет. Грешка: когато влиза в клетката, лъвът е вече сит и упоен и не желае да напада никого. Както всички животни, той разполага с едно сигурно пространство, извън което може да се случва всичко, и си стои най-спокойно. Когато укротителят стъпи на територията на лъва, лъвът изръмжава, след това укротителят вдига камшика, но същевременно прави крачка назад (уж за да се засили за скок напред) и лъвът се успокоява. Симулираната революция трябва да има собствени правила.

И аз бях тръгнал с шествието, но не се присъединих към нито една група. Заставах откроя, на площад Санто Стефано, където се бяха събрали журналисти, редактори от издателства, художници, дошли да изразят солидарността си. Целият бар "Пилад".

Озовах се до Белбо. Беше с някаква жена, с която често го бях виждал в бара, и смятах, че е приятелката му (по-късно тя изчезна и сега зная дори защо: беше прочела историята за доктор Вагнер във Файла).

- И вие ли? - попитах.

- Какво да се прави? - усмихна се притеснен Белбо. - Нали човек трябва да си спасява душата... Не ви ли напомня нещо тази сцена?

Огледах се. Беше слънчев следобед, един от онези дни, в които Милано изглежда красив с жълтите фасади на къщите и нежно металния цвят на небето. Отсреща полицията беше бронирана с пластмасови шлемове и щитове, от които сякаш рекушираха стоманени отблясъци, а един цивилен офицер, но опасан с претенциозна триколовна лента, се разхождаше пред първата редица. Погледнах назад, към началото на шествието: тълпата напредваше, но макар да се движеше в ритъм, гъстите редици бяха неравни, увиваха се в серпантини; множеството беше като настръхнало от копия - знамена, плакати, пръчки. Нетърпеливи групи от време на време скандираха лозунги, покрай шествието подтичваха "катангите" [106] с червени кърпи през лицата, разноцветни ризи

и колани с капси на джинсите, познали дъжд и пек; дори странните оръжия, които носеха, прикрити под навитите на руло знамена, приличаха на елементи от палитра, напомнях ми Дюфи [107] и неговата жизнерадостност. По аналогия от Дюфи се досетих за Гийом Дюфай [108]. Имах чувството, че съм включен в някаква миниатюра, съзирах в неголямата група встрани от тълпата няколко дами, по-скоро хермафродити, които очакваха обещания им празник. Но всичко това премина през ума ми като светкавица, усетих нещо познато, но не успях да разбера какво е.

- Не е ли като завладяването на Ашкалон? - запита Белбо.

- Боже господи! - възкликнах. - Наистина прилича на кръстоносна битка!

Абсолютно съм убеден, че тази вечер някои от тях ще бъдат в рая!

- Да, съгласи се Белбо, но проблемът е да се разбере от коя страна са сарацините.

- Полицията е по-скоро тевтонска, отбелязах. - До такава степен, че ние бихме могли да бъдем и полковете на Александър Невски, но може би бъркам. Погледнете там, онази група, трябва да са войниците на граф Д'Артоа, решени да влязат в сражение, защото не могат да понесат обидата, и вече се насочват към вражките редици и ги предизвикват със заканаелни викове!

Точно тогава стана инцидентът. Не си спомням много добре, но шествието бе потеглило отново, една група от най-разпалените, с вериги и плетени шапки, започна да притиска полицейските отреди, за да се отпрати към площад Сан Бабила, скандирайки агресивни лозунги. Лъвът се раздвижи, и то доста заплашително. Първата редица се разтвори, появиха се маркучите. От шествието полетяха първите сачми, първите камъни, полицаите решително пристъпиха напред, удряйки ожесточено, и шествието се олюля. В този момент отдалеч, откъм края на улица Лагето, се чу изстрел. Може би бе гръмнала автомобилна гума или саморъчно направена бомбичка, а може би беше истински предупредителен изстрел, даден от онези групи, които няколко години по-късно щяха редовно да използват пистолети Р 38.

Настана паника. Полицията приготви оръжието, чуха се свирките за команда "зареди", шествието се раздели на две - войнстващите, които приемаха предизвикателството, и останалите, които смятаха, че акцията е приключила. Аз побягнах и се озовах на улица Ларга, обзет от див страх да не би да ме застигне някой нараняващ предмет. Изведнъж се намерих отново до Белбо и неговата приятелка. Те бягаха доста бързо, но без паника.

На ъгъла на улица Росели Белбо ме сграбчи за ръката.

- Насам, младежо.

Опитах се да разбера защо - улица Ларга ми се струваше по-удобна, по-населена, а в лабиринта в квартала между улиците Пекорари и Аркивесково ме обземаше клаустрофобия. Бях убеден, че там, където ме води Белбо, ще е по-трудно да се скрия, ако полицията изскочи отнякъде. Но той ми даде знак да мълча, зави два-три пъти, постепенно забави крачка и изведнъж, без да тичаме, се озовахме точно зад катедралата, където движението беше нормално и докдето изобщо не стигаха отзвучите от сражението, а то се водеше на по-малко от двеста метра. Все така мълчаливо заобиколихме катедралата и се спряхме пред фасадата ѝ откъм Галерията. Белбо купи пликче семена и започна да храни гълъбите с неизмерима наслада. Бяхме се слели напълно със съботната тълпа, аз и Белбо с костюми и връзки, а нашата дама, в униформата на почтена миланчанка: сиво поло и гердан от перли, макар и изкуствени. Белбо ми я представи.

- Това е Сандра. Познавате ли се?

- Само по лице. Приятно ми е.

- Вижте какво, Казобон, каза ми тогава Белбо, никога не се бяга по права линия. Като е взел пример от Савойците в Торино, Наполеон Трети е изгърбушил Париж и го е превърнал в мрежа от булеварди, която всички с възхищение наричат шедьовър на урбанистиката. Но правите улици служат за по-лесно контролиране на разбунените тълпи. Когато е могло, вижте Шан-з-Елизе, дори страничните улици са широки и прави. Но ако не е могло, както е при уличките на Латинския квартал, там се развихря май шестдесет и осма, бягате, вмъквате се в лабиринта. Никакви сили на реда не могат да контролират всички улички, дори полицаите не смеят да навлязат там на малки групи. Ако срещнете двама, знайте, че те се страхуват повече от вас, и по негласно споразумение се разбягват в противоположни посоки. Когато човек участва в масова акция, ако не познава добре квартала, предния ден трябва да отиде да разузнае местата и после застава на ъгъла, от който тръгват малките улички.

- Да не сте карали курсове в Боливия?

- Умението да оцелееш се придобива в детските години или в краен случай по-късно, ако се запишеш в Зелените барети. Прекарал съм ужасни години по време на партизанската война, в Х. - И назова една област между Монферато и Ланге. - Евакуирани от града през четиридесет и трета, прекрасно решение: най-доброто място и най-доброто време да се наслаждаваш на какво ли не - разстрели, есесовци, улични престрелки... Спомням си една вечер, изкачвах се по хълма, за да отида до мандрата за мляко, и чувам някакъв шум над главата си, между върховете на дърветата: "фррррр, фррррр". Давам си сметка, че от близкия хълм, точно пред мен, обстрелват жп линията, която е в ниското, зад гърба ми. Нормалната реакция е или да побегнеш, или да се долепиш до земята. Но аз правя грешка - обръщам се и се затичвам с все сили надолу. В един момент обаче усещам сред полето около мен едно "чак, чак, чак". Къси изстрели, които не достигат до линията. И разбирам, че щом стрелят от върха, трябва да бягам нагоре: колкото повече се изкачваш, толкова по-високо над главата ти профучават изстрелите. На баба ми пък, по време на една престрелка между фашисти и партизани, които се срещнали от двата края на една слънчогледова нива, й дошла прекрасна идея, тъй като накъдето и да се опитала да избяга, имало опасност да получи някой заблуден куршум: проснала се на земята посреди нивата, точно между двата фланга. Лежала десет минути така, с лице към земята, с надеждата, че нито едните, нито другите ще напреднат. Отгървала се. И затова, когато човек ги научи тези неща от малък, те му се запечатват в нервните клетки завинаги.

- Значи може да се каже, че по този начин сте участвували в Съпротивата.

- Като зрител, отвърна Белбо и усетих леко притеснение в гласа му.

- През четиридесет и трета бях на единадесет години, в края на войната, едва на тринадесет. Много рано, за да участвам, но достатъчно, за да проследя всичко, бих казал с фотографска точност. Какво можех да направя? Просто гледах. И бягах както днес.

- Сега трябваше да разказвате, вместо да редактирате чуждите книги.

- Всичко вече е разказано, Казобон. Ако тогава бях на двадесет, през петдесетте години щях да се занимавам с мемоарна поезия. За щастие роден съм твърде късно. Когато поисках да пиша, не ми оставаше нищо друго, освен да чета вече написаните книги. От друга страна, можех да свърша с един куршум в главата там, на хълма.

- От коя "друга страна"? - запитах, но веднага спрях сконфузен. -

Извинявайте, казах го ей така.

- Не, не го казахте "ей така". Разбира се, днес зная, но го зная днес.

А тогава? Вижте, човек може през целия си живот да се измъчва от угризения, но не защото е избрал грешния път, за което може поне да се покае, а защото се намира в невъзможност да докаже пред себе си, че е нямало да избере грешния път... Аз съм бил потенциален предател. Какво право бих имал сега да пиша някаква истина и да уча другите на нея?

- Извинявайте, казах, възможно е да сте били и потенциален удушвач, но не сте станали. Това е невроза. А може би угризенията ви почиват върху конкретни улики?

- Какво значи "улики" в тези неща? А колкото до неврозата, тази вечер има прием в чест на доктор Вагнер. Ще отида до площада пред Скалата да взема такси. Тръгваме ли, Сандра?

- Доктор Вагнер ли? - запитах на раздяла. - Лично той?

- Да, той е в Милано за няколко дни и може би ще успее да го убеди да ни даде едно от непубликуваните си есета. Ще направим страхотен удар.

Значи по онова време Белбо вече е бил във връзка с доктор Вагнер. Питам се дали точно онази вечер Вагнер е подложил Белбо на психоанализа, безплатно и без нито един от двамата да го е съзнавал. Или е станало по-късно?

Във всеки случай този ден Белбо за първи път заговори за своето детство в Х. Интересното е, че ставаше дума за бягства - едва ли не славни в ореола на спомена, но изникнали в паметта след като с мен и пред моите очи, съвсем безславно, макар и мъдро, той отново бе избягал.

16

След което брат Стефан от Провенс бил отведен пред кралските служители и запитан от тях дали иска да защити ордена. Отвърнал, че не иска и че ако магистрите чак толкова искали, да си го защитавали, но че той, преди да бъде задържан, бил прекарал само девет месеца в Ордена.

(Показания от 27 ноември 1309 г.)

В паметта на Абулафия имаше разказ и за други бягства. Сетих се за това онзи ден в Перископа, докато долавях в тъмното една поредица от скърцане, прашене, пукане, и си повтарях, че трябва да бъде спокоен, защото по този начин музеите, библиотеките, старите дворци нощем си говорят, че това са само старите шкафове, които се слягат, гредите, които откликват на нощната влага, мазилката, която се рони. Не можеш да избягаш, казвах си, защото си тук именно за да узнаеш какво се е случило с този, който се е мъчил да сложи край на една серия от бягства с една безумна (или отчаяна) постъпка може би за да ускори онази среща с истината, която толкова пъти е отлагал.

име на файла: Канала

От отряд полицаи ли избягах или отново от историята? Всъщност няма разлика. Участвувах в шествието от морални подбуди ли или за да изживея още веднъж изпитанието пред Случая?

Както и да е, винаги съм изпуснал момента, защото пристигах или

прекалено рано, или прекалено късно, но вината е в това коя година си регистриран. Бих искал да съм на онази нива и да стрелям, дори с цената на това да улуча баба си. Нямахме ме там, но не от подлост, а поради възраст. Добре. А в шествието? Избягах отново поради разликата в поколенията, този сблъсък не ме засягаше. Но можех да рискувам, дори без ентузиазъм, само за да докажа, че тогава, на нивата, съм щял да направя своя избор. Има ли смисъл да избереш погрешния Случай, за да се убедиш, че си щял да избереш правилния? Кой знае колко от онези, които днес приеха сблъсъка, са щели да постъпят по същия начин преди? Но един погрешен случай не е добрият Случай.

Човек може да стане подлец, защото смелостта на другите му се струва безсмислена за дадените обстоятелства. Значи мъдростта прави човека подъл. И следователно той изпуска добрия случай, когато през целия си живот само дебне Случая и разсъждава върху него. Случаят се избира по инстинкт и в момента човек не знае дали това именно е Случаят. Може би някога съм попадал на него, но не съм разбрал? Как става така, че никога нямаш късмет и се чувствуваш отвратителен само защото си се родил не в десетилетието, в което е трябвало да се родиш? Отговор: чувствуваш се отвратителен, защото някога си бил отвратителен.

А ако и тогава си избягнал Случая, защото си усещал, че не е подходящ?

Описание на къщата в Х., усамотена на хълма между лозята. И след това, на пътя, който води до края на селото, до последните стопанства, или до първите (разбира се, никога не се знае, ако човек не избере поначало гледната точка). Евакуираното момче, което избягва от родителския надзор и прониква в примамливото село, върви по пътя и завистливо наднича по дворовете.

"Уличката" беше мястото за срещи на бандата от Уличката - мръсни кресливи селянчета. Аз бях прекалено градско момче, по-добре беше да ги избягам. Но за да стигна до площада, до будката за вестници и до книжарницата, ако не исках да изживея едно почти екваториално и не твърде достойно приключение, можех да мина само край Канала. Момчетата от Уличката приличаха на джентълмени в сравнение с момчетата от Канала - така се наричаше пресъхналата рекичка, превърнала се в отходен канал, който минаваше през най-бедната част на селото. Момчетата от Канала бяха наистина мърльовци, лумпени и грубияни.

Момчетата от Уличката не можеха да преминават през района на Канала, без да бъдат нападнати и набити. В началото не знаех, че принадлежа към Уличката; току-що бях пристигнал, но бандата от Канала вече беше научила, че съм от враговете. Минавах нататък, като пътьом разглеждах някакво списание, когато те ме подгониха. Побягнах, а те, по петите ми, замеряха ме с камъни, един улучи списанието, което, макар че тичах, продължавах да държа отворено пред лицето си като щит, и го скъса. Спасих живота си, но загубих списанието. Реших още на следващия ден да се включа в бандата на Уличката.

Явих се в тяхната бърлога, посрещнат с кикот. По онова време си бях пуснал дълги коси и ги зализвах нагоре като в една реклама за моливи. Младежите, на които се опитвах да подражавам, гледайки филми и реклами, или пък контетата, излезли на разходка в неделя, носеха двуредни костюми с широки рамене, мустачки и напомадени, зализани и лъскави коси. Исках да съм като тях. От пазара на площада в понеделник купувах на нищожна по отношение на стойността, но огромна за мен цена долнокачествен брилянтин в кутии и прекарвах часове пред огледалото, като го размазвах по косата си, докато тя не се превърнеше в плътна оловна качулка. След това си връзвах мрежичка, за

да прилепне към главата ми. Момчетата от Уличката вече ме бяха виждали с мрежичката и ме бяха засипвали с подигравки на своя отвратителен диалект, който разбирах, но не говорех. Онзи ден, след като бях престоял вкъщи два часа с мрежичката, я магнах, проверих в огледалото резултата и се запътих за срещата с онези, пред които се готвех да се закълна във вяност. Пристигнах при тях, когато евтиният брилянтин вече бе загубил слепващата си способност и косите ми започваха да се връщат във вертикално положение, но бавно и неравномерно. Въодушевление сред бандата на Уличката. Наобиколиха ме, като се побутваха с лакти и се хилеха. Поискаха да ме приемат.

За жалост говорех на италиански: бях различен. Напред излезе главатарят, Мартинети, който тогава ми се стори могъщ и бляскав, макар и босокрак. Реши, че трябва да понеса сто ритника в задника. Може би са искали да събудят змията Кундалини. Приех. Обърнах се с лице към стената, държан за ръце от двама помощници, и изтърпях сто ритника с бос крак. Мартинети изпълняваше задължението си усърдно и с ентузиазъм, методично удряйки със стъпало, а не с пръсти, за да не го заболи. Хорът на разбойниците отмерваше ритъма. Броях на диалект. След това решиха да ме затворят в един зайчарник за половин час, докато обсъдят положението на гърления си език. Измъкнаха ме едва когато се оплаках, че краката ми са съвсем изтръпнали. Чувствах се горд, защото с достойнство бях успял да се приспособя към първобитния ритуал на една група диваци.

По онова време в X. лагеруваха тевтонски конници, но не бяха много бдителни, защото още нямаше партизани. Беше към края на 43-та или в началото на 44-та. Една от първите ни акции беше да се вмъкнем в една барака, докато неколцина от бандата ухажваха войника на пост, едър лонгобард, който ядеше огромен комат хляб със, или поне така ни се стори, салам и мармалад. Провокационният отряд ласкаеше немца, като хвалеше оръжието му, докато ние в бараката (в която, странно защо, се влизаше отзад) крадахме пити тротил. Не мисля, че по-късно сме го използвали, но се готвехме, според плана на Мартинети, да го взривим в полето с пиротехническа цел и по твърде груб и неподходящ начин. По-късно войниците бяха сменени от Десетата противоподводна служба [109], която установи постовете си край реката, точно на кръстопътя, където в шест часа вечерта по улицата слизаха момичетата от колежа "Света Мария Подкрепителка". Целта ни беше да убедим морячетата от Десетата служба (не бяха на повече от осемнадесет години) да свържат заедно няколко немски ръчни бомби, от онези, с дългите ръкохватки, и да им махнат предпазителите, за да избухнат на повърхността на водата в момента, когато момичетата се появят. Мартинети знаеше какво трябва да се направи и как да се изчислят секундите. Обясняваше на момчетата от патрула и резултатът беше фантастичен: огромен воден стълб се издигаше над коритото на реката с гръмотевичен трясък точно в момента, когато момичетата изскачаха иззад ъгъла. Всеобщо бягство сред писъци и неудържим смях от наша страна. Фашистчетата щяха да си спомнят за тези славни времена след кладата, на която изгаря Моле, и лагера край Колтано [110].

Главното занимание на бандата от Уличката беше събирането на гилзи и други останки от войната, които се намираха в изобилие след 8 септември, като стари каски, манерки, колани, паласки и понякога цели патрони. За да се използва един такъв патрон, се действуваше по следния начин: стискайки гилзата, вмъкваш куршума в една дупка на ключалка и натискаш, куршумът изскача и вече се превръща в експонат от отделна колекция. Гилзата пък опразвахме от експлозива (понякога това бяха тънки конфети от балистит),

който после насипвахме в серпантини и запалвахме. Гилзата, по-ценна, когато не бе използвана, се включваше в "армията". Добрият колекционер притежаваше много такива и ги строяваше в редици според вида, цвета, формата и височината им. Взводове от пехотинци (гилзи от шмайзери), след това офицери и кавалеристи (гилзи от карабини и леки пушки калибър 91 - системата "Гарант" се появи едва с идването на американците) и, върховно щастие, големите кулообразни командири (гилзите от картечница).

Един ден, докато се занимавахме с тези мирни игри, Мартинети ни каза, че мигът е настъпил. Предупредителното писмо беше изпратено на бандата от Канала и врагът беше приел предизвикателството. За полесражение бе избрана ничията земя зад гарата, същата вечер в девет часа. Беше късен следобед, тегнещ от лятна умора, но изпълнен с възбуда. Всеки от нас се запаси с най-ужасяващи оръжия - дъски, удобни за хващане, камъни от всякакви големини, натъпкани в паласките и в торбите за хляб. Някои си бяха направили бичове от ремъци на пушки, твърде опасни при по-смело използване. В този вечерен час всички, и най-вече аз, се усещахме герои. Изпитвахме възбудата преди атака. Остра, болезнена, прекрасна. "Сбогом, красавице, сбогом! Тежък и сладък е трудът на боеца." Отивахме, за да жертвуваме младостта си, както ни бяха учили в клас преди 8 септември.

Планът на Мартинети беше добре обмислен: щяхме да прекосим железопътната линия по на север и да ги нападнем неочаквано откъм гърба, практически вече като победители. После решителната атака и безмилостната разправа.

Когато се стъмни, се спуснахме по стръмнината пред линията и се изкатерихме от другата страна, въоръжени с камъни и тояги. От върха ги видяхме, заели позиция зад клозетите на гарата. Забелязаха ни, защото гледаха нагоре, отгатнали откъде ще се появим. Не ни оставаше нищо друго, освен да се спуснем, без да им дадем време да се чудят на наивността на нашия план. Никой не ни беше раздал ракия преди атаката, но все пак се втурнахме напред с боен вик. И сблъсъкът се осъществи на стотина метра от гарата. Там бяха започнали да никнат първите къщи, които, макар и построени нарядко, вече образуваха малка мрежа от улички. Нещата се развиха така, че групата на най-смелите се хвърли безстрашно напред, докато аз и за мое щастие още неколцина забавихме крачка и се изпокрихме зад ъглите, наблюдавайки събитията отдалеч.

Ако Мартинети ни беше разделил на авангард и основна сила, щяхме да изпълним дълга си, но това разделяне се извърши спонтанно. Сърцатите - напред, страхливците - отзад. И от нашите укрития, моето по-назад от другите, наблюдавахме сблъсъка. Който всъщност не се състоя.

Като стигнаха на няколко метра една от друга, двете групи застанаха лице в лице и започнаха да преговарят. Получи се една Ялтенска конференция. Решиха да си разделят сферите на влияние и да разрешават да се минава през териториите, както е било при християните и мюсюлманите в Палестина. Солидарността между двете благородства надделя над неизбежността на сражението. Всеки се прояви в най-добрата си форма. Двете войски се оттеглиха, постигнаха споразумение.

Сега си казвам, че не съм участвувал в атаката, защото цялата история ми е изглеждала смешна. Но тогава не бях на това мнение. Чувствах се страхливец и нищо повече.

Сега още по-подло си казвам, че ако се бях затичал с другите, нямаше да рискувам нищо и щях да живея по-добре през следващите години. На дванадесет години си пропуснах Шанса. Както да не получиш ерекция първия

път означава да останеш импотентен за цял живот.

Месец по-късно, когато поради едно случайно нарушаване на границите Уличката и Канала се озоваха лице в лице на една поляна и започнаха да се замерят с буци пръст, не знам дали окуражен от развоя на миналата случка или жаден за мъченичество, аз излязох на предна линия. Градушката беше безкръвна за другите, но не и за мен. Една буца, която очевидно имаше ядро от камък, ме улучи по устната и я разцепи. Побягнах разплакан към къщи, където майка ми трябваше да поработи с пинцетите си за вежди, за да почисти раната.

Така или иначе, оттогава ми остана едно ръбче до десния кучешки зъб и когато прокарам език по него, усещам леко потръпване.

Но този белег не ме оневинява, защото го получих от безразсъдство, а не от смелост. Прокарвам езика си по ръбчето и какво правя? Пиша. Но лошата литература не спасява душата.

След деня на шествието не се видях с Белбо повече от година. Бях се влюбил в Ампаро и вече не ходех в "Пилад". Или пък Белбо го нямаше, когато се случеше да се отбием там с Ампаро.

А Ампаро не обичаше това заведение. Нейната морална и политическа принципност, равна само на прелестта ѝ и на великолепната ѝ гордост, я караше да възприема "Пилад" като клуб на демократично настроени позьори, а демократичният дендизъм беше за нея една от клопките, и то най-коварната, на капиталистическия заговор. За мен тази година беше изпълнена с усърден труд и особена сладост. Пиших дипломната си работа с удоволствие, но и спокойно.

Един ден срещнах Белбо на две крачки от издателството.

- Я гледай! - възкликна весело той. - Любимият ми Тамплиер! Знаете ли, току-що ми подариха една бутилка с извънредно старо съдържание. Защо не отскочите към мен. Имам две картонени чаши и един свободен следобед.

- Добре казано!

- Уискито е още по-добро. Бутилирано, струва ми се, преди падането на Аламо [111].

Последвах го. Но едва бяхме започнали дегустацията, и ето че Гудрун влезе и съобщи, че отвън чака някакъв господин. Белбо се плясна по челото. Бил забравил за тази среща, но каза, че случайността добивала вкус на заговор. Доколкото знаел, посетителят носел някаква книга, засягаща и Тамплиерите.

- Ще приключа бързо, каза. - Но ме подкрепете с компетентни възражения.

Наистина беше случайност. Но така попаднах в мрежата.

Така изчезнаха Рицарите на Храма заедно със своята тайна, в сянката на която трептеше една прекрасна надежда за небесния град. Но Онова, към което бе насочено тяхното усилие, продължаваше своя недостижим живот в неведоми области и неведнъж в течение на векове упражняваше своето въздействие върху духовете, способни да го приемат.

(Виктор Емил Мишле, "Тайната на Рицарството", 130, 2)

Лицето му беше лице от четиридесетте години. Ако се съди по старите списания, които бях намерил в мазето на нашата къща, през четиридесетте години всички са имали такива лица. Вероятно се е дължало на глада по време на войната: хлътнали страни под скулите и блуждаещ поглед. Лице, което бях виждал в сцените на разстрел. И от двете страни. По онова време хора с такива лица са се разстрелвали едни други.

Нашият посетител беше със син костюм, бяла риза и перленосива вратовръзка и аз инстинктивно се запитах защо се е нагласил така официално. Косите му, неестествено черни, бяха пригладени назад край слепоочието в две напomadени ленти, все пак не прекалено лъскави, които оставяха на върха на черепа една плешивина, набраздена от кичурчета, тънки и равномерни като телеграфни жици. Кожата му беше загоряла, нарязана, и то не само от бръчки: откровено колониално лице. Синкав белег разсичаше на две лявата му буза от устната до ухото и понеже имаше черни и дълги бакенбарди а ла Адолф Манжу [112], левият бакенбард бе едва забележимо прекъснат там, където кожата се бе разтворила и после отново затворила. "Менсур" [113] или неточен изстрел?

Представи се: полковник Арденти. Подаде ръка на Белбо и само кимна към мен, когато Белбо ме повиши в свой сътрудник. Седна, кръстоса крака, придърпа панталона си на коленете, откривайки два прекалено къси виненочервени чорапа.

- Полковник... Действащ ли? - запита Белбо.

Арденти показа ред скъпи златни зъби.

- Бих казал в пенсия. Или, ако предпочитате, от запаса. Може би няма да повярвате, но аз съм възрастен човек.

- Не ви личи, поласка го Белбо.

- При това съм участвувал в четири войни.

- Би трябвало за сте започнали при Гарибалди.

- Не. Бях доброволец в Етиопия, лейтенант. После в Испания, капитан, пак доброволец. След това като майор отново в Африка, докато не изоставихме колониите. Орден за храброст втора степен. А в четиридесет и трета... така да се каже, избрах страната на победените: и загубих всичко освен честта си. Имах смелостта да започна отначало. В Чуждестранния легион, в отряда на храбрите. През четиридесет и четвърта - сержант, през петдесет и осма - полковник, заедно с Масю [114]. Явно винаги на губещата страна. Когато зловещият Де Гол взе властта, се оттеглих и се заселих във Франция. В Алжир бях завързал добри познанства и основах предприятие за внос-износ, в Марсилия. Този път избрах страната на победителите, поне така мисля, още повече, че сега живея от ренти и мога да се занимавам с моето хоби, нали така се казва днес? И през последните години изложих резултатите от изследванията си. Ето... - Извади от кожената си чанта обемиста папка, която тогава ми се стори червена.

- Това е книга за Тамплиерите, нали? - запита Белбо.

- Да, за Тамплиерите, потвърди полковникът. - Занимавам се още от младежки години. И те са били бойци авантюристи, търсещи слава отвъд Средиземното море.

- Господин Казобон е специалист по Тамплиерите, каза Белбо. - Запознат е с темата повече от мен. Разкажете ни.

- Винаги съм се интересувал от Тамплиерите. Шепя смелчаци, които носели просвещение от Европа сред диваците...

- Противниците на Тамплиерите не могат да се нарекат диваци, прекъснах го аз.

- Никога не сте били залавяни от магребски бунтовници, нали? - запита ме саркастично той.

- Още не, отвърнах.

Погледна ме така, че се почувствавах щастлив, задето никога не съм бил под негово командване. После се обърна към Белбо:

- Извинявайте, аз съм от друго поколение. - Хвърли предизвикателен поглед към мен. - Тук на разпит ли сме, или...

- Тук сме, за да говорим за вашата книга, полковник, успокой го Белбо.

- Продължавайте, моля.

- Веднага искам да изясня главното, каза полковникът, полагайки длани върху папката. - Готов съм да подпомогна финансирането на книгата, не ви предлагам нещо, от което ще загубите. Ако търсите научни гаранции, ще ви ги представя. Само преди два часа се срещнах с един специалист от бранша, дошъл нарочно от Париж. Би могъл да напише авторитетен предговор...

- Отгатна въпроса на Белбо и направи знак с ръка, с който искаше да каже, че поради деликатността на въпроса е по-добре да не уточнява.

- Уважаеми доктор Белбо, продължи, в тези страници се съдържа една истинска история. И съвсем не банална. По-увлекателно и от американски криминален роман. Открих нещо, при това с огромно значение, но съм едва в началото. Искам да кажа на всички това, което зная, тъй че ако някой е в състояние да допълни с нещо този ребус, да го прочете и да се обади. Имам намерение да организирам една анкета. При това много спешно. Ако някой преди мен е знаел това, което зная аз, вероятно е бил убит именно за да не го разпространява. Ако на две хиляди читатели кажа фактите, които са ми известни, никой вече няма да има интерес да ме елиминира. - Замлъкна. После продължи: - Знаете ли подробности около арестите на Тамплиерите?...

- Неотдавна говорихме по този въпрос с господин Казобон и ми направи силно впечатление, че арестите са станали без всякаква съпротива, рицарите са били заловени изненадващо...

Полковникът се усмихна снизходително.

- Именно. Наивно е да се смята, че толкова могъщи личности, способни да уплашат дори краля на Франция, не са били в състояние да узнаят предварително, че четирима мръсници подрабават краля и че кралят подрабавта папата. Хайде де! По-скоро трябва да се предполага, че е съществувал някакъв план. Върховен план. Да допуснем, че Тамплиерите са имали намерение да завладеят света и са знаели тайната на някакъв източник на огромна власт, тайна, за чието опазване са били готови да пожертвуват цялата армия от Парижкия храм, както и центровете, пръснати из цялото кралство, а и в Испания, Португалия, Англия, Италия, замъците в Палестина, хранилищата на богатствата, всичко... Филип Хубави ги подозира, иначе не може да се обясни защо ще се впуска да ги преследва с цената на пълното дискредитиране на цвета на френското рицарство. Тамплиерите разбират, че кралят ги е разкрил и ще се опита да ги унищожи, че пряката съпротива няма да успее, че за изпълнението на плана е необходимо още време, че мястото, съкровището или там каквото е било все още не е точно установено или пък е трябвало да се използва постепенно... И тайната управа на Тамплиерите, чието съществуване вече всички признават...

- Всички ли?

- Разбира се. Немислимо е един толкова силен орден да е оцелял тъй дълго, без да е имал някакви тайни закони.

- Логиката е желязна, подхвърли Белбо, поглеждайки ме крадешком.

- По-нататък, продължи полковникът, заключенията се налагат от само

себе си. Магистърът, естествено, е участвувал в тайното ръководството, но по всяка вероятност е играл ролята на външно прикритие. Готие Валтер пише в "Рицарството и тайните аспекти на историята", че планът на Тамплиерите за завладяване на властта е имал като краен срок за изпълнение две хилядната година! Тамплиерите решават да преминат в нелегалност. Но за да го направят, в очите на другите орденът трябва да изчезне. Жертвуват се, това правят, включително магистърът. Някои се оставят да бъдат убити, може би са били определени с жребий. Други се подчиняват, преобразяват се. Как свършват нисшите степени в йерархията, редовите братя, дърварите, стъкларите?.. Това е раждането на корпорациите на свободните простосмъртни, които се пръсват по света, а това е всеизвестно. Но какво става в Англия? Кралят се противопоставя на натиска на папата и поема всички на своя издръжка, за да завършат необезпокоявани живота си в лагерите на Ордена. А те кротко и спокойно се примиряват. Вие приемате ли това? Аз не. В Испания пък орденът решава да промени името си, превръща се в Орден на Монтеса. Драги господа, това са били хора, които са могли да победят един крал, държали са толкова негови акции в ръцете си, че са могли да го принудят да банкрутира само за една седмица. И португалският крал влиза в преговори с тях: да направим така, скъпи приятели, вече се наричайте не Рицари на Храма, а Рицари на Христос, и на мен ми стига. А в Германия? Няколко процеса, чисто формално закриване на Ордена. Но там си имат братски орден, Тевтонците, които по онова време правят нещо повече от това да създават държава в държавата: те са държавата, властвуват над територия, по-голяма от всички страни, които са сега под ботуша на руснаците, и напредват по този начин чак до края на XV век, защото тогава пристигат монголите, но това е друга история, тъй като монголите са още под носа ни... Но нека не се отвлечаме.

- Недейте, моля ви, каза Белбо. - Продължавайте нататък.

- Да, както се знае, два дни преди Филип да изпрати заповедта за арестуване и един месец преди тя да бъде изпълнена, една волска каруца, пълна със сено, напуска стените на Храма и изчезва в неизвестна посока. За нея говори даже Нострадамус в една от центуриите си... - Полковникът разтвори ръкописа.

Укрити под храната на животни
преживящи и теглени от тях,
войниците под броните си потни...

- Волската каруца е легенда, възразих, и не бих цитирал Нострадамус като авторитет в историографската област...

- Много хора, по-възрастни от вас, господин Казобон, са се доверявали на предсказанията на Нострадамус. От друга страна, не съм толкова наивен да вярвам в историята с каруцата. Тя е символ, символ на безспорния и очевиден факт, че очаквайки арестуването си, Жак дьо Моле предава командването и тайните инструкции на своя племенник граф Дьо Божьо, който става тайният магистър на вече нелегалния орден на Тамплиерите.

- Разполагате ли с документи?

- Официалната история, горчиво се усмихна полковникът, е история, която се пише от победителите. Според официалната история хора като мен например не съществуват. Но под легендата за каруцата се крие друго. Тайното ядро се пренася в някакъв спокоен център и оттам започва да изгражда своята нелегална мрежа. Именно това ми послужи за отправна точка. Години наред, още преди войната, непрекъснато се питах докъде са стигнали в героизма си тези братя. Когато се оттеглих от активния живот, реших

най-сетне да потърся някаква следа и тъй като бягството на каруцата е станало във Франция, във Франция трябваше да търся мястото на нелегалното ядро. Но къде?

Имаше дарба за театрални ефекти. Белбо и аз вече искахме да знаем къде. Не можехме да изречем нищо друго освен:

- Къде?

- Ще ви кажа. Къде се раждат Тамплиерите? Откъде идва Юг дьо Паинс? От Шампан, близо до Троя. А в Шампан властвува Юг дьо Шампан, който няколко години по-късно, през 1125-а, отива при Тамплиерите в Йерусалим. После се прибира и, изглежда, се свързва с цистерцианците, по-точно с абата на Сито и му помага да започне в своя манастир разчитането и превода на някои еврейски текстове. Помислете си, равини от северна Бургундия са поканени в Сито от белите Бенедиктинци. И от кого? От свети Бернар, за да изучават кой знае какви текстове, които Юг е намерил в Палестина. И Юг подарява на монасите на свети Бернар една гора в Бар-сюр-Об, където ще се издигне Клерво. А какво прави свети Бернар?

- Обявява се за поддръжник на Тамплиерите, казах.

- А защо? Знаете ли, че той е причината Тамплиерите да станат по-могъщи от Бенедиктинците? Той забранява на Бенедиктинците да получават като дарение земи и къщи, а земите и къщите дава на Тамплиерите. Ходили ли сте някога в Източната гора, близо до Троя? Нещо огромно, лагер до лагер! А в това време рицарите в Палестина не се бият, това знаете ли го? Настаняват се в Храма и вместо да изтрепват мюсюлманите, се сприятеляват с тях. Влизат в контакт с техните поклонници. Накратко казано, свети Бернар създава, с финансовата подкрепа на графовете от Шампан, един орден, който в Палестина се съюзява с тайни арабски и еврейски секти. Някакво подмолно ръководство планира кръстоносните походи, за да подкрепя Ордена, а не обратно, и създава цяла мрежа на властта, която се изплъзва от кралското правосъдие... Не съм човек на науката, аз съм човек на действието. Вместо да правя прекалено много предположения, постъпих така, както множество словоохотливи учени никога не са постъпвали. Отидох там, откъдето са тръгнали Тамплиерите и където в продължение на два века са имали своето седалище и са плували като риби във вода...

- Председателят Мао казва, че революционерът трябва да се чувства сред народа като риба във вода, вметнах.

- Браво на вашия председател. Тамплиерите, които подготвяли революция, далеч по-голяма от тази на вашите комунисти с мандарински плитки...

- Вече нямат плитки.

- Така ли? Толкоз по-зле. Та казвах, че Тамплиерите не са могли да не потърсят убежище в Шампан. В Паинс? В Троя? В Източната гора? Не. Паинс е бил и е малко градче от четири къщи и половина, а тогава трябва да е представлявал най-много един замък. Троя е бил голям град, с прекалено много хора на краля наоколо. Гората, тамплиерска по начало, е била първото място, което кралските войски са щели да претърсят, както и направили. Не. Провенс, казах си. Ако изобщо е имало някакво място, то е Провенс!

Ако можехме да проникнем с поглед и да видим вътрешността на земята от полюс до полюс или от краката ни до антиподите, с ужас щяхме да съзрем една грамада, потресавашо набраздена от пукнатини и пещери.

(Т. Бърнет, "Свещена теория за Земята", Амстердам, "Уотърс", 1694, с. 38)

- Защо Провенс?

- Никога ли не сте ходили там? Магическо място, и днес още се чувствава, посетете го. Магическо място, и досега е пропито от тайнственост. Между другото през XI век Провенс е бил седалище на граф Дьо Шампан и си остава свободна територия, където централната власт не може да си вре носа. Тамплиерите са си у дома, и до днес има улица на тяхно име. Църкви, замъци, една скала, която се извисява над цялата долина, и освен това пари, движение на търговци, панаири, тълпа, в която човек може лесно да потъне. Но преди всичко, и то от праисторическо време, подземни галерии. Цяла мрежа от галерии, която се разпростира под хълма, истински катакомби, в някои може да се влезе и сега. Места, където ако заговорници поискат да се съберат скришом, дори врагът да проникне там, могат да се пръснат за няколко секунди и само един господ знае къде, а ако добре познават тунелите, вече са навън, вмъкват се обратно от противоположната страна крадешком като котки, пристигат откъм гърба на нападателите и ги унищожават в тъмното. Вярвайте ми, господа, тези галерии сякаш са тренировъчни центрове на корпуси за бързо реагиране, промъкват се през нощта с нож между зъбите, невидими, с бомби в ръце, горко на другите, кучешка смърт! - Очите му блестяха. - Много добре са знаели какво прекрасно скривалище е Провенс. Тайна общност, която се събира в подземията, а местните хора дори да ги видят, не говорят. Кралските войници, разбира се, отишли и в Провенс, арестували Тамплиерите, които заловили на повърхността, и ги отвели в Париж. Рейно дьо Провенс изтърпял мъченията и не проговорил. Според тайния план явно е трябвало да се остави да го арестуват, за да им се внуши, че Провенс е прочистен. Но в същото време е дал сигнал: Провенс не се предава. Провенс, седалището на новите подземни Тамплиери... Галерии, които водят от сграда в сграда, преструваш се, че влизаш в хамбар или склад, а изникваш в църква. Тунели, укрепени със стълбове, някои измазани. Всички къщи в северната част на града и до днес имат зимници със сводове, сигурно са над сто, и всеки зимник, какво говоря, всяко помещение в под земята е било изход на галерия.

- Предположения, обадох се.

- Не, господин Казобон, доказателства. Вие не сте влизали в галериите на Провенс. Поредици от зали в самото сърце на земята, целите изписани със знаци и рисунки. Най-много ги има в галериите, които спелеолозите наричат латерални проходи. Мистични изображения от типа на друидските. Рисунки отпреди пристигането на римляните. Цезар е минал отгоре им, а в това време долу се подготвяла съпротивата, магията, засадата. Там са открили символите на катарите, да, господа, катарите не са живели само в областта Прованс, катарите от Прованс били унищожени, докато катарите от Шампан оцелели и се събирали скришом там, в онези катакомби на ереста. Сто седемдесет и трима били изгорени на повърхността, но другите останали живи долу. Хрониките ги наричат бугри или манихейци, според случая. Бугрите били богомилите, катари от български произход. А какво означава "bougre" на френски? В началото значело содомит, защото се говорело, че българските катари се отдавали на този невинен порок... - Той се засмя с известно притеснение. - А кого обвинявали в същия грях? Тях, Тамплиерите... Не е ли странно, как мислите?

- Само донякъде, отвърнах. - По онова време, ако са искали да премахнат един еретик, обвинявали го в содомия...

- Така е, но чакайте, аз не смятам, че Тамплиерите... Разбира се, били са войници, а ние, войниците, обичаме красивите жени и нищо, че са изричали клетвата "мъжът е мъж!" Но разказвам всичко това, защото не мисля, че еретиците катарите случайно са намерили убежище в едно скривалище на Тамплиери. Във всеки случай няма съмнение, че Тамплиерите са научили от тях как да се ориентират в галериите.

- Но все пак, намеси се Белбо, това е само хипотеза...

- Хипотеза в началото. Обяснявам ви причините, които ме накараха да изследвам Провенс. Сега стигаме до същността на историята. В центъра на Провенс се издига голяма готическа сграда, "Хамбарът за десетъка", а вие знаете, че едно от най-големите предимства на Тамплиерите било това, че събирали десетъка, без да дават нищо на държавата. Отдолу, както навсякъде, цяла мрежа от тунели, днес в много лошо състояние. И така, докато се ровех из архивите на Провенс, попаднах на местен вестник от 1894 година. В него прочетох, че двама драгуни, кавалерите Камий Лафорж от Тур и Едуард Инголф от Петербург (точно така, от Петербург) няколко дни по-рано били посетили Хамбара, придружени от пазача, и слезли в една от подземните зали на втория етаж под равнището на земята, а пазачът, за да им покаже, че съществуват още етажи надолу, тропнал с крак по пода и се чуло как отеква и кънти. Хроникьорът се възхищаваше на безстрашните драгуни, които се въоръжили с лампи и въжета и се спуснали в галериите като деца в изоставена мина, ожулвайки колене и лакти и промъквайки се по кой знае какви тайни проходи. Стигнаха, както пише вестникът, до внушителна зала с голямо огнище и кладенец в средата. Спуснали един камък, вързан с въже, и установили, че кладенецът е дълбок единадесет метра... Върнали се седмица по-късно с по-здрави въжета и докато другарите му държали единия край, Инголф се спуснал в кладенеца и открил голямо помещение с каменни стени, десет на десет метра, високо пет. Един по един слезли и другите двама и си дали сметка, че се намират на третия етаж под повърхността на земята, на тридесет метра дълбочина. Какво видели и какво направили тримата в тази зала, никой не знае. Хроникьорът признава, че когато отишъл да провери на място, не събрал кураж да се спусне в кладенеца. Тази история ме заинтригува и ми се прииска и аз да отида да видя. От края на миналия век до днес много от подземните галерии са се срутили и този кладенец, дори и да е съществувал, кой знае къде се намира сега. Мина ми през ум, че драгуните вероятно са намерили долу нещо. Точно тия дни бях прочел една книга за тайната на замъка Рен, още една история, в която малко или много са замесени Тамплиерите. Беден енорийски свещеник се заел да реставрира старата църква в някакво селце от двеста души. Повдигнал един камък от плочника пред олтара и открил, както разправя, свитък извънредно стари ръкописи. А дали само ръкописи? Никой не знае какво се случило след това, но през следващите години този човек станал невероятно богат, пръскал пари наляво и надясно, водел разгулен живот и накрая се озовал в съда... Ами ако на един от драгуните или и на двамата се е случило нещо подобно? Инголф слиза пръв, намира скъпоценен предмет с неголеми размери, скрива го в пазвата си, качва се горе, не продумва нищо на другите... Иначе казано, аз съм упорит и ако не съм бил винаги такъв, щях да имам съвсем друг живот. - Посетителят ни докосна белега си с пръсти. После вдигна ръце към слепоочието, поглади косите си, сякаш за да се увери, че прилепват добре към черепа му. - В Париж отидох веднага в телефонната централа и проверих в справочниците на цяла Франция дали съществува фамилия Инголф. Намерих само една, в Оксер. Веднага написах писмо, като се представих за учен археолог.

Две седмици по-късно получавам отговор от една стара акушерка: била дъщеря на онзи Инголф и била любопитна да научи защо се интересувам от него и дори дали случайно не съм открил нещо... Знаех си. Имало е някакво тайна. Веднага заминах за Оксер. Госпожица Инголф живееше в малка къща, обвита в бръшлян, с дървена вратичка към двора, която се затваряше с връвчица и пирон. Възрастна госпожица, чистичка, мила, не особено умна. Първата ѝ работа беше да попита какво зная за баща ѝ и аз ѝ разказах как съм научил, че веднъж той слязъл в подземията на Провенс. Обясних ѝ, че пиша историческо изследване за този район. Тя беше смаяна от моя разказ - никога не била чувала баща ѝ да е ходил в Провенс. Да, бил драгун, но напуснал службата през 1895-а, още преди тя да се роди. Купил тази къщичка в Оксер и през 1898 година се оженил за местно момиче с неголяма зестра. Майката умряла през хиляда деветстотин и петнадесета, когато госпожица Инголф била петгодишна. Колкото до бащата, той изчезнал през тридесет и пета. Изчезнал в буквалния смисъл. Заминал за Париж, както правел най-малко два пъти годишно, и повече ни се чул, ни се видял. Местната жандармерия телеграфирала в Париж: никакъв резултат. Обявили го за мъртъв. И така, нашата госпожица останала сама и се хванала на работа, защото бащиното наследство не било кой знае колко голямо. Естествено, не си намерила съпруг и от въздишките, които съпровождаха думите ѝ, личеше, че е имало някаква история, единствена в живота ѝ, която явно бе завършила зле. "И все с тази тревога, с тези непрестанни угризения, господин Арденти, че не зная нищо за бедния ми татко, нито дори къде е гробът му, все някъде е бил погребан..." Имаше нужда да говори за него: колко бил нежен, кротък, подреден, начетен. По цял ден седял в малкия си кабинет горе, в мансардния етаж, и все четял и пишел. В останалото време се разхождал из двора или разговарял с аптекаря, и той вече покойник. От време на време, както бе споменала, отивал до Париж по работа, така поне твърдял. Но винаги се връщал с пакет книги. Стаичката му била претъпкана, покани ме да я видя. Качихме се. Малка, спретната стая, която госпожица Инголф почиствала от прах всяка седмица. На гроба на майка си носела цветя, а за баща си правела само това. Всичко било така, както го оставил той, щяла да бъде щастлива, ако се била изучила, че да ги чете, но книгите били на старофренски, латински, немски, дори на руски, защото таткото бил роден и прекарал детството си в Русия - бил син на чиновник във френското посолство. Библиотеката съдържаше стотици томове, повечето (и аз тържествувах) за процеса срещу Тамплиерите, например "Исторически паметници, свързани с присъдата над Рицарите на Храма" от Рейнуар, 1813-а, истинска антикварна ценност. Множество книги върху тайнописа, направо колекция на криптолог, няколко изследвания по палеография и дипломация. Имаше един регистър със стари сметки и разгръщайки го, попаднах на бележка, която ме накара да подскоча: отнасяше се до продажбата на ковчеже без други уточнения и без име на купувача. Нямаше дори цифри, но датата беше от 1895 година и непосредствено отдолу бяха изброени точни суми - сметководна книга на предвидлив господин, който внимателно управлява своето имущество. Открих и няколко сметки за закупуване на книги от парижки антиквари. Схемата на историята постепенно ми се изясняваше: Инголф намира в криптата златно ковчеже, инкрустирано със скъпоценни камъни, не се замисля нито за миг, а го пхва под куртката си, качва се горе и не казва нищо на своите другари. Като се прибира къщи, открива в ковчежето пергамент, убеден съм. Отива в Париж, влиза във връзка с някакъв антиктвар, лихвар или колекционер и след като продава ковчежето, може би на загуба, си осигурява горе-долу нормално съществуване. Но прави и

още нещо: напуска драгуните, оттегля се на село и започва да купува книги и да изучава пергамента. Може би по природа е бил иманяр: иначе би ли се спуснал в подземията на Провенс? И вероятно е бил достатъчно начетен, за да реши, че може сам да разгадае находката. Работи спокойно, несмушаван от никого, като истински самотник, в продължение на тридесет години. Дали е разказал някому за своето откритие? Не се знае. Факт е обаче, че през 1935 година навярно е почувствувал, че е стигнал или до нещо ново, или, обратно, до мъртва точка, защото решава да се обърне към някого. И тук също има два варианта - този някой е трябвало или да чуе какво знае Инголф, или да каже това, което Инголф не знае. Но това, което е знаел, вероятно е било толкова тайно и толкова ужасяващо, че другият, към когото се е обърнал, прави така, че Инголф да изчезне. Но да се върнем към мансардата. Междувременно трябваше да се разбере дали Инголф не е оставил някаква следа. Казах на милата госпожица, че ако прегледам книгите на баща ѝ, може би ще намеря следи от откритието му в Провенс и че в моята книга ще мога да опиша подробно неговата история. Тя се въодушеви - бедният татко! - и ме покани да остана целия следобед и ако е нужно и на другия ден, донесе ми кафе, запали лампите и си отиде в градината, като ме остави господар на положението. Стените на стаята бяха гладки и бели, не се виждаха ракли, скринове, долапи, където да ровя, но не пропуснах нищо, погледнах под, във и над малкото мебели и в почти празния гардероб, в който висяха няколко костюма, натъпкани с нафталин, надникнах зад трите картини, гравюри на пейзажи. Ще ви спестя подробностите, но ще ви кажа само, че работих старателно, не просто опипах тапицерията на диваните, но и забих игли в тях, за да разбере дали няма някое чуждо тяло...

Дадох си сметка, че полковникът не се е подвизавал само по бойните полета.

- Оставаха ми книгите, за всеки случай първо трябваше да си запиша заглавията и да проверя дали няма бележки по полетата, подчертавания, някакъв знак... И накрая, подхващайки един стар том с тежка подвързия, аз го изпуснах и той падна на земята. От него изпадна лист, написан на ръка. Ако се съди по хартията, явно откъсната от тетрадка, и по мастилото, не изглеждаше много стар, можеше да бъде писан през последните няколко години от живота на Инголф. Още при първия поглед разчетох бележката в полето: "Провенс, 1894". Можете да си представите моето вълнение, чувствата, които ме обзеха. Разбрах, че Инголф е отишъл в Париж с оригиналния пергамент, но листът пред мен представляваше неговото копие. Не се поколебах. Госпожица Инголф беше бърсала прах по книгите, но така и не бе открила този лист, иначе щеше да ми каже. Добре, тя нямаше и да узнае за него. Светът се дели на победители и победени. Подобаваща част от неуспеха се бе паднала дотогава на мен, сега трябваше да сграбча победата за косите. Взех листа и го прибрах в джоба си. Слязох при госпожицата и ѝ казах, че не съм намерил нищо интересно, но че бих споменал името на баща ѝ, ако беше написал нещо, и тя ме благослови. Господа, един човек на действието, при това изгарян от страст като тази, която изгаряше мен, не трябва да се ръководи от прекалено много скрупули пред сивотата на едно съществуване, което съдбата вече е осъдила.

- Не се оправдавайте, прекъсна го Белбо. - Направили сте го вече. Сега разказвайте нататък.

- Да, господа, сега ще ви покажа този текст. Донесъл съм фотокопие. Но не от недоверие към вас. Просто не бива оригиналът да се похабява.

- Но това, което сте намерили при Инголф, също не е оригинал, обадих

се аз.

- Било е копие на един предполагаем оригинал.

- Господин Казобон, когато оригинал не съществува, и първото копие е оригинал.

- Но е възможно Инголф да го е преписал неточно.

- Вие не знаете дали е така. А аз зная, че Инголф казва истината, защото не виждам каква друга може да бъде истината. Следователно копие на Инголф е оригиналът. Съгласни ли сме по този въпрос, или ще си играем на интелектуалци?

- Ненавиждам ги, каза Белбо. - Хайде, покажете вашето оригинално копие.

19

След Божьо Ордена нито за миг не е престанал да съществува, а след Омон ние познаваме цяла непрекъсната поредица от Велики Магистри на Ордена чак до наши дни и ако имената на седалището на Великия Магистър и на истинските Върховни Управници, които ръководят Ордена и насочват днес неговите възвишени дела, са известни само на тесния кръг от посветени и ако това седалище се държи в непроницаема тайна, то е защото часът на Ордена още не е ударил и времената не са настъпили...

(Ръкопис от 1760 г., публикуван от Г. А. Шуман във "Възникването на рицарските степени в Масонството през средата на XVIII век", "Цехел", 1882, с. 178-190)

Това беше първият най-далечен контакт с Плана. В този ден можех да бъда другаде. Ако не се намирах в стаята на Белбо, сега щях да бъда, да речем, в Самарканд и да продавам сусам или да издавам книги на Брайловата азбука, или пък да съм директор на Първата национална банка на Огнена земя, знае ли човек? Обусловената случайност винаги е закономерна, защото предпоставките са я подготвили. Онзи ден бях там и затова сега съм тук, където съм.

С театрален жест полковникът ни показа листа. Пазя го и сега при мен, в пластмасова папка, още по-пожълтял и нечетлив, отколкото тогава, термична хартия, каквато се използваше навремето. В действителност това са два текста, първият изпълва плътно горната половина на листа, а вторият е рехав, с недовършени редове...

Първият представлява нещо като дяволска молитва, пародия на семитски език:

Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain Habrak
Nacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor Argaabil Kaquaan
Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaquiel Zaitabor Qaxaop Dugraq
Xaelobran Disaeda Magisuan Raitak Huidal Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim
Cosmae Duquifas Rocarbis.

- Не може да се каже, че е много ясно, отбеляза Белбо.

- Нали? - отвърна с усмивка полковникът. - И щях целия си живот да

пропиля заради тази работа, ако един ден, почти случайно, не бях открил на една сергия книгата на Тритемий и ако погледът ми не се бе спрял върху едно от неговите шифровани послания: "Памерсиел Осхурми Делмузон Тафлоин..." Намерих тази следа и тръгнах по нея. Не знаех кой е Тритемий, но в Париж намерих едно издание на неговата "Steganographia, hoc est ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi certa", Франкфурт, 1606. "Стеганография или Изкуството да откриеш чрез магическо писмо собствената си душа пред далечни лица". Невероятна личност е бил този Тритемий. Бенедиктински монах от Шпанхайм, живял през XV-XVI век, учен, който знаел и еврейски, и халдейски, както и някои източни езици като татарски, имал връзки с теолози, кабалисти, алхимици, вероятно и с великия Корнелий Агрипа фон Нетесхайм [115], а може би и с Парацелз [116]... Тритемий маскира своите открития в областта на тайнописа с евтини некромантски номера, твърди, че трябва да се изпращат шифровани послания от рода на това пред вас, след което получателят трябвало да назове ангели като Памерсиел, Падиел, Доротиел и т.н., които щели да му помогнат да разчете историческото послание. Но примерите, които дава, са често военни сведения, а книгата е посветена на палатинския граф и херцог на Бавария Филип и представлява един от първите образци на сериозен криптографски труд, въобще работа за секретните служби.

- Извинете, намесих се аз, - но ако съм разбрал добре, Тритемий е живял най-малко сто години след написването на това писмо, с което сега се занимаваме. Как си го обяснявате?

- Тритемий участвувал в някакво келтско дружество, което се занимавало с философия, астрология, питагорейска математика. Схващате ли връзката? Тамплиерите са орден, който се опира и на мъдростта на древните келти, това е доказано най-категорично. По някакви пътища Тритемий е стигнал до същите криптографски системи, които са използвали и Тамплиерите.

- Невероятно! - възкликна Белбо. - А какво всъщност означава тайното послание?

- Спокойно, господа. Тритемий предлага четиридесет главни и десет второстепенни криптосистеми. Аз имах късмет или по-точно Тамплиерите от Провенс не са се пресилвали много, тъй като са смятали, че никой няма да разгадае техния ключ. Изпробвах веднага първата от четиридесетте главни криптосистеми, тръгвайки от хипотезата, че в този текст са важни само инициалите.

Белбо поиска листа и го разгледа.

- Но и така се получава безсмислица: кудрууут...

- Естествено, отвърна снизходително полковникът. - Тамплиерите не са се пресилвали, но не са били и лениви. Това, което се получава, на свой ред е също шифровано послание и аз веднага се досетих за втората серия от десет криптосистеми. И така, за тази втора серия Тритемий използва кръгове и кръгът на първата е такъв:

*

{клише от около 7 сантиметра} - картинката, уви я няма - ако някой я сканира и ми я прати (sfictionbg@mail.com), ще я сложа.

*

Извади от чантата си друго фотокопие, приближи стола си до масата и ни накара да проследим буквите, които ни сочеше със затворената си химикалка.

- Това е най-простата система. Взема се предвид само най-външният кръг. Всяка буква от главното послание се замества с буквата, която я предхожда: А със Z, В с А и т. н. Направо детска игра за един таен агент днес. Но по онова време се смятало за магьосничество. Разбира се, за дешифрирането се върви по обратния ред и всяка буква от шифрования текст се замества със следващата. Опитвах и отново имах късмет, че улучих от първия път. И ето го решението. - Написа: "XXXVI invisibles separez en six bandes". - Тридесет и шестте невидими раздели на шест групи.

- И какво означава това?

- На пръв поглед нищо. Става дума за един вид парола, написана от ритуални съображения на таен език. А после за останалото нашите Тамплиери, убедени, че предават своето послание само на посветените, се ограничили с френския език от четиринадесети век. Но нека видим втория текст.

a la ... Saint Jean
36 p charrete de fein
6 ... entiers avec saiel
p ... les blancs mantiax
r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc .
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers
it li secunz joste iceus qui ... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'altre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grant Pute

- Това сега е нешифрованият текст, така ли? - запита Белбо едновременно разочарован и развеселен.

- Няма съмнение, че в преписа на Инголф многоточията изобразяват нечетливите думи, местата, където пергаментът е бил прокъсан... Но ето сега моя вариант, в който, смея да твърдя, понятията са ясни и безспорни, и възстановявам текста в целия му старинен блясък... - Обърна с жест на фокусник фотокопието и ни показа собствените си бележки, написани с печатни букви.

ПРЕЗ (НОЩТА НА) СВЕТИ ЙОАН
36 (ГОДИНИ) С(ЛЕД) КАРУЦАТА СЪС СЕНО
6 (ПОСЛАНИЯ) ЦЯЛОСТНИ С ПЕЧАТ
ЗА (РИЦАРИТЕ С) БЕЛИ ПЛАЩОВЕ (ТАМПЛИЕРИ)
Р(ЕЛАПСИ) ОТ ПРОВЕНС ЗА (ОТМЪ)ЩЕНИЕ
6 ПЪТИ НА 6 МЕСТА
ВСЕКИ ПЪТ 20 (ГОДИНИ ПРАВИ) 120 (ГОДИНИ)
ТОВА Е ПЛАНЪТ
ОТИВАТ В ЗАМЪКА ПЪРВИТЕ
ОТ(НОВО СЛЕД 120 ГОДИНИ) ВТОРИТЕ СЕ ДОБАВЯТ КЪМ ТЕЗИ (С) ХЛЯБА
ОТНОВО В УБЕЖИЩЕТО
ОТНОВО НА НАШАТА МАЙКА ОТВЪД РЕКАТА
ОТНОВО В ЗАМЪКА НА ПОПЕЛИКАНИТЕ

ОТНОВО НА КАМЪКА

3 ПЪТИ 6 (666) ПРЕДИ ПРАЗНИКА (НА) ВЕЛИКАТА БЛУДНИЦА

- Като на китайски, изкоментира Белбо.

- Разбира се, всичко трябва да бъде разгълкувано. Но Инголф явно е успял, както успех и аз. Не е толкова неясно, колкото изглежда, но трябва да се знае историята на Ордена. - Замълча. После помоли за чаша вода и продължи да проследява текста дума по дума: - И така, "през нощта на Свети Йоан, тридесет и шест години след каруцата със сено". Тамплиерите, определени да продължат съществуването на ордена, се измъкват от арестите през септември 1307 година с една волска каруца. По това време броели една година от Великден до Великден. Следователно 1307 година завършва, когато според нашето летоброене е бил Великден на 1308-а. След съдбовните тридесет и шест години се намираме в нашата 1344-та. Посланието е било оставено в криптата в скъпоценно ковчеже като залог, тържествен акт за някакво събитие, което се е случило на това място след възстановяването на тайния орден през нощта срещу Свети Йоан, тоест на 23 юни 1344 година.

- Защо пък 1344-та?

- Смятам, че от 1307-а до 1344-та тайният орден се реорганизира и подготвя за проекта, обозначен в пергамента. Трябвало е да се изчака бурята да премине и да се възстановят връзките между Тамплиерите от пет-шест места. От друга страна, Тамплиерите са чакали именно тридесет и шест години, а не тридесет и пет или тридесет и седем, защото е очевидно, че числото тридесет и шест е притежавало за тях мистичен смисъл, което се потвърждава и от шифрованото послание. Вътрешният сбор на 36 е девет, а не е необходимо да ви припомням дълбоките значения на това число.

- Може ли?

Беше гласът на Диоталеви, който се бе промъкнал зад гърбовете ни, незабележим и тих като Тамплиер от Провенс.

- Точно хляб за теб, посрещна го Белбо. Представи го набързо. Полковникът не изглеждаше смутен от прекъсването, дори сякаш се радваше, че ще има по-многобройна и заинтригувана публика. Продължи да тълкува текста, а в това време Диоталеви щеше да се пръсне от удоволствие при тези нумерологични лакомства. Чиста Гематрия [117].

- Стигаме до печатите: шест цели неща с един печат. Инголф изнамира някаква хитрина, разбира се, и тя е запечатана. За кого е била запечатана? За Белите плащове, значи за Тамплиерите. Сега виждаме в посланието една буква R, няколко заличени и една буква S. Аз разчитам "релапси". Защо? Защото всички знаем, че отменалите се са били релапси, тези, които са се отрекли, при това съвсем не са имали маловажна роля в процеса срещу Тамплиерите. Тамплиерите от Провенс изиграват гордо своята роля на отрекли се. Те са тези, които се разграничават от недостойната комедия на процеса. Следователно става дума за рицарите от Провенс, отреклите се, готови за какво? Малкото букви, които имаме на разположение, ни подсказват: за отмъщение.

- Добре, Тамплиерите се готвят за отмъщение. И какво от това?

- Колко време е необходимо за организирането на това отмъщение?

Шифрованото послание ни помага да разберем езиковото послание. Необходими са шестима рицари, шест пъти на шест места, тридесет и шестима, разпределени в шест групи. После се казва: всеки път по двадесет. И тук има нещо, което не е ясно, но в преписа на Инголф прилича на "а". Всеки път двадесет години. Следователно умножено по шест - сто и двадесет години. Ако

проследим останалата част от посланието, ще намерим списъка на шестте места или пък на шестте задачи, които трябва да се изпълнят. Говори се за "план", "заръка", "проект", "предписание", нещо, което трябва да се следва. И се казва, че първите трябва да отидат в някакъв замък, вторите, на друго място, и така нататък, следователно документът ни обяснява, че трябва да има шест други документа, също запечатани, пръснати на различни места. Струва ми се очевидно, че печатите трябва да бъдат разчупвани един след друг след изтичане на сто и двадесет години...

- Защо точно сто и двадесет години? - запита Диоталеви.

- Тези рицари на отмъщението трябвало да изпълнят една мисия в точно определено място на всеки сто и двадесет години. Става дума за нещо като шафета. Ясно е, че след нощта на 1344 година шестима рицари заминават и всеки от тях отива на едно от шестте места, предвидени в плана. Но пазителят на първия печат естествено не може да живее сто и двадесет години. Подразбира се, че всеки пазител на печат трябва да остане на служба двадесет години и после да предаде тайната на свой наследник. Двадесет години е разумен срок, шестима пазители на един печат, всеки за по двадесет години, гарантират възможността на сто и двадесетата година пазителят на печата да може да прочете указанието и да го предаде на първия от пазителите на втория печат. Ето защо посланието е написано като обръщение в множествено число, първите да отидат там и там, вторите да отидат там и там. Всяко място е, така да се каже, контролирано в продължение на сто и двадесет години от шестима рицари. Ако направим сметката, от първото до шестото място има пет прехода, които обхващат шестстотин години. Добавете шестстотин към 1344 и ще получите 1944. Кое се потвърждава и от последния ред. Всичко е ясно като две и две - четири.

- Тоест?

- Последният ред казва "три пъти 6 преди празника (на) Великата блудница". Тук също има нумерологична игра, защото вътрешният сбор на 1944 е точно 18. Осемнадесет е три пъти по шест и това ново невероятно нумерологично съвпадение подсказва на Тамплиерите друга извънредно хитроумна загадка. 1944-та е годината, в която изпълнението на плана е трябвало да приключи. С оглед на какво? Разбира се, с оглед на 2000-та година! Тамплиерите смятат, че второто хилядолетие ще отбележи победата на техния Йерусалим, един земен Йерусалим, Анти-Йерусалим. Нали са преследвани като еретици? В омразата си към Църквата се идентифицират с Антихриста. Знаете, че в цялата окултна традиция 666 е числото на Звяра. Шестстотин шестдесет и шеста, годината на Звяра, е дехилядната, когато ще възтържествуват отмъщението на Тамплиерите, Анти-Йерусалимът и Новият Вавилон, и ето защо 1944-та е годината, в която тържествува Великата блудница на Вавилон, за която се говори в Откровение. Връзката с 666 е предизвикателство, дързост на хората, боравещи с оръжие. Приемане на неприемливото, както бихме казали днес. Прекрасна история, нали?

Гледаше ни с навлажнени очи. Навлажнени бяха и устните и мустаците му, а с ръката си поглаждаше папката.

- Добре, каза Белбо, - тук се разглеждат етапите на един план, но какъв е той?

- Много питате. Ако знаех, щях ли да си разкривам картите. Но едно зная. Че в последния период се е случило нещо и планът не е изпълнен, иначе, уверявам ви, щяхме да узнаем. И мога дори да предположа защо. 1944-а не е лека година, Тамплиерите не са могли да знаят, че ще има световна война, която ще попречи на контактите.

- Извинете, че се намесвам, обади се Диоталеви, но ако съм разбрал правилно, веднъж като се разчупи първият печат, династията на неговите пазители не се увеличава. Тя расте само до разчупването на последния печат, за което е необходимо присъствието на всички представители на ордена. И следователно всеки век, или по-точно всеки сто и двадесет години, винаги имаме шестима пазители за едно място, тоест тридесет и шестима.

- Точно така, потвърди Арденти.

- Тридесет и шестима рицари за всяко от шестте места прави 216, чийто вътрешен сбор е 9. И понеже вековете са 6, да умножим 216 по 6 и получаваме 1296, чийто вътрешен сбор пък е 18, тоест три пъти шест, 666..., Диоталеви може би щеше да продължи с аритметичното изобразяване на световната история, ако Белбо не го бе спрял с поглед, както прави една майка, когато детето ѝ върши пакост. Но полковникът вече бе разпознал у Диоталеви посветения.

- Чудесно е това, което доказахте, господине. А и знаете, че 9 е броят на първите рицари, съставили ядрото на Храма в Йерусалим!

- Великото име на Бог, както се казва, Тетраграмата [118], добави Диоталеви, се състои от седемдесет и две букви, а седем и две прави девет. Но ще ви кажа още нещо, ако позволите. Според питагорейската традиция, чиято продължителка е Кабалата, сумата на нечетните числа от едно до седем е 16, а сумата на четните числа от две до осем - 20. И отгук : $20 + 16 = 36$.

- Боже мой, боже мой, разтреперан повтаряше полковникът. - Знаех си, знаех си. Вие ме успокоявате. Вече съм близо до истината!

Не разбирах до каква степен Диоталеви правеше от аритметиката религия или от религията аритметика, а може би и двете, но пред себе си виждах един атеист, който се радваше на отвличането си в някое по-горно небе. Можеше да стане фанатик на рулетката (и щеше да е по-добре), а пък се стремеше да остане невярващ равин.

Сега вече не си спомням точно какво се случи след това, но Белбо се намеси със своя здрав разум и разруши магията. Оставаха още няколко реда, които полковникът да разтълкува, и всички искахме да го чуем. А вече беше шест часът. Шест часът, помислих си, което е и осемнадесет.

- Добре, каза Белбо. - Тридесет и шестима на век, крачка по крачка рицарите се приближават до откриването на Камъка. Но какъв е този камък?

- Как какъв? Става дума, разбира се, за Свещения Граал.

20

Средновековието очакваше героя на свещения Граал и времето, когато главата на Свещената Римска империя ще стане образ и въплъщение на самия Цар на Света. Невидимият император може би е бил именно това въплъщение и епохата на Средните векове е имала смисъл на епоха на Центъра... Невидимият и ненарушим Център, върховният господар, който трябва да се възправи, същият герой, отмъщаващ и правораздаващ, не е измислица за едно отряло повече или по-малко романтично минало, а истината за тези, които днес могат законно да се наричат живи.

(Юлиус Евола, "Тайната на свещения Граал", "Медитеране", 1983, с. 23 и Епилог)

- Смятате, че става дума за свещения Граал? - информира се Белбо.

- Естествено. И не го казвам само аз. По въпроса за това каква е легендата за свещения Граал не смятам за необходимо да се разпростирам, разговарям с интелигентни хора. Рицарите на Кръглата маса, мистичното търсене на този вълшебен предмет, който според някои е съсътът, съдържал Христовата кръв, отнесен във Франция от Йосиф Ариматейски, докато според други е камък с невидими свойства. Често свещеният Граал е описван като ослепителна светлина... Става дума за символ, отнасящ се до някаква сила, до източник на огромна енергия. Дава храна, лекува рани, ослепява, поражавя като гръм... Лазерен лъч? Някои го отъждествяват с философския камък на алхимиците, но дори и да е така, какво представлява философският камък, ако не именно символ на някаква космическа енергия? Литературата по този въпрос е необятна, но лесно могат да се очертаят няколко неопровержими направления. Ако прочетете "Парсифал" на Волфрам фон Ешенбах, ще се убедите, че свещеният Граал се пази в един замък на Тамплиерите. Дали Ешенбах е бил от посветените? Дали е бил човек непредпазлив, който е разкрил една тайна, а е било по-добре да я премълчи? Но това не е всичко. Свещеният Граал, пазен от Тамплиерите, е определян като камък, паднал от небето (ex coelis) или като изпратен в изгнание, във всеки случай отдалече, и някой беше намекнал дори, че може да е метеорит. Що се отнася до нас, ние сме убедени, че това е Камък. Но каквото и да представлява свещеният Граал, за Тамплиерите той символизира Целта или края на света.

- Извинете, намесих се, ако съдим по документите, там се казва, че на шестата среща рицарите трябвало да се намират близо или върху някакъв камък, а не да намерят камък.

- И това е още една тънка хитрост, още една блестяща мистична аналогия! Разбира се, шестата среща е върху камък и ще видим къде, но върху този камък, след като предаването на плана и разчупването на печатите са извършени, рицарите ще знаят къде да намерят Камъка! А такъв е и цитатът от Евангелието: "Ти си камък и на тоя камък ще съградя Църквата Си. [119]"

- Няма съмнение, че това е истината, намеси се Белбо. - Моля, продължавайте. Казобон, не прекъсвайте така господина. Нетърпеливи сме да чуем останалото.

- И така, продължи полковникът, дълго мислих върху очевидната връзка със свещения Граал и реших, че съкровището представлява голям радиоактивен къс материя, дори да е паднал от друга планета. Да разгледаме например историята с тайнствената рана на крал Амфориас... Прилича съвсем на рентгенолог, който твърде дълго се е подлагал на облъчване... И наистина, не бивало да бъде докосван. Защо? Помислете си за вълнението, което са изпитали Тамплиерите, когато пристигнали на брега на Мъртво море, вие го знаете: гъсти тежки води, на повърхността на които човек плава като сал, и с лечебни свойства... Може би са открили в Палестина някакъв склад на радиоактивно вещество, на уран, за който са разбрали, че не може да бъде използван веднага. Отношенията между свещения Граал, Тамплиерите и катарите били изследвани научно от Ото Ран, оберщурмбанфюрер от СС, който посветил целия си живот на това да разсъждава усърдно върху европейската и по-конкретно арийска природа на свещения Граал, не искам да говоря за това как и защо е загубил живота си през 1939 година, но има хора, които твърдят... Е, мога ли да забравя какво се е случило на Инголф?.. Ран доказва връзката между Златното руно на Аргонавтите и свещения Граал... С други думи, ясно е, че има нещо общо между мистичния свещен Граал от

легендата, философския камък и онзи източник на огромна енергия, към който са се стремили привържениците на Хитлер в навечерието на войната и до последния си дъх. Забележете, че в един вариант на легендата за Аргонавтите те забелязали някакъв съд, повтарям, съд, който се реел във въздуха над Голямата планина с Дървото на светлината. Аргонавтите откриват Златното руно и техният кораб по чудо се озовава в средата на Млечния път, в северното полукълбо, където побеждава с помощта на Кръста, Триъгълника и Олтара и утвърждава сияйната природа на Вечния бог. Триъгълникът символизира Светата троица, Кръстът - божествената саможертва на любовта, а Олтарът е масата на Тайната вечеря, на която е бил сложен съсъдът на Възкресението. Келтският и арийският произход на всички тези символи е повече от очевиден.

Полковникът сякаш бе обхванат от същата героична екзалтация, която беше тласнала към върховна саможертва неговия оберщурмундфюрер или там какъвто беше. Трябваше да бъде върнат на земята.

- И какво е заключението? - запитах.

- Господин Казобон, не го ли разбирате сам? За свещения Граал се говори като за Луциферов камък, свързан с образа на Бафомет. Свещеният Граал е източник на енергия, Тамплиерите са пазители на тайна, свързана с енергията, и изграждат своя план. Къде са тайните седалища? Тук, драги господа. - И полковникът ни погледна съзаклятнически, сякаш самите ние изграждахме тайна организация. - Тръгнах по една следа, погрешна, но полезна. Един автор, който е подочул нещо, казва се Шарл-Луи Каде-Гасикур (забележете, неговото изследване фигурира в библиотеката на Инголф), написва през 1797 година една книга, "Гробницата на Жак Моле, или Тайната на конспираторите, за тези, които искат да знаят всичко", където твърди, че преди да умре, Моле създал четири тайни ложи - в Париж, в Шотландия, в Стокхолм и в Неапол. Тези четири ложи имали за цел да победят монарсите и да подкопаят властта на папата. Съгласен съм, Гасикур е бил фантазьор, но аз тръгнах от неговата идея, за да установя къде точно Тамплиерите са могли да организират своите тайни седалища. Нямах да мога да разбера смисъла на посланието, ако няхах идея, и това е логично. Но аз вече имах такава и това беше увереността, основана на безброй доказателства, че вярванията на Тамплиерите са били свързани с келтските и друидските, със северното арийство, което Традицията отнася до остров Авалон, седалище на истинската нордическа цивилизация. Знае се, че различни автори отъждествяват Авалон с градината на Хесперидите [120], с Последната Туле [121] и с Колхида на Златното руно. Ясно е, че под думата "замък" се крие северният замък, където Тамплиерите пазели свещения Граал, вероятно легендарният замък Монсалвато.

Направи пауза. Искаше да го зяпаме в устата. И ние го зяпахме.

- Да разгледаме второто указание: пазителите на печата трябва да отидат там, където е този или са тези, имащи нещо общо с хляба. Само по себе си указанието е напълно ясно, свещеният Граал е съсъдът с кръвта на Христос, хлябът е плътта на Христос, масата, върху която хлябът е изяден, е тази на Тайната Вечеря, Йерусалим. Невероятно е Тамплиерите, дори след победата над сарацините, да не са си запазили една тайна база там. За да бъда искрен докрай, ще ви призная, че в началото ме смущаваше този юдейски елемент в един план, изцяло под знака на арийската митология. После се замислих - ние само продължаваме да смятаме Исус за израз на юдейската религия, защото това ни е втълпила Римокатолическата църква. Тамплиерите прекрасно са знаели, че Исус е келтски мит. Целият евангелски разказ е

херметическа алегория, говореща за възкресяване след разтварянето на земните недра и т.н. Христос всъщност е само Еликсирът на алхимиците. От друга страна, всички знаем, че Троицата е арийско понятие, и ето защо цялото тамплиерско правило, продиктувано от един друид, какъвто е свети Бернар, е подчинено на указание номер три. - Полковникът отпи още една глътка вода. Беше прегракнал. - И сега да видим третия етап, Убежището. То е Тибет.

- Защо пък Тибет?

- Защото преди всичко Фон Ешенбах разказва, че Тамплиерите напускат Европа и пренасят свещения Граал в Индия. Люлката на арийския корен. Убежището е Агарта. Чували сте навярно за Агарта, седалището на Царя на света, подземния град, от който Властелините на Света направляват събитията в човешката история. Тамплиерите установяват един от своите тайни центрове там, при самия източник на своята духовност. Знаете връзката между царството на Агарта и Синархията...

- Знаем, но...

- Добре, има тайни, които убиват. Но да не се отвлечаме. Във всеки случай всички знаят, че Агарта е основан преди шест хиляди години, в началото на епохата Кали-Юга, в която живеем и днес. Задачата на рицарските ордени била да поддържат винаги контакта с този таен център, активната връзка между мъдростта на Изтока и мъдростта на Запада. И тук вече става ясно къде трябва да се състои четвъртата среща - в друго друидско светилище, Града на Девата, тоест в катедралата на Шартр. По отношение на Провенс Шартр се намира от другата страна на Сена, най-голямата река на Ил дьо Франс...

Вече не можехме да следим мисълта на нашия посетител.

- Но какво общо има Шартр с вашия разказ за келти и друиди?

- А откъде смятате, че иде идеята за Девата? Първите деви, които се появяват в Европа, са черните деви на келтите. Свети Бернар като млад коленичил в църквата "Сен Воарл" пред една черна дева и от нейната гръд върху устните на бъдещия основател на ордена капнали три капки мляко. Оттук тръгват и легендите за свещения Граал, които трябвало да послужат като повод за кръстоносните походи, а и самите кръстоносни походи наистина се заели да търсят свещения Граал. Бенедиктинците са наследници на друидите, това го знаят всички.

- Но къде са черните деви?

- Унищожени са от тези, които искали да отровят нордическата традиция и да преобразят келтските вярвания в средиземноморски, създавайки мита за Мария от Назарет. Или пък са били преоблечени, преобразени като толкова много черни деви, които и сега се показват по празниците пред фанатизираните маси. Но ако човек се вгледа в изображенията на катедралите, както е направил великият Фулканели, вижда се, че тази история е разказана с ясни букви и с ясни букви е представена връзката между келтските деви и алхимическата традиция от тамплиерски произход, която ще превърне черната дева в символ на първичната материя, изследвана от търсачите на философския камък, който, както видяхме, не е нищо друго освен свещеният Граал. А сега помислете си откъде иде вдъхновението на Мохамед, другия велик последовател на друидите, за черния камък на Мека. В Шартр някой е зазидал криптата, която води до подземие, където и сега е скрита оригиналната езическа статуя, но ако се потърси по-добре, още може да се открие една черна дева, Мадоната Стълпница, изваяна от един монах, член на Ордена на Вотан. Статуята държи в ръката си магическия цилиндър на великите жрици на Вотан,

а вляво от нея в камъка е издялан вълшебният календар, върху който са личали, казвам "са личали", защото тези скулптури не са убягнали от вандализма на правоверните служители, свещените животни от култа към Вотан: кучето, орелът, лъвът, бялата мечка и приказният вълк людоед. От друга страна всички изследователи на готическата езотерика са забелязали, пак в Шартр, една статуя, държаща чашата на свещения Граал, и ако човек умее да гледа, подчертавам, да гледа с очите на Традицията, а не да върви по туристическите пътеводители, римокатолически или апостолически, ще вникне в истинската история, разказана в тази крепост на Ерек...

- Стигаме до попеликантите. Кой са те?

- Те са катарите. Едно от названията, давани на еретиците, е попеликанти. Катарите от областта Прованс са били унищожени, не съм толкова наивен да мисля, че е имало някаква среща сред развалините на Монсежюр, но сектата не е престанала да съществува, има цяла география на тайното катарство, от което се раждат такива като Данте, авторите на "сладкия нов стил", сектата на Верните в любовта. Петата среща е някъде в Северна Италия или Южна Франция.

- А последната среща?

- Кой според вас е най-древният, най-светият, най-важният от келтските камъни, светилището на слънчевото божество, главната наблюдателница, от която наследниците на Тамплиерите от Прованс, стигнали до крайното осъществяване на плана, могат да съпоставят, вече заедно, тайните, заключени от шестте печата, и да открият най-сетне начина, по който да използват огромната мощ, съдържаща се в свещения Граал? Този камък е в Англия, става дума за магическия обръч на Стоунхендж. Кой друг би могъл да бъде?

- А стига бе! - каза Белбо.

Само пиемонтец може да разбере чувството, което се влага в този израз на учтиво удивление. Нито един от неговите еквиваленти на други езици или диалекти не би могъл да възпроизведе върховното безразличие, фатализма, с които той утвърждава непоклатимото убеждение, че другите са създания на едно твърде непохватно божество.

Но полковникът не беше от Пиемонт и прие като ласкателство реакцията на Белбо.

- Ами да. Това е планът, това е указанието в неговата удивителна простота, в неговата стройност. И забележете, ако вземете една карта на Европа и на Азия и очертаете линията на Плана: от север, където е Замъкът, до Йерусалим, от Йерусалим до Агарта, от Агарта до Шартр, от Шартр до бреговете на Средиземно море и оттам до Стоунхендж, ще получите един чертеж, един рунически знак с приблизително следната форма:

*

{клише} - Ако може някой да го сканира и да ми го прати на (sfiction
bg@mail.com)

*

- И какво от това? - запита Белбо.

- Това, че същата фигура се получава, като се свържат мислено някои от основните центрове в мистиката на Тамплиерите - Амиен, Троя, царството на свети Бернар край Източната гора, Реймс, Шартр, Рен льо Шато и Мон Сен

Мишел, едно от най-древните култови места на друидите. Освен това подобна форма има и съзвездието Дева.

- Моето хоби е астрономията, намеси се скромно Диоталеви. - И доколкото си спомням, съзвездието Дева има друга конфигурация. Съставено е, струва ми се, от единадесет звезди.

- Господа, господа, вие знаете по-добре от мен, че всичко зависи от това как се чертаят линиите, че по желание човек може да получи мечка или кола, и е мъчно да се реши дали една звезда е вътре в едно съзвездие или вън от него. Погледнете Девата, вземете Спика като най-долна точка, съответстваща на провансалския бряг, съединете само пет звезди и ще видите, че приликата между двата чертежа е смайваща.

- Стига да знаем кои звезди да не включваме, каза Белбо.

- Именно, съгласи се полковникът.

- Все пак, как може да сте толкова сигурен, че срещите не са се осъществявали редовно и че рицарите не действуват вече, без ние да го знаем?

- Не виждам признаци за това и бих добавил, за съжаление. Изпълнението на плана е било прекъснато и може би тези, които е трябвало да го доведат до завършек, вече не съществуват. Групите на тридесет и шестимата са се разпаднали навярно при някаква световна катастрофа. Но друга група смелчаци, която е имала нужната информация, би могла да подхване нишката на кълбото. Краят на нишката е някъде тук. И аз търся тези хора. Искам да публикувам книгата си именно за да предизвикам реакции. И в същото време се мъча да вляза в контакт с някои лица, които да ми помогнат при търсенето на отговора в лабиринтите на традиционната мистика. Днес се срещнах с най-големия експерт в тази област. Но, уви, дори това светило не можа да ми каже нищо, макар че живо се интересува от моята история и обеща да ми напише предговора.

- Извинявайте, намеси се Белбо, но не е ли непредпазливо да поверите тайната си на този господин? Вие сам ни разказахте за грешката на Инголф...

- Има разлика, отвърна полковникът. - Инголф е бил наивник. Аз се свързах с един учен, който е извън всякакво подозрение. Човек, който не се впуска в лекомислени хипотези. Ето например днес ме посъветва да почакам, преди да дам книгата си за публикуване, за да уточни всички спорни моменти... Не исках да се лиша от подкрепата му и затова не му казах, че ще дойда при вас, но вие ще ме разберете, че след като съм стигнал до този етап на работата си, моето нетърпение е оправдано. Този господин... По дяволите потайностите, не бих искал да мислите, че увъртам. Става дума за Ракоски... - Направи пауза, очаквайки нашата реакция.

- За кого? - разочарова го Белбо.

- Как за кого? За Ракоски. Най-големият авторитет в областта на традиционната мистика, директор на "Кайе дю Мистер"!

- А-ха, каза Белбо. - Да, като че ли се сещам... Ракоски, да, разбира се...

- И така, още няма да представя окончателно текста, докато не чуж съветите на този господин, но ми се иска да спестя време и ако може да се направи един договор с вашето издателство... Повтарям, бързам да предизвикам реакции, да събера нови факти... Около нас има хора, които знаят, но не говорят... Господа, въпреки че осъзнава загубата си във войната през 1944 година, Хитлер заговаря за някакво тайно оръжие, което ще му позволи да преобърне положението. Говори се, че бил луд. А ако не е бил луд? Разбирате ли? - Челото му беше оросено от капчици пот, а мустаците му

стърчаха като на котка. - С една дума, продължи, аз пускам въдица. Да видим дали някой ще захапе.

Тъй като тогава не познавах добре Белбо, сметнах, че той ще се освободи от госта с няколко учтиви фрази. Но той му каза:

- Вижте какво, полковник, тази история е извънредно интересна, независимо от това дали договора ще сключите с нас или с други. Можете ли да останете още десетина минути? - После се обърна към мен: - Доста ви задържах, Казобон. Ние с вас ще се видим утре, нали?

Трябваше да го приема като покана да си тръгна. Диоталеви ме взе под ръка и каза, че и той излиза. Сбогувахме се. Полковникът стисна топло ръката на Диоталеви, а на мен само кимна с глава и ми отправи хладна усмивка.

Докато слизахме по стълбището, Диоталеви каза:

- Вероятно се питате защо Белбо ви отпрати. Не го приемайте като обида. Белбо трябва да бъде много предпазлив с полковника. Предпазливост, това е заповед на господин Гарамонд. И аз си отивам, за да не преча.

Както по-късно разбрах, Белбо се бе помъчил да хвърли полковника в пастта на "Мануцио".

Завлякох Диоталеви в "Пилад", където аз изпих едно кампари, а той си поръча вишновка. Както обясни, струвало му се по-монашеско, архаично и почти тамплиерско.

Запитах го какво мисли за полковника.

- В издателствата, отговори, се стича цялата нелепост на света. Но тъй като от световната нелепост се ражда знанието за Всевишния, мъдрецът разглежда нелепостта със снизхождение. - После се извини, трябвало да си тръгва. - Тази вечер имам сбирка.

- Някакъв празник ли?

Погледна ме, разочарован от моята суета.

- "Зоар" [122] - уточни. - "Лех Леха" [123]. Страници, в които още никой не е проникнал истински.

21

Свещеният Граал... тежи толкова, че на създанията, изпаднали в грях, не е дадено да го помръднат от мястото му.

(Волфрам фон Ешенбах, "Парсифал", IX, с. 477)

Полковникът не ми хареса, но събуди интереса ми. Човек може да съзерцава дълго, очарован, и един зелен гущер. Поглъщах първите капки отрова, която щеше да доведе всички ни до гибел.

Отидох отново при Белбо на другия ден следобед и разменихме няколко думи за нашия посетител. Белбо каза, че му се е сторил митоман.

- Видяхте ли как цитираше онзи Ракоски ли беше, Ростропович ли, като че ли е Кант?

- Освен това тази история е позната, отвърнах. - Инголф е бил луд, който е вярвал в нея. А полковникът е луд, който вярва на Инголф.

- Може би е вярвал в него вчера, но днес вярва в нещо друго. Ще ви кажа: вчера, преди да се разделим с него, му определих среща за днес с... с един друг издател, една добра фирма, готова да публикува книги, които

авторът сам финансира. Изглежда, се запали. Но преди малко разбрах, че не е отишъл на срещата. При това погледнете, оставил ми е тук фотокопието на посланието. Зарязва, където му падне, тайната на Тамплиерите. Какво да се прави, хора...

В този миг извън телефонът. Белбо вдигна слушалката.

- Моля? Да, Белбо, издателство "Гарамонд". Добър ден, кой е?... Да, вчера следобед беше тук, предлагаше ми една книга... Извинете, това е издателска тайна, но ако ми обясните... - Заслуша се няколко секунди, след това ме погледна пребледнял и ми съобщи: - Убили са полковника. - После заговори отново на слушалката: - Извинете, обясних на Казобон, един мой сътрудник, който също присъствуваше на срещата вчера... Да, полковник Арденти вчера дойде да ни предложи своя проект, една история, която ми се стори твърде несъстоятелна, за някакво съкровище на Тамплиерите, рицари от Средновековието...

Инстинктивно покри с длан микрофона, сякаш за да изолира слушателя, после видя, че го наблюдавам, дръпна ръката си и заговори с известна неохота:

- Не, господин Де Анджелис, това лице говореше за книга, която иска да напише, но в най-обща линия... Моля?... И двамата ли? Сега? Повторете адреса, ако обичате.

Затвори телефона. Остана мълчалив няколко секунди, потропвайки с пръсти по писалището.

- Извинявайте, Казобон, съжалявам, че без да искам, забърках и вас. Беше толкова изненадващо. Обади се един комисар, някой си Де Анджелис. Изглежда, че полковникът бил отседнал в някакъв пансион и се говорело, че са го намерили мъртъв вчера през нощта...

- Говорело се? Този комисар не знае ли дали е истина?

- Странно, но не е знаел. Изглежда, че името ми и часът на срещата са били записани в някакъв бележник. Мисля, че ние сме единствената им следа. Какво да правим, трябва да вървим.

Повикахме такси. По пътя Белбо ме хвана за лакътя.

- Вероятно става дума за съвпадение. Във всички случаи, може и да имам изкривено мислене, но в нашия край се казва: "По-добре да не се споменават имена." Има една коледна сценка на диалект, която отивах да гледам като малък, едно религиозно представление с пастири, за които не се разбираше дали идват от Витлеем или от долината на По... Пристигат влъхвите и питат слугата на пастира как се нарича господарят му и момчето отговаря: "Джелиндо." Когато Джелиндо научава, взима една пръчка и набива момчето, защото, казал му, имената не се дават на първия срещнат... С една дума, ако сте съгласен, полковникът не ни е споменавал нищо за Инголф, нито пък за посланието от Провенс.

- Не искаме да ни сполети съдбата на Инголф, отвърнах, опитвайки се да се пошегувам.

- Повтарям ви, че това е една глупост. Но в някои случаи е по-добре човек да стои настрана.

Казах, че съм съгласен, но вътрешно бях смутен. В края на краищата бях студент, който участвуваше в шествия, и срещите с полицията съвсем не ми бяха приятни. Пристигнахме в пансиона. Не беше кой знае колко представителен и се намираще в един от крайните квартали. Веднага се запътихме към апартамента, така го наричаха, на полковник Арденти. По стълбището - полицаи. Вкараха ни в номер 27 (седем и две - девет, помислих си): спалня, холче с масичка, малка кухня, баня с душ, без завеси, през

полуотворената врата не се виждаше дали има биде, но в такъв пансион това беше може би първото и единствено удобство, което изискваха наемателите. Бедна мебелировка, малко лични вещи, но всичко много разхвърляно, някой беше ровил припряно. Може би полицаите. Преброих десетина, половината цивилни, половината в униформа.

Посрещна ни млад мъж, с доста дълги коси.

- Аз съм Де Анджелис. Доктор Белбо? Доктор Казобон?

- Още не съм завършил [124] - отбелязах.

- Учете, учете. Ако не завършите, няма да можете да се явите на конкурса за полицията, а не знаете какво губите. - Изглеждаше недоволен. - Ще ме извините, но веднага започваме с формалностите. Ето паспорта, който е принадлежал на обитателя на тази стая, регистриран като полковник Арденти. Познавате ли го?

- Да, той е, отвърна Белбо. - Но ми помогнете да се ориентирам. По телефона не разбрах дали е умрял, или е...

- Ще бъда доволен, ако вие ми го кажете, прекъсна го Де Анджелис с гримаса.

- Но все пак смятам, че имате право да узнаете повече. И така, господин Арденти, или полковник Арденти, е отседнал тук за четири дни. Забелязали сте вероятно, че не е най-луксозното място. Тук са портиерът, който си ляга в единадесет, защото наемателите си имат ключ от входната врата, една-две чистачки, които идват сутрин, и един старец алкохолик, който изпълнява функциите на куриер и носи пиене в стаите на клиентите, които позвънят. Подчертавам, алкохолик, при това склеротик. Цяло мъчение беше да го разпитваме. Портиерът твърди, че му се привиждат призраци и вече бил подплашил някои наематели. Снощи към десет портиерът видял Арденти да се прибира заедно с още двама, които поканил в стаята си. Тук биха пуснали и цяла банда травестити, а камо ли двама нормални, макар че според портиера говорели с чуждестранен акцент. В десет и половина Арденти повиква стареца и си поръчва бутилка уиски, една минерална вода и три чаши. Към един-един и половина старецът чува, че се звъни от стая 27, на пресекулки, твърди той. Но по състоянието, в което го заварихме днес сутринта, в този час на нощта сигурно вече е бил обърнал доста чашки, и то от най-силното. Старецът се качва, чука, никой не му отговаря, отваря вратата с шперца, намира всичко обърнато наопаки, както е и сега, а на леглото - полковника, с превързани очи и парче тел, стегнато около врата. Тогава слиза тичешком, събужда портиера, но и двамата нямат желание да се качат отново, вдигат телефона, но линията сякаш е прекъсната. Тази сутрин беше наред, но нека им вярваме. Тогава портиерът изтичва до площадчето отсреща, където има автомат, за да се свърже с полицията, а в това време старецът се довлича до противоположния ъгъл, където живее един лекар. С други думи, бавят се двадесетина минути, връщат се, изчакват долу, изплашени, в това време лекарят се е облякъл и пристига почти заедно с "пантерата" на полицията. Качват се в двадесет и седма, но не намират никого на леглото.

- Как така никого?

- Нямамо никакъв труп. От този момент лекарят се прибира у дома си, а моите колеги заварват това, което виждате. Разпитват стареца и портиера, казах ви с какъв резултат. Къде са отишли двамата мъже, които са се качили с Арденти в десет часа? Не се знае, може да са излезли между единадесет и един, без някой да ги е забелязал. Били ли са още в стаята, когато е влязъл старецът? Не се знае, той е останал за минута и не е надникнал нито в кухнята, нито в тоалетната. Може да са излезли, докато двамата старци

обикаляли да търсят помощ, и да са изнесли трупа. Не е изключено, защото съществува една външна стълба, която води към задния двор, а оттам се излиза на страничната уличка. Но преди всичко имало ли е изобщо труп, или полковникът е излязъл заедно с двамата мъже, а старецът е сънувал тази история? Портиерът настоява, че той не за пръв път разправя врели-некипели, преди години бил казал например, че видял една наемателка, която била обесена гола, но половин час по-късно наемателката се прибрала здрава-здравеничка, а под дюшека на стареца намерили порнографско списание. А може да му е хрумнало да надзърне в стаята на жената и да е видял завесата, която се олюлявала в сумрака. Малкото сигурни факти са, че стаята не е в нормално състояние и че Арденти е изчезнал. Но аз твърде много говоря. Сега е ваш ред, доктор Белбо. Единствената следа, която намерихме, е листът до масичката. "14 ч, хотел "Принчипе е Савоя", господин Ракоски; 17 ч, "Гарамонд", доктор Белбо". Вие потвърдихте, че е идвал при вас. Сега разкажете какво се случи.

22

Рицарите на свещения Граал не желаеха да им се задават повече въпроси. (Волфрам фон Ешенбах, "Парсифал", XVI, с. 819)

Белбо говори кратко: повтори онова, което вече му беше казал по телефона, като добави само някои несъществени подробности: полковникът бил разказал несъстоятелна история, че открил следите на съкровище в някакви документи, намерени във Франция, но не казал нищо по-конкретно. Явно мислел, че е притежател на опасна тайна, и искал рано или късно да я направи достойна на всички, за да не бъде единственият посветен в нея. Намекнал, че други преди него, след като разкривали тайната, изчезвали по загадъчен начин. Щял да покаже документите само ако потвърдим, че ще сключим договор с него, но Белбо не можел да предложи договор, преди да види за какво става дума, и се били разделили без конкретно уговорка. Полковникът споменал за срещата си с Ракоски, като казал, че е директор на "Кайе дю Мистер". Искал той да му напише предговора. Изглежда, Ракоски го посъветвал да изчака с публикуването. Полковникът не му бил казал, че ще ходи в "Гарамонд". Това било всичко.

- Добре, каза Де Анджелис. - А какво впечатление ви направи?

- Стори ми се екзалтиран и намекна за миналото си, как да кажа, с носталгия, особено за участието си в Чуждестранния легион.

- Казал ви е истината, макар и не цялата. В известен смисъл вече го държахме под око, но не твърде отблизо. Случаи като този колкото щете. Толкова работа имаме... И така, Арденти дори не е истинското му име, но има редовен френски паспорт. От няколко години се появил в Италия и е бил идентифициран като някой си капитан Акроведжи, осъден задочно на смърт през 1945 година. Сътрудник на СС при изпращането на хора в Дахау. И във Франция са следили отблизо движенията му - срещу него било заведено дело за измама и се е отървал на косъм. Предполага се, подчертавам, предполага се, че миналата година същото лице, но под името Фасоти, е дадено под съд от един дребен индустриалец от Пескиера на име Баромео. Фасоти го бил убедил, че в езерото Комо още се намира съкровището на Донго [125], че бил узнал точното място и че били нужни само десетина милиона за двама леководолази и една

моторна лодка. След като прибрал парите, изчезнал. Сега вие затвърждавате убеждението ми, че е имал мания за съкровища.

- А онзи Ракоски? - запита Белбо.

- Вече проверихме. В "Принчипе е Савоя" бил отседнал един Ракоски, Владимир, регистриран с френски паспорт. Неясно описание, почтен на вид господин. Същото описание, което е дал и тукашният портиер. В "Алitalia" е регистриран тази сутрин за първия полет до Париж. Осведомих Интерпол. Анунциата, има ли отговор от Париж?

- Още не, докторе.

- Това е. И така, полковник Арденти, или там както се казва, пристига в Милано преди четири дни, не знаем какво прави през първите три, но вчера в два часа вероятно се среща с Ракоски в хотела, не му казва, че ще идва при вас, и това ми се струва любопитно. Вечерта се прибира тук, предполагам със същия този Ракоски и още един мъж... И след това всичко се обвива в неяснота. Ако не са го убили, то поне са претърсвали апартамента му. Какво са търсели? В самото му, ах да, ако е излязъл, излязъл е по риза, самото му с паспорта е останало тук, но не мислете, че това опростява нещата, защото старецът твърди, че в леглото е бил със сако, а може да е бил с кабинетна пижама. Боже мой, започва да ми се струва, че се намирам в клетка за луди, та казвам, в самото освен това имаше много пари, дори прекалено много... Значи са търсили друго. Единствената добра идея ми давате вие. Полковникът е носел някакви документи. Как изглеждаха?

- Бяха в кафява папка, отвърна Белбо.

- Аз мисля, че беше червена, възразих.

- Кафява беше, настоя Белбо, но може би греша.

- Няма значение червена ли е или кафява, прекъсна ни Де Анджелис, но тук я няма. Вчерашните господа са я откъснали. Следователно трябва да се насочим към тази папка. Според мен Арденти съвсем не е искал да публикува книга. Съчетал е няколко данни, за да шантажира Ракоски, и се е опитал да демонстрира контакти с издателства и да ги използва като натиск. Би било в неговия стил. И тук могат да се направят други хипотези. Двамата си тръгват, като го заплашват, Арденти е обзет от паника и избягва през нощта, оставяйки всичко освен папката. При това, кой знае по каква причина, внушава на стареца, че е бил убит. Но заприличва прекалено на криминален роман и не може да обясни хаоса в стаята. От друга страна, ако двамата са го убили и са откраднали папката, защо е трябвало да откраднат и трупа? Ще видим. Извинявайте, но съм принуден да ви поискам отново документите.

На два пъти прелисти студентската ми книжка.

- Студент по философия, а?

- Като мен има много, отвърнах.

- Дори прекалено много. И се занимавате с тези Тамплиери... Ако трябва да науча нещо повече за тия хора, какво трябва да прочета?

Споменах му две книги, популярни, но достатъчно сериозни. Казах му, че ще получи достоверни данни за времето до процеса и че след това има само предположения.

- Разбирам, разбирам, каза. - Сега и Тамплиерите. Само тая групировка не познавах.

В това време се появи полицаят с телефонното съобщение.

- Ето отговора от Париж, докторе.

Де Анджелис мълчаливо го прочете.

- Чудесно. Този Ракоски не го знаят в Париж, но номерът на паспорта му съответствува на един паспорт, откраднат преди две години. Така всичко е

ясно. Господин Ракоски не съществува. Казахте, че е директор на някакво списание... Как се наричаше? - Отбеляза си. - Ще проверим, но предполагам, ще се окаже, че списанието не съществува или че е отстъпило правата си другиму. Добре, господа. Благодаря за сътрудничеството, може би ще се наложи да ви обезпокоя и друг път. О, последен въпрос. Намекна ли този Арденти, че е във връзка с някаква политическа групировка?

- Не, отвърна Белбо. - Изглеждаше, сякаш е напуснал политиката заради съкровищата.

- На мен не ми харесват хора като него, добавих. - Но няма да ми дойде наум да ги душа с тел. Освен теоретически.

- Естествено. Твърде опасно е. Не се страхувайте, господин Казобон, не съм от хората, които смятат, че всички студенти са престъпници. Бъдете спокоен. Успех в дипломната ви работа.

- Извинете, а мога ли аз да попитам нещо? Вие от криминалната ли сте или от политическата?

- Основателен въпрос. Моят колега от криминалната беше извикан през нощта. След като в архивите откриха нещо повече за движенията на Арденти, прехвърлиха задачата на мен. Аз съм от политическата. Но просто не знам дали съм подходящият човек. Животът не е толкова прост, колкото изглежда в криминалните романи.

- Така и предполагам, каза Белбо, подавайки му ръка.

Тръгнахме си, но не се чувствавах спокоен. Не заради комисаря, който ми изглеждаше симпатичен, а защото се бях забъркал за първи път в живота си в една твърде заплетена история и освен това бях излъгал. И Белбо заедно с мен.

Разделихме се пред вратата на "Гарамонд", и двамата притеснени.

- Нищо лошо не сме направили, каза виновно Белбо. - Има ли някакво значение дали комисарят ще знае за Инголф и за катарите, или не? Всичко това бяха измислици. Арденти може да е бил принуден да се скрие по други причини, а не са му липсвали такива. Може Ракоски да е бил от тайните служби на Израел и да е разчиствал стари сметки. А може да го е изпратила някоя голяма риба, която полковникът е разигравал. Или да е бил от Чуждестранния легион и да е отмъщавал за стара вражда. Нищо чудно, ако е бил алжирски наемен убиец. Защо историята с тамплиерското съкровище да не е била само второстепенен епизод от живота на нашия полковник? Добре, разбирам, липсва папката, червена или кафява, няма значение. Хубаво, че не се съгласихте с мен. По този начин стана ясно, че не сме й обърнали голямо внимание...

Аз мълчах, а Белбо не знаеше как да приключи разговора.

- Ще ми кажете, че отново съм избягал. Като на улица Ларга.

- Глупости. Всичко мина добре. Довиждане.

Изпитвах жалост към него, защото се чувствуваше подлец. Аз не, в училище ме бяха научили, че пред полицаите човек лъже. По принцип. Но така е, нечистата съвест отравя приятелството.

От този ден повече не го видях. Аз бях неговото угризение, а той беше моето.

Но тогава се убедих, че да си студент е винаги по-подозрително от това да си висшист. Работих още около година и събрах двеста и петдесет папки върху процеса срещу Тамплиерите. Това бяха години, когато да представиш дипломна работа означаваше, че зачиташ държавните закони, и към такива като мен се отнасяха със снизхождение.

През следващите месеци някои студенти започнаха да стрелят. Периодът

на големите шествия на открито вече приключваше.

Липсваха ми идеали. Имах си алиби, защото, обичайки Ампаро, правех любов с Третия свят. Ампаро беше красива, с марксистки убеждения, бразилка, ентузиастка, скептична, имаше стипендия и невероятно смесена кръв. Всичко заедно.

Бях я срещнал на един купон и ѝ бях казал в упор:

- Извинявай, но искам да спя с теб.
- Ти си мръсен патерналист.
- Все едно, че не съм го чул.
- Чул си го. Аз пък съм мръсна феминистка.

Готвеше се да се върне в родината си, а не исках да я загубя. Тъкмо тя ме свърза с един университет в Рио, където търсеха лектор по италиански. Спечелих мястото за две години с възможност за подновяване на договора. И тъй като Италия не ми стигаше, приех.

И освен това смятах, че в Новия свят няма да срещна Тамплиери.

Заблуда, мислех си онази съботна вечер в Перископа. Изкачвайки стъпалата на "Гарамонд", неусетно бях влязъл в Двореца. Диоталеви казваше: "Бина е дворецът, който Хохма изгражда, разпростирайки се все по-встрани от първоначалната точка. Ако Хохма е изворът, то Бина е реката, която тръгва от него, за да се разклони по-късно в различни ръкави, вливащи се във великото море на последната сефира, а при Бина всички форми са вече предопределени."

IV

ХЕСЕД

23

Аналогията на противоположностите е отношение между светлината и сянката, между върха и бездната, между пълното и празното. Алегорията, майка на всички догми, е заместването на печата с отпечатъка, на действителността със сенките, и е лъжата за истината и истината за лъжата.

(Елифас Леви, "Догма на върховната магия", Париж, "Байер", 1856, XII, с. 22)

Заминах за Бразилия от любов към Ампаро, но останах там от любов към страната. Така и не можах да разбера защо тази потомка на холандци, заселници в Ресифе, които се бяха смесили с индианци и судански негри, с лице на хайтянка и култура на парижанка, носеше испанско име. Докрая не се научих да се оправям с имената на бразилците. Те се срещат само в тази страна и при тях не помагат никакви речници.

Ампаро ми казваше, че в тяхното полукълбо, когато водата изтича от сифона на умивалника, струята се върти от дясно на ляво, докато при нас е в противоположна посока. Или пък беше обратното? Няма значение. Не можех да проверя дали наистина е така. Не само защото в нашето полукълбо никога никога не наблюдава накъде се върти водата, но и защото след множество опити в Бразилия забелязах, че е много трудно да се установи посоката. Оттичането е твърде бързо, за да бъде проследено, а посоката му вероятно зависи от силата и наклона на струята, от формата на умивалника или ваната.

Освен това, ако е истина, как стоят нещата на Екватора? Може би там водата ще тече право надолу или пък изобщо няма да тече?

По онова време не се задълбочавах много в този проблем, но в събота вечер си мислех, че всичко зависи от телуричните токове и че тайната се съдържа в Махалото.

Ампаро отстояваше твърдо своята вяра. "Няма значение какъв е емпиричният случай, казваше, става дума за един идеален принцип, който трябва да се изпробва при идеални условия, следователно никога. Но принципът е верен."

В Милано Ампаро ми се струваше привлекателна поради своя скептицизъм. А там, взаимодействайки с киселините на своята земя, тя ставаше тайнствена владетелка на ясновидски сили и действуваше по някаква своя странна подмолна логика. Усещах, че е под въздействието на древни страсти, винаги нащрек да ги съдържа, патетична в своя аскетизъм, който ѝ повеляваше да отхвърля техните съблазни.

Давах си сметка за прелестните ѝ противоречия, когато я наблюдавах да спори със своите приятели. Това бяха събрания в неуютни къщи, украсени с няколко плаката и множество фолклорни предмети, портрети на Ленин, грънци от североизтока, които възхваляваха танца кангасейро, или индиански фетиши. Бях пристигнал в един смутен политически момент и реших, след опита в родината си, да стоя далеч от идеологиите, особено в тази страна, където изобщо не ги разбирах. Приятелите на Ампаро усилваха моята несигурност със своите речи, но пораждаха у мен ново любопитство. Разбира се, всички бяха марксисти и на пръв поглед говореха почти като европейски марксисти, но говореха за нещо друго и най-неочаквано, по време на дискусия за класовата борба например, споменаваха "бразилския канибализъм" или "революционната роля на афро-американските култове". Именно като ги слушах да приказват за тези култове, се убеждавах, че там и идеологията се всмуква в обратна посока. Очертавах ми една панорама на вътрешни миграционни движения на безимотните селяни от севера, които слизаха към индустриалния юг, лумпенизираха се в огромните метрополии, задушени от облаци смог, връщаха се отчаяни на север, за да се впуснат година по-късно отново в бягство на юг; но при това периодично движение, наподобяващо люлеенето на махало, мнозина се задържаха в големите градове и биваха поглъщани от безброй местни църкви, отдаваха се на спиритизъм и на култ към африкански божества. И тук приятелите на Ампаро се разделяха, за едни това представляваше връщане към корените, противопоставяне на "белия" свят, за други култовете бяха опият, с който господстващата класа обуздава огромния революционен потенциал на масите, за трети пък това беше тигелът, в който се претопявали бели, индианци и негри, очертавайки още неясни исторически перспективи. Ампаро беше категорична, според нея религиите винаги и навсякъде били опиум за народите и това важало най-вече за псевдоплеменните култове. След това слагах ръката си на кръста ѝ в "школите по самба", когато и аз се включвах в серпантините на танцьорите, които описваха ритмувани синусоиди под неудържимия такт на барабаните, и забелязвах, че тя се влива в този свят с всички свои мускули, със сърцето си, с главата си, със слабните си, с ноздрите си... След това пак излизахме и тя първа се залавяше да анализира саркастично и гневно дълбоката оргийна религиозна същност на бавното посвещаване, седмица след седмица, месец след месец, в ритуалния карнавал. Това отдаване, твърдеше тя с революционна омраза, било също толкова първобитно и магьосническо, колкото футболните ритуали, при които бедняците изхабяват борческата си енергия и революционния си дух, за да се отдават на

магии и заклинания и да измолват от всевъзможните си богове смъртта на противниковия полузащитник, забравяйки за властта на капитала, който искаше чрез това състояние на екстаз и ентузиазъм да ги държи в един нереален свят.

Постепенно изгубвах чувството, че съм различен от тях, също както вече привиквах да не се стремя да разпознавам различните раси в тази вселена от лица, които разказваха за неконтролирани кръстоски, извършвали се в течение на векове. Отказах се да установявам кое е прогрес, кое - бунт, кое, както се изразяваха приятелите на Ампаро, "мрежата на Капитала". Как можех да мисля още като европейец, когато осъзнавах, че надеждите на крайната левица са поддържани от един епископ, когото подозираха, че като млад симпатизирал на нацистите, и който с неустрашима вяра издигаше факела на бунта, предизвиквайки ужаса на Ватикана и на финансовите баракуди от Уол Стрийт и разпалвайки ликуващия атеизъм на склонните към мистика пролетарии, покорени от сладостно заплашителната хоругва на Добрата Майка, която, пронизана от седем стрели, се вглежда в страданията на своя народ?

Една сутрин, когато излизахме с Ампаро от семинар на тема "Класовата структура на лумпенпролетариата", поехме с кола по крайбрежната улица. По протежение на целия плаж забелязах запалени свещи, дарове от богомолци, бели кошници. Ампаро ми обясни, че били жертвоприношения за Йеманжа, богинята на водите. Слезе от колата, отправи се смирена към водата и остана няколко мига мълчалива. Запитах я дали вярва. В отговор тя ядосано ми зададе въпроса как съм могъл да си го помисля. После добави:

- Баба ми ме водеше на плажа и се молеше на богинята да порасна красива, добра и щастлива. Кой беше онзи ваш философ, дето, говорейки за черните котки и за кораловите рогчета, казва "Не е истина, но аз вярвам"? Е, добре, аз не вярвам, но е истина.

Именно този ден реших да започна да пестя от заплатата си, за да замине за Баия.

Но пак тогава, сигурен съм, започнах да се поддавам на чувството за всеобщото подобие, за всеобщата прилика: всичко можеше да има странни аналогии с всичко.

Когато се върнах в Европа, тази метафизика за мен се превърна в механика и затова попаднах в клопката, в която се намирам сега. Но тогава се движех в един вид полумрак, в който разликите се заличаваха. Като расистите и аз си мислех, че за силния човек чуждите вярвания са само повод за безопасно фантазиране.

Усвоих разни ритми, разни начини за отпускане на тялото и мисълта. Онази вечер в Перископа, когато, за да надвия изтръпването, движех крайниците си, сякаш отново удрях дървения там-там, си казвах: "Виждаш ли, за да се изтръгнеш от властта на незнайното, за да си докажеш, че не вярваш в него, ти приемаш магиите му. Както отявленият атеист, който вижда нощем дявола и безбожнически разсъждава така: "Той безспорно не съществува, това е измама на възбудените ми сетива, сигурно е от храносмилането, но рогатият не го знае и си вярва в своята преобърната теология. Кое би могло на него, уверения, че съществува, да вдъхне страх?" Прекръстваш се и той, доверчив, изчезва сред серен облак.

С мен се случи това, което би могло да се случи с някой етнолог, който, след като години е изучавал канибализма, за да се изгаври с ограничеността на тъпите бели, им разказва, че човешкото месо е много вкусно. Безотговорно, защото никога няма да го опита. До момента, в който някой любознателен слушател не поиска да изпробва неговото. И докато го

разкъсват, той няма да узнае истината, но почти ще се надява ритуалът да се окаже сполучлив, за да оправдае поне смъртта му. Така онази вечер трябваше да вярвам, че Планът е истински, иначе щеше да се окаже, че през последните две години съм бил всемогъщият строител на една зловеща идея-фикс. По-добре беше магията да е действителност, щом нещо е истинско, то е истинско и ти не носиш отговорност за него.

24

Спасете слабата Айша от внушенията на Нахаш, спасете окайващата се Хева от миражите на чувствителността, и нека Херубите ме пазят.
(Жозефен Пеладан, "Как се става Фея", Париж, "Шамюел", 1893, XIII)

Докато навлизах в джунглата на приликите, получих писмото на Белбо.

Драги Казобон,

Едва онзи ден научих, че сте в Бразилия, бях изгубил следите ви, не знаех дори, че сте защитили (поздравления), но познати от "Пилад" ми дадох координатите ви. Струва ми се, че трябва да ви осведомя за някои нови обстоятелства, които се отнасят до неприятната история с полковник Арденти. Оттогава изминаха повече от две години и отново трябва да ви се извиня, че онази сутрин, против волята си, ви създадох главоболия.

Почти бях забравил тази ужасна случка, но преди две седмици бях на разходка до Монтефелтро и попаднах на възвишението Сан Лео. Изглежда, през XVII век това място е било собственост на Ватикана и папата затворил в крепостта Калиостро [126], в килия без врата (влизало се за пръв и последен път през един отвор в тавана) и само с едно прозорче, през което затворникът можел да вижда двете църкви на селото. Върху нара, на който Калиостро спял и умрял, видях букет рози и ми обясниха, че много вярващи идвали да се поклонят на лобното място на мъченика. Казаха ми, че най-ревностни сред поклонниците били членовете на Пикатрикс, някакъв милански клуб за изследвания на тайнствата, който публикувал и списание, озаглавено - забележете какво въображение - "Пикатрикс".

Знаете, че този вид странности винаги са ме привличали, и в Милано успях да открия един брой на "Пикатрикс", от който научих, че няколко дни по-късно се организира тържествено викане на духа на Калиостро. Реших да отида.

Стените бяха покрити изцяло с кабалистични знаци, невероятно изобилие от бухали, кукумявки, скарабей и ибиси, ориенталски божества с неясен произход. В дъното на салона имаше подиум, пред който върху необработени дънери бяха забучени горящи факли, на стената се виждаше олтар с триъгълен свод и две статуетки - на Изиди и Озирис. Наоколо, цял амфитеатър от фигури на Анубис, един портрет на Калиостро (че на кого друг?), една позлатена мумия от вида Хеопс, два петосвещника, един гонг, закрепен между виещи се змии, малък пюпитър върху стойка, покрита с памучно каре, шамповано с йероглифи, две корони, две трикраки табуретки, един минисаркофаг, подобен на чанта на стюардеса, един трон, едно кресло, имитация на "Луи XIV", четири разнородни стола, достойни за банкета при Нотингамския шериф от филма "Робин Худ", и свещи, свещници, вощеници, канделабри, въобще цялото въоръжение на спиритическия сеанс.

И така, влизат седем послушници с червени раса и факли, след това главният жрец, който, изглежда, е президентът на Пикатрикс, на име Брамбила [127], да му прости Господ, облечен в розово и масленозелено, след това влиза "питомката", тоест медиумът, и накрая - седем служители като седем близнаци на Нинето Даволи [128].

Господин Брамбила поставя на главата си тривърха корона с полумесец, вдига един ритуален меч, очертава с него върху подиума няколко магически фигури, извиква десетина ангелски имена, завършващи на "ел", и точно в този момент през главата ми минава неясната мисъл за онези псевдосемитски дяволщини от посланието на Инголф, но това става само за миг, защото вниманието ми е отвлечено в друга посока: случва се нещо странно, микрофоните от подиума са свързани със синтезатор, който би трябвало да улавя блуждаещите в пространството вълни, но техникът навярно е допуснал грешка и първо се чува дискомузика, а после се включва "Радио Москва". Господин Брамбила отваря саркофагчето, изважда от него един рецептурник за магии, замахва с кадилница и извиква: "О, Господи, да бъде царството ти." И сякаш постига нещо, защото "Радио Москва" замлъква, но във върховия момент отново се обажда, и този път с една пиянска казашка песен, от онези, при които задниците се друсат по пода. Брамбила призовава "Ключицата Соломонова", подпалва някакъв пергамент върху една от табуретките с риск да предизвика пожар, призовава още няколко божества от Храма на Карнак [129], доста нахално пожелава да бъде поставен върху кубичния камък на Езод и повелително повиква някакъв си "Близък 39", който явно е много близък на публиката, защото през салона преминава тръпка. Една зрителка изпада в транс, обелва очи, хората около нея викат: лекар, лекар, в този момент Брамбила призовава Властта на Пентакулите, а "питомката", междувременно седнала на креслото "Луи XIV", започва да се мятта, да стене, господин Брамбила се спуска към нея, трескаво разпитвайки я или по точно разпитвайки "Близкия 39", който, както интуитивно разбирам в този момент, е не друг, а самият Калиостро.

И тук започва тревожната част, защото е направо мъчително човек да наблюдава момичето, то, изглежда, страда истински, поти се, трепери, реве, започва да изрича накъсани фрази, говори за някакъв храм, за врата, която трябва да се отвори, казва, че се създава някакъв вихър от сили и трябва да се изкачи Великата Пирамида. Брамбила се тресе на подиума, удряйки гонга и викайки Изида колкото му глас държи, аз се забавлявам от този спектакъл, но изведнъж чувам, че момичето, между въздишките и стонове, заговаря за печати, за сто и двадесет години очакване и за тридесет и шестима невидими. Няма никакво съмнение - става дума за посланието от Провенс. Докато слухта да чуя още нещо, момичето се просва на земята от изтощение, Брамбила го погалва по челото, благославя присъстващите с кадилницата и съобщава, че ритуалът е приключил.

Едновременно впечатлен и заинтригуван, аз се опитвам да се приближа до "питомката", която вече се е съвзела, навлякла е вехто палто и се готви да се измъкне през задния вход. Докосвам я по рамото, но усещам, че някой ме хваща за ръката. Обръщам се и виждам комисаря Де Анджелис, който ми казва да я оставя на мира, още повече, че знаел къде да я намери. Кани ме да изпием по едно кафе. Тръгвам послушно след него, сякаш ме е заловил да правя нещо нередно, и в известен смисъл беше така. В барчето ме пита защо съм дошъл и защо съм закачал момичето. Аз се ядосвам, отговарям му, че живеем в свободно общество и че мога да закачам когото си искам. Той се извинява и ми обяснява: разследването около Арденти се затлачило, но се

опитали да възпроизведат движенията му през двата дни в Милано, преди да се види с хората от "Гарамонд" и с тайнствения Ракоски. Цяла година по-късно най-случайно се разбрало, че Арденти бил видян да излиза от седалището на Пикатрикс заедно с "питомката". От друга страна, Де Анджелис се интересувал от момичето, защото то живеело с някакъв тип, добре познат на отдела за борба с наркотиците.

Казвам му, че съм попаднал там най-случайно и че са ми направили впечатление думите на момичето за шестте печата, за които съм чул от полковника. Де Анджелис отбелязва, че е странно, дето си спомням толкова добре думите на полковника, след като оттогава са минали две години, при това на другия ден съм споменал само за най-общ разговор около съкровището на Тамплиерите. Отговарям му, че полковникът е разказал именно за съкровището, пазено от нещо като шест печата, но че тогава не съм сметнал за особено важна тази подробност, защото всички съкровища се пазят от седем печата и златни бръмбари. Той тогава казва, че е странно, дето съм се смаял от думите на момичето, щом като всички съкровища се пазят от златни бръмбари. Помолвам го да не се отнася с мен като с престъпник и той сменя тона и започва да се смее. Казва, че не му се струвало странно, дето момичето казало това, което казало, защото в известен смисъл Арденти може да му е говорил за своите фантазмагории, дори само за да се опита да го използва като посредник за астрален контакт, според термините на тези среди. "Всеки медиум е като гъба, като фотографска лента, има подсъзнание, подобно на лунапарк, каза ми той. Онези от Пикатрикс вероятно през цялата година му промиват мозъка и не е невъзможно момичето, което и така не е с акъла си, да е действувало напълно сериозно и да не се е преструвало, а в състоянието на транс в главата му да са се изписали образи, които някога са го впечатлили."

Но два дни по-късно Де Анджелис цъфва в редакцията и ми казва, че странно нещо: когато на следния ден отишъл да потърси момичето, то било изчезнало. Разпитал близките, никой не го бил виждал от следобед преди фаталния ритуал. Той се усъмнил, влязъл в апартамента, видял, че е преобърнат с главата надолу, чаршафите - на пода, възглавниците - струпани в един ъгъл, разкъсани вестници, празни чекмеджета. Но от "питомката", ни следа, изчезнала заедно със своя приятел, любовник или там какъвто бил.

Каза ми, че ако зная нещо повече, по-добре да го съобщя, защото било странно, че "питомката" се е изпарила, и то по две причини: или някой се е досетил, че той, Де Анджелис, я държи под око, или са забелязали, че мъж на име Якопо Белбо се опитва да говори с нея. Следователно според Де Анджелис думите, които тя каза в състояние на транс, се отнасяли вероятно до нещо много сериозно и дори Те, които и да били, не си давали сметка, че тя знае толкова много. "Добавете и това, че някой колега може да си зададе въпроса да не би вие да сте я убили, заключи Де Анджелис с широка усмивка, и сам разбирате, че е по-добре да действваме заедно." Вече започвах да губя търпение, Бог ми е свидетел, че не ми се случва често, запитах го защо смята, че когато не намира някого къщи, той непременно е убит, а той пък ме попита дали си спомням историята с полковника. Отговорих му, че във всеки случай, ако са я убили или отвлекли, това е станало вечерта, когато съм бил с него; той ме запита как мога да бъда толкова сигурен, защото сме се били разделили към полунощ и после не се знаело какво съм правил, тогава аз го запитах дали говори сериозно, а той отвърна с въпроса дали някога ми се е случвало да прочета някой криминален роман и не съм ли знаел, че

полицията е длъжна по принцип да подозира всеки, който няма алиби, чисто като сълза, и че бил готов да заложил главата си, ако съм имал алиби за времето от един през нощта до другата сутрин.

Какво да ви кажа, Казобон? Може би щеше да е добре да му разкрия истината, но тия полицаи са толкова упорити и никога не си признават грешките.

Пиша ви, защото както аз намерих адреса ви, така може да го намери и Де Анджелис. Ако се свърже с вас, поне да знаете каква линия съм държал. Но понеже тази линия не ми се струва твърде правилна, решете вие - ако искате, кажете му всичко. Срамувам се, извинявайте, чувствавам се съучастник в нещо и търся някакъв поне малко по-благороден мотив, за да се оправдая, но не го намирам. Вероятно всичко се дължи на моя селски произход, в нашия край всички сме все лоши хора.

Цялата история е, както се казва на немски, *unheimlich* [130].

Ваш Якопо Белбо

25

...тези тайнствени рицари станали многобройни, дръзки, умели в заговорите: йезуитство, магнетизъм, мартинизъм, философски камък, сомнамбулизъм, еклектизъм, всичко се ражда от тях.

(К.-Л. Каде-Гасикур, "Гробът на Жак дьо Моле", Париж, "Дезен", 1797, с. 91)

Писмото ме смути. Не че се страхувах от Де Анджелис, който щял да ме търси, и то в другото полукълбо, а поради по-неясни причини. Тогава си мислех, че съм се подразнил, защото и в онази далечна страна изведнъж на главата ми се стоварваше отново светът, който бях напуснал. Сега обаче разбирам, че всъщност ме е смутила поредната проява на безбройните прилики, подозрението за съществуването на нова аналогия. Инстинктивната ми реакция бе мисълта, че ще ми бъде неприятно да се сблъскам отново с Белбо и с неговата мания. Реших да махна с ръка на всичко и въобще не споменах за писмото пред Ампаро.

Помогна ми второто писмо, което Белбо ми изпрати два дни по-късно, за да ме успокои.

Историята с медиума приключила по най-разумен начин. Един информатор на полицията разказал, че любовникът на момичето се бил замесил в някакво разчистване на сметки във връзка с една пратка наркотици - разпродавал я на дребно, вместо да я предаде на почтения пласъор на едро, който я бил предплатил. Нещо, на което в тия среди се гледа с лошо око. За да си спаси кожата, изчезнал. Естествено, взел със себе си и гаджето. Освен това, като тършувал между вестниците, останали в апартамента, Де Анджелис намерил списания от рода на "Пикатрикс" със серия от статии, дебело подчертани с червено. Едната се отнасяла до съкровището на Тамплиерите, другата - до Розенкройцерите, които живеели в замък ли, в пещера ли, все едно, но където пишело "post 120 annos patebo" [131] и които били определяни като тридесет и шестимата невидими. За Де Анджелис всичко било ясно, "питомката" се тъпчела с такава литература (същата, с каквато се тъпчел и полковникът) и после я бълвала, докато била в транс. Историята била приключена и прехвърлена на отдела за наркотици.

Писмото на Белбо беше пропито с облекчение. Обяснението на Де Анджелис беше възможно най-изгодното.

Онази вечер в Перископа си мислех, че нещата може би са се развили по съвсем различен начин: "Питомката" наистина е изрекла нещо, което е чувала от Арденти, но е било нещо, за което не е чела никога в списанията и което никой не е трябвало да узнае. Някой от привържениците на Пикатрикс е елиминирал полковника, за да го накара да млъкне, и вероятно същият някой е забелязал, че Белбо се готви да разпита "питомката" и е елиминирал и нея. После, за да отклони следствието, е отстранил и любовника и е подучил информатора на полицията да разкаже историята за бягството.

Толкова просто, сякаш е било по Плана. Но дали беше така, след като Планът бе измислен от нас, при това много по-късно? Възможно ли е действителността не само да надхвърля въображаемото, но и да го предхожда или още по-точно да бърза предварително да поправи вредите, които въображаемото би нанесло?

Но тогава, в Бразилия, не бяха такива мислите, които породих у мен писмото на Белбо. По-скоро отново почувствувах, че нещо прилича на нещо друго. Мечтаех си за екскурзията до Баия и цял следобед посветих на магазините за книги и култови предмети, които дотогава бях пропуснал. Открих едва ли не нелегални дюкянчета и складове, претърпени със статуетки и други изображения на идоли. Купих ароматични клечици за култа към Йеманжа, мистични кадилници с остра миризма, пликчета тамян, сладникав спрей марка "Светото сърце Христово", евтини амулети. Намерих и много книги - някои за вярващите, други за тези, които изучават вярващите, сборници с магически формули, наръчници по антропология. Освен това купих една монография върху Розенкройцерите.

Всичко изведнъж се смеси. Сатанински и мавритански ритуали в Йерусалимския храм, африкански магьосници и латиноамерикански лумпенизирани селяни от севера, посланието от Провенс с неговите сто и двадесет години и стоте и двадесет години на Розенкройцерите...

Дали се бях превърнал в самоходен шейкър, годен само да смесва буламачи от различни питиета, или бях предизвикал късо съединение, спъвайки се в една плетеница от разноцветни жици, които сами, и то отдавна, се увиваха една в друга? Купих книгата за Розенкройцерите. След това си казах, че ако бях останал още няколко часа из тези книжарници, щях да срещна поне десетина полковници от рода на Арденти и още толкова "питомки".

Прибрах се вкъщи и съобщих официално на Ампаро, че светът е пълен с ненормални. Тя обеща да ме утеши и завършихме деня си природосъобразно.

Беше към края на 1975 година. Реших да забравя всякакви прилики и аналогии и да се посветя с всички сили на работата си. В края на краищата трябваше да преподавам италианска култура, а не история на Розенкройцерите.

Отдадох се на хуманистичната философия и открих, че едва излезли от мрака на Средновековието, хората на модерното светско време не са намерили нищо по-добро от това да се посветят на Кабалата и на магиите.

След две години общуване с хуманистите и техните формули, убеждаващи природата да прави неща, които е нямала намерение да прави, получих новини от Италия. Старите ми приятели, или поне някои от тях, стреляха в тила на всеки, мислещ различно от тях, за да убедят света да прави неща, които нямаше намерение да прави.

Не ги разбирах. Реших, че вече съм част от Третия свят, и се готвех да замина за Баия. Тръгнах, пхнал под мишница една "История на ренесансовата култура" и книгата за Розенкройцерите, която беше останала неразрязана в един шкаф.

26

Всички традиции на земята трябва да бъдат разглеждани като традиции на една основна традиция-майка, която още от самото начало е била поверена на греховния човек и на неговите първи издънки.

(Луи-Клод дьо Сен-Мартен, "За детството на нещата", Париж, "Ларан", 1800, II, "За естеството на традициите изобщо")

И видях Салвадор, Салвадор да Баия де Тодос ос Сантос, "черния Рим", и неговите триста шестдесет и пет църкви, които се открояват в подножието на хълмовете или по продължение на залива и в които се почитат боговете от африканския пантеон.

Ампаро се познаваше с един художник наивист, който рисуваше фреските си върху големи дъсчени плоскости, населени с библейски апокалиптични видения, блестящи като средновековни миниатюри, с коптски и византийски елементи. Естествено, беше марксист, говореше за неизбежната революция, по цял ден прекарваше в светилището "Носо Сенъор до Бомфин", тържество на *hoggor vacui* [132], пълно с благодарствени предмети, които висяха от сводовете и облепваха стените, една мистична смесица от сребърни сърца, дървени протези, крака, ръце, рисунки на чудотворни спасения сред ужасни урагани, смерчове и маелстръоми. Заведе ни в ризницата на друга църква, изпълнена с огромни мебели, миришещи на палисандър.

- Кой е изобразен на тази картина? - обърна се Ампаро към клисаря.

- Свети Георги ли?

Клисарят ни погледна съчастнически.

- Наричат го свети Георги и по-добре да го наричат така, иначе свещеникът се ядосва, но си е Ошоси.

В продължение на два дни обикаляхме с художника църковни кораби и параклиси, скрити зад фасади, изрисувани като сребърни подноси, но вече почернели и похабени. С нас вървяха сбръчкани и куцащи слуги, ризниците бяха натъпкани със злато и с фалшиво сребро, с тежки ракли и разкошни рамки. Зад кристални ковчези покрай стените царствуваха статуи на светци в естествен ръст, обилно кървящи, с отворени рани, от които се стичаха рубинени капки, Иисусовци, сгърчени от страданието, с червени от кръвоизливи стъпала. Сред проблясъците на злато в късен барок съзираха ангели с лица на етруски, романски грифони и ориенталски сирени, които надничаха от капителите.

Вървах по древни улици, омаян от имена, които звучаха като песни - Руа да Агония, Авенида дос Аморес, Травеса де Шико Диабо... Бях попаднал в Салвадор по времето, когато правителството, или някой от негово име, провеждаше прочистване на стария град от хилядите бордеи, но още твърде малко беше направено. В подножието на тези запустели прокажени църкви, сякаш смутени от прекомерния си разкош, все още се простираха вонящи улички, гъмжащи от петнадесетгодишни чернокожи проститутки, от старици,

продавачки на африкански сладкиши, клекнали на тротоара до своите запалени мангали, от пълчища бедняци, които танцуваха край помийните вади под звуците на транзистора от съседния бар. Старите дворци на колонизаторите, увенчани с вече нечетливи гербове, бяха превърнати в публични домове.

На третия ден придружихме нашия гид в бара на един хотел във вече преустроената висока част на града. Хотелът се намираше на улица, пълна с луксозни антикварни магазини. Там художникът трябвало да се срещне с някакъв италианец, който, както ни обясни, щял да купи, без да оспорва цената, една негова картина с размери три на два метра, изобразяваща гъсти редици ангели, които водят последно сражение с легионите на дяволите.

Така се запознахме с господин Алие. Въпреки горещината носеше елегантен тъмен костюм на райета, косите му бяха посребрени. Целуна ръка на Ампаро така, сякаш не можеше иначе да поздрави една дама, и поръча шампанско. Художникът трябваше да си тръгва и Алие му връчи цяло тесте туристически чекове, като му каза да изпрати творбата си в хотела. Останахме да си поприказваме. Алие говореше португалски правилно, но като човек, който го е учил в Лисабон, и с това още повече усилваше впечатлението за старомоден аристократизъм. Информира се за нас, изказа някои мисли върху вероятния женеВСКИ произход на моето име, прояви любопитство към фамилната история на Ампаро, макар че вече беше разбрал, че коренът ѝ е от Ресифе. Що се отнася до неговия произход, той се изрази твърде общо.

- Аз съм като тези тук - каза, в гените ми са натрупани безброй раси... Името ми е италианско, произлиза от едно старо имение на мой праядо. Да, може би е благородническо, но кой днес се интересува от това? В Бразилия дойдох от любопитство. Привличат ме всички форми на мистичната Традиция.

Разказа ни, че в Милано, където живеел от няколко години, имал прекрасна библиотека с религиозна литература.

- Заповядайте, като се върнете, притежавам много интересни неща, от описания на афробразилски ритуали до култове на Изидата от Долното царство.

- Обожавам култовете на Изидата! - възкликна Ампаро, която от кокетство често се преструваше на повърхностна.

- Предполагам, че знаете всичко за култовете на Изидата.

Алие отговори скромно:

- Само малкото, което съм видял.

Ампаро се опита да си възвърне загубеното:

- Не беше ли преди две хиляди години?

- Не съм млад като вас - усмихна се Алие.

- Също като Калиостро, пошегувах се.

- Нали когато минавал край едно разпятие, го чули да мърмори на своя слуга: "Казвах му аз на този еврейин да внимава вечерта, но слуша ли ме някой?"

Физиономията на Алие се издължи и аз се притесних, че шегата ми го е засегнала. Започнах да се извинявам, но домакинът ни ме прекъсна с помирителна усмихва:

- Калиостро е бил мошеник, защото се знае точно къде и кога е роден, пък и не е успял да живее твърде дълго. Самохвалко.

- И аз мисля така.

- Калиостро е бил мошеник, повтори Алие, но това не значи, че не са съществували и не съществуват привилегировани личности, които са живели

няколко живота. Съвременната наука знае толкова малко за процесите на застаряването, че не е недопустимо смъртността да е резултат само на лошо възпитание. Калиостро е лъжец, но не и граф Сен-Жермен [133], и когато твърди, че е научил някои химически тайни от древните египтяни, може би не лъже. Но тъй като никой не му вярва, когато разказва тези истории, от любовност към слушателите си се преструва, че се шегува.

- Но сега вие се преструвате, за да ни докажете, че казвате истината, обади се Ампаро.

- Вие не сте само красива, но и невероятно проникателна, отвърна Алие.

- Но ви заклевам да не ми вярвате. Ако ви се появя сред прашния блясък на моите векове, вашата красота ще увехне изведнъж, а това не бих си го простил никога.

Ампаро беше очарована, а аз почувствувах лекото бодване на ревността. Изместих темата върху църквите и онзи свети Георги-Ошоси, който бяхме видели. Алие каза, че непременно трябва да присъствуваме поне на едно кандомбле.

- Не отивайте там, където ви искат пари. Истинските места са тези, където ви приемат, без да искат от вас нищо, дори да вярвате. Да присъствувате с уважение, това да, с онази търпимост към всички вероизповедания, с която те самите приемат вашето неверие. Някои "паи" или "мае де санто" [134] на пръв поглед сякаш излизат направо от Чичо Томовата колиба, но всъщност притежават културата на Грегорианската академия.

Ампаро сложи ръката си върху неговата.

- Заведете ни! Била съм веднъж, но преди много години, на една умбанда, и твърде малко си спомням. Помня само някакво силно вълнение...

Алие сякаш се смути от докосването, но не се дръпна. Само, както по-късно го виждах да прави в моменти на размисъл, с другата ръка извади от джобчето на жилетката си малка кутия от злато и сребро - табакера или кутийка за хапчета, с инкрустиран ахат на капака. Върху масичката в бара гореше свещ и Алие, сякаш без да иска, доближи кутийката до нея. Видях, че от топлината ахатът стана прозрачен и на негово място се появи миниатюра, изключително нежна, в синьозелено и златно, представляща овчарка, която държи кошничка с цветя. Повъртя я из пръстите си с разсеяно благоговение, като че ронеше зърната на броеница. Забеляза любопитството в очите ми, усмихна се и прибра скъпия предмет.

- Вълнение ли? Не бих искал, скъпа госпожо, освен проникателна да сте и прекалено чувствителна. Изтънено качество, когато се съчетава с финес и интелигентност, но опасно за хора, които се готвят да посетят някои места, без да знаят какво търсят и какво ще намерят... От друга страна, не смесвайте умбанда и кандомбле. Последното е изцяло местен ритуал, афро-бразилски, както го наричат, докато умбандата е сравнително късно творение, рожба на кръстоската между индианските ритуали и европейската езотерична култура, тази от рода, да речем, на тамплиерската мистика...

Тамплиерите отново ме споходиха. Казах на Алие, че съм правил издирвания за тях. Погледна ме заинтригуван.

- Странна ситуация, драги приятелю. Тук, под Южния кръст, да открия един млад Тамплиер...

- Не, не смятайте, че съм привърженик...

- В никакъв случай, господин Казобон. Ако знаехте колко низости съществуват в тази област...

- Зная, разбира се.

- Добре тогава. Но ние трябва да се видим отново, преди да си

заминете.

Уговорихме си среща за следващия ден: и тримата искахме да разгледаме покритото пазарче до пристанището.

На следващата сутрин се срещнахме там - беше рибен пазар, арабски "сук", панаир, който се бе разраснал като раков тумор, един завладян от силите на Злото Лурд [135], където магьосниците, владеещи дъжда, можеха да съжителствуват с екстаза и стигматите на капуцините, пъстра смес от чудодейни торбички със зашита в тях молитви, каменни ръчички, свити в кукиш, коралови рогчета, разпятия, въжени хамаци, килими, чанти, сфинксове, сърчица, колчани за стрели от племето бороро, сексуални символи от предюдейски религии, еврейски звезди, нанизии от раковини. Изродената мистика на европейските конкистадори се сливаше със земния практицизъм на робите, също както цветната кожа на всеки присъстващ разказваше историята на изгубени родословия.

- Ето, каза Алие, виждате образа на онова, което в учебниците по етнография се нарича "бразилски синкретизъм". Мръсна дума според официалната наука. Но в най-високия си смисъл синкретизмът е признаването на една-единствена Традиция, която прекосява и подхранва всички религии, всички знания, всички философии. Мъдрец е не онзи, който надценява едно за сметка на друго, а този, който съпоставя петънцата на светлината, откъдето и да идват те. И следователно тези роби, или потомци на роби, са по-мъдри от етнографите на Сорбоната. Нали поне вие, красива госпожо, ме разбирате?

- Не толкова с разума, отвърна Ампаро, колкото с червата си. Извинявайте, зная, че граф Сен-Жермен не би се изразил по този начин. Искам да кажа, че съм родена в тази страна и дори онова, което не зная, ми говори отнякъде, мисля, че оттук... - Сложи ръка на гърдите си.

- Какво беше казал онази вечер кардинал Ламбертини на дамата с прекрасния диамантен кръст на деколтето: "Каква радост да умреш на тази Голгота!" Така бих искал и аз да слушам тези гласове. Но сега трябва да ви се извиня, и на двамата. Идвам от едно време, в което хората бяха способни да погубят душата си само и само да отдадат почит на привлекателността. Ще ви оставя насаме. Но ще бъдем във връзка.

- Би могъл да ти бъде баща, казах на Ампаро, докато я мъкнех из пазара.

- Даже и пращядо. Намекна, че е най-малко на хиляда години. Нима ревнуваш от мумията на фараона?

- Ревнувам от всеки, който ти запалва някаква лампичка в главата.

- Чудесно, точно това е любовта!

27

Разказвайки веднъж, че се бил запознал с Пилат Понтийски в Йерусалим, той описа най-подробно дома на прокуратора и изброяваше ястията, сервирани на вечерята. Кардиналът на Роан, убеден, че слуша измислици, се обърна към прислужника на граф Сен-Жермен, побелял старец с достопочтен вид: "Приятелю, трудно мога да повярвам в това, което разказва вашият господар. Че бил вентрилок, приемам, че получавал злато, добре; но че бил на две хиляди години и бил виждал Пилат Понтийски, ми се струва прекалено. Вие бяхте ли там?" - "О, не, ваше преосвещенство - отвърнал с наивен тон

прислужникът, аз съм на служба при господина само от четиристотин години."
(Колен дьо Планси, "Адски речник", Париж, "Мелие", 1844, с. 434)

През следващите дни Салвадор ме покори изцяло. Малко време прекарвах в хотела. Прелиствайки книгата за Розенкройцерите, намерих бележка за граф Сен-Жермен. Я виж ти, казах си, всичко съвпада.

За него Волтер пишеше: "Това е човек, който никога не умира и знае всичко", но Фридрих Велики го нарича смехотворен граф. Хорас Уолпол [136] говори за него като за италианец, испанец или поляк, който натрупал голямо състояние в Мексико и после избягал в Константинопол с накитите на жена си. По-сигурни данни за него се научават от спомените на госпожа Дьо Осе, камериерка на Мадам дьо Помпадур ("Хубава препоръка!", възкликна нетолерантната Ампаро). Представял се с различни имена: Сюрмон в Брюксел, Уелдън в Лайпциг, маркиз Д'Емар, Дьо Бедмер или Белмар, граф Салтиков. Арестуван през 1745 година в Лондон, където се прочул в различни салони като блестящ изпълнител на цигулка и клавичембало; три години по-късно, в Париж, предложил услугите си на Луи XV като експерт по лекарствата, поисквайки в замяна един апартамент в замъка Шамбор. Кралят го използвал за дипломатически мисии в Холандия, където пак сгазил лука и отново избягал в Лондон. През 1762 година го откриваме в Русия, после пак в Белгия. Там се среща с Казанова, който разказва как графът превърнал една обикновена монета в златна. През 1776 е в двора на Фридрих II, на когото предлага различни химически проекти, а осем години по-късно умира в Шлезвиг, при Хесенския ландграф, където завършвал строежа на фабрика за оцветители.

Нищо изключително, типична кариера на авантюрист от XVIII век с по-малко любовни приключения от Казанова и по-малко театрален в мошеничествата от Калиостро. Всъщност с изключение на една-две неприятности се е радвал на известно доверие в дворовете на владетелите, на които обещавал алхимични чудеса с индустриален размах. Само че около него, и явно поддържан от него, се ражда слухът, че е безсмъртен. Из салоните го чували да описва с привидно нехайство отдавнашни събития, сякаш бил техен очевидец, и така той подхранвал своята легенда елегантно, почти неохотно.

В книгата ми се цитираше дори пасаж от "Гог" на Джовани Папини [137], в който се описва една нощна среща с граф Сен-Жермен: потиснат от своето хилядолетно минало, от спомените, които населявали паметта му, с нотки на отчаяние, които напомнят Фунес, "човека с памет" на Борхес (само че текстът на Папини беше от 1930 година), той споделя с Гог: "Не си представяйте, че нашата съдба е за завиждане. След два-три века прокълнатите с безсмъртие са обзети от неизлечима досада. Светът е еднообразен, хората не научават нищо ново и стоварват на следващите поколения същите грешки или грехове, събитията не се повтарят, но си приличат... Няма повече новости, изненади, няма открития. Мога да го призная пред вас сега, когато само Червеното море ни чува - моето безсмъртие ми тежи. Земята няма повече тайни за мен и аз вече не храня надежда в себеподобните си."

- Странна личност, възкликнах.

- Явно нашият Алие се опитва да се представи за него. Възрастен благородник, леко ексцентричен, с много пари за пилеене, свободно време за пътешествия и склонност към свръхестественото.

- Завършен реакционер, който има смелостта да бъде декадент. В крайна

сметка аз го предпочитам пред буржоазните демократи, отвърна Ампаро.

- Women power, women power [138], а пък се побърквате от едно целуване на ръка.

- Така сте ни възпитавали в продължение на векове. Оставете ни да се освобождаваме постепенно. Не съм казала, че искам да се омъжа за него.

- И слава Богу.

Алие ми телефонира на следващата седмица. Вечерта сме били поканени на кандомбле. Няма да бъдем допуснати на самия ритуал, защото ялоришата не обичала туристите, но преди началото щяла да ни приеме и да ни покаже обстановката.

Алие дойде да ни вземе с кола и ни преведе през бедните квартали отвъд хълма. Сградата, пред която спряхме, изглеждаше изоставена, приличаше по-скоро на заводско хале, но на прага ни посрещна стар негър и ни окади с ароматични треви. По-навътре, в малка неугледна градина, видяхме нещо като огромна кошница, изплетена от едри палмови листа, в която имаше различни местни лакомства, comida de santo, храната на светеца.

Като влязохме вътре, пред нас се откри голяма зала, чиито стени бяха украсени с картини, благодарствени плочки, африкански маски. Алие ни обясни функциите на подредбата - в дъното бяха пейките за непосветените, малкият подиум до стената беше за свирачите, до него бяха наредени столовете за присъстващите "огани", заможни граждани, не непременно вярващи, но уважаващи култа. Тук, в Баия, великият Жоржи Амаду бил "оган" в едно кандомбле. Бил избран от Янсан, господарката на войната и ветровете...

- Но откъде идват тези божества? - запитах.

- Сложна история. Преди всичко съществува един судански клон, който се налага на север още от началото на робовладелието, и от това стебло произлиза така нареченото "кандомбле на ориша", тоест на африканските божества. В южните щати се наблюдава влияние на групите банту и оттук вече тръгват верижни смесици. Докато северните култове остават верни на африканските религии, на юг примитивната макумба еволюира към умбанда, която е повлияна от католицизма, кардецизма [139] и европейския окултизъм.

- Значи тази вечер няма нищо общо с Тамплиерите?

- Тамплиерите са били един символ. Във всеки случай тази вечер няма нищо общо с тях. Но синкретизмът е изграден върху много тънък механизъм. Забелязахте ли навън, близо до "храната на светеца", една желязна статуетка, нещо като дяволче с вила и дарове в краката? Това е Ешу, много могъщ при умбандата, но не и при кандомблето. Все пак и кандомблето го почита, смята го за дух вестител, нещо като преобразен Меркурий. При умбандата човек е обладан от Ешу, но тук - не. Кандомблето обаче се отнася към него благосклонно, защото всичко се случва. Погледнете там, на стената...- Посочи ни оцветена статуя на гол индианец и друга, на стар черен роб, облечен в бяло и седнал с лула в устата. - Това са "кабокло" и "прето вельо", духове на умрели, които в ритуала умбанда имат огромно значение. Какво правят тук ли? Приемат почести, но не се използват, защото кандомблето установява отношения само с африканските "ориша", но и не ги отрича.

- Но какво тогава е общото между всички тези култове?

- Може да се каже, че всички афробразилски култове имат една обща характерна черта: това, че по време на ритуала посветените са обладани до транс от едно висше същество - при кандомблето това са божествата "ориша", при умбандата - духовете на мъртвите...

- Бях забравила и страната, и расата си, каза Ампаро. - Боже мой, малко Европа, малко исторически материализъм, и ето че не си спомням нищо, при това тези истории съм ги чувала от баба си...

- Историческият материализъм ли? - усмихна се Алие. - Струва ми се, че съм чувал за него. Някакъв апокалиптичен култ, практикуван в Трир [140], нали?

Стиснах ръката на Ампаро.

- No passaran [141], миличка.

- Боже мой - измърмори в отговор тя.

Алие бе проследил, без да се намесва, нашата полугласна размяна на реплики.

- Силите на синкретизма се неограничени, скъпа моя. Ако искате, мога да ви предложа политическата версия на цялата тази история. Законите на XIX век възвръщат свободата на робите, но в опита да се премахнат белезите на робството биват изгорени всички архиви, свързани с пазара за роби. Робите формално стават свободни, но се оказват без минало. И тогава започват да си възстановяват едно колективно самосъзнание по липса на фамилно. Връщат се към корените. Това е техният начин да се противопоставят, както казвате вие, младите, на господстващия строй.

- Но вие току-що ни казахте, че се намесват европейски секти... - възрази Ампаро.

- Скъпа моя, чистотата е лукс, а робите взимат каквото намерят. Но си отмъщават. Днес са взели в плен много повече бели, отколкото допускате. Африканските култове са страдали от слабостите на всички религии, били са локални, етнически, късогледни. Влизайки в контакт с митовете на конкистадорите, те са възродили едно древно чудо - вдъхнали са нов живот на мистериите от II-III век в Средиземноморието между Рим, който постепенно се разпада, и ферментите, идващи от Персия, от Египет, от предюдейска Палестина... През вековете на Долното царство Африка получава отблясъците на цялата средиземноморска религия и я консервира в концентриран вид. Европа е покварена от християнството, превърнало се в държава. А пък Африка запазва съкровища от знания, както вече ги е била запазила и разпространила по времето на египтяните, предавайки ги на гърците, които ги умножават...

28

Съществува едно тяло, което обвива целия свят, и си го представи в кръгова форма, защото това е формата на Цялото... Представи си сега, че под кръга на това тяло, в центъра между общия кръг и кръга на зодиака, се намират 36-те декани, разделящи тези два кръга и така да се каже, отделяйки зодиака, които се пренасят по зодиака заедно с планетите... Смяната на кралете, бунтовете на градовете, нищетата, чумата, морските приливи и отливи, земетресенията - няма нещо, което да става без влиянието на деканите...

("Сборник с херметични текстове", "Стобенс", глава VI)

- Но кои знания?

- Давате ли си сметка колко е продължителна епохата между втория и третия век от новата ера? Не поради разхищенията на западащата империя, а

поради това, което междувременно процъфтява в средиземноморския басейн. В Рим преторианците колят своите императори, а в Средиземноморието цъфти епохата на Апулей, на тайнствата на Изида, на онова голямо завръщане на духовността, каквото са наоплатонизмът, гностицизмът... Блажени времена, когато християните още не са завзели властта и не са започнали да изпращат на смърт еретиците. Прекрасни времена, обитавани от Знанието, прорязвани от екзалтацията, населявани от присъствия, еманации, демони и ангелски кохорти. Неясно, разпръснато знание, древно като света, което води началото си от предпитагорейските времена, още от индийските брамини, от евреите, от влъхвите, от гимнософистите, чак от най-северните варвари и дори от друидите на Галиите и британските острови. Гърците смятали варварите за варвари, защото те не знаели да се изразяват, защото говорели езици, които в гръцките изтънчени уши звучали като лай. А именно по това време варварите знаели много повече от елините, и то тъкмо защото езикът им бил непроницаем. Мислите ли, че тези, които ще танцуват тази вечер, знаят смисъла на всички песни и магически имена, които ще произнесат? За щастие не знаят, защото непознатото име ще функционира като дихателно упражнение, като мистичен вокализ. Времето на Антонините. Светът е бил пълен със смайващи съответствия, недоловими прилики, хората е трябвало да вникват в тях, да се проникват от тях чрез съня, оракула, магията, тъй че да въздействуват върху природата и нейните сили, като раздвижват подобното с подобното. Знанието е необхватно, неуловимо, убягва на всякакво измерване. Ето защо по онова време богът победител бил Хермес, изобретателят на всевъзможни хитрости, бог на разбойниците и крадците, но и майстор на писмото, на изкуството на изплъзването и на уменията на отликата, бог на корабоплаването, което е стремеж към края на всяка граница, където всичко се слива на хоризонта, бог на подемните кранове, които издигат каменните блокове от земята, и на оръжието, което превръща живота в смърт, на водните помпи, които олекотяват тежките материи, на философията, която носи илюзии и заблуди... А знаете ли къде е днес Хермес? Тук, видяхте го на вратата, наричат го Ешу, този пратеник на боговете, тази свързка, този посредник, пренебрегващ разликата между добро и зло. - Погледна ни с иронично предизвикателство. - Вие смятате, че също като Хермес и стоката му и аз с лека ръка си позволявам да преразпределям боговете. Вижте тази книжка, купих я сутринта от една антикварна книжарничка в квартал Пелуриньо. "Магии и тайнства на свети Киприян", рецепти за заклинания за любов или смърт на личния враг, призоваване на ангели и на Девата. Популярна литература, предназначена за чернокожите мистици. Но става дума за Свети Киприян от Антиохия, за когото съществува огромна литература. Родителите му искали той да се изучи на всичко и да знае всичко, което е на земята, във въздуха и в морската вода, и го изпратили в най-далечни страни, за да научи всички тайни, да опознае зараждането и гибелта на тревите и достойнствата на растенията и животните, но не тези от естествената история, а тези от окултната наука, погребана в дълбините на древните и далечни традиции. И Киприян се обрича на Аполон от Делфи и на култа към змията, опознава тайните на митрата, едва петнадесетгодишен присъствува на планината Олимп, воден от петнадесет йерофанти [142], на ритуалите за призоваване на Княза на този Свят, за да овладее неговите замисли, в Аргос е посветен в тайните на Хера, във Фригия изучава изкуството на хепатоскопията [143] и нямало повече нищо на земята, в морето и във въздуха, което той да не владее, нито призрак, нито обект на знанието, нито каквото и да било умение, нито дори изкуството да променя чудотворно писмото. В подземните храмове на Мемфис

научил как демоните влизат във връзка със земните неща, научил кои са местата, които посещават, предметите, които обичат, а също и как населяват мрака и с какви сили противодействуват в някои области, и как умеят да завладяват душите и телата, и какви ефекти постигат във високото познание, паметта, ужаса, илюзията и изкуството да предизвикват земни трусове и да влияят върху подпочвените течения... После, уви, се покръстил, но част от неговото знание останало, предало се и сега го намираме тук, в устите и умовете на тези дрипльовци, както вие ги наричате, поклонниците. Драга моя, само преди малко ме гледахте, като че съм призрак. Кой живее в миналото? Вие, която искате да дарите тази страна с ужасите на работническо-индустриалния век, или аз, който желая нашата бедна Европа да се върне към естествеността и вярата на тези деца на роби?

- Боже мой! - изсъска злобничко Ампаро. - И вие ли знаете, че това е начинът да се държат кротки?

- Не кротки. Способни още да подхранват очакването. Без чувството за очакване няма и рай, нали вие, европейците, сте ги научили на това?

- За европейка ли ме смятате?

- Цветът на кожата няма значение, има значение вярата в Традицията. За да се възвърне чувството за очакване на един парализиран от благополучието си Запад, те плашат, може би страдат, но още знаят езика на духовете, на природата, на въздуха, на водите, на ветровете...

- Отново ни използвате.

- Отново ли?

- Да, би трябвало да сте го научили през осемдесет и девета, графе. Когато се уморим - цък! - И усмихвайки се като ангелче, прокара опъната длан по гърлото си. Обичах дори зъбите на Ампаро.

- Трагедия, каза Алие, изваждайки табакерата си от джоба и разтърквайки я между дланите си. - Значи ме познахте? Но през осемдесет и девета не робите са режели глави, а онези симпатични буржоа, които вие би трябвало да ненавиждате. И освен това граф Сен-Жермен през всички тези векове е виждал толкова глави да се търкулват и толкова глави да се връщат на раменете. Но ето я "мае де санто", ялоришата.

Срещата с жрицата премина спокойно, сърдечно, непосредствено и интелигентно. Ялоришата беше едра негърка с ослепителна усмивка. На пръв поглед човек можеше да я сметне за домакиня, но когато заговорихме, разбрах защо този род жени властвуват в културния живот на Салвадор.

- Но какво представляват "ориша" - богове ли са или сили? - запитах.

Жрицата ми отговори, че били сили, разбира се, вода, вятър, листа, дъга. Но как можело да се попречи на непосветените да ги виждат като воители, жени, светци от католическите църкви?

- Дори вие, каза, нима не предпочитате една космична сила под формата на множество Деви? Важното е да се почита силата, как ще изглежда тя, зависи от възприемателните способности на всеки.

След това ни покани да излезем в задната градина, за да посетим параклисите преди началото на ритуала. В градината се издигаха домовете на "ориша". Ято черни момичета с местни носии пърхаха весело, подготвяйки се за празника.

Домовете на "ориша" бяха разположени в градината като параклиси на някакъв Свещен хълм, като на всеки от тях отвън бе окачено изображението на съответното божество. Вътре светеха студените багри на цветята, на статуите, на прясно приготвените храни, принесени в дар на божеството. Бяло за Ошала, светлосиньо и розово за Йеманжа, червено и бяло за Шанго, жълто и

златно за Огун... Посветените коленичели, целували прага и докосвали с ръка челото и главата си зад ухото.

- В такъв случай, запитам, Йеманжа не е ли Дева Мария на Зачатието, Шанго не е ли свети Йероним?

- Не задавайте неудобни въпроси, посъветва ме Алие. - При умбандата е още по-сложно. В линията на Ошала биха могли да се открият свети Антоний, светците Кузма и Дамян [144]. В линията на Йеманжа се включват сирени, вотани, морски и речни кабокрос и пътеводни звезди. В линията на Изтока има индуси, лекари, учени, араби, мароканци, японци, китайци, монголи, египтяни, ацтеки, инки, карибци и римляни. В линията на Ошоси участвуват Огун, Бейра-Мар, Ромпе Мато, Яра, Меже, Нарус... С други думи, всичко е относително.

- Боже мой! - повтори Ампаро.

- Казва се "Ошала", пошушнах, докосвайки ухото й.

- Успокой се, но пасаран.

Ялоришата ни показа поредица от маски, които група служители отнасяха към храма. Приличаха на големи сламени качулки, които медиумите щяха да нахлузят, постепенно изпадайки в транс под въздействието на божествата. Било един вид израз на свян, каза ни тя, в някои храмове избраниците понякога танцували голи, излагайки на показ своята вяра. Но посветеният бил предпазван, уважаван, защитаван от любопитството на простосмъртните и на всеки, който не можел да разбере вътрешния възторг и чистотата. Така било в този храм и затова не се допускали лесно външни хора.

- Но един ден, кой знае... - добави. - Засега можем да си кажем само довиждане.

Не поиска обаче да се разделим, преди да ни почерпи - не от кошницата, която трябваше да остане пълна до края на ритуала, а от своята кухня, с нещо като "храна на светеца". Заведе ни зад храма и ние можахме да се насладим на изобилие от мандиока, пимента, кокосови орехи, мokusа де сири моле, ватапа, ефо, каруру, черен боб с фарофа сред уханието на африкански подправки, силни сладникави тропически миризми, които вдъхвахме с благоговение, съзнавайки, че участвуваме в храненето на древните суданци.

- Именно, каза ни ялоришата, защото всеки от нас несъзнателно е потомък на един "ориша" и често може да се каже точно на кой.

Смело попитах чий потомък съм аз. Ялоришата отначало се намръщи, каза, че не може да установи със сигурност, но после се съгласи да види дланта ми, прокара пръсти по нея, погледна ме в очите и рече:

- Ти си син на Ошала.

Изпълних се с гордост. Ампаро, която вече се чувствуваше у дома си, предложи да се разбере чий син е Алие, но той бързо я спря и каза, че предпочита да не знае.

Като се прибрахме, Ампаро ме запита:

- Видя ли ръката му? Вместо линия на живота имаше множество пресечени бръчици. Както ручей, който среща камъни и се отклонява с по един метър встрани. Линия на човек, който е умираше много пъти.

- Световен шампион по метемпсихоза на дължина.

- No pasaran, засмя се Ампаро.

Поради простото обстоятелство, че те променят и крият своето име, че лъжат по отношение на възрастта си и че дори за собственото си посвещаване идват, без да се представят, няма никаква логика, която да отрече, че тяхното истинно съществуване е задължително.

(Хайнрих Ной, "Благочестива и най-последно напомняне за братята Розенкройцери, а именно: дали съществуват? Какви са? От къде са си присвоили това име?", Данцинг, "Шмилдин", 1618, фр. изд. 1623, с. 5)

Диоталеви казваше, че Хесед е сефирата на нежността и любовта, бял пламък, вятър от юг. Онази вечер в Перископа си мислех, че последните дни, които прекарахме в Баия с Ампаро, са минали под този знак.

Спомнях си, колко много спомени нахлуват в главата на човек, когато чака с часове в тъмнината, една от последните ни вечери. От разходките по улички и площади ни боляха краката и си легнахме рано, но не ни се спеше. Ампаро се беше свила на кълбо върху възглавницата и се преструваше, че чете през леко разтворените си колене един от моите наръчници за умбанда. От време на време лениво се опъваше по гръб с разтворени крака и книга на корема и започваше да ме слуша, докато четях на глас книгата за Розенкройцерите и се мъчех да я заразя с моето въодушевление. Вечерта беше нежна, но както би написал Белбо в своите файлове, лишена от литература, не подухваше ни най-слаб ветреца. Бяхме си позволили да отседнем в добър хотел, от прозореца надничаше морето, а в осветения бокс ни чакаше кошница с тропически плодове, които бяхме купили сутринта на пазара.

- Пише, че през 1614 година в Германия се появява анонимно писание, "Allgemeine und general Reformation" или "Обща и генерална реформа на целия свят, последвано от "Fama Fraternitatis" [145] на Почетното братство на Розенкройцерите, адресирано към всички учени и владетели в Европа, заедно с един кратък отговор на хер Хазелмайер [146], който по този повод е хвърлен в затвора от йезуитите и окован с вериги в едно подземие. Сега дадено за печат и обнародвано за всички искрени сърца. Издадено в Касел от Вилхелм Весел"

- Не е ли малко дълго?

- Изглежда, че през XVII век всички заглавия са били такива. Писала ги е Лина Вертмулер [147]. Това е сатирично произведение, в което става дума за генерална реформа на човечеството, при това отчасти преписана от "Сведения от Парнас" на Траяно Бокалини [148]. Но съдържа едно неголямо писание, една сатира и един манифест от десет-дванадесет странички, "Fama Fraternitatis", който ще бъде публикуван и отделно на следната година заедно с един друг манифест, този път на латински - "Confessio fraternitatis Roseae Crucis, ad eruditos Europae" [149]. И в двата текста Братството на Розенкройцерите се представя и говори от името на собствения си основател, тайнствения К. Р. Едва по-късно и от други източници ще се изясни или ще се реши, че става дума за някой си Кристиан Розенкройц.

- А защо тук не се дава пълното му име?

- Погледни, целият текст е изпъстрен с инициали, никой не е назован изцяло, всички се казват Г. Г. М. П. И., а който има и умалително, се нарича П. Д. Разказват се детството и юношеството на К. Р. - първо посещава Божи гроб, после заминава за Дамаск, след това отива в Египет, оттам - във Фес, който по това време сигурно е бил едно от местата за поклонение на мюсюлманската мъдрост. Там нашият Кристиан, който вече знаел гръцки и латински, научава ориенталските езици, физиката, математиката, естествените

науки и усвоява цялата хилядолетна мъдрост на арабите и африканците чак до Кабалата и магията, превеждайки дори на латински един тайнствен "Liber M", и опознава всички загадки на макро- и микрокосмоса. Вече от два века било модно всичко, що е ориенталско, особено ако не се разбира за какво става дума.

- Винаги правят така. Жадни, неудовлетворени, фрустрирани, нали? Поискай тайнствения създ! На ти го!.. - Сви на фунийка едно листче. - От най-хубавите е.

- Ето че и ти искаш да забравиш.

- Но аз знам, че е химически, и толкова. Няма загадка, всеки може да бръкне вътре, дори този, който не знае иврит. Ела.

- Почакай. След това Розенкройц отива в Испания и тук се рови в най-окултните доктрини и казва, че все повече и повече се доближава до Центъра на всяко знание. В течение на тези пътешествия, които за интелектуалеца от онова време представлявали наистина наркомания за тотална мъдрост, разбира, че е необходимо в Европа да се основе едно общество и чрез него да насочва властниците по пътищата на знанието и доброто.

- Оригинална идея. Струвало си е да учи толкова. Искам прясна маяма.

- В хладилника е. Бъди добричка, иди да си вземеш сама, аз работя.

- Щом работиш, си мравка, а щом си мравка, бъди мравка и иди за храна.

- Маямата е сладострастие, следователно за нея отива щурецът. Иначе ще отида аз, а ти ще четеш.

- За Бога, не. Ненавиждам културата на белия човек. Отивам.

Ампаро се запъти към кухничката и на мен ми харесваше да я желая в контражур. А междувреме К. Р. се бе върнал от Германия и вместо да се отдаде на преобразуването на металите, както би му позволило вече неговото огромно знание, решава да се посвети на духовната сфера. Основава Братството, изобретявайки магически език и писмо, които да послужат за основа на знанието на бъдещите братя.

- Само да не изцапам книгата, сложи ми я в устата, не, не се шегувай, да, така. Боже мой, колко е вкусна маямата, розенкройцлише мути-я-я... А знаеш ли, че това, което са написали Розенкройцерите през първите години, е можело да просвети света, жаден за истина?

- И какво толкова са написали?

- Това е клопката, манифестът не го казва, оставя те с пръст в устата.

Това е нещо толкова важно, толкова важно, че трябва да остане в тайна.

- Какви свине!

- Не, не, ох, престани. И все пак Розенкройцерите, както се множат, решават да се пръснат по четирите краища на света със задачата да лекуват безплатно болните, да не обличат дрехи, по които да ги разпознават, да се съобразяват с обичаите на всяка страна, да се срещат веднъж в годината и да не се разкриват в продължение на сто години.

- Извинявай, но каква реформа са искали да правят, след като току-що е била направена една? Какво е измислил Лутер, а?

- Но това е станало преди протестантската реформа. Тук в бележката се казва, че при внимателен прочит на "Fama Fraternitatis" и на "Confessio" се разбира...

- Кой разбира?

- Когато се разбира, се разбира. Няма значение кой. Разумът, здравият разум... Ей, какво правиш? Говорим за Розенкройцерите, сериозна работа...

- Ще видиш.

- И така, разбира се, че Розенкройц е роден през 1378 година и умира

през 1484-та, на прекрасната възраст сто и шест години, и не е трудно да отгатне човек, че тайното братство е допринесло немалко за Реформата, която през 1615 година е празнувала стогодишнината си. Доказателство е и това, че на герба на Лутер има роза и кръст.

- Оригинално.

- А какво искаш? Лутер да си сложи жирафа в пламъци или разтопен часовник? Всеки е рожба на времето си. Аз разбрах чий син съм, стой мирна, остави ме да продължа. Към 1604 година Розенкройцерите, докато възстановяват част от своя таен дворец или замък, намират една плоча, в която е забит голям гвоздей. Изтръгват гвоздея, пада една част от стената, отваря се врата, върху която е написано с големи букви: POST CXX ANNOS PATEBO...

Вече го знаех от писмото на Белбо, но не можех да не реагирам:

- Боже мой!

- Какво има?

- Също като в един документ на Тамплиерите, който... Това е история, която никога не съм ти разказвал, за един полковник...

- Е, и какво? Тамплиерите са преписали от Розенкройцерите.

- Но Тамплиерите са преди това.

- Тогава Розенкройцерите са преписали от Тамплиерите.

- Ако не си ти, миличка, аз съм загинал.

- А теб, пиленце, те поквари онзи Алие. Сега чакаш Откровението.

- Аз ли? Нищо не чакам аз!

- Толкоз по-добре, внимавай с опиума за народите.

- El pueblo unido jamas sera vencido! [150]

- Смей се, смей се. Карай нататък, искам да чуя какво са казали тези кретени.

- Тези кретени са научили всичко в Африка, не си ли чувала?

- Онези в Африка вече са били започнали да ни опаковат и да ни прашат тук.

- Благодарим се на Господа. Можеше да се родиш в Претория. - Целунах я и продължих: - Отвъд вратата открили гробница със седем стени и седем ъгли, осветена по чудесен начин от изкуствено слънце. В средата се издигал кръгъл олтар, украсен с различни надписи или емблеми от типа на Nequaquam vacuam.....

- Ква-ква-ква. Подпис: Жабокът.

- Какви ги дрънкаш, това е на латински. Означава "не съществува празно пространство".

- Слава Богу, иначе представи си какъв ужас!

- Ще пуснеш ли вентилатора, animula vagula blandula ? [151]

- Ама нали е зима?

- За вас от погрешното полукълбо, миличка. Сега е юли. Имай търпение, пусни вентилатора не защото аз съм мъжът, а защото е от твоята страна. Благодаря ти. И така, под олтара откриват непокътнатото тялото на Основателя. В ръката си държи Книгата, преливаща от безкрайно знание, и жалко, че светът не е могъл да я опознае, както се казва в Манифеста. Иначе - "бъл-бъл-бъл, бррр, гъл-гъл-гъл"!

- Какво?

- Това. Манифестът завършва с обещанието за несметно съкровище, което предстои да бъде открито и да донесе смайващи разгадки за отношенията между макрокосмос и микрокосмос. Не си въобразявайте, че сме евтини алхимици и че ще ви научим да произвеждате злато. Това е работа за начинаещи, а ние

искаме повече и се целим по-високо, във всеки смисъл на думата. Разпространяваме тази "Fama" на пет езика, да не говорим за "Confessio", което е в програмите за следващата седмица. Очакваме отговорите и мненията на учени и любители. Пишете ни, обадете ни се по телефона, кажете ни имената си, да видим дали сте достойни да участвувате в нашите тайни, за които ви създадохме само най-бледа представа. "Sub umbra alarum tuarum, Iehova".

- Какво значи?

- Това е заключителната фраза. Точка и край. Иначе казано, Розенкройцерите, изглежда, избягват да издават това, което са научили, и само чакат да намерят точния адресат. И нито дума за това, което знаят.

- Като онзи на снимката, дето го гледахме в списанието, когато бяхме в самолета. Ако ми изпратите десет долара, ще ви открия тайната как да станете милионери.

- Но той не лъже. Той е открил тайната. Също като мен.

- Слушай, я по-добре продължи да четеш. Като че ли тази вечер ме виждаш за пръв път.

- Винаги е така, сякаш е за първи път.

- Още по-зле. Не се доверявам на първия срещнат. Възможно ли е ти да ги намериш всичките? Първо Тамплиерите, после Розенкройцерите, но ти чел ли си например Плеханов?

- Не. Чакам да открия гробницата, след сто и двадесет години. Ако Сталин вече не я е разкопал с багери.

- Глупости! Отивам в банята.

30

И вече прочутото Братство на Розенкройцерите обявява, че по целия свят се разпространяват умопомрачителни предсказания. И наистина, едва що тези фантазмагории се появяват (макар "Fama Fraternitatis" и "Confessio" да доказват, че става дума за най-обикновено развлечение на извратени умове), веднага се поражда надежди за всеобща реформа, както и отчасти смешни и абсурдни, отчасти невероятни неща. Така честни и почтени хора от различни страни стават за посмешище само и само да получат тяхната закрила или да убедят себе си, че искат да се разкрият пред тези братя... чрез Огледалото на Соломон [152] или друг окултен начин.

(Кристоф фон Безолд, Послеслов към "За Испанската монархия" на Томазо Кампанела, 1623)

Тогаваш идваше най-хубавото и след връщането на Ампаро вече бях в състояние да предвидя прекрасни неща.

- Невероятна история. Манифестите се появяват във време, когато подобни текстове никнат като гъби, всички се стремят към обновяване, златен век, мечтаната страна за духа. Кой се рови из магически текстове, кой нагрива котли, за да получи скъпоценни метали, кой се мъчи да овладее звездите, кой измисля тайни азбуки и универсални езици. В Прага Рудолф II превръща кралския двор в алхимична лаборатория, кани Комений [153] и Джон Дий, астролога на английския двор, който разкрил всички тайни на космоса в няколко странички на своята "Монада на Тайнописа". Лекарят на Рудолф II е онзи Михаел Майер, който е написал книга за визуалните и музикалните знаци,

"Бягащата Аталанта", една бърканица от философски яйца, дракони, захапали опашките си, сфинкове; няма нищо по-съдържателно от тайното число, всичко символизира нещо друго. Даваш ли си сметка: Галилей хвърля камък от кулата в Пиза, Ришельо играе "Монополи" с половин Европа и тук всички въртят ококорени очи, за да четат знаците на света. Какви ми ги разправяте, никакво свободно падане на телата, никакво земно притегляне, тук отдолу (дори отгоре) има нещо друго. Казвам ви го: абракадабра. Торичели изобретил барометъра, а те се занимавали с балет, шадравани и фойерверки в Палатинските градини на Хайделберг. И точно тогава избухва стогодишната война.

- Кой знае колко е била доволна Майка Кураж.

- Но и те невинаги са се удовлетворявали. Палатинският електор [154] от деветнадесета приема короната на Бохемия, мисля, че го прави, защото умира от желание да властвува над Прага, възшебния град, но Хабсбургите година по-късно го заковават на Монблан, в Прага масово унищожават протестантите. На Коменски му изгарят къщата, библиотеката, убиват жена му и сина му и той бяга от двор на двор и повтаря колко велика и изпълнена с надежди е идеята на Розенкройцерите.

- И той, нещастният, сигурно е искал да се утеши с барометъра? Но извинявай за момент, знаеш ли, ние, жените, не приемаме така изведнъж нещата като вас: кой е писал тези манифести?

- Ето това е най-интересното, че не се знае. Остави ме да разбере, почеша ме по благородния герб... не, между плешките, не, по-горе, не, по-наляво, да, там. И така, в това германско обкръжение има невероятни личности. Например Шимон Щудион, който пише "Наометрия", окултен трактат за размерите на Соломоновия храм, Хайнрих Кунрат, който пише "Амфитеатър на Вечното Знание", пълен с алегии от еврейските азбуки и кабалистичните пещери, които навярно са вдъхновили авторите на "Fama Fraternitatis". Те сигурно са приятели на една от десетте хиляди секти на утописти от християнското възраждане. Общественото мнение твърди, че авторът бил някой си Йохан Валентин Андрее, който година по-късно публикува "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц", но го бил писал като млад, следователно идеята на Розенкройцерите му се е въртяла в главата отдавна. Около него в Тюбинген имало и други ентузиастични мечтаели за република в Константинопол, може би са се обединили. Но, изглежда, са го направили на шега, като игра, не са мислели действително да създадат хаоса, който са натворили. Андрее после цял живот се кълне, че манифестите не ги бил писал той, че във всички случаи бил един *lusus* [155], един *ludibrium* [156], една лудория, изтъква академичния си авторитет, разгневява се, казва, че Розенкройцерите, дори да са съществували, били всичките измамници. Но нищо. Едва се появяват манифестите, хората, изглежда, само това чакали. Учени от цяла Европа най-сериозно пишат на Розенкройцерите и понеже не знаят къде да ги намерят, изпращат отворени писма, публикуват бюлетини и книги. Още на същата година Майер издава "Arcana Arcanissima" [157], в която не споменава Розенкройцерите, но всички са убедени, че говори за тях и че знае повече, отколкото казва. Някои се фукат, че са чели "Fama Fraternitatis" още в ръкопис. Аз не мисля, че е било толкова просто по онова време да се подготви една книга, при това с гравюри, но Робърт Флъд [158] през същата тази 1615 година пуска на пазара (при това пише в Англия, а печата в Лайден, изчислява дори времето за пътуването на коректурите) една "Apologia compendiaria Fraternitatem de Rosea Cruce suspicionis et infamiis maculis aspersam, veritatem quasi Fluctibus abluens et abstergens" [159], за да

защити Розенкройцерите и да ги освободи от подозренията, от "петната", с които са омърсени и това означава, че вече се развихря спор между Бохемия, Германия, Англия, Холандия, и всичко това пренасяно от пратеници на коне и пътуващи ерудити.

- А Розенкройцерите?

- Мълчат като гроб. Post сто и двадесет години patebo, виж ми окото...

Наблюдават от своя дворец. Мисля, че именно тяхното мълчание е възбудило духовете. Щом не отговарят, значи наистина съществуват. През 1617 година Флъд пише един "Tractatus apologeticus integritatem societatis de Rosea Cruce defendens" [160], а някой си Алозиус Марлиан казва, че е дошъл моментът да се разкрие тайната на Розенкройцерите.

- И я разкрива?

- Как не! Само усложнява положението. Понеже изчислява, че ако от 1618 се извадят 188-те години, обещани от Розенкройцерите, се получава 1430, а това е годината, в която за първи път се присъжда орденът "Златно руно".

- Е, и какво общо има?

- Не разбирам защо 188 години да са 120, но когато човек иска да прави мистични изваждания и събирания, сметките винаги излизат. Колкото до "Златното руно", то е Златното руно на аргонавтите и от сигурен източник зная, че то пък има нещо общо със свещения Граал и следователно, ако разрешиш, и с Тамплиерите. Но това не е всичко. Между седемнадесета и деветнадесета Флъд, който явно е публикувал повече от Агата Кристи, дава за печат други четири книги, между които своята "Utriusque cosmi historia" [161], нещо като кратки есета за вселената, илюстрирана, силно розенкройцерска. Майер запретва ръкави и издава своята "Silentium post clamores" [162], в която твърди, че братството съществува и че е свързано не само със "Златното руно", но и с "Ордена на Жартиерата". Той обаче бил твърде обикновен човек, за да бъде приет в него. Представи си какви са били европейските учени. Ако не приемат такива като Майер, значи става дума за нещо наистина изключително. И след това вече всички от кол и въже започват да напират да бъдат приети. Всички повтарят, че Розенкройцерите съществуват, всички признават, че никога не са ги виждали, всички пишат, сякаш определят някаква среща или искат аудиенция, никой не е толкова безочлив да каже: мене ме приеха, други говорят, че не съществуват, защото никой не ги е потърсил, трети казват, че съществуват именно за да ги потърсят.

- А Розенкройцерите си мълчат.

- Като риби.

- Отвори си устата. Нали искаш мамая?

- Ох, че е вкусно... Междувременно избухва Тридесетгодишната война и Йохан Валентин Андрее пише "Вавилонската кула", за да обещае, че най-късно след година Антихристът ще бъде победен, докато някой си Мундус издава "Tintinnabulum sophorum" [163].

- Ах, че хубаво звучи: тинтинабулум!

-...От което не разбирам какво точно иска да каже, но във всеки случай е ясно, че Кампанела или някой друг от негово име се намесва в "Испанската монархия", за да потвърди, че цялата розенкройцерска история е била само развлечение на покварени умове... И толкова. Между 1621 и 1623 година всички замлъкват.

- Така, без нищо ли?

- Да. Уморили са се. Като "Бийтълс". Но само в Германия. Защото историята наподобява отровен облак. Пренася се във Франция. Една хубава

сутрин на 1623 година по стените на Париж се появяват манифести на Розенкройцерите, които предупреждават мирните граждани, че избраниците от главната квартира на Братството са се преместили там и са готови да записват желаещите. Но според друга версия манифестите недвусмислено обявявали, че ставало дума за тридесет и шестима невидими, пръснати по света на групи по шестима, които имали способността да правят невидими и своите привърженици... По дяволите, отново тези тридесет и шестима!...

- Кои са те?

- Същите от моя тамплиерски документ.

- Хора без въображение. И после?

- После се създава масова психоза: едни ги защитават, други искат да ги видят, трети пък ги обвиняват в черна магия, алхимия и ерес, намесват и Астарта [164], която ги правела богати, силни, способни да прелитат от едно място на друго, с една дума, скандалът на деня.

- Хитреци са тези Розенкройцери. Каквото и да пуснеш в Париж, то става на мода.

- Май че имаш право, защото чуй сега какво се случва, леле, какво време! Самият Декарт няколко години по-рано бил заминал за Германия да ги търси, но неговият биограф казва, че не ги намерил, защото, както знаем, те се прикривали под фалшива външност. Когато се връща в Париж, вече след появата на манифестите, Декарт научава, че всички го смятат за Розенкройцер. При тогавашната ситуация не му е било кой знае колко весело, а освен това създавало проблеми на неговия приятел Мерсен [165], който вече бил прогърмял ушите на всички, че Розенкройцерите били долни същества, бунтари, магьосници, кабалисти, че имали намерение да насаждат извратени доктрини. И тогава, какво мислиш, че прави Декарт? Започва да се показва навсякъде, където може. И понеже всички го виждат и не могат да отрекат, че го виждат, това било знак, че не е невидим и следователно, че не е Розенкройцер.

- Съвсем по метода.

- Разбира се, не е било достатъчно да отрича. Тогава положението било такова, че ако някой те срещне и ти каже: "Добър ден, аз съм Розенкройцер", това е знак, че не е. Розенкройцер, който уважава себе си, не би го казал. Нещо повече, дори би го отричал на висок глас.

- Но пък не може да се каже, че този, който твърди, че не е Розенкройцер, непременно е такъв, защото, ако аз например казвам, че не съм, не значи, че съм, щом го отричам.

- Но със самия факт, че го отричаш, вече ставаш подозрителна.

- Не е така. Защото какво би направил един Розенкройцер, като знае, че хората не вярват на тези, които твърдят, че са, и подозират онези, които твърдят, че не са? Започва да твърди, че е, за да заблуди, че не е.

- Боже мой! Значи от сега нататък всички, които казват, че са Розенкройцери, лъжат, но всъщност наистина са такива! О, не, не, Ампаро, нека не попадаме в техния капан. Те имат шпиони навсякъде, дори под това легло, и следователно вече знаят, че ние знаем. И значи ще твърдят, че не са.

- Започвам да се страхувам.

- Успокой се, миличка, те са тук, но колко съм глупав! Когато казват, че не са, аз ще мисля, че са, и така веднага ще ги разпознавам. Разпознатият Розенкройцер е половин Розенкройцер. Той става безопасен и можеш да го изгониш през прозореца като муха.

- А Алие? Той се мъчи да ни убеди, че е граф Сен-Жермен. Естествено,

докато ние се убедим, че не е. Следователно е Розенкройцер. Или не е?

- Слушай, Ампаро, хайде да спим.

- А, не. Сега искам да чуя края.

- Това е. Всеобщо разложение. Всички са Розенкройцери. През двадесет и седма се появява "Новата Атлантида" на Бейкън и читателите смятат, че той говори за страната на Розенкройцерите, макар той изобщо да не ги споменава. Нещастният Йохан Валентин Андрее умира, продължавайки да се кълне или че не е виновен той, или че ако е виновен, го е направил на шега, но стореното е сторено. Имайки предимството, че не съществуват, Розенкройцерите са навсякъде.

- Като Господ-Бог...

- Чакай, чакай... Я да видим, значи Матей, Лука, Марк и Йоан били четирима веселящи, които се събрали някъде и решили да изиграят шега, като измислят една личност, уговорят се в общи линии за основните факти и после, давай, за останалото всеки е свободен, а след това ще се види кой е съчинил най-сполучливия разказ. И така, четиримата приятели се събират, обменят си писанията и започват да се критикуват един друг: Матей е най-правдоподобен, но набляга прекалено много на историята с пророка. Марк се е справил доста добре, но е малко разхвърлян, Лука е най-елегантен, трябва да му се признае, Йоан прекалява с философията... Но, общо взето, книгите се харесват, тръгват от ръка на ръка и когато четиримата си дават сметка какво става, вече е късно. Павел вече е срещнал Исус по пътя за Дамаск. Плиний започва своята анкета по заповед на разтревожения император, цял куп апокрифи твърдят, че и те знаят сума подробности... Ти, апокрифен читателю, мое подобие, мой братко... [166] Петър се навива, изживява се насериозно, Йоан заплашва, че ще разкрие истината, Петър и Павел го залавят, оковават го на остров Патмос и горкичкият получава халюцинации: вижда скакалци на рамката на леглото, накарайте тези тръби да млъкнат, откъде иде тази кръв... И се пуска слух, че пие, че е от склерозата... А ако наистина е станало по този начин?

- Така е било. Чети Фойербах вместо тези книжки.

- Ампаро, съмва се вече.

- Ние сме луди.

- "Зората с пръсти на Розенкройцери леко милва вълните..." [167]

- Да, добре. Това е Йеманжа, чуваш ли я?

- Готова ли си за една розенкройцерска тайна?

- Един тинтинабулум ли?

- Ти си моята "Бягаща Аталанта".

- О, моя Вавилонска куло...

- Искам Златното руно, бледо и розово като морска раковина... [168]

- Шш-т... *Silentio post clamores.*

31

Възможно е така наречените Розенкройцери, обикновено обявявани за такива, в действителност да са били само розокръстници... И дори е сигурно, че в никакъв случай не са били Розенкройцери поради простия факт, че са участвували в подобни организации, което може да изглежда парадоксално на пръв поглед, но въпреки това е напълно разбираемо...

(Рьоне Генон, "Общи познания за Посвещаването", "Едиссион традиционел", 1981, с. 241)

Върнахме се в Рио и аз отново се залових за работа. Няколко дни по-късно в едно седмично списание прочетох за съществуването на някакъв Древен и Всеприет Орден на Розенкройцерите. Предложих на Ампаро да отидем да хвърлим едно око и тя се съгласи, макар не твърде охотно.

Седалището на Ордена се намираше в малка улица, отвън имаше витрина с гипсови статуетки, изобразяващи Хеопс, Нефертити, сфинкса.

Оказа се, че тъкмо този следобед е организирана лекция: "Розенкройцерите и умбандата". Ораторът беше някой си професор Браманти, референт на Ордена за Европа, таен кавалер на Великия Областен Приорат на Родос, Малта и Тесалия.

Решихме да влезем. Вътре обстановката беше по-скоро неуютна, стените бяха украсени с тантристки миниатюри, представящи змията Кундалини, онази, която Тамплиерите искали да разбудят с целувката по задника. Казах си, че в края на краищата не си е струвало да прекосявам Атлантическия океан, за да открия един нов свят, след като съм могъл да намеря същите неща в седалището на Пикатрикс.

Зад маса с червена покривка и пред многолюден и доста сънлив президиум беше застанал този Браманти, едър човек, който, ако не беше толкова як, щеше да прилича на тапир. Вече беше започнал да говори, доста красноречиво, но не отдавна, защото беше стигнал само до Розенкройцерите от седемнадесетата династия, от времето на Амосис I.

Четирима Тайни Властелини наблюдавали еволюцията на една раса, която двадесет и пет хиляди години преди основаването на Тива била породила цивилизацията на Сахара. По тяхно внушение фараонът Амосис основал Великото Бяло Братство, пазител на онази мъдрост отпреди Потопа, с която египтяните били на "ти". Браманти твърдеше, че притежавал документи (естествено, недостъпни за простосмъртните), които датирали от времето на мъдреците от Храма на Карнак и били от техните тайни архиви. Символът на розата и кръста бил освен това измислен от фараона Ехнатон. "Съществуват хора, които притежават този папирус, заяви Браманти, но не ме питайте кои са те."

В лоното на Великото Бяло Братство били възпитавани Хермес Трисмегист, чието влияние върху италианския Ренесанс е не по-малко безспорно от това на Гносиса от Принстън [169], Омир, друидите от Галиите, Соломон, Солон, Питагор, Плотин, есеите, терапевтите, Йосиф Ариматейски, който отнесъл свещения Граал в Европа, Алкуин, крал Дагобер, свети Тома, Бейкън, Шекспир, Спиноза, Якоб Бьом, Дебюси, Айнщайн. Ампаро ми прошепна, че според нея липсвали само Нерон, Йероним, Панчо Вила и Бъстър Кийтън.

Що се отнасяло до влиянието на първоначалните Розенкройцери върху християнството, Браманти подчерта за тези, които още не успявали да се съсредоточат, че не случайно според легендата Христос е умрял на кръста. Мъдреците от Великото Бяло Братство били същите, които основали първата масонска ложа по времето на цар Соломон. Това, че Данте бил Розенкройцер и масон, както между другото и свети Тома, било изписано от ясно по-ясно в неговото творчество. В песни XXIV и XXV от "Рай" се разчитали както тройната целувка на принцеса Розенкройц, така и пеликанът, белите туники (същите като тези на старците от Апокалипсис), трите теологични добродетели от масонските капитоли (Вяра, Надежда и Милосърдие). Цветето, символ на Розенкройцерите (белоснежната роза от песни XXX и XXXI), е било възприето от Римската църква като образ на Майката на Спасителя. И ето го обяснението на мистичната роза от католическите химни.

А това, че Розенкройцерите са прекосили средните векове, било доказано не само от тяхното проникване сред Тамплиерите, но и от много по-красноречиви документи. Браманти цитираше някой си Кизветер, който в края на миналия век доказал, че Розенкройцерите от Средновековието били произвели четири квинтали злато за принца електор на Саксония, като "веществено доказателство" за това била страницата от трактата "Химическо зрелище", публикуван в Страсбург през 1613 година. Малцина обаче били забелязали връзката на легендата за Вилхелм Тел с Тамплиерите. Вилхелм Тел издялал своята стрела от клонка чемшир, растение от арийската митология, и уцелил ябълката, символ на третото око, активизирано от змията Кундалини, а знаело се, че арийците идват от Индия, където по-късно щели да отидат да се скрият Розенкройцерите, когато напуснали Германия.

А що се отнасяло до различните движения, които претендирали, че се присъединяват, макар и доста по детински, към Великото Бяло Братство, Браманти отдели като най-правоверно "Розенкройцерско приятелство" на Макс Хайндъл, но само защото в тези среди бил формиран Алън Кардек. Всички знаели, че Кардек е бащата на спиритизма и че от неговата теософия, която почита досега с мъртвите, се е формирала духовността на умбандата, славата на аристократична Бразилия. В тази теософия "аум банда" бил санскритски израз, който означавал божественото начало и източникът на живота. ("Отново са ни подлъгали, измърмори Ампаро, значи дори умбандата не е наша дума, само звученето ѝ е африканско".)

Коренът бил "аум" или "ум", което било всъщност будисткият "ом", името на Бога в адамовия език. "Ум" е сричка, която, ако се произнесе правилно, се превръща в могъща "мантра" и пораждала хармонични флуидни течения в психиката чрез "сиакрата" или фронталния плексис.

- А какво е фронтален плексис? - запита ме Ампаро. - Може би някаква неизлечима болест?

Браманти уточни, че било необходимо да се прави разлика между истинските Розенкройцери, наследници, естествено тайни, на Великото Бяло Братство, като например Древния и Всеприет Орден, чийто скромнен представител бил той, от една страна, и от друга, розокръстниците, тоест всички онези, които поради лични интереси се вдъхновявали от розенкройцерската мистика, без да имат право на това. Препоръча на слушателите си да не се доверяват на никой розокръстник, който се представя за Розенкройцер.

Ампаро отбеляза, че всеки Розенкройцер всъщност е розокръстник на другия.

Един нетактичен слушател се изправи и запита Браманти защо неговият Орден претендира, че е автентичен, след като нарушава ветото на мълчанието, основно за всеки истински привърженик на Великото Бяло Братство.

Браманти се намръщи и заяви:

- Не допусках, че и тук са проникнали провокатори, подковани с атеистичен материализъм. При това положение повече няма да говоря.

И напусна залата с достойнство.

Същата вечер по телефона ми се обади Алие, попита ме как сме и ме предупреди, че на следния ден най-сетне сме поканени на истински ритуал. Но дотогава, ако сме искали, да сме изпиели по нещо. Ампаро имаше политическа сбирка със своите приятели и на срещата отидох сам.

Valentiniani... nihil magis curant quam occultare quod praedicant: si tamen praedicant, qui occultant... Si bona fides quaeres, concreto vultu, suspenso supercilio "altum est" aiunt. Si subtiliter tentes, per ambiguitates bilingues communem fidem affirmant. Si scire te subostendasq negant quidquid agnoscunt...Habent artificium quo prius persuadeant, quam edoceant. [170]

(Тертулиан, "Против валентинианите")

Алие ми предложи да отидем в едно заведение, където още приготвявали "батида" [171] така, както го правели само хора извън времето. На няколко крачки от цивилизацията на Кармен Миранда [172] ние се озовахме в едно мрачно място, където неколцина местни жители пушеха тютюн, мазен като кървавица, който свиваха на цигари по моряшки. Разточваха с края на пръстите си тютюна и така получаваха широки прозрачни листчета, които после навиваха на тръбички. Тези цигари често гаснеха, но се разбираше какъв е бил тютюнът, когато го е открил сър Уолтър Роли [173].

Разказах на Алие за следобедното ни приключение.

- Сега пък Розенкройцерите. Стремежът ви към знания е неукротим, приятелю. Но не слушайте тези луди хора. Всички те говорят за неопровержими документи, но никой не може да покаже поне един. Познавам този Браманти. Живее в Милано, само че обикаля света, за да разпространява своето слово. Невероятно е, но той още вярва на Кизветер. Цели легиони розокръстници се опират на тази страница от "Химическото зрелище". Но ако го разгърнеш, а този труд фигурира в моята скромна библиотека, няма да откриеш подобен цитат.

- Измамник ли е този господин Кизветер?

- Да, и то извънредно популярен. То е, защото дори окултистите от миналия век са ставали жертва на позитивистичния дух: едно нещо е вярно само ако може да бъде доказано. Вземете например спора около "Сборник херметични текстове". Когато се разпространява из Европа през XV век, Пико дела Мирандола [174], Фичино [175] и още толкова други дълбокомъдри люде прозряха истината - това е трябвало да бъде дело на едно свръхдревно знание, по-древно и от това на египтяните, по-древно и от това на самия Мойсей, защото в него се откриват вече идеите, които по-късно ще бъдат изречени от Платон и от Христос.

- Как така по-късно? Това са тъкмо аргументите на Браманти за масона Данте. Ако "Сборник херметични текстове" повтаря идеите на Платон и Христос, означава, че е написан след тях.

- Виждате ли? И вие сте като другите. Действително това е аргументът на съвременните филолози, които добавиха към него и мъгляви лингвистични анализи, за да докажат, че "Херметичното тяло" бил написан в периода между I и III век от нашата ера. Все едно да се твърди, че Касандра е родена след Омир, защото е знаела, че Троя ще бъде унищожена. Съвременна заблуда е да се смята, че времето е линейна и насочена величина, която се движи от А към Б. Може да се движи и от Б към А и следствието да поражда причината... Какво означава "преди" и "след"? Вашата очарователна Ампаро, тя идва преди или след своите неясни предци? Твърде прелестна е, ако ми позволите едно безпристрастно съждение на човек, който би могъл да й бъде баща. Следователно идва "преди". Тя е тайнственият произход на онова, което е

допринесло за нейното създаване.

- Но в такъв случай...

- Самото схващане за "случай" е погрешно. "Случаите" са определени от науката след Парменид, за да се установи от къде до къде се движат нещата. Нищо не се движи, има само една точка, точката, от която се раждат в един и същи миг всички останали точки. Наивността на окултистите от миналия век, както и на днешните, е, че те се опитват да докажат истината за истината с методите на научната лъжа. Трябва да се разсъждава не според логиката на времето, а според логиката на Традицията. Всички времена се символизират едно друго и следователно невидимият Храм на Розенкройцерите съществува и е съществувал във всяко време, независимо от приливите и отливите на историята, на вашата история. Времето на последното Откровение не е времето на часовниците. Неговите връзки се установяват във времето на "неуловимата история", при която научните понятия "преди" и "след" не съществуват.

- Но все пак, извинете ме, ако съм банален, Розенкройцерите съществуват ли, или не?

- Какво значи "съществуват"?

- Сам знаете.

- Великото Бяло Братство, наричайте ги както искате - Розенкройцери или "духовна общност", чието случайно превъплъщение са Тамплиерите, е общество на учени, малко, твърде малко избраници, които пътешествуват през историята на човечеството, за да запазят едно ядро от Вечното Знание. Историята не се развива случайно. Тя е дело на Властелините на Света, на които нищо не убягва. Естествено, Властелините на Света се защитават чрез тайната. И следователно всеки път, когато се намери някой, който се нарича Властелин, Розенкройцер или Тамплиер, той лъже. Те трябва да бъдат търсени другаде.

- Но тогава тази история ще продължи до безкрай?

- Така е. И това е хитростта на Властелините.

- Но какво искат да знаят хората?

- Че има една тайна. Иначе защо да се живее, ако всичко е така, както изглежда?

- И каква е тайната?

- Тя е в това, което явните религии не са успели да изкажат. Тайната е другаде.

33

Виденията са бели, сини, бяло-розови. Накрая са смесени, но всички светли, с цвета на пламъка на бялата свещ, ще видите искри, ще усетите как по цялото ви тяло кожата настръхва, и всичко това предвещава началото на тласъка, който получава всеки, заел се с великото Деяние.

(Папус, "Мартинес де Паскуали", Париж, "Шамюел", 1895, с. 95)

Настъпи обещаната вечер. Както и в Салвадор, Алие дойде да ни вземе с кола. Шатрата, където трябваше да се състои ритуалът, или така наречената "жира", се намираше в доста централен район, ако може да се говори за център в град, който простира своите земни езици по няколко хълма, докато не близне морето, тъй че, погледнат от високо, както е осветен вечерно време, прилича на грива, прошарена тук-там от тъмни плешивини.

- Запомнете, тази вечер ще присъствуваме на умбанда. Това значи обладаване не от ориша, а от огуни, които са духовете на мъртвите. И освен това от Ешу, африканския Хермес, който видяхте в Баия, и от неговата спътничка Помба Жира. Ешу е йорубско божество, демон, склонен към злочинства и към шеги, но и в америндската митология е съществувал един бог-веселяк.

- А кои са мъртвите?

- Претос вельос и кабоклос. Първите са стари африкански мъдреци, които предвождали своите хора по време на преселението им, като Реи Конго или Паи Агостиньо... Те са спомен за един по-умерен период на робството, когато негрът вече не е животно, а постепенно се превръща в приятел на семейството, в чичо, дядо. Кабоклос пък са индиански духове, може би девствени, чистотата на първичната природа. В синкретичната умбанда африканските ориша играят ролята на фон, вече напълно споени с католическите светци, и всъщност в ритуала се включват само тези сили. Те пораждат транс: медиумът, "конят", в определен момент на танца съобщава, че е проникнат от висша сила, и губи самосъзнанието си. Танцува, докато божествената сила не го напусне, и след това се чувства по-добре, освежен, пречистен.

- Блазе им, каза Ампаро.

- Да, блазе им, съгласи се Алие.

- Влизат в досег със земята майка. Тези вярвания са били лишени от корен, хвърлени в ужасяващия тигел на града и както казва Шпенглер [176], в момент на криза меркантилният Запад се връща отново към света на земята.

Пристигнахме. Отвън шатрата изглеждаше твърде обикновена: и тук се влизаше първо в малка градина, по-скромна от тази в Баия, а пред вратата на барачката, нещо като малък склад, намерихме статуетката на Ешу, вече заобиколена от жертвените дарове.

Докато влизахме, Ампаро ме дръпна настрани.

- Разбрах всичко. Не усещаш ли? Онзи тапир, дето изнасяше лекцията, говореше за арийската епоха, а този говори за залеза на Западния свят, "Blut und Boden", кръв и земя, чиста проба нацизъм!

- Не е толкова просто, миличка, намираме се на друг континент.

- Благодаря за сведението. Велико Бяло Братство! То ви е накарало да изядете своя Бог.

- Онези са католици, миличка, не е същото.

- Същото е, не разбираш ли? Питагор, Данте, Дева Мария и масоните.

Всичко е, за да ни попречат на нас. Правете умбанда, не любов!

- Тогава синкретизираната си ти. Хайде, нека видим. И това също е култура.

- Има само една култура: да се обеси последният свещеник с червата на последния Розенкройцер.

Алие ни направи знак да влизаме. Ако отвън всичко беше неугледно, то вътрешността пламтеше в най-различни ярки цветове. Част от правоъгълната зала бе отделена за танца на "конете", в дъното имаше олтар, ограден с решетка, зад която се издигаше подиумът за барабаните - атабаките. Ритуалното пространство още беше пусто, докато пред решетката вече жужеше смесена тълпа - вярващи, любопитни, черни и бели, някои боси, други с маратонки. Но вниманието ми беше привлечено главно от олтара: претос вельос, кабоклос с разноцветни пера, светци, които щяха да приличат на сладки хлебчета, ако не бяха с такива раблезиански размери, свети Георги с

блестящата броня и пурпурното наметало, светците Козма и Дамян, една Дева, пронизана с мечове, и един безсрамно хиперреалистичен Христос с разперени ръце като Спасителя на Корковадо [177], но оцветен.

Липсваха ориша, но присъствието им се откриваше по лицата на посетителите и в сладникавото ухание на тръстика и на варени храни, в миризмата на множеството тела, запотени от топлината и възбудата пред предстоящата "жира".

Появи се един паи-де-санто, който седна близо до олтара и се зае да приветствува вярващите и гостите, като ги лъхаше с гъстите кълба дим, които вдъхваше от пурата си, и ги благославяше, подавайки им чаша ликьор сякаш за някакъв съкратен евхаристичен ритуал. Ние тримата също коленичихме и отпихме от чашите: забелязах бутилката, от която прислужникът наливаше пиетето - беше "Дюбоне", но се постарях да го поглъщам така, сякаш е еликсирът на живота. На подиума атабаките бяха вече започнали глухо да барабанят, а посветените запяваха химн в чест на Ешу и на Помба Жира: "Сеу Транка Руас е Можуба! Е Можуба, е Можуба! Сете Енкрусиядас е Можуба! Е Можуба, е Можуба! Сеу Марабо е Можуба! Е Можуба, е Можуба! Сеу Тирири е Можуба! Е Можуба, е Можуба! Ешу Велудо е Можуба! А Помба Жира е Можуба!"

Пристъпиха към окадяването, което главният паи-де-санто извърши с помощта на една кадилница сред задушлив мирис на индиански тамян и със специални химни към Ошала и към Носа Сеньора.

Атабаките учестиха ритъма и "конете" нахлуха в пространството пред олтара, изпадайки постепенно под омаята на транса.

Между жените имаше няколко европейки. Алие ни посочи една блондинка, германска психоложка, която от няколко години вече участвувала в ритуалите. Всичко била опитала, но ако човек не е предразположен, както каза Алие, ако не е "предопределен", няма смисъл: така и не достигала до транса. Танцуваше със зареян в празното пространство поглед, докато атабаките не даваха почивка нито на нейните, нито на нашите нерви, кълба лютив дим заливаха залата и задушаваша и публика, и участници, удряйки всички, предполагам, и естествено мен, право в стомаха. Но това ми се беше случвало и в школата по самба в Рио, познавах психологичната сила на музиката и шума, същата, под чието влияние изпадат нашите умопобъркани в съботните дискотеки. Германката танцуваше с широко отворени очи, стремеше се към самозабрава с всяко истерично движение на своите крайници. Малко по малко другите дъщери на светеца изпадаха в екстаз, отмятаха назад глави, люлееха телата си, плаваха сред морето на самозабравата, а тя, скована, разстроена, полуразплакана като човек, който отчаяно се стреми към оргазъм, се мятеше вбесена, че нищо не се случва. Мъчеше се да изгуби контрол над себе си, но го усещаше във всеки миг, нещастната тевтонка, носеща добре темперираното чембало в кръвта си.

А в това време предопределените вече извършваха своя скок в неизвестното, крайниците им се вдървяваха, погледите им ставаха безжизнени, движенията - все по-машинални, но не безсмислени, защото изразяваха природата на силата, която ги обладаваше: едни размахваха ръце встрани с длани надолу, сякаш плаваха, други се виеха. Прислужниците ги покриваха с бели ленени платна, за да отделят от погледите на тълпата онези, в които се вселяваха най-прекрасните духове...

Някои от "конете" разтърсваха силно телата си, а тези, които бяха обладани от претос вельос, пухтяха глухо - хъм-хъм-хъм, танцувайки с тяло, превито одве като старци с бастуни, и с долна челюст издадена напред, сякаш бяха беззъби, от което страните им хлътваха. Обладаните от кабокрос пък

ревяха силно като воители в атака - Яхоу!, а прислужниците се стараеха да удържат онези, които не можеха да управляват получените свише сили.

Барабаните биеха, димът се издигаше във вече наситения с пушек въздух. Държах под ръка Ампаро и изведнъж усетих, че се изпотява, тялото й затрепери, устните й се разтвориха.

- Не се чувствавам добре, прошепна ми.

- Искам да изляза.

Алие забеляза, че става нещо, и ми помогна да я изведа. Вечерният въздух я освежи.

- Ще се оправя, каза.

- Сигурно съм яла нещо. И тези миризми, горещината...

- Не е вярно, изрече паи-де-санто, който ни бе проследил навън.

- Вие имате способности на медиум и реагирахте на ритуала, аз ви наблюдавах.

- Глупости! - извика Ампаро и добави още нещо на език, който не разбирах.

Видях, че паи-де-санто пребледня или по-точно посивя, както се казва в приключенските романи за хората с черна кожа.

- Глупости, повдига ми се, яла съм нещо, което не е трябвало... Моля ви се, оставете ме да глътна малко въздух. Вие влизайте. Предпочитам да съм сама, не съм толкова безпомощна.

Послушахме я, но като влязох, след паузата на открито, миризмата, барабаните, потта, която вече обливаше всички тела, и самият нечист въздух ми подействуваха като глътка алкохол на човек, който се връща към пиенето след дълго въздържание. Прокарах ръка по челото си и някакъв старец ми подаде "агогон", малък позлатен музикален инструмент, нещо като триъгълник, но със звънчета, по които се удряше с пръчица.

- Качете се горе, побутна ме към подиума той.

- Свирете, ще ви стане по-добре.

В този съвет се съдържаха истинска хомеопатична мъдрост. Удрых по "агогона", като се стремях да следвам ритъма на барабаните, и постепенно започнах да усещам как се включвам в ритуала и участвайки в него, как започвам да го овладявам, пропъждах напрежението с движения на ръцете и краката, освобождавах се от това, което ме заобикаляше, като го предизвиквах и насърчавах. По-късно Алие щеше да заговори за разликата между тези, които знаят, и тези, които понасят.

Когато медиумите достигаха върха на трансa, прислужниците ги отвеждаха един по един встрани, слагаха ги да седнат, предлагаха им пури и лули. Вярващите, които не бяха постигнали обладаването, се спускаха към тях, коленичеха в краката им, шепнеха им, слушаха съветите им, получаваха благотворната порция дим, впускаха се в излияния, изживяваха облекчението. Някои дори изпадаха в нещо като начало на транс, който прислужниците окуражаваха, но не твърде усърдно, връщайки ги след това в тълпата, вече поукротени.

На "дансинга" танцуваха още много кандидати за екстаза. Германката се движеше неестествено, очаквайки да бъде обладана, но напразно. Някои бяха споходени от Ешу и лицата им се изкривяваха от злоба, ехидство, подлост, а телата им скачаха като разглобени.

И в този момент забелязах Ампаро.

Сега зная, че Хесед е сефира не само на красотата и любовта. Както разказваше Диоталеви, тя е и мигът, когато божествената същност се развихря и излива към своята безкрайна периферия. Тя е грижата на живите към мъртвите, но не може някой да не е казал, че е и грижата на мъртвите към живите.

Удряйки "агогона", бях престанал да следя какво става в залата, увлечен в това да контролирам себе си и да слушам музиката. Ампаро навярно се беше върнала от десетина минути и вероятно бе изпитала същото, което аз бях изпитал в първия миг. Но никой не ѝ беше дал "агогон", а и може би тя нямаше да го приеме. Призована от вътрешни гласове, тя се беше отказала напълно да им се противопоставя.

Видях я как се втурва сред танцуващите, как спира изведнъж и вирва неестествено глава нагоре с почти вдървена шия и как се оставя безпаметна на някаква сладострастна сарабанда с ръце, които недвусмислено предлагаха тялото ѝ.

- Помба Жира! Помба Жира! - завикаха неколцина, които с радост посрещаха чудото, защото тази вечер жената дявол още не се беше появила. - "О сеу манто е де велудо, ребордадо тодо ем оуро, о сеу гарфо е де прата, муйто гранде е сеу тезоуро... Помба Жира дас Алмас, вем тома чо чо..."

Не посмях да я спра. Може би ударите по металния триъгълник са ми попречили да се присъединя плътски към моето момиче или към хтоническия дух, който тя възплъщаваше.

Прислужниците се погрижиха за нея, наметнаха я с ритуалния плащ, подкрепяха я, докато трансът, краткотраен, но интензивен, постепенно затихваше. Отведоха я към един стол, когато вече беше плувнала в пот и дишаше с мъка. Отблъсна с жест тези, които се притекоха да ѝ искат пророчества, и се разплака.

Вечерта отиваше към своя край. Слязох от подиума и се спуснах към Ампаро, но там вече беше Алие и масажираше слепоочията ѝ.

- Какъв позор! - хлипаше тя.

- Не вярвах, не исках, но как можах да...

- Случва се, случва се, успокояваше я нежно Алие.

- Но тогава няма спасение, аз съм още робиня. Ти се махай! - обърна се гневно към мен.

- Аз съм една нещастна мръсна негърка, дайте ми господар, заслужавам си го!

- Случва се и с русокоси ахейци, утешаваше я Алие. - Такава е човешката природа...

Ампаро поиска да я заведем в тоалетната. Ритуалът вече приключваше. Сама посред залата, германката още танцуваше, след като бе проследила със завистлив поглед това, което се бе случило с Ампаро. Но вече се движеше само от упорство.

Ампаро се върна след десетина минути, докато ние се сбогувахме с пай-де-санто, който изразяваше задоволството си от големия успех на нашия първи контакт със света на мъртвите.

Алие караше колата мълчаливо във вече късния час и се готвеше да ни пожелае лека нощ, когато спря пред нашата къща. Но Ампаро заяви, че предпочита да се прибере сама.

- Защо не се поразходиш? - обърна се тя към мен.

- Върни се, когато съм заспала. Ще взема хапче. Извинете ме и двамата.

Казах ви, сигурно съм яла нещо лошо. Всички тези момичета сигурно са пили или яли нещо лошо. Мразя страната си. Лека нощ.

Алие разбра колко съм притеснен и ми предложи да отидем в някой от денонощните барове на Копакабана.

Мълчах. Алие почака да глътна питието си, след това наруши мълчанието и смущението:

- Расата или, ако искате, културата представляват част от нашето подсъзнание. Друга част се населява от образи-архетипове, еднакви за всички хора и за всички векове. Тази вечер атмосферата, настроението приспаха бдителността на всички ни, вие сам го усетихте. Ампаро смяташе, че е унищожила ориша в сърцето си, но изведнъж откри, че те се крият още по-дълбоко в нея. Не мислете, че за мен това е положително явление. Чували сте ме да говоря с уважение за тези свръхестествени енергии, които вибрират около нас в тази страна. Но не смятайте, че гледам с добро око ритуалите на обладаването. Не е едно и също да си посветен и да си мистик. Посвещаването, интуитивното приемане на тайнствата, което разумът може да обясни, е дълбинен процес, бавно преобразуване на духа и на тялото, което може да доведе до добиването на по-висши качества и дори до постигане на безсмъртието, но е нещо вътрешно, скрито. Не се проявява навън, бои се от чужди погледи и преди всичко е прозрение и дистанция. Затова Властелините на Света са посветени, но не се докосват до мистиката. Мистикът е за тях роб, място за проява на онова Нуминозо, чрез което се откриват симптомите на една тайна. Посветеният окуражава мистика, служи си с него, както вие си служите с телефона, за да установява връзка на разстояние, както химикът използва листчето лакмус, за да разбере, че на определено място действа някакво вещество. Мистикът е полезен, защото е театрален, външен. А посветените се познават единствено помежду си. Посветеният контролира силите, чието влияние мистикът понася. В този смисъл няма разлика между обладаването на "конете" и екстаза на света Тереса де Авила [178] и на свети Хуан де ла Крус [179]. Мистицизмът е демократично, ако не и демагогско явление, докато посвещаването е аристократично.

- Проява на разума, а не на плътта.

- В определен смисъл - да. Вашата Ампаро ожесточено е контролирала своя разум и не е внимавала в тялото си. Лаикът е по-слаб от нас.

Беше много късно. Алие ми съобщи, че напуска Бразилия. Остави ми адреса си в Милано.

Прибрах се вкъщи и намерих Ампаро да спи. Мушнах се тихо до нея в леглото, на тъмно, и цяла нощ не можах да мигна. Струваше ми се, че до мен лежи напълно непознато същество.

Сутринта Ампаро ми съобщи, че отива в Петрополис при някаква приятелка. Разделихме се смутени.

Замина с една платнена чанта и аз не я потърсих повече. След това ми писа кратко писъмце, твърде неясно. Обясняваше ми, че има нужда от време за размисъл. Не й отговорих.

Не изпитвах нито тъга, нито ревност, нито любовна мъка. Чувствувах ума си опразнен, хладен и гладък като алуминиева тенджерка.

Останах още една година в Бразилия, но вече с мисълта за връщането. Повече не видях Алие, нито пък приятелите на Ампаро. Прекарвах дълги часове на плажа, пусках хвърчила, които са изключително красиви там.

Бейделус, Детеймес, Адулекс, Метукгайн, Атине, Ффекс, Укуисуз, Гадикс, Сол. Veni cito cum tuis spiritibus [180].

("Пикатрикс", 1305, 152)

Пръсването на Съдовете. Диоталеви често ми беше говорил за късната кабастика на Исаак Лурия [181], в която се губи подреденото разчленяване на сефирите. Сътворението, казваше той, е резултат от божественото дихание, като учестеното дишане или действието на ковашкия мях.

- Великата астма на Бога - допълни Белбо.

- Опитай се да създадеш нещо от нищото. То може да стане само веднъж в живота. За да издуха света, както се духа стъклена колба, Бог трябва да направи усилие - да вдъхне и после да изпусне дългото светещо свистене на десетте сефири.

- Свистене или светлинен лъч?

- Бог духна и настана светлина.

- Масмедии.

- Но е било необходимо светлината на сефирите да се събере в съдове, които да издържат тяхната мощ. Съдовете, предназначени да поемат Кетер, Хохма и Бина, устояли на тяхната поразяваща сила, докато при по-ниските сефири, от Хесед до Йесод, светлина и дъх се слели в един удар, и то толкова силен, че съдовете се пръснали. Частиците светлина се разпилели по вселената и от тях се родила грубата материя.

- Пръсването на Съдовете е огромно бедствие, казваше с тревога Диоталеви.

- Няма по-невъзможно нещо за живеене от един несъвършен свят. Навярно още от създаването си космосът е носел някакъв недъг, който и най-мъдрите равнини не са могли да обяснят. Може би в момента, когато Бог е издишал, в първоначалния съд са останали капки мазнина, някаква материална утайка, ресхиму, и Бог вече се е излял заедно с тази утайка. Или пък раковините, келипот, първоначалата на разорението, подло са подготвяли своята клопка.

- Гадна паплач са тези келипот, коментираше Белбо, агенти на сатанинския доктор Дракула... И после?

- После, обясняваше търпеливо Диоталеви, в светлината на строгия съдник, Гевура, наричана още Пахад, Ужаса, сефирата, където според Исаак се проявява Сляпото Зло, раковините приемат реално съществуване.

- И са сред нас? - запита Белбо.

- Огледайте се, отвърна Диоталеви.

- Но излиза ли се оттам?

- По-скоро се влиза отново, каза Диоталеви.

- Всичко е еманация на Бога вследствие свиването на цимцума. Нашият проблем е да постигнем тиккуна, връщането, възстановяването на Адам Кадмон [182]. Тогава ще съградим отново цялото в равновесната структура на

парсуфим, или по-точно формите, които ще заместят сефирите. Въздигането на душата е като копъринена връв, благодарение на която искрената вяра ще намери пипнешком в мрака пътя към светлината. Така във всеки миг светът, комбинирайки буквите на Тората, се стреми към преоткриването на естествената форма, което ще му позволи да излезе от ужасяващия хаос.

И това правя аз сега, посред нощ, в неестествената тишина на тези хълмове. Но онази вечер в Перископа още се чувствавах обвит в лигавата слюнка на раковините, които усещах наоколо си, невидими студенокръвни охлюви, инкрустирани в кристалните съдове на Музея, скрити между барометри и ръждясали часовникови колела, застинали в глуха неподвижност. Мислех си, че ако е имало пръсване на съдове, първата пукнатина навярно се е получила онази вечер в Рио, по време на ритуала, но експлозията е станала при връщането ми в родината. Бавно, безшумно, така, както всички се озоваваме в тинята на грубата материя, където червейоподобни същества се разгъват в едно неистово съвкупление.

Върнах се от Бразилия, без да зная кой съм. Наближавах тридесетте. На тази възраст баща ми е бил вече баща, знаел е кой е и къде живее.

Докато аз бях далече от страната си, а в това време в Италия се бяха случили важни събития, живеех в един надъхан с невероятни неща свят, където новините от Европа пристигаха с ореола на легендата. Малко преди да напусна другото полукълбо, си позволих една разходка със самолет над горите на Амазония и в самолета ми попадна местен вестник, вероятно купен от някой пътник при кацането ни във Форталеса. На първата страница се мъдреше снимката на човек, когото познавах от времето, когато се наливаше с бялото вино на Пилад. Текстът отдолу гласеше: "Това е мъжът, който уби Моро".

Естествено, както разбрах по-късно, не той беше убил Моро. Ако имаше зареден пистолет, той по-скоро би стрелял в ухото си, за да провери как функционира. Просто се намирал в един апартамент, когато полицията нахлула, а там, под леглото, друг бил скрил три пистолета и два пакета експлозив. В нетрезво състояние седял на леглото, защото то било единствената мебел в тази стая, която група бивши участници в шестдесет и осма наели, за да задоволяват плътските си желания. Ако не е била украсена само с един афиш на "Инти Илимани" [183], тази стая можела да мине за обикновена гарсонiera. Един от групата бил свързан с някаква въоръжена организация, но останалите не знаели, че финансират такова гнездо. Така всички били задържани за една година.

Твърде неясна ми беше Италия от последните години. Бях я напуснал пред прага на големи сътресения, почти с чувство за вина, защото бях в момент на разчистване на сметки. Заминах в момент, когато можех да позная политическите позиции на всеки само по тона на гласа му, по строежа на фразата му, по определени цитати. Върнах се, но вече не разбирах кой с кого е. Не се говореше за революция; тези, които обявяваха, че са наляво, цитираха Ницше и Селин [184], а десните списания подкрепяха борбата за независимост на Третия свят.

Отидох в "Пилад", но се почувствах на чужда територия. Билярдът още стоеше, видях почти същите художници, но младежката фауна се бе променила. Научих, че някои от посетителите са открили школи за трансцендентална медитация и макробиотични ресторанти. Запитах дали някой не е открил заведение за умбанда. Не, явно бях изпреварил събитията, разполагах с още непознати знания.

За да поддържа "историческото" ядро, Пилад беше закупил още един

флипер стар модел, от тези, които вече приличаха на копия, направени от Лихтгънстейн [185], и се купуваха на едро от антикварите. Но до него, наобиколени от най-младите, бяха наредени други машини, със святкащи екрани, по които плаваха на ята механични ястреби, камикадзета на Космоса, или пък някоя жаба подскачаше напред-назад, издавайки пискливи звуци на японски. "Пилад" се беше превърнал в едно безумно мигане на зловещи светлини и може би пред екрана на Галактиката бяха преминали и пратениците на Червените бригади, изпълнявайки мисията си да събират привърженици. Но е трябвало да изоставят флиперите, защото, естествено, не може да се играе на флипер, когато на пояса си имаш пистолет.

Това го знаех от по-рано, от момента, когато проследих погледа на Белбо, който не се отделяше от Лоренца Пелегрини. Прозрях донякъде това, което Белбо бе разбрал много по-добре и което открих в един от неговите файлове. Лоренца не се споменава в него, но е ясно за кого става дума: само тя играеше на флипер по този начин.

име на файла: флипер

На флипер се играе не само с ръцете, но и със слабините. При флипера въпросът не е да спреш топчето, преди да хлътне в крайната дупка, нито да го изстреляш обратно до центъра с остър шут на защитник, а да го накараш да се забави най-горе, където светлинните мишени са по-нагъсто, като се отблъсква от една в друга, въртейки се объркано и бясно, но сякаш по твоя воля. А това се получава не чрез ударите на топчетата, а като предаваш трептения на цялата каса, и то така нежно, че флиперът да не ги усеща и да не се раздрусва целият. Това може да се прави само със слабините и по-точно с една игра на бедрата, така че слабините да не блъскат, по-скоро да се отъркват - като удоволствието от приближаването на оргазма. И всъщност ако тази се движи естествено, тласъкът се дава от седалищните мускули, но тъй нежно, че той достига до слабините вече притъпен както при билколечението, при което лечебният ефект е толкова по-силен, колкото по-дълго разклащаш течността в епруветката, прибавяйки все нови порции вода, докато веществото се разтвори окончателно в нея. И ето, слабините придават на касата съвсем слаб ток, флиперът реагира на този ток, без да нервничи, топчето тръгва привидно против инерцията, против гравитацията, против законите на динамиката, против хитрините на конструктора, който е искал то да се движи светкавично, и опиянен от своята собствена двигателна сила, остава да участва в играта за вечни времена. Но за цялото това майсторство са необходими женски слабини, при които между пубиса и ръба на игралната машина няма ерактилно гъбесто тяло, а само кожа, нерви и кости, стегнати в джинси, и сублимиран еротичен бяс плюс престорена фригидност, плюс безкористна приспособимост към чувствителността на партньора. Удоволствието да разпалваш неговото желание, без да прекаляваш със своето: амазонката трябва да докара флипера до лудост, наслаждавайки се на предчувствието, че след малко ще го изостави.

Мисля, че Белбо се е влюбил в Лоренца Пелегрини в момента, когато е разбрал, че тя може да му обещае едно недостижимо щастие. И смятам, че чрез

нея той започна да усеща еротичния характер на автомата, да разглежда машината като метафора на космическото тяло, а механичната игра - като талисман. Вече се опиваше от контакта с Абулафия и може би бе проникнат от духа на "Проекта Хермес". Без съмнение вече беше видял Махалото. Лоренца Пелегрини, не зная по каква логика, му обещаваха Махалото.

В началото ми беше необходимо усилие да се адаптирам наново към "Пилад". Малко по малко, и то не всяка вечер, в джунглата от чужди започнах да откривам близки лица, на оцелелите, макар и променени от усилието да покажат истинския си лик: един - служител в рекламна агенция, друг - данъчен консултант, трети - продавач в книжарница (но ако преди пласираше книги на Че Гевара, сега предлагаше будизъм, билколечение, астрология). Познах ги, малко фъфлеха, тук-там някой бял косъм, стиснали чашата уиски в ръка, и ми се стори, че беше същото "бейби" отпреди десет години, което бяха близали бавно-бавно в продължение на месеци.

- Какво правиш? Вече не идваш при нас, заговори ме един.

- Кой сте вие сега? - Погледна ме, сякаш не ме беше виждал сто години.

- Служите на държавата, така ли?

По-добре да си бях държал езика зад зъбите.

Реших да си измисля някаква работа. Съзнавах, че разполагам с доста знания, наистина разпокъсани, но бях в състояние да ги свържа помежду им само за няколко часа в някоя библиотека. Тъй като всеки човек трябваше да има някаква теория, при заминаването си аз страдах, че нямам такава. Когато се върнах, беше необходимо само да боравя с понятията и всички ме гледаха със зяпнала уста, а още по-добре беше, че това, което говорех, не беше актуално. Дори в университета, където се отбих да разбера дали няма някоя работа за мен. Залите бяха спокойни, студентите се мяркаха по коридорите като призраци, разменяйки си зле съставени библиографии. А аз умеех да правя библиографии.

Един ден някакъв четвъртокурсник ме взе за преподавател (преподаватели и студенти по онова време вече бяха на една възраст) и ме запита какво е написал онзи лорд Сандос, цитиран в лекцията за цикличните кризи в икономиката. Обясних му, че е герой на Хофманстал [186], а не икономист.

Същата вечер отидох на сбирка на стари приятели и се срещнах с едно момче, което работеше в издателство. Постъпил като редактор, след като издателството престанало да публикува романите на френските колаборационисти, за да се посвети на албански политически текстове. Открих, че още се издават политически книги, но вече в правителствената линия. И все пак от време на време публикували добри философски трудове. "Предимно класика" - уточни той и продължи:

- Впрочем ти, който си философ...

- Благодаря ти, но за съжаление не съм.

- Е, хайде, ти знаеше всичко по онова време. Сега преглеждам превода на един текст за кризата на марксизма и там има един цитат от някой си Анселм Кентърбърийски. Кой е той? Не го намерих дори в големия речник на авторите.

Обясних му, че става дума за Анселмо от Аоста, но че англичаните го наричат така, защото винаги се правят на интересни.

И тогава дойде просветлението: аз имах професия. Реших да основа агенция за културна информация.

Нещо като детектив в областта на знанието. Вместо да кисна по нощни

барове и кръчми, щях да посещавам библиотеки, книжарници, университети. И освен това да си стоя в кабинета, с крака на масата и картонена чаша уиски в ръка, купена от бакалницата на ъгъла. Звъни телефонът и ти казват:

- Превеждам книга и се зъпнах на някой си Мутакалмин. Не мога да го открия.

Ти също не го знаеш, но това не е важно. Искаш два дни срок. Отиваш в библиотеката, почваш да ровиш в каталозите, почерпваш с цигара чиновника от информационната служба, улавяш някаква следа. Вечерта каниш в бара един асистент по ислямистика, замайваш го с една бира и той ти дава търсената информация, ей така, за нищо. После се обаждаш на клиента:

- Мутакалимуните са радикални мюсюлмански теолози от времето на Авицена, твърдели, че светът е нещо като пращец от случайности и се споява във форми само при някакъв мигновен и случаен акт на божията воля. Достатъчно било Бог да се разсее за момент, и вселената щяла да се разпадне. Чиста анархия на атомите, без всякакъв смисъл. Стига ли ви? Търсих три дни, вие ще решите...

Имах късмет да намеря две стаички с кухня в една стара сграда, наистина доста далече от центъра, в която вероятно някога са се помещавали канцелариите на вече несъществуваща фабрика. Бяха я ремонтирали и превърнали стаите в множество малки апартаменти, които излизаха на дълъг коридор. Моят се намираше между една агенция за недвижими имоти и една лаборатория за препариране на животни ("А. Салон - таксидермист"). Приличаше на американски небостъргач от тридесетте години, чувствавах се като Марлоу, само дето няха остъклена врата. Намерих една кушетка за втората стая, първата до входа подредих като офис. В два шкафа започнах оттук-оттам да събирам енциклопедии, речници, справочници, каталози. По принцип бях решил да направя компромис със съвестта си и да приемам поръчки за дипломни работи на отчаяни студенти. Не беше трудно, трябваше само да отида и да препиша дипломните работи отпреди десет години. Освен това приятели от издателства ми пращаха ръкописи на чуждестранни книги за рецензии, естествено, най-неприятните и срещу минимално заплащане.

Но трупах опит, знания и нищо не изхвърлях. Събирах всичко. Не си мислех да вкарвам данните в компютър (точно тогава излизаха на мода и Белбо щеше да е сред пионерите), използвах най-занаятчийски методи, но си бях изработил нещо като памет, направена от тънки картончета с индекси. Кант... небулоза... Лаплас, Кант... Кьонигсберг... седемте моста на Кьонигсберг... теореми на топографията... Приличаше на онази игра на асоциации, при която само с пет междинни понятия трябва да преминеш от "салам" до "Платон". Например: салам - свиня - четина - четка - картина - идея - Платон. Фасулска работа. Дори най-идиотският ръкопис ми носеше двадесетина картончета за моята "верига на свети Антоний" [187]. Системата беше стройна; мисля, че беше същата, каквато използват тайните служби: няма по-важни информации, силата е в общата подредба и чак след това в откриването на връзките. Връзки има винаги, само да искаш да ги откриеш.

След като работих така около две години, се почувствах удовлетворен от себе си. Забавлявах се. А междувреме бях открил Лия.

в красив венец за своята глава.
(Данте, "Чистилице", XXVII, 100-102) [188]

Лия. Сега с отчаяние се сещам за нея, но можех да не я срещна никога и щеше да е по-зле. Бих искал да е тук, да ме държи за ръка, докато възстановявам етапите на моя провал. Защото тя ме беше предупредила. Но трябва да останат извън тази история, тя и детето. Надявам се, че ще отложат връщането си, че ще пристигнат, когато всичко е свършило, стига всичко най-сетне да свърши.

Беше 16 юли 1981 година. Милано постепенно се обезлюдяваше, справочната зала в библиотеката беше почти празна.

- Да знаете, че том 109 го взимам аз.
- Защо тогава сте го оставили на шкафа?
- Отидох до масата да си видя бележките.
- Това не е извинение.

И нагло отнесе въпросния том на своята маса. Седнах срещу нея и се помъчих да съзря лицето ѝ зад косите.

- Как успявате да четете, след като не е на азбуката на слепите?

Вдигна глава и аз не разбихах къде е лицето, къде - тилът ѝ.

- Какво? - попита.

- А, виждам прекрасно. Но за да го каже, повдигна косите си - имаше зелени очи.

- Имате зелени очи, казах.
- Май че да. Защо? Лошо ли е?
- О, не. Но пак ги скрихте.

Така започна.

- Яж, че си слаб като клечка, каза ми тя вечерта. В полунощ бяхме още в гръцкия ресторант близо до "Пилад" с почти разтопена свещ, забучена в гърлото на бутилка, и си бяхме разказали почти всичко един за друг. Упражнявахме сходни професии, тя проверяваше думи по енциклопедии.

Имах чувството, че трябва да ѝ кажа нещо. В дванадесет и половина отметна косите си, за да ме погледне по-добре, а аз насочих към нея показалец, като държах палеца си вдигнат, и казах: "Пум".

- Страшно, отвърна ми тя.
- И аз.

Така станахме плът от една плът и от онази вечер нататък за нея аз бях вече Пум.

Не можехме да си позволим нова къща, спях при нея, а тя често идваше при мен в офиса или ходеше "на лов", защото беше по-добра от мен в откриването на следите и умееше да ми подсказва ценни логически връзки.

- Струва ми се, че архивите за Розенкройцерите са полупразни, казваше ми тя.

- Трябва да ги погледна тези дни, това са записки от Бразилия...
- Не забравяй да ги свържеш с Йейтс [189].
- Че какво общо има Йейтс?

- Има общо, разбира се. Четох, че бил член на някакво розенкройцерско общество, наречено "Утринна звезда".

- Какво щях да правя без теб!

Отново започнах да посещавам "Пилад", защото представляваше нещо като борса на труда - там намирах клиенти.

Една вечер срещнах Белбо (през изминалите години, изглежда, беше ходил там рядко, но после отново бе зачестил, заради Лоренца Пелегрини). Не се беше променил, може би косите му бяха по-прошарени и бе отслабнал, но не много.

Срещата ни беше сърдечна, доколкото позволяваше неговата експанзивност. Разменихме няколко думи за старите времена, подминахме само с намек последното събитие, в което бяхме съучастници, и епистоларните му последствия. Комисарят Де Анджелис повече не се беше появил. Приключено дело може би.

Разказах му за новата си работа, която сякаш го заинтригува.

- Всъщност и на мен би ми било приятно да върша такова нещо. Сам Спейд на културата, двадесет долара на ден плюс разноските...

- Но не пристигат тайнствени очарователни дами и никой не ми говори за Малтийския сокол [190] - отвърнах.

- Не се знае, никога не се знае. Забавлявате ли се?

- Дали се забавлявам? - възкликнах. И цитирайки неговите думи, продължих:

- Това е единственото, което ми се струва, че мога да правя добре.

- Точка за вас, отвърна.

Видяхме се и още веднъж, разказах му за бразилските си преживявания, но изглеждаше разсеян, повече от преди. Когато Лоренца Пелегрини я нямаше, погледът му беше забит във вратата, а когато Тя беше там и нервно се разхождаше из бара, той следеше движенията ѝ. Една вечер, малко преди затварянето на заведението, ми каза, без да ме гледа:

- Знаете ли, може би ще имаме нужда от вас, но няма да е за дребна справка. Ще имате ли възможност да ни отделите няколко следобеда например?

- Защо не? За какво става дума?

- Едно металургично предприятие ни поръча книга за металите. Повече изображения, отколкото текст. Популярно издание, но сериозно. Нали разбирате от какъв род - металите в историята на човечеството, от желязната ера до сплавите на космическите ракети. Трябва ни човек, който да обиколи библиотеките и архивите и да намери красиви илюстрации, стари миниатюри, гравюри от миналия век, знам ли? За топенето, за гръмоотвода...

- Добре, ще дойда утре.

В това време към нас се приближи Лоренца Пелегрини.

- Ще ме изпратиш ли?

- Защо аз тази вечер? - запита Белбо.

- Защото ти си мъжът на моя живот.

Изчерви се, както можеше да се изчерви той, гледайки още по-встрани. Каза ѝ:

- Има свидетел. - После се обърна към мен: - Аз съм мъжът на нейния живот. Лоренца.

- Здравейте.

Стана и ѝ прошепна нещо.

- Какво общо има? - запита тя.

- Попитах те дали ще ме закараш с колата до къщи.

- А-ха - каза той.

- Извинявайте, Казобон, трябва да стана шофьор на такси за жената на не се знае чий живот.

- Луд човек - каза тя нежно и го целуна по бузата.

Позволете ми междуременно да дам един съвет на своя бъдещ или настоящ читател, който наистина е меланхоличен: не трябва да търси симптоми или прогнози в частта, която следва, за да не се смути и в крайна сметка да извлече повече вреда, отколкото полза, прилагайки това, което чете, към себе си, както правят повечето меланхолици.

(Р. Бъртън, "Апология на меланхолията", Оксфорд, 1621, Въведение)

Беше ясно, че по някакъв начин Белбо е свързан с Лоренца Пелегрини. Не знаех доколко и от кога. Дори файловете на Абулафия не ми помогнаха да възстановя историята.

Например файлът за доктор Вагнер няма дата. Белбо познаваше доктор Вагнер още преди да замина и сигурно е поддържал връзка с него и след като започнах да сътруднича на "Гарамонд". Следователно вечерята можеше да е била както преди, така и след деня, за който си спомням. Ако го е предхождала, разбирам смущението на Белбо, необяснимото му отчаяние.

Доктор Вагнер - австриец, който преподаваше в Париж (затова и тези, които го обожаваша, произнасяха името му по френски - "Вагнеер"), от около десет години редовно беше канен в Милано от две групи бивши революционери. Оспорваха си го и, разбира се, всяка група тълкуваше по свой начин неговата мисъл. Така и не разбрах как и защо този прочут учен се съгласява да бъде финансиран от екстрапарламентаристи. Теориите на Вагнер нямаха, така да се каже, "цвет" и ако пожелаеше, той можеше да бъде поканен от университети, клиники, академии. Мисля, че щеше да приеме такава покана, защото беше по същина епикуреец и искаше царски хонорари. Частните домакини не можеха да предложат повече средства от институциите, а за доктор Вагнер това означаваше пътуване в първа класа, луксозен хотел плюс такси за лекции и семинари, съобразени с неговата тарифа на терапевт.

А защо двете групи бяха намерили източник на идеологическо вдъхновение в теориите на Вагнер, това беше друг въпрос. Но в тези години психоанализата на Вагнер изглеждаше достатъчно деконструктивна, диагонална, либидинална, некартезианска, че да подсказва теоретични тласъци на революционната дейност.

Трудно беше обаче да бъде разяснявана на работниците и може би затова двете групи в определен момент бяха принудени да избират между работниците и Вагнер и избраха Вагнер. Беше издигната идеята, че новият субект на революцията не бил пролетарият, а девиантът [191].

- Вместо пролетарият да бъде превърнат в девиант, по-лесно е да се пролетариализират девиантите, особено като се имат предвид цените на доктор Вагнер, каза ми един ден Белбо.

Революцията на вагнерианците беше най-скъпата революция в световната история.

Издателство "Гарамонд", финансирано от Института по психология, беше издало в превод един сборник по-ранни есета на Вагнер, твърде специализирани, но отдавна вече изчерпани от книжарниците и следователно много търсени от почитателите му. Вагнер беше дошъл в Милано за премиерата на книгата си и по този повод бе влязъл във връзка с Белбо.

име на файла: доктор Вагнер

Сатанинският доктор Вагнер
Двадесет и шести епизод

Кой в тази сива утрин на

По време на лекцията възразих. Сатанинският старец без съмнение се подразни, но не се издаде. Дори отговори така, сякаш искаше да ме спечели.

Приличахме на пчела и цвете. Един гений не може да търпи някой да не го обича и трябва да прелъсти веднага този, който не е съгласен с него, така че да бъде заобичан. Той успя, аз го заобичах.

Но явно не ми прости, защото същата вечер ми нанесе смъртоносен удар. Без да го съзнава, инстинктивно. Без всякакъв умисъл се постара да ме спечели и без всякакъв умисъл реши да ме накаже. С цената на деонтологията ме психоанализира безплатно. Подсъзнанието хапе дори своите господари.

Историята на маркиз Дьо Лантенак от "Деветдесет и трета година" [192]. Корабът на вандейците плава сред бурята недалеч от брега на Бретан, изведнъж едно от оръдията се откъсва от постаментата си и докато корабът се клати и тресе, започва едно лудешко пързаяне и огромната машинария застрашава да продъни и горната, долната палуба. Един канонер (уви, точно този, по чиято вина оръдието не е било закрепено здраво), проявявайки невиджана храброст, се хвърля с железен лост в ръка направо под чудовището, което насмалко не го смазва, успява да го спре, застопорява го и го изтегля до гнездото, спасявайки по този начин и кораба, и екипажа, и мисията. Страшилището Лантенак строява хората си на мостика за тържествена литургия, възхвалява подвига на смелчагата, сваля от шията си високо отличие, слага го на неговата шия и го прегръща, докато екипажът реве към небето своето "ура".

След това Лантенак, железен, си спомня, че онзи, награденият, е виновникът за нещастията, и заповядва да го разстрелят.

Блестящ е този Лантенак, добродетелен, справедлив и неподкупен! По същия начин постъпи с мен и доктор Вагнер, почете ме с приятелството си и ме уби, поднасяйки ми истината

и ме уби, откривайки ми какво всъщност искам

и ми откри от какво се боя, като се стремя към него.

Историята, която започва в малкия бар. Желание да се влюбиш.

В периодите, когато усещаш желание да се влюбиш, трябва да внимаваш къде стъпваш: все едно, че си изпил еликсир от тези, които те карат да хлътнеш по първото срещнато същество. Може да е и птичечовка.

Защото имах нужда точно тогава, когато бях престанал да пия. Връзка между черен дроб и сърце. Една нова любов е добър повод да се пропиеш отново. Някой, с когото да скиташ по барове. Да се чувствуваш добре. Срещите в бара са кратки и сякаш откраднати. Барът обещава дълго и сладостно очакване през целия ден, докато най-сетне се скриеш в здрача сред кожените кресла. В шест следобед няма никой. Мърлявата клиентела ще

пристигне по-късно, заедно с пианиста. Да се избере съмнителен американски бар, празен по това време. Сервитьорът пристига едва след третото повикване и вече носи поредното мартини.

Мартинито е съществено. Не уиски, а мартини. Течността е бяла, вдига чашата и виждаш момичето зад маслинката. Разлика между любимата, видяна през коктейла мартини, за който конусовидната чаша е твърде малка, и любимата, видяна през широката чаша на джин-мартини с лед; лицето ѝ се разчленява в прозрачния кубизъм на ледените късчета, а ефектът се удвоява, ако доближите двете чаши и всеки опре чело о студа на своята. С малката чаша не става.

Краткият час в бара. После чакаш трескаво следващата среща. В несигурност.

Който се влюбва по баровете, няма нужда от жена изцяло за себе си. Други двама са ви освободили време, за да бъдете заедно.

Неговият образ. Даваше ѝ пълна свобода, пътуваше много. Неговата подозрителна либералност. Мога да се обадя и посред нощ. Той вдига слушалката, а тебе те няма. Казва ми, че си излязла, и тъй като съм се обаждал, дали не съм знаел къде си. Единствените мигове на ревност. Но по този начин отнемах и Чечилия от саксофониста. Да обичам или да смятам, че обичам, като вечен жрец на древна мъст.

Нещата се усложниха със Сандра. Тя си даде сметка, че хлътвам много в историята. Съвместният ни живот беше станал напрегнат. Трябва да скъсаме? Добре, да скъсаме. Не, чакай, да поговорим още малко. Няма смисъл, така не може да продължава. Изобщо всичко зависеше от Сандра.

При любовта по баровете проблемът е не с кого се сваляш, а с кого се разделяш.

Следва вечерята с доктор Вагнер. На лекцията беше дал на някакъв провокатор следната дефиниция за психоанализата: "Какво е психоанализата ли? Ами когато между мъжа и жената... драги приятели... работата не върви."

Спорехме за двойките, за развода като илюзия на законността. Мислейки за своите проблеми, аз се включих с жар в спора. Увлякохме се в игри на диалектика, говорехме предимно ние, докато Вагнер мълчеше - забравяхме, че оракулът е сред нас. И тогава със замислен вид, с лека подигравка и с тъжовна апатичност сякаш се включваше в разговора с някакво соло вън от темата, каза (мъча се да си спомня точните му думи, но всъщност те са се врязали така в паметта ми, че не е възможно да греша):

- В цялата си практика не съм имал нито един пациент, който да е бил невротизиран от собствения си развод. Причина за дискомфорт е винаги разводът на Другия.

Дори когато говореше, доктор Вагнер произнасяше "Другия" с главно "Д". Факт е, че аз подскочих като ухапан от змия.

Виконтът подскочи като ухапан от змия.

Хладна пот ороси челото му.

Баронът го наблюдаваше иззад ленивите спирали на дима от тънката си руска цигара.

- Искате да кажете, че човек изпада в криза не поради развода със собствения си партньор, а поради възможния или невъзможен развод на третото лице, което е причинило кризата на първоначалната двойка? - запитах аз.

Вагнер ме изгледа със смаяния вид на лаик, който среща за първи път в живота си умствено изостанал човек. Запита ме какво съм искал да кажа.

В действителност каквото и да бях искал да кажа, не го бях формулирал добре. Опитах се да илюстрирам мисълта си. Взех от масата един нож и го сложих до вилицата.

- Ето тук сме аз, Меки Ножа, женен за нея, Вилицата. А тук има друга двойка - тя, Лъжичката, омъжена за Ножчето. Сега аз, Меки Ножа, смятам, че страдам, защото трябва да напусна моята Вилица, а не бих искал. Обичам Лъжичката, но нямам нищо против тя да си живее със своето Ножче. Всъщност обаче вие, доктор Вагнер, ми казвате, че страдам, защото Лъжичката не се разделя с Ножчето, така ли?

Обръщайки се към друг сътрапезник, Вагнер отвърна, че никога не бил казал подобно нещо.

- Как да не сте го казвали? Казахте, че никога не сте виждали човек, невротизиран от собствения си развод, а само от развода на другия.

- Може и да е така, не си спомням - отегчено махна с ръка Вагнер.

- Щом сте го казали, не сте ли искали да се разбере това, което разбрах аз?

Вагнер замлъкна за няколко минути.

Докато сътрапезниците чакаха, без дори да преглъщат, той направи знак да му наляят чаша вино, огледа внимателно течността на светлината и най-сетне проговори:

- Щом вие сте го разбрали така, значи сте искали да го разберете така.

После се обърна на другата страна, заяви, че било много топло, затананика някаква оперна ария, размахвайки гризината, сякаш дирижираше далечен оркестър, прозя се, концентрира вниманието си върху сметановата торта и накрая, след нов пристъп на онемяване, поиска да бъде откаран в хотела.

Другите ме изгледаха, сякаш аз бях провалил симпозиума, от който трябваше да се роди Окончателното Слово.

А в действителност аз бях чул да говори Истината.

Обадих ти се. Беше вкъщи, с Другия. Прекарах безсънна нощ. Всичко беше ясно: не можех да понасям ти да бъдеш с него. Сандра не ме интересуваше.

Последваха драматични месеци, в които ти досаждах, преследвах те, за да попреча на твоето съжителство с Другия, убеждавах те, че го ненавиждаш. Ти започна да се караш с него, Другият започна да става взискателен, ревнив, не излизаше вечер, а когато пътуваше, се обаждаше по два пъти на ден, че и посред нощ. Една вечер те удари. Ти ми поиска пари, защото беше решила да избягаш. Изтеглих от банката малкото, което притежавах. Ти напусна брачното ложе, замина на планина с някакви приятели, без да оставиш адрес. Другият ми се обаждаше отчаян и ме питаше къде си, аз не знаех, но изглеждаше, че лъжа, защото му беше заявила, че го изоставяш заради мен.

Когато се върна, ти ми съобщи вълнувана, че си му писала писмо за раздяла. В този момент се запитах какво щеше да стане между мен и Сандра, но ти не ми остави време да се разтревожа. Призна ми, че си се запознала с някакъв тип, който имал белег на бузата и апартамент в цигански стил. Че си решила да отидеш при него.

- Не ме ли обичаш вече?

- Напротив, ти си единственият мъж в живота ми, но след това, което се случи, имам нужда да изживея нещо друго, не се дръж като дете, опитай се да ме разбереш, всъщност напуснах мъжа си заради теб, остави хората да живеят както им харесва.

- Както им харесва ли? Искаш да кажеш, че отиваш при друг?

- Ти си интелектуалец, при това с леви убеждения, не се дръж като

мафиот. Хайде, скоро ще се видим.

Всичко това дължа на доктор Вагнер.

37

Онзи, който разсъждава за четирите неща, по-добре да не се е раждал: това, което е отгоре, това, което е отдолу, това, което е преди, и това, което е след.

(Талмуд, "За празниците" 2, 1)

Появих се в "Гарамонд" точно онази сутрин, когато инсталираха Абулафия и когато Белбо и Диоталеви се бяха задълбочили в своите умотворения около името на Бог, а Гудрун наблюдаваше скептично мъжете, които внасяха това ново и тревожно присъствие сред прашните купчини ръкописи.

- Седнете, Казобон, ето тук е папката за тази наша история на металите.

Останахме сами и Белбо започна да ми показва проекти за раздели, макетирани страници. Трябваше да прочета текстовете и да намеря илюстрации. Изброих няколко милански библиотеки, които според мен бяха доста богати.

- Няма да е достатъчно - възрази Белбо.

- Ще трябва да посетите и други места. Например в Музея на Науката в Мюнхен има превъзходна фототека. После в Париж е Музеят на Уменията и Занаятите. Ако имах време, бих отишъл аз.

- Толкова ли е добър?

- Изключителен. Тържеството на машината в една готическа църква...

Поколеба се, започна да подрежда книжа на масата, сякаш за да не придава прекалено голяма тежест на своето откритие, после продължи:

- Там се намира Махалото.

- Какво махало?

- Махалото. Нарича се Махалото на Фуко.

Описа ми го точно така, както го видях в събота. А може би в събота го видях така, защото Белбо ме бе подготвил за тази представа. Тогава не проявих особен ентузиазъм и Белбо ме погледна, като че бях човек, който пред Сикстинската капела пита дали това е всичко.

- Атмосферата е като в църква, но ви уверявам, че човек изпитва много особено чувство. Мисълта, че всичко се движи и че само там, горе, съществува единствената неподвижна точка във вселената... За този, който не е вярващ, това е един начин да открие Бога, без обаче да изоставя своето неверие, защото става въпрос за Нулевия Полюс. Знаете ли, за моето поколение, което преглътна толкова разочарования, това може да е утешително.

- Моето преглътна повече, говоря за поколението.

- Въобразявате си. Не, за вас това е бил само кратък период. Пяхте бунтовни песни, озовахте се във вихъра на бурята. Скоро ще ви мине. За нас беше различно. Отначало фашизмът, макар че го изживяхме по детски, както се възприема приключенски роман, но безсмъртните съдби бяха опорна точка. После опорната точка на Съпротивата, особено за хора като мен, които я наблюдаваха отстрани и я превърнаха в ритуал на растителността, завръщането

на пролетта, най-дългия ден... После за някои Бог, за други работническата класа, а за мнозина и двете. Беше утешително за един интелектуалец да мисли, че работникът съществува, красив, здрав, силен, готов да преобрази света. А пък и вие го видяхте - работникът още съществува, но класата - не. Вероятно са я унищожили в Унгария. И пристигнахте вие. За вас беше естествено може би и се превърна в празник. За моите връстници - не, това беше равносметката, угризенията, покаянието, преобразяването. Ние бяхме неуспелите, докато вие успяхте да донесете ентузиазма, смелостта, самокритиката. За нас, които тогава бяхме тридесет и пет-четиридесетгодишни, се превърна в надежда, унизителна, но все пак надежда. Трябваше да станем като вас с цената на това да започнем всичко отначало. Захвърлихме вратовръзките и костюмите, за да нахлузим вехти канадки, някои напуснаха работа, за да не служат на господарите...

Запали цигара и се престори, че играе на самоирония, за да оправдае това, че се бе увлякъл.

- И отстъпихте по всички линии. Ние, с нашите опити да получим опрощение, не се съгласявахме да измисляме реклами за кока-кола, защото бяхме антифашисти. Задоволявахме се с мизерните заплати в "Гарамонд", защото книгата поне е демократична. А вие сега, за да си отмъстите на буржоата, които не успяхте да обесите, им продавате видеокасети и електронни игри, залъгвате ги със зен и изкуството да се поддържа мотоциклет [193]. Наложихте им абонамент за вашето издание на мислите на Мао и с парите от него отидохте да си купите фишеци за празниците на "новото изкуство". Без да се срамувате. През целия си живот ние сме се срамували. Вие ни измавихте, оказа се, че не сте представлявали никаква чистота, били са само младежки пъпки. Накарахте ни да се чувствуваме като червеи, защото няхахме смелост да застанем лице в лице с боливииската жандармерия, а след това стреляхте в гърба на нещастниците, които минаваха по улицата. Преди десет години ни се случваше да излъжем, за да ви измъкнем от затвора, но вие лъжехте, за да изпращате в затвора своите приятели. Ето затова ми харесва тази машина: тя е глупава, не вярва в нищо, не ме кара да вярвам, подчинява ми се, аз като съм глупав, и тя е глупава, тя или той, няма значение. Това се казват почтени отношения.

- Аз...

- Вие сте невинен, Казобон. Избягали сте, вместо да мятате камъни, дипломирали сте се, вместо да стреляте. И въпреки това преди няколко години се чувствувах изнудван от вас. Да се разберем, нищо лично. Въпрос на поколения. Но когато миналата година видях Махалото, разбрах всичко.

- Всичко какво?

- Почти всичко. Вижте, Казобон, дори Махалото е фалшив пророк. Гледаш го, вярваш, че е единствената неподвижна точка в космоса, но ако го откачиш от тавана на Музея и го пренесеш в някоя кръчма, пак ще работи. Има и други като него - едно в Ню Йорк, в сградата на ООН, едно в Сан Франциско, в Научния музей, а сигурно и другаде. Махалото на Фуко е неподвижно и земята се върти наоколо му, където и да се намира то. Всяка точка на вселената е неподвижна, стига да закачиш на нея Махалото.

- Както Бог е навсякъде.

- В известен смисъл да. Затова ме вълнува Махалото. Обещава ми безкрая, но на мен оставя отговорността да реша къде искам да го сложа. По този начин не е достатъчно да боготвориш Махалото там, където е. Трябва освен това отново сам да вземеш решение и да потърсиш по-добра точка. Но въпреки това...

- Въпреки това?..

- Въпреки това... Не ме взимате на сериозно, нали, Казобон? Не мога да остана спокоен, ние сме хора, които не бива да бъдат взимани на сериозно... Та казвах, въпреки това човек има чувството, че може да закачи Махалото където си иска, но то никога няма да проработи, докато там, в Музея, върви идеално... А ако във вселената съществуват специални точки? Тук например, на тавана на тази стая? Не, никой няма да ни повярва. Необходима е атмосфера. Не зная, може би непрекъснато търсим правилната точка, тя трябва да е тук някъде, до нас, но ние не знаем, а за да я открием, трябва да си вярваме... Както и да е, да вървим при господин Гарамонд.

- За да окачим Махалото?

- О, глупости. Да вървим да вършим сериозни неща. За да ви платя, трябва шефът да ви види, да ви пипне, да ви подуши и да каже, че сте подходящ. Елате шефът да ви пипне, може да ви излекува от скрофула [194].

38

Таен Майстор, Съвършен Майстор, Майстор по Призвание, Управител на Строежите, Избраник на Деветимата, Кавалер на Соломоновия свод или Майстор на Деветия свод, Велик Шотландец на Свещения Купол, Рицар на Изтока или на Меча, Принц на Йерусалим, Рицар на Изтока и на Запада, Принц Рицар на Розата и Кръста и Рицар на Орела и на Пеликана, Велик Първосвещеник или Върховен Шотландец на Небесния Йерусалим, Почетен Велик Майстор на Всички Ложи (пожизнено), Пруски Рицар и Патриарх от Ноевото Племето, Рицар на Кралската Алебарда или Принц на Ливан, Принц на Скинията, Рицар на Медната Змия, Принц на Милосърдието или на Милостта, Велик Командор на Храма, Кавалер на Слънцето или Принц Поклонник, Рицар на Свети Ендрю Шотландски или Велик Магистър на Светлината, Висш Избраник Кадош, Кавалер на Белия и Черния Орел.

(Висши титли на масонството при Древния и Всеприет Шотландски ритуал).

Минахме по коридора, изкачихме три стъпала и влязохме през остъклената врата. Изведнъж се озовахме в съвсем различен свят. Ако помещенията, в които бях влизал до този момент, бяха тъмни, прашни, претъпкани, това, което виждахме, приличаше на малка уютна приемна във ВИП-а на летище. Дискретна музика, изискани мебели, бледосини стени, по които висяха фотографии, представящи как господата с лица на депутати връчват крилата Нике на господата с лица на сенатори. Върху елегантна масичка артистично бяха разхвърляни, като в зъболекарски кабинет, няколко списания с потъмнели страници - "Литературен изказ", "Поетичен атанор", "Роза и Тръни", "Свободен стих". Изобщо не ги бях виждал и чак после разбрах защо: разпространяваха се само сред клиентите на "Мануцио".

Ако в началото си бях помислил, че съм проникнал в директорското отделение на "Гарамонд", то бързо трябваше да осъзная заблудението си. Намирахме се в помещенията на друго издателство. При входа на "Гарамонд" имаше малка тъмна витрина, окачена не на най-видно място, с последните публикувани книги. Но книгите на "Гарамонд" бяха скромни, още неразрязани и с ненатрапчиви сивкави корици - трябваше да наподобяват френските университетски издания, отпечатани на хартия, която пожълтява за няколко години, подсказвайки, че авторът, особено ако е млад, ги е публикувал

отдавна. Там имаше и друга витринка, осветена отвътре, в която бяха изложени книги на издателство "Мануцио", някои разтворени - бели корици, елегантни, отпечатани на хартия тип оризова, с красив едър шрифт.

Поредиците на "Гарамонд" носеха сериозни и тежки имена като "Хуманитарни изследвания" или "Философия", докато поредиците на "Мануцио" бяха озаглавени с нежни и поетични изрази: "Цветето, което не откъснах" (поезия), "Непознати земи" (проза), "Часът на Олеандъра" (в нея бяха включени заглавия от рода на "Дневник на едно болно момиченце"), "Великденски остров" (струва ми се, есеистика), "Новата Атлантида" (последната публикувана книга се казваше "Освободеният Кьонигсберг - Въведение във всички бъдещи метафизики, които биха могли да се представят като двойна трансцендентална система и наука за феноменалната воля"). На всички корици се виждаше емблемата на издателството: пеликан под палма, и мотото: "Имам това, което давам".

Белбо ми каза няколко най-обща думи: господин Гарамонд просто притежавал две издателства. През следващите дни си дадох сметка, че преходът между "Гарамонд" и "Мануцио" е предназначен само за вътрешно ползуване. Официалният вход на "Мануцио" беше откъм улица Маркезе Гуалди, а вонящият свят на улица Синчеро Ренато отстъпваше пред чистите фасади на тази улица, пред широките ѝ тротоари и входовете с асансьори от алуминий. Никой не би допуснал, че един апартамент в стара къща на улица Синчеро Ренато е свързан само чрез три стъпала със сграда на улица Гуалди. За да получи разрешение, господин Гарамонд явно се бе потрудил доста, навярно бе използвал връзките на един от своите автори, началник в кметството.

Бяхме приети веднага от госпожа Грация, ласкава достопочтена дама, шалче от модна къща, костюм в същия цвят като стените, която ни покани с дежурна усмивка в салона с глобуса. Салонът не беше много голям, но напомняше залата в Палацо Венеция [195] с глобуса на входа и махагоновото писалище на господин Гарамонд в дъното, който сякаш го гледаше с обърнат наопаки бинокъл. Гарамонд ни направи знак да се приближим. Притеснявах се. По-късно, при влизането на Де Губернатис, Гарамонд щеше да стане и да тръгне насреща му и с този израз на сърдечност щеше да подчертае още повече висшето си благоволение, защото посетителят първо щеше да види как той прекосява салона и после, хванат под ръка от домакина, щеше да го прекоси още веднъж и сякаш по чудо пространството за него щеше да се удвои.

Гарамонд ни покани да седнем срещу писалището и се държа сърдечно и прямо.

- Доктор Белбо ми каза добри неща за вас, доктор Казобон. Имаме нужда от сериозни сътрудници. Както вече сте разбрали без съмнение, не става дума за назначаване, не можем да си го позволим. Ще получите добра компенсация за усърдието си, бих казал, за предаността си, защото нашата работа е мисионерска.

Съобщи ми една сума, изчислена по определен норматив, която тогава ми се стори разумна.

- Чудесно, драги Казобон. - Спести ми титлата, защото вече му бях подчинен.

- Тази история на металите трябва да стане прекрасна, бих казал дори много красива. Популярна, достъпна, но научно издържана. Трябва да смайва читателя, но в научно отношение. Ще ви дам пример. В проекта чета, че съществува една сфера, как се наричаше, а, да, Магдебургска - две плътно доближени полукълба и между тях вакуум. Закачат ѝ два впряга нормандски коне, единия от едната, другия от другата страна, но двете полукълба не се

отделят. Добре, но това е научно съобщение. А вие трябва да го измерите измежду другите, които не са толкова любопитни. И след като го намерите, трябва да откриете изображението - фреска, картина, каквото и да е. Съответстващо на епохата. И го слагаме на цяла страница, цветно.

- Има една гравюра, казах. - Знам я.

- Виждате ли? Браво! На цяла страница, цветна.

- Щом е гравюра, значи е чернобяла - възразих.

- Така ли? Още по-добре, тогава ще е чернобяла. Точността си е точност. Но на златен фон. Трябва да смае читателя, да го накара да почувствува именно този ден, в който е направен експериментът. Ясно ли е? Научно, реалистично, увлекателно. Науката може да се използва, за да впримчи читателя. Има ли нещо по-зрелищно, по-драматично от Мари Кюри, която се прибира вкъщи и в тъмнината вижда флуоресцентната светлина. Боже господи, това пък какво е?... Бил е въглеродородът, флогистонът или там както го наричат. И ето, Мария Кюри открива радиоактивните лъчи. Ефектът да се подсили. Като се придържаме към истината.

- Но какво общо имат радиоактивните лъчи с металите? - запитах.

- Че нямат ли?

- Може и да имат.

- Е, тогава? От гледна точка на металите може да се преобърне с главата надолу целият свят на знанието. Как решихме да озаглавим книгата, Белбо?

- Мислехме за нещо сериозно, от рода на "Металите и материалната култура".

- И трябва да бъде сериозно. Но още по-привлекателно, с една дреболия, която да казва всичко... Да речем... Например "Световна история на металите". Нали участвуват и китайците?

- Да, разбира се.

- Значи е световна. Не е рекламна уловка, истина си е. А може и "Чудесното приключение на металите".

Точно тогава госпожа Грация съобщи, че е пристигнал командор Де Губернатис. Господин Гарамонд се поколеба за миг, погледна ме с подозрение, но Белбо му направи знак, сякаш за да му каже, че вече може да ми има доверие, и Гарамонд нареди да поканят госта, като стана да го посрещне.

Де Губернатис беше с двуреден костюм, значка на ревера, писалка в джобчето, сгънат вестник в единия джоб на сакото и папка под мишница.

- Скъпи командоре, заповядайте, нашият приятел Де Амброзиис ми разказа за вас, за вашия живот, отдаден на Отечеството. И за тайния ви поетичен талант, така ли е? Хайде, покажете ми това съкровище, което държите тук... Ще го предам на моите главни редактори.

Покани го да седне на едно от креслата пред отрупаното с книжа писалище и погали с треперещи от нетърпение ръце папката, която му бе връчена.

- Не говорете, зная всичко. Идвате от Випитено, велик и благороден град. Животът ви е бил отдаден на служба в митниците. А тайно, ден след ден, нощ след нощ, сте запълвали тези страници, вдъхновени от демона на поезията. Ех, поезията... Изгаряла е младостта на Сафо и е подхранвала старините на Гьоте... Лекарство, казвали гърците, отрова и лек. Естествено, трябва да прочетем това ваше творение. Изисквам най-малко три рецензии, една вътрешна и две на консултанти (анонимни, съжалявам, но са много известни имена...). Издателство "Мануцио" не публикува нито една книга, без да е абсолютно сигурно в качеството ѝ, а качеството, вие го знаете по-добре

и от мен, е нещо неуловимо, трябва да бъде открито с шесто чувство, понякога книгата има несъвършенства, грапавини - дори Итало Звево [196] е писал лошо, ще възразите, но за бога, все пак се чувствуват мисълта, ритъмът, силата. Зная, не е нужно да ми го казват, още при първия поглед върху тези страници усещам нещо, но не желая да оценявам сам, макар че колко пъти, о, наистина, колко пъти! - рецензиите са били хладни, докато аз съм бил заплепен, защото не може един автор да бъде отхвърлен, без човек да е влязъл, както се казва, в синхрон с него. Ето например, отварям наслуки този ръкопис и погледът ми попада на стих: "като наесен отслабнали ресници". Хубаво е, не зная как е другото, но чувствавам духа, долавям образа, понякога текстовете действуват по този начин, един екстаз, едно опиянение... И така, драги приятелю, ако човек можеше да прави това, което иска! Но издателската дейност също е производство, най-благородното, разбира се, но все пак производство. А знаете ли колко струват днес печатът, хартията? Погледнете, погледнете днешния вестник, докъде се е покачила цената на Уол Стрийт. Ще кажете, това не ни засяга? Обаче ни засяга. Знаете ли, че плащаме данъци дори за склада? Аз не продавам, а те облагат дори непроданото. Плащам дори за неуспеха, голготата на гения, който филистерите не признават. Тази хартия например, много е тънка, ще ми разрешите да отбележа, щом сте си позволили да пишете върху най-качествена хартия, чувствува се поетът, драскачът би използвал най-грубата, за да заблуди око и обърка духа, но тази поезия извира от сърцето и о, словата са тежки като камъни и могат да преобърнат света, та казвам, тази ваша тънка хартия на мен ми се струва като хартия за банкноти.

Извън телефонът. По-късно щях да разбера, че Гарамонд е натиснал копчето, скрито под писалището, и госпожа Грация го е свързала с несъществуващ събеседник.

- Скъпи маестро! Как?... О, чудесно! Прекрасна новина, истински празник. Всяка ваша нова книга е събитие... Разбира се, издателство "Мануцио" ще е щастливо, трогнато, нещо повече, радостно да ви има сред своите автори. Видяхте какво писаха вестниците за вашата последна поема. Достойна за Нобеловата награда. Вие обаче изпреварвате времето. Големи усилия положихме да продадем три хиляди екземпляра...

Командор Де Губернатис пребледня - три хиляди екземпляра за него бяха цифра, за която не можеше и да мечтае.

- Успях да покрия разходите. Ако знаехте колко души имам тук, зад стъклената врата... Днес, за да възвърна разходите по една книга, ми е необходим тираж от поне десет хиляди, но за щастие повечето наши книги се продават в по-голям тираж, но това са писатели, как да кажа, с друго призвание, Балзак е продавал книгите си като топъл хляб. Пруст е също толкова велик, но ги е публикувал за своя сметка. Вие ще влезете в антологите и ще ви преподават в училище, но няма да попаднете на будките по гарите, така е било и с Джойс, който също като Пруст е публикувал книгите си на свои разноски. Аз мога да си позволя да издавам книги като вашите само по една на две-три години. Ще ми дадете срок от три години...

- Последва дълга пауза. На лицето на Гарамонд се изписа мъчително притеснение.

- Как? На ваши разноски? Не, не е въпрос за цифрата, цифрата може да се задържи... Там е работата, че "Мануцио" не използва... Разбира се, ще кажете, че Джойс, Пруст... Да, разбирам... Още една изстрадана пауза.

- Добре, ще поговорим. Аз бях откровен с вас, вие сте нетърпелив, да направим това, което се нарича "joint venture" [197], както ни учат

американците. Заповядайте утре и ще уточним нещата... Моите почитания и още веднъж благодаря...

Гарамонд като че се събуждаше от сън. Притисна с длани очите си, после изведнъж сякаш се досети за присъствието на госта:

- О, извинете. Беше един Писател. Истински писател, може би един от Великите. И тъкмо затова... Понякога се чувствавам унизително, когато упражнявам тази професия. Ако не беше призванието... Но да се върнем към вашия ръкопис. Казахме си всичко, ще ви пиша, да речем, след около месец. Ръкописът остава тук, в добри ръце.

Командор Де Губернатис си тръгна, без да каже нито дума повече. Имаше чувството, че е влязъл в ковачницата на славата.

39

Кавалер на Полукълбата, Принц на Зодиака, Върховен Философ-Херметик, Висш Командор на Небесните Тела, Върховен Жрец на Изида, Принц на Светия Хълм, Философ на Самотраки, Титан на Кавказ, Отрок на Златната Лира, Кавалер на Истинния Феникс, Кавалер на Сфинкса, Върховен Мъдрец на Лабиринта, Принц на Брама, Таен Пазител на Светилището, Архитект на Тайнствената Кула, Върховен Принц на Свещената Завеса, Тълкувател на Йероглифите, Доктор на Орфическите Науки, Пазител на Грите Огъня, Хранител на Неизказуемото Име, Върховен Едип на Великите Тайни, Любим Пастор на Оазиса на Тайнствата, Доктор на Свещения Огън, Кавалер на Сияйния Триъгълник.

(Титли на Древния и Първичен ритуал на Мемфис-Мизраим)

"Мануцио" беше издателство за "сефета".

Едно "сефе" на жаргона на "Мануцио" представляваше... Но защо използвам минало време? "Сефетата" съществуват още, там всичко си продължава, сякаш нищо не е станало, само аз вече отправям всичко в едно ужасно далечно минало, защото това, което се случи онзи ден в кораба на църквата "Сен Мартен-де-Шан", изглеждаше като разкъсване на времето, като разместване на вековете, а може би го усещах така, защото изведнъж онзи ден остарях с десетилетия или пък защото ужасът, че Те ще ме заловят, ме кара да говоря, като че възстановявам историята на една разлагаща се империя, потопен във великия басейн с разрязани вени, очаквайки да се удавя в собствената си кръв...

"СФ" е автор със Собствено Финансиране и "Мануцио" беше от онези издателства, които в англосаксонските страни се наричат "vanity press". Цени - най-високи, административни разходи - никакви. Гарамонд, госпожа Грация, счетоводителят, наричан административен директор и настанен в килерчето в дъното на коридора, и Лучано, инвалидът експедитор, в големия склад в приземния етаж.

- Така и не разбрах как Лучано успява да опакова книгите само с една ръка - каза ми веднъж Белбо - Може би си помага със зъби. От друга страна, не опакова кой знае колко, експедиторите в нормалните издателства изпращат книги на книжарниците, докато Лучано изпраща само на авторите. "Мануцио" не се интересува от читателите. Важното е, както казва господин Гарамонд, авторите да не ни изневерят. Без читателите можем да оцелеем.

Белбо се възхищаваше от господин Гарамонд. Смяташе, че той притежава сила, каквато на него му липсваше.

Системата на "Мануцио" беше много проста. Няколко реклами в местните всекидневници, специализираните списания и провинциалните издания, особено тези, които бързо фалираха. Рекламни пространства от средна големина, с портрет на автора и няколко силни думи: "Един извисен глас в нашата поезия" или "Новата проза на автора, който създаде "Флориана и нейните сестри".

- В този момент мрежата е опъната, обясняваше ми Белбо и "сефетата" се улавят на гроздове, ако в мрежата могат да се улавят гроздове, но неуместните метафори са характерни за авторите на "Мануцио" и аз съм се заразил от тях, извинявайте.

- И после?

- Вземете случая Де Губернатис. След един месец, след като нашият клиент се е измъчил от напрежение, господин Гарамонд му се обажда по телефона и го кани на вечеря заедно с неколцина писатели. Срещата е в един арабски ресторант, много специален, без никаква фирма отвън, звъни се на входа и си казваш името на портиера. Обстановка луксозна, интимна светлина, екзотична музика. Гарамонд стиска ръката на управителя, говори на "ти" със сервитьорите и връща бутилки, защото годината не го задоволявала, или казва: извинявай, драги, но това не е кускусът, който се яде в Маракеш. Де Губернатис е представен на комисаря Кай, началник на всички аерогари, но по-важното - изобретател, апостол на косморанто, езика на вселенския мир, чиято граматика сега се обсъжда в ЮНЕСКО. След това се запознава с професор Едикойси, талант на разказвач, лауреат на "Петруцелис дела Гатина" за 1980 година, но също и светило в медицината. От колко години преподавате, професоре? Други времена, тогава наистина учението беше сериозна работа. И нашата изключителна поетеса, милата Олинда Медзофанти Сасабети, авторката на "Непорочни трепети", навярно сте ги чели.

Белбо ми довери, че дълго време се е питал защо всички "сефета" от женски пол се подписват с две фамилни имена - Лаурета Солимени-Кавалканти, Дора Арденти-Фиама, Каролина Пасторели-Чефал. Защо известните писателки имат само една фамилия, с изключение на Айви Комптън-Бърнет [198], други дори само презиме - Колет, а една самофинансираща се авторка да се нарича Олинда Медзофанти-Сасабети? Защото истинският писател пише от любов към своето произведение и не се интересува дали ще бъде познат с някакъв псевдоним - вижте Нервал. Докато "сефето" иска да бъде признат от близките си, от жителите на квартала, в който живее, както и на квартала, в който е живял преди. При мъжа е достатъчна фамилията, но при жената не, защото някои хора я познават като госпожица, други - като омъжена. Затова използва и двете имена...

- С една дума, вечер, изпълнена с интелектуални преживявания. Де Губернатис ще добие впечатление, че е изпил коктейл от ЛСД. Ще слуша клюките на сътрапезниците, ще научи забавната история за великия поет, за когото се знаело, че е импотентен и че и като поет не струвал кой знае колко, ще хвърли няколко изпълнени с вълнение погледа върху новото издание на "Енциклопедия на прочутите италианци", която Гарамонд неочаквано ще извади, показвайки една страница на комисаря Кай ("Виждате ли, скъпи, и вие влязохте в Пантеона, о, напълно справедливо!").

Белбо ми показва тази енциклопедия.

- Преди час изядохме едно конско, но никой не е невинен.

Енциклопедията я правим главно ние двамата с Диоталеви. Кълна ви се, не е заради повишаване на заплатите. Няма по-забавно нещо на света и всяка

година трябва да се подготвя новото допълнено издание. Работата протича горе-долу по следната схема: в една буква се слагат един известен писател и едно "сефе", проблемът е да се спазва стриктно азбучният ред и да не се хаби много място за прочутите писатели. Ето ви например буквата "Л".

ЛАМПЕДУЗА, Джузепе Томази ди (1889-1959). Сицилиански писател, живял дълго непризнат и станал известен едва след смъртта си с романа "Гепардът".

ЛАМПУСТРИ, Адеодато (1919). Писател, преподавател, воин (бронзов медал за храброст в Източна Африка), философ, разказвач, поет. Утвърждава се като една от най-значимите фигури в италианската литература на нашия век. Дебютира през 1959 г. с първата част от многообхватния триптих "Братя Кармаси", белязан със суров реализъм и поетичен патос - историята на едно семейство рибари от Лука. Тази творба, отличена през 1960 г. с наградата "Петруцелис дела Гатина", е последвана от "Удостоените" и "Пантерата с очи без ресници", които дори повече от гореспоменатото произведение съдържат епичната сила, поразяващото поетическо въображение, лиричния дъх, характерни за този неповторим автор. Усърден функционер във Военното министерство, Л. е уважаван като изградена личност, примерен баща и съпруг, изтънчен оратор.

- Този Де Губернатис, обясни Белбо, сигурно ще пожелае да бъде включен в енциклопедията. Винаги е твърдял, че славата на прочутите творци е фалшива. Че е конспирация на приятели критици. Но преди всичко ще разбере, че е влязъл в семейството на писатели, които са същевременно директори на обществени ведомства, банкови чиновници, аристократи, съдии. С един замах той ще увеличи кръга на познанствата си и ако трябва да иска някаква услуга, ще знае към кого да се обърне. Господин Гарамонд притежава властта да извади Де Губернатис от провинцията и да го изстреля към върховете. В края на вечерята Гарамонд ще му прошепне на ухото да мине на другата сутрин в редакцията.

- И той ще отиде ли?

- Мога да се закълна. Ще прекара безсънна нощ, мечтаейки за величието на Адеодато Лампустри.

- А после?

- После, на сутринта, Гарамонд ще му каже: "Снощи не посмях да говоря с вас, за да не засегна другите. Какво прекрасно нещо, не става дума за възторжените, бих казал дори положителни рецензии, но аз самият прекарах цяла нощ над тези страници. Книга за литературна награда. Велика, велика!" Ще се върне към писалището, ще удари с длан ръкописа, вече омачкан, изгъркан от влюбените погледи поне на трима рецензенти и ще се втрени в "сефето" озадачен. "Какво ще правим?" "Какво ще правим?", ще попита и Де Губернатис. А Гарамонд ще отвърне, че по въпроса за стойността на ръкописа изобщо няма спор, но е ясно, че е нещо, което е изпреварило времето си, а що се отнася до тиража, не може да стигне повече от две хиляди, две хиляди и петстотин най-много. За Де Губернатис и две хиляди биха били напълно достатъчни, за да покрие всички, които познава. "Сефето" не мисли в планетарни мащаби или по-точно неговата планета е съставена от познати лица, съученици, директори на банката, колеги учители, о. з. полковници. Все хора, които "сефето" желае да влязат в неговия поетичен свят, дори такива, които не го искат, като кварталния касапин или кмета например... Пред опасността Гарамонд да се дръпне, след като всички вкъщи, в градчето,

в работата знаят, че е представил ръкописа си на голям издател в Милано, Де Губернатис ще си направи сметките, може да си изтегли всички спестявания от банката, да вземе заем от работата, да поиска кредит, да продаде малкото държавни облигации, които притежава - целта оправдава средствата. Предлага плахо да участва в разходите. Гарамонд ще се престори на смутен. Не било прието "Мануцио" да... Но все пак... Е, добре, така да бъде, убедихте ме, всъщност и Пруст, и Джойс са били принудени да се подчинят на жестоката действителност. Засега ще отпечатаме две хиляди, а после ще стигнем до десет. Сметнете, двеста екземпляра за вас, безплатно, за да ги разпратите на приятели, двеста за редакциите, защото искаме да вдигнем такъв шум в пресата, като че ли става дума за "Вечната Амбър", хиляда и шестстотин за книжарниците. Над тези, естествено, никакви права за вас, а ако книгата върви, допечатваме и тогава получавате вашите дванадесет процента.

След това видях типовия договор, който Де Губернатис, вече в пълен авторски шемет, щеше да подпише, без дори да го прочете, докато административният директор щеше да хленчи, че господин Гарамонд е определил много ниска сума. Десет гъсто изписани страници, пълни с клаузи - преводи в чужбина, радио-, телевизионни и кино-драматизации, издания на Брайл за слепи, резюмета в "Ридърс дайджест", гаранции в случай на процеси за обида, редакторски поправки само със съгласие на автора, компетентност на Градския съд в случай на спор.

"Сефето" трябваше да стигне изтощен, с вече зареян в мечтите за слава поглед, до най-смъртоносните клаузи, в които се казва, че десет хиляди е максималният тираж, но не се говори нито за минималния, нито за това, че сумата, която трябва да се заплати, не е обвързана с тиража (за това е имало само устна уговорка), нито пък за най-важното, че след една година издателят има право да изпрати непродадените екземпляри за претопяване, освен ако авторът не ги изкупи на половин цена. Подпис.

Лансирането щеше да бъде грубиянско. Съобщение за пресата от десетина страници, с биография и критическо есе. Никакви задръжки - така или иначе, в редакциите на вестниците всичко това щеше да отиде в кошчето. Реално отпечатване: хиляда екземпляра на коли, от които само триста и петдесет подвързани. Двеста за автора, петдесетина за второстепенни книжарници, петдесет за провинциалните списания и тридесетина, да чукаме на дърво, за вестниците, в случай че им остане един ред между другите новополучени книги. Неподвързаните щяха да се изпратят като дарение за болници и затвори, от което става ясно защо първите не изчеряват, а вторите не превъзпитават.

През лятото щеше да пристигне наградата "Петруцелис дела Гатина", основана от Гарамонд. Всичко разноски: храна и хотел за журито, два дни, и статуетка на Самотракийската Победа от месинг. Поздравителни телеграми от авторите на "Мануцио".

И накрая, година и половина по-късно, щеше да настъпи мигът на истината. Гарамонд щеше да му пише: "Драги приятелю, за съжаление аз се оказах прав - вие сте изпреварили времето си с половин век. Рецензиите сами сте видели, с лопата да ги ринеш, награди и високи оценки от критиката - то се знае. Но твърде малко продадени книги, уви, читателите още не са дорасли. Принудени сме да освободим склада, следвайки клаузите на договора (приложен). Или за претопяване, или ще се възползвате от правото си да ги купите на половин цена."

Де Губернатис полудява от мъка, роднините го утешават, хората не те разбират, ех, ако беше от техните и бе намазал нечия лапа, щяха да пишат за

теб и в "Кориере дела сера", истинска мафия, трябва да се бориш. От твоите екземпляри са ти останали само пет, а има още толкова важни личности, които би могъл да ощастливиш. Не бива да позволяваш своята книга да отиде за претопяване и да се превърне в тоалетна хартия, ще видим колко ще съберем, няма да са пари на вятъра, един път се живее, ще кажем, че можем да изкупим сто и петдесет, за другите - sic transit gloria mundi [199]. В издателството са останали 650, неподвързани, господин Гарамонд дава за подвързване 500 и ги изпраща с наложен платеж. Накратко, авторът е заплатил щедро разходите за 2000 екземпляра, "Мануцио" е отпечатал 1000 и е подвързал 850, от които 500 платени двукратно. Петдесетина автори годишно и "Мануцио" приключва винаги със солиден актив.

И без угризения: разпространява щастие.

40

Страхливецът мре приживе сто пъти...
(Шекспир, "Юлий Цезар", II, 2) [200]

Винаги съм забелязвал контраста между благоговението, с което Белбо работеше за своите авторитетни книги в "Гарамонд", стремейки се да подготвя издания, с които да се гордее, и пиратството, с което не само допринасяше за оплитането на нещастниците в мрежата на "Мануцио", но и изпращаше на улица Гуалди онези, които смяташе, че са недостойни за "Гарамонд". Както например се готвеше да направи с полковник Арденти.

Работейки с него, често се бях питал защо приема това положение. Мисля, че не беше заради парите. Достатъчно добре владееше професията си, за да може да си намери по-добре платена работа.

Дълго смятах, че го прави, за да усъвършенствува познанията си за човешката глупост, и то като идеален наблюдател. Това, което той наричаше глупост, неуловимия паралогизъм, натрапчивия делириум, облечен в непоклатима обосновка, го очароваше и той непрекъснато го повтаряше. Но и то беше маска. Забавляваше се не той, а Диоталеви, може би с надеждата, че в някоя книга на "Мануцио" един ден ще открие непозната комбинация на Тората. Само заради играта, заради забавата, заради шегата и любопитството се включих и аз, особено след като Гарамонд лансира "Проекта Хермес".

За Белбо нещата са стояли по друг начин. Разбрах го, след като се разрових в неговите файлове.

име на файла: отмъщение, жестоко отмъщение

Винаги става така. Дори да има хора в редакцията, ме хваща за реверите, приближава лицето си до моето и ме целува. Целува ме както играе на флипер.

Знае, че се притеснявам. Но ме излага.

Никога не лъже.

- Обичам те.

- Ще се видим ли в неделя?

- Не, имам уговорка с един приятел...

- Искаш да кажеш с приятелка?

- Не, с приятел. Ти го познаваш, онзи, дето беше с мен в бара миналата седмица. Обещах му, как искаш да го излъжа?

- Не го лъжи, но не ме прави на... Моля те, сега имам среща с един автор.

- Новооткритият гений ли?

- Не, един нещастник, който трябва да бъде унищожен.

Нещастник, който трябва да бъде унищожен.

Отидох в "Пилад" да те взема. Чаках те дълго, после тръгнах сам, иначе щях да пристигна, когато вече затваряха галерията. Там ми казаха, че сте отишли в ресторанта. Престорих се, че разглеждам изложбата, дотолкова изкуството е отряло от времето на Хьолдерлин [201]. Докато намеря ресторанта, изгубих още двадесет минути, защото собствениците на галерии винаги избират ресторанти, които ще се прочуят един месец по-късно.

Ти беше там, сред познатите лица, а до теб седеше мъжът с белега. Ти не се смути нито за миг. Погледна ме съучастнически и едновременно с това - как успяваш? - предизвикателно, сякаш казваше: "Е, и?" Нахалникът с белега ме измери с очи, като че аз бях нахалникът. На другите им беше ясно, чакаха какво ще стане. Може би трябваше да намеря повод да се скарам. Щях да бъда победител, дори ако той се беше опитал да ме удари. Всички знаеха, че си с него, за да ме провокираш. Независимо от това дали щях да предизвикам разправия, или не, моята роля беше предопределена. При всяко положение аз играех театър.

Щом ще е театър, казах си, избирам изгънчената комедия.

Включих се весело в разговора, надявайки се, че ще се възхитят от моето самообладание.

Единственият, който се възхити, бях аз.

Човек е страхливец, когато се чувствава страхливец.

Отмъстителят с маска. Като Кларк Кент ще лекувам младите непризнати гении и като Суперман [202] ще наказвам старите основателно непризнати гении. Ще правя всичко, за да използвам тези, които не са имали смелост като мен и не са съумели да се ограничат с ролята на зрители.

Възможно ли е? Да прекараш живота си, като наказваш тези, които никога няма да разберат, че са били наказани? Искал си да станеш Омир? Готово, нищожество, ела ми тук.

Ненавиждам тези, които се опитват да ми продават илюзии за любов.

Когато си спомним, че Даат се намира в точката, в която Бездната пресича Средния Стълб, че на връх Средния Стълб е Пътеката на Стрелата... и че там се намира и Кундалини, ще разберем, че в Даат се крие тайната на раждането и прераждането, ключът към появата на всяко нещо, осъществяваща се чрез разграничаването на двойките противоположности и тяхното сливане в нещо Трето.

(Даян Форчън, "Мистичната Кабала", Лондон, "Братство на Съкровената Светлина", 1957, 7, 19)

Но аз не трябваше да се занимавам с "Мануцио", а само с чудесното приключение на металите. Впуснах се в търсене из миланските библиотеки. Най-напред се залавях с учебниците, картотекирах заглавията от библиографиите им и така стигах до старите томове, в които можех да намеря прилични илюстрации. Няма нищо по-тъпо от това да илюстрираш главата за космическите пътешествия със снимка на последната американска ракета. Господин Гарамонд ме бе научил, че в най-лошия случай трябва да предложи ангел от Гюстав Доре.

Събрах куп любопитни репродукции, но не бяха достатъчно. Когато се подготвя илюстрирана книга, за да се избере едно добро изображение, трябва да се отхвърлят най-малко десет. Получих разрешение да замина за четири дни в Париж. Нямах да ми стигнат, за да обиколя всички архиви. Заминах заедно с Лия, пристигнахме в четвъртък, а влакът ни за връщане беше в понеделник вечерта. Направих грешка, че оставих Музея на занаятите за понеделник - оказа се, че точно понеделникът е почивният му ден. Много късно, пръснах се от яд.

Белбо се намръщи, но бях събрал толкова интересни неща, че решихме все пак да ги покажем на господин Гарамонд. Той разгърна репродукциите, много от които бяха цветни. После погледна фактурите и подсвирна:

- Скъпичко. Ние сме мисионери, работим за културата, разбира се, но не сме Червеният кръст, нещо повече, не сме УНИЦЕФ. Трябваше ли да купувате всичко това? Ето например този мустакат господин по гашета, дето прилича на Д'Артанян, заобиколен от разни магии и козирози, кой е, да не е Фантомас?

- Това са първите стъпки на медицината. Влиянието на зодиака върху различните части на тялото със съответните билки, включително минералите и металите. Учението за космическите точки. От времето, когато не са били ясни границите между магия и наука.

- Любопитно. А тази винетка какво значи? "Мойсеева философия". Какво общо има Мойсей, не е ли прекалено древен?

- Това е диспутът за unguentum armarium или мазило срещу рани. Прочути медици цели петдесет години са спорили дали намазването на оръжието, с което е бил нанесен ударът, може да затвори раната.

- Луди хора. И на това са му викали наука?

- Не в смисъла, който разбираме ние. Спорили по този въпрос, защото отскоро били открити чудесата на магнетизма и били убедени, че съществува въздействие от разстояние. Както твърдяла и магията. И тогава, щом е въздействие от разстояние... Разбирате ли, грешили са, но Волт и Маркони - не. Какво са електричеството и радиовълните, ако не въздействие от разстояние?

- Я виж ти! Браво на нашия Казобон. Наука и магия, които вървят ръка за ръка, така ли? Велика мисъл. Можем да я използваме, махнете малко от тези отвратителни машинарии и сложете повече Фантомасовци. Може разни демонични изображения, знам ли, и то на златен фон.

- Не бих искал да прекаляваме. Все пак това е чудесното приключение на металите. Странностите ще стоят добре само ако имат връзка с контекста.

- Чудесното приключение на металите трябва да бъде преди всичко история на неговите грешки. Слагаме една хубава щуротия и в текста отдолу пишем, че е невярно. Но все пак е съществувала и читателят се увлича, защото разбира, че и великите личности са откачали понякога като него.

Разказах им една странна история, която ми се случи в Париж, на един булевард край Сена, недалеч от кея Сен-Мишел. Бях влязъл в една книжарница, която още от симетричните си витрини изваждаше на показ своята

шизофреничност. От едната страна се виждаха книги за компютри и за бъдещето на електрониката, а от другата - само окултни издания. Така беше и вътре: Ай Би Ем и Кабала.

- Невероятно, възкликна Белбо.

- Напротив, логично, възрази Диоталеви. - И най-малко ти, Якопо, би трябвало да се учудваш. Светът на машините се стреми да преоткрие тайната на сътворението: букви и цифри.

Гарамонд не се обади. Беше сплел пръсти, като че се молеше, а очите му бяха обърнати нагоре. После плясна с ръце.

- Всичко, което казахте днес, потвърждава една моя мисъл отпреди няколко дни... Но всяко нещо по реда си, трябва да помисля още малко. Вие обаче действувате. Bravo, Казобон, ще преразгледаме договора ви, вие сте много ценен сътрудник. И бутайте, бутайте там повечко Кабалистика и компютри. Компютрите се правят със силиций, нали?

- Да, но силицийт не е метал, а металоид.

- Не се формализирайте. Няма голяма разлика... Компютри и Кабала.

- Която не е метал - настоях.

Изпрати ни до вратата. На раздяла ми заяви:

- Драги Казобон, издателската дейност е изкуство, а не наука. Да не ставаме революционери. Времето им е минало. Повечко Кабала. А, да, по въпроса за фактурата, позволих си да зачеркна спалния вагон. Не от скъперничество, надявам се, че ми вярвате, а защото изследователството е свързано, как да кажа, с известна доза спартански дух. Иначе човек губи стимул.

Извика ни отново няколко дни по-късно. Каза на Белбо, че имал посетител, с когото искал да ни запознае.

Явихме се. Гарамонд ни чакаше в компанията на дебел господин с лице на тапир, руси мустачки под големия животински нос и отсъстваща брадичка. Стори ми се, че съм го виждал някъде, после си спомних: беше професор Браманти, чиято лекция бях слушал в Рио, майсторът или там каквото беше на Ордена на Розенкройцерите.

- Професор Браманти твърди, каза Гарамонд, че за един интелигентен и чувствителен към културните изисквания издател моментът е подходящ да създаде една поредица, посветена на окултните науки.

- За... "Мануцио" ли? - запита Белбо.

- А за кой? - усмихна се хитро господин Гарамонд.

- Професор Браманти, който между другото ми е препоръчан от един прекрасен приятел, доктор Де Амичис, автора на великолепните "Хроники на зодиака", публикувани от нас тази година, се оплаква, че малкото съществуващи поредици в тази област почти винаги са дело на несериозни, непросветени, повърхностни, нечестни, некоректни, нещо повече - безотговорни издатели, и не могат да отразят богатството, дълбочината на изследванията в тази област...

- Времената са на зрели за такава преоценка на "неактуалната" култура след провала на утопиите на съвременния свят, добави Браманти.

- Свята истина, професоре. Простете нашето, не бих казал, невежество, но да речем, нашата несигурност по този въпрос, но какво имате предвид, като казвате "окултни науки"? Спиритизъм, астрология, черна магия?

При последните думи Браманти вдигна ръце към небето.

- О, моля ви! Това са приказки за наивници. Аз ви говоря за наука, макар и окултна. Разбира се, и за астрология, ако трябва, но не за да

предричат на машинописката, че в неделя ще срещне мъжа на мечтите си. Говоря за сериозна студия върху деканите например.

- Разбирам. Научно. Темата е в нашия обсег. Но бихте ли желали да бъдете по-изчерпателен?

Браманти се отпусна в креслото си, обиколи с поглед целия салон, сякаш търсеше астрално вдъхновение.

- Естествено, мога да ви дам някой пример. Бих казал, че идеалният читател на подобна поредица трябва да бъде привърженик на Розенкройцерите и следователно специалист *in magiam, in astrologiam* и т.н., изобщо по некромантия, пиромантия, хидромантия, хаомантия и по сродните лечебни науки, за да цитирам книгата на Азот, за която се говори във "Философският порив". Но знанието на посветения обхваща други области - физиогнозията, която засяга окултните физика, статика, динамика и кинематика, астрологията или езотеричната биология, както и изследването на духовете в природата, херметичната зоология и биологичната астрология. Добавете и космогнозията, която изследва астрологията, но в астрономически, космологичен, физиологичен, онтологичен аспект, или антропогнозията, която изучава хомологичната анатомия, прорицателските науки, физиологията на флуидите, психургията, социалната астрология и историческия херметизъм. След това съществуват квалитативната математика или както вие казвате, аритмологията... Но тук са нужни сериозни елементарни познания по космография на невидимото, магнетизъм, видения, сънища, флуиди, психометрия и ясновидство, и изобщо, изучаването на останалите пет хиперфизични сетива, а да не говорим за хороскопичната астрология, която избива в израждане на знанието, когато не се провежда с необходимата прецизност. Тук, разбира се, не влизат физиогномиката, четенето на мисли, пророческите изкуства (тарок, мимика) чак до най-висшите степени като оракулството и екстаза. Изисква се достатъчно богата информираност по флуидистките похвати, алхимията, спагириката, телепатията, екзорцизма, церемониалната магия и магията за призоваване на духове, елементарната теургия... За истинския окултизъм бих посъветвал изучаване в областта на ранната Кабала, браминството, гимнософията, науката за йероглифите от Мемфис...

- Тамплиерската феноменология - вметна Белбо.

Браманти засия.

- Разбира се. Но пропуснах, преди това са нужни известни понятия по некромантия и магьосничество на небелите раси, ономанция, ясновидски бяс, тавматургия, внушение, йога, хипнотизъм, сомнамбулизъм, химия на живака... Вронски съветва по отношение на мистичната тенденция да се имат предвид методите на обладаните от Лаудун, на конвулсионистите от Сен Медар, мистичните напитки, Египетското вино, елексирът на живота и мишеморката. Колкото до Злото като принцип, но разбирам, че тук стигаме до най-специалната част от евентуалната поредица, бих казал, че трябва още да се опознаят тайните на Велзевул като разрушение в чист вид и на Сатаната като детрониран княз, на Евриномий и Молох и т.н. А за Доброто ще са ни нужни небесните мистерии на архангелите Михаил, Гавриил и Рафаил, както и на агатодемоните [203]. След това тайните на Изиди, Митра, Морфей, самотракийските и елевзински мистерии, природните тайнства на мъжкия пол (фалус, Дърво на живота, Ключ на Науките, Бафомет, Великият чук), природните тайнства на женския пол (Церера, Хтеида, Патера, Кибела, Астарта)...

Господин Гарамонд се наведе напред със съчастническа усмивка.

- Няма да пропуснете гностиците, надявам се...

- Разбира се, че няма. Макар по този въпрос да се издават сума ти долнопробни книжки. Така или иначе, всеки здрав окултизъм всъщност е един вид Гносис.

- Точно това казвам и аз, вметна Гарамонд.

- И това е всичко, обади се Белбо с леко въпросителен тон.

Браманти изду бузи и в миг се превърна от тапир в жаба.

- Всичко за елементарната просвета, а не за посветените. Простете ми игрословицата, но с петдесетина тома вие бихте могли да хипнотизирате една многохилядна публика, която само чака да повярва в нещо. Ако се вложат няколкостотин милиона, идвам при вас, доктор Гарамонд, защото ви зная като човек, склонен към благородни приключения. При един скромнен процент за мен като водещ поредицата...

Браманти беше казал каквото имаше да казва и Гарамонд вече не се интересуваше от него. Отпрати го набързо с големи обещания. Издателският съвет на консултантите щял да обсъди внимателно предложението.

42

Но знайте, че всички ние сме съгласни, каквото и да говорим.
("Философски порив")

Когато Браманти си излезе, Белбо отбеляза, че няма да е зле той да си измъкне тапата. Господин Гарамонд не знаеше израза и Белбо се опита да му го преведе с няколко благопристойни парафрази, но не се получи.

- Във всеки случай да не се правим на прекалено недостъпни, каза Гарамонд.

- Този господин не беше казал и три думи, когато разбрах, че не е клиент за нас. Но тези, за които говореше - да, авторите и читателите. Господин Браманти успя да формулира разсъждения, до които аз самият съм стигнал от няколко дни. Погледнете, господа. И извади с театрален жест три тома от чекмеджето си.

- Това са три книги, публикувани през последните няколко години, и то с голям успех. Първата е на английски и не съм я чел, но авторът ѝ е прочут критик. И какво е написал? Погледнете подзаглавието, гностически роман. А сега вижте това: човек би казал нещо като криминален роман, бестселър. А за какво се разказва в него? За една гностическа църква в околностите на Торино. Ваша задача е да научите кои са тези гностици. Но... и Гарамонд ни спря с жест - няма значение, достатъчно ми е да знам, че е нещо сатанинско... Зная, зная, може би много бързам, но не искам да говоря като вас, искам да говоря като Браманти. В този момент аз съм издател, а не професор по сравнителна гносеология или там каквато е. А какво прозорливо, обещаващо, примамливо и нещо повече, какво любопитно видях в думите на Браманти? Неговата изключителна способност да свързва всичко в едно. Той не спомена гностиците, но видяхте, че можеше да ги спомене наред с хиромантията, геровитала, радамеса и т.н. А защо го подчертавам? Защото тук имам друга книга, от една прочута журналистка, която разказва какви невероятни неща се случват в Торино, повтарям, в Торино, града на автомобилите: магьосничество, черни литургии, призоваване на дявола, и всичко това за хора, които си плащат, а не за разни дриплювци... Драги

Казобон, Белбо ми каза, че идвате от Бразилия и сте присъствували на сатанинските ритуали на онези диваци... Добре, после ще ми разкажете какво точно представляват, но всъщност е все едно. Бразилия е тук, господа. Онзи ден лично аз влязох в онази книжарница, как се казваше, няма значение, беше книжарница, в която преди шест-седем години се продаваха анархистични, революционни, тупамарски, терористични, нещо повече - марксистки текстове... И какво? Каква е нейната специалност сега? Такава, за каквато говореше нашият Браманти. Вярно, живеем в объркано време и ако отидете в някоя католическа книжарница, където преди се продаваше само катехизисът, сега ще намерите дори реабилитацията на Лутер, но поне няма да ви продадат книга, в която се казва, че религията е чистопробна лъжа. Докато в тези книжарници, за които говоря, се продават както авторите, които вярват, така и авторите, които отричат вярата, стига да засягат определена тема, как да я нарека...

- Херметическа - подсказа Диоталеви.

- Точно така, мисля, че това е думата. Видях най-малко десет книги за Хермес. И сега ще ви разкажа за един "Проект Хермес". Включваме се в бизнеса.

- На златната клонка, допълни Белбо.

- Именно - отвърна Гарамонд, без да долови аналогията, това е златно находище. Дадох си сметка, че онези поглъщат всичко, стига да е херметическо, както казахте, стига да твърди обратното на това, което се учи в училище. И смятам, че е мой дълг, не съм благодетел по призвание, но в тези толкова смътни времена да предлагаш някому една вяра, път към свръхестественото... Издателство "Гарамонд" винаги се е гордеело със своята научна мисия...

Белбо се изненада.

- Мислех, че говорите за "Мануцио".

- Говоря и за двете. Слушайте сега. Порових се в тази книжарница.

После отидох в друга, от най-сериозните, където обаче също имаше голям щанд за окултна литература. На тези теми има цели изследвания, и то на академично ниво, които лежат до книги, написани от хора като нашия Браманти. Сега да се замислим. Нашият Браманти може би никога не е срещал университетските автори, но ги е чел, и то ги е чел, като че са му равни. Тези хора са такива: каквото и да им разправяш, смятат, че се отнася до техния проблем, като онази история за котката, която, чувайки господарите си да се карат по повод на развода, смятала, че спорят за това какво да й дадат за ядене [204]. Вие го видяхте, Белбо, пуснахте му за Тамплиерите и той веднага, окей, хвана се, също и за Тамплиерите, и за Кабалата, и за тотото, и за запасите от кафе. Те са всеядни. Всеядни. Видяхте ли лицето на този Браманти? Гризач. Огромна публика, разделена на две категории, вече ги виждам да се нижат пред очите ми. Първо тези, които пишат, и "Мануцио" ги чака с разтворени обятия. Само да ги привлече и ще създам една поредица, която ще бъде забелязана и ще се нарича например...

- "Смарагдова плоча" [205] - предложи Диоталеви.

- Какво? Не, много е трудно, на мен например нищо не ми говори. Трябва да е нещо запомнящо се, нещо друго...

- "Разбулената Изиди" [206] - каза аз.

<197> "Разбулената Изиди" ли? Добре звучи. Браво, Казобон. Мирише на Тутанкамон, на скарабей, на пирамиди..."Разбулената Изиди". С леко зловеща корица, но пестеливо. Добре, да продължим. След това другата армия, тези, които ще купуват. Така, приятели, казвате ми, че "Мануцио" не се интересува

от тези, които купуват. Кой го е постановил? Този път ще продаваме и книгите на "Мануцио", господа, ще направим качествен скок! И накрая ще останат изследванията на научно равнище и тук ще влезе в действие "Гарамонд". Наред с историческите трудове и другите университетски поредици, ще си намерим един сериозен консултант и ще публикуваме три-четири книги годишно в една сериозна, строга поредица с ясно, но не пищно заглавие.

- "Херметика" - предложи Диоталеви.

- Прекрасно. Класическо. Достойно. Питате ме защо ще пръскам пари за "Гарамонд", след като мога да печеля с "Мануцио". Но сериозната поредица предполага търсене, привлича разумни хора, които ще дадат нови предложения, ще ни посочат други пътища, а освен това привлича останалите, такива като Браманти, които ще бъдат отклонени към "Мануцио". Струва ми се, че проектът е съвършен, "Проектът Хермес", чиста, законна операция, която ще осигурява идеалния обмен между двете издателства... Господа, на работа. Обикаляйте книжарници, съставяйте библиографии, събирайте каталози, вижте какво се прави в чужбина... И после, кой знае колко хора са ви минали под носа и са носели съкровища от определен вид, а вие сте ги отхвърляли като неизползуваеми. И ви съветвам, Казобон, дори в чудесната история на металите трябва да сложим малко алхимия. Златото е метал, надявам се. Коментарите - после, знаете, че съм човек, който приема критики, идеи, възражения, като всички културни хора. Проектът влиза в сила от този момент. Госпожа Грация, поканете господина, който чака вече два часа. Не бива да се отнасяме така с един Автор! - каза той високо, отваряйки ни вратата, за да се чуе в приемната.

43

Хора, които се срещат по улицата...тайно си предават действията на Черната магия, свързват се или се мъчат да се свържат с Духовете на Мрака, за да удовлетворят желанията и амбициите си, омразата и любовта си, за да сторят, с една дума, Зло.

(Ж. К. Юисманс, предговор към "Сатанизъм и магия" на Ж. Боа, 1895, с. VIII-IX)

Бях убеден, че "Проектът Хермес" е само проект. Не познавах още господин Гарамонд. Но докато през следващите дни аз продължавах да се ровя по библиотеките, за да търся илюстрации за металите, в "Мануцио" вече се работеше.

Два месеца по-късно намерих у Белбо един току-що излязъл брой на "Парнас Енотрио" с голяма статия, озаглавена "Възраждането на окултните науки", в която прочутият херметик доктор Мебиус - новият псевдоним на Белбо, който по този начин бе спечелил първата точка за "Проекта Хермес", разказваше за чудотворното възраждане на окултните науки в съвременния свят и съобщаваше, че издателство "Мануцио" възнамерява да поеме по този път, като основе нова поредица, "Разбулената Изиди".

Междувременно господин Гарамонд беше изпратил един куп писма до различни списания, занимаващи се с херметизъм, астрология, тарок, уфология и т.н., подписвайки се с различни имена, като искаше информация за новата

поредица, обявена от "Мануцио". Вследствие на което редакторите на списанията му се бяха обадили, за да разберат за какво става дума, а той пък се държал тайнствено, като казал, че още не може да им открие първите заглавия, от които впрочем десет били вече под печат. По този начин светът на окултистите, явно често разтърсван от ударите на там-тами, вече е бил осведомен за "Проекта Хермес".

- Да се маскираме като цветя, каза ни господин Гарамонд, който ни бе събрал в голямата зала, и пчелите ще налетят.

Но това не беше всичко. Гарамонд искаше да ни покаже дипляната (произнасяше думата по френски - "деплиан"): съвсем проста, четири странички, но върху патинирана хартия. Първата страница възпроизвеждаше това, което щеше да бъде корица на поредицата, златна емблема ("Нарича се Соломонов пентакул", както обясни Гарамонд) на черен фон, а краищата на страницата щяха да бъдат оброчени с плетеница от символи, напомнящи свастиката ("Азиатската свастика, уточни Гарамонд, тази, която се приближава до смисъла "слънце", а не нацистката, която е по посока на часовниковата стрелка"). Горещо, на мястото на заглавието, надпис: "Да, има на земята и небето неща..." [207]. Във вътрешните страници на дипляната се възпяваха постиженията на "Мануцио" като носител на култура и накрая с няколко силновъздействащи призова се намекваше за обстоятелството, че съвременният свят изисква по-дълбоки и по-проникновени основи от тези, които би могла да му даде науката: "От забравената мъдрост на Египет, Халдея и Тибет - към духовното възраждане на Запада".

Когато Белбо го запита за кого са предназначени диплянците, Гарамонд се усмихна, както би казал Белбо, като стара лисица.

- Поисках да ми изпратят от Франция годишника на всички съществуващи тайни общества в света, но не ме питайте какво представлява годишникът на тайните общества, издаден в милиони екземпляри. Ето го: издателство "Анри Верие", адрес, телефон, пощенски код. Знаете ли, Белбо, прегледайте го и задраскайте тези, които няма да ни свършат работа, защото забелязвам, че са включени дори йезуитите, "Опус деи", карбонарите и "Ротъри Клъб", но подчертайте всички, които ви се струват свързани с окултизма. Отбелязал съм вече някои. - Разлисти го. - Ето: Абсолютисти (които вярват в метаморфозата), Небесно Общество в Калифорния (телепатични връзки с Марс), Астара в Лозана (обет за абсолютна тайна), Атлантеанс във Великобритания (търсене на изгубеното щастие), "Строители на светилището в Калифорния (алхимия, Кабала, астрология), Кръжец Е. Б. в Перпинян (посветен на Хатор, богиня на любовта и пазителка на Планината на Мъртвите), Кръжец Елифас Леви в Мол (не знам кой е този Леви, сигурно е онзи, френският антрополог), Рицари на Тамплиерския съюз в Тулуза, Друидска Общност на Галиите, Спиритуалистки конвент на Йерихон, Космическа Общност на Истината във Флорида, Еконски Традиционалистичен Семинар в Швейцария, Мормони (тези съм ги срещал веднъж в един криминален роман, но може би вече не съществуват), Църква на Митра в Лондон и Брюксел, Църква на Сатаната в Лос Анжелос, Луциферова Обединена Църква във Франция, Розенкройцерска Апостолическа Църква в Брюксел, Отроци на Мрака или Зелен Орден на Златния Бряг (тези може би не, кой знае на какъв език пишат), Херметическа Общност от Монтевидео, Национален Кабалистичен Институт в Манхатън, Централен Храм на Херметическата наука - Охайо, Гносис в Чикаго, Древни Братя на Розенкройцерите в Сен Сир-сюр-Мер, Йоанитско Братство за Възраждането на Тамплиерите в Касел, Международно Братство на Изида в Гренобъл, Древни Посветени Баварци от Сан Франциско, Светилище на Гносиса в Шерман Оукс,

Американска Фондация Граал, Общество на Граал в Бразилия, Херметическо Братство в Луксор, Розенкройцерски лекторат в Холандия, Движение на Свещения Граал в Страсбург, Орден на Анубис в Ню Йорк, Храм на Черния Пентакул в Манчестър, Приятели на Вотан във Флорида, Орден на Жартиерата (там трябва да е намесена дори английската кралица), Орден на Врил (неонацистка масонска организация, няма адрес), Пазители на Храма в Монпелие, Върховен Орден на Слънчевия Храм в Монтекарло, Розенкройцери от Харлем (моля ви се, сега пък и негри), Вика (луциферианска организация на келтско подчинение, призовават седемдесет и двата кабалистични духа)... Е, да продължавам ли?

- Дали всички съществуват? - запита Белбо.

- О, дори има още. Хайде, на работа, направете списъка и да изпращаме. Нищо, че са в чужбина. Между тези хора новините бързо се разпространяват. Сега ни остава само едно. Трябва да обиколим съответните книжарници и да говорим не само с книжарите, но и с клиентите. Между другото споменавайте, че съществува такава и такава поредица.

Диоталеви отбеляза, че не можем да се занимаваме самите ние с такава работа и че ще трябва да се намерят специални хора за пропагандата, а Гарамонд му отвърна, че било наша работа да ги намерим.

- Но никакви разходи, допълни.

- Ама че задача! - възкликна Белбо, когато се върнахме в стаята.

Но подземните богове ни закрияха, защото точно в този миг влезе Лоренца Пелегрини, по-слънчева от всякога. Лицето на Белбо се озари. Тя видя дипляната и попита какво представлява.

След като научи за проекта на съседното издателство, и тя се запали:

- Чудесна идея! Имам един изключително симпатичен приятел, бивш уругвайски тупамаро, който работи в списание "Пикатрикс", той непрекъснато ме води на спиритически сеанси. Сближих се с една невероятна ектоплазма [208], която, щом се материализира, винаги пита за мен.

Белбо изглежда Лоренца така, сякаш искаше да я попита нещо, но се отказа. Мисля, че беше свикнал да очаква от нея най-странни познанства, но бе решил да внимава само с тези, които можеха да хвърлят сянка върху неговите любовни отношения (дали я обичаше?). И при това споменаване на "Пикатрикс" той бе отбелязал не толкова аналогията с полковника, колкото присъствието на прекалено симпатичния уругваец. Но Лоренца вече говореше за друго и разказваше как посещавала много от тези малки книжарници, където се продавали книги, каквито "Разбулената Изида" би публикувала.

- Не мога да ви опиша какво представляват - продължаваше тя.

- Има всичко: лечебни треви, упътване как да създадеш хомункулус, точно както Фауст с Троянската Елена, о, Якопо, дай да го направим, много ми се иска да си имам един хомункулус от теб, ще си го гледаме като дакелче. Много е просто, както се казва в книгата, трябва само една чашка човешко семе, надявам се, няма да ти е трудно, недей се изчервява така глупаво, после го смесваш с хипоменей, което било някаква течност, секретена... не... Как се казва?

- Секретирана, подсказа Диоталеви.

- Така ли? Както и да е, дето я секретират бременните кобили, знам, че това е най-трудното. Ако бях бременна кобила, никога нямаше да позволя да ми вземат хипоменей, особено ако са непознати, но пък навярно го има готово, като индийските ароматни пръчици... След това слагаш всичко в един съд, оставяш го да кисне четиридесет дни и после малко по малко виждаш как

се образува телцето, зародишчето, което през следващите месеци става прелестен хомункулус, излиза и започва да ти служи. Мисля, че са безсмъртни и може дори да ти носи цветя на гроба, когато умреш!

- А кого срещаш в тези книжарници? - запита Белбо.

- Невероятни хора, хора, които говорят като ангели, които правят злато, освен това професионални магьосници с лица на професионални магьосници...

- Какви са лицата на професионалните магьосници?

- Винаги са с орлови носове, вежди като руснаци и очи на ястреби, косите им са дълги до раменете като на старите художници и имат бради, но не гъсти, и с празно място между брадичката и скулите, а мустаците им стърчат и закриват отчасти горната устна, защото зъбите им, горките, криви и сгъчкани едни върху други, са издадени напред. С тия зъби не би трябвало да се усмихват, но непрекъснато се хият, макар че очите им (казах ли ви, че са като на ястреби?) те гледат много особено.

- *Facies hermetica* - уточни Диоталеви.

- Така ли? Добре, значи ме разбирате. Когато някой влезе да търси някоя книга, да речем, със заклинания срещу зли духове, те веднага съветват продавача да предложи на клиента определено заглавие, което, естествено, се оказва, че липсва в книжарницата. А ако се разприказваш с тях и ги питаш дали от въпросната книга ще има ефект, усмихват се отново снизходително, като че говорят с дете, и ти обясняват, че човек много трябва да внимава с този род неща. След това започват да ти изброяват случаи, при които дяволите са сторвали ужасяващи неща на техни познати, ти се изплашваш, а те те успокояват, като казват, че в повечето случаи е ставало дума само за истерия. Общо взето, никога не знаеш дали си вярват, или не. Понякога книжарите са ми подарявали ароматични пръчици, а веднъж един ми даде една ръчичка от слонова кост против уроки.

- Ако искаш, каза ѝ тогава Белбо, като обикаляш по тези места, запитай дали знаят нещо за тази нова поредица на "Мануцио" и дори им покажи дипляната.

Лоренца си тръгна, отнасяйки със себе си десетина дипляни. Смятах, че през следващите седмици и тя ще работи усърдно като нас, но не си представях, че нещата ще се развият толкова бързо. Само след няколко месеца госпожа Грация вече не можеше да удържа диaboлистите, както бяхме нарекли онези "сефета", които се занимаваха с окултизъм. И както прилягаше на тяхната природа, те бяха легион.

Призовава силите на Масата на Единението, според Върховния Ритуал на Пентаграмата, с Активния и Пасивния Дух, с Ехейех и Агла. После се връща при олтара и изрича следната покана към Духовете на Енох: Ол Сонуф Ваорсаг Гаха Иад Балт, Лонш Кал-нфо, Собра з-ол Рор И Та Насп, од Граа Та Малпрг, Ц Хол-к Каа Нотоа Зимз, Од Кома Нопблех Циен...

(Израел Регарди, "Истинен разказ за ученията, ритуалите и церемониите на херметическия орден на Златната зора", Ритуал за Невидимост, Сейнт Пол, 1986, с. 423)

Имахме късмет и още първият ни разговор беше на много високо равнище, поне за нашето посвещаване.

За случая тройката се беше събрала: Белбо, Диоталеви и аз, и при влизането на госта едва сдържахме вика на изненада: гостът имаше същата *facies hermetica*, описана от Лоренца Пелегрини, и на всичко отгоре беше облечен в черно.

Влезе, оглеждайки се с подозрение, и се представи (професор Каместрес). На въпроса "професор по какво?" отвърна с жест, с който сякаш ни приканваше към дискретност.

- Ще ме извините - каза, не зная дали се занимавате с този въпрос от чисто техническа, търговска гледна точка, или сте свързани с някое общество на посветени...

Успокоихме го.

- Не смятайте, че съм прекалено предпазлив, продължи той. Но не бих искал да влизам във връзка с някой от ОТО. - И забелязвайки нашето недоумение, поясни: - *Ordo Templi Orientis* [209], сборището на последните псевдопоклонници на Алистър Кроули... Виждам, че нямате нищо общо с... Още по-добре, няма да сте с предубеждения. - Прие поканата да седне.

- Защото вижте, изследването, което искам да ви покажа, най-смело се противопоставя на Кроули. Всички ние, включително и аз, продължаваме да почитаме откритията на *Liber AM vel legis*, книга, която, както може би знаете, е била продиктувана на Кроули през 1904 година в Кайро от един висш разум на име Айваз. Този текст почитат и до днес последователите на ОТО с неговите четири издания, от които първото предхожда с девет месеца избухването на Балканската война, второто предхожда с девет месеца Първата световна война, третото предхожда с девет месеца китайско-японската война и четвъртото предхожда с девет месеца Гражданската война в Испания...

Не можах да се сдържа да не чукна на дърво. Той забеляза и се усмихна:

- Разбирам безпокойството ви. Понеже това, което ви нося сега, би било петото издание на тази книга, смятате, че нещо може да се случи след девет месеца? Нищо няма да се случи, уверявам ви, защото това, което ви предлагам, е разширен вариант на "*Liber legis*", тъй като имах щастието да бъда посетен не от обикновен висш разум, а от самия Върховен Княз, и по-точно от Хоор-паар-Краат, който освен това е мистичният двойник или близък на Ра-Хоор-Куит. Единствената ми грижа, именно за да предотвратя зловещи последици, е моят труд да излезе преди равноденствието.

- Това не е толкова изпълнимо, окуражи го Белбо.

- Много се радвам. Тази книга ще вдигне голям шум сред посветените, защото, както можете да предположите, моят мистичен извор е по-сериозен и по-достоверен от този на Кроули. Не зная как Кроули е могъл да приложи ритуалите на Звяра, след като не държи сметка за Литургията на Меча. Само размахвайки меча, човек може да разбере какво представлява Махапралая, тоест Третото око на Кундалини. И освен това в неговата аритмология, която изцяло се основава на Числото на Звяра, липсват 93, 118, 444, 868 и 1001, с други думи, Новите Числа.

- А какво означават те? - запита Диоталеви, силно заинтригуван.

- О, отвърна професор Каместрес, - както казва още първата "*Liber legis*", всяко число е безкрайно и няма разлика.

- Ясно, каза Белбо. - Но не мислите ли, че всичко това е твърде непонятно за обикновения читател?

Каместрес почти подскочи на стола си.

- Но то е абсолютно необходимо. Който проникне в тези тайни без нужната подготовка, ще пропадне в Бездната! Правейки ги достойно на всички, вярвайте ми, аз вече рискувам твърде много. Намираме се в областта на боготворенето на Звяра, но аз съм много по-радикален от Кроули, ще видите моите страници върху congressus cum daemone [210], предписанията за обстановката в храма и плътското сношаване на Пурпурната Дева със Звяра, който тя язди. Кроули е спрял на плътското сношаване, наречено противоестествено, докато аз се стремя да изведа ритуала отвъд Злото, както го разбираме ние, докосвам се до неприемливото, до абсолютната чистота на Магията, до крайния праг на Бас-Аомгн и на Са-Ба-Фт...

На Белбо не му оставаше нищо друго, освен да проучи финансовите възможности на Каместрес. Направи го чрез големи словесни спирали и накрая се разбра, че професорът, също като Браманти, нямаше никакво намерение да се самофинансира. Тогава настъпи фазата на натиска, с мекото настояване да остави ръкописа си за една седмица, тъй като трябвало да бъде рецензиран, а после всичко щяло да се реши. Но в този момент Каместрес притисна ръкописа до гърдите си и заяви, че никога не е бил приеман с такова недоверие, и излезе, давайки ни да разберем, че разполага с необикновени средства, за да ни накара да съжаляваме, че сме го обидили.

За кратко време обаче получихме десетина ръкописа от сигурни "сефета". Необходимо беше да направим внимателен избор, тъй като сега щяхме да ги продаваме. Изключено бе да ги изчетем всички - преглеждахме съдържанието в края, хвърляхме един диагонален поглед и после си разменяхме впечатленията.

45

И оттук възникна един невероятен въпрос: дали египтяните са познавали електричеството?

(Петер Колозимо, "Земя без време", Милано, "Сугар", 1964, с. 111)

- Открих един текст за изчезналите цивилизации и тайнствените страни, предложи Белбо.

- Изглежда, че първоначално близо до Австралия е съществувал някакъв континент Му и че оттам са тръгнали големи миграционни разклонения. Едно тръгнало към остров Авалон, друго - към Кавказ и към изворите на Инд, после идват келтите, основателите на египетската цивилизация и накрая -Атлантида...

- Остаряла работа, възразих.

- Мога да ви намеря колкото си искате господата, които са писали книги за континента Му.

- Но тази може би си струва. Освен това в нея има една чудна глава за гръцките миграции в Юкатан и разказва за барелефа на един воин в Чичен Ица [211], който приличал на римски легионер. Като две капки вода...

- Всички шлемове на света са били с пера или с конски гриви. Това не е доказателство, възрази Диоталеви.

- За теб може би, но не и за него. Той открива обожествяването на змията във всички цивилизации и прави извода, че имат общ произход...

- Че кой не е боготворил змията? - отбеляза Диоталеви. - Освен,

разбира се, Богоизбраният народ.

- Да, те са боготворили телетата.

- Било е момент на слабост. Аз обаче бих я отхвърлил, дори да струва.

Келтски и арийски предания, кали-юга, залез на Запада, есесовски дух. Може да ви приличам на параноик, но ми мирише на нацизъм.

- Това за Гарамонд не е непременно довод да се отхвърли.

- Да, но всичко си има граници. Аз пък открих един друг текст за гноми, ондини, саламандри, елфи и силфиди, феи... Но и тук се намесва произходът на арийската цивилизация. Сякаш есесовците са се родили от седемте джуджета.

- Не от седемте джуджета, а от нибелунгите.

- Но тези, за които се говори, са от Дребния ирландски народ. Лоши са феите, докато дребосъците са добри, само малко досадни.

- Отдели го. А вие, Казобон, какво открихте?

- Само един по-любопитен текст за Христофор Колумб: анализира неговата слава и намира връзка дори с пирамидите. Намерението му било да възстанови Йерусалимския храм, тъй като бил велик майстор от ордена на Тамплиерите в изгнание. И понеже всички знаели, че е португалски евреин и следователно специалист по Кабалата, той укротил с помощта на талисмани бурите и овладял скорбута. Не прегледах пасажите за Кабалата, защото предположих, че Диоталеви ги е видял.

- Всичките са със сгрешени еврейски букви, изкопирани от евтините съновници.

- Имайте предвид, че избираме текстове за "Разбулената Изида". Да не се правим сега на филолози. Може би на диболистите се харесват тъкмо еврейски букви, взети от евтините съновници. Колебая се по въпроса за текстовете върху масонството. Господин Гарамонд ми препоръча да действам по-смело и да не навлизам в разните тънкости на различните ритуали. Не бих отхвърлил напълно обаче писанието за масонската символика в пещерата на Лурд. Нито пък един текст, много приятен, за появата на някакъв благородник, вероятно граф Сен-Жермен, близък на Франклин и на Лафайет, от времето, когато било създадено знамето на Съединените щати. Само че макар да обяснява много добре значението на звездичките, нищо определено не може да каже за лентите.

- Граф Сен-Жермен ли казахте? Я чакайте!

- Защо? Познавате ли го?

- Ако ви кажа, че го познавам, няма да ми повярвате. Но да не говорим за това. Тук имам една чудовищна папка, посветена на грешките в съвременната наука: атома, еврейската измама, заблудата на Айнщайн и мистичната тайна на енергията, илюзията на Галилей и нематериалната природа на Луната и Слънцето.

- Колкото до това, намеси се Диоталеви, на мен най-много ми хареса изследването за науките на Форт.

- Кой е пък този?

- Някой си Чарлс Хой Форт, който бил събрал огромна колекция от необясними съобщения. Дъжд от жаби в Бирмингам, отпечатъци от приказно животно в Девън, тайнствени стълби и следи от вендузи по билото на някои планини, нарушения в естествената смяна на деня с нощта, надписи върху метеорити, черен сняг, порои от кръв, крилати същества, забелязани на осем хиляди метра в небето над Палермо, светлинни колела сред морето, останки от великани, бури от мъртви листа във Франция, водопади от жива материя в Суматра и, естествено, всички отпечатъци на Мачу Пикчу и други върхове на

Южна Америка, които свидетелствуват за приземяването на огромни междупланетни кораби в праисторическата епоха. Не сме сами във Вселената.

- И слава Богу, изкоментира Белбо. - Това, което на мен ми е най-любопитно обаче, са петстотинте страници за пирамидите. Знаете ли, че Хеопсовата пирамида се намира точно на тридесетия паралел, същия, който преминава през най-голяма земна повърхност? Че геометричните пропорции на Хеопсовата пирамида са същите като тези на Педра Пинтада [212] в Амазония? Че Египет е притежавал две пернати змии, а това напомня за Кецалкоатл?

- Какво общо има Кецалкоатл с Амазония, след като е част от мексиканския пантеон? - запитах.

- Е, може би съм загубил връзката. От друга страна, как да се обясни това, че статуите от Великденските острови са мегалити също като келтските статуи? Един от полинезийските богове се нарича Иа и е ясно, че всъщност е еврейският Йод, както и древният унгарски Йо-в, великият добър бог. Един стар мексикански ръкопис показва земята като квадрат, заобиколен от море, а в центъра на земята се издига пирамида, на чиято основа е написано "Ацтлан", което прилича на "Атлас" или на "Атлантида". Защо от двете страни на Атлантическия океан има пирамиди?

- Защото е по-лесно да се строят пирамиди, отколкото кълба. Защото вятърът образува дюни във формата на пирамиди, а не на Партефона.

- Ненавиждам просветителския дух, обади се Диоталеви.

- Продължавам. Култът към Ра се появява в египетската религия едва след Новата Империя и следователно произхожда от келтите. Спомнете си свети Никола и неговата шейна. В древния Египет слънчевата колесница е приличала на шейна. И понеже тази шейна не е могла да се плъзга по сняг в Египет, следователно произходът ѝ е нордически...

Аз обаче не се предавах:

- Но преди изобретяването на колелото хората са употребявали шейни, за да се придвижват дори върху пясъка.

- Не ме прекъсвайте. В книгата се казва, че първо трябва да се открият аналозиите, а после да се търсят причините. И се подчертава, че в края на краищата причините са научни. Египтяните са познавали електричеството, иначе е нямало да могат да направят това, което са направили. Един немски инженер, натоварен с проектирането на канализационната система в Багдад, открил електрически батерии от времето на сасанидите, които още действували. При разкопките на Вавилон били извадени акумулатори, изработени преди четири хиляди години. И накрая ковчегът на завета (който е трябвало да съдържа скрижалите с Десетте божии заповеди, жезъла на Аарон и една стомна с манна от пустинята) е бил един вид електрическа метална каса, способна да произвежда токови удари от порядъка на петстотин волта.

- Виждал съм го в един филм.

- Какво от това? Откъде мислите, че сценаристите взимат идеите си? Ковчегът е направен от дърво, облечено в злато отвътре и отвън - същият принцип на електрическите кондензатори, два проводника, разделени с изолатор. Бил е опасан с гирлянда от злато и оставен на сухо място, където магнитното поле достигало 500-600 волта на метър по вертикала. Казват, че Порсена [213] бил освободил чрез електричеството своето царство от присъствието на един ужасен звяр, наричан Волт.

- Затова ли Волт е избрал този екзотичен псевдоним? Преди това сигурно се е казвал просто Смршлин Краснополский.

- Хайде по-сериозно. Още повече, че освен ръкописите тук има цял куп писма, в които ни предлагат разкрития за връзките между Жана д'Арк и

Книгите на Сибилите, Лилит, талмудически демон, и великата майка хермафродит, генетичния код и марсианското писмо, между тайния разум на растенията, космическото възраждане и психоанализата, между Маркс и Ницше в перспективата на новата ангелология, между Златното сечение и бидонвилите, Кант и окултизма, елевзинските мистерии и джаза, Калиостро и атомната енергия, хомосексуализма и гносиса, Голем и класовата борба, и като капак - един труд в осем тома върху свещения Граал и Христовото сърце.

- Какво искат да докажат? Че свещеният Граал е алегория на Христовото сърце или обратното?

- Разбирам какво си мислите и ми е ясна разликата, но смятам, че на автора му е все едно. С други думи, не зная как да се оправя. Ще се наложи да се отнесем до господин Гарамонд.

Отнесохме се. Той каза, че по принцип нищо не трябва да се отхвърля и че трябва да изслушваме всички.

- Имайте предвид, че голямата част от тези неща могат да се намерят в книжките, които се продават по будките на гарите, казах.

- Авторите, дори тези, които публикуват, преписват едни от други, единият за доказателство цитира другия, а всички в хор цитират като най-неоспоримо доказателство например някой израз на Ямблик.

- Какво от това? - отвърна Гарамонд.

- Искате да продавате на читателите нещо, което те не знаят? Книгите от "Разбулената Изида" трябва непременно да повтарят точно това, за което говорят другите. Щом се потвърждават помежду си, значи са верни. Пазете се от оригиналничене.

- Добре, но все пак трябва да знаем кое е очевидно и кое не. Имаме нужда от консултант.

- Консултант по какво?

- Не зная. Трябва да бъде по-трезв от един диaboлист, но пък и да познава техния свят. И освен това трябва да ни каже какво можем да отделяме като херметическо. Някой сериозен учен, специалист по ренесансов херметизъм...

- Чудесно, каза Диоталеви.

- И после, първия път, когато му връчиш свещения Граал и Христовото сърце, ще си излезе и ще ни затръшне вратата.

- Не е речено.

- Май познавам такъв човек, обадох се. - Много е ерудиран и мисля, че доста сериозно се отнася към тези неща, но елегантно, бих казал, с ирония. Запознах се с него в Бразилия, но сега сигурно е в Милано. Трябва да му открия телефона.

- Свържете се с него, прие Гарамонд. - Но внимателно, зависи от цената. И освен това го използвайте за чудесната история на металите.

Алие се зарадва, че му се обаждам. Запита ме какви са новините от прекрасната Ампаро, аз плахо му дадох да разбере, че това е минала история, той се извини, добави няколко любезни думи за щастливата способност на младия човек непрекъснато да подхваща нови глави в живота си. Съобщих му, че имаме един издателски проект. Изглежда, го заинтригува, защото предложи да се видим, и се уговорихме да се срещнем у тях.

От раждането на "Проекта Хермес" до днес се бях забавлявал лудо за сметка на половиния свят. Но днес Те ми отмъщават. През цялото време и аз съм бил пчела, която търси цветето, но много късно го осъзнавам.

През деня ще посещавам твоите прелести множество пъти и ще ти шепна думи на обожание. Ще искам от теб да извършваш чудесата, които желаш... А в това време ще издялам кръст, на който да те принеса в жертва.

(Из един "Ритуал" на Алистър Кроули)

Алие живееше на частна уличка близо до площад Суза, в кокетна къща от края на миналия век, потънала сред цветя. Отвори ни стар прислужник с раирана жилетка, който ни поведе към малък салон и ни помоли да изчакаме господин графа.

- Значи е граф? - прошепна Белбо.
- Не ви ли казах? Той е възкръсналият граф Сен-Жермен.
- Не може да е възкръснал, щом не е умирал, възрази Диоталеви.
- А да не би да е Ахасвер, скитникът евреин?
- Някои казват, че Сен-Жермен е бил и Ахасвер.
- Нали ви казвах.

Влезе Алие, както винаги безупречно облечен. Стисна ни ръцете и се извини: някакво досадно и съвсем неочаквано посещение щяло да го задържи още десетина минути в кабинета му. Поръча на прислужника да ни донесе кафе и ни покани да седнем. След това излезе, като отмести тежка кожена завеса. Зад нея нямаше врата и докато си пиехме кафето, чувахме приглушени гласове, които идваха от съседната стая. В началото започнахме да говорим високо, за да не излезе, че подслушваме, но после Белбо забеляза, че може би пречим. В един момент замлъкнахме и чухме глас и фраза, които възбудиха любопитството ни. Диоталеви стана и се престори, че съзерцава старинната гравюра, окачена на стената точно до завесата. Гравюрата представляше пещера в планината, към която по седем стъпала се отправяха поклонници. Малко по-късно и тримата се скупчихме пред картината и уж изследвахме техниката ѝ.

Този, чийто глас бяхме чули, беше Браманти. Той казваше:

- И въобще аз не пращам дяволи в ничия къща!

Другият глас беше на някакъв непознат със силен френски акцент и много писклив, почти истеричен тембър. От време на време се намесваше в разговора и гласът на Алие, кадифен, успокояващ.

- Хайде, господа, казваше Алие, вие се отзовахте на моя призив, което ме ласкае, но при това положение ще трябва да ме изслушате. Позволявам си преди всичко да кажа на вас, драги Пиер, че сте били твърде непредпазлив, като сте изпратили това писмо...

- Нещата са много прости, господин графе, отговори френският глас.

- Този господин Браманти пише статия в едно уважавано от всички нас списание, в която доста грубичко иронизира някои луциферианци, които, без да се съобразяват с реалността, искат жертвоприношения, за да се сдобият със сребро ли, с друго ли... Добре, но всички знаят вече, че единствената призната Луциферианска Църква е тази, на която имам честта да бъда тавроболиаст и психопомп, и е всеизвестно, че моята Църква не се занимава с вулгарен сатанизъм, нито пък си играе на жертвоприношения от рода на тези, с които се занимава отец Докр от "Сен Сюлпис". Аз в писмото си писах, че не сме овехтели сатанисти а ла поклонниците на Великия Злодържец и че нямаме

нужда да се правим на маймуни пред Римската църква с всички нейни свещени съдилища и прочие... Ние сме по-скоро Паладани, но цял свят го знае, за нас Луцифер е носителят на Доброто, а Адонаи [214] е носителят на Злото, защото този свят го е създал той, докато Луцифер се е опитал да му се противопостави...

- Добре, добре, обади се Браманти възбуден, аз го казах вече, може да имам грях, че съм повърхностен, но това не ви дава право да ме заплашвате с магии!

- Как така! Аз съм бил използвал метафора! По-скоро вие в отговор сте ми направили магия!

- Хайде, хайде, аз и моите братя нямаме време да се занимаваме с разпращане на дяволи по хората! Ние практикуваме Догмата и Ритуала на Висшата Магия, а не сме дребни занаятчии!

- Господин графе, апелирам към вас. Господин Браманти, както е всеизвестно, е в близки отношения с абат Бутру, а вие много добре знаете, че този свещенослужител е прочут с това, че е татуирал на стъпалата си разпятието, за да може да стъпва върху Исус Христос... Добре, преди седмица срещам този лъжеабат в книжарницата "Сангреал", нали я знаете, и той ми се усмихва, много мазен както винаги: добре, добре, ще се видим една от следващите вечери... Но какво значи една от следващите вечери? Значи, че две вечери по-късно започват посещенията, аз си лягам и чувствавам, че получавам флуидни удари по лицето, вие знаете, че тези еманации лесно се идентифицират.

- Навярно сте проверили пода под мокета.

- Да, разбира се. Но защо тогава украшенията се разхвърчаха, един от аламбиците ми ме удари по главата, падна и моят гипсов Бафомет, спомен от бедния ми баща, по стените се появиха надписи в червено, мръсотии, които просто не мога да повтора? Вие много добре знаете, че преди малко повече от година покойният господин Грос обвини този абат, че прави катаплазми от фекални материи, прощавайте, и абатът го осъди на смърт. Две седмици по-късно нещастният господин Грос умря при тайнствени обстоятелства. Това, че този Бутру борави с отровни вещества, бе установено и от почетното жури, свикано от Мартинистите в Лион...

- Въз основа на клевети... - намеси се Браманти.

- Моля ви! Един процес на такава тема е винаги основателен...

- Да, но на съда не беше казано, че господин Грос е алкохолик с твърде напреднала цирроза.

- Не говорете глупости! Много добре знаете, че магьосничеството действа по естествените пътища: ако някой има цирроза, ще бъде ударен в болния орган, това е азбучна истина на черната магия...

- Значи за всички, които умират от цирроза, е виновен нещастният Бутру, не ме карайте да се смея!

- Тогава ми разкажете какво се е случило в Лион през тези две седмици... Прокълнат параклис, жертвоприношение с тетраграма, вашият Бутру с широка пурпурна мантия и обърнат кръст и мадам Олкот, неговата лична ясновидка, за да не кажа друго, която се появява с тризъбец на челото, и празните свети съдове, които се изпълват сами с кръв, и отецът, който плюе в устата на вярващите... Истина ли е, или не?

- Прекалено много сте чели Юисманс, драги мой! - разсмя се Браманти.

- Това беше културно мероприятие, историческа възстановка, също като празниците на школата във Вика и на друидските общности!

- Да, да! Като венецианския карнавал...

Чухме някакъв тропот, сякаш Браманти се опита да се нахвърли върху противника си, и Алие с мъка го удържа.

- Виждате ли го, виждате ли го, повтаряше французинът с фалцет.

- Внимавайте, Браманти, попитайте вашия приятел Бутру какво му се е случило! Още не знаете, но той е в болница, попитайте го кой му размаза мутрата! Макар че не практикувам тази ваша черна магия, и аз нещичко знам, и когато разбрах, че в къщата ми се е вселил Сатаната, начертах върху паркета защитния кръг и понеже аз не вярвам, но вашите дяволчета вярват, вдигнах лентите на Кармело и направих противознака, преобръщането на магията. Е, да! Вашият отец си го получи тъпкано!

- Видяхте ли? - прекъсна го Браманти.

- Видяхте ли кой прави магиите?

- Господа, престанете - намеси се любезно, но твърдо Алие.

- Сега ще ме изслушате. Знаете, че високо ценя в познавателен план възкресяването на старите ритуали и за мен Луциферианската църква и Орденът на Сатаната са еднакво достойни за уважение, независимо от демонологичните различия. Знаете също, че съм скептичен в това отношение, но в края на краищата ние принадлежим към една и съща духовна общност и ви приканвам да спазвате поне малко принципа за солидарност. Освен това, господа, може ли да намесвате Княза на Нощта в личните си пристрастия! Това е детинщина! Окултистки приказки! Хайде да не се държим като долни франкмасони. Бутру е отцепник, трябва да си го кажем, и вие, драги Браманти, би трябвало най-сетне да го накарате да продаде на някой вехтошар своя картонен реквизит за "Мефистофел" на Бойто...

- Ха-ха-ха! Добре казано! - изсмя се французинът.

- Точно така, реквизит...

- Но да се върнем към фактите. Имаше спор върху това, което може да се нарече литургически формалности, духовете се възбудиха, но нека не правим от мухата слон. Вижте, драги Пиер, изобщо не изключвам вероятността за някакво чуждо присъствие във вашата къща, това е най-естественото нещо на света, но с малко здрав разум всичко би могло да се обясни с един полтъргайст...

- Да, твърде е възможно - каза Браманти, разположението на звездите в този период...

- Браво! Хайде сега, стиснете си ръцете, прегърнете се братски.

Доловихме взаимни извинения.

- И вие знаете, че за да се разбере кой наистина очаква посвещаването, казваше Браманти, трябва да се вземе предвид и фолклорът. Дори търговците от Ориента, които не вярват в нищо, си имат своя церемония...

- О, да, ритуалът....

- Но се разбрахме, нали? Вече не сме във времето на Кроули, каза Алие.

- Сега ви оставям, имам други гости.

Бързо седнахме на дивана и зачакахме най-кратко и невинно Алие.

Другата наша задача беше да намерим реда в тези седем мерки, подходящия, правилния, ясният и който винаги да държи будна мисълта и свежа паметта... Това висше и несравнимо разположение не само ни служи да запазим поверените ни неща, слова и умения... но и ни дава истинското Знание...

(Джулио Камило Делминио, "Схващането за Театъра", Флоренция, "Торентино", 1550, Въведение)

Алие влезе няколко минути по-късно.

- Извинявайте, драги господа. Току-що приключих с една, меко казано, неприятна история. Както моят приятел Казобон знае, аз съм смятан за специалист по история на религиите и поради това някои хора, и то нерядко, прибегват до моите услуги и може би не толкова до знанията ми, колкото до здравия ми разум. Любопитно е да видите как сред привържениците на научните изследвания се намират странни личности... Говоря не само за вечните търсачи на трансцендентална утеха и за меланхоличните души, но и за хората с богати знания и висока интелектуална изтънченост, които обаче се отдават на нощни фантазии и губят усет за границата между традиционната истина и архипелага на неочакваното. Господата, с които току-що разговарях например, спореха върху детински теми. Уви, както се казва, това се случва и в най-добрите семейства. Но моля ви, заповядайте в моя малък кабинет, там ще разговаряме в по-приятна обстановка.

Повдигна кожената завеса и ни покани в съседната стая. Не бих я нарекъл малък кабинет - беше мебелирана с красиви старинни шкафове, пълни с елегантно подвързани книги, очевидно всички на преклонна възраст. Но не толкова книгите ни смаяха, колкото малките витринки, пълни с неопределими предмети, нещо като камъни и животинки, не се разбираше дали бяха препарирани, мумифицирани или изключително точно възпроизведени. Цялата стая бе потънала в мека приглушена светлина. Сякаш идеше от големия двоен прозорец в дъното, разделен с метални пръчки на ромбове и остъклен с кафеникави матови стъкла, но светлината от прозореца се смесваше с тази на голямата лампа, поставена върху масата от тъмен махагон, цялата отрупана с книжа. Беше от ония лампи, каквито има понякога по масите в читалните на старите библиотеки, с двоен конусовиден абажур, който хвърля бял овал върху страниците и потапя останалата част от помещението в млечен полумрак. Но тази игра на различни светлини, и двете неестествени, не скриваше, а в известен смисъл подчертаваше многоцветния таван.

А таванът беше във форма на свод и декоративната му функция се изтъкваше чрез керемиденочервените колонки с изящни позлатени капители, издигнати в четирите ъгъла, но зрителната измама на изображенията, които го изпълваха, разделени на седем зони, го превръщаха в своего рода триъгълно корабно платно и цялата стая добиваше вида на погребален параклис, в който царяха едва доловима греховност и меланхолична чувственост.

- Моят малък театър, каза Алие.

- По подобие на онези ренесансови фантазии, където са подреждали нагледни енциклопедии, антологии на вселената. Не толкова жилище, колкото машина за запаметяване. Тук няма образ, който вие да виждате и който, като се съчетава по определен начин с другите, да не разкрива и изразява някоя мистерия на света. Ще забележите, че поредицата от фигури, които художникът е изобразил, се доближава до тази на двореца в Мантуа: това са тридесет и шестимата декани, Властелините на небето. И както съм свикнал, а и от вяроност към Традицията, откакто намерих това великолепно копие, осъществено от неизвестен автор, реших, че трябва и дребните допълнения - във витрините, по рисунките на тавана - да изразяват основните елементи на вселената: въздух, вода, земя и огън. С това се обяснява присъствието на този елегантен саламандър например, шедьовъра на един мой близък приятел

таксидермист, или пък това тук изящно копие на Хероновата парна въртележка, при която, ако запалим тази бензинова лампичка, голяма колкото орехова черупка, въздухът, съдържащ се в сферата, се затопля, започва да излиза от страничните човчици и предизвиква въртенето. Вълшебен инструмент, използван още от египетските жреци в техните светилища, както обясняват множество прочути текстове. Използували са го, за да мамят тълпата, че става чудо, и тълпата вярвала. Но истинското чудо е в златния закон, който управлява простия и таен, въздушен и елементарен механизъм: въздух и огън. Това е знанието, което са притежавали нашите праотци и хората на алхимията и което са изгубили конструкторите на циклотрони. Така аз обръщам поглед към моя театър на паметта, рожба на толкова други, по-богати, които са възторгвали великите духове на миналото, и зная. Зная повече от така наречените знаещи. Зная, че така, както е долу, така е и горе. И няма какво друго да се знае.

Предложи ни кубински пури със странна форма, не прави, а усукани, къдриви, макар че бяха месести и тлъсти. Изразихме на висок глас възхищението си, после Диоталеви се приближи до шкафовете.

- О, библиотеката ми е скромна, както виждате, каза Алие. - Не повече от двеста тома, но във фамилната ми къща имам много повече. Не че се хваля, обаче всички са редки и с доста голяма стойност. Естествено, подредени са по определен принцип, и редът на словесната материя съответствува на реда на изображенията и предметите.

Диоталеви плахо посегна към книгите.

- Разбира се, разгледайте ги, покани го Алие. - Това например е "Oedipus Aegypcius" от Атаназиус Кирхер [215]. Знаете, той е първият след Хораполон [216], който се опита да разчете йероглифите. Прелюбопитна личност, бих искал всичко това да бъде като неговия музей на чудесата, който днес е разпръснат, защото, който не знае да търси, не намира... Беше изключителен събеседник. Колко се радваше, като откри, че този йероглиф означава "благодеянията на божествения Озирис са съчетани с ритуали и с веригата на гениите". След това се появява онзи измамник Шамполион, отвратителен човек, вярвайте ми, безумно самолюбив, който упорито твърдеше, че знакът съответствувал само на името на някакъв фараон. Гениални са съвременните хора в обезценяването на свещените символи. Тази книга не е от най-редките, струва по-малко от един мерцедес. По-скоро погледнете тази, първото издание от 1595 на "Амфитеатър на вечните науки" от Кунрат. Казват, че съществуват само два екземпляра в целия свят. Това е третият. А тази книга пък е първото издание на "Свещена теория за Земята" от Барнеций [217]. Не мога да гледам звездните карти, без да изпитвам усещането за мистична клаустрофобия. Дълбочината на нашето земно кълбо... Невероятно, нали? Виждам, че вие, доктор Диоталеви, се възхищавате от еврейските надписи в "Трактат за Числата" на Дьо Вижнер. Тогава погледнете този том: това е първото издание на "Разбулената Кабала" от Кнор Кристиан фон Розенрот. Не може да не го знаете, още повече, че тази книга беше преведена, частично и твърде неумело, и разпространена на английски в началото на века от онзи проклетник Мак Грегор Мадърс... Вероятно сте чували за скандалното тайно сбирание, което така омая британските естети - "Златната Долина"? От подобна банда фалшификатори на свещени документи можеха да се родят само извратени общества като "Утринна звезда" или сатанинските църкви на Алистър Кроули, който призоваваше демоните, за да омилостиви някои благородници, отдаващи се на "английския порок", тоест на садомазохизма. Можете ли да си представите, драги приятели, колко

съмнителни, за да не кажа друго, лица среща човек, когато се е посветил на тези изследвания? Сами ще се убедите в това, ако решите да публикувате книги от тази област.

Белбо се възползува от случая, който Алие му предостави, за да подхване темата. Съобщи му, че издателство "Гарамонд" би желало да публикува по няколко книги годишно, както каза, от езотеричен тип.

- Езотеричен ли? - усмихна се Алие и Белбо се изчерви.

- По-скоро... херметичен?

- Херметичен ли? - усмихна се Алие.

- Все едно, примири се Белбо. - Може би бъркам термините, но вие разбирате за какъв вид става дума.

- Вид ли? - усмихна се Алие. - Няма видове. Това е Знанието. Вие значи искате да публикувате преглед на неизроденото знание. За вас може би това ще бъде само издателски избор, но ако трябва аз да се нагърбя с него, то ще бъде търсене на истината, търсене на свещения Граал.

Белбо отбеляза, че също както рибарят, хвърляйки мрежата си, може да улови празни раковини и найлонови пликчета, така и в "Гарамонд" ще пристигнат множество ръкописи със съмнителна стойност и че се търси един строг рецензент, който да отсява зърното от плевата, отделяйки и любопитните остатъци, тъй като една съседна издателска къща щяла да се радва да й бъдат препращани автори от средна ръка...

- Естествено, би трябвало да се определи съответстваща форма на заплащане, допълни Белбо.

- Слава Богу, аз съм от тези, за които може да се каже, че са осигурени. Човек осигурен, любознателен и, мога да кажа, прозорлив. Достатъчно ми е по време на изследванията да открия още един екземпляр от Кунрат или друг такъв красив препариран саламандър, или пък някой рог от нарвал (каквто бих се срамувал да държа в колекцията си, ако Виенската съкровищница не го излагаше като рог на еднорог), и ще зная, че съм спечелил в една бърза и приятна сделка повече, отколкото вие бихте ми дали за десет години консултации. Ще прегледам вашите ръкописи от чиста човешчина. Убеден съм, че и в най-невзрачния текст може да се намери искрица, ако не на истината, то поне на странната измама, а често, както знаете, крайностите се докосват. Единствено се отегчавам от очевидното и заради това именно отегчение вие ще ми плащате. Въз основа на отегчението, което ще съм изпитал, на края на всеки месец ще ви изпращам нещо като отчет, който, разбира се, ще бъде почти символичен. Ако сметнете, че е прекомерен, ще ми изпратите една каса хубаво вино.

Белбо онемя от изненада. Беше свикнал да преговаря с хленчеци и алчни консултанти. Отвори чантата си и измъкна обемист ръкопис.

- Не бих искал да ви внушавам прекален оптимизъм. Ето например този, който ми се струва типичен за средното равнище.

Алие разлисти ръкописа.

- "Тайният език на Пирамидите"... Да видим съдържанието...

Пирамидион... Смъртта на лорд Карнавън... Свидетелствата на Херодот... - Затвори го.

- Вие чели ли сте го?

- Да, набързо, преди няколко дни.

Алие му върна ръкописа.

- Добре, сега ще ми кажете дали ще ви го преразкажа точно.

Седна зад писалището, бръкна в малкото джобче на панталона си, извади кутийката за хапчета, която знаех още от Бразилия, започна да я върти между

своите тънки вретеновидни пръсти, които допреди малко галеха любимите му книги, вдигна очи към рисунките на тавана и заговори така, сякаш рецитираше наизуст текст.

- Авторът на тази книга вероятно припомня, че през 1864 година Пиаци Смит е открил свещените и езотерични мерки на пирамидите. Позволете ми да цитирам само целите числа, тъй като на моята възраст паметта започва да ми изневерява... Странното е, че основата им е квадрат със страна 232 метра. Първоначално височината им е била 148 метра. Ако ги превърнем в свещените египетски единици - лактите, получаваме за основата 366 лакти, тоест броя на дните във високосната година. Според Пиаци Смит височината, умножена по 10 на девета степен, дава разстоянието от Земята до Слънцето: 148 милиона километра. Доста точен резултат за времето, като се има предвид, че изчисленото днес разстояние е 149 и половина милиона километра, а не е речено, че непременно днешните учени са прави. Основата, разделена на ширината на един от каменните блокове, дава 365. Обиколката на основата е 931 метра. Ако се раздели на удвоената височина, се получава 3.14, числото Пи. Смайващо, нали?

Белбо се усмихваше смутено.

- Невероятно! Но кажете ми как можете да...

- Не прекъсвай доктор Алие, Якопо, спря го нетърпеливо Диоталеви.

Алие му благодари с учтива усмивка. След това продължи, все така разхождайки очи по тавана, но ми се стори, че огледът, който правеше, не беше нито обичаен, нито пък случаен. Очите му следваха определена линия, сякаш четяха в изображенията това, което той се преструваше, че разказва по памет.

48

Сега, от върха до основата размерите на Великата Пирамида в египетски лакти са 161 000 000 000. Колко човеци са живели на земята от Адам до днес? Приблизителното изчисление показва, че са били между 153 000 000 000 и 171 000 000 000.

(Пиаци Смит, "Нашето наследство и Великата Пирамида", Лондон, "Исбистър", с. 583)

- Навярно вашият автор твърди, че височината на Хеопсовата пирамида е равна на квадратния корен от числото, получено при пресмятане на повърхността на всяка от стените. Естествено, размерите са дадени в стъпки, които са по-близки до египетските и еврейските лакти, отколкото до метрите, защото метърът е абстрактна мярка, измислена в новото време. Египетският лакът, обърнат в стъпки, прави 1,728. Ако нямаме обаче точната височина, можем да си послужим с така наречения пирамидион: малката пирамида, която поставяли на върха на голямата пирамида и която представлявала нейния връх. Била е от злато или друг метал, който да блести на слънцето. Сега вземете височината на малката пирамида, умножете я по височината на цялата пирамида, след това умножете полученото по десет на пета и получавате дължината на екватора. Но това не е всичко: ако вземете обиколката на основата и я умножите по двадесет и четири на трета, делено на две, получавате средния радиус на земята. Освен това площта, заета от основата

на пирамидата, умножена по 96 по 10 на осма степен, дава сто деветдесет и шест милиона осемстотин и десет хиляди квадратни мили, което съответствува на повърхността на земното кълбо. Така ли е?

Белбо изразяваше обикновено смайването си с един израз, който бе научил във Филмотеката от оригиналната версия на "Янки Дудъл красавец" с Джеймс Кени: "I am flabbergasted!" [218]. Употреби го и този път. Явно Алие знаеше добре и разговорния английски, защото не успя да скрие задоволството си, без да се срамува от тази си проява на самолюбие.

- Драги приятели - каза, когато въпросният господин, чието име не зная, предлага една компилация върху тайната на пирамидите, той не може да каже нищо по-различно от това, което вече знаят и децата. Щях да се изненадам, ако беше написал нещо ново.

- Значи този господин <197> намеси се Белбо, казва чисто и просто познати истини?

- Истини ли? - засмя се Алие, отваряйки отново кутията със своите странни и прекрасни пури. - Quid est veritas [219], както казваше един мой познат отпреди много години. В известен смисъл става дума за куп глупости. Само като начало, ако се разделят точните размери на основата на точната височина, умножена по две, като се включат и десетичните знаци, получава се не числото Пи, а 3,1417254. Разликата е малка, но важна. Между другото един ученик на Пиаци Смит, Флайндърс Питри, който впрочем се е занимавал и с измерването на Стоунхендж, твърди, че веднъж изненадал маестрото да пили гранитните блокове в стаята на фараона, за да му излязат сметките... Навярно са клюки, но на Пиаци Смит не може да се вярва изцяло. Достатъчно е човек да го е виждал как си връзва вратовръзката. И все пак между множеството глупости има и някои неоспорими истини. Бихте ли дошли до прозореца, господа?

Разтвори с театрален жест прозореца, покани ни да погледнем навън и ни показва в далечината, на ъгъла на уличката и булеварда, една дървена будка от тези, в които обикновено се продават лотарийни билети.

- Ако желаете, господа - каза, <197> можете да отидете да измерите тази будка. Ще видите, че дължината на предната част е 149 сантиметра, иначе казано, една стомилиардна част от разстоянието между Земята и Слънцето. Височината в задната част, разделена на широчината на прозореца, дава $176:56=3,14$. Височината на предната част е 19 дециметра, тоест се равнява на броя на годините от гръцкия лунен цикъл. Сборът на височините на двата предни и на двата задни ръба е $190 \times 2 + 176 \times 2 = 732$, което е годината на победата при Поатие [220]. Ширината на дъската отпред е 3,10 сантиметра, ширината на рамката на прозореца е 8,8 сантиметра. Като заменим вътрешните цифри със съответстващите им букви от азбуката, получаваме C10H8, което е химическата формула на нафталина.

- Невероятно! - възкликнах. - Вие ли го открихте?

- Не, отвърна Алие. - Друга подобна будка е измерил някой си Жан-Пиер Адан. Предполагам, че всички лотарийни будки са с приблизително еднакви размери. С числата човек може да прави каквото си иска. Ако взема например священото число 9 и искам да получа 1314, годината на изгарянето на Жак дьо Моле - велика дата за хора като мен, които се обявяват за поклонници на Тамплиерската традиция, какво правя? Умножавам 9 по 146, съдбоносна година за разрушаването на Картаген. А как стигам до резултата? Разделям 1314 на две, после на три и т.н., докато не намеря подходяща дата. Бих могъл също така да разделя 1314 на 6,28, тоест на удвоеното число Пи, и ще получа 209. Може, защото това е и годината, когато Атал I, цар на Пергам, се възкачва

на трона. Доволни ли сте?

- Значи не вярвате в нумерологията? - запита разочарован Диоталеви.

- Аз ли? Твърдо вярвам, смятам, че вселената е величествен концерт на нумерологични съответствия и че прочитът на числото, както и неговото символично тълкуване представляват пътя на познанието за привилегированите. Но ако светът, низш и висш, е система от съответствия, в която всяко нещо е на мястото си, естествено е както будката, така и пирамидата, и двете рожби на човешкия разум, подсъзнателно да са възпроизвели в своята структура хармониите на космоса. Тези така наречени пирамидолози откриват с невероятно усложнени средства една линейна истина, при това и древна, и всеизвестна. Самата логика на изследването и на откритието е противоестествена, защото е логика на науката. Логиката на знанието няма нужда от открития, защото вече знае. Защо трябва да се доказва това, което не би могло да бъде друго? Ако има тайна, то тя е някъде много по-дълбоко. Тези ваши автори остават просто на повърхността. Предполагам, че този тук преразказва всички легенди за египтяните, които познавали електричеството...

- Няма да ви питам как познахте.

- Виждате ли? Задоволяват се с електричеството като всички инженери, подобни на Маркони. Много по-малко наивна е хипотезата за радиоактивността. Това е едно интересно предположение, което, за разлика от хипотезата за електричеството, би могло да обясни прословутото проклятие на Тутанкамон. Как са успявали египтяните да повдигнат каменните блокове на пирамидите? Дали са ги изкачвали с помощта на електрически кранове, или пък са ги повдигали чрез атомната енергия? Египтяните са открили начина да преодоляват земното притегляне и може би са притежавали тайната на левитацията. Друга форма на енергията... Знае се, че халдейските жреци са задвижвали свещените машини само посредством звука и че жреците на Карнак и на Тива са могли да отворят вратите на храма само с гласа си. А какво според вас, като се замислим, е легендата за "Сезам, отвори се"?

- Добре, и после? - запита Белбо.

- Това е най-важното, драги приятелю. Електричество, радиоактивност, атомна енергия, истинският посветен знае, че това са метафори, повърхностни прикрития, условни измами, в най-добрия случай жалки последствия от една далеч по-древна и забравена сила, която посветеният търси и някой ден ще познае. Би трябвало да я наричаме... - поколеба се за миг - "телурични токове".

- Какво? - запита вече не си спомням кой от нас.

Алие изглеждаше разочарован.

- Виждате ли? Тъкмо се надявах, че между вашите кандидати ще намеря някой, който да ми каже нещо по-интересно. Забелязвам, че е много късно. Добре, приятели, договорът е сключен, останалото бяха отвлечени разсъждения на стар учен.

Тъкмо ни подаваше ръка, когато влезе прислужникът и му прошепна нещо на ухото.

- О, нашата скъпа приятелка! - възкликна Алие. - Бях забравил.

Поканете я, нека почака една минута... не, не в хола, по-скоро в турския салон.

Скъпата приятелка навярно се чувствуваше вътрешна в тази къща, защото вече беше на прага на кабинета и без дори да ни погледне, в полумрака на вече отиващия си ден, с уверена стъпка се насочи към Алие, погали го по

лицето палаво и му каза:

- Няма да ме караш да чакам пред вратата ти, нали, Симон?

Беше Лоренца Пелегрини.

Алие се отдръпна бързо, целуна ѝ ръка и ѝ каза, посочвайки ни:

- Скъпа моя, мила София, ти умееш да се чувствуващ у дома си във всеки дом, който озаряваш. Но тъкмо изпрашах моите гости.

Лоренца ни забеляза и ни махна весело с ръка - не си спомням някога да съм я виждал изненадана или смутена.

- Ах, каква прелест - каза, и вие ли познавате моя приятел? Как си, Якопо. (Не го запита, просто каза.)

Забелязах, че Белбо пребледнява. Взехме си довиждане. Алие ни увери, че е бил щастлив да се запознае с нас.

- Убеден съм, че нашата обща приятелка е едно от най-невинните същества, които някога съм срещал. Във вродената ѝ свежест, позволете ми това съждение на стар мъдрец, виждам богинята София, изгнаничка на земята. Скъпата ми София, не ми остана време да те предупредя, че обещаната вечер се отлага с няколко седмици. Много съжалявам.

- Няма значение - отвърна Лоренца, ще почакам. Вие в бара ли отивате?

- запита ни или по-скоро заповяда ни тя. Добре, след половин час и аз съм там, искам Симон да ми даде някой от неговите еликсири, трябва да ги опитате и вие, но той казва, че са само за избраници. После ще дойда.

Алие се усмихна със снизходителния израз на любящ чичо, покани я да седне и ни изпрати до външната врата.

Озовахме се на улицата, седнахме в моята кола и потеглихме към "Пилад". Белбо беше онемял. През целия път никой от нас не се обади. Но в бара вече се налагаше да прекъснем магията.

- Няма да ми е приятно да съм ви свързал с някой луд - казах.

- Не сте, отвърна Белбо. - Човекът е интелигентен, проникателен. Само че живее в свят, различен от нашия. После добави мрачно: - Или почти...

49

"Traditio Templi" [221] постулира сам по себе си традицията на едно тамплиерско рицарство, духовна и затворена общност...

(Анри Корбен, "Храм и съзерцание", Париж, "Фламарион", 1980)

- Мисля, че разбрах какво представлява вашият Алие, Казобон, заяви Диоталеви, който си беше поръчал чаша шампанско на Пилад, макар че ние се опасявахме за неговото духовно здраве. - Това е човек, който се интересува от мистичните науки и презира слухарите и дилетантите. Но както недвусмислено го чухме днес да казва, презирайки ги, той ги изслушва и критикува, без да им показва, че се различава от тях.

- Днес господин, граф или маркграф, все едно, Алие произнесе една ключова дума, каза Белбо. - Духовна общност. Презира ги, но се усеща единен с тях, свързан с духовната общност. Мисля, че го разбирам.

- В какъв смисъл? - запитахме ние.

Белбо беше вече на третия джин-мартини (уиски - вечер, твърдеше той, защото успокоява и те кара да мечтаеш, а в късния следобед - джин-мартини, защото възбужда и подсилва). Впусна се да разказва за детството си в Х.,

както вече беше направил веднъж пред мен.

- Беше през периода 1943-1945 година, искам да кажа при прехода от фашизма към демокрацията, после отново към диктатурата на република Сало [222], но с партизанската война в планините. В началото на тази история бях на петнадесет години и се бях преселил в къщата на чичо Карло. Живеехме в града, но през 1943-та започнаха бомбардировките и майка ми реши, че трябва да си вдигаме чуковете, както се казваше тогава. В Х. живееха чичо ми Карло и леля ми Катерина. Чичо Карло произхождаше от семейство на земеделци и беше наследил къщата в Х. заедно със земите, дадени под аренда на някой си Аделино Канепа. Арендаторът работеше, жънеше житото, правеше вино и даваше половината от реколтата на собственика. Естествено, напрегнати отношения: арендаторът се смяташе за експлоатиран, а собственикът - за измамен, защото получаваше само половината от това, което даваше неговата земя. Собствениците ненавиждаха арендаторите, арендаторите ненавиждаха собствениците. Но съжителствуваха, както беше в случая с чичо Карло. През 1914 година чичо Карло се беше записал доброволец в алпийските войски. Пиемонтски темперамент, целият изтъкан от дълг към родината, той беше станал първо лейтенант, после капитан. Накратко казано, в битката край Карсо се оказал близо до един ненормален войник, който гръмнал бомбата, както я държал в ръце - иначе защо ще се нарича "ръчна бомба"? Както и да е, бил хвърлен в общия гроб, когато някакъв санитар забелязал, че е още жив. Отнесли го в полевата болница, махнали му едното око, което вече висяло извън орбитата, отрязали му ръката и по думите на леля Катерина му поставили метална плочка под окосмената част на главата, защото бил загубил парче от черепа си. С други думи, хирургически шедьовър, от една страна, и герой - от друга. Сребърен медал, Кавалерски кръст на италианската корона и след войната - топло местенце в държавната администрация. Чичо Карло в края на краищата стана директор на данъчното в Х., където беше получил наследство, и отиде да живее във фамилната къща заедно с Аделино Канепа и неговото семейство.

Като директор на данъчното чичо Карло беше един от местните големци. А като инвалид от войната и Кавалер на италианската корона, той не можеше да не симпатизира на временното правителство, което в случая представляваше фашистката диктатура. Фашист ли беше чичо ми Карло?

Дотолкова, доколкото, както се казваше през шестдесет и осма, фашизмът бе върнал отново на почит бившите воители и ги възнаграждаваше с ордени и постове, чичо Карло, може да се каже, беше умерен фашист. Но достатъчно, за да бъде ненавиждан от Аделино Канепа, който пък беше антифашист по съвсем основателни причини. Всяка година трябваше да отива при него, за да подновява своята данъчна декларация. Пристигаше в данъчното със съучастническо и примирено изражение, след като се беше опитал да подкупи леля Катерина с една торба яйца. И се озоваваше пред чичо Карло, който не само беше неподкупен като герой, но и знаеше по-добре от когото и да било колко му е откраднал Аделино Канепа през годината и не му прощаваше нито грош. Аделино Канепа се обяви за жертва на диктатурата и започна да разпространява клевети по адрес на чичо Карло. Двамата живееха в една къща, единият на господарския първи етаж, другият - на партера, срещаха се сутрин и вечер, но вече не се поздравяваха. Контактта поддържаше леля Катерина, а след нашето пристигане - майка ми, която Аделино Канепа даряваше с цялата си симпатия само поради факта, че беше снаха на чудовище. Всяка вечер в шест чичо ми се прибираще с вечния си сив двуреден костюм, бастуна и един брой на още непрочетен вестник "Стампа". Вървеше изправен като войник от

алпийските войски, с едното си сиво око, вперено в атакуваната кота. Минаваше пред Аделино Канепа, който в този момент обикновено взимаше глътка въздух на пейката в градината, и сякаш не го забелязваше. След това се срещаше с госпожа Канепа на вратата и тържествено сваляше шапка. Така всяка вечер, година подир година.

Беше вече осем часът. Лоренца не идваше, както беше обещала. Белбо пиеше петия джин-мартини.

- Дойде четиридесет и трета. Една сутрин чичо Карло влезе при нас, събуди ме с целувка и каза: момчето ми, искаш ли да научиш най-голямата новина на годината? Прогонили са Мусолини. Не разбрах дали чичо Карло страдаше от това. Дори и да страдаше, не го показва. Беше примерен гражданин и държавен служител. И продължи да ръководи данъчната служба за правителството на Бадوليو. След това настъпи осми септември, зоната, в която живеехме, премина под контрола на Социалната република и чичо Карло се приспособи. Събираше данъците за Социалната република. Канепа разправяше наляво и надясно какви връзки има с първите партизански отряди там, в планината, и обещавахе нечувани отмъщения. Ние, децата, още не знаехме кои са партизаните. Много се говореше за тях, но никой още не ги беше виждал. Разказвах за началника на бадолийците, някой си Терци (естествено, прозвище, каквито тогава всички си измисляха, и мнозина твърдяха, че го бил взел от онзи Терци, героя от комиксите, приятеля на Дик Светкавицата), бивш началник на карабинерите, който при първите сблъсъци с фашистите и есесовците загубил единия си крак и командувал всички отряди по хълмовете в околностите на Х. После се случи, каквото се случи. Един ден партизаните нахлуха в селото. Бяха слезли от хълмовете и сновяха по улиците, още нямаха определена униформа, носеха само светлосини кърпи на врата, и току изстрелваха по някой картечен откос във въздуха, за да съобщят, че са там. Новината бързо се разпространи, всички се затвориха по къщите, още не се знаеше що за хора са. Леля Катерина плахо изрази надеждата си: нали бяха приятели на Аделино Канепа, или поне Аделино Канепа твърдеше, че е техен приятел, нима щяха да сторят нещо на чичо Карло? Сториха го. Разбрахме, че група партизани се втурнали в канцеларията на данъчното, арестували чичо Карло и го отвели в неизвестна посока. Леля Катерина се строполи на леглото, викайки, че ще го убият, и от устата ѝ заизлиза белезникава пяна. Достатъчно било да го ритнат с ботуш и заради металната плочка в главата веднага щял да умре. Чул виковете на леля, пристигна Аделино Канепа с жена си и децата си. Леля му изкрещя, че бил Юда, че той бил предал чичо на партизаните, защото събирал данъците за Социалната република. Аделино Канепа ѝ се закле във всичко най-свято, че не е вярно, но се виждаше, че се чувства виновен, защото беше дрънкар прекалено много. Леля ми го изгони. Аделино Канепа се разплака, обърна се към майка ми, припомни ѝ всички случаи, когато бил отстъпвал един заек или едно пиле на смешна цена, майка ми потъна в гордо мълчание, леля Катерина продължи да бълва белезникава пяна. Аз хлипах. В края на краищата, след двучасово мъчение, чухме виковете и чичо Карло се появи на велосипед, който управляваше с единствената си ръка, и се държеше тъй, сякаш се връщаше от разходка. Веднага забеляза суматохата в градината и намръщен запита какво се е случило. Ненавиждаше разправиите, както всички хора от нашия край. Качи се горе, приближи се до леглото на леля Катерина, която още приритваше с кльошавите си крака, и я попита от какво е толкова развълнувана, какво толкова се е случило. А се бе случило това, че партизаните, като разбрали какво е говорил Аделино Канепа, решили, че чичо Карло е един от представителите на режима, и го арестували за

назидание на останалите. Завели чичо Карло с камион извън града и го изправили пред Терци, отрупан с военни отличия, с картечница в дясната ръка, а лявата - опряна на патерицата. А чичо Карло, но изобщо не мисля, че е било хитрост, по-скоро инстинкт, навик, воински ритуал - застанал мирно, представил се, майор от алпийските войски Карло Ковасо, ранен и инвалид от войната първа категория, сребърен медал. Терци също се изпънал в "мирно" и се представил - старшина Ребауденго от Кралските карабинери, комендант на бадолийска бригада "Бетино Рикасоли", бронзов медал. "Къде?" - запитал чичо Карло. А Терци, като подчинен, отвърнал: "При Пордой, господин майор, кота 327." "Боже мой! - възкликнал чичо Карло. - Аз пък бях на кота 328, трети полк!" "Битката на равноденствието?" "Да, битката на равноденствието." "А обстрелът на Петте Пръста?" "Спомням си го като днес." "А нападението с байонетите по поста пред "Сан Криспино"?" "Да, по дяволите!" Изобщо все в тоя дух. После, нашият без ръка, другият без крак, като един правят крачка напред и се прегръщат. Терци му казал: "Как може, господин майор, как е станало така, че вие събирате данъците за едно фашистко правителство, подчинено на завоевателя?" "Вижте какво, коменданте - отвърнал му чичо Карло, аз имам семейство и получавам заплата от централното правителство, което е, каквото е, и не съм го избирал аз. Вие как бихте постъпили на мое място?" "Драги майоре - казал Терци, на ваше място бих постъпил по същия начин, но го давайте по-кратко, гледайте да не се престаравате." "Ще гледам, коменданте, отвърнал му чичо Карло, нямам нищо против вас, и вие сте синове на Италия и смели бойци." Мисля, че са се разбрали, защото и двамата са изричали Родина с главно Р. Терци заповядал да дадат на чичо Карло един велосипед и чичо Карло си тръгнал. Аделино Канепа ни се чу, ни се видя в продължение на няколко месеца. Това е, не зная дали се нарича духовна общност, но едно е сигурно: съществуват едни връзки, които стоят над всякакви пристрастия.

50

Защото аз съм първата и последната. Аз съм почитаната и ненавижданата. Аз съм блудницата и светицата.
(Цитат от Надж Хаммади, 6, 2)

Влезе Лоренца Пелегрини. Белбо погледна към тавана и поръча последно картини, във въздуха се усещаше напрежение и аз понечих да стана. Лоренца ме задържа.

- Не, всички идвате с мен, тази вечер се открива изложбата на Рикардо, започнал е да рисува в нов стил! Велик е, Якопо, ти го познаваш!

Знаех кой е Рикардо, все се въртеше в "Пилад", но тогава не разбрах защо Белбо още по-неотклонно съсредоточи поглед в тавана. След като прочетох файловете, вече зная, че Рикардо е бил мъжът с белега, с когото Белбо не е имал смелост да влезе в двубой.

Лоренца настояваше, галерията не била далече от "Пилад", били организирали истински купон, дори оргия. Диоталеви се стресна и веднага заяви, че трябвало да се прибира, аз се колебаех, но беше очевидно, че Лоренца иска да отида, а това също причиняваше страдание на Белбо, който виждаше как моментът за диалог на четири очи все повече се отдалечава. Но не можах да се измъкна и тръгнахме.

Не обичах много този Рикардо. В началото на шестдесетте години произвеждаше скучни картини - платна на черни и сиви ивици, прекалено геометрични, малко тип "оптически", от които те заболяват очите. Озаглавяваше ги "Композиция 15", "Паралакс 17", "Евклид X". Едва беше започнала шестдесет и осма, и той се втурна да излага в окупираните сгради, беше променил само малко палитрата и вече представяше силни контрасти между черно и бяло, тъканта беше по-едра, а заглавията бяха от рода на "Това е само началото", "Молотов", "Сто цвята". Когато се върнах в Милано, видях негова изложба в един клуб, в който се събираха поклонници на доктор Вагнер, беше се отказал от черното, работеше върху бели структури, при които контрастите се образуваха само от релефа на слоя боя върху грапавата хартия, тъй че картините, както сам обясняваше, разкривали различни профили според наклона на светлината. Наричаха се "Възхвала на неяснотата", "На/Преки", "То", "Бергщрасе", "Отрицание 15".

Онази вечер, веднага щом влязох в новата галерия, разбрах, че поетиката на Рикардо е претърпяла значителна еволюция. Експозицията бе озаглавена "Megale Aporphasis" [223]. Рикардо бе преминал към фигуративната живопис, а палитрата му имаше перлени оттенъци. Играеше си с цитати и понеже, убеден съм, не умееше да рисува, предполагам, че е работил, прожектирайки върху платното диапозитиви на прочути картини - изборът му обхващаше както "пожарникарите" от края на миналия век, така и символистите от началото на нашия. Върху първоначалната скица после прилагаше точковидна техника, преливайки постепенно цветовете и преминавайки точка по точка през целия спектър, тъй че започваше винаги от един много ярък и пламтящ център, за да стигне до абсолютното черно, или обратното - в зависимост от мистичната или космическа концепция, която желаше да изрази. Имаше планини, от които струяха светлинни лъчи, разделени на облаци от сфери в мрачни цветове, тук-там изникваха концентрични небеса със загатнати ангели, размахващи прозрачни криле, нещо твърде наподобяващо "Раят" на Доре. Заглавията бяха "Беатрикс", "Мистична Роза", "Данте", "Гавриил 33", "Верни на любовта", "Атанор", "Хомункулус 666" - ето откъде идва страстта на Лоренца към хомункулусите, казах си. Най-голямата картина се наричаше "София" и представяше нещо като лава от черни ангели, които бликаха отдолу, пораждайки едно бяло същество, галено от мъртвешкосиви ръце, прекопирани от тази, която се издига към небето в "Герника". Смесицата беше твърде съмнителна и от близо изпълнението изглеждаше недодялано, но от два-три метра ефектът беше доста лиричен.

- Аз съм консервативен реалист - прошепна ми Белбо, разбирам само Мондриан. Какво представлява една не-геометрична картина?

- Преди той беше геометричен - отвърнах.

- То не беше геометрия. Беше редене на плочки за баня.

В това време Лоренца се бе впуснала да целува Рикардо, докато той и Белбо си размениха само леко кимване. Имаше голяма блъсканица, галерията приличаше на нийоркско таванско помещение, цялата в бяло и с оголени тръби за отопление или за вода в горната част. Кой знае колко пари бяха пръснали, за да я устроят по този начин. В единия ъгъл звукова уредба оглушаваше присъстващите с ориенталска музика, от тази с цитри, доколкото си спомням, дете не можеш да доловиш никаква мелодия. Всички преминаваха разсеяно край картините, за да се струпат пред масите в дъното и да грабнат пластмасовите чаши. Бяхме пристигнали във вихъра на празненството, помещението беше силно задимено, от време на време някое момиче задвижваше тялото си в танц, но всички още бяха заети с разговори и с консумация пред

бюфета, в интерес на истината много богат. Настаних се на един диван пред който, на пода, беше оставена купа, още пълна с плодова салата. Тъкмо щях да си сипя, защото не бях хапнал нищо, но изведнъж ми се стори, че откривам следа от подметка, която бе смачкала в средата плодовите кубчета, превръщайки ги в еднородна маса. Всичко беше възможно, защото по пода вече лъщяха петна от бяло вино, а и някои от гостите се движеха с мъка.

Белбо беше докопал една чаша и лениво, на пръв поглед без определена цел, се придвижваше, потупвайки от време на време някой познат по рамото. Искеше да се добере до Лоренца.

Но малцина стояха на едно място. Тълпата беше обхваната от нещо като кръгово движение, също като пчелите, които търсят още неоткрито цвете. Аз не търсех нищо, но въпреки това станах и се включих в обиколката, подчинявайки се на импулсите, които ми предаваха околните. Виждах недалеч от мен Лоренца, която блуждаеше и с театрална радост разпознаваше този или онзи, високо вдигнала глава, с престорено присвити от мнимо късогледство очи, изпънати и стегнати рамене и гърди, и плавна походка на жирафа.

В един момент естественият поток ме отхвърли към ъгъла до една маса и ме притисна към гърбовете на Лоренца и Белбо, които най-сетне се бяха срещнали, може би случайно, и също като мен бяха блокирани от тълпата. Не знаей дали забелязваха присъствието ми, но сред тази шумотевица никога вече не чувах какво си говорят другите. Чувствах се изолирани и аз бях принуден да слушам техния разговор.

- Кажеш сега, питаше Белбо, къде се запозна с твоя Алие?

- Моя ли? Той е и твой, доколкото разбрах днес. Ти можеш да познаваш Симон, а аз - не, така ли?

- Защо му викаш Симон? Защо той те нарича София?

- Но това е игра! Запознах се с него у едни приятели, стига ли ти? И смятам, че е чудесен. Целува ми ръка като че ли съм принцеса. Освен това може да ми бъде баща.

- Внимавай да не стане баща на детето ти.

Сякаш чувах себе си да говоря на Ампаро в Баия. Лоренца беше права. Алие умееше да целува ръка на младите жени, които не познаваха този ритуал.

- Защо Симон и София? - настояваше Белбо. - Той Симон ли се казва?

- О, това е вълшебна история. Ти например знаеш ли, че нашият свят е плод на една грешка и че в известен смисъл вината е и моя? София била женската част на Бога, защото тогава Бог бил повече жена, отколкото мъж, а после вие сте му сложили брада и сте започнали да го наричате Той. Аз съм била неговата добра половина. Симон казва, че съм искала да създам света без позволение, аз, София, която се е наричала също, чакай, как беше?... а, да, Еноя. Мисля, че моята мъжка част не е искала да създава - може би не е имала смелост или е била импотентна, но аз, вместо да се съобразя, съм решила да направя света сама, нямала съм търпение, смятам, че е било от изблик на любов, така е, обожавам целия този объркан свят. Затова съм душата на този свят. Така казва Симон.

- Колко мило. На всичките си приятелки ли говори така?

- Не приказвай глупости. Само на мен. Защото по-добре от теб е разбрал какво представлявам. Не се опитвай да ме приспособиш към собствената си представа. Той разбира, че трябва да бъде оставена да живее по своя си начин. Така е направила София, заела се да създава света. Сблъскала се с първичната материя, която била отвратителна, предполагам, не е използвала дезодоранти, и мисля, че не нарочно, но май тя е създавала Демо... Как се казваше?..

- Да не е Демиурга?

- Точно така, него. Не си спомням дали този Демиург го е направила София или пък той вече съществувал, а тя само го подучила, хайде, действуйвай, направи света и после ще се забавляваме. Този Демиург сигурно не е бил кой знае колко сръчен и не знаел как да го направи, дори не е трябвало изобщо да го прави, защото материята е лоша и той не е имал право да се меси. Но както и да е, направил, каквото направил, и София останала вътре. Затворничка на света.

Лоренца говореше и пиеше много. Всеки две минути, докато мнозина вече се бяха скупчили в средата на залата и със затворени очи сладострастно се олюляваха в ритъм, Рикардо минаваше край нея и ѝ наливаше нещо в чашата. Белбо се мъчеше да го спре, казвайки, че Лоренца вече достатъчно е пила, но Рикардо се смееше, поклащайки глава, а тя се бунтуваше, твърдейки, че издържа на алкохола повече от Якопо, защото е по-млада.

- Окей, окей - отвърщаше Белбо, не слушай дядо си, слушай Симон. И какво друго ти каза той?

- Това, че съм затворница на света, дори на злите ангели...защото в тази история ангелите са лоши и са помогнали на Демиурга да направи цялата беля... лошите ангели, значи, ме държат при тях, не ми позволяват да избягам и ми причиняват страдание. Но от време на време някой човек ме разпознава. Като Симон. Той ми обясни, че вече веднъж му се случило, преди хиляда години, защото не ти казах, но Симон е практически безсмъртен, знаеш ли колко неща е видял...

- Да, да, добре. Но вече престани да пишеш.

- Ш-ш-т...Веднъж Симон откри, че съм била блудница от един бордей в Тир и че съм се казвала Елена...

- Такива неща ли ти разправя този господин? И ти си доволна. Позволете да ви целуна ръката, стервичка мила на моя лайнян свят... Какъв кавалер!

- В случая блудницата е била онази Елена. И освен това, когато в ония времена се казвало блудница, означавало свободна жена, без окови, интелектуалка, жена, която не желае да бъде домакиня, и ти го знаеш, блудницата била придворна дама, която имала салон, днес би била тази, която е мениджър, ти ще наречеш ли курва един мениджър в рокля? Ще я сравниш ли с тия, дето палят огньовете по пътищата, за да привличат камионджиите?

В този момент Рикардо отново се приближи и я хвана за ръката:

- Ела да танцуваме.

Отидоха в средата на залата, сънливо се залюляха в ритъма на музиката, сякаш удряха бавно с крака по барабан. Но от време на време Рикардо я привличаше към себе си, поставяше ръка на тила ѝ с жест на притежател и тя се оставяше в ръцете му със затворени очи и блажено изражение, като отмяташе глава назад и косите ѝ се спускаха отвесно над гърба ѝ. Белбо палеше цигара от цигара.

Малко по-късно Лоренца хвана Рикардо за кръста и го поведе бавно в посока към Белбо. Продължавайки да танцува, тя взе чашата от ръката му. Държеше Рикардо с лявата, чашата с дясната, гледаше с влажни очи Белбо и може би плачеше, но в същото време се смееше... И му говореше.

- И не е било само веднъж, знаеш ли?

- Само веднъж какво? - запита Белбо.

- Да е срещал София. Няколко века по-късно Симон бил и Гийом Постел [224].

- Да не прислужвал в хотел?

- Идиот. Постел бил учен от Ренесанса, който четял еврейски...

- Иврит.

- Да, де. Все едно. Четял, както децата четат Мики Маус, на прима виста. Значи, в една болница във Венеция срещнал стара неука слугиня, неговата Йоана, поглежда я и казва: това е, разбрах, ето го новото превъплъщение на София, на Еноя, на Великата Майка на Света, слязла сред нас, за да избави целия свят, който носи женска душа. И така Постел отвел Йоана със себе си, всички го сметнали за луд, но той - не, обожавал я, иска да я освободи от затвора на ангелите, а когато тя умряла, той останал един час да съзерцава слънцето и после въобще нито пил, нито ял, обладан от Йоана, която е мъртва, но продължава да живее, защото е все тук, на този свят, и понякога разцъфва отново, така да се каже, превъплъщава се... Не е ли тъжна история?

- Обливам се в сълзи. И толкова ли ти харесва да бъдеш София?

- Но аз съм София и за теб, миличък. Знаеш ли, че преди да ме познаваш, носеше отвратителни връзки и имаше пърхот?

Рикардо отново я беше хванал за тила.

- Мога ли да участвам в разговора? - намеси се той.

- Ти кротувай. Нали танцуваме? Ти си инструментът на моето сладострастие.

- Тогава добре.

Белбо продължи, сякаш другият не съществуваше:

- Значи ти си неговата блудница, неговата феминистка мениджър, а той е твоят Симон.

- Аз не се казвам Симон - обади се Рикардо, вече плетейки език.

- Не говорим за теб, отвърна Белбо.

От известно време бях неудобен за него. Той, който винаги ревниво пазеше в тайна своите чувства, излагаше на показ ревността си пред един свидетел, дори съперник. Но последната му реплика ми откри, че като се разголваше пред другия, в момента, когато истинският противник беше трети, той утвърждаваше по единствения възможен за него начин своите права над Лоренца.

В това време Лоренца отговаряше, но вече беше поискала още една чаша от някого:

- Това е игра. Аз обичам само теб.

- Добре поне, че не ме мразиш. Слушай, искам да се прибирам, гастритът ми се обажда. Аз още съм затворник на първичната материя. На мен Симон не ми е обещавал нищо. Искаш ли да си тръгваме?

- Нека останем още малко. Толкова е приятно. Не се ли забавляваш? Освен това още не съм разгледала картините. Видя ли онази, дето Рикардо я е рисувал по мен?

- Колко неща ми се иска да направя по теб, обади се Рикардо.

- Вулгарен си. Дръпни се. Говоря с Якопо. Виж какво, Якопо, само ти ли можеш да си правиш интелектуални игри със своите приятели? Защо аз да не мога? Кой ме смята за блудница от Тир? Не друг, а ти.

- Аз, разбира се. Аз съм този, който само чака удобен случай да те хвърли в ръцете на разни старци.

- Той никога не ме е пипнал с пръст дори. Не е сатир. Може би ти е неприятно, че не желае да ме заведе в леглото си, но ме смята за интелектуална партньорка.

- Муза.

- Точно това не биваше да го казваш. Рикардо, помоли някой да ми донесе нещо за пиене.

- Не, чакай, спря я Белбо. <197> Сега ще ми кажеш на сериозно ли го взимаш, искам да разбера дали си луда, или не. И престани да пиеш. Кажи ми, на сериозно ли го взимаш, по дяволите!

- Миличък Якопо, това е само игра между мен и него. И най-прекрасното в тази история е, че когато София разбира коя е и се освобождава от тиранията на ангелите, може да си живее освободена от греха....

- Значи си престанала да вършиш грехове?

- Моля те, размисли, каза Рикардо, като я целуна целомъдрено по челото.

- Напротив, отвърна тя на Белбо, без дори да погледне художника, нищо тук вече не е грях, мога да правя всичко, което пожелаея, за да се освободя от плътта, аз съм над доброто и злото.

Побутна Рикардо, отблъсна го от себе си и заяви високо:

- Аз съм София и за да се освободя от ангелите, трябва да извърша...извърша...из-вър-ша всички грехове, дори най-сладостните!

Леко олюлявайки се, тя се отправи към ъгъла, където седеше едно момиче, облечено в черно, с бледа кожа и силно гримирани очи. Придърпа я към средата на залата и започна да танцува с нея. Почти се прилепи до тялото ѝ, с ръце, притиснати към ханша ѝ.

- Мога да се любя и с теб - каза. И я целуна в устата.

Гостите се бяха събрали в полукръг около тях, доста възбудени, и някой извика нещо. Белбо беше седнал с непроницаемо изражение на лицето и наблюдаваше сцената като импресарио, който присъства на репетиция. Беше изпотен и имаше тик на лявото око, какъвто никога не бях забелязвал при него. Изведнъж, когато Лоренца вече от пет минути танцуваше, подчертавайки все повече движенията на съблазнителка, избухна:

- Сега вече ела тук.

Лоренца застина, разкрачи се и извика:

- Аз съм стервата и светицата!

- Ти си отвратителна - каза Белбо, ставайки. Приблужи се до нея, сграбчи я за ръката и я повлече към изхода.

- Спри! - извика тя.

- Как си позволяваш... След това избухна в сълзи и обгърна шията му с ръце.

- Миличък, но аз съм твоята София, защо се ядосваш?...

Белбо я хвана нежно за раменете, целуна я по бузата, отметна косите ѝ и обръщайки се към публиката, каза:

- Не ѝ се сърдете, не е свикнала да пие толкова...

Дочух смехове сред присъстващите. Мисля, че и Белбо ги чу. Видя ме на изхода и направи нещо, което така и не разбрах дали беше предназначено за мен, за другите в залата или за него самия. Направи го незабележимо, полугласно, когато вниманието на останалите вече беше насочено другаде.

Като продължаваше да държи Лоренца за раменете, се обърна към залата и каза бавно като човек, който изрича нещо безспорно:

- Кукуругу.

(Томазо Гарцони, "Театър на различните и разнообразни светски мозъци", Венеция, "Дзанфрети", 1583, глава XXXVI)

Изобразителният материал, който бях събрал в Милано и Париж, не беше достатъчен. Господин Гарамонд ми разреши да отида за няколко дни в Мюнхен, в Дойчес Музеум.

Прекарах няколко вечери из барчетата на Швабинг, или в онези огромни подземия, където свирят възрастни господа с мустаци и къси кожени панталонки и влюбени двойки си разменят усмивки сред изпарения и миризма на свинско над високите халби бира, а следобедите използвах, за да разлиствам каталога на репродукциите. От време на време изоставях архивите и предприемах разходки из музея, където бяха възстановили всичко, което човешкото същество е могло да изобрети: натискаш едно копче и макети на петролни полета раздвижват своите сонди, влизаш в истинска подводница, завърташ система от планети, играеш си да произвеждаш киселини и верижни химически реакции - намирах се в един втори Парижки музей, само че не толкова готически, насочен към бъдещето и обитаван от смахнати на тема техника гимназиални ученички, които се учат да обичат инженерите.

В Дойчес Музеум човек може да научи и всичко за мините: слизаш по една стълба и се озоваваш в мина с всичките й джобове, асансьори за хора и коне, тесни проходи, в които пълзят изтощени и измъчени момченца (да се надяваме, восьъчни). Пътуваш из мрачни и безкрайни коридори, спираш пред бездънни кладенци, чувствуваш студ, който те пронизва до костите, и почти долавяш миризмата на гризу. Изобщо всичко в мащаб едно към едно. Бях се залутал из един страничен тунел, вече загубил надежда, че ще съзря отново дневната светлина, когато видях надвесен над ръба на пропастта един посетител, който сякаш ми беше познат. Сбръчкано и пепеляво, лицето му не беше ново за мен, косите му бяха бели, погледът - на кукумявка, но чувствувах, че дрехата му би трябвало да бъде друга, като че ли бях виждал това лице над някаква униформа, сякаш срещаш след много години свещеник в цивилни дрехи или монах без брада. Той също ме погледна, също така с колебание. Както става в подобни случаи, след кратка размяна на скришни погледи той пръв ме поздрави на италиански. Веднага го облякох в истинските му дрехи: трябваше да носи дълъг жълтеникав халат и да бъде господин Салон. "А. Салон, таксидермист". Работилницата му се намираше на няколко врати от моя офис по същия коридор на бившата фабрика, където си играех на Марлоу в областта на културата. Бях го срещал по стълбището и си бяхме разменяли кимвания.

- Странно - каза, задържайки ръката ми, от толкова време сме съседи, а се запознаваме в земните недра, на хиляди мили разстояние.

Казахме си няколко любезности. Имах чувството, че прекрасно знае какво правя, и това беше странно, като се има предвид, че аз самият не го знаех точно.

- Какво ви води в този музей на техниката? Ако не се лъжа, вашето издателство се занимава с по-духовни неща.

- Кой ви е казал?

Махна неопределено с ръка.

- О, хората говорят. Аз имам много клиенти...

- Какъв вид хора посещават един препаратор на животни, извинете, един таксидермист.

- Всякакъв вид. И вие си мислите като всички, че това е необикновена професия. Но клиенти не липсват и са най-различни: музеи, притежатели на

частни сбирки...

- Рядко съм виждал препарирани животни по къщите, казах.

- Зависи от това какви къщи посещавате. Или какви зимници.

- Че кой държи препарирани животни в зимника си?

- Някои го правят. Не всички светилища са на открито под слънцето или луната. Нямам доверие в този вид клиенти, но, нали разбирате, работата... Не ми харесват подземията.

- И затова се разхождате в тях?

- Проверявам ги. Нямам доверие в подземията, но искам да ги разбера. А възможностите не са толкова много: ще кажете, римските катакомби. Няма вече мистерия в тях, пълни са с туристи и ги контролира Църквата. Каналите на Париж... Били ли сте в тях? Човек може да ги посети в понеделник, сряда и последната събота на месеца, вход откъм моста Алма. И те са туристически обект. Разбира се, и в Париж има катакомби и подземия, а да не говорим за метрото. Били ли сте на улица Лафайет 145?

- Не съм, признавам си.

- Малко е настрани, между Източната и Северната гара. Сградата на пръв поглед не прави впечатление. Само ако човек внимателно се вгледа, забелязва, че дървените врати са всъщност железни, а стаите зад прозорците не са обитавани от векове. Никога не светят. Но хората отминават и нищо не забелязват.

- Какво не забелязват?

- Че къщата е изкуствена. Една фасада, само външност без покрив, без нищо. Празна. Всъщност е изход на шахта. Служи за вентилация на местното метро. Когато го разбереш, добиваш чувството, че си пред входа на долния свят, че ако можеш да се спуснеш между тези стени, ще проникнеш в подземния Париж. Случвало ми се е да стоя с часове пред тези врати, които прикриват Вратата на вратите. Началната спирка за пътуването към центъра на Земята. Защо, мислите, са направили всичко това?

- Казахте, че е заради вентилацията.

- Можеха да бъдат обикновени тръби. Не, не, пред тези подземия почвам да подозирам... Разбирате, нали?

Говорейки така за мрака, лицето му сякаш се осветяваше. Запитах го защо не се доверява на подземията.

- Защото, ако съществуват Властелините на света, те няма къде да се намират освен под земята. Това е истина, която всички отгатват, но малцина дръзват да изкажат. Може би единственият, който е имал смелостта да го каже черно на бяло, е Сент-Ив Д'Алвейдре. Чували ли сте за него?

Може би бях срещал името му в текстовете на някой от диaboлистите, но споменът ми беше смътен.

- Това е този, който говори за Агарта, подземното жилище на Царя на света, тайния център на Синархията, каза Салон. - Не се е побоял, чувствувал се е защитен. Но всички, които са го последвали публично, са били отстранени, защото са знаели прекалено много.

Продължихме пътя си в тунела и господин Салон не преставаше да ми говори, хвърляйки разсеяни погледи към входовете на нови разклонения и устията на нови кладенци, сякаш търсеше в полумрака потвърждение на своите подозрения.

- Запитвали ли сте се някога защо всички модерни метрополиси са се разбързали през миналия век да строят подземни градски мрежи?

- Мисля, че за да разрешат транспортните си проблеми.

- Когато не е имало автомобили, а само карети? Очаквах по-проницателно

обяснение от човек с вашия интелект.

- А вие имате ли друго?

- Може би - отвърна господин Салон замислено. Но сякаш с това искаше да прекъсне разговора ни. И наистина след миг се досети, че имал работа. После, след като стисна ръката ми, се позабави, като че ли му бе хрумнала случайна мисъл:

- По този повод, оня полковник... Как се казваше... Оня, който дойде преди години в "Гарамонд" да ви говори за някакво съкровище на Тамплиерите? Какво стана с него?

Останах като треснат от грубостта, с която той ми бе открил, че знае неща, смятани от мен за лична тайна. Искях да го запитам откъде ги е разбрал, но се уплаших. Казах му само уж безразлично:

- О, това е стара работа. Бях я забравил. Но по този повод, защо казахте "по този повод"?

- Така ли казах? А, да, разбира се, струваше ми се, че сте намерили нещо в едно подземие...

- Откъде знаете?

- Не помня. Някой ми каза. Може би някой клиент. Но аз ставам любопитен, когато се заговори за подземия. Мании на възрастта. Лека нощ.

Отдалечи се и ме остави да размишлявам над смисъла на тази странна среща.

52

В някои области на Хималаите между двадесет и двата храма, които представляват двадесет и двете Тайни на Хермес и двадесет и двата знака на някои свещени азбуки, Агарта образува мистичната Нула, неоткриваемото... Една огромна шахматна дъска, която се простира в недрата на земята под почти всички области на Земното Кълбо.

(Сент-Ив Д'Алвейдре, "Мисията на Индия в Европа", Париж, "Калман-Леви", 1886, с. 54 и 65)

Когато се върнах, разказах на Белбо и Диоталеви за срещата си и започнахме да разсъждаваме над различни хипотези: че Салон, ексцентрик и бърбивец, който изпитва удоволствие от мистериите, се е запознал с Арденти и толкова. Или: че Салон знае нещо за изчезването на Арденти и работи за тези, които са спомогнали за изчезването му. Трета хипотеза: че Салон е информатор на полицията...

После ни завъртя работата с други диаболости и споменът за Салон се претопи между тях.

Няколко дни по-късно Алие пристигна в редакцията, за да даде мнение за текстовете, които Белбо му беше изпратил. Преценяваше ги педантично, строго, но и снизходително. Алие бе хитър, не му беше необходимо много, за да разбере двойната игра "Гарамонд"- "Мануцио", и ние не криехме от него каква е истината. На пръв поглед сякаш разбираше и оправдаваше. Унищожаваше един текст с няколко остри забележки и после, с изтънчен цинизъм, предлагаше съответният автор да премине към "Мануцио".

Запитах го какво може да ми каже за Агарта и за Сент-Ив Д'Алвейдре.

- Сент-Ив Д'Алвейдре ли?... - отвърна. Странен човек без съмнение, още от млад се движеше сред привържениците на Фабр д'Оливе [225]. Беше

обикновен чиновник в министерството на вътрешните работи, но много амбициозен... Не ни направи добро впечатление, когато се ожени за Мари-Виктоар, но...

Алие не успя да се сдържи. Беше минал в първо лице. Това вече бяха спомени.

- Коя е Мари-Виктоар? - запита Белбо. - Обожавам клюките.

- Мари-Виктоар дьо Риснич, красавица от обкръжението на императрица Йожени [226]. Но когато се среща със Сент-Ив, минаваше петдесетте. А той нямаше още и тридесет. Бракът беше в неин ущърб, разбира се. Не само, но за да му осигури титла, купи вече не си спомням какви земи, принадлежали някога на някакъв маркиз Д'Алвейдре. По този начин нашият приятел се сдобил с титлата, а в Париж се пееха куплети за "жиголото". И тъй като можеше да живее от рентата, той се посвети на своята мечта. Беше си втълпил, че трябва да открие такава политическа формула, която да доведе до по-хармонично общество. Синархията като противовес на диктатурата. Едно европейско общество, управлявано от три съвета, в които да бъдат представени икономическата власт, съдопроизводството и духовната власт, тоест религиите и науката. Една просветена олигархия, която да измести класовата борба. Какво ли не сме чували!

- А Агарта?

- Разправяше, че веднъж бил посетен от тайнствен афганистанец, някакъв Хаджи Шарипф, който вероятно не е бил афганистанец, защото името е по-скоро албанско... Та той значи му открил тайната за седалището на Царя на Света - макар че Сент-Ив никога не спомена този израз, по-късно другите го подеха - Агарта, Неоткриваемото.

- Но къде се говорят тези неща?

- В "Мисията на Индия в Европа". Един труд, който е оказал голямо влияние върху съвременната политическа мисъл. В Агарта съществували подземни градове, а под тях, в посока към центъра на земята, имало пет хиляди пундита, които я управлявали - очевидно цифрата пет хиляди напомня херметичните корени на езика на ведите, както те ни учат. А всеки корен е магическа йерограма, свързана с една небесна сила и с противостоещото на една адска сила. Централният купол на Агарта отвътре се осветявал от своего рода огледала, през които прониквала светлината, но само през енхармоничната гама на цветовете, чийто слънчев спектър от нашите трудове по физика представлява само диатоничната ѝ част. Мъдреците на Агарта изследват всички свещени езици, за да достигнат до универсалния език, езика ватан. Когато засегнат твърде дълбоки тайни, се издигат над земята, левитират нагоре, и ако другарите им не ги задържали, можели да си разбият черепите в свода на купола. Приготовлявали светкавиците, насочвали цикличните токове на интерполарните и инертропикалните флуиди, интерференциалните отклонения в различните области на дължините и ширините на земното кълбо. Подбирали видовете и били създали малки, но изключително свършени животни с гърбове на костенурки, с жълт кръст в средата на корубата и с по една уста и едно око на двата ѝ края. Многокраки животни, които можели да се движат във всички посоки. В Агарта вероятно са се скрили Тамплиерите, след като били разпръснати, и оттам извършвали своите наблюдения над света. Друго?

- Ама... Сериозно ли е разправял тези неща?

- Мисля, че е приемал всичко буквално. Отначало го смятахме за ненормален, после си дадохме сметка, че намеква, може би по пророчески начин, за някакво окултно управление на историята. Нали някои казват, че

историята е кървава и безсмислена загадка? Не е възможно, вероятно има някаква цел. Може би съществува някакъв Разум. Затова непредубедени хора са вярвали, векове наред, във Властелините, в Управниците, в Царя на Света, не толкова като физическа личност, а по-скоро като роля, една колективна роля, възплъщението, понякога временно, на едно Постоянно Намерение. Нещо, с което безусловно са имали контакт изчезналите днес велики монашески и рицарски ордени.

- А вие вярвате ли?

- Много по-уравновесени от него хора търсят Непознатите Управници.

- И намират ли ги?

Алие се засмя тихо, добродушно.

- Нима Непознатите Управници щяха да бъдат такива, ако се представяха на първия срещнат? Господа, трябва да работим. Имам още един ръкопис и по странно съвпадение той се отнася тъкмо до тайните общества.

- Струва ли? - запита Белбо.

- Нищо особено. Но за "Мануцио" става.

53

Тъй като не може да управлява земните съдбини, защото правителствата ще се противопоставят, тази скрита организация може да действа само посредством тайни общества... Тайните общества, създавани там, където се е чувствувала необходимост, се разделят на ясно определени и на пръв поглед противостоящи групи, изповядващи най-различни мнения, за да ръководят поотделно и твърдо всички религиозни, политически, икономически и литературни партии, и се обединяват, за да получат един общ адрес, в един незнаен център, където е скрита могъща сила, която се стреми по този невидим начин да управлява всички тайни на земята.

(Ж. М. Хьоне-Вронски, цитиран от П. Седир, "История и доктрина на Розенкройцерите", Руан, 1932)

Един ден видях господин Салон на вратата на неговата "лаборатория". Изведнъж в полумрака ми се стори, че ей сега ще изкрещи като кукумявка. Поздрави ме като стар приятел и ме запита как вървят работите. Отвърнах му с махване на ръка, усмихнах му се и отминах.

Но отново ме обзе мисълта за Агарта. Както ми бе разказал Алие, идеите на Сент-Ив можеха да запленият някой от диболистите, но не и да го разтревожат. А в думите и изражението на лицето на господин Салон в Мюнхен бях разчел тревога.

И така, излизайки, реших да отскоча до библиотеката и да потърся "Мисията на Индия в Европа".

Както винаги в залата с картотеките и пред заемното гише имаше много народ. С доста бутане се добрах до картотеката, която ми трябваше, намерих индекса, попълних бланката и се насочих към библиотекаря. Той ми съобщи, че книгата е взета и, както става в библиотеките, изглеждаше щастлив. Но точно в този момент чух един глас зад гърба си:

- Тук е, тук е, току-що я върнах.

Обърнах се. Беше комисарят Де Анджелис.

Познах го, и той ме позна - бих казал, твърде бързо. Бях го виждал при

обстоятелства, които бяха изключителни за мен, докато той изпълняваше рутинна задача. Освен това по времето на Арденти бях пуснал рядка брадичка и по-дълги коси. Страшна памет!

Дали ме държеше под наблюдение откакто се бях върнал? Или пък беше изключителен физиономист, полицаите трябва да развиват своята наблюдателност, умението си да запомнят лица, имена...

- Господин Казобон! И четем едни и същи книги!

Подадох му ръка.

- Вече съм доктор, от известно време. Сега мога да се явя на конкурс за полицията, както ме посъветвахте една сутрин. И ще имам предимство, когато взимам книги.

- Достатъчно е да дойдете пръв, отговори. - Но книгата е върната, можете да я вземете след малко. А сега ми позволете да ви почерпя едно кафе.

Поканата не ми беше особено приятна, но не можех да се измъкна. Седнахме в едно барче наблизко. Запита ме защо се занимавам с мисията на Индия и аз насмалко не му отвърнах със същия въпрос, но реших, че първо трябва да си подсигурия гърба. Обясних му, че продължавам да си губя времето с моите изследвания върху Тамплиерите: Тамплиерите, според Ешенбах напуснали Европа и заминали за Индия, а някои казват, че отишли в царството Агарта. Сега беше негов ред да се разкрие. Затова го запитах:

- По-скоро защо вие се интересувате от тези неща?

- О, знаете ли, отвърна, откакто ме посъветвахте да прочета онази книга за Тамплиерите, тази тема започна да ми става любопитна. Вие ми обяснихте, че от Тамплиерите автоматично се стига до Агарта.

Точка за него.

След това продължи:

- Шегувам се. Потърсих тази книга по други причини. Трябваше ми, защото...Поколеба се.

- Изобщо, когато не съм на работа, често ходя в библиотеките. За да не се превърна в машина, за да не си остана полицаи, вие ще кажете коя е по-меката формулировка. Но разкажете ми какво става с вас.

Направих си кратка автобиография, като завърших с чудесното приключение на металите. Той ме запита:

- Но там, в това издателство, а и в другото до него, не се ли занимавате с мистични науки?

Откъде знаеше за "Мануцио"? Сведения, събрани преди години, докато е държал под контрол Белбо? Или още беше по следите на Арденти?

- С всички индивиди като полковник Арденти, които попадат в "Гарамонд" и които "Гарамонд" се мъчи да прехвърли в "Мануцио" - казах, господин Гарамонд реши да разработи тази област. Изглежда, че е печеливша. Ако търсите хора като стария полковник, там с лопата да ги ринеш.

- Да, но Арденти изчезна. Надявам се, че другите няма да ги сполети същата участ.

- Още не, и ми се иска да кажа "за съжаление". Но ще задоволите ли любопитството ми, комисаре? Предполагам, че във вашата професия едва ли не всеки ден се сблъсквате с хора, които изчезват, ако не и нещо повече. На всички ли посвещавате... толкова време?

Погледна ме развеселен.

- А какво ви кара да мислите, че посвещавам още време на полковник Арденти?

Добре, играеше и продължаваше с наддаването. Трябваше да събера

смелост да погледна, а той трябваше да свали картите си. Не губеше нищо.

- Хайде, хайде, комисаре вие знаете всичко за "Гарамонд" и за "Мануцио", взимате книгата за Агарта...

- Защо, нима тогава Арденти ви е говорил за Агарта?

Нова точка за него. И наистина, Арденти ни говореше и за Агарта, доколкото си спомням. Но се измъкнах:

- Не, но много добре знаете, че разказа някаква история за Тамплиерите.

- Точно така, отвърна. - Но не бива да си мислите, че ние работим върху един-единствен случай, докато той не бъде разкрит. Това става само по телевизията. Полицаят е като зъболекаря, идва един пациент, правиш му първото почистване на зъба, слагаш му лекарство и му назначаваш час след две седмици, а междувреме лекуваш още сто пациенти. Случай като този с полковника може да остане в архива с години, после, докато се занимаваш с друг случай, изслушвайки показанието на друг човек, хоп, на бял свят излиза нещо, правиш мисловно късо съединение или пък повече никога не се сещаш. И тогава, довиждане.

- А вие какво сте намерили, че е станало късото съединение?

- Не сте много тактичен, не мислите ли? Но няма никакви мистерии, вярвайте ми. Полковникът се върна на дневен ред случайно, следяхме един тип по съвсем други причини, и забелязахме, че посещава клуба "Пикатрикс", сигурно сте чували...

- Не, зная само списанието, но не и този клуб. И какво става там?

- О, нищо особено, кротки хора, само леко откачени. Но си спомних, че там се вихреше Арденти - умението на един полицай е именно в това - да си спомни къде вече е чувал едно име или е виждал едно лице, дори десет години по-късно. Та затова се запитах какво ли става в "Гарамонд". Това е всичко.

- А какво общо има клуб "Пикатрикс" с политическата полиция?

- Вероятно вашата чиста съвест ви прави толкова непосредствен, но сте прекалено любопитен.

- Нали вие ме поканихте на кафе?

- Така е, освен това и двамата не сме на работа. Разбирате ли, от определена гледна точка на този свят всичко е свързано с всичко. ("Чудесна философема", казах си.) Но това не значи, че всички, които са намесени в политиката, знаете ли... Навремето залавяхме червените бригади в окупираните сгради и черните бригади в клубовете за бойни изкуства. Днес може да се случи точно обратното. Живеем в странен свят. Уверявам ви, занаятът ми беше много по-лесен преди десет години. Днес между идеологиите дори няма вече религия. Понякога ми се иска да мина в отдела за борба с наркотиците. Там поне някой като друса, друса, и толкова. Можеш да се опреш на нещо сигурно.

Замлъкна за минута, предполагам, разколебан. После извади от джоба си бележник, който приличаше на требник.

- Вижте какво, Казобон. Вие се срещате по работа с най-различни чудаци, ходите по библиотеки да търсите странни книги. Помогнете ми. Какво знаете за синархията?

- Сега вече ме хванахте натясно. Почти нищо. Само съм чувал да говорят по повод на Сент-Ив и толкова.

- А какво говорят другите?

- Ако другите говорят нещо, то е без мое знание. Искрено казано, прилича ми на фашизъм.

- Да, наистина, много от тези теории са взети от Аксион Франсез [227].

И ако нещата спираха дотук, щях да си хвърлям шапката. Намирам група, която говори за синархия, и ми става ясно що за птици са. Но се порових малко по този въпрос и научих, че към 1929 година някои си Вивиан Постел дю Мас и Жана Канюдо основали група "Поларис", която се вдъхновявала от мита за Царя на Света, и после предложили някакъв синархически проект: социална служба срещу капиталистическата печалба, премахване на класовата борба чрез кооперативни движения... Прилича на социализъм от типа на фабианския [228], движение на личности и на комуни. И наистина, както "Поларис", така и ирландските фабианисти, били обвинени, че са агенти на някакъв синархически заговор, организиран от евреите. И кой ги обвинява? Едно списание - "Международен преглед на тайните общества", писало за съществуването на някакъв юдейско-масонско-болшевишки заговор. Много от неговите сътрудници са свързани с едно дясно интегриско общество, още по-тайно, "Елхови лес". Говори се, че всички тези политико-революционни организации са само прикритие на сатанински заговор, ръководен от окултистки кръжец. Ще ми кажете: добре, сгрешили сме, Сент-Ив вдъхновява реформистки групи, десницата не подбира, от всичко прави фашизъм и ги разглежда всички като демо-плуто-социал-юдейски разклонения. Дори Мусолини е правил същото. Но защо ги обвиняват, че са ръководени от окултистки общества? Дори още в първия момент, като ги видиш в "Пикатрикс", разбираш, че са хора, които твърде малко се замислят за работническото движение.

- И на мен така ми се струва. И после?

- Радвам се, че сме на едно мнение. Но колкото повече чета за това, толкова повече се обърквам. През четиридесетте години се раждат най-различни групи, които наричат себе си синархистически, и говорят за нов европейски ред, ръководен от правителство на мъдреци, стоящи над партиите. А къде се събират тези групи? Там, където се събират колаборационистите от Виши. Значи, ще кажете: отново сме сбъркали, синархията е дясна. Но хайде, стига. След като изчетох толкова много, давам си сметка, че само по един въпрос всички са единодушни: синархията съществува и тайно ръководи света. Но тук пък се появява въпросът...

- Какъв въпрос?

- Този, че на 23 януари 1937 година Дмитрий Навашин, масон и мартинист (не зная какво точно значи мартинист, но ми прилича на една от тези секти), икономически съветник на Народния фронт, след като заемал поста директор на една московска банка, бил убит от някаква "Тайна организация за национално революционно действие", по-известна като "Качулката", финансирана от Мусолини. Разчуло се тогава, че "Качулката" е ръководена от една тайна синархия и че Навашин бил убит, защото я разкрил. Един документ, изваден от левите сили, доказвал съществуването по време на немската окупация на някакъв Синархически пакт на Империята, който бил отговорен за френския провал, а този пакт пък бил израз на един латински фашизъм от португалски тип. По-късно разбрах, че пактът бил създаден от двете дами - Дю Мас и Канюдо, и съдържал идеите, които те били публикували и разпространили навсякъде. Нищо тайно. Но именно като тайни, дори като свръхтайни тези идеи са представени през 1946 година от някой си Юсон, който разкрил един ляв синархически революционен пакт и го описал в книга - "Синархията, преглед на двадесет и пет годишната окултна дейност", но се подписал... чакайте да се сетя... да, Жоффра дьо Шарне.

- Ама че история! - възкликнах. - Дьо Шарне е приятелят на Моле, Великият магистър на Тамплиерите. Заедно изгорели на кладата. Тук имаме един неотамплиер, който напада дясната синархия. Но синархията се ражда в

Агартта, което е убежището на Тамплиерите!

- А аз какво ви казвах? Разбирате ли, вие ми давате още една следа. За нещастие тя ми служи само за да обърка още повече нещата. Значи така: от дясно разкриват един Синархически пакт на Империята, социалистки и таен, който не е таен, но същият Синархически таен пакт, както видяхме, е разкрит и отляво. За да ми е чиста съвестта, трябва да добавя, че в книгите по този въпрос открих нещо любопитно: през 1943 година в някои военни среди във Виши, наистина сред привържениците на Петен, но настроени антигермански, циркулирали документи, доказващи, че синархията е нацистки заговор. Хитлер бил Розенкройцер, повлиян от масоните, които, както се вижда, тук преминават от юдейско-болшевишкия към имперско-германския заговор.

- Значи всичко си идва на мястото.

- Де да беше така. Ето ви друго разкритие. Синархията е заговор на международна технократска организация. Твърди го през 1960 година някой си Вилмаре в "Четиринадесетият заговор от 13 май". Техно-синархическият заговор има за цел да дестабилизира правителствата и за да я постигне, предизвиква войни, подкрепя и подбужда държавни преврати, действа за разцеплението на политическите партии, подклаждайки борбите между различните течения... Познавате ли тези синархисти?

- Боже мой, това е ИДМ, Империалистическата държава на Мултинационалите, както ги наричаха Червените бригади преди няколко години...

- Правилно. А какво би направил сега комисарят Де Анджелис, ако намери някъде нещо за синархията? Питам доктор Казобон, специалист по Тамплиерите.

- Ще отговоря, че съществува едно тайно общество с разклонения по целия свят, което разпространява слуха, че съществува световен заговор.

- Вие се шегувате, но аз...

- Не се шегувам. Елате да прочетете ръкописите, които пристигат в "Мануцио". Но ако искате да получите по-реалистично тълкувание, то е като вица за заекващия, който твърдял, че не го приели за говорител в радиото, защото не бил партиен член. Човек винаги се мъчи да прехвърли на другите вината за неуспеха си, диктатурите винаги намират някой външен враг, за да обединят своите последователи. Както казваше един, за всеки сложен проблем има едно просто решение и то е грешно.

- Значи ако намеря една бомба в един влак, придружена с писмо, в което се говори за синархия, според вас трябва да си кажа, че това е лесно решение на един сложен проблем, така ли?

- Защо? Намирали ли сте бомби във влакове, които... О, извинявайте. Наистина това не е моя работа. Но защо тогава ми говорите тези неща?

- Защото се надявах, че вие знаете повече от мен. Защото може би ме утешава това, че и вие не можете да разплетете конците. Казвате, че трябва да четете писанията на луди, и го смятате за загубено време. За мен не, за мен текстовете на вашите луди - казвам "вашите", на вас, нормалните хора, са важни текстове. Един такъв текст на луд може да ми обясни как разсъждава онзи, който слага бомби във влаковете. Или се боите да станете шпионин на полицията?

- Не, честна дума. Всъщност моята професия е да търся идеи в каталози и картотеки. Ако попадна на такава следа, ще се сетя за вас.

Докато ставахме, той изстреля още един въпрос:

- А между вашите ръкописи... никога ли не сте срещали да се споменава за Трес?

- Какво е това?

- Не знам. Може би някаква асоциация или нещо подобно, не съм сигурен дори дали наистина съществува. Чувал съм само и се сетих за това, като говорихме за лудите. Така е, занаятът ми е отвратителен, но аз имам нещастieto да го обичам.

Прибирайки се към къщи, се питах кой имаше полза от целия този разговор. Той ми беше разказал куп неща, а аз - нищо. Ако бях мнителен, щях да си помисля, че може би той е измъкнал от мен нещо, без да забележа. Но човек не бива да бъде мнителен, иначе ще се поддаде на психозата за синархическия заговор.

Когато разказах тази история на Лия, тя ми заяви:

- Според мен е бил искрен. Искало му се е да си излее душата. Мислиш ли, че някой в полицията ще го слуша, когато се пита дали Жана Канюдо е била от ляво или от дясно? Искал е само да разбере дали той самият не разбира или историята е наистина прекалено сложна. А ти не си съумял да му дадеш единствения правилен отговор.

- Нима има такъв?

- Разбира се. Че няма нищо за разбиране. Че синархията е Бог.

- Бог ли?

- Да. Човечеството не понася мисълта, че светът се е създал случайно, по погрешка, само защото четири слабоволеви атома са се сблъскали на мокрото шосе. И затова трябва да се открие космически заговор, Бог, ангелите или дяволите. Синархията развива същата дейност в по-малки мащаби.

- Значи е трябвало да му обясня, че хората поставят бомби във влаковете, защото търсят да открият Бог?

- Може би.

54

И Князът на Нощта е благородник.
(Шекспир, "Крал Лир", III, 4)

Беше есен. Една сутрин отидох на улица Маркезе Гуалди, защото трябваше да поискам разрешение от господин Гарамонд да поръчам цветни фотокопия в чужбина. Заварих Алие в канцеларията на госпожа Грация, наведен над картотеката на авторите в "Мануцио". Не го заговорих, защото и без това бях закъснял за срещата.

След като приключи практическият ни разговор, запитах Гарамонд какво прави Алие в секретариата.

- Той е гений, отвърна ми Гарамонд.

- Човек с невероятно тънко чувство и огромни познания. Преди няколко дни го поканих на вечеря с неколцина наши автори и той ме смая. Как умее да разговаря, какъв стил! Благородник от старата класа, аристократ, няма ги вече такива. Каква ерудиция, каква култура, нещо повече, каква информация! Разказа няколко много забавни истории за личности от преди сто години, кълна ви се, така сякаш ги е познавал лично. И знаете ли каква идея ми даде, когато се прибирахме? Той от пръв поглед разбра какви са моите гости и вече ги познава по-добре от мен. Каза ми, че не е необходимо да чакаме авторите на "Разбулената Изида" да идват сами при нас. Загубено време,

множество ръкописи за четене и освен това не се знае кои от авторите ще се съгласят да участвуват в разходите. Има друг начин да се действа: картотеката на всички автори на "Мануцио" от последните двадесет години! Разбирате ли? Пишем на тези наши стари славни автори или поне на онези, които са изкупили остатъка, и им казваме скъпи господине, започнали сме една престижна поредица за научна и традиционна духовност. Един автор с вашата мисловна изтънченост не би ли се заел да проникне в тази terra incognita? И т.н. Казвам ви, истински гений. Мисля, че ще ни покани всички в неделя вечер. Искане да ни заведе в някакъв замък, някакъв палат, дори нещо като прекрасна вила в околността. Казва, че там се случвали изключителни неща, някакви ритуали, празненства, поклонения, при които щяло да се произвежда живо злато или сребро, или там нещо подобно. Абсолютно непознат свят, скъпи Казобон, макар че вие знаете колко ви уважавам за това, че тъй страстно сте се посветили на вашата наука, и дори съм много, много удовлетворен от вашето сътрудничество - да, зная, ще оправим този малък проблем с вашия хонорар, за който ми споменахте, не го забравям, ще поговорим, като му дойде времето. Алие ми каза, че с нас ще бъде и онази дама, онази чаровна дама, може би не точно красавица, но с присъствие, има нещо в погледа й... - приятелката на Белбо, как се казваше....

- Лоренца Пелегрини.

- Май че да. Има ли нещо между нея и нашия Белбо, а?

- Мисля, че са близки приятели.

- Браво. Точно така отговаря един благородник. Но не попитах от любопитство, а защото за всички вас аз се чувствавам като баща... Е, хайде, на война като на война... Довиждане, момчето ми.

Наистина иммахме среща с Алие в подножието на хълмовете, потвърди го Белбо. Двойна среща. Първата част на вечерта - празник във вилата на някакъв богаташ Розенкройцер, а после Алие щял да ни заведе на един километър по-далеч, където щял да се състои, естествено, в полунощ, един друидски ритуал, чиято същност не уточнил.

- Но си мисля, добави Белбо, че трябва да пороботим и върху историята на металите, непрекъснато я отлагаме. Защо не заминем в събота за два дни в моята стара къща в Х.? Мястото е прекрасно, ще видите, гледката на хълмовете си заслужава усилието. Диоталеви е съгласен, а може би ще дойде и Лоренца. Разбира се... доведете когото си искате.

Не познаваше Лия, но знаеше, че имам приятелка. Отвърнах, че ще дойда сам. От два дни се бяхме спречкали с Лия. За една глупост, наистина. И всичко щеше да се оправи след седмица. Но изпитвах необходимост да се отдалеча от Милано за два дни.

Така пристигнахме в Х. - триото от "Гарамонд" и Лоренца Пелегрини. Имаше един момент на напрежение при тръгването. Лоренца беше дошла на срещата, но точно когато се качваше в колата, каза:

- Аз може би да остана? Така ще работите по-спокойно. Ще се видим после, заедно със Симон.

Белбо, който бе поставил длани на кормилото, изпъна ръцете си и гледайки право напред, бавно изрече:

- Качвай се.

Лоренца седна до него на предната седалка и през целия път държа ръката си на врата на Белбо, който мълчаливо караше автомобила.

Х. си беше останало същото градче, което бе видял Белбо през войната.

Малко нови къщи, казват земеделието западало, защото младите се преселили в града. Показа ни някои от хълмовете, сега пасища, които навремето били жълти от пшеница. След един завой градчето се появяваше внезапно, в подножието на възвишението, на което се намираше къщата на Белбо. Възвишението беше ниско и зад него се издигаше веригата на по-високите хълмове, обвити в прозрачна сивкава пелена. Докато се изкачвахме, Белбо ни показа едно хълмче насреща, а на хълмчето - параклис, обграден от два бора.

- "Стомната", каза. После добави: - Няма значение, че не ви говори нищо. Там се ходеше на ангелската разходка, в понеделника след Великден. Сега с кола се стига за пет минути, но тогава вървахме пеша и беше истинско поклонение.

55

Наричам театър (мястото), където всички действия на словата и мислите, както и особеностите на една реч и на темите, са изложени като пред театрална публика, пред която се представят комедии и трагедии.

(Робърт Флъд, "История на единия и на другия свят", том II, трактат I, раздел II, Опенхайм (?), 1620 (?), с. 55)

Пристигнахме пред вилата. Така наречената вила всъщност беше господарска къща с огромни складове в приземния етаж, където Аделино Канепа, свадливият исполичар, който предал чичото на партизаните, правел вино от лозята на семейство Ковасо. Личеше си, че отдавна не е обитавана.

До нея в селска къщурка още живееше една старица, както ни обясни Белбо, леля на Аделино - другите две лели на Канепа измрели, останала само столетницата, която поддържала зеленчуковата градина и хранила четирите кокошки и прасето. Земите били разпродадени, за да се изплатят данъците по наследството, и никой не си спомнял вече за реколтата. Белбо почука на вратата на къщичката, старицата се показа на прага, почуди се известно време, преди да познае посетителя, и като разбра кой е, шумно изрази почитанията си. Искаше да ни покани вътре, но Белбо отказа категорично, след като я прегърна и успокои.

Когато влязохме във вилата, Лоренца започна да надава радостни възклицания всеки път когато откриваше някое стълбище, коридор или мрачна стая със старинни мебели. Белбо ни разведе из стаите, като повтаряше, че всеки е получил онази вила Боргезе, която заслужава, но си личеше, че е развълнуван.

- Идвам понякога, каза ни той, но доста рядко... При това тук се работи чудесно, през лятото е прохладно, а през зимата дебелите стени предпазват от студа, пък и навсякъде има печки. Разбира се, когато бях малък, като евакуирани живеехме само в тези две странични стаи, там, в дъното на големия коридор. Сега заех крилото на чичо ми. Работя тук, в кабинета на чичо Карло.

В този кабинет имаше голямо писалище-секретер, малко място за писане и повече чекмедженца, нишички, тайници.

- Няма да мога да настаня тук Абулафия, продължи Белбо. Но винаги когато идвам, макар и рядко, ми е приятно да пиша на ръка, както едно

време. Показа ни внушителен шкаф: - Ето, когато умра, помнете, тук е цялото ми младежко творчество, стихотворенията, които пишех на шестнадесет години, проектите за една сага в шест тома, която замислях на осемнадесет... и така нататък.

- Покажи, покажи! - извика Лоренца, пляскайки с ръце, и после крадешком се приближи към шкафа.

- Не пипай, спря я Белбо. - Няма нищо интересно. Дори аз вече не го отварям. Във всички случаи, като умра, всичко ще бъде изгорено.

- Тук по всичко личи, има призраци - каза Лоренца.

- Сега да. Но по времето на чичо Карло къщата беше радостна.

Пасторална. Сега идвам тук точно защото е спокойно. Много е приятно да работиш вечер, когато в долината се чува кучешки лай.

Показа ни стаите, в които щяхме да спим: на мен, на Диоталеви и на Лоренца. Лоренца огледа стаята, докосна голямата бяла кувертюра на старото легло, подуши чаршафите, каза, че се чувствувала като в бабина приказка, защото миришело на лавандула, Белбо отбеляза, че не е вярно, миришело само на влага, Лоренца му отвърна, че не е важно, и после се подпря с лице до стената, притискайки гърдите и таза си, сякаш играеше на флипер, и запита:

- А аз сама ли ще спя?

Белбо погледна встрани, но встрани бяхме ние, тогава погледна в друга посока, след това се обърна към коридора и каза:

- Ще говорим по-късно. Във всеки случай сега си имаш собствено убежище.

Диоталеви и аз се отдалечихме, но все пак чухме как Лоренца го пита дали не се срамува от нея. Той я убеждаваше, че ако не ѝ бил предложил стая, тя щяла да го попита къде според него ще спи.

- Аз направих първата крачка и ти нямаш избор, допълни той.

- Подъл хитрец! - възкликна тя. - Тогава ще си спя в стаята.

- Добре, добре, нервира се Белбо, но сме дошли да работим. Да отидем на терасата.

Настанихме се да работим на голямата терасата, над която се издигаше пергола, пред чаши освежителни напитки и много кафе. Алкохолът - забранен до вечерта.

От терасата се виждаше хълма със "Стомната", а в подножието му, голяма неугледна постройка с двор и футболно игрище. Всичко това беше населено от дребни разноцветни фигурки, вероятно деца. Тогава Белбо за първи път спомена за пансионата.

- Това е пансионатът. Там дон Тико ме учеше да свиря. В оркестър.

Спомних си за тромпета, от който Белбо се отказал едно време, след съня. Запитах:

- На тромпет ли?

За миг той се стресна.

- Че откъде... А, да, наистина, разказвал съм ви съня за тромпета. Не, дон Тико ме учеше да свиря на тромпет, но в оркестъра свирех на генис.

- А какво е генис?

- Е, детски спомени. Сега - на работа!

Но докато работехме, забелязах, че често хвърля поглед към пансионата. Имах чувството, че за да може да го гледа, говореше за друго. Понякога прекъсваше разговора:

- Тук, долу, стана една от най-ожесточените престрелки от края на

войната. В Х. била установена нещо като договореност между фашистите и партизаните. През пролетта партизаните окупирали града и фашистите не им пречели. Фашистите не били местни, докато партизаните били все тукашни момчета. В случай на сблъсък знаели как да се промъкват между слънчогледа, храсталака, плетовете. Фашистите се барикадирали в града и излизали само за разстрелите. През зимата било по-трудно за партизаните да живеят в равнината, не можеш да се скриеш, виждат те отдалече сред снега и с една картечница могат да те уцелят на километър. Тогава партизаните се изкачвали нагоре по хълмовете. И там отново били в силата си - познавали пътеките, проходите, убежищата. А фашистите държали равнината под контрол. Но онази пролет бяхме в навечерието на Освобождението. Тук имаше още фашисти, но не смееха, мисля, да се върнат в града, защото предчувствуваха, че последният удар ще бъде нанесен там, както и се случи малко по-късно, към двадесет и пети април. Подозирам, че са влезли в споразумение, партизаните изчаквали, не искали сражения, вече се чувствували сигурни, че скоро ще се случи нещо, нощем Радио Лондон предаваше все по-обнадеждаващи новини, промъкваша се специални кодирани съобщения - утре ще продължи да вали, чичо Пиетро донесе хляб и такива подобни, може би ти, Диоталеви, си ги чувал... Изобщо, навярно е станало някакво недоразумение, партизаните са слезли, преди фашистите да се изтеглят, но така или иначе, един ден сестра ми, която беше на терасата, влезе вътре, за да ни каже, че имало двама, които си играели на преследванка с автомати. Ние се учудихме: може би бяха деца, които, за да не скучайт, си играеха с оръжие. Веднъж на шега две момчета стреляли и куршумът се забил в дънера на дървото, на което се била облегнала сестра ми. Тя дори не забелязала, казаха ѝ съседите, но оттогава я бяха научили, като види някой да си играе с автомат, да бяга. "Пак си играят" - каза, като се прибра, за да покаже колко е послушна. Но в този миг се чу първият откос. След това го последваха втори, трети, още много, чуваха се и единични изстрели на пушки, после пак автоматичните та-та-та, няколко по-глухи изстрела, а може да бяха ръчни бомби, и накрая картечницата. Разбрахме, че не е игра. Но няхаме време за разговори, защото вече дори не се чувахме. Бум, бум, бам, та-та-та-та. Стушихме се под пералнята: аз, сестра ми и мама. После дойде чичо Карло, пропъзлял по коридора, за да ни каже, че от нашата страна е опасно, и да сме отишли при тях. Преместихме се в другото крило, където леля Катерина плачеше, защото баба беше навън.

- Когато баба ви се озовала в една нива между два огъня...

- А това откъде го знаете?

- Разказахте ми го през седемдесет и трета, в деня след шествието.

- Ей, каква памет! Човек трябва да внимава какво говори пред вас...

Да. Но и баща ми беше навън. Както разбрахме по-късно, бил в центъра, скрил се в един вход и не можел да се измъкне, защото обстрелвали цялата улица, а и от кулата на кметството един боец от Черните бригади стрелял по площада с картечница. В същия вход се бил скрил и бившият фашистки кмет на града. В един момент казал, че ще изтича до къщи, трябвало само да завие зад ъгъла. Изчакал един момент на затишие, изскочил от входа, стигнал до ъгъла и бил прострелян в гърба от картечницата на кулата. Емоционалната реакция на баща ми, която той си бе изработил още през Първата световна война, беше: по-добре е да си останеш във входа.

- Значи имаш сладки спомени отгук, забеляза Диоталеви.

- Може да не ми вярваш, отвърна Белбо, но са сладки. Това е единственото истинско нещо, което си спомням.

Другите не разбраха, а аз само долових интуитивно - сега обаче зная.

Особено през тези месеци, когато бе принуден да се гмурне в лъжата на диаболостите и след като дълги години бе трупал разочарование от романтичните измами, дните, прекарани в Х., изникваха в паметта му като свят, в който изстрелът си е изстрел, или се скриваш, или те улучва, двете страни отчетливо застават една срещу друга, белязани със своите цветове, червеното и черното, никакво объркване, или поне така му се е струвало. Трупът си е труп, труп, труп. А не като полковник Арденти, изчезнал, но... Помислих си, че трябва да му разкажа за синархията, която вече е пукала пипалата си през онези години. Не е ли била синархическа срещата между чичо Карло и Терци, и двамата защитаващи един и същ рицарски идеал, макар и на противоположни позиции? Но защо трябваше да лишавам Белбо от неговия Комбре [229]? Спомените бяха сладки, защото му говореха за единствената истина, която беше познал, едва след това го бе споходило съмнението. Добре, че както бях разбрал от самия него, дори в дните на истината той е оставал само наблюдател. Наблюдаваше в паметта си времето, когато е наблюдавал раждането на чуждата памет, на Историята и на множеството истории, които никога той сам е нямало да напише.

Или пък това е представлявало събитието на живота му - мигът на славата, на житейския избор? Защото каза:

- И освен това същия този ден аз извърших най-големия подвиг в живота си.

- Моят Джон Уейн, обади се Лоренца. - Я разкажи.

- Е, нищо особено. След като пропъзях до леля и чичо, аз се заинатих да стоя прав в коридора. Прозорецът е в дъното, на първия етаж сме, никой не може да ме улучи, казвах. И се чувствах като капитана, който застанал мирно в карето, докато наоколо свистели куршумите. Чичо Карло се ядоса, завлече ме навътре доста грубо, аз се разплаках, защото ми бяха прекъснали удоволствието, и в този миг чухме три изстрела, стъкла се счупиха и нещо като ек, сякаш някой играеше на тенис в коридора. Един куршум бе влязъл през прозореца, отскочил беше от водопроводната тръба и се беше забил точно на мястото, където бях застанал. Ако съм се намирал там, е щял да ме осакати. Може би.

- О, Боже, не бих искала да си сакат! - каза Лоренца.

- А може би днес щях да съм доволен - отвърна Белбо.

Всъщност и този път не бе направил избор. Изборът беше дошъл от чичото.

След около час отново се отклони от работата.

- После по едно време горе дойде Аделино Канепа. Твърдеше, че сме щели да бъдем на по-сигурно долу в склада. Той и чичо ми не си говореха от години, нали ви разправих. Но когато се случи трагедията, Аделино се върна вчовечен и чичо ми дори му стисна ръката. Така прекарахме един час в тъмното сред изстрелите и миризмата на пресен гроздов сок, която ни замайваше главите. После откосите станаха по-редки, изстрелите - приглушени. Разбрахме, че някой отстъпва, но още не знаехме кой. Докато най-сетне от едно прозорче, което гледаше към страничната уличка, не чухме глас, който викаше на диалект: "Абе, има ли ги още онези от републиката?"

- Не мога да разбера, каза Лоренца.

- В приблизителен превод: джентълмени, бъдете така любезни да ме информирате дали в близост има още привърженици на Италианската социална република. По това време република беше мръсна дума. Явно някакъв партизанин питаше минавач или някого на прозореца и следователно уличката

беше свободна, фашистите си бяха отишли. Вече се смрачаваше. Малко по-късно се прибраха баща ми и баба ми и всеки разказа своите приключения. Мама и леля бяха приготвили нещо за ядене, а чичо и Аделино Канепа тържествено си пожелаваха "наздраве". До края на вечерта не чухме нищо друго освен далечни откоси, някъде по хълмовете. Партизаните преследваха бегълците. Бяхме победили.

Лоренца го целуна по косата и Белбо сбърчи нос. Знаеше, че е победил с помощта на измама. В действителност беше присъствувал на един филм. Но за миг, излагайки се на риска да бъде осакатен от отплесналия се куршум, той се беше включил във филма. Така, между другото, като при монтажа, когато индианецът нахлува на кон в разгара на аристократичния бал и пита къде са избягали, някой му казва "натам" и той препуска в друга история.

56

И започна да свири с един великолепен тромпет, и то така силно, че цялата планина отекна.

(Йохан Валентин Андрее, "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц", Страсбург, "Цецнер", 1616, 1, с. 4)

Бяхме стигнали до чудесата на хидравличните проводници. На една гравюра от шестнадесети век, взета от "Spiritalia" [230] на Херон, се виждаше нещо като олтар, над който беше поставен автомат, задвижван с парен механизъм, който свиреше с тромпет.

Върнах Белбо към спомените му:

- А каква е била историята за този дон Тичо или там както му беше името, който ви е учил да свирите на тромпет?

- Дон Тико. Така и не разбрах дали е било прякор или истинското му име. Оттогава не съм ходил в пансионата. Съвсем случайно попаднах там: литургията, вероучението, игрите и ако спечелиш, получаваш картинка на Доменико Савио Блажени [231], онова момче с измачкани панталони от грубо платно, което представят по статуите винаги закачено за расото на дон Боско [232], с очи, вдигнати към небето, за да не чува другарчетата си, които говорят нецензурни приказки. Открих, че дон Тико е организиран оркестър само от деца между десет и четиринадесет години. Най-малките свиреха на кларинети, октави, сопран-саксофони, а по-големите свиреха на басовете или удряха барабана. Всички имаха униформи, кафеникави ризи, сини панталонки и беретка с козирка. Истинска мечта. И аз пожелах да бъда като тях. Дон Тико каза, че ще му трябва един генис. - Погледна ни с превъзходство и обясни:

- На оркестрантски жаргон генис означава нещо като малък тромбон, който всъщност се нарича контраалтова флигорна в ми бемол. Това е най-глупавият инструмент в целия оркестър. Прави умпа-умпа-умпа-умпа на ауфтакт, а след парапапа-па-па-па-пааа минава в ритъм и прави па-па-па-па-па... Но човек се научава лесно, той е от семейството на медните инструменти като тромпета и устройството му не се различава много от тяхното. Тромпетът изисква по-голям дъх и добра постановка - нали знаете, един вид кръгъл мазол, който се образува на устните, като на Армстронг. Ако имаш добра постановка, пестиш дъх и звукът излиза чист, ясен, без да се усеща вдишването; от друга страна - внимание, не бива да се

издуват бузите, това става само във въображението и в карикатурите.

- А тромпетът?

- На тромпет се учих сам, през летните следобеди, когато в централния салон нямаше никой, и се скривах на сцената на малкия театър... Но се учех да свиря на тромпет по еротични причини. Виждате ли онази вилчка там, на около километър от пансионата? Там живееше Чечилия, дъщерята на една благодетелка салезианка. Затова всеки път, когато оркестърът свиреше, по празниците след процесията в двора на пансионата или по-често в салона, преди представлението на драмсъстава, Чечилия с майка си винаги сядаше на почетните места на първия ред, близо до църковния настоятел. В такива случаи оркестърът откриваше концерта с един марш, който се казваше "Добрият княз", и първи засвирваха тромпетите, тромпетите в си бемол, златни и сребърни, идеално лъснати за случая. Тромпетистите ставаха прави и свиреха соло. После сядаха и гръмваше оркестърът. Единственият начин да бъде забелязан от Чечилия беше да свиря на тромпет.

- А друг начин нямаше ли? - запита Лоренца разнежена.

- Не, нямаше. Първо аз бях на тринадесет години, а тя - на тринадесет и половина. Едно момиче на тринадесет и половина е вече жена, докато момчето е пикльо. И после, обичаше контраалтовия саксофонист, един Папи, отвратителен и проскубан, поне така ми се струваше, и гледаше само него как блее хленчаво, защото саксофонът, ако не е в ръцете на Орнет Коулман и свири в оркестър, особено ако на него свири отвратителният Папи, е (както ми се струваше тогава) овчи и циничен инструмент, с глас, как да го кажа, като на манекенка, която се е пропила и се опитва да привлече клиенти...

- Откъде знаеш как изглеждат манекенките, когато искат да привлекат клиент?

- Както и да е, Чечилия дори не подозираше, че съществувам. Разбира се, когато се катерех вечер по хълма, за да отида за мляко в една ферма горе, си измислях фантастични истории: как тя е отвлечена от Черните Бригади и аз се притичвам на помощ, за да я спася, а куршумите свистят край ушите ми и правят чак-чак-чак в стърнищата зад мен, и как ѝ разкривам това, което тя не би могла да знае - че под лъжлива външност аз всъщност ръководя съпротивата из цялата област Монферато, а тя пък ми признава, че винаги е разчитала на мен, и в този момент се засрамвах, защото усещах как по жилите ми потича мед - кълна ви се, не се възбуждах, беше нещо по-силно, по-ужасно и велико, и когато се прибирах вкъщи, отивах да се изповядам... Мисля, че грехът, любовта и славата са в това да се спуснеш с навързани чаршафи от прозореца на Вила Тристе [233], когато тя се е хванала за шията ти, висейки във въздуха, и ти шепне, че винаги си е мечтала за теб. Останалото е само секс, съвкупяване, продължаване на безсрамното семе. Но както и да е, ако бях преминал на тромпет, Чечилия нямаше да може да ме игнорира, аз, гордо изправен, сияен, а нещастният саксофонист, седнал на стола. Тромпетът е боек, ангелски, апокалиптичен, триумфален, вдига на крак, докато саксофонът свири на напомадените с брилянтин ергени от покрайнините, за да танцуват, притиснати до своите потни момичета. Затова упорито се упражнявах на тромпета, като луд, докато не реших да се явя пред дон Тико да ме прослуша, и бях като Оскар Левант, когато се явява за първи път в Бродуей заедно с Джийн Кели. Дон Тико ми каза: "Ставаш за тромпетист, но..."

- Направо драматично, обади се Лоренца. Разказвай, не ни карай да затаяваме дъх.

- Но трябваше да намеря някой, който да ме замести на гениса. Ти се оправяй, каза ми дон Тико. И аз се оправих. Трябва да знаете, деца, че по

това време в Х. живееха двама бедняци, мои съученици, макар че бяха с две години по-големи, и това може да ви говори недвусмислено за възприемателните им възможности. Та тези двама юнаци се наричаха Анибале Канталамеса и Пио Бо [234]. Едно: исторически вярно.

- Какво, какво? - запита Лоренца.

Обяснението дадох аз:

- Когато Емилио Салгари разказва истинска случка (или поне случка, която смята за истинска), например, че Седящият Бик изяде сърцето на генерал Къстър, в края на разказа слага бележка под линия: 1. Исторически вярно.

- Точно така. И исторически вярно е, че Анибале Канталамеса и Пио Бо се наричаха така, но това не беше най-лошото. Бяха безделници, крадци на комикси от будките за вестници, свиваха гилзи от най-хубавите колекции и оставяха хляба и салама върху книгата за приключения по небе и по суша, която ти току-що си им дал на заем и която си получил като подарък за Коледа. Канталамеса разправяше, че е комунист, Бо - че е фашист, но и двамата бяха готови да се продадат на противника за една прашка, разказваха вицове на сексуална тематика с неясни анатомични подробности и вдигаха на ура всеки, който беше онанирал предната вечер. Бяха момчета, готови на всичко, защо не и да свирят? Така реших да ги съблазня. Възхвалявах пред тях униформата на оркестрантите, водех ги на концертите, загатвах им за любовни авантюри с Дъщерите на Мария... Паднаха в клопката. Започнах да ходя всеки ден в салона, носейки дълга пръчка, каквито бях виждал по илюстрациите в книгите за мисионерите, и ги чуках с нея по пръстите, когато бъркаха нотите - генисът има само три клавиша, трябва да си движиш показалеца, средния и безименния, всичко останало е въпрос на техника, както вече казах. Няма повече да ви отегчавам, малки мои слушатели - така дойде денят, когато можех вече да представя на дон Тико двама генисисти, не бих казал съвършени, но поне за първата репетиция, подготвяна в продължение на множество безсънни следобеди, приемливи. Дон Тико ги прослуша, облече ги в униформа и ме прехвърли на тромпета. И седмица по-късно, на празника на Мария Подкрепителка, на откриването на театралния сезон с "Малкия парижанин", пред спуснатата завеса и под погледите на властите, аз заставах прав и изсвирих началото на "Добрият Княз".

- О, каква прелест, възкликна Лоренца, изписвайки демонстративно на лицето си нежна ревност. - А Чечилия?

- Нямаше я. Може би беше болна, знам ли? Но я нямаше. Белбо обиколи с поглед присъстващите, защото в този момент се чувствуваше като актьор или поне като трубадур. Измери паузата и едва след това продължи:

- Два дни по-късно дон Тико изпрати да ме повикат и ми обясни, че Анибале Канталамеса и Пио Бо са провалили вечерта. Не свирели в такт, разсейвали се в паузите, закачали се, не се включвали, когато трябва. "Генисът, каза ми дон Тико, е гръбнакът на оркестъра, неговата ритмична същност, душата му. Оркестърът е като стадо, инструментите са овцете, учителят е овчарят, но генисът е вярното и бдително куче, което води стадото. Учителят следи преди всичко гениса; ако генисът го следва, и овцете ще го следват. Миличък Якопо, принуден съм да поискам от теб голяма жертва, но трябва да се върнеш на гениса заедно с тия двамата. Ти имаш чувство за ритъм, трябваш ми, за да водиш стадото. Обещавам ти, че веднага щом станат самостоятелни, ще те сложа на тромпета." Дължах всичко на дон Тико. Съгласих се. И на следващия празник тромпетистите пак се изправиха и изсвириха началото на "Добрият Княз" пред Чечилия, която отново седеше на

първия ред. А аз бях скрит в тъмнината, генисист сред генисистите. Що се отнася до двамата разбойници, те така и не станаха самостоятелни. Повече не се върнах на тромпета. Войната свърши, заминахме за града, изоставих медните инструменти и повече нито чух, нито видях Чечилия.

- Бедничкият ми, прегърна го Лоренца. - Но ти оставам аз.

- Мислех, че предпочиташ саксофонистите, отвърна Белбо. След това изви главата си към ръката ѝ, поставена на рамото му, и я целуна. После отново стана сериозен. - Сега на работа. Трябва да създадем една история на бъдещето, а не хроника на изгубеното време.

Вечерта се вдигна голям празник по случай отменянето на антиалкохолната възбрана. Якопо сякаш бе забравил елегичните си настроения и подхвана надпревара с Диоталеви. Измисляха абсурдни машини, за да откриват на всяка крачка, че такива вече са били изобретени. В полунощ, след напрегнатия ден, всички решихме, че е време да експериментираме какво означава да се спи на хълмовете.

Легнах си в старинната стая, с чаршафи, които бяха дори по-влажни, отколкото следобед. Якопо беше настоял отрано да сложим "отеца", онова съоръжение от извита тел, което повдига завивките и върху което се слага котлон с жарави - вероятно искаше да вкусим всички прелести на живота във вилата. Но когато влагата е проникнала дълбоко, "отецът" само я извлича на повърхността, чувствува се приятна топлина, но платното е направо мокро. Какво да се прави! Запалих една лампа с абажур, от тези, дето са с ресни и в които еднодневките махат с крилца, преди да умрат, както казва поетът. И се помъчих да се приспя с четене на вестник.

Но в продължение на един или два часа чувах стъпки в коридора, отваряне и затваряне на врати, а последният звук, който стигна до мен, беше рязко затръшване на врата. Лоренца Пелегрини поставяше на изпитание нервите на Белбо.

Вече се унасях, когато чух, че някой драска по моята врата. Не се разбираше дали е животно (но не бях видял нито котки, нито кучета) и добих чувството, че е по-скоро нещо като покана, настояване, примамка. Може би Лоренца го правеше, защото знаеше, че Белбо я наблюдава. А може би не. До този момент бях смятал Лоренца за собственост на Белбо, поне по отношение на мен, а и откакто живеях с Лия, бях станал нечувствителен към други прелести. Хитрите погледи, често съучастнически, които Лоренца понякога ми отправяше в редакцията или в бара, когато се подиграваше на Белбо и търсеше съюзник или свидетел, бяха част, или поне така си мислех, от една обща игра, и освен това Лоренца Пелегрини имаше способността да гледа всекиго така, сякаш искаше да провери неговите любовни способности, но по странен начин, като че ли му казваше: "Обичам те, но за да ти докажа, че се страхуваш..." Онази нощ, когато чух това драскане с нокти по лакираната врата, изпитах ново усещане: осъзнах, че желая Лоренца.

Пъхнах глава под възглавницата и се замислих за Лия. Искам да ѝ направя дете, казах си. И веднага щом започне да разбира, ще го науча да свири на тромпет.

една великолепна дева, и тя облечена в синьо, ги запали с вълшебна факла и аз се забавих повече от необходимото, за да съзерцавам зрелището, което беше с неопишуема красота.

(Йохан Валентин Андрее, "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц", Страсбург, "Цецнер", 1616, 2, с. 21)

Към обяд Лоренца дойде на терасата усмихната и ни съобщи, че е намерила прекрасен влак, който минавал край Х. в дванадесет и половина и само с едно прехвърляне можел да я откара до Милано за няколко часа. Попита ни дали ще я изпратим до гарата.

Белбо продължи да разлиства бележките си и каза:

- Струва ми се, че Алие искаше да дойдеш и ти, дори ми се струва, че е организиран цялата експедиция само заради теб.

- Толкоз по-зле за него, отвърна Лоренца.

- Кой ще ме закара?

Белбо стана и се обърна към нас:

- Много бързо ще се върна. После ще продължим още два-три часа. Лоренца, ти имаше ли чанта?

Не зная дали са си казали друго по пътя до гарата. Белбо се върна след двадесетина минути и седна да работи, без да спомене за станалото.

В два часа намерихме едно приятно ресторантче на пазарния площад и изборът на ястията и виното припомни на Белбо други събития от детството му. Но говореше, като че цитираше чужда биография. Беше изгубил разказваческото си вдъхновение от предния ден. По-късно следобеда тръгнахме за срещата с Алие и Гарамонд. Белбо караше в югозападна посока и с всеки километър гледката все повече се променяше. Хълмовете край Х. дори през късната есен се стелеха ниски, полегати и колкото повече напредвахме, хоризонтът се разширяваше, въпреки че след всеки завой се виждаха все по-остри върхове, по които се бяха вкопчили селца. Помежду върховете се разкриваха безкрайни далнини, както отбеляза Диоталеви, обръщайки в слова нашите открития. Така, докато се изкачвахме на трета по завоите, всеки път, когато излизахме от тях, съзирахме огромни пространства с накъдрен и непрекъснат релеф, който в далечния край на долината потъваше в почти зимна пелена. Сякаш в долината имаше дюни, а беше на твърде голяма надморска височина. Като че ли ръката на непохватен демиург бе натиснала върховете, които му се бяха сторили излишни, превръщайки ги в гъст мармалад надалеч, чак до морето, кой знае, или до подножието на най-стръмните и високи планински вериги.

Пристигнахме в селото, където, в бара на централния площад, имахме среща с Алие и Гарамонд. Когато съобщихме, че Лоренца не е с нас, Алие не остана доволен, но с нищо не го показва.

- Нашата мила приятелка не желае да участва заедно с други хора в тайнствата, които са я създали. Странна свенливост, но аз я разбирам, каза той. И толкова.

Тръгнахме. Начело беше мерцедесът на Гарамонд, а на опашката, реното на Белбо. Минавахме по хълмове и падини, докато най-сетне, когато вече слънцето се скриваше, пристигнахме пред странна сграда, издигната на една стръмнина, нещо като замък от осемнадесети век, боядисан в жълто, от който се разклоняваха, поне така ми се стори отдалеч, няколко тераси, окичени с цветя и дървета, пищни въпреки сезона.

Когато стигнахме в подножието на стръмнината и се озовахме на една

площадка, където бяха паркирани много автомобили, Алие ни даде знак да спрем и каза:

- Тук ще паркираме и продължаваме пеша.

Вече беше почти тъмно. Пътеката, по която трябваше да се изкачим, беше осветена от множество факли, закрепени от двете страни по цялата ѝ дължина.

Странно, но за всичко, което се случи след това, от този момент до късно през нощта, пазя едновременно ясен и объркан спомен. Мислех си за това онази нощ в Перископа и изпитвах усещане за голяма близост между двете изживявания. Ето, казвах си, сега си тук, в необичайна ситуация, обкръжен от едва доловимо скърцане на старо дърво, чувствуваш се като в гробница или в огромен съд, където се извършва някакво преобразяване. Ако си подадеш главата въвн от кабината, ще видиш как в полумрака предметите, които днес ти се струваха неподвижни, се размърдват като елевзински сенки сред изпаренията на чародейства. Точно такава беше и вечерта в замъка: светлините, изненадващите видения, думите, които се чуваха, и по-късно, естествено, тамянтът, всичко се съюзяваше, за да ми внуши, че сънувам сън, но в ненормална форма, така както сме близо до събуждането, когато сънуваме, че сънуваме [235].

Не би трябвало да си спомням нищо. Спомням си обаче всичко, сякаш не аз го бях преживял, а някой ми го бе разказал.

Не зная доколко този спомен, тъй объркано ясен, е това, което се случи, или онова, което бих желал да ми се е случило, но именно тази вечер Планът се зароди в нашите умове като стремеж да придадем някаква форма на това безформено преживяване, превръщайки в измислена реалност тази фантазия, която по нечия воля е трябвало да стане действителност.

- Това изкачване е част от ритуала, обясняваше ни Алие, докато вървахме нагоре.

- Това са висящите градини, същите, или почти, които Соломон дьо Ко [236] създаде за Хайделбергските паркове. Искам да кажа за палатинския владетел Фридрих V по време на великия розенкройцерски век. Няма много светлина, но така трябва да бъде, защото е по-добре да долавяш, отколкото да виждаш: нашият домакин не е възпроизвел точно проекта на Соломон дьо Ко, а го е съсредоточил в по-ограничено пространство. Хайделбергският парк е наподобявал макрокосмоса, докато тук този, който го е възстановил, е наподобил само микрокосмоса. Погледнете тази пещера, в стила на изкуствените скали. Без съмнение само декоративна. Но Дьо Ко мислеше за онзи символ от "Бягащата Аталанта" на Михаел Майер, където коралът е философският камък. Дьо Ко знаеше, че чрез формата на градините може да се окаже влияние върху звездите, защото има знаци, които по своята конфигурация повтарят хармонията на вселената...

- Нечувано! - възкликна Гарамонд.

- Но как може една градина да окаже влияние на звездите?

- Има знаци, които клонят едни към други, които гледат едни към други и се прегръщат, и така властвуват над любовта. Те нямат, а и не бива да имат точна и определена форма. Всеки, който изразява своя гняв или полета на духа си, всъщност експериментира с определени сили, както се е случвало с йероглифите на египтяните. Не може да съществува връзка между нас и божествените същества, ако не са символите, образите, фигурите и други ритуални знаци. По същата причина божествата ни говорят посредством сънища и енигми. Такива са и тези градини. Всеки аспект на тази тераса възпроизвежда едно тайнство на алхимичната наука, но за съжаление ние не

сме в състояние да го разчетем, нито пък нашият домакин. Странно е това негово посвещаване, ще се съгласите с мен - един човек, който пръска всичко, което е натрупал в продължение на години, за да поръча изрисувването на идеограми, чийто смисъл изобщо не разбира.

Продължавахме да се изкачваме и от тераса на тераса градините променяха конфигурацията си. Някои имаха форма на лабиринт, други - на символи, но рисунъкът на по-долните тераси можеше да се види само отгоре, така че от високо съзрях очертанията на една корона и други симетрични фигури, които не можех да открия, докато минавах край тях, и които във всички случаи не можех да дешифрирам. Всяка тераса, погледната от човек, който се движеше край живия плет, поради ефекта на перспективата представляваше определена фигура, но само погледната от горната тераса, тя пораждаше нови асоциации, често дори противоположни, и всяко стъпало от тази пътека говореше по този начин на два различни езика в един и същи миг.

Докато се изкачвахме, минавахме край малки постройки. Фонтан с форма на фалус, над който се издигаше нещо като арка или портал, с един Нептун, убиващ делфин; портал с колони, напомнящи асирийските, и една арка с неопределена форма, сякаш някой беше насложил триъгълници върху многоъгълници и многоъгълници върху триъгълници и на всеки връх беше поставил по една статуя на животно: лос, маймуна, лъв...

- И всичко това означава нещо друго, така ли? - запита Гарамонд.

- Несъмнено! Достатъчно е да разлистите "Символичният свят" на Пичинели, който Алчато изпреварва със странен пророчески бяс. Цялата градина може да се прочете като книга или като магическо заклинание, което е едно и също. Бихте могли да прошепнете думите, които градината произнася, ако ги знаехте, и щяхте да станете господар на безбройните сили, които действуват в подлунния свят. Градината представлява машина за овладяване на вселената.

Показа ни една пещера. Огромно струпване на водорасли и скелети на морски животни, не зная дали естествени или от гипс и камък... Мярна се една наяда, прегърнала бик, с люспеста опашка на голяма библейска риба, полупотопена в потока, който извираше от раковина, която пък един тритон държеше като амфора.

- Бих искал да почувствувате дълбокия смисъл на всичко това, което иначе би било банална хидравлична игра. Дьо Ко е знаел добре, че ако се вземе един съд, пълен с вода, и се запуши отгоре, дори и да се продупчи отдолу, водата няма да изтече. Но ако се направи отвор отгоре, тя ще бликне отдолу.

- Много ясно - казах.

- Във втория случай отгоре влиза въздух и натиска водата надолу.

- Типично материалистично обяснение, при което причината и следствието си разменят местата. Трябва да се питате не защо водата изтича във втория случай, а защо отказва да изтече в първия.

- А защо отказва? - любопитствува Гарамонд.

- Защото, ако изтече, в съда би останало празно пространство, а природата изпитва ужас от него. Nequaquam vacui [237] е принцип на Розенкройцерите, който съвременната наука е забравила.

- Много интересно, каза Гарамонд.

- Казобон, във вашата чудесна история на металите тези неща не трябва да се пропуснат, в никакъв случай. И не ми възразявайте, че водата не била метал. Тук е нужно малко въображение.

- Извинявайте, обърна се Белбо към Алие, но вашият аргумент е от вида *post hoc ergo ante hoc* - по-късното поражда по-ранното.

- Не трябва да разсъждаваме по еднолинейни схеми. Водата на тези фонтани не тече така. Природата постъпва иначе. Тя не познава времето. Времето е измислица на Запада.

Докато се изкачвахме, срещяхме други гости. Съгледал някои от тях, Белбо побутваше с лакът Диоталеви, който коментираше полугласно:

- Е, да, херметическа физиономия.

Именно сред поклонниците с такива лица открих, малко встрани от другите, господин Салон с неговата усмивка на строга снизходителност. Усмивнах му се и той ми кимна.

- Познавате ли Салон? - запита ме Алие.

- Нима и вие го познавате? - учудих се. За мен това е естествено, живеем в една и съща сграда. Какво мислите за него?

- Слабо го зная. Някои приятели, на които вярвам, ми казват, че бил информатор на полицията.

Ето защо Салон знаеше за "Гарамонд" и за Арденти. Каква беше връзката между Салон и Де Анджелис? Все пак запитах Алие:

- А какво търси един информатор на полицията на празник като този?

- Информаторите на полицията, отвърна Алие, са навсякъде. Всеки опит е полезен, за да се измисли информация. В полицията човек добива толкова по-голяма власт, колкото повече неща знае или твърди, че знае. И няма значение дали нещата са истински. Важно е, помнете това, да владееш една тайна.

- Но защо Салон е поканен тук?

- Навярно, драги приятелю, отвърна Алие, защото нашият домакин следва това златно правило на научната мисъл, според което всяка грешка може да бъде скрита носителка на една истина. Истинската тайна наука не се бои от противоречията.

- Казвате ми, че тези хора са единомишленици. *Quod ubique, quod ab omnibus et quod semper*. [238] Посвещаването е откриване на една вечна философия.

Философствувайки така, ние стигнахме до последната тераса и поехме по една коса пътека през обширна градина, която ни отведе до входа на вилата или, ако искате, двореца. На светлината на една факла, по-голяма от другите и закрепена на колона, видяхме момиче, облечено в дреха, осяяна със златни звезди, което държеше в ръка тромпет, от онези, с които в операта свирят вестителите. Също като в свещените представления, в които ангелите се появяват обвити в пера от картон, момичето имаше на гърба си две огромни закръглени бели крила с две черни точки по средата, които при добра воля можеха да се възприемат като очи.

Срещнахме професор Каместрес, един от първите диaboлисти, които посетиха "Гарамонд", противника на *Ordo Templi Orientis*. Трудно го разпознахме, защото се беше маскирал по начин, който ни се стори твърде странен, но Алие заяви, че е подходящ за случая: беше облечен в бяла ленена дреха, обшита с червени кантове, с кръст на гърдите и на гърба, а на главата си носеше странна шапка от типа седемнадесети век, закичена с четири червени рози. Коленичи пред момичето с тромпета и изрече няколко думи.

- Истина е, промърмори Гарамонд. Да, има на земята и небето неща...

Преминахме под богато украсения портал, който ми напомни гробището Сталиено [239]. Горе, над сложна неокласицистична алегория, прочетох издълбаните в камъка думи CONDOLEOET 6 ET CONGRATULOR [240].

Вътре гостите, вече многобройни и възбудени, се трупаха пред бюфета в обширното преддверие, от което към горните етажи тръгваха две странични стълбища. Забелязах още няколко познати лица, между които Браманти и - каква изненада! - командор Де Губернатис, "сефе", вече използвано от Гарамонд, но може би още неизправено пред ужасяващата необходимост да изкупи всички екземпляри от своя предназначен за претопяване шедьовър, защото приветствува моя шеф с почителност и благодарност. За да изрази почитанията си на Алие, към нас се приближи дребен човек с екзалтиран поглед. По неповторимия френски акцент веднага разпознахме Пиер, онзи, когото бяхме чули иззад кожената завеса да обвинява Браманти в магьосничество.

Приближих се към бюфета. Имаше кани с цветни напитки, но не можах да разбера какви са. Налях си една чаша от жълтото, което приличаше на вино, не беше лошо, имаше аромат на стар ликьор, но с доста алкохол. Може би съдържаше нещо: усетих, че главата ми се замайва. Около мен се трупаха както херметически физиономии, така и строги лица на пенсионирани полицейски началници, долавях откъслечи от разговори...

- На първия стадий трябва да успееш да влезеш във връзка с други умове, после да предадеш на други същества мисли и образи, да заредиш с емоционално напрежение местата, да постигнеш власт над животинския свят. На третия стадий се опитай да изпратиш своя двойник в някоя точка от пространството - билокация, както йогите, трябва да се появиш едновременно в няколко различни форми. След това остава да преминеш към свръхчувствителното познание на растителните същности. Накрая изпробвай разпадането, става дума да проникнеш в телуричния строеж на своето тяло, да се разтвориш на едно място и да се появиш отново на друго, подчертавам - изцяло, а не само в своя двойник. Последен етап - продължаване на физическия живот....

- Не е ли безсмъртието?...

- Не веднага.

- А ти?

- Необходима е концентрация. Не крия, че е изключително трудно. Знаеш ли, вече не съм на двадесет години...

Потърсих моята група. В момента влизаха в един салон с бели стени и заоблени ъгли. В дъното, също като в музея "Гревен", но онази вечер сравнението, което направих, беше по-скоро с олтара, който бях видял в Рио по време на умбандата, се издигаха две статуи почти в естествен ръст, от восьък, облечени в лъщяща тъкан, която ми се видя от най-лош вкус. Едната статуя беше на дама, седнала на трон, с белоснежна (е, не съвсем) роба, осяяна с пайети. Над главата ѝ, окачени на конци, висяха създания с неопределена форма, както ми се стори, от плат. От усилвателя в ъгъла се чуваха звуци на тромпети, доста приятни, явно беше нещо от Габриели [241] и звуковият ефект беше от много по-високо качество от визуалния. Вдясно, до златна везна, се виждаше друга женска фигура, облечена в дреха от алено кадифе, с бял колан, а на главата ѝ бе закрепен лавров венец. Алие започна да ни обяснява различните символи, но ще излъжа, ако кажа, че следях обясненията му с внимание. Интересувахе ме по-скоро изразът на мнозина от

гостите, които преминаваха от изображение към изображение с благоговение и екзалтация.

- Не се различават много от тези, които отиват в светилището, за да видят черната дева, облечена в бродирана дреха и обкичена със сребърни сърца, прошепнах на Белбо.

- Да, отвърна той, но въпросът не е да се разбере дали тези са по-добри или по-лоши от другите, които отиват в светилището. Точно се питаш кои сме ние. Ние, които смятаме Хамлет за по-истински от нашия портierer. Имам ли право да ги съдя, аз, който обикалям да търся Мадам Бовари, за да й разиграя сцена на ревност?

Диоталеви поклащаше глава и тихо ми говореше, че не трябва да възпроизвеждам образите на божествените неща и че всички те са превъплъщения на златния телец. Но се забавляваше.

58

Затова алхимията е девствена блудница, която има множество любовници, но всички разочарова и никому не отдава своите прелести. Превръща малоумните в луди, богатите в нищи, философите в глупци, а измамените в най-сладкодумни измамници...

(Тритемий, "Annalium Hirsaugensium" [242], том II, Сан Гало, 1690,141)

Най-неочаквано в салона притъмня и стените се осветиха. Забелязах, че почти изцяло бяха покрити от полукръгъл екран, върху който щяха да се прожектират образи. Когато те се появиха, си дадох сметка, че таванът и подът са облицовани отчасти с отразяваща материя, а и някои от предметите, които по-рано ми бяха направили впечатление с грубата си повърхност, също флуоресцираха: пайетите, везната, един щит, няколко медни съда. Сякаш бяхме потънали в аквариум, в който изображенията се умножаваха, разчленяваха, смесваха се със сенките на присъстващите, подът отразяваше тавана, таванът - пода, а всичко заедно - фигурите, които се появяваха по стените. С усилването на музиката из залата се понесоха особени миризми - първо индийски аромати, после други, по-неопределими, понякога дори неприятни.

Полумракът постепенно се превърна в пълна тъмнина, после се чу лепкаво бълбукане, нещо като клокочене на лава, и се оказахме в кратер на вулкан, в който гъста и тъмна материя потръпваше при неравномерните лумвания на жълти и синкави огньове.

Мазна и лепкава течност се изпаряваше нагоре и после се спускаше към дъното във вид на роса или дъжд, а наоколо се носеха смрад на гнилоч и тежък дъх на мухъл. Вдишвах миризмата на гробница, на подземие, на мрак, по мен лепнеше отровна влага, която се стичаше на ивици между тор, пръст, въглищна пепел, кал, менструална течност, сажди, оловен прах, изпражнения, дървесна кора, пяна, земно масло, всичко това черно, по-черно от черното, което вече изсветляваше и правеше видим един обръч, съставен от две влечуги, синкаво и червеникаво, всяко захапало опашката на другото.

Сякаш бях пил прекалено много, не виждах спътниците си, пръснати в полумрака, не разпознавах фигурите, които се плъзгаха край мен, и ги възприемах като неясни и размити силуети... В този момент някой хвана

ръката ми. Знаех, че е измама, и все пак не посмях да се обърна, за да не я открия. Но усетих парфюма на Лоренца и едва тогава осъзнах колко я желая. Не можеше да бъде друг. Беше дошла, за да продължи монолога си от шумолене и драскане с нокти по вратата, който бе оставила незавършен предишната вечер. Слабините ми потръпнаха, но не силно, от топлия и влажен полъх на живачни и серни изпарения.

Чаках Ребиса, двуполовото дете, философската сол, Венеца на Труда в окончателния му препис на чисто.

Струваше ми се, че знам всичко. Може би в ума ми изплува прочетеното от последните месеци, а може би Лоренца ми предаваше своята мъдрост посредством докосването на ръката си и аз чувствавах леко запотената ѝ длан.

И се улавях, че шепна древни имена, имена, които безспорно, знаех го, философите бяха дали на Белотата, но с които аз зовях с трепет Лоренца: Бяла мед, Белоснежен агнец, Айбатест, Алборах, Светена вода, Пречистен живак, Орпимент, Азох, Борах, Камбар, Каспа, Церуза, Восък, Хая, Комерисон, Електрум, Ефрат, Ева, Фада, Фавоний, Основа на изкуството, Живиниски драгоценен камък, Диамант, Зибах, Зива, Було, Нарцис, Лилия, Хермафродит, Хе, Хипостаза, Хиле, Девиче мляко, Единичен камък, Пълнолуние, Майка, Живо масло, Фасул, Белтък, Флегма, Точка, Корен, Сол на земята, Тевос, Тинкар, Пара, Вечерница, Вятър, Вещица, Фараоново стъкло, Детска пикоч, Ястреб, Плацента, Менструална течност, Роб беглец, Лява ръка, Сперма на металите, Дух, Блато, Сок, Сярна мас...

Сред катраненочерния мрак, вече изсивял, се очертаваше хоризонт от скали и изсъхнали дървета, зад който залязваше черно слънце. После блясна ослепителна светлина и се появиха искрящи образи, които се отразяваха по хиляди повърхности като в калейдоскоп. Ароматните вълни бяха станали църковни, литургични, от тях ме заболя глава, почувствах тежест в областта на челото и съгледах великолепна зала, украсена със златисти гоблени, сякаш някакво сватбено пиршество с царствен жених и невеста в бяло. Освен тях на тържеството присъствуваха белобрад цар и царица на тронове, а до тях - воин и един друг тъмнокож владетел. Пред царя, върху малък жертвеник, бяха поставени книга, подвързана с черно кадифе, и свещник от слонова кост със свещ. До свещника виждах въртящ се глобус и часовник, на чийто връх бе закрепено кристално фонтанче, от което бликаше кървавочервена течност. Над фонтанчето се белееше череп, а от лявата му очна кухня изпълзя змия...

Лоренца ми дъхаше думи в ухото. Но не чувах гласа ѝ.

Змията се олюляваше в ритъма на тъжна и бавна музика. Старите царе сега бяха облечени в черно и пред тях бяха поставени шест покрити ковчега. Чуха се звуци на тромбон и се появи мъж с черна качулка. Отначало екзекуцията се разви в ритуален стил, сякаш в забавен каданс, и царят я приемаше, свел покорно глава с печално облекчение. След това този с качулката замахна с брадвата си, сякаш блестящо махало описа дъга, и острието на брадвата се умножи от хилядите отразяващи повърхности и във всяка фасетка на калейдоскопа се търкулнаха хиляди отсечени глави и оттук нататък образите се заредиха тъй бързо, че не успях да следя развитието на нещата. Мисля, че постепенно всички действащи лица, включително тъмнокожият владетел, бяха обезглавени и положени в ковчезите, после залата се превърна в морски или езерен бряг, към който се приближиха шест осветени ладии, ковчезите бяха пренесени в тях и ладииите се отдалечиха по гладката

вода, изчезвайки в нощта. Докато се извършваше всичко това, смолните аромати бяха станали осезаеми, преминавайки в гъсти изпарения. По едно време се уплаших, че съм сред осъдените, и чувах наоколо ми да мърморят: "Венчавката, венчавката..."

Бях загубил контакта си с Лоренца и се обърнах, за да я потърся сред сенките.

Залата вече се беше преобразила в крипта или в разкошна гробница, чийто свод бе осветен от невероятно голям рубин. От всички ъгли на криптата към центъра ѝ се приближаваха жени, облечени в одежди на девственици, и наобиколиха един двуетажен мангал във форма на замък с каменна основа, портал и две странични кули, от които излизаха две реторти, съединяващи се в яйцевиден създ, а една трета кула, в средата, завършваше с малък водоскок. На първия етаж на замъчето се виждаха труповете на обезглавените. Една от жените донесе ковчеже, от което измъкна валчест предмет, сложи го в пещта на централната кула и от водоскока на върха ѝ бликна течност. Успях да разпозная предмета: беше главата на мавъра, която сега гореше като цепеница и караше течността от водоскока да ври. Изпарения, облаци, бълбукане...

Почувствувах ръката на Лоренца върху тила си. Галеше ме крадешком, както я бях видял да гали Якопо в колата. Жената донесе златно кълбо, отвори едно кранче в пещта на основата и напълни кълбото с гъста червена течност. След това кълбото се разпука и в него, на мястото на червената течност, се появи огромно красиво яйце, бяло като сняг. Жените го взеха и го поставиха на пода върху купчина жълт пясък. Яйцето се разтвори и от него изскочи пиле, още безформено и окървавено. Но попило кръвта на обезглавените, то започна бързо да расте пред очите ни, като ставаше все по-красиво и блестящо.

Сега жените отрязаха главата на пилето и се заеха да го превърнат в пепел върху малък жертвеник. Някои месеха пепелта, пълнеха с тестото две форми и ги слагаха да се пекат в една от пещите, като духаха с тръби, за да разпалят огъня. Накрая отвориха формите и от тях излязоха две бледи и изящни, почти прозирни фигурки - момченце и момиченце, високи най-много пет педи, меки и пухкави като живи същества, но още със стъклени очи. Поставиха ги върху възглавници и един старец им капна в устата няколко капки кръв...

Появиха се други жени с позлатени тромпети, украсени със зелени сплетени клонки. Те поднесоха един от тях на стареца, който го приближи до устните на двете същества, все още застинали в растителната отпуснатост и сладкия животински сън, и започна да вдъхва души в телата им... Залата се изпълни със светлина, светлината премина първо в полумрак, след това в пълна тъмнина, прорязвана от оранжеви светкавици, после всичко се обля от утринна заря, разнесоха се високи и тържествени тръбни звуци и залата засия от неопируемо ярки рубинени лъчи. В този миг загубих отново Лоренца и осъзнах, че никога повече няма да я срещна.

Всичко бе залято от огненочервени вълни, които бавно затихнаха във виолетово, и екранът угасна. Главоболието ми беше станало нетърпимо.

- *Mysterium magnum* [243] - каза до мен Алие и гласът му беше силен и спокоен.

- Възраждането на новия човек чрез смъртта и страданието. Добро изпълнение, трябва да си призная, макар че вкусът към алегорията се е

отразил върху точността на етапите. Това, което видяхте, беше, разбира се, представление, но говореше за определено Нещо. А нашият домакин твърди, че е създал това Нещо. Елате да видим извършеното чудо.

59

И ако се създават такива чудовища, трябва да се смята, че са дело на природата, дори да изглеждат различни от човека.

(Парацелз, "За Хомункулуса", "Съчинения", том II, Женева, "Де Турн", 1658, с. 475)

Заведе ни вън, в градината, и изведнъж се почувствувах по-добре. Не се осмелявах да попитам другите дали Лоренца наистина е била там. Бях сънувал. Но след няколко крачки влязохме в един парник и отново задушливата топлина ме замая. Сред растенията, повечето тропически, се намираха стъклени колби във форма на круша (или на сълза), затворени херметически с печат и пълни с небесносиня течност. Във всеки съд плаваше същество, голямо около двадесет сантиметра: познахме белобрадия цар, царицата, мавъра, воина и двете деца с лаврови венци, синкавото и червеникавото... Извършвах плавни движения, сякаш бяха в естествената си среда.

Трудно беше да се установи дали ставаше дума за модели от пластмаса или восък, или пък бяха живи същества още и поради това, че леко замътената течност не позволяваше да се разбере дали движенията им, които ги правеха като живи, бяха оптически ефект или реалност.

- Изглежда, че растат с всеки ден - каза Алие.

- Всяка сутрин съдовете се заравят в купчина пресен, дори топъл конски тор, който има нужната за растежа им температура. По този повод Парацелз дава предписания, в които се казва, че хомункулусите трябва да бъдат отглеждани при температурата на конски търбух. Според нашия домакин тези същества му говорели, разкривали му тайни, изричали предсказания, веднъж му съобщили точните мерки на Соломоновия храм, друг път пък го научили как да прогонва демони... Честно казано, аз никога не съм ги чувал да говорят.

Лицата им бяха много изразителни. Царят гледаше нежно царицата.

- Нашият домакин ми каза, че една сутрин заварил синкавото момче, избягало кой знае как от своя затвор, да се опитва да отпусне съда на своята приятелка... Но понеже било извън естествената си среда, трудно дишало и едва успели да го спасят, като го върнали в течността.

- Ужасно! - обади се Диоталеви. - Не бих искал да съм на негово място. Където и да отидеш, трябва винаги да влачиш със себе си съда и да търсиш непрекъснато тор. А през лятото какво ги правят? На портиера ли ги оставят?

- А може би са само лудиони [244], декартови дяволчета [245] - заключи Алие.

- Или пък автомати.

- Дяволи, дяволи - повтаряше Гарамонд.

- Вие, доктор Алие, ми разкривате нова вселена. Би трябвало всички да станем по-смирени, драги мои приятели. Да, има на земята и небето неща... Но както и да е, на война като на война...

Гарамонд беше направо смаян. Лицето на Диоталеви изразяваше цинична заинтригуваност, а Белбо сякаш не изпитваше нищо.

Исках да разсея всяко съмнение и казах:

- Колко жалко, че Лоренца не дойде, щеше много да се забавлява.

- Да, жалко, отвърна Белбо безучастно.

Лоренца не беше дошла. А аз се чувствавах като Ампаро в Рио. Беше ми зле. Струваше ми се, че съм ограбен. Не ми бяха дали спасителния "агогон".

Изоставих групата, върнах се към сградата, проправяйки си път през тълпата, отидох на бюфета и си налях някаква течност, въпреки че се страхувах да не съдържа нещо омайващо. Потърсих тоалетната, за да си наплискам лицето и врата. Намерих я и се освежих. Но когато излизах, вниманието ми бе привлечено от тясно спираловидно стълбище, не се съдържах и се впуснах в ново приключение. Може би, макар да смятах, че отново съм измамен, все още търсех Лоренца.

60

Нещастни глупако! Толкова ли си наивен да вярваш, че така спокойно ти разкриваме най-значителната, най-великата тайна? Уверявам те, че ако човек иска да обясни според обикновения и буквален смисъл на думите това, което са писали Философите-Херметици, ще се озове впримчен в меандрите на един лабиринт, от който няма да може да избяга и за който няма да има нишката на Ариадна, за да го извади оттам...

(Артефий)

Озовах се в една стая под равнището на земята, слабо осветена, със стени от същия камък като пещерите и фонтаните в парка. В единия ъгъл забелязах отвор, подобен на тропет, зазидан в стената, и още преди да се приближа, чух шумове. Приблжих се и шумовете станаха по-отчетливи, дори долових отделни фрази, ясни и звучни, сякаш бяха произнесени до мен. Дионисово ухо [246]!

Очевидно ухото беше свързано с един от горните салони и улавяше разговорите на онези, които минаваха близо до другия му край.

- Госпожо, ще ви кажа нещо, което никому не съм признавал досега. Уморих се... Работих с цинобър, с живак, сублимирах алкохоли, ферменти, железни соли и техните утайки, но не можах да открия Камъка. След това приготвях всякакви води - силни, кисели, разяждаци, но със същия успех. Използувах яйчни черупки, готварска сол, сол на кристали, селитра, бикарбонатна сода, тартарати и какво ли не, но съветвам ви, не им се доверявайте. Трябва да се избягват нечистите сплави на металите и рубидия, иначе ще останете излъгана, както бях излъган аз. Какво ли не опитвах: кръв, косми, сатурнова душица, железни сулфиди, горена мед, марсов сапфир, железни стружки и утайки, оловни окиси, антимон - нищо. Мъчих се да извлека масло и вода от среброто, въздействах върху среброто със соли и без соли, а също и с ракия, и получих разяждаци масла и нищо повече. Използувах мляко, вино, извара, спермата на звездите, която вали от небето, кантарион, плацента на зародиш, смесвах живака с металите, превръщайки ги в кристали, търсих в пепелта им... И накрая...

- И накрая?

- Няма нищо на света, което да изисква по-голяма предпазливост от истината. Да я кажеш, е все едно да си направиш кръвопускане на сърцето...

- Стига, стига, вие ме смайвате...

- Само на вас мога да поверя тайната си. Аз нямам свое време, нито свое място. Извън времето и пространството живея своя вечен път. Има същества, които нямат свои ангели-пазители. Аз съм едно от тях...

- Но защо ме доведохте тук?

Друг глас:

- Скъпи Балсам, нима сега ще си играем на митове за безсмъртието?

- Глупак! Безсмъртието на е мит. То е факт.

Тъкмо щях да си тръгна, уморен от този брътвеж, когато чух гласа на Салон. Говореше шепнешком, напрегнато, сякаш задържаше някого за ръкава. Разпознах и гласа на Пиер.

- Хайде де! - казваше Салон. - Не можете да ме излъжете, че и вие сте тук заради алхимичната комедия. Не можете да ме убедите, че сте дошъл да се разходите ей така на чист въздух. Знаете ли, че след Хайделберг Дьо Ко е приел поканата на френския крал да се заеме с почистването на Париж?

- Фасадите ли?

- Не, това не ти е Малро. Подозирам, че е ставало дума за каналите.

Любопитно, нали? Този господин изобретява символични портокалови и ябълкови градини за императорите, но това, което го е интересувало, било подземията на Париж. По онова време в Париж не е съществувала истинска канализационна мрежа. Имало е някаква смесица от плитки канали и закопани проходи, за които се знаело твърде малко. Римляните още от времето на републиката са знаели всичко за своята Слюаса Махима [247], а хиляда и петстотин години по-късно в Париж не се знае нищо за това какво има под земята. И Де Ко приема поканата на краля, защото иска да научи повече. А какво иска да научи? След Де Ко, Колбер, за да прочисти подземните тунели, но това е било само предлог и забележете, че се случва по времето на Желязната маска [248], спуска там каторжници, но те започват да плуват в изпражненията и следват течението чак до Сена и там се качват на една лодка, без някой да посмее да спре тези отвратителни същества, обвити в гадна миризма и облаци мухи... Тогава Колбер поставя жандарми на всички изходи към реката и каторжниците измират в подземните галерии. За три века в Париж са успели да разучат само три километра от каналите. Но през осемнадесети век разкриват двадесет и шест километра и това е точно в навечерието на революцията. Какво ще кажете?

- О, знаете ли, това е...

- Какво става? Става това, че на власт идват нови хора, които знаят неща, непознати за предишните. Наполеон изпраща отряд мъже да се промъкнат през мрака, през човешките екскременти на града. Който е имал смелостта да работи там по това време, е намерил много неща. Пръстени, злато, огърлици, накити, какво ли не е падало кой знае от къде. Били са хора със здрави стомаси, които поглъщали плячката си и после излизали, взимали разхлабително и забогатявали. Освен това се знае, че в много от къщите имало подземия, директно свързани с каналите.

- Наистина ли?

- При това по време, когато са изхвърляли гърнетата си през прозорците! И защо още оттогава съществуват нещо като тротоари встрани от каналите, както и зазидани в стената железни халки? Естествено, за да може човек да се хваща за тях. Тези проходи съответствуват на така наречените "франкски бърлоги", където навремето се събирали крадците и убийците, и ако полицията пристигала, можели да избягат и да се появят на друго място.

- Хайде, хайде, "Парижките потайности"...

- Така ли мислите? Кого защитавате вие? При Наполеон Трети барон Осман принудил чрез закон всички собственици на къщи в Париж да изкопаят отделни ями и да ги свържат чрез подземни тунели с общата мрежа от канали... Галерия, висока два метра и тридесет сантиметра и широка метър и тридесет. Давате ли си сметка? Всяка къща в Париж е свързана чрез подземен коридор с каналите. И знаете ли колко са дълги днес каналите на Париж? Две хиляди километра, и то на най-различни нива. Всичко това е започнало с онзи, който в Хайделберг е проектирал тези градини...

- И какво от това?

- Виждам, че не ви се говори. А знаете нещо, което не искате да ми кажете.

- Моля ви, оставете ме на мира, закъснявам, чакат ме за една сбирка.

Шум от стъпки.

Не разбирах какво целеше Салон. Огледах се и както бях притиснат между камъка и отвора на ухото, изпитах чувството, че съм в подземие, под някакъв свод, и ми се стори, че входът към този слухов канал е само началото на едно слизание към мрачните проходи, които се спускат към центъра на земята, гъмжащи от нибелунги. Потръпнах. Вече се отдалечавах от ухото, когато чух още един глас:

- Идвай. Ще започваме. В тайната зала. Повикай и другите.

61

Това Златно Було е пазено от един триглав Дракон, чиито глави произлизат - първата от водата, втората от земята и третата от въздуха. Необходимо е тези три глави да се слоят в един могъществен Дракон, който ще погълне всички останали Дракони.

(Жан д'Еспание, "Таен труд по херметична философия", 1623, 138)

Отново се върнах при групата. Казах на Алие, че съм чул да се шепне за някаква сбирка.

- А! - възкликна Алие. - Любопитен сте, нали? Но ви разбирам. Ако човек се докосне до херметическите тайни, вече иска да узнае всичко. Добре, ще ви кажа: тази вечер, доколкото зная, трябва да стане посвещаването на един нов член на Древния и Всеприет Орден на Розенкройцерите.

- А ще можем ли да присъствуваме? - запита Гарамонд.

- Не. Не трябва. Не би трябвало. Не би могло. Но ние ще направим като онези герои от гръцката митология, които видели това, което не бивало да виждат, и ще посрещнем гнева на боговете. Разрешавам ви да хвърлите един поглед.

Поведе ни по малко стълбище нагоре към тъмен коридор, дръпна една завеса и през затворената стъклена врата успяхме да надникнем в залата, осветена от няколко запалени мангала. Стените бяха тапицирани с дамаска на лилиеви цветове, а в дъното се издигаше трон, покрит със златист балдахин. От двете страни на трона, изрязани от картон или от пластмаса и поставени на триножници, се виждаха слънце и луна, доста груби като изработка, но покрити със станиол или метално фолио, естествено, в златно и сребърно, но

с определен ефект, защото всяко светило беше огряно от пламъците на поставен пред него мангал. Над балдахина от тавана висеше огромна звезда, осеяна със скъпоценни камъни, навярно изкуствени. Самият таван беше тапициран в светлосиня дамаска, по която проблясваха едри сребърни звезди.

Пред трона, на дълга маса, украсена с палми, беше поставен меч, а непосредствено пред масата лежеше препариран лъв със зинала паст. Явно в главата му беше монтирана червена лампичка, защото очите му блестяха, а от гърлото му сякаш излизаха пламъци. Помислих си, че тук е пипала ръката на господин Салон, и най-сетне разбрах за какви странни клиенти наемваше той онзи ден в Мюнхенската мина.

До масата беше седнал Браманти, облечен в яркочервена роба със зелени избродирани кантове и отгоре с мантия, обшита със злато, а на гърдите му блестеше кръст. Шапката му наподобяваше митра и беше увенчана с бели и червени пера. Пред него с тържествен вид седяха двадесетина души, облечени също в яркочервени роби, но без украса. Всички имаха на гърдите си нещо позлатено, което ми се стори познато. Спомних си за един ренесансов портрет, за един месест хабсбургски нос, за странния агнец с провиснали крака, завързан през корема. Значи присъстващите се бяха украсили с ритуална имитация на Златното руно.

В момента Браманти говореше, вдигнал нагоре ръце, сякаш произнасяше молитва, и от време на време присъстващите отговаряха хорovo. После Браманти замахна с меча, всички извадиха изпод робите си кой малка кама, кой нож за хартия и ги вдигнаха нагоре. Точно тогава Алие спусна завесата. Твърде много бяхме видели.

Отдалечихме се (стъпвайки като Розовата пантера, както уточни Диоталеви, който беше прекалено сведущ по въпросите за извращенията на съвременния свят) и задъхани се озовахме в градината.

Гарамонд беше шашнат.

- Ама това... масони ли са?

- О, отвърна Алие, какво значи масони? Те са привърженици на един рицарски орден, който е свързан с Розенкройцерите и отчасти с Тамплиерите.

- Но нямат ли общо с масонството? - настоя Гарамонд.

- Ако имат нещо общо с масонството, доколкото видяхте, то е това, че и ритуалът на Браманти е един вид хоби за провинциални професионалисти и политици. Но така е било още от самото начало: масонството е само бледа възстановка на легендата за Тамплиерите. А това пък е карикатура на карикатурата. Само че тези господа го взимат ужасно насериозно. Уви! Светът гъмжи от Розенкройцери и Тамплиери като тези, които видяхте днес. Не от тях трябва да очакваме Откритието, макар че и между тях може да се намери някой достоен за уважение поклонник.

- Но в края на краищата, запита Белбо, но без ирония, без предизвикателство, сякаш въпросът го засягаше лично, в края на краищата и вие се срещате с тях, нали? На кого вярвате?.. На кого, извинете, вярвахте измежду тях?

- На никого, естествено. Имам ли вид на доверчив човек? Наблюдавам ги хладно, с разбирането и интереса, с които един теолог може да наблюдава неаполитанските тълпи, които реват, очаквайки чудото на свети Дженаро [249]. Тези тълпи свидетелствуват за една вяра, за една вътрешна необходимост и теологът обхожда потните и разпенени хора, защото би могъл да открие сред тях светеца, който сам не знае, че е такъв, носителя на една по-висша истина, този, който е способен да хвърли нова светлина върху тайнството на Светата Троица. Но Светата Троица не е свети Дженаро.

Беше недостъпен. Не знаех как да определя неговия херметичен скептицизъм, литургичния му цинизъм, онази висша недоверчивост, която му помагаше да признава достойнството на всяко презирано от него суеверие.

- Много е просто, отговори той на Белбо. - Ако Тамплиерите, но истинските, са оставили някаква тайна и са организирали предаването ѝ през вековете, необходимо е да се търсят техните следи, и то в онези среди, в които те най-малко биха могли да бъдат разпознати, където дори може би самите те измислят ритуали и митове, за да се движат незабелязани като риби във вода. Какво прави полицията, когато иска да открие най-страшния беглец, гения на злото? Претърсва местата, където се събира изметът, долнопробните барове, където обикновено се въртят негодниците от среден калибър, които никога не биха могли да замислят грандиозните престъпления, изобретени от беглеца. Какво прави стратегът на терора, за да привлече бъдещите си последователи, за да се срещне със съмишлениците си и да ги познае? Посещава сбиранията на псевдобунтарите, където мнозина, които никога няма да станат истински бунтари, поради липса на закалка се преструват, че налучкват поведението на своите идоли. Изгубената светлина се търси или сред пожарите, или из онези гъсталаци, където след преминаването на огнените езици пламъците догарят сред овъгления шумак. И къде би могъл да се скрие по-добре един Тамплиер, ако не сред тълпата на своите карикатурни подобия?

62

Под друидско общество по определение разбираме онези общества, които се определят като друидски по своето име и цели и които извършват посвещаване, свързано с друидизма.

(М.Рау, "Друидите. Съвременни затворени келтски общества", Париж, "Роше", 1983, с. 18)

Наближаваше полунощ и според програмата на Алие трябваше да очакваме втората изненада на вечерта. Напуснахме палатинските градини и отново поехме на път покрай хълмовете.

След около три четвърти час Алие ни накара да паркираме автомобилите край една горичка. Трябвало да прекосим гората, обясни той, за да стигнем до една поляна, а дотам нямало нито път, нито дори пътека.

Тръгнахме по лекия наклон нагоре, тъпчейки ниската растителност: не беше мокро, но обувките ни се хлъзгаха по напластените листа и лепкавите корени. От време на време Алие запалваше фенерче, за да намери по-проходими места, но бързо го гасеше, защото, както обясни, не било нужно да съобщаваме за присъствието си на участниците в ритуала. Диоталеви се опита в един момент да направи обичайния си коментар, не си спомням точно какво беше, май за Червената шапчица, но Алие с известно напрежение в гласа го помоли да се въздържа.

Когато вече се измъквахме от гората, чухме далечни гласове. Най-сетне пристигнахме на полянката, осветена от слаба светлина, от факли или по-скоро свещи, чиито пламъци се люлееха близо до земята, едва забележими и сребристи, като че ли някакво газообразно вещество гореше с химическа студенина в сапунени мехури, които пълзяха по земята. Алие ни нареди да

останем там, където бяхме спрели, още под прикритието на храстите, и да изчакаме, без да се показваме.

- След малко ще пристигнат жриците. И по-точно друидките. Ще извършват ритуалното призоваване на космическата дева Микил - всъщност свети Михаил представлява нейното народно християнско превъплъщение [250], не случайно свети Михаил е ангел, следователно е безполов и е могъл да заеме мястото на едно женско божество...

- Откъде са? - шепнешком запита Диоталеви.

- От различни места, от Нормандия, Норвегия, Ирландия... Събитието е сравнително рядко и тази поляна е подходяща за ритуала.

- Защо? - запита Гарамонд.

- Защото някои места са по-магически от други.

- Но какви са те... в живота? - продължи да разпитва Гарамонд.

- Хора. Машинописки, чиновнички по застраховките, поетеси. Хора, които утре можете да срещнете, без да познаете.

Забелязахме, че към средата на поляната се приближава малка група. Разбрах, че студените светлилки, които бях видял, са малки лампи, които жриците държаха в ръце, а ми се бяха сторили на равнището на земята, защото поляната бе разположена на върха на хълма и отдалеч бях забелязал жриците, които, изкачвайки се нагоре, се появяваха на върха, в самия край на платото. Бяха облечени в бели туники, които се развяваха от лекия ветрец. Наредиха се в кръг, а в центъра застанаха три друидки.

- Това са трите "халуини" от Лизио, от Клонмакноа и от торинския Пино - обясни ни Алие.

Белбо запита защо точно те и Алие сви рамене.

- Сега тихо. Да изчакаме. Не мога с три думи да ви разкажа целия ритуал и йерархията на нордическата магия. Задоволете се с това, което ви казвам. Ако не ви казвам повече, то е защото не зная... Или нямам право да казвам. Някои правила на предпазливостта трябва да се уважават...

В средата на поляната бях забелязал купчина камъни, която, макар и твърде далечно, напомняше долмен. Вероятно поляната беше избрана именно заради наличието на тази каменна маса. Една от жриците се изкачи горе и засвири с тромпет. Приличаше, дори повече от тромпета, който бяхме видели няколко часа по-рано, на буцината [251] от триумфалния марш на "Аида". Но от него се чу кадифена мелодия, сякаш далечно ноктюрно. Белбо ме докосна по ръката.

- Това е рамсинга, рамсинга на тугите до свещеното бананово дърво... [252]

Бях ужасно нетактичен. Не си дадох сметка, че се шегува именно за да направи друга аналогия, и забих ножа в раната:

- Разбира се, с генис не би било толкова съдържателно.

Белбо кимна.

- Дошъл съм тук точно защото те не искат гениса, отвърна.

Сега се питам дали именно онази нощ той не прозря връзката между своите мечти и това, което му се случваше през последните месеци.

Алие не беше проследил нашия разговор, но ни видя, че си шушукаме.

- Не става дума за предупреждение, нито за зов - каза. Това е един вид ултразвук, чрез който да се установи контактът с подземните вълни. Вижте, сега жриците се хванаха за ръце. Създават нещо като жив акумулатор, за да приемат и концентрират телуричните вибрации. Сега трябва да се появи ореолът.

- Какъв ореол? - запитах шепнешком.

- Традицията го нарича "зеленият ореол". Изчакайте...

Не забелязах никакъв зелен ореол. Но почти ненадейно от земята се издигна лека мъгла - нещо като пара, бих казал, ако беше равномерна и по-гъста. Беше някакво образуване от облачета, което се събираше в една точка и след това, раздвижено от вятъра, се издигаше на кълба като захарен памук, плаваше из въздуха и отново се събираше в друга част на поляната. Странен беше ефектът, отзад ту се появяваха дървета, ту всичко се смесваше в белезникаво изпарение, валмото се понасяше към средата на поляната, като закриваше от погледа ни това, което се случваше, и оставяше само околността и небето, на което продължаваше да блести луната. Движенията на огньовете бяха неочаквани, изненадващи, сякаш се подчиняваха на някакво своенравно дишане.

Помислих си дали не е химическа измама, после разсъдих: намирахме се на около шестстотин метра височина и беше възможно да са истински облаци. Предвидени от ритуала или пък предизвикани? Може би не, но участниците бяха изчислили, че на тази височина, при благоприятни обстоятелства биха могли да се образуват такива блуждаещи изпарения, докосващи земята.

Беше трудно да се изтръгнеш от омаята на сцената, още повече, че дрехите на жриците се сливаха с белотата на изпаренията и техните лица изплуваха от млечната тъмнина и се връщаха в нея, сякаш бяха нейни рожби.

Настъпи миг, в който облакът изпълни целия център на поляната, а някои откъслеци, които се изкачваха, разточвайки се нагоре, дори закриха луната, но все пак не дотам, че да затъмнят поляната, все така светеща по краищата си. Тогава видяхме как една жрица изплува от мъглата и се затича към гората, виейки, с ръце, протегнати напред, и аз си помислих, че ни е разкрила и изрича срещу ни проклетия. Но когато стигна на няколко метра от нас, промени посоката и се затича в кръг около пространството, обвито в мъгла, изчезна наляво, после, след няколко минути се появи отдясно, отново приближавайки се, и аз успях да зърна лицето ѝ. Беше една сибила с голям дантевски нос, малка като цепнатина уста, която се разтваряше като подводно цвете, без други зъби освен двата предни резци и един асиметричен кучешки. Очите ѝ се въртяха, орлови, хищни. Чух или ми се стори, че чувам, или пък сега си мисля, че съм чул, и наслаждавам този спомен към други спомени, наред с поредица от думи, които тогава сметнах за галски, няколко звука, наподобяващи нещо като латински, от рода на "О, пегния, оео! Интус ет еее улума!!!", и изведнъж мъглата почти изчезна, поляната засия и аз видях, че е изпълнена от стадо свине, чиито дебели вратове бяха окичени с нанизани кисели ябълки. Друидката, която бе свирила с тромпета, беше останала на върха на купчината камъни и сега размахваше нож.

- Да вървим, нареди ни Алие. Свърши.

Забелязах в този момент, че мъглата се е преместила над нас и около нас, и почти не различавах другарите си.

- Как ще е свършило? - обади се Гарамонд. Струва ми се, че сега идва най-интересното!

- Свърши това, което имате право да видите. Повече не може. Нека уважаваме ритуала. Да вървим.

Поведе ни обратно през гората, бързо погълнат от влагата, която ни обвиваше. Движихме се, треперейки, хлъзгахме се по изгнилите листа, смутени и в безредие като отстъпваща армия. Най-сетне се озовахме на пътя. Можахме да пристигнем в Милано най-рано след два часа. Преди да се качи в колата при Гарамонд, Алие се сбогува с нас:

- Съжалявам, че трябваше да ви прекъсна зрелището. Искях да ви покажа

нещо: хора, които живеят сред нас и за които всъщност вече всички виے работите. Но повече не биваше да виждате. Когато се информирах за това събитие, трябваше да обещаая, че няма да смущаваме церемонията. Нашето присъствие би оказало отрицателно влияние на по-нататъшния ритуал.

- А свинете? - запита Белбо. Какво става с тях сега?

- Казах ви каквото имах право да ви кажа.

63

- Какво ти напомня тази риба?

- Други риби.

- Какво ти напомнят другите риби?

- Други риби.

(Джоузеф Хелър, "Параграф 22", Ню Йорк, "Саймън енд Шустър", 1961, с. 27)

Завърнах се в Пиемонт с много угризения. Но като видях Лия, забравих всички желания, които ме бяха докоснали.

Все пак, това пътуване беше оставило в мен други следи и сега ме тревожи обстоятелството, че тогава не съм бил разтревожен. Подрежда окончателно, глава по глава, илюстрациите към историята на металите и вече не можех да се освободя от духа на всеобщата прилика, както беше ми се случило в Рио. Каква беше разликата между тази цилиндрична пещ на Реомюр (1750), съвременна люпилня, и този атанор от XVII век, майчина утроба, тъмно лоно за мътене на кой знае какви мистични метали. Сякаш бях настанили целия Дойчес Музеум в пиемонтския замък, който бях посетил предната седмица.

Все по-трудно ми беше да отделям света на магията от това, което наричаме днес вселена на точността. Откривах отново имената на учените, за които бях чел в училище като за носители на математическата и физическата светлина, сред мрачините на суеверието с единия крак в Кабалата, а с другия - в лабораторията. Нима прочитах отново цялата история с очите на нашите диабололисти? Но после срещях безспорни текстове, които ми разказваха за това как физиците на позитивизма веднага след занимания в университетите си бързали да не закъснеят за сеанси на медиуми или астрологически сбирки и как Нютон стигнал до законите за всеобщото привличане, защото вярвал в съществуването на окултни сили (спомних си за изследванията му в областта на розенкройцерската космология).

Бях приел за свой научен принцип недоверчивостта, а сега трябваше да приложа този принцип и към онези, които ме бяха научили да бъда недоверчив.

Казах си: аз съм като Ампаро, не вярвам, ама се хващам. И се чудех как все пак разсъждавам върху факта, че височината на Великата Пирамида е наистина равна на една милиардна от разстоянието между Земята и Слънцето или че наистина се очертаваха аналогии между индоамериканската и келтската митология. И започвах да искам от всичко, което ме обкръжаваше - къщите, фирмите на магазините, облаците в небето и гравюрите в библиотеката да ми разказват не своята история, а една друга история, която безспорно криеха, но която накрая щяха да ми разбулят в резултат и по силата на свързващите

ги тайнствени прилики.

От всичко това ме спаси, поне временно, Лия.

Бях ѝ разказал всичко (или почти всичко) за пътуването до Пиемонт. И всяка вечер се връщах къщи с любопитни новости, които трябваше да се включат в нашата картотека на словесните кръстоски. Коментарът ѝ биваше: "Яж, че си станал като клечка." Една вечер седна до бюрото ми, раздели кичура на челото си, за да ме погледне в очите, и сплете ръце на скута си като селянка. Никога не беше сядала така, разкрачена, с пола, опъната между двете колена. Казах си, че позата ѝ е некрасива. Но после я погледнах в лицето и то ми се стори просветлено, обляно от нежно сияние. Вслушах се в думите ѝ, без още да зная защо, с уважение.

- Пум, каза ми, не ми харесва начинът, по който се вживяваш в историята с "Мануцио". Преди събираше фактите, както се събират мидички. Сега сякаш си отбелязваш номера за лотарията.

- Просто се забавлявам повече.

- Не се забавляваш, ами се пристрастяваш. И това е съвсем различно. Внимавай, че онези ще те подлудят.

- Хайде да не преувеличаваме. Най-много те да си останат луди.

Санитарите в лудниците не полудяват.

- Това тепърва трябва да се докаже.

- Знаеш, че никога не съм имал доверие в аналозиите. Сега съм попаднал в един панаир на аналозиите, сред шумотевницата на един Кони Айланд [253] или на един московски Първи май, на една католическа Свещена година - всичко това от аналогии. Забелязвам, че някои от тях са по-добри от другите, и се питам да не би за това да има скрита причина.

- Пум, каза ми Лия, прегледах фишовете ти, защото трябва отново да ги подреда. Всичко, което твоите диабolistи откриват, е вече тук. Погледни ме, каза тя и се потупа по корема, бедрата, ханша и челото. Както беше седнала, разкрачена, с опъната пола, срещу мен, приличаше на дойка, здрава и цветуща, тя, която беше така крехка и гъвкава, защото някаква спокойна мъдрост я осветяваше с майчинска властност.

- Няма първообрази, Пум, има тяло. Вътре в корема е хубаво, защото там расте детето, там се мушва птичето ти весело-весело и се влива вкусната храна. И затова са хубави и важни пещерата, цепнатината, нишата, подземието и дори лабиринтът, който е направен като нашите чудесни вътрешности, и когато някой трябва да измисли нещо важно, го измъква оттам, защото и ти си се пръкнал оттам, когато си се раждал, и плодородието е винаги в една дупка, в която първо нещо загнива и после - хоп! - изкача ти едно китайче, една палма или един баобаб. Но високото е по-добро от ниското. Защото, ако висиш с главата надолу, кръвта ти се стича в мозъка, защото краката миришат, а косата не толкова, защото е по-добре да се изкатериш на дърво, за да береш плодове, отколкото да свършиш под земята, за да храниш червеите, защото рядко се нараняваш, като се блъснеш в нещо високо (освен ако си на тавана), а обикновено това става като паднеш надолу и затова горното е свързано с ангелите, а долното - с дяволите. Но тъй като е вярно и това, което казах преди малко за моето коремче, верни са и двете неща: в определен смисъл е хубаво това, което е долу и вътре, а в друг смисъл - което е горе и вън. И всичко това няма нищо общо нито с духа на Хермес, нито с всеобщото противоречие. Огънят топли, а студът ти докарва бронхопневмония, особено ако си някой мъдрец от преди четири хиляди години, и от това следва, че огънят има тайнствена сила, още повече, че на него си

печеш кокошката. Но студът запазва същата кокошка, а от огъня, ако го пипнеш, ти изскача ей такава пришка, така че ако мислиш за нещо, което се пази с хилядолетия, като знанието, трябва да си го представяш на един връх, високо (видяхме, че това е хубаво), но в пещера (което също е хубаво), и то сред вечния студ на Хималайските преспи (което вече е чудесно). И ако искаш да знаеш защо мъдростта идва от Изтока, а не от швейцарските Алпи, то е защото твоят пра-праядо сутрин, когато се е събуждал в тъмното, е поглеждал първо на изток с надеждата, че ще види слънцето, а не някой дъждовен облак, мамка му на правителството.

- Да, майчице.

- Не да, ами да, пиленцето ми. Слънцето е добро, защото топли тялото и защото е достатъчно благоразумно да изгрява всеки ден, затова добро е всичко, което се появява отново, а не това, което минава и заминава. Най-удобният начин да се появиш отново там, където вече си бил, без да минаваш по същия път, е да се движиш в кръг. И тъй като единственото животно, което се навива в кръг, е змията, ясно е защо са се родили толкова култове и митове за змията, защото е трудно да представиш завръщането на слънцето, като увиваш в кръг един хипопотам например. Освен това, ако трябва да извършиш церемония, за да призовеш слънцето, трябва да обикаляш в кръг, защото, ако се движиш по права линия, ще се отдалечиш от къщи и церемонията трябва да бъде много кратка. От друга страна, кръгът е най-удобната форма за един ритуал, това го знаят всички, които гълтат огън по площадите, защото, като застанат в кръг, всички виждат еднакво добре този, който е в средата, докато, ако цялото племе се нареди в права линия по войнишки, тези, дето са по-далече, няма да виждат нищо. По тази причина кръгът, кръгообразното движение и цикличното завръщане са в основата на всеки култ и ритуал.

- Да, майчице.

- Не да, ами да. А сега да минем към магическите числа, които се харесват толкова на твоите автори. Едно, това си ти, който не си две, едно е това твое нещо, едно е това мое нещо тук и едно са носът и сърцето, сам виждаш колко важни неща са по едно. А две са очите, ушите, ноздрите, моите гърди и твоите топки, краката и ръцете. Три е по-магическо число от другите, защото тялото ни не го познава. Нямаме нищо, което да е тройно. И затова три е извънредно тайнствено число, което приписваме на Бога, където и да живеем. Но като си помислиш, аз имам само едно нещо и ти имаш само едно нещо, мълчи, и недей да остроумничиш, и ако съединим тези две неща, ще се появи едно ново нещо и ще станем три. Тогава нужен ли е професор от университета, за да открие, че всички народи имат троични структури, троици и т.н.? Религиите не са се създавали с компютър. Правилни са ги прости хорица, които са се чукали както подобава, и всички троични структури не са никаква тайна, а разказа за това, което правиш ти и което те са правели. Но две ръце и два крака правят четири и ето ти още едно чудесно число, особено като си помислиш, че животните имат четири крака и на четири крака лазят малките деца, както е било известно на Сфинкса [254]. За пет няма защо да говорим. Толкова са пръстите на ръката. А с двете ръце ще получиш друго едно свещено число, което е десет, и шеш не шеш дори Божиите заповеди трябва да бъдат десет, защото, ако бяха дванадесет например, когато отчето казва: едно, две, три и разперва пръстите си, като стигне до последните две, трябва да поиска на заем пръсти от клисаря. Сега вземи тялото и преброй всички неща, които стърчат от трупа: крака, ръце, глава, penis, стават всичко шест. Но при жената са седем, затова ми се струва, че твоите

автори шестицата я зачитат само като двойно на три, защото важи само при мъжете, които пък нямат никакво седем, и когато командуват те, предпочитат да виждат в него свещено число, като забравят, че и моите гърди стърчат, ама какво да ги правиш. Осем, господи, няма осмица по нас... Но, чакай, ако ръката и кракът не се броят по за едно, а по за две, заради лактите и колената, ще получим осем големи дълги кокала, които се клатушкат насам-натам встрани от тялото, а като ги събереш с трупа, стават девет, а след това и с главата - десет. И така, като се въртиш около тялото, ще получиш всички числа, които искаш. Помисли си само за дупките.

- За дупките?

- Да, колко дупки има тялото ти?

- Ами... Започнах да броя: Очи, ноздри, уши, уста, дупе. Осем са.

- Видя ли? Още един довод за това, че осмицата е прекрасно число. Но аз имам девет. И с деветата те раждам и затова девет е по-божествено от осем. Но искаш ли обяснението на телесните положения? Искаш ли символиката на побитите камъни, която твоите автори непрекъснато чоплят? Денем стоим изправени, а нощем лежим, и твоето нещо, не, не ми казвай какво прави нощем, важно е, че работи изправено и си почива легнало. Следователно отвесното положение е живот и е свързано със слънцето и затова обелиските се издигат нагоре, както дървета, докато водоравното положение и нощта са сън, и значи смърт, и всички боготворят разни менхири [255], пирамиди, стълбове и никой не боготвори балкони и тротоари. Да си чувал някъде за древен култ към Свещеното перило? Виждаш ли? То е, защото и тялото ти не го позволява: ако се покланяш на отвесен камък, и да сте много, пак ще го виждате всички, а ако богът ти е легнал, ще го виждат само тези от първия ред, а другите ще ги бутат отзад и ще викат: "Искам и аз, искам и аз!" И блъсканицата няма да е подходяща за магически церемонии.

- Да, но реките...

- Реките не са свързани с хоризонталното положение, а с това, че те са пълни с вода, а да не ти разправам каква е връзката между водата и тялото... Изобщо, така сме устроени, с това тяло всички и затова си изработваме същите символи, макар да сме отдалечени на милиони километри. И всички знаци си приличат и тогава виждаш, че хората с малко пипе в главата, като видят пещта на алхимика, такава затворена и гореща вътре, се досещат за корема на майката с детето в него. И само твоите диaboлисти, като видят Девата, която чака младенца, си мислят, че това е намек за алхимическата пещ. Така хиляди години са търсили някакво послание, а то е било под носа им, трябвало е само да се погледнат в огледалото.

- Ти си моята Истина, ти си моето Аз, което е и моето Мен, видно от Теб. Искам да открия всички първообрази на тялото ни.

Същата вечер осветихме израза "искаш ли да създаваме първообрази", за да означаваме с него желанията си за нежност.

Когато вече се отдавах на съня, Лия докосна рамото ми.

- Забравих да ти кажа, бременна съм.

Трябваше да послушам Лия. Говореше с мъдростта на човек, който знае къде се ражда животът. Напредвайки в подземията на Агарта, в Пирамидата на Разбулената Изида, бяхме навлезли в Гебурата, сефирата на ужаса, мига, в който гневът избухва над света. Дали не се бях оставил да бъда съблазнен, макар и за секунда, от мисълта за София? Мойсей от Кордоба [256] учи, че женското е вляво и всички негови направления са на Гебурата. Освен ако мъжът не задейства тези склонности, за да украси своята Невяста, и

смекчавайки ги, не ги насочи към доброто. С други думи, всяко желание трябва да остава в своите граници, иначе Гебурата се превръща в Строгост, Тъмна Привидност, Свят на Демоните.

Обуздаване на желанието. Това бях правил по време на умбандата - бях свирил на агогон, бях участвувал в зрелището от страната на оркестъра и така бях избегнал трансa. По този начин бях действувал и с Лия - бях укротил желанието си в името на Невястата. И бях възнаграден вдън чреслата си. Семето ми бе получило благослов.

Но не бях намерил сили да упорствувам. Бях на път да бъда съблазнен от прекрасната Тиферет.

VI

ТИФЕРЕТ

64

Ако сънуваш, че живееш в нов и непознат град, означава, че в скоро време ще умреш. И наистина, мъртвите живеят другаде, не се знае къде.

(Джероламо Кардано, "Книга за тълкуванията на сънищата", Базел, 1562, 1, 58)

Ако Гевура е сефирата на злото и страха, то Тиферет е сефирата на красотата и хармонията. Тъй казваше Диоталеви: Тиферет е светлото съграждане, дървото на живота, удоволствието, пурпурният лик. Той е съюзът между Правилото и Свободата.

Тази година бе за нас годината на удоволствието, на тържествата над Великия вселенски текст, в който се възхвалява венчавката между Традицията и Електронната Машина. Създавахме и извличахме наслада от създаването. Тази година измислихме Плана.

Поне за мен, мога да кажа със сигурност, това беше щастлива година. Бременността на Лия се развиваше спокойно, печелех от "Гарамонд" и от моята агенция достатъчно, че да не се притеснявам, запазих офиса си в старата фабрична сграда в крайния квартал, но преустроиохме апартамента на Лия.

Чудесното приключение на металите вече беше в ръцете на печатарите и коректорите. Точно тогава господин Гарамонд бе споходен от гениална идея:

- Една илюстрирана история на магическите и херметическите науки. С материала, който ви носят диaboлистите, със знанията, които натрупахте междуременно, със съветите на този невероятен човек Алие за една годинка ще успеете да подготвите такъв богат илюстриран том, голям формат, четиристотин страници, с такива цветни приложения, че да им се замаят главите. Ще подберете и от илюстрациите, които останаха от историята на металите.

- Не е възможно, възразих. Материалът е съвсем различен. Как ще използвам снимката на един циклотрон?

- Как ще го използвате ли? Въображение, Казобон, въображение! Какво става в тези атомни машини, в тези мегатронни позитрони, или там както се наричат? Материята се разкашква, слагаш малко сирене и започват да изкачат кварки, черни дупки, центрофугиран уран и тям подобни! Практическо

приложение на магията, Хермес и Алхермес - въобще вие трябва да намерите отговора. Вляво - гравюра на Парацелз, на Абракадабра с техните аламбици-каламбици на златен фон, вдясно - квазари, бъркачки за тежка вода, гравитационногалактическа антимаateria, въобще аз ли да ви го измислям? Да не смятате, че окултните тайни на материята са разкрити от магьосника, дето нищо не е разбирал и само се е опитвал да налучква? Разкривали са ги учените, които насила са ги изтръгвали със знанията си. Магичното е около нас, действайте, накарайте читателя да заподозре ония, дето са на връх Паломар [257], че се занимават с окултна дейност...

За да ме стимулира, ми увеличи хонорара, и то доста чувствително. И аз се спуснах да търся миниатюри от "Liber solis" [258] на Трисмозин [259], от "Liber mutus" [260] на Лъже-Лулий. Тъпчех се с пентакули, сефиротски стволове, декани, талисмани. Отключвах вратите на най-задънени зали в библиотеките, изнамерих десетки томове от онези антиквари, които навремето продаваха културната революция.

Движех се сред диаболистите с такава лекота, с каквато психиатърът посещава любимите си пациенти, убеден, че ветрецът в многовековния парк на частната му клиника е благотворен и за него. Малко по-късно сяда да пише книги за делириума, после книги в състояние на делириум. Не си дава сметка, че неговите болни са го заразили: вече живее със съзнанието, че е творец. Така се роди идеята за Плана.

Диоталеви се включи в играта, защото за него беше като молитва. Колкото до Якопо Белбо, аз бях убеден, че се забавлява не по-малко от мен. Едва сега разбирам, че не е изпитвал истинско удоволствие. Участвувал е, както някои хора си гризят ноктите.

Или по-скоро е играл, за да открие поне един от фалшивите адреси или онази сцена без рампа, за която говори във файла, озаглавен "Сън". Теология заместителка на един Ангел, който никога нямаше да се яви.

име на файла: Сън

Не си спомням да съм сънувал едно в друго или да се случват в една и съща нощ, или поне да се редуват.

Търся една жена, една жена, която познавам, с която съм бил в близки отношения, дотолкова, че не мога да се примиря със загубата. Аз съм виновен, аз пожелах да изчезна. Струва ми се недопустимо, че съм пропуснал толкова време. Явно търся нея, дори тях, жената не е една, много са, всички изгубени по един и същи начин, поради моята немарливост. Обхванат съм от несигурност - и една би ми била достатъчна, защото зная, че съм загубил много, като съм ги загубил. Все не успявам да намеря, вече го нямам, не се решавам да отворя бележника си, където би трябвало да съм записал телефонния ѝ номер, а ако най-сетне го отворя, не мога да го прочета, като че ли съм късоглед.

Зная къде е, или по-право не зная точно мястото, но зная какво е, ясен ми е споменът за едно стълбище, за коридор, за площадка. Не прекосявам града, за да намеря това място, повече съм обхванат от тревога, силна, остра, продължавам да разсъждавам върху причината, поради която съм си позволил, пожелал съм тази връзка да се прекъсне, като не съм отишъл на последната среща. Сигурен съм, че тя очаква да ѝ се обади. Само ако знаех как се казва, прекрасно знам коя е, но не мога да си спомня лицето ѝ.

Понякога, когато постепенно излизам от съня, аз се бунтувам срещу него. Сети се, познаваш и си спомняш всичко и с всичко си приключил или

въобще не си го започвал. Няма нищо, което да не знаеш къде е. Нищо.

Остава съмнението, че нещо си забравил, че си го мушнал между гънките на добрите пожелания, както се забравя банкнота или бележка с важно съдържание в някакъв джоб на панталона или в старо сако, и в определен момент си даваш сметка, че това е било най-важното нещо, решаващото, единственото.

За града представата ми е по-ясна. Това е Париж, аз се намирам на левия бряг, зная, че като премина реката, ще се озова на площад, който е може би площад Вож... Не, по-широк е, защото в дъното му се издига нещо, което прилича на Мадлената. Минавам през целия площад, завивам покрай катедралата и намирам една улица (на ъгъла има антикварен магазин), която прави чупка вдясно и се разклонява на множество улички, и вече очевидно се намирам в готическия квартал на Барселона. Оттам може да се излезе на един много широк и силно осветен булевард и именно по този път, спомням си го с ейдетична яснота, вдясно, в края на една задънена уличка се намира Театърът.

Не ми е ясно какво точно става на това вълшебно място, но е сигурно, че е нещо твърде съмнително, от рода на стриптийз (затова не смея да искам уточнения), важното е, че не желая да се върна там, че съм изпитал възбуда. Но напразно, към Чатъм Роуд [261] улиците се объркват.

Събуждам се с неприятното чувство за неосъществената среща. Не успявам да се примиря с това, че не зная какво съм изгубил.

Понякога се озовавам в голяма селска къща. Много е обширна, но зная, че съществува и друго крило, а не мога да стигна до него, сякаш връзките са зазидани. А в другото крило има множество стаи, някога съм ги виждал, не е възможно да съм ги сънувал в друг сън, със старинни мебели и избледнели гравюри, полици с наредени по тях грубо изрязани картонени фигурки от миналия век, дивани с големи бродирани калъфи и шкафове с много, много книги, всички подвързани годишници на "Илюстриран вестник на пътешественика" и на "Приключения по земя и по море"; не е вярно, че никой не ги чете, но мама ги подари на вехтошаря. Питам се кой е объркал коридорите и стълбищата, защото там, сред тези миризми на мил вехтошарски магазин, бих искал да изкарам старините си.

Защо не мога като всички други да сънувам зрелостния си изпит?

65

Беше постройка с ширина шест метра, издигната в средата на залата: повърхността ѝ се състоеше от множество дървени кубчета, големи колкото зарове, някои по-едри, други по-дребни, свързани помежду си с тънка тел. На всяка страна на кубчетата бяха залепени хартиени квадратчета, а върху тях бяха написани всички думи от техния език, всички спрежения и наклонения, но без каквото и да било ред... При неговата команда всеки от учениците хвана по един от четиридесетте железни лоста, които бяха монтирани около рамката, и рязко го завъртя, променяйки разположението на думите. След това учителят нареди на тридесет и шестима ученика шепнешком да прочетат различните редове така, както се бяха появили на рамката, и навсякъде, където откриеха три-четири съседни думи, представляващи част от изречение, да ги продиктуват на четирима други ученици...

Убеден съм, че докато е разсъждавал върху съня си, Белбо още веднъж се е върнал към мисълта за пропуснатия случай и за тържествения си отказ, смятайки, че не е успял да улови, ако въобще такъв случай му се е представил - Моментата. Планът влезе в сила тъкмо защото той се бе примирил с това да си създава сам лъжливи моменти.

Бях му поискал вече не си спомням какъв текст и той започна да рови по масата си между купчините ръкописи, заплашително натрупани един върху друг без всякакъв ред, без оглед дори на обеми и формати. Откри текста, който търсехме, и се опита да го измъкне изотдолу, но всичко се стовари на пода. Папките се разтвориха и листовите се разхвърчаха.

- Можехте да преместите горната половина - казах. Напразно, той винаги правеше така. И неизменно отговаряше:

- Довечера Гудрун ще ги събере. И тя трябва да има цел в живота, иначе ще загуби самоличността си.

Но този път аз бях заинтересован от съхранението на ръкописите: нали вече работех за издателството.

- Гудрун не е способна да ги подреди, ще сложи листовите в погрешни папки.

- Ако ви чуе Диоталеви, ще изцвили от радост. По този начин ще се получат произволни книги, размесени, случайни. Това е точно логиката на диаболите.

- Но ще се озовем в ситуацията на кабалисти. Ще минат хилядолетия, преди да се открие правилната комбинация. Вие просто заместете с Гудрун маймуната, която вечно трака на пишещата машина. Разликата е само в продължителността. В еволюционно отношение няма да спечелим нищо. Няма ли програма, с която Абулафия да извърши тази работа?

Междувременно беше влязъл Диоталеви.

- Разбира се, че има - отвърна Белбо. И теоретически могат да се вкарат две хиляди данни. Само да искаш да ги напишеш. Да предположим, че са редове от възможни стихотворения. Програмата те пита от колко стиха трябва да се състои стихотворението, ти решаваеш от десет, двадесет, сто. После програмата изважда от вътрешния часовник на компютъра броя на секундите и го разпределя по принципа на произволното, от прости думи съставя формула на непрекъснато подновяваща се комбинация. С десет стиха можеш да получиш десетки хиляди случайни стихотворения. Вчера вкарах стихове от рода на "свежо липите шумят", "давам ти своя живот", "тежки са моите клепки", "броя часовете" и така нататък. Ето ви един от вариантите:

Броя часовете
Цимбалът звънти
Смърт побеждаваш
Ако цинобърът иска

Бездомна отиде си ти
Далечината е близка
Ако цинобърът иска
Смърт побеждаваш

Свежо липите шумят

Броя часовете
Давам ти своя живот
Тежки са моите клепки

- Има повторения. Нямахме как да ги избягна, изглежда, че много усложняват програмата. А ако вкарам цялата Тора и дам команда на компютъра да направи произволно подреждане на думите, той ще осъществи всъщност Темурата и ще достигне до истинните стихове на Книгата, нали?

- Разбира се, това е въпрос на време. Ще се справиш само за няколко века.

Обадих се:

- Ами ако вземем десетина изречения от книгите на диаболоистите, например, че Тамплиерите са избягали в Шотландия или че Корпусът на Херметиците е пристигнал във Флоренция през 1460 година, плюс няколко израза за връзка като "очевидно е, че", "това доказва, че", бихме могли да получим истински откровения. После запълваме празнотите, а повторенията приемаме като заклинания, внушения или пророчества. В най-лошия случай ще сме измислили една непозната глава от историята на магията.

- Гениално, запали се Белбо. Започваме още сега.

- Не, вече е седем. Утре.

- Аз ще го направя довечера. Само малко ми помогнете, съберете от пода двадесетина страници, както ви падне, прочетете първите изречения, на които се е спрял погледът ви, и ги вкарваме в компютъра.

Клекнах и прочетох:

- "Йосиф Ариматейски отнася свещения Граал във Франция."

- Екстра. Записано е.

- "Според тамплиерската традиция Годфроа дьо Буйон основава в Йерусалим Великото Братство на Цион." "Дебюси бил Розенкройцер."

- Прощавайте, намеси се Диоталеви, но ще трябва да включите и някои неутрални данни, например, че коалата живее в Австралия или че Папен е изобретил тенджерата под налягане.

- Мини е годеницата на Мики Маус, подсказвах.

- Не бива да прекаляваме.

- Напротив, трябва да прекаляваме. Ако си позволим да допуснем, че във вселената има макар и само едно понятие, което не разкрива и нещо друго, вече излизаме от херметическото мислене.

- Така е. Добре, приемам Мики Маус. И с ваше разрешение добавям и нещо, което ми се струва основно: "Тамплиерите са намесени във всичко."

- То се разбира от само себе си, съгласи се Диоталеви.

Още десетина минути продължихме в същия дух. После наистина стана късно. Но Белбо ни увери, че не трябва да се безпокоим. Щял да продължи сам. Гудрун се появи и ни съобщи, че вече ще заключва, Белбо й каза, че ще остане да поработи още, и я помоли да събере листовите от пода. Гудрун издаде няколко звука, наподобяващи смесица между латински без флексия [262] и черемески [263], които изразяваха и на двата езика неодобрение и несъгласие - знак за всеобщото родство между всички езици, потомци на стария адамов корен. Но се подчини, извършвайки произволния подбор по-добре и от компютъра.

На другата сутрин Белбо сияеше.

- Става, съобщи ни той. Става идеално и дава невероятни резултати.

Показа ни листа от принтера.

Тамплиерите са намесени във всичко
Това, което следва не е вярно
Иисус е бил разпнат по времето на Пилат Понтийски
Мъдрият Осмуз основа ордена на Розенкройцерите
В Провенс има кабалисти
Кой се е женил на празника на Кана Галилейска
Мини е годеницата на Мики Маус
От това следва, че
Ако
Друидите са почитали черните деви
Тогава Симон Магът открива София в една продажна жена от Тир
Кой се е женил в Кана Галилейска
Меровингите твърдят, че са крале по божия воля
Тамплиерите са замесени във всичко

- Струва ми се малко объркано, каза Диоталеви.

- Не умееш да откриваш връзките. И не придаваш нужното значение на въпроса, който се появява на два пъти: кой се е женил в Кана Галилейска. Повторенията са магически ключове. Естествено, аз го отбелязах, а магическия ключ има право да притежава само посветеният. Ето сега моето тълкувание: Иисус не е бил разпнат и затова Тамплиерите отричали разпятието. Легендата за Йосиф Ариматейски прикрива една по-дълбока истина: Иисус, а не свещеният Граал, отива във Франция при кабалистите от Провенс. Иисус е метафора на Царя на Света, истинския основател на Розенкройцерите. И с кого пристига Иисус? Със съпругата си. Защо в Евангелията никъде не се споменава за това кой се е женил в Кана Галилейска? Ами защото това е била венчавката на Иисус, венчавка, за която не е трябвало да се говори, защото младоженката била грешница, Мария Магдалина. Ето защо всички големи учени, от Симон Мага [264] до Гийом Постел, са търсили принципа на вечната женска същност в публичния дом. Следователно Иисус е родоначалникът на фамилията френски крале.

66

Ако нашата хипотеза е вярна, свещеният Граал... е символизирал Племето и потомците на Иисус. Кралската кръв, чиито пазители били Тамплиерите... Същевременно свещеният Граал в буквалния смисъл е трябвало да бъде съсъдът, който е приел и съдържал Христовата кръв. С други думи, трябвало да представлява лоното на Магдалина.

(М. Беджънт, Р.Лий и Х. Линкълн, "Светата Кръв и Свещеният Граал", 1982, Лондон, "Кейп", с.14)

- Само че никой не би те взел насериозно, каза Диоталеви.

- Напротив, като нищо би продал няколкостотин хиляди екземпляра, обадох се аз мрачно. Историята съществува и е била написана с много малки варианти. Става дума за една книга около тайните на свещения Граал и на Рен-льо-Шато. Вместо да четете само ръкописи, би трябвало да четете и това, което публикуват другите издателства.

- Ангели небесни, възкликна Диоталеви, нали ви казвах! Тази машина казва само това, което всички знаят. И си тръгна безутешен.

- И все пак има полза от нея, измърмори засегнат Белбо. Какво от това, че ми е хрумнала идея, която е дошла и на други? Бих го нарекъл "литературен полигенезис". Господин Гарамонд би казал, че щом има име, значи съм прав. Тези господа сигурно са мъдрували над нея с години, докато аз реших задачата за една вечер.

- Аз съм на ваша страна, играта си заслужава. Но смятам, че правилото изисква да се вмъкнат много данни, които не произлизат от диабolistите. Проблемът не е да се намерят окултните връзки между Дебюси и Тамплиерите. Това всички го правят. Проблемът е да се намерят окултните връзки например между Кабалата и автомобилните свещи.

Дадох примера наслуки, но Белбо се възползува от него. Няколко дни по-късно отново ни заговори на тази тема.

- Вие бяхте прав. Всеки факт добива значение, ако е свързан с друг. Връзката променя перспективата. Навежда те на мисълта, че всичко видимо на света, всяка фраза, всяка написана или произнесена дума не е това, което изглежда на пръв поглед, а говори за някаква тайна. Критерият е прост: да подозираш, винаги да подозираш. Можеш да откриеш таен смисъл дори в пътния знак за еднопосочно движение.

- Разбира се. Тълкувания в стила на катарите. Страх от възпроизвеждането. Посоката е забранена, защото е все едно да измамиш Демииурга. Не в тази посока ще се намери Храмът.

- Снощи ми попадна учебникът за любители шофьори. Дали защото беше тъмно в стаята, или заради това, което вие ми казахте, но ме обхвана подозрението, че тези страници всъщност казват Нещо Друго. Ами ако автомобилът съществува само като метафора на Сътворението? Но човек не трябва да се ограничава с външната обвивка или със заблудата на таблото, трябва да вижда това, което вижда само Създателят, това, което е отдолу. Това, което е отдолу, е като онова, което е отгоре. Карданният вал е стволът на сефирите.

- Не може да бъде!

- Може и е! Не го казвам аз, то само се доказва. Да преброим елементите: двигател, две предни колела, съединител, скоростна кутия, две съчленения на кардана, диференциал и две задни колела. Всичко десет. Като сефирите.

- Но разположението не е същото.

- Защо да не е? Диоталеви ни обясни, че в някои варианти Тиферет е била не шестата, а осмата сефира, и е стояла под Нецах и Ход. Моят вариант е вариантът на Белбот, друга схема.

- Ясно, фиат.

- Но да продължим диалектиката на Ствола. Най-горе е двигателят или моторът. Omnia Movens, Този, Който Движи Всичко и за който ще кажем, че е Творческият Източник. Двигателят предава своята творческа енергия на двете върховни колела. Колелото на Разума и Колелото на Мъдростта.

- Това, ако колата е с предно предаване...

- Хубавото на ствола на Белбот е, че търпи редуващи се метафизики. Той е образ на една духовна вселена с предно предаване, при който Двигателят, поставен отпред, предава непосредствено своята воля на върховните колела. Докато в материалистичната си версия е образ на една деградирала вселена, в която Движението бива предавано от един мотор, поставен най-отдир, на двете

нисши колела: издън космическото излъчване се освобождават ниските сили на материята.

- А при задното предаване?

- Тука сме направо в царството на Сатаната. Съвпадение на Висшето и Нисшето. Бог се отъждествява с грубата задна материя. Бог като непрестанно осуебяван стремеж към божественото. Сигурно зависи от Пръсването на Съдовете.

- Да не става дума за гърнето?

- Това е в случаите на несъвършените вселени, при които отровният дъх на архонтите залива космичния етер. Но да не се отклоняваме. След Двигателя и двете Колела иде Съединителят. Сефирата на Милостта, която провежда или прекъсва тока на Любовта, свързващ останалата част на ствола с Върховната Енергия. Един диск, тоест една мандала, която се отърква от друга мандала, следва Ковчезето на Промените или скоростната кутия, както го наричат позитивистите, в което се крие Принципът на Злото, защото позволява на човешката воля да забавя или ускорява непрестанния процес на излъчването. Затова автоматичните скорости са по-скъпи. Защото при тях самият Ствол взима решенията по волята на Върховното Равновесие. След това иде една Сглобка, която, странно съвпадение! - носи името на един магьосник от Възраждането, Кардан, а още по-долу са Двойката Сателити с конична форма - да отбележим противоречието с четирите Цилиндри на Двигателя, които се движат по една Корона (Малката Кетер), предаваща движението на Земните Колела. И тук става очевидна функцията на сефирата на Разпределението или на Диференциала, който с величествено чувство за Красота разпределя космичните сили между двете Колела, на Славата и на Победата, така, че те при една съвършена вселена (тоест с предно предаване) следват движението, диктувано им от Върховните Колела.

- Дотук върви. А Сърцето на всичко, Седалището на Единичното, самият Двигател?

- Достатъчно е да се четат нещата с око на посветен. Върховният Двигател живее от непрекъснатото движение на вдишването и издишването. Едно сложно божествено дихание, при което поначало елементите, наречени Цилиндри (очевиден е геометричният първообраз), са били два, после са породили един трети и накрая се съзерцават взаимно и се движат, обичайки се един друг и славейки четвъртия. При това дихание в Първия Цилиндър (никой от тях не първенствува йерархично, но и четирите се редуват в зависимост от моментното местоположение) Буталото слиза от Горната Мъртва Точка до Долната Мъртва Точка, при което Цилиндърът се изпълва с енергия в чисто състояние. Опростявам нещата, защото тук би трябвало да включим йерархиите на ангелите или Посредниците на Горивното Разпределение, които, както казва моят учебник, "позволяват отварянето и затварянето на клапаните, регулиращи постъпването на горивната смес в цилиндрите". Сърцевината на Двигателя е свързана с останалата вселена единствено чрез тези Посредници. И това може би разкрива, макар че не бих искал да изпадна в ерес, първородната ограниченост на Единичното, което, за да твори, зависи в известна степен от Великите Гърбави Ексцентрици. Ще трябва да прочетем по-внимателно Текста. Във всеки случай, когато Цилиндърът се изпълва с Енергия, Буталото се издига до Горната Мъртва Точка и осъществява Максималната Компресия. Това е цимцумът. В този момент се получава Славата на Разширението, сиреч на Експлозията. Прескача Искрата, сместа лумва и това е, по думите на учебника, единствената активна фаза на цикъла. И тежко на въпросния цикъл, ако в сместа са се промъкнали раковините, подлите келипот, тоест капките

нечиста материя като вода или кока-кола. В този случай разширението не се осъществява или се осъществява на тласъци.

- Но "Шел" не означаваше ли раковина? Значи трябва да ги избягваме.

- Ще проверим. Може да е някаква машинация на конкурентните Сестри, нисшите начала, които искат да контролират световния пазар на енергията... Така или иначе, след Разширението следва това, което в най-древните текстове е наречено Изход. Буталото се издига до Горната Мъртва Точка и изгонва вече изгорялата и нежива материя. Само ако тази очистителна операция успее, може да започне Новият Цикъл. Ако вникнем в процеса, пред нас е неоплатоническият механизъм на екзодуса и пародуса, прекрасната диалектика на Пътя Нагоре и Пътя Надолу.

- Колко човешки страдания крият дълбините на непрогледната нощ! А синовете на материята дори не се досещат! За утре ще приготвя едно мистическо тълкувание на телефонния указател.

- Амбициозният ни Казобон! Все той да е отгоре. Но внимавайте, че ще се сблъскате с неразрешимия проблем на Единичното и Множественото. По-добре не бързайте. Изтъквайте първо пералната машина.

- Тя е ясна. Алхимично превръщане на черната магия в белоснежна истина.

67

За Розата, нищо не ще кажем сега...

(Сампайо Бруно, "Рицарите на Любовта", Лисабон, "Гимараес", 1960, с. 155)

Когато човек веднъж е завладян от подозрението, той не пропуска вече нито една следа. След фантазмагориите около ствола на мотора бях склонен да откривам тайни знаци във всеки предмет, който ми попадеше пред очите.

Не бях прекъснал връзките си с моите бразилски приятели, а в Коимбра скоро щеше да се състои семинар върху лузитанската култура. Повече от желание да ме видят отново, отколкото от уважение към моите знания, те успяха да ми уредят покана. Лия не дойде, беше в седмия месец, бременността бе деформирала твърде малко крехката ѝ фигура, превръщайки я в изящна фламандска мадона, но тя предпочете да не рискува.

Прекарах три бурни вечери със старите приятели и когато се връщаме с автобуса към Лисабон, възникна спор дали да се спрем във Фатима [265] или в Томар. Томар беше един замък, където португалските Тамплиери се бяха притаили, след като добронамереността на краля и на папата ги бе спасила от процеса и от унищожението, преобразявайки ги в Орден на Рицарите на Христос. Не можех да си позволя да пропусна замък на Тамплиери и за щастие по-голямата част от групата не бе толкова ентузиазизирана да посещава Фатима.

Ако си представях замък на Тамплиери, то той беше като Томар. Човек се изкачва по един укрепен път, опасващ крепостните стени отвън и минаващ край бойници във форма на кръст. Още от първия миг вдъхваш въздуха на кръстоносните походи. Рицарите на Христос процъфтявали в продължение на векове на това място: легендите говорят, че сред тях били Хенрих Мореплавателя и Христофор Колумб, и наистина преобразените Тамплиери се заели със завладяването на моря и океани, разнасяйки славата на Португалия. Благодарение на дългото и щастливо съществуване, на което се радвали там,

замъкът бил преустройван и разширяван многократно през вековете, тъй че към средновековната му част са добавени ренесансови и барокови крила. С вълнение влязох в църквата на Тамплиерите с нейната осмоъгълна ротонда, възпроизвеждаща формата на Божи гроб. Заинтригува ме обстоятелството, че в различните части на църквата тамплиерските кръстове бяха различни по стил: това беше въпрос, който отдавна си бях поставял, гледайки твърде разнородните илюстрации на тази тема. Докато кръстът на Малтийските рицари беше останал приблизително същия, тамплиерският сякаш беше претърпял влиянието на вековете и на местната традиция. Ето защо ловците на Тамплиери, щом намерят някъде някакъв кръст, веднага разтръбват, че са открили следа.

След това гидът ни заведе да видим прочутия "мануелов прозорец" [266], един процеп, инкрустиран с морски и дънни находки, водорасли, раковини, котви, вериги и въжета, изработен в прослава на похожденията на Рицарите из океаните. Но от двете страни на прозореца, притискайки го като в клещи, се издигаха две кули и по тях бяха скулптирани гербовете на Жартиерата. Какво търсеше символът на един английски орден в този португалски укрепен манастир? Гидът не успя да ни обясни, но малко по-късно, на друго място, мисля, че беше в северозападното крило, ни показа знаците на Златното руно. Не можех да не си помисля за тънката нишка, която свързваше Ордена на Жартиерата със Златното руно, Златното руно с Аргонавтите, Аргонавтите със свещения Граал и свещения Граал с Тамплиерите. Спомних си за приказките на Арденти и за някои страници, които бях открил в ръкописите на диаволистите... Но направо подскочих, когато гидът ни заведе в една второстепенна зала, с таван, поддържан от няколко свода. В ключовия камък на някои от тях забелязах брадата, малко козе лице. Бафомет...

Слязохме в криптата. След седем стъпала един гол камък водеше към апсидата, където очаквахме да видим олтар или трон на Велик майстор. Минахме под още седем свода, всеки във форма на роза, една от друга по-големи, а последната, най-разцъфнала, обграждаше един комин. Кръст и роза... Все пак намирахме се в тамплиерски манастир, и то в зала, явно построена преди розенкройцерските манифести... Задах няколко въпроса на гида, който се усмихна:

- Само да знаете колко изследователи на окултните науки идват тук на поклонение... Говори се, че това е залата на Посвещаването...

Надниквайки в едно странично помещение, което още не беше реставрирано и съдържаше само няколко прашни мебели, видях струпани на пода множество кашони. Порових в един от тях и извадих части от книги на иврит, вероятно от XII век. Какво са правели евреите в Томар? Гидът ми обясни, че Рицарите поддържали връзки с местното еврейско общество. Накара ме да надникна през прозореца и ми показа един парк, оформен по френски маниер, като малък елегантен лабиринт. Бил дело, каза, на един архитект-евреин от XVIII век, Самуел Шварц.

Втората среща в Йерусалим... А първата в Замъка. Не се ли казваше точно това в посланието от Провенс? Боже мой, може би Замъкът от указанията, намерени от Инголф, не е бил неустановеният Монсалвато от рицарските романи, северният Авалон? Ако е трябвало да определят първото място за среща, какво са могли да изберат Тамплиерите от Провенс, по-склонни да управляват кораби, отколкото да четат романи за рицарите на Кръглата маса? Избрали са Томар, замъка на Рицарите на Христос, мястото, където оцелелите от ордена са се радвали на най-големи свободи, на пълни гаранции и където са могли да поддържат контакта с агентите от втората

група!

Напуснах Томар и Португалия с подпалена глава. Най-сетне бях приел насериозно посланието, което Арденти ни беше показал. Тамплиерите, създали таен орден, са изработили план, който е трябвало да се подготвя в продължение на шестстотин години и да приключи през нашия век. Тамплиерите са били сериозни хора. Следователно, щом са говорели за замък, говорели са за действително съществуващо място. Планът е тръгвал от Томар. Но тогава какъв е трябвало да бъде идеалният маршрут? Къде са били останалите пет срещи? На места, където Тамплиерите можели да разчитат на приятелска подкрепа, на защита, на съучастничество. Полковникът говореше за Стоунхендж, Авалон, Агарта... Глупости. Посланието тепърва трябваше да се разгадае.

Естествено, казах си, когато се прибрах вкъщи, става дума не да открива тайната на Тамплиерите, а да я възпроизведа.

Белбо не изглеждаше очарован от идеята да се връщаме към документа, който ни бе оставил полковникът, и с неохота го потърси в едно от по-долните чекмеджета. Отбелязах обаче, че го е запазил. Двамата заедно прочетохме отново посланието от Провенс. След толкова години.

Започваше с шифрованата фраза, разгадана по Тритемий: "Тридесет и шестте невидими раздели на шест групи". И след това:

{Тук има илюстрация}

- Тридесет и шест години след каруцата със сено, през нощта на Свети Йоан в 1344 година, шест запечатани послания от рицарите с бели плащове, релакси от Провенс, за отмъщение. Шест пъти на шест места, всеки път по 20 години, общо сто и двадесет, това е Планът. Първите в замъка, после отново при тези, които са изяли хляба, отново в укритието при нашата Майка отвъд реката, отново в замъка на попеликантите и отново на Камъка. Виждате ли, през 1344 година посланието казва, че първите трябва да отидат в Замъка. И наистина, Рицарите се настаняват в Томар през 1357. Сега да си зададем въпроса къде трябва да отидат пратениците от второто ядро. Хайде, да си представим, че сме Тамплиери, които бягат, къде ще отидем да установим второто ядро?

- Е... Ако е вярно, че онези с каруцата са избягали в Шотландия...
Защо обаче тъкмо в Шотландия трябва да са яли хляба?

Бях станал шампион по асоциативните вериги. Достатъчна ми беше някаква начална точка. Шотландия, Хайландз [267], друидски ритуали, нощта на празника на Свети Йоан, най-дългият ден, огньовете на Свети Йоан, "Златната клонка"... Ето я следата, макар твърде крехка. Бях чел за огньовете на Свети Йоан в "Златната клонка" на Фрейзър.

Обадих се на Лия:

- Направи ми една услуга, моля ти се. Вземи "Златната клонка" и виж какво пише за огньовете на Свети Йоан.

В тия неща Лия беше ненадмината. Веднага намери главата.

- Какво точно искаш? Това е много древен ритуал, практикуван в почти всички страни на Европа. Възхвалява се моментът, в който слънцето е най-високо по пътя си, свети Йоан е бил добавен заради християнството.

- Ядат ли хляб в Шотландия?

- Чакай да погледна... Май че не.. Да, ето, хляб се яде не на Свети Йоан, а през нощта срещу първи май, нощта на огньовете на Белтей, празник от друидски произход, предимно в шотландската област Хайландз...

- Чудесно! А защо ядат хляб?

- Замесват питка от жито и овес и я опичат на жарта... След това идва ритуалът, който напомня древните жертвоприношения на хора... Това са погачи, които се наричат bannock...

- Как? Кажете ми го по букви!

Прочете ми го, аз ѝ благодарих, казах ѝ, че е моята Беатриче, моята добра фея и други нежни неща. Помъчих се да си спомня дипломната си работа. Тайното ядро според легендата тръгва от Шотландия по времето на крал Робърт Брюс [268] и Тамплиерите помагат на краля да победи в битката за Банокбърн. За да им се отблагодари, кралят им създава нов орден - Рицари на Свети Ендрю Шотландски.

Извадих от един шкаф големия английски речник и потърсих: bannock на средновековен английски (bannic на древносаксонски, bannach на галски) - тестено произведение, подобно на питка, от ечемик, овес или друго брашно, което се пече на камък или на скара. Вигн е порой. Оставаше само да се преведе, както биха го превели френските Тамплиери, изпращайки послания от Шотландия на своите съотечественици от Провенс, и се получаваше нещо като пороя на питката, на погачата или на хляба. Този, който е изял хляба, беше победителят на хлебния порой и следователно представляваше шотландското ядро, което по онова време вероятно вече се е било разпростряло по всички британски острови. Логично: от Португалия в Англия, това е най-краткият път, а не пътешествие от Полюса до Палестина.

68

Дрехите ти да бъдат снежнобели... Ако е нощем, запали много светлини, докато всичко засияе... Тогава започни да комбинираш няколко букви, или много, размествай ги, подреждай ги, докато сърцето ти се стопли. Внимавай в движението на буквите и в това, което можеш да предизвикаш, размествайки ги. А когато усетиш, че сърцето ти се стопля, когато видиш, че чрез комбинацията на буквите постигаш неща, които никога не си могъл да познаеш сам или с помощта на традицията, когато си готов да приемеш въздействието на божествената сила, която ще проникне в теб, впрегни тогава цялата дълбочина на своята мисъл и си представи как в сърцето ти е Името и неговите Върховни Ангели, тъй, сякаш те са човешки същества, които стоят до теб.

(Абулафия, "Хайе Ха-Олам ха-Ба" [269])

- Логично е, съгласи се Белбо. Но в такъв случай къде ще бъде Убежището?

- Шестте групи се настаняват на шест места, но само едно от тях е наречено Убежището. Странно. Това означава, че на другите места, както в Португалия и в Англия, Тамплиерите могат да си живеят необезпокоявани, макар и под друго име, докато на това място се крият. Бих казал, че Убежището е мястото, където са се скрили Тамплиерите от Париж, след като са

изоставили Храма. Но тъй като ми се струва оправдано дори от финансова гледна точка пътят им да е бил от Англия към Франция, защо да не приемем, че Тамплиерите са си установили едно убежище в самия Париж, на някое тайно и безопасно място? Били са добри политици и са си давали сметка, че за двеста години нещата ще се променят и че те ще могат да действуват открито или почти.

- Може и да е Париж. А какво ще правим с четвъртото място?

- Полковникът смяташе, че е Шартр, но след като избрахме Париж за трето място, не можем да сложим Шартр за четвърто, защото Планът трябва да се отнася до всички центрове в Европа. И освен това ще рече да изоставим мистичната линия, за да тръгнем по политическата. Преместването, изглежда, става по синусоида, затова трябва да се изкачим към Северна Германия. Сега, отвъд реката или водата, тоест отвъд Рейн, на немска земя има един град, а не църква, на Светата Дева. Близко до Данциг е имало град на Девата, тоест Мариенбург.

- А защо срещата е в Мариенбург?

- Защото това е столицата на Рицарите-Тевтонци! Отношенията между Тамплиерите и Тевтонците не са покварени както тези между Тамплиерите и Гостоприемниците, които само са чакали унищожаването на Храма, за да си присвоят богатствата му. Тевтонците са били създадени в Палестина от германските императори като съперници на Тамплиерите, но бързо са били извикани на север, за да спрат нахлуването на пруските варвари. И се справили толкова добре, че за няколко века се превърнали в държава, която се разпростира по всички балтийски територии. Обхващала Полша, Литва, Латвия. Основали Кьонигсберг и само веднъж били победени - от Александър Невски в Естония, а когато Тамплиерите били арестувани в Париж, те определили Мариенбург за столица на своето кралство. Ако съществува наистина план на духовното братство за завладяване на света, Тамплиери и Тевтонци са си разделили зоните на влияние.

- Знаете ли какво ще ви кажа? - заяви тържествено Белбо. Аз съм за. Сега петата група. Къде са тези попеликани?

- Не знам, отвърнах.

- Разочаровате ме, Казобон. Да попитаме ли Абулафия?

- А, не! - възкликнах възмутен. Абулафия трябва да ни подсказва нови логически връзки. Попеликаните са факт, а не връзка, а фактите са работа на Сам Спейд. Дайте ми няколко дни.

- Давам ви две седмици, съгласи се Белбо. Ако в рамките на две седмици не ми доставите попеликаните, ще ми купите една бутилка дванадесетгодишен "Балантайн".

Беше прекалено много за кесията ми. В края на първата седмица доставих попеликаните на моите кръвожадни приятели.

- Всичко е ясно. Следете ме, защото трябва да се пренесем чак в четвърти век, на византийска територия, по времето, когато в Средиземноморието вече се разпространявали различни движения с манихейска насоченост. Да започнем със сектата на архонтийците, основана в Армения от Петър Кафарбаруха, който, трябва да му признаем, има великолепно име. Антиюдаисти, дяволът се идентифицира със Саваот, юдейския бог, който живее на седмото небе. За да се издигнеш до Великата Майка на Светлината на осмото небе, трябва да се отречеш и от Саваот, и от кръщенето. Ясно ли е?

- Ще се отречем, каза Белбо.

- Но архонтийците са невинни душици в сравнение с другите. През пети

век се появяват месалианите, които между другото оцеляват в Тракия чак до единадесетия век. Месалианите не са дуалисти, а монотеисти. Но си мешат шапките с адските сили, още повече, че в някои текстове са наречени борборити, от *borboros*, тиня, заради неописуемите неща, които вършели.

- А какво вършели?

- Обичайните ритуали. Мъже и жени издигали с пълни шепи към небето собствения си позор, тоест сперма или менструална течност, и после го изяждали, твърдейки, че е Христовото тяло. А ако случайно забременявали жена си, в определения момент бръквали с ръце в корема ѝ, изтръгвали зародиша, счуквали го в хаван заедно с мед и пипер и го излапвали като едното нищо.

- Каква гадост, обади се Диоталеви, мед и пипер!

- И така, това са месалианите, които някои наричат стратиотици или фибионити, други пък барбелити, съставени от наасеани и фемиионити. Но за други църковни отци барбелитите били закъснели гностици и следователно дуалисти, кланяли се на Великата Майка Барбела, а техните посветени наричали борборианите илицисти, тоест синове на материята, различаващи се от психистите, които били малко по-високопоставени, и от пневматиците, които пък били направо аристократите, "Ротари клъб" на цялата тази пасмина. Но може би стратиотиците са били само илицисти на митраистите.

- Не е ли малко объркано? - запита Белбо.

- Може би. Никой от тях хора не е оставил документи. Единствените неща, които знаем за тях, произлизат от клюките на техните врагове. Но това не е важно. Общо взето, така става ясно каква бърканица по онова време са представлявали вярванията на Средния изток. И също така става ясно откъде идват павликяните. Те пък са последователи на някой си Павел от Самосата [270], към когото се присъединяват иконоборците, прогонени от Албания. От осми век нататък тези павликяни бързо се разрастват, от секта стават общество, от общество - войнство, от войнство - политическа власт и императорите на Византия започват да се тревожат и да изпращат срещу тях имперските войски. Разпростират се чак до границите на арабския свят, плъзват към Ефрат, нахлуват във византийска територия чак до Черно море. Настаняват колониите си едва ли не навсякъде и ги намираме вече през XVII век, когато са покръстени от йезуитите, а и днес съществуват под някаква форма на Балканите и по-надолу. Но в какво вярват павликяните? В Бог, единен и троичен, само че демиургът се е заинатил да създаде света и всички ние виждаме резултата. Отхвърлят Стария Завет, отричат тайнствата, презират кръста и не почитат Светата Дева, защото Христос се бил въплътил направо в небето и минал през Мария като през тръба. Богомилите, които отчасти се вдъхновявали от тях, ще кажат, че Христос е минал през Мария, влизайки в едното ѝ ухо и излизайки от другото, без тя дори да забележи това. Обвиняват ги дори, че се покланяли на слънцето и на дявола и че смесвали евхаристичния хляб и виното с младенческа кръв.

- Както и другите.

- Били са времена, когато за един еретик било велико мъчение да отиде на църква. Все едно да станеш мюсюлманин. Но такива са били. И ви го казвам, защото еретиците дуалисти се разпространили и в Италия, и в Прованс, и за да се знае, че са били като павликяните, наричали ги попеликанти, попеликани, публикани, популикани, които *gallice etiam dicuntur ab aliquis popelicants* [271]!

- Дойдохме си на думата.

- Да. През девети век павликяните продължават да влудяват

византийските императори, докато най-сетне император Василий се заклева, че ще залови техния началник, Хризохир, който бил нахлул в църквата "Свети Йоан Богослов" в Ефес [272] и напоил конете си от светите съдове...

- Безбожникът му с безбожник, изкоментира Белбо.

- Чудесни момчета! - допълни Диоталеви.

- Не са го правели от лошотия, каза Белбо. Било е въпрос на вяра.

Карайте нататък, Казобон, че нашият Диоталеви не разбира теологичните тънкости, той е един мръсен богоубиец [273].

- И накрая: кръстоносците се срещат с павликяните. Срещат се близо до Антиохия по време на първия поход, когато се сражават с арабите, и това става по време на обсадата на Константинопол, където павликянската общност на Филипополис се мъчи да спечели града за българския цар Йоаница [274], за да направи напук на французите, и това го казва Вилардуен [275]. Ето го възела, в която участвуват Тамплиерите, и нашата загадка е решена. Легендата представя нещата така, сякаш Тамплиерите се вдъхновявали от катарите, но всъщност Тамплиерите вдъхновявали катарите. Срещнали се с павликяните по време на кръстоносните походи и установили с тях тайнствени отношения, каквито били установили с мистиците и с мюсюлманските еретици. От друга страна, трябва да проследим пътя на Указанията. Не може да не минава през Балканите.

- Защо?

- Защото ми се струва безспорно, че шестата среща е била определена за Йерусалим. Посланието казва, че трябва да се отиде при камъка. А къде има камък, който днес мюсюлманите почитат и който, ако трябва да го видим, сме длъжни да си свалим обувките? Именно в центъра на Омаровата джамия в Йерусалим, където навремето се е намирал Храмът на Тамплиерите. Не зная кой е трябвало да чака в Йерусалим, може би едно ядро оцелели и преоблечени Тамплиери или пък кабалисти, свързани с португалците, но е сигурно, че за да се стигне до Йерусалим, когато се тръгва от Германия, най-логичният път е този през Балканите, и там е чакало петото ядро, ядрото на павликяните. Виждате как планът вече става стегнат и ясен.

- Признавам, че не изглежда убедително, каза Белбо. Но къде точно на Балканите са ги чакали тези попеликани?

- Според мен естествените наследници на павликяните са българските богомили, но Тамплиерите от Провенс не са могли да знаят, че няколко години по-късно България ще е завладяна от турците и ще остане под тяхно владичество в продължение на пет века.

- Значи може да се смята, че Планът се прекратява при преминаването от германците към българите. Кога е станало?

- През 1824 година, обади се Диоталеви.

- Извинявай, но защо?

Диоталеви бързо начерта една диаграма.

ПОРТУГАЛИЯ АНГЛИЯ ФРАНЦИЯ ГЕРМАНИЯ БЪЛГАРИЯ ЙЕРУСАЛИМ
1344 1464 1584 1704 1824 1944

- През 1344 година първите Велики Майстори от всяка група се установяват в шестте указани места. В продължение на сто и двадесет години във всяка група се изреждат шестима Велики Майстори и през 1464 шестият Майстор от Томар се среща с шестия Майстор от английската група. През 1584 дванадесетият английски Майстор се среща с дванадесетия френски Майстор. Веригата продължава със същия ритъм и ако срещата с павликяните пропада, то

тя пропада през 1824 година.

- Да предположим, че пропада, казах. Но не разбирам защо тези мъдри хора, след като са разполагали с четири шест от крайното послание, не са успели да го възстановят. Или защо, след като се е провалила срещата с българите, не са влезли в контакт със следващото ядро.

- Казобон, спря ме Белбо, нима смятате, че законодателите от Провенс са били глупаци? Ако са искали тайната да си остане скрита за шестстотин години, нима е нямало да вземат всички предпазни мерки? Всеки Майстор от едно ядро е знаел къде да намери Майстора от следващото ядро, но не и къде да намери другите, и никой от другите не е знаел къде да намери Майсторите от предлагащите ядра. Достатъчно е било германците да са изпуснали българите и вече не са знаели къде да намерят йерусалимците, докато йерусалимците не са знаели къде се намират нито едни от останалите. А когато се възстановява едно послание по непълни фрагменти, всичко зависи от това как тези фрагменти са били разпределени. Явно не по логичен начин. Достатъчно е да липсва само една част и посланието е неразбираемо, а пък този, който притежава липсващата част, не знае изобщо какво да прави с нея.

- Представете си, каза Диоталеви, ако срещата не се е състояла, значи Европа днес е сцена за един тайнствен балет между групи, които се търсят и не се намират, и всяка знае, че е необходимо нещо съвсем малко, за да стане господар на света. Как се казваше вашият препарат, Казобон? Може би заговорът съществува наистина и историята е резултат само на тази битка за възстановяване на изгубеното послание. Ние не ги виждаме, но те, невидими, действуват около нас.

И на мен, и на Белбо, естествено, ни дойде една и съща мисъл и ние заговорихме едновременно, но малко не ни достигаше, за да намерим правилната връзка. Все пак бяхме разбрали, че поне две от указанията в посланието, споменаването на тридесет и шестимата невидими, разделени на шест групи, и периодът от сто и двадесет години, се явяваха и при Розенкройцерите.

- В края на краищата са били германци, заключих. Ще прочета розенкройцерските манифести.

- Но нали ги обявихте за фалшиви? - запита Белбо.

- Какво от това? Ние също правим фалшификат.

- Вярно, каза. Бях забравил.

69

Тези жени се превърнаха в самия Дявол: оглупели, подплашени, смели само в изключителни мигове, непрекъснато кървящи и сълзящи, любвеобилни, с ръце, които не зачитат законите... Пфу! Пфу! Те не струват нищо, направени са от една изкривена кост, от едно ребро, от една неясна вътрешност... Те целуват змията...

(Жюл Боа, "Сатанизъм и магия", Париж, "Шайе", 1895, с. 12)

Наистина беше забравил, сега го зная. И без съмнение от това време е този файл, кратък и смайващ.

име на файла: Еноя

Дойде въщи най-неочаквано. Носеше тази трева. Не я исках, защото съм против това каквото и да било растително вещество да се намесва във функционирането на моя мозък (но лъжа, защото пуша тютюн и пия зърнени дестилати). И все пак малкото пъти, когато в началото на шестдесетте някой ме принуждаваше да участвам в пушенето на марихуана с този отвратителен картон, напоен със слюнка, и последното дръпване на цигарата, пробита с карфица, просто ми идеше да се спускам от смях.

Но вчера ти ми я предложи и си помислих, че ми се предлагаш по свой начин, и пуших, като се уповавах на теб. Танцувахме притиснати, както вече отдавна не се танцува, и то - какъв срам! - докато свиреше Четвъртата на Малер. Усещах се така, сякаш притискам към себе си древно същество с нежно и сбръчкано лице на стара коза, змия, която се извиваше, излизайки от вътрешностите ми, и те обожавах като древна и всеобща прародителка. Навярно съм продължавал да танцувам, притиснат към тялото ти, но усещах също, че ти се възвемаш, превръщайки се в злато, че отваряш заключени врати, че преместваш предмети отдалеч. Прониквах в твоето тъмно лоно, Megale Arorhaphis. Затворничка на ангелите.

Може би съм търсил теб? Може би съм тук, за да те чакам винаги? Дали всеки път, когато съм те губел, не е било, защото не съм те разпознавал? Или всеки път съм те губел, защото съм те разпознавал, но не съм се осмелявал? А може би всеки път съм те губел, защото, разпознавайки те, съм знаел, че трябва да те загубя? Но къде, по дяволите, отиде снощи? Тази сутрин се събудих със страшно главоболие.

70

Трябва обаче добре да помним тайните указания за един период от 120 години, които брат А., наследникът на Д. и последен от второто направление, живял сред мнозина от нас, ни отправя на нас, от третата линия...

("Fama Fraternalitatis", Касел, "Весел", 1614)

Веднага започнах да чета двата манифеста на Розенкройцерите, "Fama" и "Confessio". Хвърлих поглед и на "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц" от Йохан Валентин Андрее, защото Андрее беше предполагаемият автор на манифестите.

Двата манифеста се бяха появили в Германия между 1614-та и 1616-та. Около тридесет години след срещата между французи и англичани през 1584 година, но почти век преди французите да се свържат с германците.

Прочетох манифестите с мисълта, че трябва не да вярвам в това, което казваха, а да разбера какво е намерението им, какво се криеше зад тях. Знаех, че за да ги накарам да ми кажат това "друго", трябва да прескачам части и да разглеждам някои изречения като по-важни от други. Но беше тъкмо това, на което диаболостите и техните водачи ни учеха. Ако човек иска да проникне в тайнственото време на Откровението, не трябва да следва нито буквалните и неясни вериги на логиката, нито тяхната монотонна последователност. От друга страна, ако човек ги взема буквално, двата манифеста бяха струпване на абсурди, загадки, противоречия.

Следователно явно не казваха това, което казваха на пръв поглед, и оттук не представляваха нито покана към цялостна духовна реформа, нито

историята на нещастния Кристиан Розенкройц. Бяха шифровано послание, което трябваше да се разчете чрез налагане на модел, а моделът скрива определени пространства и оставя други незащитени. Както в шифрованото послание от Провенс, където бяха важни само началните букви. Аз не разполагах с модел, но можех да предположа какъв е, а за да предположа какъв е, беше необходимо да чета с недоверие.

Нямаше никакво съмнение, че манифестите говореха за Плана от Провенс. В гробницата на К. Р. (алегория за Хамбара за Десятъка, нощта на 23 юни 1344 година) е било скрито съкровище, за да могат следовниците да го открият, едно съкровище "скрито... за сто и двадесет години". Това, че съкровището не е било от паричен вид, също беше ясно. Не само че хитро се отричаше скъперничеството на алхимиците, но и открито се казваше, че това, което се обещава, е велика историческа промяна. И ако някой не разбираше, следващият манифест повтаряше, че не трябва да се пренебрегва едно предложение, отнасящо се до "miranda sextae aetatis" (чудесата на шестата и последна среща!), и се подчертаваше: "Дано само Бог пожелае да доведе до нас светлината на своя шести candelabrum [276]... ако всичко можеше да се прочете в една-единствена книга и от нея да се разбере и запомни това, което е станало... Колко ще е добре, ако чрез песента (посланието, прочетено на глас) камъните (lapis exillis! [277]) можеха да се превърнат в перли и рубини...." И освен това се говореше за тайни аркани и за една власт, която трябвало да бъде установена в Европа, за едно "велико дело", което трябвало да бъде извършено... Разправяше се, че К. Р. отишъл в Испания (или Португалия?) и показал на учените мъже там "къде да постигнат истинските indicia [278] на бъдните векове", но напразно. Защо напразно? Защото германската тамплиерска група в началото на XVII век обнародвала една ревниво пазена тайна, сякаш е било нужно да се излезе на открито, за да се противодействува на някаква пречка, издигната пред процеса на препредаването?

Никой не можеше да отрече, че манифестите са се мъчели да възстановят фазите на Плана така, както ги беше определил Диоталеви. Първият брат, за когото се казва, че умрял или че стигнал "до границата", беше брат И. О., загинал в Англия. Следователно някой е пристигнал като победител на първата среща. Споменаваше се също втората третата поредна линия. Дотук всичко е трябвало да бъде наред: втората линия, английската, се среща с третата, френската, през 1584 година и тези хора, които пишат в началото на XVII век, могат да говорят за това какво се е случило с първите три групи. В "Химическата венчавка", написана от Андрее в младежките му години и следователно преди манифестите (макар те да се появяват през 1616-а), се споменават три внушителни храма, трите места, които вероятно вече са били познати.

Давах си сметка обаче, че макар двата манифеста да разказваха с едни и същи думи, те внушаваха мисли за нещо тревожно, което предстоеше да се случи.

Например защо така се настояваше върху обстоятелството, че времето е настъпило, че моментът е дошъл, макар врагът да е приложил всички свои хитрости само и само да попречи на осъществяването на замисъла? И какъв замисъл? Казваше се, че крайната цел на К. Р. е Йерусалим, но че той не успял да стигне дотам. Защо? Възхваляваха се арабите, защото си разменяли послания, докато в Германия учените не умеели да си помагат един на друг. И се споменаваше за една "по-голяма група, която искала паството изцяло за себе си". Тук се говореше не само за определен човек, който се мъчел да

попреди на Плана, за да постигне своя цел, но и за действително осуetyване на Плана.

Във "Fama" се говореше, че отначало някой бил създал магическо писмо (ясно кое - посланието от Провенс!), но че часовникът на Бог отмервал всяка минута, "докато нашият не успява да показва дори часовете". Кой е пропуснал ударите на божествения часовник, кой не е успял да пристигне навреме на определеното място? Споменаваше се едно първоначално ядро на братя, които можели да разгласят някаква тайна философия, но решили да се разпръснат по света.

Манифестите разкриваха някаква трудност, някаква несигурност, известно объркване. Братята от първата линия направили така, че всеки от тях да бъде заместен "от един достоен наследник", но решили "да държат в тайна... мястото, където ще бъдат погребани, тъй че и до днес не се знае къде са гробовете им".

За какво ставаше дума? Кое не се знаело? Мястото на чие точно "погребение" не е било известно? Беше очевидно, че манифестите са били написани, защото някаква брънка от информацията се бе изгубила и се призоваваха всички, които случайно знаят нещо, да се обадят.

Финалът на "Fama" беше за мен недвусмислен: "Обръщаме се отново към всички учени в Европа...да погледнат с добронамереност на нашето предложение... да споделят с нас своите разсъждения... и всеки, който ни каже името си, ще може да разговаря с нас лично или пък, ако съществува някаква спънка, писмено."

Съвсем същото, което имаше намерение да направи полковникът, като публикува своята история. Да принуди някой да излезе от мълчанието.

Някъде се е получило прекъсване, пауза, липса. В гробницата на К. Р. беше написано не само "post 120 annos patebo", за да припомня периодичността на срещите, но и "Nequaquam vacuam". Не просто "празното не съществува", а "празното не би трябвало да съществува. А вече е зейнала празнота, която трябвало да бъде запълнена!

Но още веднъж се питам: защо този текст е бил създаден в Германия, където четвъртата линия просто е трябвало да изчаква със свято търпение да дойде нейният ред? Германците не е трябвало да се оплакват, през 1614 година, от пропуснатата среща в Мариенбург, защото срещата в Мариенбург е била предвидена за 1704-та!

Имаше едно-единствено обяснение: германците са протестирали срещу това, че не се е осъществила предишната среща!

Ето го ключа! Германците от четвъртата линия са се оплаквали от това, че англичаните от втората линия са осутили срещата с французите от третата линия! Разбира се. В текста и дете можеше да открие такива алегии: отваря се гробницата на К. Р. и в нея се намират подписите на братята от първия и от втория кръг, но не и от третия! Португалците и англичаните са там, но къде са французите?

Общо взето, двата манифеста на Розенкройцерите, ако човек умееше да ги чете, наемкваха за това, че англичаните са изпуснали французите. А според това, което установихме, англичаните са били единствените, които знаели къде могат да намерят французите, французите са били единствените, които знаели къде могат да намерят германците. Но дори ако през 1704 година французите са успели да възстановят връзката с германците, една трета от това, което е трябвало да предадат, така или иначе, е липсвала.

Розенкройцерите излизат наяве, рискувайки всичко, защото това е бил

единственият начин да се спаси Планът.

71

Не знаем дори със сигурност дали Братята от втората линия са притежавали същите познания като тези от първата, нито пък дали са били посветени във всички тайни.

("Fama Fraternalitatis", Касел, "Весел", 1614)

Заявих го категорично на Белбо и Диоталеви: съгласиха се, че тайният смисъл на манифестите е съвършено очевиден дори за един окултист.

- Сега всичко се изяснява, каза Диоталеви. Бяхме се заинатили да мислим, че Планът е прекъснат при прехода между германците и павликяните, а всъщност се е провалил през 1584-та при прехода между Англия и Франция.

- Но защо? - запита Белбо. Открили ли сме причината, поради която през 1584-та англичаните не са успели да осъществят срещата с французите? Те са знаели къде е Убежището, нещо повече, били са единствените, които са го знаели.

Искаше истината. И включи Абулафия. Опитва само с две данни. Резултат:

Мини е годеницата на Мики Маус

Трийсетдневен е ноември, с април, юни и септември

- Как да го тълкуваме? - запита Белбо. Мини има среща с Мики, но погрешно му я определя на 31 септември и Мики...

- Чакайте! - възкликнах. Мини би могла да направи такава грешка само ако е определила срещата за 5 октомври 1582 година.

- А защо?

- Заради Григорианската реформа на календара! Разбира се! През 1582-ра влиза в сила Григорианската реформа, която поправя Юлианския календар, и за да възстанови равновесието, премахва десет дни от месец октомври, от пети до четиринадесети.

- Но срещата във Франция е за 1584 година. И по-точно за нощта срещу празника на Свети Йоан, 23 юни, каза Белбо.

- Точно така. Но доколкото си спомням, реформата не е влязла в сила навсякъде по едно и също време. Измъкнах от шкафа вечния календар.

- Ето, реформата е била провъзгласена в 1582 година и се премахват дните от 5-и до 14-и октомври, но това важи само за папата. Франция възприема реформата през 1583-та и премахва дните от 10-и до 19-и декември. В Германия става разцепление и католическите области приемат реформата в 1584-та както в Бохемия. Докато протестантските я приемат в 1775-а, разбирате ли, почти двеста години по-късно. Да не говорим за България, това не бива да се забравя, която я приема едва в 1917 година [279]. Сега да видим Англия... Приема реформата в 1752-ра! Естествено, от омраза към папистите англичаните също упорствуват два века. Сега разбирате ли какво е станало? Франция зачерква десет дена в края на осемдесет и трета и през юни 1584-та всички са свикнали с новото. Но когато във Франция е 23 юни 1584-та, в Англия са още на 13 юни и можем да си представим, че един англичанин, макар и Тамплиер, особено в онези времена на бавна информация, не е могъл да държи сметка за разликата. То и движението им до днес е

наопаки и не щат и да знаят за метрическата система... И така, англичаните се явяват в Убежището на техния 23 юни, който за французите е вече 3 юли. Сега представете си, че срещата е трябвало да се осъществи не с тръбни звуци, а скришом, в определено кътче и в точен час. Французите се явяват на мястото на 23 юни, чакат ден, чакат два, три, седмица и си отиват, решавайки, че нещо се е случило. Може би се отказват, загубили надежда, точно в навечерието на 2 юли. Англичаните довтасват на 3 юли и не намират никого. И те чакат осем дни, но напразно. В този момент връзката между двамата Велики Магистри се е скъсала.

- Гениално! - възкликна Белбо. Точно така е било. Но защо започват да действуват германците, а не англичаните?

Поисках още един ден отсрочка, порових се в моята картотека и се върнах в редакцията, сияещ от гордост. Бях открил една следа, привидно незначителна, но така работи Сам Спейд. Нищо не пренебрегва неговият ястребов поглед. Към 1584-та Джон Дий, магьосник и кабалист, астролог на английската кралица, е натоварен да изучи реформата на Юлианския календар!

- Англичаните срещнали португалците през 1464-та. Изглежда, че след тази дата Британските острови са залети от кабалистична треска. Работят над наученото, готвейки се за следващата среща. Джон Дий е главатарят на това магическо и херметическо възраждане. Притежава лична библиотека от 4000 тома, която, изглежда, му набавят Тамплиерите от Провенс. Неговата "Монада на Тайнописа" вероятно е създадена под прякото влияние на библията на алхимиците "Смарагдовата плоча". И какво прави този Джон Дий след 1584-та? Чете "Стеганографията" на Тритемий! И то в ръкопис. Защото тя ще излезе от печат за първи път едва в началото на XVII век. Велик Магистър на английското ядро, претърпял неуспеха на несъстоялата се среща, Дий иска да открие какво се е случило, къде е грешката. И тъй като е и добър астроном, плясва се по челото и казва: ама че съм идиот! И заляга да учи Григорианската реформа, за да види как да оправи грешката, като за това получава нарочна стипендия от Елизабет. Скоро разбира, че е закъснял. Не знае с кого да установи връзка във Франция, но има контакти в Средна Европа. Прага на Рудолф II е истинска алхимическа лаборатория и наистина точно през тези години Дий отива в този град и се среща с Кунрат, автора на "Амфитеатър на вечното знание", чиито алегорични рисунки ще вдъхновят както Андрее, така и розенкройцерските манифести. С кого се свързва Дий? Не зная. Съсипан от угризения на съвестта, задето е извършил непоправима грешка, той умира в 1608 година. Нищо страшно, защото в Лондон се мярка един друг приятел, за когото вече почти със сигурност се знае, че е бил Розенкройцер, и който говори за Розенкройцерите в своята "Нова Атлантида". Става дума, разбира се, за Бейкън.

- Наистина ли говори за тях? - запита Белбо.

- Той, не. Но някой си Джон Хейдън преписва "Новата Атлантида" под заглавието "Свещената земя" и ги споменава в нея. Но за нас и това е достатъчно. Бейкън не говори открито за тях, ясно защо. Но все едно, че го прави.

- Който не разбира, то си е за негова сметка.

- Точно така. И тъкмо под влияние на Бейкън започват да подсилват връзките между английската и германската линия. В 1613 година се извършва венчавката на Елизабет, дъщеря на Джеймс I, който в момента седи на трона, с Фридрих V, Рейнски палатински електор. След смъртта на Рудолф II Прага вече не е подходяща за венчалните празненства и за целта е избран

Хайделберг. Сватбата на двете короновани личности се превръща в тържество на тамплиерските алегии. Лондонските церемонии са режисирани от самия Бейкън, който представя една алегория на мистичното рицарство с появата на рицари върху някаква планина. Ясно е, че Бейкън е станал, на мястото на Дий, Велик Магистър на английското тамплиерско ядро...

- ...И тъй като безспорно е автор на Шекспировите драми, трябва да прочетем отново целия Шекспир, който явно е говорел само за Плана, обади се Белбо. Нощта на Свети Йоан, тоест "Сън в лятна нощ".

- 23 юни е малко ранно лято.

- Поетическа волност. Питам се как досега никой не е обърнал внимание на тези очевидни намеци. Всичко ми се вижда ясно като бял ден.

- Отклонява ни от рационалистичното мислене, обясни Диоталеви. Винаги съм го казвал.

- Не пречи на Казобон. Свършил е много добра работа.

- Това е почти всичко. След лондонските празненства започват празненствата в Хайделберг, където Соломон дьо Ко е построил за електора висящите градини, чието бледо копие видяхме онази вечер в Пиемонт, ако си спомняте. И в хода на тези празненства се появява разкошна алегорична колесница, която прославя жениха като Язон. На двете мачти на кораба, построен върху колесницата, са окачени символите на Златното руно и на Жартиерата; надявам се, помнете, че Руното и Жартиерата са представени и върху колоните на Томар... Всичко съпада. Още същата година се появяват Розенкройцерските манифести, сигналът, който английските Тамплиери с помощта на някои германски приятели разпращат по цяла Европа, за да възстановят мрежата на прекъснатия План.

- Но какво искат да постигнат?

72

Нашите така наречени невидими са (както казват) тридесет и шест на брой и са разделени на шест групи.

("За ужасните договори, сключени между Дявола и така наречените Невидими", Париж, 1623, с.6)

- Може би опитват двойна операция. От една страна, целят да изпратят сигнал до французите, а от друга, да възстановят мрежата на германското ядро, вероятно разкъсана от лутеранската реформа. Но точно в Германия се забърква най-голямата каша. От разпространяването на манифестите до 1621-ва приблизително авторите на манифестите получават прекалено много отговори... Споменах няколко от безбройните брошури, които се бяха появили на тази тема и с които се бяхме забавлявали с Ампаро онази нощ в Салвадор. Навярно между тези господа е имало някой, който е знаел нещо, но той се загубва сред множеството екзалтирани и ентузиазирани, приели буквално манифестите, и разни провокатори, които може би са се мъчели да осуетят операцията... Англичаните се опитват да се намесят в спора, да го канализират, не случайно Робърт Флъд, друг английски Тамплиер, за една година написва три книги, подсказващи как правилно да се тълкуват манифестите. Но реакцията е вече неуправляема, започнала е Тридесетгодишната война, Палатинският електор е разгромен от испанците, Палатинатът и Хайделберг са плякосани,

Бохемия е в пламъци... Англичаните решават да се обърнат отново към Франция и да опитат там. Ето защо в 1623 година Розенкройцерите се появяват с манифестите си в Париж и отправят към французите приблизително същите предложения, каквито са отправили към германците. И какво четем в една от тези книжки, написани срещу Розенкройцерите в Париж от един, който не им се е доверявал или е искал да мъти водите? Че били поклонници на Дявола, разбира се. Но тъй като истината се промъква и в клеветата, става ясно, че те се събират в квартал Маре.

- И какво от това?

- Нима не познавате Париж? Маре е кварталът на Храма и, каква случайност, на еврейското гето. Като не говорим за това, че тези книжки подчертават връзките между Розенкройцерите и една секта на испански кабалисти, наречени Алумбрадос! Може би памфлетите срещу Розенкройцерите се стремят под претекст, че нападнат тридесет и шестте невидими, да улеснят тяхното разпознаване... Габриел Ноде [280], библиотекар на Ришельо, пише своите "Разяснения за Франция относно истинната история на Братята Розенкройцери". Какво представляват тези разяснения? Дали авторът им е говорител на Тамплиерите от третото ядро, или е чисто и просто авантюрист, който се вмъква в чужда игра? От една страна, изглежда, и той иска да представи Розенкройцерите като съмнителни мистификатори, от друга, прави намеци, че съществуват три розенкройцерски общности, нещо, което е вярно, защото след третото ядро съществуват още три. Уточненията му са почти фантастични (една от общностите била в Индия на някакви плаващи острови), но между другото казва, че друга от тях се намирала в подземията на Париж.

- Мислите ли, че всичко това обяснява Тридесетгодишната война?

- Без никакво съмнение, казах. Ришельо получава специални сведения от Ноде, иска да се намеси в тази история, но обърква всичко, използва военна сила и още повече размътва водите. Но не бих пренебрегнал и два други факта. През 1619-а, след четиридесет и шест годишно мълчание, се събира конгресът на Христовите рицари от Томар. Последното му събиране е било през 1573-та, няколко години преди 1584-та, навярно във връзка с подготовката на съвместното им пътуване с англичаните към Париж, и след историята с Розенкройцерските манифести те се събират отново, за да решат какво да правят, дали да се присъединят към операцията на англичаните, или да опитат други пътища.

- Така е било, обади се Белбо. Били са като заблудени в лабиринт. Един тръгва в една посока, друг - в друга, трети вика, но не може да се разбере дали отговорите, които се чуват, са гласове на други или ехо... Всички се движат пипнешком. А какво ли правят в това време павликяните и йерусалимците?

- Кой ги знае? - каза Диоталеви. Но не бива да забравяме, че по това време се разчува за Кабалата на Исаак Лурия и се заговаря за пръсването на съдовете... И по същото време все повече се разпространява идеята за Тората като незавършено послание. Има един полски хасидически текст, който гласи: "Ако, напротив, се случи друго събитие, биха се породили други комбинации от букви." Но трябва да ни е ясно, на кабалистите не се харесва това, че германците са се опитали да изпреварят събитията. Вярната последователност и редът на Тората са останали скрити и са известни само на Светеца, да бъде благословен. Но не ме карайте да говоря глупости. Ако и Свещената Кабала се окаже включена в Плана...

- Ако Планът съществува, трябва да включва всичко. Или е глобален, или нищо не обяснява, каза Белбо. Но Казобон спомена и за втори факт.

- Да. Дори поредица от факти. Още преди да се провали срещата от 1584-та Джон Дий бил започнал да се занимава с картографски науки и да организира морски експедиции. И в съюз с кого? С Педро Нунес [281], кралски космограф на Португалия... Дий съдейства за пътуванията, целящи откриването на северозападния път към "Катай". Влага пари в експедицията на някой си Фробишер, който се отправя към Полюса и се завръща с един ескимос, когото всички взимат за монголец, амбицира Франсис Дрейк да извърши своето околу светско пътешествие, настоява да се пътува винаги на изток, защото изтокът бил в дъното на всяко окултно познание, и призовава ангелите при отплаването на не знам каква експедиция.

- И какво следва от всичко това?

- Струва ми се, че Дий не се е интересувал толкова от откриването на нови земи, колкото от тяхното картографско представяне, и затова е работил в съдружие с великите картографи Меркатор [282] и Ортелий [283]. Сякаш от късметата на посланието, което му попаднало в ръцете, разбрал, че пълното възстановяване на посланието ще го доведе до откриването на една карта на света, и е искал да изпълни сам задачата. Дори нещо повече, както би казал господин Гарамонд. Възможно ли е на един учен от неговата класа да е убягнало несъответствието между календарите? Ами ако го е направил нарочно? Изглежда, че е искал да възстанови сам посланието и да изпревари другите ядра. Подозирам, че от Дий тръгва идеята да се възстанови посланието по магичен или научен път, без да се изчаква осъществяването на Плана. Синдром на нетърпението. Ражда се буржоата завоевател. Опорочава се принципът на солидарността, върху който се е крепяло духовното рицарство. Щом Дий е стигнал до тази идея, да не говорим за Бейкън. От този момент англичаните се насочват към откриването на тайната, като използват всички средства на новата наука.

- А германците?

- За тях най-вероятен е бил пътят на традицията. Така ще можем да обясним поне два века от историята на философията - англосаксонския емпиризъм срещу романтичния идеализъм на германците...

- Полека-лека възстановяваме историята на света, ентусиазира се Диоталеви.

- Пишем отново Книгата. Харесва ми, харесва ми.

73

Друг любопитен случай от областта на тайнописа публикува през 1917 година един от едините най-добри биографи на Бейкън, доктор Алфред фон Вебер Ебенхоф от Виена. Основавайки се на същата система, изпробвана вече върху произведенията на Шекспир, той я прилага и върху творбите на Сервантес... В течение на изследванията открива смайващо вещественно доказателство: първият английски превод на "Дон Кихот", направен от Шелтън, носи ръкописни поправки с почерка на Бейкън. Оттук той вади заключението, че тази английска версия всъщност е оригиналът на романа и че Сервантес е публикувал превода му на испански.

(Ж. Дюшосоа, "Бейкън, Шекспир или Сен-Жермен?", Париж, "Ла Коломб", 1962, с. 122)

Струваше ми се очевидно, че през следващите дни Якопо Белбо настървено

се е хвърлил да чете исторически трудове за периода на Розенкройцерите. Когато обаче сподели с нас своите изводи, той оголи фантазиите си до чиста схема, от която извадихме ценни заключения. Сега вече зная, че по същото време е писал на Абулафия една много по-сложна история, в която трескавата игра на цитати се е смесвала с неговите лични митове. Изправен пред възможността да комбинира фрагменти от чуждия живот, той е почувствувал неудържимо желание да напише, под формата на измислен разказ, собствената си история. Пред нас никога не се издаде. И аз и до днес не съм сигурен дали е опитвал, давайки воля на въображението си, своята способност да построи една измислица, или, изопачавайки Великата История, е включвал себе си в нея като мнозина от нашите диaboлисти.

име на файла: странният кабинет на доктор Дий

Отдавна бях забравил, че се казвам Талбот. Поне откакто реших да се наричам Кели. Всъщност само подправих документите. Но така постъпват всички. Хората на кралицата са безпощадни. За да скрия нещастните ми отрязани уши, съм принуден да нося тази черна качулка и всички си шепнат зад гърба ми, че съм магьосник. Така да е. Доктор Дий също печели от такава слава.

Отидох при него в Мортлейк [284] и го заварих да изучава една географска карта. Нищо конкретно не каза старият дявол. В лукавите му очи, зловещи искрици, а кокалестата му ръка поглажда козята брадичка.

- Ръкопис на Роджър Бейкън [285] - каза. Даде ми го за кратко император Рудолф II. Познавате ли Прага? Съветвам ви да посетите този град. Там можете да намерите неща, които да преобразят живота ви. *Tabula locorum rerum et thesaurorum absconditorum Menabani...* [286]

Надникнах зад гърба му и видях, че докторът опитва да разгадае някаква тайна азбука. Но той веднага прикри ръкописа с купчина пожълтели листове. Да живееш във време и в среда, в която всеки лист, дори току-що излязъл от работилницата, е вече пожълтял...

Бях показал на доктор Дий някои от моите писания, най-вече стиховете ми за Смуглата лейди. Светъл образ от моето детинство, но и мрачен, защото, погълнат от тъмата на времето, се бе изплъзнал от моята власт. Това е вечната ми трагична тема: историята на Джим Царя на Конопа, който се връща в Англия заедно с Уолтър Роли и разбира, че баща му е убит от сина кръвосмесител. Плевелът му с плевел.

- Имате талант, Кели, каза ми доктор Дий. И се нуждаете от пари. Има един младеж, незаконен син на изключително високопоставена личност, който бих искал да видя отрупан с почести и слава. Талант той не притежава особено, вие бихте могли да бъдете неговата тайна душа. Пишете и живеете в сянката на неговата слава, само вие и аз ще знаем, че тя е ваша, Кели.

И ето че вече години наред аз пиша черновите, които за кралицата и за Англия всички до една минават под името на това бледо момче. *If I have seen futher it is by standing on ye sholders of a Dwarf* [287]. Бях на тридесет години и никому няма да позволя да нарече тази възраст най-добрата в живота.

- Уилям, казах му, пусни си коси над ушите, ще ти отива. Имах в ума си един план (дали да го заместя?).

Можеш ли да живееш, мразейки този размахвач на копие [288], който всъщност си? *That sweet thief which sourty robs from me.* [289]

- Спокойно, Кели, каза ми Дий, да растеш в сянка е предимството на онзи, които се готви да завладее света. Притаявай се засега. Уилям ще бъде едно от нашите прикрития. И ме посвети (разбира се, само отчасти) в Космическия Заговор. Тайната на Тамплиерите!

- Каква е печалбата? - запитах.

- Земното кълбо.

Дълги години съм си лягал рано [290], но една вечер посред нощ порових в личния шкаф на Дий, открих разни формули и се опитах да призова ангелите, както прави той при пълнолуние. Дий ме намери проснат в кръга на макрокосмоса, сякаш повален от удар с бич. Със Соломоновия пентакул на челото. Сега трябва да нося качулката си още по-спусната над веждите.

- Още не знаеш как стават тези работи, каза ми Дий. Внимавай, или ще ги накарам да ти откъснат носа. I will show you Fear in a Handful of Dust [291]...

Вдигна мършава ръка и произнесе страшното слово: "Гарамонд!" Почувствувах, че вътре в мен лумва странен огън. Побягнах (в нощта).

Трябваше да измине цяла година, преди Дий да ми прости и да ми посвети своята Четвърта Книга на Тайните, "Post reconciliationem kellianam" [292].

Това лято бях обзет от странни бесове. Дий ме извика в Мортлейк, бяхме аз, Уилям, Спенсър [293] и един млад благородник с блуждаещ поглед, Френсис Бейкън. He had a delicate, lively, hazel Eye. Doctor Dee told me it was like the Eye of a Viper [294]. Дий ни посвети в една част от Космическия заговор. Трябваше да се срещне в Париж с френското крило на Тамплиерите и да се съединят двете части на една и съща географска карта. Щяха да заминат Дий и Спенсър, придружени от Педро Нунес. На мен и Бейкън повери под клетва някои документи, които трябваше да бъдат разпечатани в случай, че двамата не се върнат.

Върнаха се, като се ругаеха взаимно.

- Не е възможно, каза Дий, Планът е математически точен. Притежава звездното съвършенство на моята "Монада на Тайнописа". Трябваше да се срещнем с тях. Беше точно нощта срещу Свети Йоан.

Мразя да ме подценяват. Казах:

- Нощта на Свети Йоан, но коя, нашата или тяхната?

Дий се плясна по челото и избълва ужасни ругатни:

- О, каза, from what power hast thou this powerful might? [295]

Бледият Уилям си записа фразата, голобрадият плагиатор. Дий трескаво прелистваше календари и хороскопи.

- По дяволите, да пукна, как можах да бъда такъв глупак! Ругаеше Нунес и Спенсър:

- Аз ли трябва да мисля за всички. Това ми било космограф! - ревеше побледнял към Нунес. И после извика:

- Аманасиел Зоровавел!

Нунес, сякаш блъснат в корема от невидима сила, отстъпи назад и се просна на земята.

- Идиот, каза му Дий.

Спенсър, също побледнял, изрече с мъка:

- Можем да пуснем примамка. Тъкмо завършвам една поема, алегория за Кралицата на феите, където си мислех да вмъкна един рицар на Червения кръст... Нека я напиша. Истинските Тамплиери ще се разпознаят, ще разберат, че знаем за тях, и ще ни потърсят.

- Познавам те, каза Дий. Преди да напишеш тази своя поема и хората да узнаят за нея, ще минат най-малко пет години. Но идеята за примамка не е

глупава.

- Защо не влезете във връзка с тях чрез своите ангели, докторе? -
запитах.

- Идиот, повтори той, този път към мен. Не си ли чел Тритемий?
Ангелите на адресата се намесват само за да му изяснят посланието, когато
той го получи. Моите ангели не са куриери на коне. Французите са загубени.
Но имам един план. Зная как да открия един от германската линия. Трябва да
се отиде в Прага.

Чу се шум. Една тежка завеса от кадифе се повдигна, съзряхме някаква
прозрачна ръка и после Тя, Надменната Дева, се появи.

- Ваше Величество, възкликнахме коленичили.

- Дий, каза Тя. Зная всичко. Не си мислете, че моите предци са спасили
рицарите, за да им дадат после властта над света. Искам, чувате ли, искам
накрая тайната да стане украса на короната.

- Ваше Величество, аз искам тайната на всяка цена и я искам за
короната. Искам да открия другите й притежатели, ако това е най-краткият
път, но когато те глупаво ми доверят това, което знаят, не ще ми бъде
трудно да ги отстраня с кинжал или арсеник.

Върху лика на Кралицата девственица се изписа жестока усмивка.

- Отлично, добри ми Дий, каза. Не искам много, само властта над света.
А на вас, ако успеете, Жартиерата. А на теб, Уилям, и със сладна нежност
се обърна към малкия паразит, още една Жартиера и още едно Златно руно.
Последвай ме.

Прошепнах на ухото на Уилям:

- Perforce I am thine, and that is in me [296]...

Уилям ми благодари с поглед на мазна признателност и последва
кралицата, изчезвайки зад завесата. Je tiens la reine! [297]

.....

Заминах заедно с Дий за Златния град. Вървахме из тесни и вонящи
улички, недалеч от еврейското гробище, и Дий ми каза да внимавам:

- Ако вестта за несъстоялата се среща се е разпространила, другите
групи навярно вече действуват всяка за себе си. Страх ме е от юдеите,
йерусалимците, имат много агенти тук, в Прага...

Свечеряваше се. Синкавият сняг блестеше. Пред тъмния вход на еврейския
квартал се бяха струпали сергииите на коледния пазар и сред тях, обвита в
червен плат, аленееше сцената на куклен театър, осветена от димящи факли.
Но малко зад тях преминахме под каменна арка, отвъд която, до бронзовия
фонтан, от чиято решетка се спускаха дълги ледени висулки, се отваряше
друг, още по-тесен проход. Над ключалките на старинни врати златни лъвски
глави държаха в зъбите си бронзови халки. Някаква лека тръпка преминаваше
по тези стари зидове, необясними шумоления се отронваха от схлупените
покриви и се вмъкваша в капчуците. Къщите издаваха своето призрачно
съществуване, тайнствени господарки на живота... Някакъв стар лихвар, увит
в опърпан хитон, почти се отърка о нас, минавайки, и сякаш го чух да
мърмори:

- Пазете се от Атаназиус Пернат [298]...

- От друг Атаназиус ме е страх, изръмжа Дий.

И изведнъж се оказахме на уличката на алхимиците.

Тук, и ушите, които ми липсват, потреперват при спомена под вехтата ми
качулка, от мрака на една неочаквана пряка, пред нас израсна страшен
гигант, някакво ужасно създание, лишено от израз, с тяло, покрито от

бронзова патина, което се подпираше на чепата усукана тояга от бяло дърво. Видението излъхваше силна сандалова миризма. Испитах някакво чувство на смъртен ужас, съсирен по чудо и сгъстил се в съществуващото пред мен. И все пак не можех да откъсна погледа си от мъгливото полупрозрачно кълбо, което обхващаше плещите му, и с труд успявах да различа в него грабливата глава на египетски ибис, а зад нея - множество от лица, плод на моето въображение и памет. Очертанятията на призрака, които изпъкваха в мрака на уличката, се разширяваха и свиваха, сякаш някакво бавно каменно дихание раздвижваше цялата фигура... И, о, ужас! - вгледал се в нея, видях сред снега на мястото на краката два безформени чукана, чиято плът, сива и безкръвна, образуваше концентрични издутини.

О, хищни мои спомени!

- Големът! - каза Дий. После вдигна ръце към небето и черната му роба със своите широки ръкави се спусна към снега, създавайки сякаш връзка, пъпна връв, между въздушната линия на ръцете и повърхността, или дори глъбините на земята.

- Джезабел [299], Малхут, Smoke gets in Your Eyes! [300] - каза. И изведнъж Големът се разсипа като пясъчен замък, разтърсен от неочакван порив на вятъра. Бяхме почти заслепени от частиците на глиненото му тяло, които се пръснаха като атоми във въздуха. За миг от исполина остана само купчинка пепел в краката ни. Дий се наведе, разрови с възлестите си пръсти в нея и измъкна малък свитък, който мушна в пазвата си.

В този момент от тъмнината изникна стар равин с мазна шапка, много прилична на моята качулка.

- Доктор Дий, предполагам - обърна се той към нас.

- Here Comes Everybody [301] - смирено отвърна Дий. Раби Халеви, какво удоволствие, че ви виждам.

- Случайно да сте забелязали едно същество тук наблизо?

- Едно същество? - престори се на смаян Дий. От какъв вид?

- По дяволите, Дий! - изруга Раби Халеви. Говоря ви за моя Голем!

- Вашия Голем? Не съм го виждал.

- Внимавайте, доктор Дий, каза побледнял равинът. Включвате се в игра, която не е по силите ви.

- Не зная за какво говорите, Раби Халеви, отвърна Дий. Дошли сме тук да произведем няколко унции злато за вашия император. Не сме панаирджийски шарлатани.

- Дайте ми поне свитъка, примоли се Раби Халеви.

- Какъв свитък? - запита Дий със сатанинска наивност.

- Проклет да сте, доктор Дий! - извика равинът. Честна дума, казвам ви, че няма да видите утрото на новия век! И се отдалечи в нощта, мърморейки неразбираеми съгласни, неразделени от гласни.

О, език на дяволите и светците!

Дий остана облегнат на влажната стена, имаше землист цвят на лицето и косите му стърчаха като като на змия [302]

- Познавам Раби Халеви, каза той. Ще умра на 5 август 1608 година по Григорианския календар. Затова, Кели, помогнете ми да осъществя своя план. Вие ще го доведете докрай. Gilding pale streams with heavenly alchymy [303], спомняте ли си?

По-късно щях да си го спомня заедно с Уилям, и в моя вреда.

Не каза нищо повече. Бледата мъгла, която търкаше гърба си о стъклата, жълтият пушек, който търкаше гърба си о стъклата, лижеше с език ъглите на вечерта. Намирахме се на друга уличка. Белезникави пари се издигаха от

решетките на равнището на плочника, зад които се забелязваха порутени къщурки с криви стени, насечени от всички степени на сивотата... Забелязах, че по едно стълбище (стъпалата му бяха неестествено отвесни) опипом слиза старец с излъскан редингот и висок цилиндър. [304]. Дий също го видя.

- Калигари! - възкликна той. И той е тук, и то в дома на мадам Созострис. Прочутата гадателка! Трябва да бързаме.

Ускорихме крачка и стигнахме до входа на една къща в някаква слабо осветена уличка със злокобно семитски дъх.

Почукахме и вратата се отвори като по вълшебство. Влязохме в обширен салон, украсен със седмосвещници, библейски тетраграми и шестоъгълни звезди. Стари цигулки, потъмнели от времето като музейни картини (или май се казваше обратното?), бяха струпани при входа върху продълговата странно деформирана маса. Един голям препариран крокодил беше окачен за свода на пещерата и леко се люлееше от вечерния полъх при слабата светлина на единствената факла, или на много, или на никаква. В дъното, пред нещо като палатка или балдахин, под който се издигаше малък олтар, коленичил в молитвена поза, един Старец мърмореше безспир и светотатствено седемдесет и двете Имена на Бога. Разбрах, по някакво светкавично озарение на Нус [305], че това беше Хайнрих Кунрат.

- Казвайте главното, Дий, обърна се той към нас, прекъсвайки молитвата си, какво искате?

Приличаше на натъпкан със слама броненосец, на някаква древна игуана.

- Кунрат, каза Дий, Третата среща не се състоя.

Кунрат избухна в ужасен гняв:

- Laris Exillis! И какво да правим?

- Кунрат, каза Дий, бихте могли да хвърлите една примамка и да ме свържете с германската линия на Тамплиерите.

- Чакайте да помислим, отвърна Кунрат. Бих могъл да попитам Майер, който има много връзки в двора. Но вие ще ми откриете тайната на Девичето Мляко, на Най-забулената философска Пещ.

Дий се усмихна. О, божествената усмивка на Мъдреца! После се вгълби сякаш в молитва и прошепна:

- Когато поискаш да превърнеш и преобразиш във вода или в девиче мляко сублимирания живак, постави го на плочката между купчинките и потира с Нещото, което трябва да бъде грижливо стрито на прах, недей го покрива, но стори тъй, че топлият въздух да действа върху голата материя, дай й огъня на три въглена и поддържай го жив осем слънчеви кръговрата, после го извади и добре го счукай, докато стане неосезаем. Като направиш туй, постави веществото в стъклен аламбик и подгрей го на *Balneum Magiae* над казан с вода по начин да се приближава до водата на не повече от два пръста и същевременно раздухвай огъня под казана. Тогава, и само тогава, макар живото сребро да не докосва водата, намирайки се то в това топло и влажно лоно, то ще се превърне във вода.

- Учителю, каза Кунрат, като падна на колене и целуна мършавата полупрозрачна ръка на доктор Дий. Учителю, така ще сторя. И ти ще имаш което искаш. Спомни си тези думи: Розата и Кръста. Ще чуеш да се говори за тях.

Дий се загърна в своята широка роба, тъй че останаха да се виждат само блестящите му коварни очи.

- Да вървим, Кели, каза. Този човек е вече наш. А ти, Кунрат, дръж далече от нас Голема си, докато се върнем в Лондон. И докато Прага не се превърне в една-единствена клада.

Но преди да си тръгне, Кунрат, пълзейки, сграбчи края на дрехата му.

- Може би ще дойде при теб някой ден един човек. Ще иска да пише за теб. Бъди му приятел.

- Дай ми властта, каза Дий с неопишум израз на мършавото си лице, и неговото щастие е сигурно.

Излязохме. Над Атлантическия океан ниското налягане напредваше в източна посока срещу високото, нахлуващо откъм Русия [306]

- В Москва, в Москва! [307] - възкликнах.

- Нищо подобно, възпря ме Дий. Връщаме се в Лондон.

- В Москва, в Москва, продължих да мърморя, почти полудял. Но ти си знаеше, Кели, че няма да видиш Москва. Чакаше те Кулата.

.....

Върнахме се в Лондон. Доктор Дий каза:

- Те се мъчат да стигнат до Разрешението преди нас. Ти, Кели, ще напишеш за Уилям нещо...Нещо, коварно намекващо за тях.

Кълна се в рогата на дявола! Направих го. А Уилям развали текста и пренесе действието от Прага във Венеция. Дий ужасно се разяри. Но бледият хлъзгав Уилям се чувствуваше под закрилата на своята царствена любовница. И не му стигаше това. Докато му подавах един по един неговите най-добри сонети, той ме питаше с безсрамен поглед за Нея, тоест за Теб, моя Смугла лейди. Какъв ужас да чувам твоето име, произнесено от устните на тоя клоун (не знаех, че този човек, по природа двойствен и изменчив, те е търсел заради Бейкън.

- Престани, казах му, омръзна ми да градя в сянка твоята слава. Пиши си сам.

- Не мога, отвърна той опулен, сякаш виждаше медуза. Той не ми позволява.

- Кой? Дий ли?

- Не, Веруламецът. Не си ли разбрал, че вече той направлява играта? Кара ме да пиша творбите, които той ще представя като свои. Разбираш ли, Кели? Аз съм истинският Бейкън, но потомците няма да го знаят. О, мръсен паразит! Как го мразя, този въглен от пъкъла!

- Бейкън е негодник, но е умен, казах. Защо не пише сам?

Не знаех, че той няма време за писане. Дадохме си сметка за това години по-късно, когато Германия бе обзета от розенкройцерската лудост. Тогава, свързвайки някои пръснати намеци, думи, които случайно бе изтървал, разбрах, че именно той е авторът на розенкройцерските манифести, той се криеше под фалшивото име Йохан Валентин Андрее. По това време още не се досещах за кого пише Андрее. Но сега, в мрака на килията, в която гния, по-проницателен от дон Исидро Пароди [308], разбирам ясно. Каза ми го Соапес [309], един бивш португалски Тамплиер, мой другар по затворническа съдба: Андрее пишел рицарски роман за един испанец, който по това време лежал в друг затвор. Не знам защо, но всичко това служело на подлия Бейкън, който имал намерение да остане в историята като таен автор на приключенията на рицаря от Ла Манча и искал от Андрее да му напише скришом романа, за да може после да мине за негов истински автор и така да се радва, оставайки в сянка (но защо, да го пита човек?), на чуждия успех. Но ето че се отклонявам, а ми е студено в тази мрачна дупка, пък и палецът ме боли. Пиша при бледия лъч на гаснеция светилник последните редове, които ще видят бял

свят под името на Уилям.

.....

Доктор Дий умря, шепнейки: "Светлина, повече светлина!" [310] и с молба да му дадем клечка за зъби [311]. После възкликна: "Qualis Artifex Pereo! [312] Бейкън беше заповядал да го убият. Преди много години, преди кралицата да издъхне с помрачен ум и разбито сърце, Веруламецът беше успял да я съблазни по някакъв начин. Впоследствие чертите ѝ се бяха променили и беше заприличала на скелет. Приемаше само едно бяло хлебче и една чиния супа от цикория на ден. Държеше винаги до себе си един меч и в миговете на гняв пробождаше с ярост завесите в своите покои (Ами ако зад тях се е криел някой да я подслушва? Или ако е имало някоя мишка? Добра идея, приятелю Кели. Трябва да си я запиша.). Докарана до това състояние и полусляпа, тя лесно била излъгана от Бейкън, който, представяйки ѝ се за Уилям, неин незаконороден син, коленичил в краката ѝ, покрит с овча кожа. Златното руно! Тръгна слух, че се стремял към трона, но аз знаех, че целта му е била друга. Да получи власт над Плана. Тогава именно стана виконт Сейнт-Олбанс. И като се почувствува силен, отстрани Дий.

.....

Кралицата е мъртва, да живее кралят... Аз бях вече неудобен свидетел. Привлече ме в една клопка, вечерта, когато най-сетне Смуглата лейди можеше да бъде моя и танцуваше с мен, замаяна от треви, способни да създават видения, тя, вечната София, с набръчканото си лице на стара коза... Нахлу с шепя стражи, хвърли една дрипа върху очите ми. Веднага разбрах - сярна киселина! И как се смееше тя, как се смееше ти, лейди Флипер - Ах, maiden virtue rudely strumpeted, ах, gilded honor shamefully misplac'd! [313], докато той те докосваше с хищните си пръсти, а ти го наричаше Симон и му целуваше грозния белег...

- В Кулата, в Кулата! - смееше се Веруламецът. И оттогава ето ме тук с тази човешка отрепка, която се нарича Соапес, и тъмничарите ме знаят само като Джим Царя на Конопа. Ах, философия на халос и право, а и медицина, и богословие за жалост аз учих не една година! И ей ме, същият глупак, какъвто бях преди, съм пак! [314].

От една бойница наблюдавах кралската сватба с рицарите на Червения кръст, които се клатушкаха под звука на тръбите. Трябваше аз да свиря на един от тромпетите. Чечилия знаеше за това и още веднъж ми беше отнета наградата, целта. Свиреше Уилям, а аз в сянката пишех за него.

- Ще ти кажа как да си отмъстиш, прошепна ми Соапес.

И този ден ми разкри, че в действителност е абат, привърженик на Наполеон, от векове погребан между тези стени [315].

- Ще излезеш ли оттук? - запитах го.

Кой знае защо, той ми отговори на английски:

- If... [316]. Но после замлъкна и започна да чука с лъжицата по каменния зид, като използваше някаква тайнствена азбука, в която бил посветен от Тритемий. Предаваше съобщение на някого в съседната килия. Граф Монсалвато.

.....

Изминаха години. Соапес продължаваше да чука по стената. Сега зная на кого и с каква цел. Съседът ни се нарича Нофо Деи. Този Деи (поради каква кабалистична причина Деи и Дий са тъй близки по звучене? Кой е предал

Тамплиерите?), подучен от Соапес, е издал Бейкън. Не зная какво е говорил, но преди няколко дни Веруламецът бе хвърлен в затвора. Обвинен в содомия, защото, както се разчу (потръпвам при мисълта, че е истина), ти, о, Смугла лейди, Черна дево на друидите и на Тамплиерите, си не друго, а вечният Хермафродит, изскочил от учените ръце на кого? На кого? Сега зная, зная. На твоя любовник, граф Сен-Жермен! Но кой е Сен-Жермен, ако не самият Бейкън (колко неща знае Соапес, този тайнствен Тамплиер, живял безброй съществувания...)?

.....

Веруламецът излезе от затвора и си възвърна по магически начин милостта на краля. Уилям ми каза, че сега прекарвал нощите си край Темза в кръчмата "Пилад'с" и непрекъснато играел на тази странна машина, измислена за него от един ноланец [317], когото той подлъгал да дойде в Лондон, за да му вземе тайната ѝ. След като я получил, направил тъй, че изобретателят ѝ по ужасен начин да бъде изгорен в Рим. Ставало дума за астрален механизъм, изстребител на обезумели сферични телца, който той, Бейкън, в преплитането на безкрайни светове и сред проблясъци на ангелски светлини, тласкайки касата му най-безсрамно със слабините си и нанасяйки ѝ зверски удари, за да наподобява хаотичните движения на небесните светила в Дома на деканите и да прозре най-дълбоките тайни на великата система и на Новата Атлантида, нарекъл "Готлиб" [318], пародирайки свещения език на манифестите, приписвани на Андрее... А! - възкликвам на това място, озарен от истината. Но, уви, твърде късно и напразно, усещам ударите на сърцето си под дантелите на яката: ето защо ми отне тромпета, този амулет, талисман, космичен ключ, който може да заповядва на демоните. Какво ли крои в своя Соломонов дом? Късно е, късно е, повтарям си. Вече му е дадена твърде голяма власт.

.....

Казват, че Бейкън умрял. Соапес твърди, че това не е вярно. Никой не е виждал трупа му. Живее под фалшиво име в двора на Хесенския ландграф. Вече посветен в най-големите мистерии и следователно безсмъртен, готов да продължи мрачната си битка за тържеството на Плана. От свое име и под негово ръководство.

След предполагаемата му смърт в килията ми ме посети Уилям с лицемерната си усмивчица, която решетката не успяваше да скрие. Запита ме защо в сто и единадесетия сонет съм писал за някакво боядисване. Цитира ми стиха: *To What it Works in, Like the Dyer's Hand* [319]...

- Никога не съм писал тези думи, отговорих му. И това беше самата истина... Ясно, вмъкнал ги е Бейкън, преди да изчезне, за да изпрати някакъв таен сигнал към онези, които ще трябва да приютяват Сен-Жермен от двор на двор като специалист по боите... Мисля, че в бъдеще той ще се опита да си присвои творбите на Уилям. Как всичко става очевидно, когато го гледаш от мрака на килията!

.....

Where Art Thou, Muse, That Thou Forget's So Long? [320] Чувствувам се уморен, болен. Уилям чака от мен нов материал за глупашките си палячовщини на сцената на "Глобус".

Соапес пише. Надничам над рамото му. Драска някакво неразбираемо послание. *Rivverrun, past Eve and Adam's...* Скрива листа, поглежда ме,

забелязва, че съм побледнял като призрак, прочита в очите ми смъртта. Тихо ми прошепва:

- Почини си. Не бой се. Ще пиша вместо теб.

И изпълнява обещанието си, маска на маската. Аз бавно угасвам. И той ми отнема и последната светлина, тази на мрака.

74

Макар да е с добра воля, неговият дух и пророчествата му изглеждат като очевидни заблуди на демона... Те са в състояние да измамат много запалени личности и да причинят голяма вреда и скандал на Църквата.

(Мнение за Гийом Постел, изпратено на Игнаций Лойола от отците йезуити Салмерон, Лоост и Уголето, 10 май 1545 г.)

Белбо ни разказа с неутрален тон това, което беше измислил, без да ни чете текста и да спомене за личния елемент в него. Дори ни внуши, че Абулафия е направил сам комбинациите. За това, че Бейкън бил автор на Розенкройцерските манифести, вече бях чел някъде. Но ми направи впечатление друго: че Бейкън е бил и виконт Сейнт-Олбанс.

Нещо ме човъркаше, нещо, което беше свързано със старата ми дипломна работа. Цялата нощ прекарах в ровене из картотеката.

- Господа, тържествено заявих аз пред своите съмишленици на другата сутрин, ние не можем да измисляме нови аналогии. Те съществуват. Когато през 1164 година свети Бернар лансира идеята за свикване на Събора в Троа, за да узакони Тамплиерите, между натоварените с организацията на мероприятиято бил и абат Сейнт-Олбанс, който между другото носи името на първия английски мъченик, роден именно във Верулам и изповядвал известно време Бейкън. Сейнт-Олбанс, келт и без съмнение друид, посветен като свети Бернар.

- Не е достатъчно, отбеляза Белбо.

- Почакайте. Този виконт Сейнт-Олбанс бил абат на "Сен Мартен-де-Шан", манастира, където е щял да бъде устроен Музеят на уменията и занаятите!

Този път Белбо реагира:

- Не може да бъде!

- Не само, добавих. Освен това имали са намерение да създадат Музея в памет на Бейкън. На 23 брюмер от година III-та Конвентът натоварва своя Комитет за Обществено Образование да отпечата пълните съчинения на Бейкън. И на 18 вандемиер на същата година Конвентът гласува закон за построяването на една сграда за уменията и занаятите, която да възпроизвежда идеята за Соломоновия дом, описан от Бейкън в "Новата Атлантида" като място, където да се съхраняват всички технически изобретения на човечеството.

- И какво от това? - запита Диоталеви.

- Това, че там се намира Махалото, каза Белбо. И по реакцията на Диоталеви разбрах, че Белбо го е посветил само отчасти в своите размишления върху Махалото на Фуко.

- Чакайте, по-спокойно, казах. Махалото е било измислено и осъществено през миналия век. Нека го оставим засега настрана.

- Настрани ли? - запита Белбо. Никога ли не сте разлиствали "Монада на

тайнописа" от Джон Дий, талисмана, който трябва да концентрира в себе си цялото знание на вселената? Не ви ли прилича на Махалото?

Клише с. 333 {Липсва, някой да го сканира и да ми го прати на sfiction bg@mail.com}

- Добре, съгласих се, да приемем, че може да се установи връзка между двата факта. Но как ще минем от Сейнт-Олбанс към Махалото?

Разбрах как само след няколко дни.

- И така, Сейнт-Олбанс е абат на "Сен Мартен-де-Шан", който се превръща в един вид протамплиерски център. Бейкън чрез своя изповедник установява таен контакт с друидите, последователи на Сейнт-Олбанс. Сега слушайте: докато Бейкън започва кариерата си в Англия, във Франция приключва своята Гийом Постел.

(Долових едва забележима промяна в изражението на Белбо, спомних си за разговора по време на изложбата на Рикардо. Постел му напомняше за този, който по всяка вероятност му бе отнел Лоренца. Но беше само за миг.)

- Постел учи иврит, опитва се да докаже, че е основата на всички езици, превежда "Зоар" и "Бахир" [321], контактува с кабалисти, лансира един проект за световен мир, близък до този на германските розенкройцерски групи, прави усилие да убеди краля на Франция да сключи съюз със султана, посещава Гърция, Сирия, Мала Азия, учи арабски, с една дума, възпроизвежда маршрута на Кристиан Розенкойц. И не случайно се подписва под някои документи с името Розиспергиус, този, който пръска роса. И Гасенди [322] в своята "Examen Philosophiae Fluddanae" [323] пише, че "Розенкойц" идва не от "роза", а от "ros", "роса". В един от ръкописите си говори за някаква тайна, която трябва да се съхранява дотогава, докато настъпи моментът, и казва: "Не хвърляйте бисера си пред свините." [324] И знаете ли къде се явява този цитат от Евангелието? На титулната страница на "Химическата венчавка...". Отец Марино Марсен, когато изобличава Розенкойцера Флъд, казва, че е от същото тесто като онзи *atheus magnus* [325] Постел. От друга страна, изглежда, Дий и Постел са се срещнали през 1550, макар да не са знаели, а и не са могли да знаят още тридесет години, че те двамата са великите магистри на Плана, определени да се срещнат през 1584 година. Ето, Постел заявява, чуйте, чуйте, че бидейки пряк потомък на най-големия син на Ной и тъй като Ной е бащата на келтския род и следователно на друидската цивилизация, кралят на Франция бил единственият законен претендент за титлата Цар на Света. Точно така, Цар на Света в Агарта, но го казва три века по-рано. Да оставим настрана това, че се бил влюбил в някаква старица, Йоана, и я обявил за божествената София, по всичко личи, че на този човек нещо му е хлопало в главата. Трябва да знаем, че е имал могъщи врагове. Наричали го куче, презривно чудовище, отходна дупка за всички ереси, казвали, че бил обладан от цял легион демони. И все пак, въпреки скандала с Йоана, Инквизицията не го смятала за еретик, по-скоро за "amens" [326], или казано по-просто, за откачен. Тоест не е препоръчително да се унищожи един човек, когато се знае, че той е говорител на някаква твърде могъща група хора. Обръщам внимание на Диоталеви, че Постел е пътувал и на Изток и че е съвременник на Исаак Лурия, правете си каквито искате изводи. Добре, през 1564-та (годината, в която Дий пише "Монада на тайнописа") Постел се

отказва от своята ерес и се оттегля... Познайте къде. В манастира "Сен Мартен-де-Шан"! Какво чака? Естествено, чака 1584-та година.

- Естествено, съгласи се Диоталеви.

Продължих:

- Даваме ли си сметка? Постел е велик магистър на френското ядро, който очаква контакта с английската група. Но умира през 1581-а, три години преди срещата. Изводи: първо, инцидентът от 1584-а се случва, защото в този момент липсва големият ум на Постел, който би бил в състояние да разбере объркването с календарите; второ, "Сен Мартен" е бил мястото, където Тамплиерите винаги са си били у дома и където се притаявали в очакване на човека, натоварен с установяването на третия контакт. "Сен Мартен" е бил Убежището!

- Всичко си идва на мястото.

- Сега внимавайте. По времето на пропуснатата среща Бейкън е едва на двадесет години. Но през 1621-ва става виконт Дьо Сейнт-Олбанс. Какво открива в наследствените документи? Загадка. Едно се знае: че точно тази година някой го обвинява в корупция, тъй че го арестуват и известно време го държат в затвора. Бейкън е открил нещо, което е всявало страх. У кого? Но е сигурно, че по това време именно Бейкън е разбрал, че "Сен Мартен" се държи под контрол, и е замислил идеята да осъществи там своя Соломонов дом, лабораторията, в която по експериментален път би могло да се стигне до тайната.

- Но какво е това, което би ни помогнало да свържем наследниците на Бейкън с революционните групи от края на осемнадесети век? - запита Диоталеви.

- Не може ли да е масонството? - предложи Белбо.

- Прекрасна идея. Всъщност Алие вече я подсказа онази вечер в замъка.

- Трябва да подредим събитията. Какво точно е станало в тези среди?

75

На вечния сън... няма да убягнат само тези, които още приживе са успели да насочат съзнанието си към по-висшето равнище. Посветените, Привържениците, се намират на границата на този живот. Съобразно спомена, анамнезиса, според израза на Плутарх те стават свободни, движат се без вериги, увенчани, те чествуват "тайнствата" и виждат как на земята тълпата на тези, които не са посветени и не са "чисти", се спъва и затъва в тинята и мрака.

(Юлиус Евола, "Херметичната традиция", Рим, "Едициони Медитеране", 1971, с. 111)

Доста самонадеяно заявих, че ще направя бърза и точна справка. Озовах се сред купища книги, които съдържаха исторически изследвания, но и херметически фантазмагории, и доста се изпотих, докато отделя достоверните сведения от въображаемите. Работих като машина цяла седмица и накрая реших да съставя един списък, почти неразбираем, на секти, ложи, общества. Докато работих над него обаче, трябваше да си призная, от време на време потръпвах, когато срещях известни имена, които не очаквах да откроя в подобна компания, както и когато установявах хронологични съвпадения, които ми се струваше любопитно да отбележа. Показах получения резултат на моите

съучастници.

1645 - Лондон: Ашмол основава Невидимата общност, розенкройцерска по дух.

1662 - От Невидимата общност се ражда Кралското общество, а както е известно, от Кралското общество се създава масонството.

1666 - Париж: Академия на науките.

1707 - Ражда се Клод-Луи дьо Сен-Жермен, ако наистина се е родил.

1717 - Създава се лондонската Велика Ложа.

1721 - Андерсън съставя Конституцията на английското масонство.

Посветен в Лондон, Петър Велики основава ложа в Русия.

1730 - Монтескьо, отишъл за кратко в Лондон, е посветен.

1737 - Рамзей обявява тамплиерския произход на масонството. Създава се Шотландският ритуал, оттогава в остра борба с Великата Ложа от Лондон.

1738 - Посветен е Фридрих, по това време принц-наследник на Прусия. Той ще бъде закрилникът на енциклопедистите.

1740 - През тези години във Франция се създават различни ложи: Верни Шотландци от Тулуза, Върховен Висш Съвет, Шотландска Ложа-Майка на Големия Френски Глобус, Общност на Висшите Принцове на Кралската тайна от Бордо, Двор на Върховните Магистри на Храма от Каркасон, Филадельфийци от Нарбон, Розенкройцерски капител от Монпелие, Върховни Избраници на Истината...

1743 - Първа поява в обществото на граф Сен-Жермен. В Лион е обявена първата степен Кавалер Кадош, който трябва да отмъсти за Тамплиерите.

1753 - Вилермоз основава ложата на Съвършеното приятелство.

1755 - Мартинес де Паскуали основава Храма на Избраниците Коен (но може би го създава през 1760).

1756 - Барон фон Хунд основава ордена на Строгата Охрана на Храма. Някои твърдят, че подбудителят бил Фридрих II. За първи път се заговаря за Непознатите Управници. Някои намекуват, че Непознатите Управници са Фридрих и Волтер.

1758 - Сен-Жермен пристига в Париж и предлага услугите си на краля като химик експерт по багрилата. Посещава Мадам Дьо Помпадур.

1759 - Образува се някакъв Съвет на Източните и Западните Императори, който три години по-късно ще изработи Конституция и Правилник на Бордо, от които ще се роди Шотландският Древен и Всеприет Ритуал (който обаче се появява официално едва през 1801). Характерно за Шотландския ритуал ще бъде умножаването на висшите степени до тридесет и три.

1760 - Сен-Жермен е изпратен с неясна дипломатическа мисия в Холандия. Принуден е да бяга, арестуван е в Лондон, после освободен. Дом Пернети основава ордена на Озарените от Авиньон. Мартинес де Паскуали основава братството на Масонските Рицари Избраници на Вселената.

1762 - Сен-Жермен в Русия.

1763 - Казанова се среща със Сен-Жермен в Белгия: подвизава се под името Дьо Сюрмон и превръща една монета в злато.

Вилермоз основава Върховния Капител на Рицарите на Черния Орел Розенкройц.

1768 - Вилермоз постъпва в Избраниците Коен на Паскуали. В Йерусалим се печата апокрифът "Най-тайните мистерии на висшите степени на разбуленото масонство, или Истинските Розенкройцери": в него се казва, че ложата на Розенкройцерите се намира на планината Хередон [327], на шестдесет мили от Единбург. Паскуали се среща с Луи-Клод дьо Сен-Мартен, който ще се прочуе като Непознатия Философ. Дом Пернети поема службата на библиотекар при

кралю на Прусия.

1771 - Херцог дьо Шартр, прочул се по-късно като Филип Егалите, става велик магистър на Великия Изток, по-късно Велик Изток на Франция, и се мъчи да обедини всички ложи. Съпротива от страна на ложите на Шотландския ритуал.

1772 - Сен-Мартен се оттегля, за да стане Непознатия Философ, и един пратеник на Строгата Охрана на Храма отива да преговаря с Вилермоз. Резултатът е една Шотландска Директория на Провинция Оверн. От Директорията на Оверн ще се роди Утвърденият Шотландски Ритуал.

1774 - Сен-Жермен, под името граф Уелдън, представя химически проекти на Фридрих II.

Създава се Обществото на Филатетите, което се стреми да обедини всички херметици.

Ложа на Деветте Сестри: към нея се присъединяват Гийотен и Кабанис, Волтер и Франклин. Вайсхаупт основава Озарените от Бавария. Според други тази ложа е основана от някакъв датски търговец, Кьомлер, който се връщал от Египет и всъщност бил тайнственият Алтогас, учител на Калиостро.

1778 - Сен-Жермен се среща с Дом Пернети в Берлин. Вилермоз основава Ордена на добродетелните рицари от Свещения Град. Строгата Охрана на Храма се споразумява с Великия Изток за приемането на Утвърдения Шотландски Ритуал.

1782 - Голям събор на всички тайни ложи във Вилхелмсбад.

1783 - Маркиз Томе основава Сведенборгския Ритуал.

1784 - Сен-Жермен по всяка вероятност умрял, докато бил на служба на ландграфа на Хесе и организирайл производство на бои.

1785 - Калиостро основава Ритуала на Мемфис, който по-късно ще стане Древен и Примитивен Ритуал на Мемфис-Мизраим и ще увеличи броя на висшите степени до деветдесет.

Подклаждан от Калиостро, избухва скандалът за колието на кралицата. Дюма го описва като масонски заговор за дискредитиране на монархията.

Разпуснат е орденът на Озарените от Бавария, заподозрян в революционни замисли.

1786 - Мирабо е посветен при Озарените от Бавария в Берлин. В Лондон се появява розенкройцерски манифест, приписван на Калиостро. Мирабо пише писма на Калиостро и на Лаватер.

1787 - Във Франция съществуват близо седемстотин ложи. Публикуван е "Nachtrag" [328] на Вайсхаупт, описващ структурата на една тайна организация, в която всеки новопостъпил познава само прекия висшестоящ.

1789 - Избухва Френската революция. Криза във френските ложи.

1794 - На 8 вандемиер членът на парламента Грегоар представя на Конвента проект за Музей на Уменията и Занаятите. Трябва да бъде изграден в абатство "Сен Мартен-де-Шан" до 1799 г. от съвета на Петстотинте.

Херцог Брауншвайг приканва ложите да се разпуснат, защото някаква отровна и подривна секта вече ги е покварила всичките.

1798 - Калиостро е арестуван в Рим.

1801 - В Чарлстън е обявено официалното създаване на един Шотландски Древен и Всеприет Ритуал с 33 степени.

1824 - Послание от Виенския двор до френското правителство: избличават се тайни сдружения като Абсолютните, Независимите, Висшата Карбонарска Вендита.

1835 - Кабалистът Айтингер твърди, че е срещнал Сен-Жермен в Париж.

1846 - Виенският писател Франц Графер публикува преразказ на срещата

между неговия брат и Сен-Жермен, състояла се някъде между 1788 и 1790 г. Сен-Жермен приел посетителя, докато разлиствал книга на Парацелз.

1864 - Бакунин основава Социалдемократическия съюз, вдъхновен според някои от баварските Озарени.

1865 - основава се Розенкройцерско английско общество (според някои източници, между 1860 и 1867 г.). В него се включва Бълуър-Литън, автор на розенкройцерския роман "Занони".

1875 - Елена Петровна Блаватска основава Теософското дружество. Излиза "Разбулената Изида". Барон Спедалиери се обявява за член на Великата Ложа на Самотните Братя от Планината, Озарен брат на Древния и Възстановен орден на Манихейците и Висш Озарен на Мартинистите.

1877 - Мадам Блаватска говори за теософската роля на Сен-Жермен. Между неговите превъплъщения били Роджър и Франсис Бейкън, Розенкройц, Прокол, Сейнт-Олбанс.

Великият Изток на Франция се отрича от позоваването на Великия Архитект на Вселената и застава зад пълната свобода на съвестта. Скъсва връзките си с Великата английска Ложа и става безкомпромисно лаическа и радикална организация.

1879 - Основане на Розенкройцерското общество в САЩ.

1880 - Започва дейността на Сент-Ив д'Алвейдре. Леополд Енглер реорганизира Озарените от Бавария.

1884 - Лъв XIII осъжда масонството с енцикликата "Humanum Genus" [329]. Католиците се отричат, рационалистите са още по-съблазнени.

1888 - Станислас де Гуайта основава Кабалистичния орден на Розата и Кръста.

В Англия се създава Херметичният Орден на Златната Долина. Единадесет степени, от новопокръстения до върховния. Магистър е МакГрегър Мадърс. Сестра му се омъжва за Бергсон.

1890 - Жозефен Пеладан изоставя Гуайта и основава Католическия Роза+Кръст на Храма и на свещения Граал, обявявайки се за Сар Меродак. Съперничеството между Розенкройцерите на Гуайта и тези на Пеладан ще се нарече войната на двете рози.

1898 - Алистър Кроули е посветен от Златната Долина. Ще основе Ордена на Телемах за своя сметка.

1907 - От Златната Долина се ражда Утринна Звезда, в която се включва Йейтс.

1909 - В Америка Спенсър Луис "възкресява" Древния Мистичен Розенкройцерски Орден и през 1916 г. в един хотел успешно извършва превръщането на къс цинк в злато.

Макс Хайдъл основава Розенкройцерско Приятелство. С неточно установена дата е създаването на Розенкройцерска Лектория, Старите Братя на Розенкройцерите, Херметическото Братство, Храмът на Розенкройцерите.

1912 - Ани Безан, последователка на Блаватска, основава в Лондон Ордена на Розенкройцеровия Храм.

1918 - В Германия се ражда обществото Туле.

1936 - Във Франция е основан Великият Приорат на Галиите. В списание "Полярно братство" Енрико Контарди-Родио говори за посещението си при граф Сен-Жермен.

- Какво означава всичко това? - запита Диоталеви.

- Не питайте мен. Нали искахте данни? Ето ви ги. Друго не знам.

- Ще трябва да се обърнем към Алие. Предполагам, че и той не познава

всички тези организации.

- Ами! Това му е хлябът! Но можем да го изпитаме. Да добавим някоя несъществуваща секта. Създадена наскоро.

Изведнъж си спомних странния въпрос, който ми зададе Де Анджелис - дали съм чувал за Трес. И казах:

- Трес.

- Това пък какво е? - запита Белбо.

- Ако са инициали, трябва да има и обяснение, каза Диоталеви, инак моите равини нямаше да могат да се занимават с Нотарикона. Чакайте... Templi Resurgentes Equites Synarchici [330]. Одобрявате ли го?

Името ни допадна и го включихме в края на списъка.

- При толкова много ложи и ордени не е лесно да се измислят нови, философствуваше доволен от себе си Диоталеви.

76

И ако е необходимо да се определи с прости думи същността на френското масонство от XVIII век, една-единствена би била подходяща: дилетантство.

(Ръоне Льо Форестие, "Тамплиерското и Окултно Франк-Масонство", "Обие", 1970, 2)

На следващата вечер поканихме Алие да дойде с нас в "Пилад". Тъй като новите постоянни посетители на бара се бяха върнали към самото и връзката, присъствието на нашия гостенин с неговия тъмносин раиран костюм, снежнобяла риза и златна игла на връзката направиха впечатление. За щастие, в шест часа вечерта "Пилад" беше доста празен.

Алие смути Пилад, като си поръча коняк от прочута марка. Имаше, разбира се, но украсяваше рафтовете над тезгяха, неначенат може би от години.

Алие говореше, наблюдавайки течността срещу светлината, а след това затопляйки я с длани, при което изваждаше на показ златни копчета за ръкавели в египетски стил.

Показахме му списъка, като му обяснихме, че сме взели данните от ръкописите на диабolistите.

- Няма съмнение, че Тамплиерите са свързани с древните ложи на майсторите зидари, формирани по време на строежа на Соломоновия храм. Както няма съмнение, че оттогава тези общества величават подвига на архитекта на Храма, Хирам, станал жертва на загадъчно убийство, и призовават той да бъде отмъстен. След като започва преследването, мнозина рицари от Храма вероятно наистина са се влели в тези братства на занаятчии, сливайки мита за отмъщението на Хирам с мита за отмъщението на Жак дьо Моле. През осемнадесети век в Лондон още действуват ложи на истински зидари, така наречените "оперативни ложи", но постепенно някои скучаещи аристократи, при това многоуважавани, привлечени от техните традиционни ритуали, масово пожелават да се включат в тях. По този начин действащото зидарство, история на истински зидари, се превръща в спекулативно зидарство, история на символични зидари. В тази атмосфера някой си Дезагюлие, защитник на Нютон, подтиква един протестантски пастор, Ендерсън, да основе ложа на Братята Зидари с деистична насоченост и се заговаря за масонските организации като за масонски общества, за корпорации, които датират от

четири хиляди години, от времето на основателите на Соломоновия храм. Ето ви и причината за маскарада на масоните - престилката, мистрията и чука. Но може би тъкмо затова масонството се превръща в мода, привлича аристократите - заради родословните дървета, за които намеква, но допада още повече на буржоата, които не само могат да се събират с аристократите като равни с равни, но дори добиват правото да носят сабя. Цялото унижение на съвременния свят, който се ражда, е тук - благородниците имат нужда от среда, където да влизат в контакт с новите производители на капитали, а производителите на капитали пък вероятно търсят своето узаконяване.

- Струва ми се, че Тамплиерите се появяват по-късно.

- Първи установява пряка връзка с Тамплиерите Рамзей, за когото обаче предпочитам да не говоря. Подозирам, че зад гърба му са стояли йезуитите. От неговото пророкуване се ражда шотландското крило на масонството.

- Шотландско в какъв смисъл?

- Шотландският ритуал е френско-германско изобретение. Лондонското масонство е установило три степени - чирак, другар и майстор. Шотландското масонство умножава степените, защото умножаването на степените означава повече равнища на посвещаване и по-голяма тайна... Французите, които са повърхностни по природа, полудяват от яд...

- Но каква е тайната?

- Никаква, то е ясно. Ако имаше тайна, или по-точно ако са знаели тайната, нейната сложност би оправдала сложността на степените на посвещаване. Рамзей обаче увеличава степените, за да създаде впечатлението, че е притежател на тайната. Можете да си представите трепета на горките търговци, които най-сетне могат да станат Принцове на отмъщението...

Алие ни разказа цял куп масонски клюки. И докато говореше, както обикновено постепенно премина в първо лице.

- По това време във Франция се пишеха "куплети" за новата мода на "фримасоните", ложите се множаха и в тях се подвизаваха графове, свещеници, маркизи и търговци, членовете на кралския двор ставаха Велики Майстори. В Строгата Охрана на Храма на онзи мошеник Фон Хунд постъпиха Гьоте, Лесинг, Моцарт, Волтер, създаваха се ложи и сред военните, във войската се заговорничеше за отмъщаването на Хирам и се обсъждаше неизбежната революция. А за други масонството беше "societe de plaisir [331]", клуб, символ на определено обществено положение. Включваха се хора от всякакъв род: Калиостро, Месмер, Казанова, барон Холбах, Д'Аламбер... Енциклопедисти и алхимици, либертини и херметици. И то се видя при избухването на революцията - не можете да си представите как членовете на една и съща ложа се оказаха разделени и човек имаше чувството, че Великото Братство е навлязло завинаги в криза...

- Нямахте ли противопоставяне между Великия Изток и Шотландската Ложа?

- Само на думи. Ето ви един пример: в ложата на Деветте Сестри беше влязъл Франклин, който, естествено, се стремеше да я подчини на светските схващания (интересуваше го само поддръжката за неговата американска революция)... Но в същото време един от Великите Майстори беше граф Дьо Мили, който търсеше еликсира за дълголетие. Понеже беше глупак, както правел експериментите си, се отровил и умря. Вземете Калиостро: от една страна, изобретяваше египетски ритуали, а от друга, беше замесен в аферата с колието на кралицата, скандал, подбуден от новите власти, за дискредитиране на Стария Режим. Между тях беше и Калиостро, разбирате ли? Опитайте се да си представите с какъв тип хора човек трябваше да

съжителствува...

- Сигурно е било мъчително, съгласи се Белбо.

- Но кои са тези барон Фон Хундовци, които търсели Непознатите Управници? - запитах.

- Наред с фарса, разиграван от буржоазията, се появяват други групи с твърде различни стремления, които, за да привлекат привърженици, се отъждествяват с масонските ложи, но преследват по-далечни цели. Точно тук се включва темата за Непознатите Управници. Но все пак Фон Хунд не е сериозен човек. В началото убеждава привържениците, че Великите Управници са Стюартите. После постановява, че целта на Ордена е да възвърне първоначалните богатства на Тамплиерите, и започва да събира средства откъдето може. Но тъй като не му достигат, попада в лапите на някой си Старк, който твърди, че е научил тайната за получаването на злато от истинските Непознати Управници, чието седалище се намирало в Петербург. Тогава около Фон Хунд и Старк започват за се навъртат куп дребни теософчета и алхимичета, новоизлюпени розенкройцери и всички заедно избират за Велик магистър един честен аристократ, херцог Фон Брауншвиц. На него веднага му става ясно, че се е озовал в не твърде приятна компания.

Един от членовете на Охраната, ландграфът на Хесе, извиква при себе си граф Сен-Жермен, смятайки, че този благородник ще може да му произведе злато, а както знаете, по това време всеки каприз на господарите трябваше да бъде задоволяван. Но на всичко отгоре всички вярваха в свети Петър. Уверявам ви, веднъж Лаватер [332], който беше гост на ландграфа, се принуди да вдигне скандал на херцогиня Девъншир, която си бе въобразила, че е Мария Магдалина.

- А разните Вилермоз и Мартинес де Паскуали, които основават секта подир секта?...

- Паскуали беше авантюрист. Извършваше теургични операции в една тайна стая, ангелските духове му се явявали под формата на светлинни надписи и йероглифи. Вилермоз пък го вземаше насериозно, защото беше много запален, почтен, но наивен. Беше побъркан по алхимията и мечтаеше за Великото Дело, към което избраниците трябвало да се стремят, за да открият точката на сливане между шестте благородни метала, като изучават съотношенията помежду им, скрити в шестте букви на първото име на Бог, в което Соломон бил посветил своите ученици.

- И какво?

- Вилермоз основава множество организации и влиза в най-различни ложи едновременно, както беше нормално по онова време, именно за да постигне онова окончателно Откритие, страхувайки се, че то се спотайва винаги другаде, което действително ставаше, и това е може би единствената истина... Затова се присъедини към Избраниците Коен на Паскуали. Но през седемдесет и втора Паскуали изчезва, заминава за Сан Доминго и изоставя всичко на произвола на съдбата. Защо забягва? Подозирам, че се е добрал до някаква тайна и не е искал да я споделя. Във всеки случай мир на душата му, той изчезна някъде в този мрачен континент както заслужаваше...

- А Вилермоз?

- В тези години всички бяха разтърсени от смъртта на Сведенборг [333], човек, който можеше да научи на много неща нашия болен Запад, ако Западът бе пожелал да се вслуша в думите му, но векът вече се бе спуснал към революционната лудост, за да следва амбициите на Третото съсловие... Тъкмо в тези години Вилермоз чува да се говори за Строгото Съблюдение на Храма, създадена от Фон Хунд, и веднага се запалва. Казали са му, че един

Тамплиер, който се обявява за такъв, тоест основава открито тамплиерска организация, не е Тамплиер, но осемнадесети век беше време на голяма доверчивост. Вилермоз се опитва заедно с Фон Хунд да създаде различните секти, споменати във вашия списък, до момента, в който Фон Хунд не е разобличен, искам да кажа, докато не се разбира, че е от хората, които бягат, открадвайки касата, и херцог Фон Брауншвиц го прогонва от организацията.

Хвърли още един поглед на списъка.

- Е, да, Вайсхаупт, щях да го забравя. Озарените от Бавария с това свое име в началото привличат много щедри умове. Но този Вайсхаупт беше анархист, днес бихме казали комунист, и какво ли не се е мътело при него - държавни преврати, детронации на крале, кървави бани... Забележете, че се възхищавах от Вайсхаупт, но не заради идеите му, а заради неговото изключително проникновено схващане за организацията на едно тайно общество. Но човек може да има прекрасни разбирания за организацията и твърде смътни цели. Казано накратко, херцог Фон Брауншвиц е принуден да ръководи хаоса, оставен му от Фон Хунд, и разбира, че вече в германския масонски свят се сблъскват най-малко три течения: научната и окултната линия, включително някои Розенкройцери, рационалистичната линия и анархистичната революционна линия на Озарените от Бавария. И тогава предлага на различни ордени и ритуали да свикат във Вилхелмсбад един "конвент", както го наричаха тогава, на, така да се каже, генералните щабове. Трябваше да се отговори на следните въпроси: Орденът наистина ли произхожда от древно общество и от кое? Съществуват ли наистина Непознатите Управници, пазители на древната традиция, и кои са те? Кои са действителните цели на Ордена? Целта не е ли възстановяването на Ордена на Тамплиерите? И така нататък, включително проблемът дали Орденът трябва да се занимава с окултни науки. Вилермоз е ентузиазизиран, най-сетне ще намери отговора на въпросите, които сам си е поставял почтено през целия живот... И така се ражда случаят Местр.

- Кой Местр? Жозеф или Ксавие? [334]

- Жозеф.

- Реакционерът?

- Ако е бил реакционер, то не е било в достатъчна степен. Беше любознателен човек. Забележете, че този поддръжник на католическата църква, точно когато първите папи започват да издават вули срещу масонството, става член на една ложа под името Жозефус а Флорибус. Нещо повече, приобщава се към масонството, когато през 1773 година една заповед на папата осъжда йезуитите. Естествено, Местр е привърженик на ложите от шотландски тип, това е очевидно, той не е буржоа-просветител, той е озарен, но трябва да се внимава с тези отлики, защото италианците например наричат просветители якобинците, докато в други страни със същото име се наричат последователите на Традицията - странно объркване...

Отпиваше от коняка си, изваждаше от време на време от джоба си табакера от почти бял метал и палеше необичайни на вид пури ("Прави ми ги моят снабдител от Лондон, обясняваше, както и пурите, които опитахте у дома, заповядайте, много са добри."), говореше с поглед, зареян в спомените.

- Дьо Местр... Човек с невероятен размах, да го слушаш беше истинско духовно удоволствие. И имаше голям авторитет сред кръговете на посветените. Въпреки това във Вилхелмсбад опровергава очакванията на всички. Изпраща писмо на херцога, в което решително отрича тамплиерската мрежа, Непознатите

Управници и ползата от езотеричните науки. Отхвърля всичко поради вяроност към католическата църква, но го прави с доводите на буржоа енциклопедист. Когато херцогът прочита писмото пред тесен кръг привърженици, никой не вярва на ушите си. Дьо Местр вече твърди, че целта на Ордена е единствено възстановяването на духовните връзки и че ритуалите и церемониите, свързани с Традицията, служат само да поддържат възбуден мистичния дух. Възхвалява всички нови масонски символи, но заявява, че образът, който изразява повече неща, вече не изразява нищо. Което, ще ме извините, противоречи на цялата херметическа традиция, защото символът е толкова по-пълен, красноречив и могъщ, колкото е по-неясен, по-неподатлив на тълкувания, иначе къде отива духът на Хермес, бога с хилядите лица? А по повод на Тамплиерите Дьо Местр твърди, че Ордена бил създаден от скъперничество и скъперничеството го е унищожило, такава била истината. Този мъж от Савоя не е могъл да забрави, че Ордена е унищожен със съгласието на папата. Никога не бива да се доверяваме на католическите защитници, колкото и пламенно да изглежда херметическото им вдъхновение. Дори отговорът му на въпроса за Непознатите Управници е смехотворен: не съществуват, и доказателството за това е, че не ги познаваме. Възражават му, че без съмнение не ги познаваме, иначе не биха били непознати, смятал ли той, че това е най-подходящият начин да се разсъждава? Странно е вярващ от такава класа да е дотолкова непроницаем за мистичното чувство. След което Дьо Местр отправя последния апел - да се върнем към Евангелието, да изоставим тези мемфиски лудости. Всъщност предлага връщане към хилядолетната линия на църквата. Разбирате в какви времена става съборът във Вилхелмсбад. При отказа на такъв авторитет като Дьо Местр, Вилермоз е поставен в малцинство и в най-добрия случай може да стигне до компромис. Тамплиерският ритуал остава, отхвърлят се всякакви заключения по въпроса за произхода, с други думи - провал. Точно тогава шотландската линия губи златния си шанс: ако нещата се бяха развили по друг начин, цялата история на следващия век може би щеше да бъде различна.

- А после? - запитах. Не са ли успели да закърпят нещо?

- Какво да закърпват, за да използвам вашия термин? Три години по-късно един евангелистки пророк, който се присъединил към Озарените от Бавария, някой си Ланце, умира поразен от мълния в гората. У него се намират инструкции на Ордена, намесва се баварското правителство, става ясно, че Вайсхаупт замисля заговор срещу правителството, и на следващата година Ордена е разтурен. Не само това, но са публикуват писания на Вайсхаупт с предполагаемите намерения на Озарените, които писания дискредитират за цял век цялото германско и френско неотамплиерство... Забележете, че вероятно Озарените на Вайсхаупт са били на страната на якобинското масонство и са проникнали в неотамплиерската линия, за да я разрушат отвътре. Няма да е чудно, ако тази именно злонамереност е привлякла към тях Мирабо, трибуна на революцията. Искате ли да ви признае нещо?

- Казвайте.

- Хора като мен, които имат интерес да се продължи прекъснатата нишка на една изгубена Традиция, остават смаяни пред събитие като това във Вилхелмсбад. Някой е отгатнал, но е замълчал. Друг е знаел и е излъгал. А след това е било много късно, първо революционният вихър, после хайката спрямо окултизма на деветнадесети век... Погледнете техния списък, една смесица от недоверие и доверчивост, размяна на ритници, взаимни клевети, тайни, които вървят от уста на уста. Театърът на окултизма.

- На окултистите не може много да се вярва, вие как мислите? - запита

Белбо.

- Трябва да умеем да различаваме окултизъм от езотеризъм. Езотеризмът е търсене на знанието, което се предава само чрез символи, запечатани за непосветените. Докато окултизмът, който се разпространява през деветнадесети век, е върхът на айсберга, онази малка част от езотеричната тайна, до която обикновеният човек може да се докосне. Тамплиерите са били посветени и доказателството за това е, че подложени на мъчения, загиват, за да запазят своята тайна. Силата, с която са я съхранили, ни кара да сме сигурни в това, че са били посветени, и да съжаляваме, че не знаем това, което са знаели. Окултистът е човек показан. Както казваше Пеладан, няма никаква полза от една разкрита мистична тайна. За нещастие Пеладан беше не езотерик, а само окултист. Деветнадесетият век беше век на издайничеството. Всички се надпреварваха да публикуват тайните на магията, на теургията, на Кабалата, на тарото. И отгоре на всичко вярват в тях.

Алие продължи да преглежда нашия списък със съчувствена усмивчица.

- Елена Петровна. Всъщност смела жена, но не е казала нито една дума, която да не е била вече написана по всички стени... Де Гуайта, побъркан библиоман. Папус, този беше умен. Спря изведнъж.

- Трес... Откъде го взехте това? От кой ръкопис?

Бива го, помислих си, веднага разбра измамата. Ние не уточнихме:

- Знаете ли, направихме списъка, докато преглеждахме различни текстове, а повечето вече сме ги върнали, нищо не струваха. Вие спомняте ли си откъде изскочи този Трес, Белбо?

- Не мога да си спомня. Диоталеви?

- Беше преди няколко дни... Защо, важно ли е?

- Не, не, увери ни Алие. Просто аз никога не съм го чувал. Наистина ли не можете да кажете кой го споменава?

За голямо съжаление не помнехме.

Алие извади джобния си часовник.

- Боже мой, имах още една среща. Ще ме извините.

Тръгна си, а ние останахме да коментираме.

- Вече всичко е ясно. Англичаните се отказват от масонския вариант, за да обединят всички посветени в Европа около проекта на Бейкън.

- Но проектът успява само наполовина: идеята, която защитават последователите на Бейкън, е толкова привлекателна, че донася резултати, обратни на очакваните. Така наречената шотландска линия възприема новата организация като начин за възстановяване на връзката и влиза в контакт с германските Тамплиери.

- Алие смята, че историята е неразбираема. Няма съмнение. Само ние сега можем да кажем какво се е случило, какво искаме да се е случило. Оттук нататък различните национални ядра започват да се боричкат едни срещу други и не бих изключил вероятността онзи Мартинес де Паскуали да е бил агент на групата от Томар, англичаните изобличават шотландците, които всъщност са французи, французите, естествено, са разделени на две групи, проанглийска и прогерманска. Масонството е само външно прикритие, претекстът, благодарение на който всички тези агенти на различните групи, един бог знае къде се вписват павликяните и йерусалимците, се срещат и сблъскват, като се мъчат взаимно да си изтръгнат някое късче от тайната.

- Масонството като "Рикс Бар" в Казабланка, каза Белбо. И това преобръща общественото мнение. Масонството не е тайно общество.

- Разбира се, то си е като международно пристанище, Макао. Само една

маска. Тайната е другаде.

- Нещастните масони.

- Прогресът иска своите жертви. Ще признаете обаче, че тук опираме до дълбоката вътрешна рационалност на историята.

- Рационалността на историята е резултат от правилното тълкуване на Тората, каза Диоталеви. И ние правим точно това, да бъде благословено името Му.

- Добре, каза Белбо. Последователите на Бейкън се сдобиват със "Сен Мартен-де-Шан", френско-германското крило на неотаплиерите се разпада на хиляди малки секти... Но още не сме решили за каква тайна става дума.

- Да ви видя сега, каза Диоталеви.

- Защо "ви"? Всички сме вътре, ако не се справим както трябва, ще се изложим.

- Пред кого?

- Пред историята, пред съда на Истината.

- Quid est veritas? - запита Белбо.

- Ние сме истината, отвърнах.

77

Тази трева е наречена от философите гонидяволка. Доказано е чрез опит, че само нейното семе пропъжда дяволите и халюцинациите, които те причиняват... Била е дадена веднъж на едно момиче, което бивало измъчвано нощем от дявола, и тази трева го е прогонила.

(Йоханес Рупешиса, "Трактат за квинтесенцията", II)

През следващите дни поизоставих Плана. Лия беше към края на бременността си и щом можех, прекарвах времето си с нея. Тя ме успокояваше, като казваше, че моментът още не е настъпил. Посещаваше някакъв курс за безболезнено раждане и аз присъствувах на нейните упражнения. Беше отхвърлила възможностите, които ѝ предлагаше науката, за да узнае предварително пола на нероденото. Искаше да бъдем изненадани и аз приех този неин каприз. Опипах корема ѝ, но не се питах какво ще изскочи от него. Бяхме решили да го наричаме "нещото".

Питах се само как бих могъл да взема участие в раждането.

- "Нещото" е и мое, казвах. Не искам да играя ролята на бащата от филмите, който се разхожда нагоре-надолу по коридора, палейки цигара от цигара.

- Пум, нищо друго не можеш да направиш. Ще дойде един момент, когато аз ще трябва да се справям сама. И после ти не пушиш и надявам се, няма да използваш повода, за да се научиш на този порок.

- Тогава какво ще правя?

- Ще участвуваш преди и след това. След раждането, ако е момче, ще го възпитаваш, ще го извайваш, ще му създадеш един хубав Едипов комплекс, както си му е редът, ще се подложиш с усмивка и без да се съпротивляваш на ритуалното отцеубийство, когато му дойде времето, и после един ден ще му покажеш своето мизерно бюро, фишовете, коректурите на чудесната история на металите и ще му заявиш: сине мой, всичко това един ден ще стане твое.

- А ако е момиче?

- Ще му кажеш, дъще моя, всичко това един ден ще бъде на мързеливеца, за когото ще се омъжиш.

- А преди раждането?

- По време на контракциите между напъните минава време и трябва да се брои, защото колкото са по-начесто, толкова повече се приближава моментът. Ще броим заедно и ти ще ми отмерваш ритъма като на гребците от галерите. Ще бъде, сякаш ще караш и ти "нещото" да се измъкне полека-лека от тъмната си пещера. Горкичкият или горкичката... Представяш ли си, сега си стои така добре на тъмното, смуче си сокове като октоподче, гратис, и после изведнъж, пуф, ще изскочи на бял свят, ще почне да мига и ще си каже: къде, по дяволите, съм попаднал или попаднала.

- Горкичкият или горкичката... И няма още да познава господин Гарамонд. Ела, дай да опитаме как ще броим.

Брояхме в тъмното, като се държахме за ръце. Отдадох се на фантазията си. "Нещото" беше нещо истинско, което с появата си щеше да даде смисъл на всички приказки на диабolistите. Нещастници, които си пропиляваха нощите в мними химически бракосъчетания, питайки се дали от тях ще се роди осемнадесеткаратовото злато и дали философският камък е този Lapis exillis, нещастен свещен Граал от печена глина. А пък моят свещен Граал беше тук, в корема на Лия.

- Точно така, казваше Лия, като галеше с длан кръглия си и опнат създ.

- Тука втасва ценната ти суровина. Онези хора в замъка какво мислеха, че се извършва в колбата.

- Ами смятаха, че в нея клокочат черножлъчието, сярната земя, сивото олово, сатурновото масло, че вътре ври цяла адска река от размеквания, втечнявания, примесвания, овлажнявания, омесвания и примесвания, потапяния и затапяния, усмърдявания и овонявания...

- Че да не са били импотентни? Не са ли знаели, че в колбата зрее нашето "нещо", едно такова нещичко, беличко и розово.

- Разбира се, че го знаеха. Но за тях и твоето тумбаче е една метафора, пълна с тайни...

- Няма никакви тайни, Пум. Ние отлично знаем как се образува "нещото" със своите нервчета, мускулчета, оченца, със своите далачета и с малките си панкреасчета.

- О, господи, колко далачета? Да не е бебето на Розмари [335]?

- Казах го ей така. Но трябва да сме готови да го приемем и с две глави.

- Разбира се. Ще го науча да изпълнява дуети за тромпет и кларинет... Но не. Защото тогава би трябвало да има и четири ръце, а това би било малко прекалено, макар че представи си какъв пианист би могъл да се получи. А те ще ми измислят концерти за лява ръка. Бррр... Но освен това и моите диабolistи знаят, че на този ден в клиниката ще се роди и Беловата, Ребисът [336], Хермафродитът...

- Само това ни липсваше. Я чувай, ще го наречем Джулио или Джулия, като дядо ми. Искаш ли?

- Не е лошо. Добре звучи.

Трябваше да спра търсенето на истината дотук. Да напиша една бяла книга, един добър мистичен наръчник за всички привърженици на "Разбулената Изида", за да им обясня, че няма защо да търсят друга тайна на тайните, че прочитът на живота не крие никакъв втори смисъл, че всичко е там, в лоното

на хилядите бременни Лии по света, в белите стаи на родилните домове, върху сламениците, в речните корита, и че камъните, които се връщат от изгнание, и свещеният Граал не са нищо друго освен тези малки маймунчета, които крещят, докато пъпната им връв се мотае наоколо, а докторът ги пляска по дупенцата. И че за "нещото" Неизвестните Управници бяхме ние двамата с Лия и че то щеше да ни познае веднага, без да пита оня глупак Дьо Местр.

Но не. Ние, умниците, сардонично усмихнати, искахме да играем на жмичка с диaboлистите и да им покажем, че ако трябва да има някакъв световен заговор, ние можехме да им измислим един такъв световен, че свят да им се завие.

Пада ти се, казвах си онзи ден. Сега си тук и чакаш какво ще се случи под Махалото на Фуко.

78

Бих казал със сигурност, че тази чудовищна кръстоска произхожда не от майчина утроба, а с положителност от Ефиалт, от едно Котило на демони или от някакво друго адско черво, сякаш е била зачената от гнила и отровна гъба, изчадие на фавни и на нимфи, повече подобни на дявола, отколкото на човека.

(Атаназис Кирхер, "Подземният свят", Амстердам, "Янсон", 1665, II, с. 279-280)

Този ден исках да си остана вкъщи, нещо предусещах, но Лия ми каза да не се правя на много важен и да отида да работя.

- Има време, Пум, още няма да раждаме. И аз трябва да излизам. Върви.

Тъкмо пристигах пред вратата на офиса си, когато господин Салон отвори своята. Старецът се появи с жълтата си работна престилка. Не можех да не го поздравя и той ме покани вътре. Никога не бях влизал в лабораторията му и ми беше любопитно да я видя.

Ако зад тази врата някога е имало апартамент, то Салон беше съборил всички стени, защото това, което видях, беше пространство с огромни и трудноопределими размери. Поради някакъв отдавнашен архитектурен замисъл това крило на сградата имаше мансарден покрив и светлината проникваше вътре през закръглени прозорци.

Не зная дали стъклата бяха мръсни или матови, или пък Салон ги беше матирал, за да избегне преките слънчеви лъчи, а може би купищата предмети, които направо крещяха ужаса си от празното, но в помещението се разливаше лепкав полумрак, още повече, че пространството бе насечено от големи шкафове тип стара аптека с вътрешни арки, подсказващи наличие на проходи, тунели, тайни изходи. Преобладаващият цвят беше кафявият - кафяви предмети, кафяви етажерки, маси, кафява беше самата амалгама между светлината, идеща от прозорците, и тази на старите лампи, които тук-там спускаха своето по-ярко петно. Първото ми впечатление беше, че влизам в работилница на майстор на цигулки, чийто стопанин е умрял още по времето на Страдиварий и оттогава многогодишният прах се е трупал постепенно върху закръглените и раирани коремчета на лютните.

После, след като очите ми посвикнаха с полумрака, разбрах, че се намирам, както трябваше да предположа, в една вкаменена зоологическа градина. Там, в дъното, мече с блестящи стъклени очи се бе покатерило на

изкуствен клон, току до мен беше кацнал бухал, мълчалив и тържествен, пред масата се виждаше невестулка, а може би бялка или пор, не зная. В средата на масата бе поставено праисторическо животно, което не можах да позная, приличаше на лисица, гледана през рентген.

Можеше да бъде пума, гепард, голямо куче, но се виждаше само скелетът, отчасти покрит с някаква плънка от жилава материя, закрепена с телена арматура.

- Догът на една богата дама с медено сърце, изхили се Солон, която иска да си го спомня както по времето на съпружеския им живот. Виждате ли? Козината на животното се сваля, кожата му се маха изцяло с арсенов сапун, след това костите се отделят и избелват... Погледнете в този шкаф каква чудесна колекция имам от гръбначни стълбове и гръдни кошове. Хубава костница, нали? След това костите се закрепват с тел и когато скелетът е възстановен, се слага плънката, обикновено използвам слама или пресован картон, понякога и гипс. Най-накрая се монтира кожата. Поправям вредите от смъртта и тлението. Погледнете този бухал, не е ли като жив?

Оттогава всеки жив бухал щеше да ми прилича на мъртъв, преобразен от Салон в застинала вечност. Погледнах лицето на този балсаматор на животински фараони, гъстите му вежди, сивкавите му страни и се помъчих да разбера дали наистина е живо същество, или е по-скоро шедьовър на собственото си изкуство. За да го разгледам по-добре, отстъпих крачка назад и усетих, че нещо се опря в тила ми. Обърнах се изтръпнал и видях, че съм задвижил едно махало.

Голяма разполовена птица се люлееше, следвайки движенията на копиецо, с което беше пронизана. То пробождаше главата ѝ, а през разтворения гръден кош се виждаше, че минава точно там, където са били гушата и сърцето, после се извиваше, за да се разклони в преобърнат тризъбец. Едната част, по-дебелата, промушваше мястото, където са били червата, и бе насочена към земята като меч, докато другите две разклонения бяха забучени в краката и стърчаха симетрично от двете страни. Птицата се люлееше леко и трите острия сочеха на пода следата, която те биха оставили, ако се допиреха до него.

- Чудесен екземпляр на царски орел, каза Салон. Но още имам да работя по него. Тъкмо избирах очите. И ми показа една кутия, пълна със стъклени зеници и очни ябълки, сякаш палачът на света Лучия бе събрал реликвите на цялата си кариера [337]. Не винаги е лесно, както при насекомите, където са достатъчни кутийка и карфица. Безгръбначните например се обработват с формалин.

Усещах миризма на морга.

- Навярно работата е много интересна, казах. А в същото време мислех за живото "нещо", което пулсираше в корема на Лия. През главата ми мина ужасяваща мисъл. Ако "нещото" умре, казах си, ще искам да го погребя със собствените си ръце, да храни всички червеи под почвата и да обогатява земята. Само така ще го чувствам още живо...

Стреснах се, защото Салон бе заговорил отново и изваждаше странно същество от един шкаф. Беше дълго около тридесет сантиметра и със сигурност приличаше на дракон, земноводно с големи черни полупрозрачни криле, жълт гребен и разтворени челюсти, от които се показваха зъби, ситни и остри като зъбци на трион.

- Красиво е, нали? Това е моя композиция. Използувах един саламандър, един прилеп и змийски зъби... Дракон от подземното царство. Идеята ми дойде от това... - Показа ми голям том със старинна подвързия и кожени кантове, който лежеше на друга маса. Дадох цяло състояние, не съм библиофил, но на

всяка цена исках да го купя. Това е "Подземният свят" на Атаназий Кирхер, първо издание, от 1665 година. Ето го дракона. Същият е, нали? Живее в кратерите на вулкани, казва този мъдър йезуит, който е знаел всичко, от познатото до непознатото и несъществуващото...

- Вие мислите все за подземното, казах аз, спомняйки си разговора ни в Мюнхен и думите, които бях чул през Дионисиевото ухо.

Разтвори книгата на друга страница: там имаше изображение на земното кълбо, представено като подпухнал и черен анатомичен орган, обвит с цяла паяжина от ярки, искрящи и виещи се вени.

- Ако Кирхер е прав, в сърцето на земята има повече пътеки, отколкото на повърхността ѝ. Ако нещо в природата се случва, то иде от горещината, която извира отдолу...

Мислех си за черната магия, за корема на Лия, за "нещото", което се мъчеше да изригне от своя нежен вулкан.

- ...и ако нещо се случва в света на хората, то е било замислено там, долу.

- И това ли го е казал отец Кирхер?

- Не, той се занимава само с природата... Но е странно, че втората част на тази книга е посветена на алхимията и на алхимиците и че точно там, погледнете, той напада Розенкройцерите. Защо напада Розенкройцерите в една книга за подземния свят? Знаел е той, нашият йезуит, знаел е, че Тамплиерите са се скрили в подземното царство на Агарта...

- И май още са там, изпробвах го аз.

- Още са там, потвърди Салон. Не в Агарта, в други подземия. Може би и под нас. Сега и Милано има метро. Кой го е поискал? Кой е ръководил изкопните работи?

- По всяка вероятност инженери специалисти.

- Добре, щом искате, затваряйте си очите. А в това време във вашето издателство публикувате книги на първия срещнат. Колко евреи имате между авторите си?

- Не изискваме документи за произход, сухо отвърнах аз.

- Не ме смятайте за антисемит. Някои от най-добрите ми приятели са евреи. Мисля само за определен тип евреи...

- За кои?

- Аз си знам...

79

Отвори сандъчето си. В неописуем безпорядък отвътре изскочиха яки, ластици, домакински съдове, значки на различни технически училища, дори монограм на императрица Александра Фьодоровна и кръст на Почетния легион. Трескавото му въображение виждаше във всичко това печата на Атихриста под формата на триъгълник или два сплетени триъгълника.

(Александър Шайла, "Сергей А. Нилус и Протоколите", "Ла Трибюн Жюив", 14 май 1921, с. 3)

- Разбирате ли, аз съм роден в Москва. Точно в Русия, когато бях малък, се появиха тайни еврейски документи, в които се говореше напълно открито за това, че ако някой иска да подчини едно правителство, трябва да действа подривно. Слушайте. - Взе малка тетрадка, където на ръка беше

преписал различни цитати - "По това време в много градове ще има метрополитени и подземни ходове. Оттам ще вдигнем във въздуха всички градове на света." Това са протоколите на Древните Мъдречи на Цион, документ номер девет!

През ума ми мина, че колекцията от гръбначни стълбове, кутията с очите, кожата, които опъваше по телената арматура всъщност, може би произлизаха от някой концентрационен лагер. Но не, пред себе си имах един носталгичен старец, който влачеше със себе си древните спомени за руския антисемитизъм.

- Ако правилно ви разбирам, някаква организация на евреи, естествено, не всички, тайно подготвя нещо. Но защо да е в подземията?

- Убеден съм, че това е така! Този, който подготвя, ако подготвя, го прави подмолно, а не открито. Всички знаят това още от време оно. Властта над света означава власт над това, което е отдолу. Над подмолните течения.

Спомних си за една реплика на Алие в неговия кабинет и за друидките в Пиемонт, които призоваваха телуричните сили.

- Защо келтите са изкопавали своите светилища в сърцето на земята, с тунели, които се събирали в един свещен кладенец? - продължаваше Салон.

- Кладенците се спускали към радиоактивни пластове, това е всеизвестно. Как е построен Гланстънбъри [338]? И не става ли всъщност дума за остров Авалон, откъдето произлиза митът за свещения Граал? И не е ли еврейн този, който е измислил свещения Граал?

Боже мой, отново този свещен Граал! Но кой Граал, Граал е само един и той е моето малко "нещо", контактуващо с радиоактивните пластове на Лииния корем, и може би сега плува бавно към гърлото на кладенеца, може би е нетърпеливо да изплува, а аз стоя тук сред тези препарирани бухали, сред стотиците мъртви и този, който се преструва на жив.

- Всички катедрали са построени на места, където са били менхирите на келтите. Защо са побивали камъни в земята, когато това е коствало толкова усилия?

- А защо египтяните са си давали толкова зор да строят пирамиди?

- Именно. Антени, термометри, сонди, игли като тези на китайските лечители, които се забиват там, където тялото реагира, в чувствителните точки. В центъра на земята съществува едно разтопено ядро, нещо подобно на слънцето, дори истинско слънце, около което нещо обикаля по различни траектории. Орбити на телуричните токове. Келтите са знаели къде се намират те, а също и как да ги обуздават. А Данте, а Данте? Какво е искал да ни каже със своето спускане в дълбините? Разбирате ме, нали, скъпи приятелю?

Не ми допаднаше да бъда негов скъп приятел, но продължавах да го слушам. Джулио/Джулия, моят Ребис, загнезден като Луцифер в центъра на Лииния корем, но то, "нещото", щеше да се преобърне, по някакъв начин щеше да се издигне нагоре и щеше да излезе. "Нещото" е направено така, че да се измъкне от вътрешността, да се разкрие в недвусмислената си тайна, и то не за да потъне отново в нея и с наведена глава да търси кой знае каква лепкава мистерия.

Салон продължаваше да говори, но вече се оплиташе в един монолог, който сякаш изричаше по памет:

- А какво са английските leys [339], знаете ли? Прелетете със самолет над Англия и ще видите, че всички свещени места са свързани с прави линии, една мрежа от прави линии, които се пресичат по цялата територия, и още си личат, защото са били използвани като трасета на по-късните пътища...

- Ако е имало свещени места, то те са били свързани с пътища, а всички

се стремят да строят възможно най-прави пътища...

- Така ли мислите? А защо точно по тези пътища мигрират птиците? Защо съвпадат с траекториите на летящите чинии? Това е тайна, която е била погребана след римското нашествие, но има хора, които още я съхраняват...

- Евреите, подсказах.

- И те я знаят. Първият алхимичен принцип е VITRIOL: Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidem [340].

Lapis exillis. Моят Камък, който бавно излиза от изгнанието, от сладката хипнотична безпаметност на плодоносния Лиин съсъд, без да търси други дълбини, моят Камък, бял и красив, който жажда повърхността... Искаше ми се да се затичам към къщи, при Лия, да чакам с нея появата на "нещото", час след час, тържеството на преоткритата повърхност. В бърлогата на Салон властвуваше плесента на подземните обитатели, а подземните обитатели са произходът, който трябва да изоставим, а не целта, която да преследваме. Въпреки това аз слушах Салон и в главата ми се раждаха нови хитроумни идеи за Плана. Докато очаквах единствената Истина на този свят да се появи, аз се оплитах в кроене на нови лъжи. Сляп като животно, което живее под земята.

Сепнах се. Трябваше да изляза от тунела.

- Време е да тръгвам, казах. <197> Може би ще ме посъветвате да прочета някои книги на тази тема?

- О, всичко, което е написано по тези въпроси, е измамно, измамно като душата на Юда. Това, което аз зная, го зная от баща си...

- Геолог ли е бил?

- О, не - засмя се Салон, Боже упаси. Баща ми, няма защо да се срамувам, работеше в Охранката. На пряко подчинение на Шефа, легендарния Рачковски.

Охранката, Охранката, нещо като КГБ, не беше ли царската жандармерия? А кой беше Рачковски? Кой имаше подобно име?.. Да, разбира се, тайнственият посетител на полковника, граф Ракоски... Стига глупости, отново ме обзема мисълта за изненадващите съвпадения. Аз не препарирам мъртви животни, аз създавам живи.

80

Когато надделява Бялото в материята на Великото Творение, Животът е победил Смъртта, техните Царе възкръсват, Земята и Водата са се превърнали във Въздух, това е властта на Луната, тяхната Рожба се е появила... Тогава Материята се е сдобила с такава якост, че Огънят няма да успее да я разруши... Когато творецът съзре съвършената Белота, Философите казват, че е дошло време книгите да се разкъсат, защото са станали ненужни.

(Дом Пернети, "Мито-херметически речник", Париж, "Бош", 1758, "Белота")

Измърморих някакво набързо скалъпено извинение. Мисля, че казах: "Моето момиче утре трябва да ражда", Салон изрази благопожеланията си, но с вид, сякаш не бе разбрал кой е бащата. Затичах се към къщи, за да вдъхна по-здравословен въздух.

Лия не си беше у дома. На масата в кухнята намерих бележка: "Скъпи, водите ми изтекоха. Не успях да те открия в офиса. Взимам такси и отивам в

болницата. Ела и ти, чувствавам се самотна."

В първия момент ме обзе паника, трябваше да бъда там, с Лия, за да броим заедно, трябваше да си стоя в офиса, трябваше да бъда на разположение. Аз щях да съм виновен, ако "нещото" се родеше мъртво, Лия щеше да умре заедно с него, Салон щеше да ги препарира и двамата.

Влязох в болницата и като че ли се озовах в лабиринт, помолих да ме ориентира точно този, който не знаеше нищо, на два пъти сбърках отделенията. На всички казвах, че би трябвало да им е известно къде ражда Лия, а те ме съветваха да се успокоя, защото на това място всички раждали.

Най-накрая, не разбрах точно как, се намерих в една стая. Лия беше бледа, но лицето ѝ светеше със седефен блясък, и се усмихваше. Някой ѝ беше вдигнал косите с бяла лента. За първи път виждах челото на Лия в цялата му прелест. До нея лежеше "нещото".

- Джулио - представи ми го тя.

Моят Ребис. И аз бях участвувал в създаването му, и то не с късове от мъртви тела и не с арсенов сапун. Беше цяло, всичките му пръстчета си бяха на мястото.

Поисках да го видя голичко.

- Ох, какво пишленце, какви топченца! После целунах Лия по откритото чело.

- Но е твоя заслугата, скъпа. Зависи от съсъда.

- Разбира се, че е моя заслугата, безсрамник такъв. Самичка трябваше да броя.

81

Подземният народ е достигнал най-висшето знание... Ако нашето лудо човечество започне война срещу тях, способни са да взривят цялата повърхност на планетата.

(Фердинанд Осендовски, "Зверове, Хора и Богове", 1924, V)

Останах при Лия и след като излезе от болницата, защото веднага щом се прибра, още докато сменяше за първи път пелените на малкия, се разплака и каза, че не е трябвало да го ражда. Някой после ми обясни, че било нормално: след възбудата от победата при раждането надделява чувството за безпомощност пред огромното значение на акта. През тези дни, както се мотаех из къщи, чувствувайки се ненужен и във всеки случай по природа лишен от възможността да кърмя, прекарвах дълги часове в четене на всичко, което можех да намеря върху телуричните токове.

Когато се върнах в издателството, разпитах Алие. Отговорът му бе съпроводен от пресилен жест на досада:

- Постни метафори, с които някои изразяват тайната на змията Кундалини. Дори китайската геомантия [341] е търсела по земята следите на дракона, но телуричната змия служи само за означаване на първичната змия. Богинята си почива във форма на увито влечуго и спи своя летаргичен сън. Кундалини нежно трепти, тръпне, издавайки тънко свистене, и свързва тежките тела с леките тела. Като вихър или като водовъртеж, като половината от сричката ОМ.

- Но за каква тайна загатва змията?

- За телуричните токове. Но за истинските.

- А какво представляват истинските телурични токове?

- Те са велика космологична метафора. И загатват за змията.

Дявол да го вземе този Алие! - изругах го наум. Не той на мен, а аз трябва да му ги обясня тия работи.

Прочетох бележките си на Белбо и Диоталеви и всички съмнения се стопиха. Вече бяхме в състояние да снабдим Тамплиерите с една напълно достойна тайна. Това беше най-стройното, най-елегантното решение, при което всички частици от нашата хилядолетна мозайка си отиваха по местата.

И така, келтите знаели за телуричните токове: научили за тях от атлантидите, когато оцелелите жители на потъналия континент се спасили една част в Египет, друга - в Британия.

Атлантидите на свой ред научили всичко за нашите праотци, които тръгнали от Авалон, минали през континента Му и стигнали чак до централната Австралийска пустиня - това станало, когато всички континенти представлявали едно-единствено проходимо ядро, вълшебната Пан-Гея. Достатъчно е да умеем още да прочетем (както умеят аборигените, които обаче мълчат) тайнствената азбука, издълбана в големия масив на Ейърс Рок, за да стигнем до Обяснението. Ейърс Рок е антиподът на великата (непозната) планина, която е Полюсът, но истинският, мистичният Полюс, а не този, до който стига всеки буржоазен изследовател. Както обикновено и както е очевидно за човека, чиито очи не са заслепени от мнимото знание на западната наука, Полюсът, който се вижда, е онзи, който не съществува, а Полюсът, който съществува, не се вижда от никого освен от неколцина посветени, чиито уста са запечатани.

Келтите обаче вярвали, че е достатъчно да се открие общата карта на токовете. Ето затова им служели мегалитите: менхирите били радиоразпръсквателни апарати, нещо като предаватели, като електрически щепсели, включени на мястото, където токовете се разклонявали в различни посоки. Английските *leys*, построени между свещените места, бележели вече установената посока на един ток. Долмените били камери за съхраняване на енергията, откъдето друидите, със средствата на геомантията, се мъчели да извлекат глобалната карта, а побитите камъни кромлек [342] и Стоунхендж били микро-макрокосмични обсерватории, откъдето чрез изследване на подредането на съзвездията да се установява разпределението на токовете, защото, както го иска Смарагдовата Плоча, това, което е отгоре, е изоморфно на това, което е отдолу.

Но въпросът не беше в това, или по-точно, не беше само в това. Знаели са го онези от другото крило на оцелелите атлантиди. Окултните познания на египтяните преминали от Хермес Трисмегист към Мойсей, който обаче предпочел да не ги издава пред своите дрипльовци, още предъкваци манната (все пак им съобщил десетте заповеди, това поне могли да разберат). Истината, която е за избраници, Мойсей вложил зашифрована в Петокнижието. Това именно открили кабалистите.

- Помислете си, убеждавах ги аз, всичко вече е било записано черно на бяло в размерите на Соломоновия храм, пазителите на тайната били Розенкройцерите, които образували Великото Бяло Братство, или по-точно есеите [343], които, както знаем, не посвещават Иисус в своите тайни, и ето го търсеното обяснение за това защо Иисус е бил разпнат...

- Разбира се, страстите господни са само алегория, предвещаваща процеса срещу Тамплиерите.

- Точно така. Йосиф Ариматейски донася или отнася тайната на Иисус в

страната на келтите. Но, естествено, тайната е още непълна, християнските друиди знаят от нея само една частица, и ето го езотеричното значение на свещения Граал: има нещо, но не знаем какво е то. Само едно ядро равнини, останали в Палестина, подозира какво би трябвало да бъде това нещо, какво Храмът е трябвало да говори сам по себе си. Те предават това, което знаят, на мюсюлманските мистични секти, на суфиите, исмаилитите, мутакалимуните. А Тамплиерите го научават от тях.

- Най-сетне Тамплиерите. Вече започвах да се тревожа.

Сякаш с палци оформяхме още меката глина на Плана, която се подчиняваше на нашите фантазърски прищевки. Тамплиерите откриват тайната по време на онези безсънни нощи, когато седят прегърнати със своите събратя по палатка сред пустинята, в която духа безспир самумът. Изтръгват я частица по частица от онези, които познават могъществото на сгъстената космична енергия на Черния Камък в Мека, наследство от вавилонските жреци, защото вече беше ясно, че Вавилонската кула не е била нищо друго освен един опит, уви, твърде прибързан, да се съгради най-могъщият менхир от всички, но вавилонските архитекти не направили точни изчисления, защото, както го доказва отец Кирхер, ако кулата бъдела завършена, поради огромното си тегло щяла да измести земната ос с деветдесет градуса, а може и с повече, и нашето нещастно кълбо е щяло да се окаже на всичкото отгоре и с една фалусоподобна корона, щръкнала нагоре, с един стерилен апендикс, с една отпусната брадичка, с една маймунска опашка, която клюма надолу, с една Шехина, изгубена сред главозамайващите бездни на антарктичната, спихнала и неразгадаема Малхут за пингвини.

- Но в крайна сметка каква е тайната, открита от Тамплиерите?

- Спокойно, ще стигнем и до нея. Седем дни са били необходими за сътворението на света. Ще опитаме и ние.

82

Земята е магнитно тяло: и наистина, както някои учени са открили, тя е единственият голям магнит и Парацелз го е твърдял още преди около триста години.

(Е. П. Блаватска, "Разбулената Изиди", Ню Йорк, "Баутън", 1877, I, с. XXIII)

Опитахме и успяхме. Земята е гигантски магнит, а големината и посоката на силите му се определят и от влиянието на небесните тела, от различните сезони, от изместването на равноденствието, от космическите цикли. Затова и системата на силите е променлива. Но може би се движат като човешката коса, която, макар че расте по цялата повърхност на черепа, всъщност се разгъва спираловидно в една точка на тила, където най-трудно се поддава на сресване. Ако се определи тази точка и на това място се изгради най-мощната станция, ще могат да се овладеят, управляват и командуват всички телурични приливи и отливи на планетата. Тамплиерите са разбрали, че тайната се състои не само в притежанието на глобалната карта на силите, а и в познанието на критичната точка, Омфалос [344], Пъпа на Земята, Центъра на Света, Главното Командно Управление.

Цялата алхимична литература, подземните набези на черната магия, електрическото разтоварване на бялата магия бяха само символи, прозрачни за

посветените, на това хилядолетно прислушване, чийто окончателен резултат трябваше да бъде червената магия, пълното познание, ослепителната власт над планетарната система на токовете и силите. Тайната, истинската алхимична и тамплиерска тайна се състоеше в определянето на Източника на този вътрешен ритъм, нежен и в същото време страховит и отмерен като трептенето на змията Кундалини, в много отношения още неопознат, но явно точен като часовник, ритъма на единствения истински Камък, който някога е паднал от небето, Великата Майка Земя.

Същата тайна е искал да научи и Филип Хубави. Оттук и лукавата настойчивост на инквизиторите по повод на тайнствената целувка *in posteriori parte spine dorsi*. Мъчели се да открият тайната на Кундалини. Ни помен от содомия.

- Всичко върви много добре, каза Диоталеви. Но като успеят да овладеят телуричните токове, какво ще направят? В морето дупка.

- Е, как, отвърнах, не схващате ли смисъла на откритието? Поставете на Телуричния Пъп най-мощния колектор. Това, че притежавате такава станция, ще ви позволи да управлявате дъжда и сушата, да отприщвате урагани, земетресения и морски бури, да разцепвате континенти, да потапят острови (сто на сто Атлантида е потънала при някой неуспешен експеримент), да издигате гори и планини... Давате ли си сметка? Атомната бомба ряпа да яде, на всичко отгоре тя поражда и тези, които я изстрелват. А ти от своята командна кула се обаждаш по телефона, да речем, на президента на Съединените щати и му заявяваш: до утре искам един фантастицион долари или пък независимостта на Латинска Америка, или на Хаваите, а може и унищожението на всички атомни запаси, иначе пукнатината на Калифорния ще зине окончателно и Лас Вегас става плаващо казино...

- Но Лас Вегас е в Невада.

- Няма значение. Ако управляваш телуричните токове, можеш да откъснеш и Невада, и Колорадо. А после се обаждаш в Кремъл и им казваш: мили приятели, до понеделник искам целия хайвер от Волга, а Сибир ми го давате за хладилен склад, иначе ви всмуквам целия Урал, разливам Каспийското, помитам Литва и Естония и ви ги натиквам вдън Филипинската яма.

- Вярно, каза Диоталеви. Огромна власт. Да можеш да преобразиш Земята, както се пренаписва Тората. Да преместиш Япония в Панамския залив.

- Паника на Уол Стрийт.

- Кой ще ми говори за космически щит, за превръщане на метали в злато... Определяш необходимия заряд, разбълниковаш вътрешностите на земята, караш я да направи за десет секунди това, което е направила за милиарди години, и целият Рур се превръща в находище на диаманти. Елифас Леви пише, че тайната на човешкото всемогъщество е в познаването на флуидните приливи и отливи и на вселенската енергия.

- Няма начин, така е било - потвърди Белбо, все едно да превърнеш цялата земя в оргонен акумулатор. Ясно, Райх [345] е бил Тамплиер.

- Всички са били освен нас. Добре, че го открийме навреме, и сега ще ги изпреварим.

Наистина, какво ли е спряло Тамплиерите, след като са разкрили тайната? Могли са да я използват. Но между знание и умение има голяма разлика. А дотогава, ръководени от сатанинския свети Бернар, Тамплиерите са заместили менхирите, нищожни келтски стърчишки, с внушителните готически катедрали, много по-чувствителни и мощни със своите подземни крипти,

населени от черни деви, контактуващи пряко с радиоактивните слоеве, и са покрили цяла Европа с мрежа от ретранслатори, които улавяли и определяли мощността и посоката на флуидите, вида и напрежението на токовете.

- Предполагам, че са открили сребърните мини в Новия свят, предизвикали са изригвания и после, като са насочили токовете от залива, са преместили рудата към португалския бряг. Томар е бил разпределителният център, а Източната гора - главният хамбар. Ето ви произхода на техните богатства. Но е било дребна работа. Разбрали са, че за да използват пълноценно своята тайна, е трябвало да изчакат технологичното развитие, което е изисквало най-малко шестстотин години.

Следователно Тамплиерите са организирали Плана така, че само техните наследници в момента, когато бъдат в състояние да използват добре това, което знаят, да могат да открият къде се намира Пъпът на Земята. Но как са разпределили частите на откритието между тридесет и шестте, пръснати по целия свят? И дали тези части са части от едно и също послание? Нужно ли е такова сложно послание, за да се каже, че Пъпът на Земята се намира например в Баден-Баден или в Сан Ремо, или в Чатануга?

Да не е било географска карта? Но на картата щеше да има само един знак там, където е Пъпът. И който притежава този къс, знае предостатъчно и няма нужда от другите части. Не, сигурно е по-сложно. А този, който притежава къса със знака, знае предостатъчно и няма нужда от другите части. Не, сигурно е по-сложно. Блъскахме си главите няколко дни и най-сетне Белбо реши да се обърне към Абулафия. Получихме следния отговор:

Гийом Постел умира през 1581-ва.
Бейкън е виконт Сейнт-Олбанс.
В Музея се намира Махалото на Фуко.

Явно беше настъпил моментът да се установи каква е функцията на Махалото.

Успях след няколко дни да предложа доста изискано решение. Един диаболист ни беше оставил своя текст за херметичната тайна на катедралите. Според нашия автор строителите на Шартр един ден пуснали оловен отвес от ключовия камък на един от сводовете и лесно установили въртенето на Земята.

- Ето го повода за процеса срещу Галилей, отбеляза Диоталеви. Църквата е подушила в негово лице Тамплиера.

- Не, възрази Белбо, по-скоро кардиналите, осъдили Галилей, са били агенти на Тамплиерите, внедрени в Рим, и са бързали да запушат устата на проклетия тосканец, Тамплиер предател, който от чиста фукня раздрънкал всичко четиристотин години преди срока на Плана.

Във всеки случай с това откритие се обясняваше защо под Махалото тези изкусни зидари бяха очертали един лабиринт, стилизирано изображение на системата на подземните токове. Започнахме да търсим какво може да изразява лабиринтът в Шартр: слънчев часовник, Роза на ветровете, схема на кръвообращението, слузестата кривуличеща следа на Змията? Не, Глобална карта на токовете.

- Добре, да предположим, че Тамплиерите са използвали Махалото, за да посочат Пъпа. Вместо лабиринта, който е все пак само абстрактна схема, на пода поставяме картата на света и решаваме примерно, че точката, белязана от шипа на Махалото в определен час, е тази, в която се намира Пъпът. Но къде?

- За мястото няма съмнение: то е "Сен Мартен-де-Шан", Убежището.

- Да, но, заяде се Белбо, да предположим, че в полунощ Махалото се люлее по оста, да речем, Копенхаген-Кейптаун. Къде ще бъде Пъпът, в Дания или в Южна Африка?

- Забележката е правилна, казах. Но нашият диабололист твърди освен това, че на един витраж в Шартр съществува процеп, през който в определен час на деня един слънчев лъч прониква и осветява винаги едно и също място, винаги определена плоча на пода. Не си спомням точно какъв беше изводът му, но във всеки случай ставало дума за голяма тайна. Ето го механизма. В хора на "Сен Мартен" също има прозорец с процеп в точката, където две цветни или матови стъкла са споени с металната рамка. Било е изчислено до милиметър и вероятно от шестстотин години винаги има някой, който си прави труда да следи дали всичко е в ред. При изгрев слънце в определен ден на годината...

- ... който може да бъде само сутринта на 24 юни, деня на Свети Йоан, празник на най-дългия летен ден...

- ... точно така, и в този ден и този час първият слънчев лъч, който прониква през прозореца, осветява Махалото и мястото, където Махалото се намира в момента, именно в тази точно определена точка на картата е Пъпът!

- Идеално, каза Белбо. Но ако е облачно?

- Изчаква се следващата година.

- Извинявайте, каза Белбо. Нали последната среща е в Йерусалим? Не трябва ли Махалото да е окачено на купола на Омаровата джамия?

- Не, убедено отвърнах аз. В някои точки на земното кълбо Махалото извършва своя цикъл за 36 часа, на Северния полюс ще му трябват 24 часа, на екватора плоскостта на люлеенето му никога няма да се промени. Следователно мястото е от голямо значение. Ако Тамплиерите са направили своето откритие в "Сен Мартен", техните изчисления са валидни само за Париж, защото в Палестина Махалото ще описва съвсем друга дъга.

- А какво доказва, че са направили откритието си в "Сен Мартен"?

- Обстоятелството, че са избрали "Сен Мартен" за свое Убежище, че от абат Сейнт-Олбанс до Постел и до Конвента са го контролирали непрекъснато, че след първите експерименти на Фуко са поставили Махалото там. Основания - колкото искате.

- Но последната среща е в Йерусалим.

- Какво от това? В Йерусалим се сглобяват частите на посланието, а това не е работа за пет минути. После подготовката продължава една година и на следващия 23 юни шестте групи се срещат в Париж, научават най-сетне къде се намира Пъпът и запретват ръкави, за да завладеят света.

- Но има и друго, настояваше Белбо. Нещо ми куца. Всеки от тридесет и шестимата е знаел, че крайното разкритие се отнася до Пъпа. Махалото вече е било използвано в катедралите и не е представлявало тайна. Колко му е било на Бейкън, на Постел или на самия Фуко, защото без съмнение, щом е разклатил Махалото, значи и той е участвувал в кликата, та казвам, колко му е било, по дяволите, да сложи една карта на света на пода, като спазва посоките? Не сме на прав път.

- На прав път сме, отвърнах. Никъде в посланието не се казва главното, което никой не може да знае: каква карта да се използва!

Географската карта още не е самата земя.

(Алфред Коржибски, "Наука и разум", 1933, IV издание, "Интърнешънъл Нон-Аристотилиън Лайбръри", 1958, II, 4, с. 58)

- Трябва да имате предвид състоянието на картографската наука по времето на Тамплиерите, казах. През този век се разпространяват арабски карти, които между другото поставят Африка горе, а Европа долу. Това са мореплавателски пособия, общо взето, доста точни. Наред с тях се използват и други карти, рисувани три-четири века по-рано, които все още са се смятали добри в училищата. Забележете, че за да се открие къде е Пъпът, не е нужна много точна карта, в смисъла, който днес даваме на тази дума. Достатъчно е да имаме карта със следната характеристика: веднъж ориентирана, да сочи Пъпа в точката, в която Махалото се осветява от първия слънчев лъч на 24 юни. Сега внимание: да предположим, като чиста хипотеза, че Пъпът е в Йерусалим. На нашите съвременни карти Йерусалим се намира на определено място, но и сега зависи от това как са проектирани. А кой знае с каква карта са разполагали нашите Тамплиери. Добре, но какво значение е имало това за тях? Нали не Махалото зависи от картата, а картата - от Махалото? Следите ли мисълта ми? Могла е да бъде най-щурата карта на света, стига само поставена под Махалото, съдбовният лъч да сочел сутринта на 24 юни точката, в която върху същата тази карта, а не върху някоя друга, да се намира Йерусалим.

- Но това не решава нашия проблем, каза Диоталеви.

- То се знае, нито нашия, нито този на тридесет и шестимата. Защото, ако не откриеш за коя карта става дума, за никъде не си. Да помислим първо за една карта, ориентирана канонически с изтока към апсидата и запада към кораба, защото църквите са ориентирани така. Сега да си измислим една хипотеза, каквато и да е: например, че в това съдбовно утро Махалото се намира в една зона някъде на изток, почти на границата с югоизточния квадрант. Ако беше циферблат, бихме казали, че Махалото показва пет и двадесет и пет. Приемаме ли я? Добре, да видим какво ще излезе. Запътих се към рафтовете, където бяха картографските книги.

- Ето ви тук за начало една карта от XII век. Тя копира разположението на картите под буква Т: горе е Азия със земния рай, вляво е Европа, а вдясно - Африка; тук освен Африка са сложили и Антиподите. Номер две: карта, вдъхновена от "Сънят на Сципион" на Макробий [346], но която се повтаря в различни варианти до XVI век. Африка е малко тесничка, но здраве да е. Сега внимавайте. Ориентирайте двете карти по същия начин и ще забележите, че върху първата пет и двадесет и пет съответствува на Арабия, а върху втората - на Нова Зеландия, тъй като там са поставени Антиподите. Можеш да знаеш всичко за Махалото, но ако не знаеш коя карта да използваш - загубен си. Посланието е съдържало свръхкодирани указания къде да се намери нужната карта, макар и нарисувана специално за случая. То е казвало къде да се търси тя, в кой ръкопис, в коя библиотека, абатство или замък. И може би Дий или Бейкън, или някой друг са успели да разгадаят посланието, кой ги знае? И то е казвало: картата е там и там, но междуременно при всичките събития тогава в Европа или абатството е изгоряло, или картата е била открадната и завряна кой знае къде. Може сега някой да я притежава, но да не знае за какво служи, или пък знае, че за нещо служи, но не знае точно за какво, и обикаля света да търси купувач. Представете си каква плетеница от предложения, лъжливи следи, послания, които говорят за друго, пък биват

разчетени, сякаш се отнасяли до картата, и други послания, които отнасяли до картата, а биват разчетени, сякаш намеждали, знам ли, за произвеждането на злато. А може и някои да се мъчат да възстановят тази карта върху чисти предположения.

- Какви предположения?

- Ами например за някои съответствия между микро- и макрокосмоса. Ето ви тук още една карта. Познайте откъде е. Взета е от втория трактат на "Историята на Двата Космоса" от Робърт Флъд. Флъд е човекът на Розенкройцерите в Лондон, да не забравяме. И сега какво прави нашият Робърт Флуктибус, както обичал да се нарича? Той не ни дава карта, а една странна проекция на цялото кълбо от гледна точка на Полюса, става дума за мистичния Полюс, разбира се, и значи от гледна точка на едно идеално Махало, окачено на върховата точка на идеалния свод. Това е карта, създадена, за да бъде поставена под Махалото. Очевидно и неопровержимо. Как е възможно никой да не се е досетил!...

- Ами диаболистите са толкова бавни и туткави.

- А пък ние сме единствените достойни наследници на Тамплиерите. Но нека продължа: вие сте познали схемата, това пред вас е един въртящ се диск, подобен на тези, които Тритемий е използвал за своите шифровани послания. Това не е карта, а чертеж на машина за изпробване на различни варианти на карти, с цел да бъде намерена истинската. Флъд сам го казва в обяснението отдолу: "Това е първа скица на инструмент, върху нея трябва още да се работи."

- Но нали точно Флъд упорито отричал въртенето на Земята? Как е могъл да мисли за Махалото?

- Ние имаме работа с посветени. Посветеният отрича това, което знае, отрича, че го знае, лъже, за да скрие тайната.

- Това би обяснило защо Дий се е занимавал толкова с кралските картографи. Не за да узнае "истинската" форма на света, а за да възстанови измежду всички грешни карти единствената, която би могла да му послужи, тоест единствената "истинска" за него.

- Не е зле, не е зле, поклати глава Диоталеви. Да откриеш истината, възстановявайки точно един лъжлив текст.

84

Главната задача на тази Асамблея, която би била и най-полезната, трябва да е по мое мнение работата върху естествената история според проектите на Веруламеца.

(Кристиан Хюигенс, Писмо до Колбер, Пълни събрани съчинения, "Ла Е", 1888-1950, VI, с. 95-96)

Перипетиите на шестте групи не се ограничавали само с търсенето на картата. В първите две части на посланието, тези, които се намирали в ръцете на португалците и на англичаните, Тамплиерите вероятно са намеждали за едно Махало, но схващането за махалото по онова време е било още твърде неясно. Едно е да увесиш къс олово на връв, друго - да изобретиш толкова прецизен механизъм, че да се осветява от слънцето точно във втория сектор. Затова Тамплиерите предвидили шест века. Бейкъновото крило се заема с тази

работа и се опитва да привлече на своя страна всички посветени, с които отчаяно търси контакт.

Не е случайно обстоятелството, че именно човекът на Розенкройцерите Соломон дьо Ко пише за Ришельо трактат върху слънчевите часовници. След това, от Галилей нататък, се наблюдава трескаво изследване на механизма на Махалото. Привидно целта е то да се използва при определянето на географската ширина, но когато през 1681 година Хюигенс открива, че едно махало, което функционира точно в Париж, а в Кайен описва дъгата си със закъснение, веднага разбира, че всичко зависи от промяната в центробежните сили, дължаща се на земното въртене. И когато публикува своя "Horologium" [347], в който разсъждава върху теориите на Галилей за махалото, кой го извиква в Париж? Колбер, същият, който извиква в Париж и Соломон дьо Ко, за да изследва подземията!

Когато през 1661 година Академията на Науката изпреварва заключенията на Фуко, само в разстояние на пет години Леополд Тоскански [348] успява да я разпусне и веднага след това получава от Рим като висша награда кардиналския жезъл.

Но това не е всичко. Дори през следващите векове преследването на махалото продължава. През 1742-ра (година преди първата документирана поява на граф Сен-Жермен!) някой си Дьо Меран представя в Кралската Академия на Науките своя труд върху функцията на махалото; през 1756-а (когато в Германия се ражда Строгото Съблюдение на Храма!) друг един на име Бугер пише "за посоките, по които се движат всички свободно висящи оловни късове". Откривах фантастични заглавия, като например това на Жан Батист Био от 1821 година: "Описание на всички геодезки, астрономически и физически наблюдения, извършени по нареждане на Френското бюро за географското местоположение в Испания, Франция, Англия и Шотландия, с цел определяне на разликите в земното притегляне и отклоненията по продължение на Парижкия меридиан".

В Испания, Франция, Англия и Шотландия! И то във връзка с меридиана на "Сен Мартен"! А сър Едуард Сейбин, който през 1823 година публикува своето "Изложение върху експериментите за определяне формата на земята посредством отклоненията на Махалото при различни географски ширини"? А онзи тайнствен граф Фьодор Петрович Литке, който през 1836-а публикува резултатите от своите изследвания върху поведението на махалото по време на околосветско пътешествие по море? Кое при това е финансирано от Имперската Академия на Науките в Петербург. Защо сега пък и руснаците?

А не е ли възможно друга група, естествено, последователи на Бейкън, да е решила да разкрие тайната на токовете без карта и без махало, разпитвайки отново, от самото начало, свистящия дъх на Змията? Ето че предположенията на Салон можеха да се окажат верни: горе-долу по времето на Фуко индустриалният свят, рожба на бейкъновото крило, започва прокопаването на тунели за метро в сърцето на много европейски метрополиии.

- Така е, потвърди Белбо, деветнадесетият век е обладан от мисълта за подземията, Жан Валжан, Фантомас и Жавер, Рокамбол, голямо шетане по тунели и канали. О, Боже, сега като си помисля, цялото творчество на Жюл Верн може да е посвещаване в тайнствата на подземния свят! Пътешествие до центъра на земята, двадесет хиляди левги под водата, пещерите на Тайнствения остров, огромното подземно царство на Тъмната Индия! Дали не може да се начертае план на неговите фантастични пътешествия? Сигурно ще се окаже рисунка на извивките на Змията или пък карта на древните пътища в Англия, възстановена

за всеки континент. Жюл Верн е изучавал отгоре и отдолу мрежата на телуричните токове.

Включих се и аз:

- Как се казваше главният герой на романа за Тъмната Индия? Джон Гарал, нали? Анаграма на Граал!

- Ние не сме фантазори, ние гледаме реалистично на нещата. Жюл Верн е изпращал много по-недвусмислени сигнали. Робур Конкистадора, Р. К., Роза и Кръст. А Робур, прочетен наопаки, е Рубор, червеният цвят на розата...

85

Филеас Фог. Име, което е образ: "-еас" на гръцки има значение на всеобхватност (и следователно е еквивалент на "пан-" и на "поли-"), а Филеас е синоним на Полифил. Що се отнася до Фог, то означава на английски "мъгла"... Без съмнение Верн принадлежи към общество "Льо Бруйяр" [349]. Дори е бил така любезен да уточни взаимоотношенията на това общество и "Роза+Кръст", защото в крайна сметка този аристократ пътешественик, наречен Филеас Фог, е всъщност Розенкройцер... И освен това не е ли член на "Реформ Клъб", чиито инициали Р. К. означават именно Розенкройцери реформатори? А този "Реформ Клъб" възниква в Пал Мал [350], напомняйки за пореден път Съня на Полифил [351].

(Мишел Лами, "Жюл Верн, посветен и посветител", Париж, "Пайо", 1984, с. 237-238)

Възстановяването ни взе много дни, прекъсвахме работата си, за да си споделим поредната новооткрита връзка, четяхме по диагонал всичко, което ни попадеше под ръка, енциклопедии, вестници, комикси, издателски каталози, търсейки възможни къси съединения, ровехме се по книжарските сергии, душехме по вестникарските будки, крадахме каквото ни падне от ръкописите на нашите диаволисти, втурвахме се тържествуващи в редакцията и хвърляхме върху масата последното си откритие. Когато си спомням тези седмици, цялата история ми се струва светкавична, трескава като във филм на Лари Сиймън, на тласъци и подскоци, с бясно отварящи се и затварящи се врати, летящи торти, гонитби по стълбища нагоре и надолу, блъскащи се стари автомобили, рухващи рафтове в супермаркети сред дъжд от кутии, бутилки, пити сирене, струи газирана вода, облаци от спукани брашнени чували. И обратно, мислейки за интервалите, за мъртвите периоди - другия живот, който течеше около нас, мога да прочета всичко като разказ в забавен каданс, с Плана, който се оформяше с плавното темпо на художествената гимнастика, на бавното завъртане на дискохвъргача, предпазливите олюлявания на тласкача на гюлле, дългите дъги при голфа, безсмислените очаквания на бейзбола. Така или иначе, какъвто и да биваше ритъмът, съдбата ни възнаграждаваше, защото, когато човек иска да намери аналогии, такива се намират винаги. Навсякъде и между всички неща. Светът избухва в някаква мрежа, някакъв водовъртеж от родства и всяко нещо те отправя към всички други, всичко обяснява всичко. Не го казвах на Лия, за да не я дразня, но дори пренебрегвах Джулио. Събуждах се посред нощ, досетил се, че Ръоне Декарт се е наричал Картезий и значи е бил Р. К. и прекалено енергично е търсил Розенкройцерите, а после е отричал, че ги е намерил. И защо тази идея-фикс за метода? Методът е служел

да се открие тайната, която е омайвала всички посветени в Европа... А кой беше онзи съвременник на Бейкън, автор на "Път към Храма"? Ричард Крашоу [352]. Ами Раниери деи Калцабиджи [353] и Рик де Казабланка [354]? Ръдиард Киплинг и Рудолф Карнап [355] също, макар че идват много по-късно...

86

Тази наука не се е загубила, поне във веществената си част и монасите цистерцианци я предали на църковните строители... Тези строители били познати през миналия век като Гилдията на Френската кула. Към тях се обърнал Айфел, когато започнал да строи своята кула.

(Л. Шарпантие, "Тайните на Катедралата в Шартр", Париж, "Лафон", 1966, с. 55-56)

Пред нас вече се очертаваше цялата картина на модерните времена, кръстосвани от тунелите на трудолюбиви къртици, които, дълбаейки подземия в планетата ни, наблюдавали движенията ѝ отдолу. Но трябваше да има още нещо, някакъв друг план, някаква друга тайна работа, която бейкънистите бяха започнали и чиито резултати и етапи бяха пред очите на всички нас, без ние да си даваме сметка за тях... Защото, дупчейки почвата, те са сондирали дълбоките ѝ пластовете. Но келтите и Тамплиерите не бяха само копали кладенци, а бяха издигали своите колектори право към небето, за да предават сведения от мегалит на мегалит и ловят звездните влияния...

Идеята хрумна на Белбо в една безсънна нощ. Изправен до прозореца, той бе видял отдалече, над покривите на Милано, светлините на стоманената кула на Италианското радио, високата антена на града. Една все пак скромна и предпазлива Вавилонска кула. И в този миг бе разбрал.

- Айфеловата кула! - каза ни той сутринта. Как не се сетихме за нея? Металният мегалит, менхирът на последните келти, най-високата от всички стрели на готиката. Каква нужда е имал Париж от този безполезен паметник? Айфеловата кула е сондата към небето, антената, която събира информация от всички херметични колектори, забучени по земната кора: от статуите на Великденските острови, от Мачу Пикчу, от Статуята на Свободата, пожелана от посветения в Плана Лафайет [356], от Луксорския обелиск, от най-високата кула на Томар, от Родоския колос (Р. К.!), който продължава да предава от дъното на пристанището, където никой не може да го открие, от браминските храмове, скрити в джунглата, от четвъртитите кулички на Великата китайска стена, от върха на Ейърс Рок, от Страсбургската катедрала, по която е лазел другият посветен, Йохан Волфганг Гьоте, от гигантските изображения на Маунт Ръшмор [357]... А антената на Импейър Стейт Билдинг? Кой знае колко неща е научил от нея посветеният Хичкок! За какво може да е намеждало това създание на американски съзаклятници, ако не за империята на пражкия крал Рудолф? Айфеловата кула улавя информацията от подземния свят и я сравнява с другата, която иде от небето. И кой ни дава първия ѝ ужасяващ кинематографски образ? Ръоне Клер в "Спящият Париж". Ръоне Клер, тоест Р. К.

Трябваше да се прочете отново цялата история на науките: самото космическо надпреварване ставаше разбираемо с тези негови луди спътници, които непрекъснато снимат земната кора, за да открият в нея невидими

напрежения, подводни токове, топли въздушни течения. И за да говорят помежду си, да говорят на Кулата, да говорят на Стоунхендж...

87

Любопитно съвпадение представлява фактът, че изданието ин-фолио от 1623-та, което минава за "Събрани съчинения" на Шекспир, съдържа точно тридесет и шест драми.

(У. Ф. К. Уикстън, "Франсис Бейкън против призрачния капитан Шекспир: Розенкройцерската маска", Лондон, "Кигън Пол", 1891, с. 353)

Когато обменяхме резултатите от нашите фантасмагории, ни се струваше, и то основателно, че действуваме с произволни асоциации, че постигаме изключителни къси съединения, и си вярвахме, може би щяхме да се срамуваме, ако ни бяха обвинили в детинщини. То беше, защото между нас царуваше съгласие, мълчаливо, както налагаше етикетът на иронията, по въпроса, че всъщност се подиграваме с логиката на другите. Но през дългите паузи, когато всеки от нас събираше своите доказателства за предстоящата обща среща, и с чистата съвест, че трупа частици за една пародична мозайка, мозъците ни свикваха да свързват, да свързват, да свързват всяко нещо с всичко друго, а за да го прави автоматично човек, трябваше да добие навик. Убеден съм, че от определен момент нататък вече няма разлика между навика да се преструваш, че вярваш, и навика да вярваш.

Също както при шпионите: проникват в тайните служби на противника, свикват да мислят като него, ако оцелеят, то е защото го постигат, и е логично, че след известно време преминават на другата страна, която вече е станала тяхната. Или пък както онези, които живеят сами с кучето си, разговарят по цял ден с него, в началото се опитват да разберат неговата логика, после започват да смятат, че то разбира тяхната, първо го твърдят предпазливо, после ревниво, след това докачливо и накрая запълват времето си с упреци и сцени на ревност, а когато вече са сигурни, че кучето е станало като тях, всъщност те са станали като него, и когато гордо заявяват, че са го очовечили, в действителност те са се превърнали в кучета.

Може би защото бях в ежедневен контакт с Лия и с детето, от тримата аз бях най-малко заразен от играта. Имах чувството, че я владея, смятах, че не ѝ се поддавам, както когато удрях по агогона по време на ритуала: стоиш на страната на тези, които пораждат емоцията, а не на тези, които я изживяват. Не знаех за Диоталеви, но сега знам - той привикваше тялото си да мисли като диабололист. Що се отнася до Белбо, той се идентифицираше дори на нивото на съзнанието. Аз привиквах, Диоталеви се покваряваше, Белбо се покръстваше. Но и тримата бавно-бавно затъмнявахме онзи интелектуален лъч, който помага на човек да отличава привидното от истинското, метафората от реалните неща, губехме прекрасната, тайнствена и блестяща способност, която ни позволява да обявим, че еди-кой си е станал животно, без при това да смятаме, че са му пораснали лапи и опашка, докато болният казва "животно" и веднага си го представя как лае, рие, драска или лети.

Можехме да забележим какво става с Диоталеви, ако не бяхме толкова разпалени. Мисля, че всичко започна в края на лятото. Дойде след почивката

си поотслабнал, но не като човек, прекарал няколко седмици в походи из планината. Прозрачната му кожа на албинос вече бе добила жълтеникави оттенъци. Забелязахме това, но решихме, че е прекарал отпуската си над своите кабалистични рула. А и изобщо умът ни беше другаде.

Действително през следващите дни се захемме постепенно да систематизираме и крилата, които не влизаха в Бейкъновата линия.

Например редовите изследователи на масонството разглеждат Озарените от Бавария, които се стремят към разрушаване на нациите и дестабилизация на държавата, като вдъхновители не само на Бакуниновия анархизъм, но и на самия марксизъм. Елементарно. Озарените са били провокатори, които бейкънистите внедрили при тевтониците, а Маркс и Енгелс замисляли съвсем друго, когато са започнали своя Манифест през четиридесет и осма с красноречивите думи "призрак броди из Европа". За какво им е била тази готическа метафора? Комунистическият манифест саркастично е намеждал за призрачното преследване на Плана, което вече от векове е разяждало историята на континента. И по този начин е предлагал една алтернатива както на бейкинистите, така и на неотамплиерите. Маркс е бил евреин, може би поначало е служел като говорител на равините от Херона или от Сафед, и задачата му е била да включи в търсенето целия богоизбран народ. Но в един момент решава да поеме инициативата в свои ръце, идентифицира Шехина, народа изгнаник в Царството, с пролетариата, не оправдава очакванията на своите вдъхновители, преобръща тенденциите на юдейския месианизъм. Тамплиери от всички страни, обединявайте се. Прекрасно. Каква по-добра историческа обосновка за комунизма?

- Добре, съгласи се Белбо. Но не мислите ли, че и бейкънистите са имали доста трудности по пътя? Някои от тях тръгват по линията на сциентистката мечта и се натъкват на задънена улица. С други думи, в края на династията такива като Айнщайн или Ферми, които търсят тайната в сърцето на микрокосмоса, всъщност правят погрешни открития. Вместо да разбулят тайната на чистата, естествена, мъдра телурична сила, те откриват технологичната, мръсна, екологически вредна атомна енергия...

- Пространство/време, голямата грешка на Запада, допълни Диоталеви.

- Загуба на правилната посока. Ваксината и пеницилинът като карикатура на Еликсира за дълголетие, обадих се и аз.

- А и онзи другият Тамплиер, Фройд, продължи Белбо, който, вместо да изследва истинските физически подземия, се впуснал да рови в психическите, като че ли вече не е било открито и казано всичко по този въпрос от алхимиците.

- Ама точно ти, закачи го Диоталеви, настояваше да публикуваме книгите на доктор Вагнер. За мен психоанализата е храна за невротици.

- Да, и членът е само един фалически символ, нищо друго, заключих аз. Хайде, господа, въртим се на празен ход. Да не губим време. Още не сме определили мястото на павликяните и йерусалимците.

Но преди да успеем да отговорим на поредния въпрос, ние се натъкнахме на една група, която не участвуваше в тридесет и шестимата невидими, но доста бързо и активно се включи в играта и провали отчасти намеренията ни, действувайки като объркващ елемент. Йезуитите.

Барон Фон Хунд, кавалер Рамзей... и много други, които създадоха титлите при тези ритуали, действуват по указанията на Генерала на Йезуитите... Тамплиерство и Йезуитство.

(Писмо на г-жа Блаватска до Чарлс Съдъран, 32 * А и П. Р. 94 * Мемфис, К. Р. #, К. Кадош, М. М. 104 и т. н., Посветен от Английското Розенкройцерско Братство и други тайни общества, 11.1.1877; "Разбулената Изида", 1877, с. 390)

Бяхме ги срещали множество пъти, още по времето на първите Розенкройцерски манифести. Още през 1620 година в Германия се появява една "Йезуитска Роза", в която се припомня, че символиката на розата е католическа и библийска и че Розенкройцерите са само един от вариантите на йезуитската мистика, предназначен за населението на реформирана Германия.

Спомних си думите на Салон за ненавистта, с която отец Кирхер изправял Розенкройцерите на позорния стълб, и то точно там, където говорел за дълбините на земното кълбо.

- Отец Кирхер, казах, е главно действащо лице в тази история. Защо този човек, който толкова пъти е доказвал, че има остра наблюдателност и вкус към експеримента, е отричал по този начин малкото добри идеи сред хилядите страници, гъмжащи от неправдоподобни хипотези? Кореспондирал с най-големите английски учени, а във всяка една от книгите си отново подхващал типичните розенкройцерски теми, на пръв поглед за да ги опровергае, но всъщност за да предложи своя контрареформистка версия. В първото издание на "Fama", този господин Хазелмайер, осъден на каторга от йезуитите заради реформаторските си идеи, с пяна на уста твърди, че истинските и праведни йезуити били те, Розенкройцерите. Добре, но Кирхер пише своите тридесет и толкова тома само за да докаже, че истинските и праведни Розенкройцери са именно те, йезуитите. Йезуитите полагат всички усилия да се докопат до Плана. Отец Кирхер иска той да изследва Махалото и го прави, по свой си начин, разбира се, изобретявайки планетарен часовник, който показва точния час във всички седалища на Ордена, пръснати по света.

- Но как са узнали йезуитите, че Планът съществува, след като Тамплиерите са били унищожени именно защото не са признавали? - запита Диоталеви.

Можех да му отговоря, че йезуитите са хитри като дяволи и винаги знаят всичко. Но ни трябваше по-сериозно обяснение.

Бързо стигнахме до него. Пак благодарение на Гийом Постел. Разлиствайки историята на йезуитите от Кретини-Жоли (и колко се кикотихме на това идиотско име!), открихме, че Постел, изпаднал в един от своите пристъпи на мистичен бяс и жаден за духовно прераждане, отишъл през 1544 година при свети Игнаций Лойола в Рим. Игнаций го приел с радост, но Постел не успял да се откаже от своите идеи-фикс, от кабалистичните си приумици, от екуменизма [358] си, а тези неща не се харесвали на йезуитите, да не говорим за най-голямата му идея-фикс - че кралят на Франция трябва да стане Цар на Света.

Така в определен момент се е стигнало да скъсване на отношенията. Постел напуснал йезуитите (а може и йезуитите да са го изгонили). Но ако Постел е бил йезуит, макар и за кратко, той навярно е доверил на свети Игнаций, на когото дал клетва за подчинение *perinde ac cadaver* [359], своята мисия. Драги Игнаций, казал му, знай, че като приемаш мен, приемаш и

тайната на тамплиерския План, чийто недостоеен френски представител съм аз, и нещо повече, всички ние очакваме третата среща на века през 1584 година, и още по-добре ще е да я чакаме ad maiorem Dei gloriam [360].

И така йезуитите, чрез Постел в момент на слабост от негова страна, узнават за тайната на Тамплиерите. Тайна от такава величина трябва да бъде използвана. Свети Игнаций предава богу дух, но неговите наследници бдят и не изпускат от очи Постел. Искат да узнаят с кого ще се срещне през съдбовната 1584 година. Уви, Постел умира преждевременно и се оказва, както свидетелствуват нашите източници, че някакъв непознат йезуит присъствувал на смъртта му. Йезуитите не узнават кой е неговият приемник.

- Извинявайте, Казобон, каза тогава Белбо, нещо не ми пасва. Ако нещата са стояли така, йезуитите не са могли да знаят също и че през 1584 година срещата не се е състояла.

- Не бива да забравяме, обади се Диоталеви, че ако се вярва на езичниците, тези йезуити били железни люде, които не се оставяли толкова лесно да бъдат измамани.

- О, колкото до това, каза Белбо, един йезуит изпапва двама Тамплиери на обяд и двама на вечеря. Техният орден също бил разпускан, и то не веднъж, с тях са се борили правителствата на цяла Европа, и въпреки това ей ги и сега.

Трябваше да влезем в кожата на един йезуит. Какво ще направи йезуитът, ако види, че Постел му се изплъзва? Веднага ми дойде една идея, но беше толкова сатанинска, че дори нашите диабололисти, предполагам, нямаше да я смелят: Розенкройцерите са били измислени от йезуитите!

- След като Постел умира, предложих, йезуитите, каквито са лукави, предвидили по математически път объркването в календарите и решили да вземат инициативата в свои ръце. Изобретили розенкройцерската измама, като изчислили с голяма точност това, което ще се случи. Измежду всички екзалтирани, които се стекли, някой от автентичните ядра се хванал на въдицата и се издал. Представете си гнева на Бейкън! Флъд, тъпако, не можа ли да си държиш езика зад зъбите? Но виконте, My Lord, те приличаха на наши... Мълчи, безумце, не са ли те научили да се пазиш от папистите? Теб трябваше да изгорят, а не онзи нещастник ноланеца!

- Обяснете ми обаче, каза Белбо, защо, когато Розенкройцерите се преместват във Франция, йезуитите, или католическите полемисти, които работят за тях, ги нападат като еретици и служители на Сатаната?

- Можете ли да твърдите, че йезуитите действуват праволинейно? Ако беше така, нямаше да са йезуити.

Дълго спорихме върху моето предложение и най-сетне решихме единодушно, че първоначалната хипотеза е по-добра: Розенкройцерите са били примамка, подхвърлена на французите от бейкънистите и германците. Но още с първата поява на манифестите йезуитите открили измамата и веднага се включили в играта, за да объркат картите. Целта на йезуитите очевидно била да попречат на англичаните и германците да се срещнат с френската група и за да изпълнят намеренията си, изобщо не подбирали ударите.

А в това време се ослушвали за новини, трупали информация и я съхранявали... къде?

- В Абулафия, пошегува се Белбо.

Но Диоталеви, който се беше ровил по своя линия, заяви, че не ставало дума за шега. По всичко личало, че йезуитите били създали огромен и свръхмощен компютър, който трябвало да извлече Заключениеето от цялата търпеливо трупуна столетия наред мешаница от събирани тук-там частици

истина и лъжа.

- Йезуитите, заяви Диоталеви, са разбрали това, което нито нещастните стари Тамплиери от Провенс, нито бейкъновото крило дори не са допускали, тоест че възстановяването на картата може да се постигне по комбинаторен път, със средствата, предхождащи съвременните електронни мозъци! Йезуитите са първите изобретатели на Абулафия! Отец Кирхер препрочита всички трактати по комбинаторно изкуство от Лулий нататък. И вижте какво е отпечатал в своята "Ars Magna Sciendi" [361]...

клише на цяла страница
(може и след края на страницата, така
е в оригинала)

Ако някой сканира това клише, да го прати на sfictionbg@mail.com

- Прилича ми на модел за плетена покривчица, каза Белбо.

- Не, господа. Това са всички възможни комбинации между n елементи. Факториално изчисление, същото като в "Сефер Йецира". Изчислението на комбинациите и на пермутациите, самата същност на Темурата!

Нямаше съмнение, че е така. Едно беше да измислиш смътния проект на Флъд, за да определиш вида на картата чрез проекция откъм полюса, и съвсем друго - да узнаеш колко опита са необходими и да успееш да ги изпробваш всичките, за да стигнеш до оптималното решение. И най-вече едно беше да създадеш абстрактния модел на възможните комбинации, и съвсем друго - да измислиш машина, която да може да ги провери. И ето че или Кирхер, или неговият ученик Скот, няма значение, но някой е проектирал механични устройства, машини с перфокарти, прадедите на компютъра. Основани на бинарното изчисление. Кабалата, приложена в съвременната механика.

IBM: Iesus Babbage Mundi, Iesum Binarium Magnificamur. AMDG: Ad Maiorem Dei Gloriam? Как не! По-скоро Ars Magna, Digitale Gaudium! IHS: Iesus Hardware & Software! [362]

89

В сърцевината на най-дълбокия мрак се образувало едно общество от нови същества, които се познавали, без да са се виждали, разбирали се, без да са се обяснявали, служели едни на други, без да са приятели... Това общество възприело от йезуитите правилата на сляпото подчинение, от масонството - изпитанията и външните церемонии, от Тамплиерите - мисълта за подземното и невероятния кураж... Може би граф Сен-Жермен не е само подражавал на Гийом Постел, който имал манията да се представя за по-стар, отколкото е?

(Маркиз Дьо Люше, "Есе върху сектата на Озарените", Париж, 1789, V и XII)

Йезуитите разбрали, че ако искат да внесат смут всред врага, начинът е да създадат тайни секти, да изчакат най-опасните ентузиастични да се включат в тях и после да арестуват всички. С други думи, ако се боиш от заговор, организирай го, така всички, които биха участвували в него, попадат под

твой контрол.

Спомни си, че за Рамзей, първия, който установява пряка връзка между масонството и Тамплиерите, Алие веднъж се изказа твърде резервирано, намеквайки, че не бил чужд на католическите среди. И наистина, още Волтер е изобличил Рамзей като човек на йезуитите. Йезуитите създали във Франция шотландското неотамплиерство в отговор на зараждащото се английско масонство.

По този начин се обясняваше защо през 1789 година, по повод на тази история, някакъв маркиз Дьо Люше публикува анонимно прословутото "Есе върху сектата на Озарените", в което напада всички видове Озарени, баварски или не, анархисти богоубийци или неотамплиери мистици, и слага в същия куп и павликяните, да не говорим за Постел и Сен-Жермен (странно как постепенно и сякаш по чудо всички частици на нашата мозайка си отиваха по местата!). Главното му роптание е, че тези форми на тамплиерски мистицизъм нарушавали здравия авторитет на масонството, което, обратно, било общество на добри и честни хора.

Бейкънистите измислили масонството като "Рикс Бар" в Казабланка, а неотамплиерството обезсмисляло тяхното изобретение. Люше бил изпратен като наемен убиец, за да очисти всички групи, които не били бейкънистки.

Но точно тук трябваше да държим сметка за едно обстоятелство, с което бедният Алие не можеше да се примири. Защо Дьо Местр, който бил човек на йезуитите, и то повече от седем години преди появата на маркиз Дьо Люше, е отишъл във Вилхелмсбад да всее смут сред неотамплиерите?

- Неотамплиерството се развивало прекрасно през първата половина на осемнадесети век, разсъждаваше Белбо, но в края на века съвсем закъсало, първо, защото са го завладели революционерите, за които наред с Бог Разум и Свещен Съюз всичко било пълна каша, но важното било целта - да се отреже главата на краля (виж Калиостро), и после, защото в Германия немските принцове си пъхали гагата в тази работа, особено Фридрих Пруски, чиито цели изобщо не съвпадали с намеренията на йезуитите. Когато мистичното неотамплиерство, независимо от това кой го е създал, родило "Вълшебната флейта", логично е хората на Лойола да са решили да се освободят от него. Точно като в икономиката, купуваш фирма, препродаваш я, ликвидираш я, обявяваш фалит и, естествено, не се интересуваш какво ще стане с портиера. Или като старата кола: когато вече не върви, пращаш я на пресата в гробището.

90

Няма да намерите в истинския кодекс на масоните друг бог освен Мани. Същия, който почита масонът кабалист, бога на старите Розенкройцери, бога на масона мартинист... От друга страна, всички безсрамия, приписвани на Тамплиерите, са абсолютно същите, в които обвиняват и манихейците.

(Абат Барюел, "Спомени, които да послужат за историята на якобинството", Хамбург, 1798, 21 XII)

Стратегията на йезуитите ни се изясни, когато открихме отец Барюел. Между деветдесет и седма и деветдесет и осма този абат написва своите "Спомени, които да послужат за историята на якобинството" като реакция на френската революция, един истински роман с продължение, който започва тъкмо

с Тамплиерите. След изгарянето на Моле те се превърнали в тайна организация, целяща унищожаване на властта на монарха и папата и създаване на световна република. През осемнадесети век проникнали във франкмасонството, завладели го и го превърнали в свой инструмент. През 1763 година основали една Литературна академия, обединяваща Волтер, Тюрго, Кондорсе, Дидро и Д'Аламбер, която се събирала в дома на барон Холбах и заговорничела с пълна сила, а през 1776 година създали якобинците. Които впрочем били марионетки в ръцете на истинските шефове, Озарените от Бавария, кралейубийци по призвание.

Но не ги обвинявайте в рушителство. След като с помощта на Рамзей разцепили масонството на две, йезуитите го обединили отново, за да го нападнат фронтално.

Книгата на Барюел вдигнала известен шум, тъй че в Националния Архив на Франция трябвало да съставят най-малко два жандармерийски доклада, които били изискани от Наполеон и се отнасяли до нелегалните секти. За тези доклади отговарял някой си Шарл дьо Беркайм и той, както всички тайни служби, които всъщност черпят секретните си сведения от вече публикуваните факти, решил, че е най-добре да препише първо книгата на маркиз Дьо Люше и после спомените на Барюел.

Изправен пред смразяващите описания на Озарените и пред недвусмисленото разкритие за могъществото на Непознатите Управници, способни да овладеят света, Наполеон не се поколебал: решил веднага да се присъедини към тях. Уредил брат си Жозеф да стане магистър на Великия Изток, като самият той, според множество свидетелства, влязъл в контакт с масонството, а според други направо се сдобил с най-висока титла. Не е ясно обаче на кой точно ритуал. Много е вероятно, от предпазливост, на всички.

Какво е знаел Наполеон не ни беше ясно, но не забравяхме, че е прекарал доста време в Египет и там кой знае с какви мъдреци е разговарял под сянката на пирамидите (в такъв случай и едно бебе ще се досети, че прословутите четиридесет века, които го гледали [363], са недвусмислен намек за Херметичната Традиция).

Но няма съмнение, че е знаел много неща, защото през 1806 година свиква събор на френските евреи. Официалното обяснение е банално: опит да ограничи лихварството, да си осигури подкрепата на израелитското малцинство, да намери нови финансови източници... Но това не обяснява защо е решил да нарече този събор Велик Синедрион, намеквайки за една власт на Висшестоящи, повече или по-малко Непознати. В действителност хитрият корсиканец разбрал кои са представителите на йерусалимското крило и се мъчел да свърже разпръснатите групи.

- Не случайно през 1808 година войските на маршал Ней се намират в Томар. Правите ли връзката?

- Събрали сме се само за да правим връзки.

- Оттук нататък Наполеон, който има намерение да победи Англия, държи в ръцете си почти всички европейски центрове, а чрез френските евреи и йерусалимците. Кой още му липсва?

- Павликяните.

- Точно така. А ние още не сме решили къде са се дянали те. Но Наполеон ни го подсказва - той отива да ги търси там, където са, в Русия.

Блокирани от векове в славянското крило, павликяните, естествено, се реорганизирали под различните етикети на руските мистични секти. Един от

най-влиятелните съветници на Александър I бил принц Галицин, свързан с някои групи, изповядващи мартинистките схващания. И кого намираме в Русия, изпреварил с повече от двадесет години Наполеон и пристигнал там като пълномощник на Савоите с цел да завърже връзки с мистиците от Санкт-Петербург? Дьо Местр.

По това време той вече се бои от всяка организация на Озарени, които за него изобщо не се различават от илюминатите, отговорни за кървавата баня на революцията. И действително в този период, повтаряйки почти дословно думите на Барюел, той говори за някаква сатанинска секта, която искала да завладее света, и вероятно има наум Наполеон. Ако наистина нашият велик реакционер е имал за цел да прелъсти мартинистките групи, то е, защото вярно е предусетил, че те, макар да се вдъхновяват от същите източници като френските и германските неотамплиери, представлявали единствената група, която още не била покварена от западноевропейската мисъл: павликяните.

Както изглежда обаче, планът на Дьо Местр не успява. През 1816 година йезуитите са прогонени от Петербург и Дьо Местр се прибира в Торино.

- Добре, каза Диоталеви, открихме къде са павликяните. Сега да свалим от сцената Наполеон, който очевидно не е успял да изпълни намеренията си, иначе от своята Света Елена щеше да размаха пръст на враговете си. Какво става сега с всички тези хора? Главата ме заболя.

- А много от техните са се търкулнали, утеши го Белбо.

91

О, колко добре направихте, че разобличихте тези сатанински секти, които разчистват пътя на Антихриста... Все пак между тях има една секта, която вие само леко засегнахте.

(Писмо на капитан Симонини до Барюел, "Католическата цивилизация", 21.10.1882)

Постъпката на Наполеон спрямо евреите предизвикала бърза реакция сред йезуитите. "Спомените" на Барюел не съдържали дори намек за евреите. Но през 1806 Барюел получава писмо от някой си капитан Симонини, който му напомня, че и Мани, и Планинският Мъдрец са евреи, че масонските организации са основани от евреите и че евреите са проникнали във всички съществуващи тайни общества.

Писмото на Симонини, умело разпространено из цял Париж, затруднило Наполеон, който току-що бил влязъл в контакт с Великия Синедрион. Този контакт очевидно е вълнувал и павликяните, защото по същото време Светият Синод на Московската Православна Църква заявил: "Наполеон днес има намерение да събере всички евреи, които божият гняв е разпръснал по цялото лице на земята, за да ги убеди да разрушат Христовата Църква и да въздигнат него като истински Месия."

Добрят Барюел приема идеята, че заговорът е не само масонски, а юдейско-масонски. Между другото, идеята за този сатанински заговор била удобна, за да се атакува новият враг, а именно Висшата Карбонарска Вендита и следователно антиклерикалните водачи на италианското освобождение, от Мацини [364] до Гарибалди.

- Но всичко това става в началото на деветнадесети век, каза Диоталеви.

- А голямата антисемитска атака започва в края на века, когато се публикуват "Протоколите на Мъдреците на Цион". Освен това, "Протоколите" се появяват в руското крило. Следователно са инициатива на павликяните.

- Естествено, отвърна Белбо. Няма съмнение, че в този момент йерусалимската група се е разделила на три. Първото разклонение, чрез испанските и провансалските кабалисти, се е насочило към неотамплиерското крило, второто се е претопило в бейкънистката група, и от него са излезли много учени и банкери. Именно срещу тях са се настървили йезуитите. Но има още едно разклонение, и то се е установило в Русия. Руските евреи са в голямата си част дребни търговци и лихвари и следователно не са гледани с добро око от бедните селяни; а много от тях, понеже еврейската култура е култура на Книгата и всички евреи умеят да четат и пишат, увеличават редовете на настроената либерално и революционно интелигенция. Павликяните са мистици, реакционери, свързани здраво с феодалите и дори са проникнали в двореца. Очевидно е, че между тях и йерусалимците сливането е невъзможно. Затова в техен интерес било да изобличат евреите и чрез евреите, този похват са го научили от йезуитите, да затруднят противниците си отвън, както неотамплиерите, така и бейкънистите.

92

Не може да има никакво съмнение. С цялото могъщество и целия ужас на Сатана триумфалната власт на израелския Цар се приближава към нашия необновен свят; Царят, роден от кръвта на Цион, Антихристът, се насочва към трона, за да поеме управлението над Вселената.

(Сергей Нилус, Епилог към "Протоколите")

Идеята беше приемлива. Трябваше само да обмислим кой е отнесъл "Протоколите" в Русия.

Един от най-влиятелните мартинисти от края на миналия век, Папус, влиза под кожата на Николай II по време на посещението му в Париж, след това отива в Москва и завежда там някой си Филип, или по-точно Филип Низие Анселм Вашо. Обладан от дявола на шестгодишна възраст, лечител на тринадесет, магнетик в Лион, той омагьосва както Николай, така и истеричната му съпруга. Филип е поканен в двореца, назначен като лекар във Военната академия на Петербург, а по-късно повишен в генерал и държавен съветник.

Неговите врагове решават тогава да му противопоставят някоя също толкова бляскава личност, която да го засенчи. И откриват Нилус.

Нилус бил скитащ монах, който с овехтяло расо и дълга пророческа брада се скитал (и какво друго да прави?) из горите, бил завъдил две жени, една дъщеричка и един помощник или любовник, все едно, и всичко това му тежало на главата. Наполовина гуру, от тези, дето изчезват с общата каса, наполовина отшелник, от тези, които високо обявяват, че иде краят на света. Но всъщност неговата идея-фикс били черните замисли на Антихриста.

Планът на поддръжниците на Нилус бил да го направят поп, така че като се ожени (е, една съпруга повече не пречи) за Елена Александровна Озерова, придворна дама на царицата, да стане изповедник на царя.

- Аз съм благ човек, каза Белбо, но започвам да подозирам, че клането в Царское село всъщност е било акция за обезпаразитяване.

Накратко казано, в определен момент привържениците на Филип обвинили Нилус в разгулен живот и само един господ знае дали не са били прави. Нилус бил принуден да напусне двореца, но точно тогава някой му идва на помощ, като му подхвърля текста на "Протоколите". И понеже всичко било така объркано между мартинисти (последователи на свети Мартин) и мартинезисти (поклонници на Мартинес де Паскуали, онзи, към когото Алие се отнасяше с не особено голяма любов), и тъй като Паскуали според слуховете бил евреин, като се дискредитирали евреите, се дискредитирали и мартинистите, а като се дискредитирали мартинистите, се унищожавал Филип.

И наистина, един първи непълнен вариант на "Протоколите" бил публикуван в "Знамя", петербургски вестник, ръководен от войнствуващия антисемит Хрущевин. През 1905 година, с благословията на правителствената цензура, този първи вариант, но допълнен, бил препечатан в книга, "*зточИзточИИИИзточници на нашите злини", не случайно публикувана от някой си Бутми, който заедно с Хрущевин участвувал в създаването на Съюза на Руския народ, по-късно известен като Черните Центуриони, организация, която привличала най-обикновени криминални престъпници, за да извършват крайно десни погроми и атентати. Бутми продължил да публикува, вече от свое име, и други издания на това произведение, под заглавието "Враговете на човешката раса - Протоколи, изнесени от тайните служби на централната ционистка организация".

Но все пак ставало дума за евтини брошури. Пространната версия на "Протоколите", тази, която е преведена в целия свят, излиза през 1905 година в третото издание на книгата на Нилус "Великото в Нищоожното: Антихристът като неизбежна политическа даденост", Царское село, спомоществовател - местната секция на Червения кръст. И тъй като тази книга се вписвала в рамките на най-задълбочената мистична мисъл, тя попаднала в ръцете на царя. Московският митрополит препоръчвал прочита ѝ във всички големи църкви.

- Но каква е връзката на "Протоколите" с нашия План? - запитах. Непрекъснато говорим за тези "Протоколи". Хайде да ги прочетем.

- Това е най-лесното, заяви Диоталеви, винаги се намира някой, който да ги преиздава. Навремето дори го правеха, за да демонстрират възмущението си и лоялността към документа, но после лека-полека започнаха да ги публикуват с огромно удоволствие.

- Чудесни хора.

93

Единственото познато нам общество, което би било способно да ни конкурира в тези изкуства, може да бъде това на йезуитите. Но ние успяхме да всеем недоверие към йезуитите у глупавите плебеи, тъй като това общество е всеизвестно, докато ние действуваме в сянка, строго пазейки тайната.

("Протоколи", V)

"Протоколите" са поредица от двадесет и четири програмни декларации, приписвани на Мъдреците на Цион. Съдържанието на тези "Протоколи" ни се видя твърде противоречиво - Мъдреците искат ту да ограничат свободата на словото, ту да насърчават либертинизма. Критикуват либерализма, но сякаш изграждат програмата, която радикалните леви приписват на

капиталистическата мултинационална индустрия, включително използването на спорта и нагледната агитация като средства за потискане на мисленето. Като анализират различните методи за постигане на властта над целия свят, те възхваляват могъществото на златото. Решават да подпомогнат революциите във всички страни, като използват недоволството и заблуждават народа, изповядвайки либерални идеи, но същевременно искат да насърчат неравенството. Изчисляват как да установят навсякъде президентска власт, контролирана от техни верни хора. Решават да подклаждат войни, да увеличават производството на оръжие и (това го каза и Салон) да построят подземни железници (подземни!), за да имат възможност да минират големите градове.

Заявяват, че целта оправдавала средствата, и стигат дори до решението да подклаждат антисемитизма, както за да държат в ръцете си бедните евреи, така и за да стимулират милосърдието на гоите, разчувствувани от техните неволи ("Скъпо удоволствие, каза Диоталеви, но ефикасно."). Разпалено твърдят: "Ние сме с безгранични амбиции, неутолима кръвожадност, безмилостно желание за мъст и безумна омраза" (проявявайки истински мазохизъм, защото по този начин възпроизвеждат с най-голямо удоволствие баналния образ на злия евреин, който вече бил разпространен в антисемитския печат и украсявал кориците на всички издания на собствената им книга) и решават да премахнат изучаването на класиците и на древната история.

- С една дума, забеляза Белбо, Мъдреците на Цион са шепа идиоти.

- Не бива да се шегуваме, спря го Диоталеви. Тази книга е била възприемана съвсем насериозно. По-скоро нещо друго ме смайва: че този еврейски план уж трябва да изглежда древен, а опорните му точки всъщност са дребните френски полемики от края на миналия век. Споменаването на нагледната агитация, която била използвана като средство за потискане на мисленето, сякаш намеква за образователната програма на Леон Буржоа [365], който включва деветима масони в своето правителство. В друга част се съдържа съветът да се избират лица, компрометирани в скандала за Панама, а такъв е бил Емил Лубе [366], който през 1899 година е избран за президент на републиката. Споменаването на метрото се дължи на обстоятелството, че по онова време десните вестници протестирали срещу Компанията на Метрополитена, защото между акционерите ѝ имало прекалено много евреи. Затова може да се предположи, че този текст е бил сътворен във Франция през последното десетилетие на миналия век, по времето на аферата "Драйфус", с цел да се отслаби либералният фронт.

- На мен друго ми прави впечатление, каза Белбо. Това, което се нарича "deja vu", нещо много познато. В общи линии историята е, че тези Мъдречи излагат един план за завладяване на света, а ние тези работи вече сме ги чували. Опитайте да премахнете конкретните данни и факти, характерни за миналия век, заместете подземията на метрото с подземията на Провенс, освен това навсякъде, където пише евреи, напишете Тамплиери и където пише Мъдречи на Цион, напишете Тридесет и шестима невидими, разделени на шест групи... Драги приятели, това е Посланието от Провенс!

Самият Волтер умря като йезуит: дали изобщо е подозирал?

(Ф. Н. дьо Бонвил, "Йезуитите, прогонени от Масонството, и камата им, счупена от Масоните", "Ориент", Лондон, 1788, 2, с. 74)

Вече от доста време всичко беше пред очите ни, но не си давахме напълно сметка за това. В продължение на шест века шест групи се борят помежду си, за да осъществят Плана от Провенс, и всяка група взима идеалния текст на този План, просто променя основата му и го приписва на противника си.

След като Розенкройцерите се появяват отново във Франция, йезуитите придават на плана отрицателен смисъл: дискредитират Розенкройцерите, дискредитират бейкънистите и създаващото се английско масонство.

Когато йезуитите изобретяват неотаплиерството, маркиз Дьо Люше приписва плана на неотаплиерите. Но йезуитите, които вече изоставят и неотаплиерите, използват Барюел, за да подражават на Люше, като обаче приписват плана изобщо на всички франк-масони.

Бейкънистите контраатакуват. Изпоцихме всички текстове от полемиката между либерали и лаици и в края на краищата открихме, че като се започне от Мишле [367] и Кине [368] и се стигне чак до Гарибалди и до Джоверти [369], Посланието е било смятано за дело на йезуитите (идеята може би е идвала от Тамплиера Паскал и от неговите приятели). Темата става популярна със "Скитникът евреин" на Йожен Сю и с неговия герой, злокобния господин Роден, квинтесенция на световния йезуитски заговор. Но когато се разровихме в романите на Сю, намерихме много повече: един текст, който сякаш дума по дума беше преписан, но повече от половин век по-рано, от "Протоколите". Ставаше въпрос за последната глава на "Потайностите на Народа". Тук сатанинският план беше обяснен до най-малките си престъпни подробности в документа, който генералът на Обществото, отец Руутаан (историческа личност), изпраща на Роден (вече персонаж от "Скитника евреин"). Рудолф де Геролщайн (персонаж от "Парижките потайности") се сдобива с този документ и го предава на демократите. "Виждате ли, драги Льобрен, как добре е построен този адски замисъл, колко ужасяващи мъки, каква страховита власт, какъв жесток деспотизъм подготвя той за Европа, ако, не дай боже, успее..."

Приличаше на Предговора на Нилус към "Протоколите". И Сю приписва на йезуитите мотото (което щяхме да открием в "Протоколите", но приписано на евреите): "Целта оправдава средствата".

95

Не е необходимо да ви представяме нови доказателства, за да установите, че тази степен на Розенкройцерите е била умело внедрена от водачите на масонството... Както нейната доктрина, така и сакралната й практика и омразата й съвпадат напълно с тези на Кабалистите, на Гностиците и на Манихейците и ни сочат самоличността на авторите, тоест Евреите Кабалисти.

(Монсеньор Леон Мьорен, С. Ж., "Франкмасонството, Синагога на Сатаната", Париж, "Ръото", 1893, с. 182)

Когато се появяват "Потайностите на народа", йезуитите разбират, че Указанията се приписват на тях, и възприемат единствената нападателна тактика, която още не е прилагана от никого - използвайки писмото на Симонини, приписват Указанията на евреите.

През 1869 година Гугно дьо Мусо, прочут с двете си книги за магията през деветнадесети век, публикува "Евреите, юдаизмът и юдаизирането на християнските народи", където се казва, че юдеите използвали Кабалата и боготворели Сатаната, тъй като някаква тайна, но пряка връзка съществувала между Каин, от една страна, и гностиците, Тамплиерите и масоните, от друга. Дьо Мусо получил специална благословия от Пий IX.

Но Планът, романизиран от Сю, е използван отново от други, съвсем не йезуитски сили. Съществува една забавна, почти криминална история, която се случила доста по-късно. След появата на "Протоколите", която се възприема насериозно, през 1921 година вестник "Таймс" открива, че един руски помешчик монархист, избягал в Турция, купил от някакъв бивш офицер от руската тайна полиция, избягал в Константинопол, пакет старинни книги, между които една без корици, върху чийто гръб се четяло "Жоли". Тази книга имала предговор, датиран от 1864 година, и изглежда, представлявала литературната основа на "Протоколите". "Таймс" направил проучвания в "Бритиш Мюзийм" и открил оригиналната книга на Морис Жоли, "Диалог в ада между Монтеско и Макиавели", Брюксел (макар че издателството било женеуско, от 1864-а). Този Морис Жоли нямал нищо общо с Кретино-Жоли, но аналогията се налагала от само себе си, явно нещо трябвало да означава.

Книгата на Жоли представлявала памфлет на един либерал против Наполеон III, в който Макиавели, изразител на диктаторския цинизъм, спорел с Монтеско. Жоли бил арестуван заради своя революционен кураж, прекарал петнадесет месеца в затвора, а през 1878 година бил убит. Програмата на евреите от "Протоколите" била взета почти буквално от тази, която Жоли приписвал на Макиавели (целта оправдава средствата), а чрез Макиавели - на Наполеон. "Таймс" обаче не забелязал (но ние - да), че Жоли е преписвал, без да му мигне окото, от романа на Сю, предхождащ го най-малко със седем години.

Някоя си Неста Уебстър, антисемитка, запалена по теорията за комплота и Непознатите Управници, разглеждайки този факт, който свежда "Протоколите" до обикновен случай на плагиатство, ни предостави възможност да проявим такава прозорливост, с каквато само истинският посветен (или търсачът на посветени) може да бъде осенен. Жоли бил посветен, знаел е за плана на Непознатите Управници и ненавиждайки Наполеон III, го приписал на него, но това не означавало, че планът не е съществувал независимо от Наполеон. Тъй като планът, разказан в "Протоколите", много точно съответствувал на всичко, което правели евреите, следователно бил план на евреите. Оставаше ни само да доуточним предположението на госпожа Уебстър според същата тази логика: тъй като планът съответствува точно на това, което вероятно са замисляли Тамплиерите, следователно е план на Тамплиерите.

Освен това нашата логика се основаваше на факти. Много ни бе харесала историята в гробището на Прага. Някой си Херман Гьодше, дребен пруски пощенски чиновник, публикувал фалшифицирани документи, за да дискредитира демократа Валдек, обвинявайки го в заговор, целящ убийство на Пруския крал. След като бил разобличен, станал редактор в печатния орган на едрите собственици консерватори, "Ди Пройсише Кройцецайтунг" [370]. После, под името сър Джон Ретклиф, започнал да пише сензационни романи, между които "Биариц", 1868-а. В този роман се описва една окултистка сцена, която се разиграва в гробището на Прага и силно напомня сбирката на Озарените, описана от Дюма в началото на "Жозеф Балсамо", където Калиостро, водачът на Непознатите Управници, между които Сведенборг, изгражда плана на заговора

за колието на кралицата. В гробището на Прага се събират представители на дванадесетте израелски племена, които излагат своите планове за завладяване на света.

През 1876 година един руски памфлет възпроизвежда сцената от "Биариц", но тъй, сякаш действително се е случила. Същото прави през 1881 година във Франция и "Льо Контампорен", като уверява читателите си, че новината идва от сигурен източник, английския дипломат сър Джон Ретклиф. През 1896-а някой си Бурнан публикува книга, "Евреите, наши съвременници", в която също описва сцената от гробището в Прага и твърди, че заговорническите слова били изречени от великия равин Джон Рийдклиф. От по-късни свидетелства обаче става известно, че истинският Ретклиф бил заведен в съдбоносното гробище от прочутия и много опасен революционер Фердинанд Ласал [371].

И тези планове са повече или по-малко същите, описани през 1880-а, тоест няколко години по-рано, от антисемитския месечник "Ръвью дез-Етюд Жюив", който публикувал две писма, приписвани на евреи от XV век. Евреите от Арл искали помощ от константинополските евреи, защото били преследвани, и получили следния отговор: "Многообичани Мойсееви братя, ако кралят на Франция ви принуждава да се покръстите в християнството, сторете го, защото не можете да постъпите другояче, но запазете в сърцата си Закона на Мойсей. Ако ви лишат от имотите ви, направете тъй, щото вашите синове да станат търговци, за да лишават постепенно християните от техните богатства. Ако заплашват живота ви, направете тъй, щото вашите синове да станат лекари и аптекари, за да лишават християните от техния живот. Ако рушат вашите синагоги, направете тъй, щото вашите синове да станат каноници и свещеници, за да разрушават техните църкви. Ако ви нанасят други обиди, направете тъй, щото вашите синове да станат адвокати и нотариуси и да объркват държавните дела, за да поставят християните във ваша власт. Така ще завземете властта над света и ще можете да им отмъстите."

Всъщност това беше все същият план на йезуитите и оттам - на тамплиерското Указание. Само дребни различия, несъществени промени: "Протоколите" са се създавали сами. Един абстрактен проект за заговор се осъществявал от един конкретен заговор в друг.

Но когато вече се бяхме изхитрили да намерим липсващата брънка, която да свърже цялата тази забавна история с Нилус, се натъкнахме на Рачковский, шефа на ужасната Охранка, тайната царска полиция.

96

Винаги е необходимо някакво прикритие. В потайността е нашата сила. Затова непрекъснато трябва да се крием под името на друго общество.

("Най-новите трудове на Спартак и Фило върху Ордена на Озарените", 1794, с. 143)

Точно по това време, както четяхме ръкописите на нашите диабололисти, открихме, че в едно от своите превъплъщения граф Сен-Жермен се представял за Ракоши, или поне така го идентифицирал посланикът на Фридрих II в Дрезден. А ландграфът на Хесе, при когото Сен-Жермен, както по всичко личи, умрял, казал, че той е от трансилвански произход и се наричал Рагоцки. Бихме могли да добавим също, че Комений е посветил своята "Пансофия"

(произведение, сто процента розенкройцерско) на някакъв ландграф (колко ландграфове се явиха в нашата история!), който се казвал Раговски. Последно оформяне на мозайката: в антикварната книжарница на площад Кастело бях намерил една немска книжка за масонството, анонимна, в която незнайна ръка бе добавила на авантитулната страница бележка, според която текстът бил написан от Карл Ауг. Раготски. И тъй като тайнствената личност, която вероятно бе убила полковник Арденти, се наричаше Ракоски, ето че отново имаме повод да включим в Плана нашия граф Сен-Жермен.

- Дали не би да даваме прекалено много власт на този авантюрист? - разтревожен запита Диоталеви.

- Няма страшно, отвърна Белбо. Той ни трябва. Както соевият сос в китайската кухня - ако го няма, не е китайско. Виж Алие, той ги разбира тези работи: да не би да взима за пример Калиостро или Вилермоз? Сен-Жермен е квинтесенцията на Номо Негmeticus.

Пиер Иванович Рачковски. Жизнерадостен, лукав интригант, умен и хитър, гениален фалшификатор. Дребен чиновник, който се свързва с революционните групи, арестуван през 1879 година от тайната полиция с обвинение, че дал убежище на атентатори, подготвящи удар срещу генерал Дрентел. Преминава на страната на полицията и се записва (сега внимавайте!) в Черните Центуриони. През 1890 година разкрива в Париж някаква организация, която произвеждала бомби за атентатите в Русия, и успява да организира арестуването на шестдесет и трима руски атентатори. Десет години по-късно ще се разбере, че бомбите са били произведени от негови хора.

През 1887-а разпространява писмото на някой си Иванов, осъзнал се революционер, който твърди, че мнозинството от заговорниците са евреи; през 1892-ра се появява една "изповед на остарял бивш революционер", в която революционерите, прогонени в Лондон, са обвинени, че са британски агенти. През 1892-ра дава гласност на един подправен текст на Плеханов, в който ръководството на партията Народная воля се обвинява в това, че е публикувало въпросната изповед.

През 1902 година се опитва да създаде френско-руска антисемитска легия. За целта използва похват, близък до розенкройцерската практика. Твърди, че легията съществува, за да може някой да я създаде впоследствие. Но използва и друга техника: много умело смесва лъжата с истината, като привидно отхвърля истината, тъй че никой да не се усъмни в лъжата. Пуска в Париж мълвата за тайнствен призив на французите за поддръжка на Руската Патриотична Легия със седалище в Харков. Изрича нападки срещу самия себе си, обявявайки се за човек, който иска да провали тази легия, но предрича, че той, Рачковски, ще промени позициите си. Самообвинява се, че служи на непочтени личности като Нилус, което е чистата истина.

Защо авторът на "Протоколите" да е Рачковски?

Покровител на Рачковски бил министърът Сергей Витте [372], човек с напредничави разбирания, който искал да преобрази Русия в модерна страна. Защо прогресивният Витте си е послужил с реакционера Рачковски, един Бог знае, но нищо вече не можеше да ни изненада. Витте имал политически противник, някой си Ели де Цион, който го бил нападнал публично с политически мотивировки, които напомнят отделни извадки от "Протоколите". Но в писанията на Цион нямало намеци за евреите, защото сам той по произход бил еврейин. През 1887 година, по нареждане на Витте, Рачковски прави обиск във вилата на Цион в Терита и намира там един памфлет на Цион, изкопиран от книгата на Жоли (или от романа на Сю), в който на Витте се приписвали

идеите на Макиавели-Наполеон III. Рачковски, чийто фалшификаторски гений не му изневерявал никога, подменил Витте с евреите и пуснал текста в обращение. Името на Цион било сякаш нарочно измислено, за да напомня еврейския Цион и да докаже, че един авторитетен представител на евреите избличава еврейския заговор. И ето че се създават "Протоколите". В този момент текстът попада в ръцете на Юлиана или Жюстин Глинка, която посещава в Париж салона на госпожа Блаватска, а в свободното си време шпионира и доносници срещу руски революционери в изгнание. Въпросната госпожа Глинка е очевидно агентка на павликяните, които са свързани с аграрниците и следователно желаят да убедят царя, че програмата на Витте напълно съвпада със световния заговор на евреите. Госпожа Глинка изпраща документа на генерал Оргеевски, а той, чрез коменданта на имперската гвардия, го предава в ръцете на царя. Черни облаци се спускат над главата на Витте.

Така Рачковски, увлечен в своя антисемитски плам, допринася за немилостта на своя покровител. А оттам вероятно и за самоунищожението си. И наистина, точно тогава ние изгубихме следите му. Може би Сен-Жермен се бе впуснал в нови преобразявания и нови превъплъщения. Но нашата история бе придобила правдоподобен, рационален и логичен вид, защото беше подкрепена от множество факти, истинни, казваше Белбо, както е истинен Бог.

Всичко това силно ми напомняше приказките на Де Анджелис за синархията. Най-хубавото на тази история, разбира се, на нашата история, но може би и на Историята, както намекваше Белбо с трескав поглед, докато ми показваше бележките си, беше, че различни групи се унищожават едни други в смъртна схватка, като всяка използваше оръжията на противника.

- Първото задължение на добрия шпионин, коментирах, е да избличи като шпиони онези, при които е внедрен.

Белбо се отдаде на спомени:

- Навремето в Х. имаше един период, в който всеки ден привечер срещаш някой си Ремо, май че така се казваше, караше черен фиат. Черни мустачки, буйни черни коси, черна риза, черни зъби, отвратително разядени. И се целуваше с едно момиче. Повдигаше ми се от тези черни зъби, които целуваха това красиво и русо създание, дори не си спомням лицето му, но за мен беше девица и проститутка, беше вечната женственост. Целият тръпнех.

- Инстинктивно бе избрал изискания тон, за да подчертае ироничното си отношение, тъй като съзнаваше, че се поддава на невинната съблазън на паметта. Питаш се и питаш другите защо този Ремо, който участвуваше в Черните Бригади, се показва така в периодите, когато Х. не беше окупиран от фашистите. Отговориха ми, че според слуховете бил шпионин на партизаните. Истина или не, но една вечер го виждам как в същия черен фиат, със същите черни зъби целува същото русо момиче, но на врата си бе вързал червена кърпа и бе облякъл зеленикава риза. Беше минал в Гарибалдийските бригади. Всички му честитяха, а той бе приел бойното име Х9, като героя на Алекс Реймънд, за който беше чел в криминалните списания. Браво, Х9, викаха му... А аз го ненавиждах още по-силно, защото обладаваше момичето с общото съгласие на народа. Но някои казваха, че бил фашистки шпионин при партизаните, мисля, че говореха така, защото и те са желаели момичето, но както и да е, Х9 беше съмнителен...

- И после?

- Извинявайте, Казобон, защо толкова се интересувате от моите истории?

- Защото разказвате, а разказите са плод на колективното въображение.

- Точка за вас. И така, една сутрин Х9 излязъл от зоната, може би е

имал среща с момичето в полето, за да отиде отвъд тези жалки ласки и да покаже, че инструментът му не е толкова разяден, колкото зъбите му - извинявайте, но така и не успях да го заобичам, накратко, оказва се, че фашистите са му направили клопка, отвеждат го в града и на другия ден в пет сутринта го разстрелват.

Пауза. Белбо наведе поглед към сплетените си като за молитва ръце. После ги вдигна нагоре и заключи:

- С това доказва, че не е бил шпионин.
- И каква е поука от притчата?
- Кой ви е казал, че притчата трябва да има поука? Но като се замисля, може би означава, че често, за да докаже нещо, човек трябва да умре.

97

Ego sum qui sum [373].
(Изход, 3, 14)

Ego sum qui sum. Аксиома на херметичната философия.
(Е. П. Блаватска, "Разбулената Изида", с. 1)

- Кой си ти? - запитаха едновременно триста гласа, а в това време двадесет шпаги блеснаха в ръцете на най-близките призраци...

- Ego sum qui sum - отвърна той.

(Александър Дюма, "Жозеф Балсамо", II)

Видяхме се с Белбо на другата сутрин.

- Вчера написахме една чудесна страница от типа на романите подлистници, казах му. Но ако искаме да изградим достоверен План, би трябвало да се придържаме по-близо до действителността.

- Коя действителност? - запита ме в отговор той. Може би тъкмо романът подлистник ни дава истинското измерение на действителността. Измамиха ни.

- Кой?

- Накараха ни да повярваме, че от една страна съществува Голямото изкуство, това, което представя типични герои в типични обстоятелства, а от друга, романът подлистник, който разказва за нетипични герои в нетипични обстоятелства. Бях убеден, че един истински "денди" никога не би се любил нито със Скарлет О'Хара, нито с Констанс Бонасъ, нито дори с Лабуанската Перла на Салгари. За мен романът подлистник беше игра, с помощта на която се разхождах въвн от живота. Даваше ми сигурност, защото предлагаше недостижимото. Но не е така.

- Не е ли?

- Не. Пруст е бил прав: животът прилича повече на лоша музика, отколкото на една Тържествената меса. Изкуството се шегува с нас и ни вдъхва увереност, кара ни да виждаме света такъв, какъвто творците биха искали той да бъде. Романът подлистник се преструва, че предлага една шега, но представя света такъв, какъвто е или поне какъвто ще бъде. Жените приличат повече на Миледи, отколкото на Мадам Бовари, Фу Манчу [374] е по-истински от Натан Мъдрец [375] и Историята е по-правдоподобна, когато е разказана от Сю, отколкото когато е предвидена от Хегел. Шекспир, Мелвил, Балзак и Достоевски всъщност са писали романи подлистници. Това, което действително

се е случило, е било разказано предварително в този вид популярна литература.

- Защото е по-лесно да се подражава на романа подлистник, отколкото на изкуството. За да станеш Джокондата, ти е нужно огромно усилие, докато за да станеш Миледи, ти стига да следваш линията на най-малкото съпротивление.

Диоталеви, който до този момент не се беше обадил, забеляза:

- Погледнете нашия Алие. По-лесно му е да подражава на Сен-Жермен, отколкото на Волтер.

- Така е, съгласи се Белбо. Всъщност и за жените той е по-интересен от Волтер.

По-късно открих файла, в който Белбо преразказваше с литературни похвати нашите заключения. Казвам "литературни похвати", защото си давам сметка, че се е забавлявал да пресъздава случката, като влага от себе си само необходимите свързващи изречения. Не успях да идентифицирам всички цитати, парафрази и заемки, но все пак разпознах много текстове от този яростен колаж. И този път Белбо се бе помъчил да избяга от тревожното въздействие на Историята, описвайки живота чрез заимствувани отгук-оттам цитати.

име на файла: завръщането на Сен-Жермен

Пет века изминаха, откак отмъстителната ръка на Всемогъщия ме доведе от сърцето на Азия по тези земи. Нося със себе си ужаса, отчаянието, смъртта. [376] Но смелост, аз съм адвокатът на Плана, макар другите да не знаят това. Бил съм и в по-тежко положение - за осъществяването на Вартоломеевата нощ трябваше да употребя повече усилия, отколкото сега са ми нужни за това, което се готвя да направя. О, защо устните ми се изкривяват в тази сатанинска усмивка? Аз съм този, който съм, но проклетият Калиостро ми иззе и това последно право.

Скоро обаче ще тържествувам. Соапес, когато бях Кели, ме научи на всичко в лондонския Тауър. Тайната е в това да станеш друг.

С най-умели маневри успях да затворя Джузепе Балсамо в крепостта Сан Лео и си завладях неговата тайна. Също като Сен-Жермен изчезнах и всички вече ме смятат за граф Калиостро.

Преди малко градските часовници удариха полунощ. Какво неестествено спокойствие. Тишината не може да ме измами. Нощта е прекрасна, макар и много студена, високо в небето луната блести с ледена светлина над плетеницата от улички на стария Париж. Може би беше вече десет часът вечерта: камбаната на абатство Блек Фрайърс [377] току-що отмери осем часа. Вятърът разклаща със злокобно скриптене железните ветропоказатели над печалното море от покриви. Облаците като гъста пелена забулват небето.

Капитане, ще се измъкнем ли? Напротив, ще се гмурнем в бездната. Триста дяволи, след малко това гнило корито "Патна" ще потъне, скачай, Джим, Царю на Конопа, скачай. Мигар не бих дал диамант колкото орех, само и само да оцелея от този ужас! Дръж срещу вятъра, вдигай и горния марсел, и фор-брамсела, и грот-брам-стаксела, и каквото щещ, три бурета с дяволи, пробойната расте!

Показвам му в зверско озъбване бялата ограда на зъбите си, докато смъртна бледност избухва в зеленикави пламъци върху восъчно бялото ми лице.

Как съм се озовал тук, аз, самото олицетворение на разплатата? Душите в преизподнята презрително ще се надсмеят над сълзите на онзи, пред чийто заплашителен глас преди тъй често са треперили в самото сърце на огнената бездна.

Десницата ми жадува факла.

По колко ли стъпала се спуснах, докато проникна в този мрачен бордей? Седем? Тридесет и шест? Всеки камък, който докосвах или върху който стъпвах, криеше тайнствен йероглиф. Когато разгада тайната им, най-накрая ще разбуля пред верните мои Великата Тайна. След това ще трябва само да я дешифрирам и нейното разкритие ще ми даде ключа, който осигурява достъп до Посланието, това същото, което ще каже ясно на посветения, и само нему, каква е същината на Енигмата.

От Енигмата до окончателното разгадаване има само една крачка и тогава ще блесне като ден йерограмата, върху която ще наточа острието на въпроса си. След това за никого вече не ще бъдат скрити Тайната, булото, саванът, египетската тъкан, която покрива Пентакула, и оттам ще поема към светлината, за да разглася окултния смисъл на Пентакула, кабалистичния въпрос, на който малцина ще отговорят, за да изрека с гръмовен глас Непознаваемия Знак. Склонени над него, тридесет и шестимата невидими ще трябва да дадат отговора, разчитането на древната Руна, чието значение е ясно само за Хермесовите синове, и нека на тях се падне да получат клеймото на гаврата, маската, зад която ще се мярне търсеният от тях лик, Мистичният Ребус, върховната Анаграма...

- Сатор Арепо [378]! - изревавам с глас, който би накарал и призраците да потреперят. И оставяйки на произвола колелото, което държи с ловките си ръце на човекоубиец, Сатор Арепо изниква пред мен, покорен на всяка моя повеля. Познавам го тутакси, макар отдавна да подозирам кой е. Това е Лучано, едноръкият експедитор, когото Непознатите Управници са назначили за изпълнител на моята подла и кървава задача.

- Сатор Арепо, запитвам го подигравателно, знаеш ли ти кой е последният отговор, скрит зад Върховната Анаграма?

- Не зная, графе, отвръща ми непредпазливо той, и го чакам от твоите уста.

Пъклен смях излита от бледите ми устни и отеква под древните сводове.

- Нещастнико! Само истинският посветен знае, че не го знае!

- Да, господарю, отвръща тъпо едноръкият експедитор, както кажете, аз съм готов!

Намираме се в един бордей на Клинянкур. Тази вечер трябва да накажа теб преди останалите, теб, който ме въведе в благородното изкуство на престъплението. Преди теб, която се преструваш, че ме обичаш, и нещо по-лошо, която вярваш в това, и преди безименните ми врагове, с които ще прекараш идния уикенд. Лучано, нежелан свидетел на моя позор, ще ми послужи с ръката си - единствената - и после ще загине сам от нея.

Един бордей с квадратно отворстие в пода, което представлява вход на нещо като канал, шахта, подземен тунел, използван от незапомнени времена за складиране на контрабандни стоки, потискащо влажен, защото е в съседство с отходната мрежа на Париж, лабиринт на престъпленията, чиито стари стени излъхват неопикуема смрад, тъй че достатъчно е с помощта на Лучано, винаги предан в злото, да пробия дупка в стената и водата хлуйва на талази, залива подземиято, разрушава с трясък и без това подронените стени, свързва трапа с канализацията, тъй че в него вече плават разложени трупове на плъхове, и

черната повърхност, която се вижда отгоре, е сякаш преддверие към нощната гибел: там, далече, е Сена, а отвъд нея - морето...

От ръба на трапа отвесно надолу се спуска стълбичка и на нея, досами повърхността, е клекнал Лучано, въоръжен с нож: с едната си ръка стиска най-горната пречка, с другата - кинжала, а с третата се готви да сграбчи жертвата.

- Чакай, и нито звук! - прошепвам му.

Убедих те да отстраним всички, които имат белег. Ела с мен, бъди моя завинаги. Да премахнем всички, които ни пречат. Зная, че ме обичаш, ти ми го каза. Ще останем само ти и аз и подземните токове.

Сега ти влезе горда като весталка, превита одве и сбръчкана като стара вещица - о, адско видение, което разтърсва столетните ми чресла, и стискаш гърдата ми в челюстите на желанието. О, прекрасна мулатко, оръдие на Сатаната. С изкривени пръсти раздирам ризата си от тънка батиста, която краси гърдата ми, и с нокти оставям по нея кървави бразди, чувствуйки в същото време как жестоко парене обгаря устните ми, студени като ръцете на змия. Глухо ръмжене се надига от най-мрачните подземия на душата ми и се процежда през решетката на хищните ми зъби - о, аз, кентавър, избълван от преизподнята! - и почти не се чува саламандра да прелита, защото, сдържал вика си, се приближавам към теб с безмилостна усмивка на уста.

- О, скъпа моя, о, моя София, ти казвам аз с котешката изтънченост, с която говори само тайният шеф на Охранката. Ела, аз те чаках, сгуши се до мен в мрака и остани. И ти се смееш с дрезгав глас, хлъзгава като змия, предвкушвайки някакво наследство или плячка, някакъв ръкопис от ционските протоколи, който ще може да се продаде на царя... О, как умееш да прикриваш с този твой ангелски лик сатанинската си природа, пристегнатата свенливо в безполовите джинси и в прозиращата спортна фланелка, под която все пак не се вижда позорната лилия, жигосана от Лилския палач върху мраморната ти плът!

Ето го първия наивник, привлечен от мен в клопката. С мъка съзирам очертанията му под плаща, в който се е увил, но той ми показва знака на Тамплиерите от Провенс. Той е. Соапес, платеният убиец на групата от Томар.

- Графе, прозвучава гласът му, мигът настъпи. Твърде много години се скитахме пръснати по света. Вие притежавате последното късче от посланието, у мен е онова, което се появи в началото на Великата Игра [379]. Но това е друга история. Да обединим силите си, а останалите...

Довършвам думите му:

- Останалите да вървят по дяволите! Братко, сред стаята има един скрин, в него е това, което търсиш от векове. Не се страхувай от мрака, той не ни заплашва, а ни закриля. Наивникът се запътва към указаното място почти опипом. Глух плясък. Паднал е в зиналия трап. Надвесен над водата, Лучано го сграбчва и замахва с кинжала. Един остър срез и бълбукането на кръвта, бликнала от гърлото, се смесва с кипенето на подземната магма.

На вратата се чука.

- Ти ли си, Дизраели?

- Да, отвърща ми непознатият, в когото моите читатели вече са разпознали Великия Магистър на английската група. Достигнал върховете на властта, но все тъй ненаситен.

- My Lord, безсмислено е да отричам, защото е невъзможно да го скрия, че голяма част от Европа е покрита от мрежата на this secret societies, както повърхността на земята се покрива сега с железопътни линии...

- Вече го каза в Камарата на Общините на 14 юли 1856-а, нищо не ми убягва. Да минем направо на въпроса.

Евреинът бейкънист изругава през зъби и продължава:

- Твърде много са. Невидимите бяха тридесет и шест, а сега са триста и шестдесет. Умножени по две - седемстотин и двадесет. Извади сто и двадесетте години, след изтичането на които се отварят вратите, и ще получиш шестстотин, колкото са конниците от кавалерийската атака при Балаклава [380].

Не човек, а дявол! Мистичната наука на числата няма тайни за него.

- И какво от това?

- Ние имаме златото, ти - картата. Да се обединим и ще бъдем непобедими.

Със заповеднически жест му посочвам несъществуващия скрин, който той, заслепен от алчността, е убеден, че съзира в тъмнината. Тръгва и хлътва.

До слуха ми долита ужасният блясък на Лучановия нож, въпреки тъмнината виждам хъркането му, което лумва в безмълвната зеница на англичанина. Всекиму своето.

Очаквам третия, човека на френските Розенкройцери, Монфокон дьо Вилар, готов да издаде, вече съм предупреден за това, тайните на своята секта.

- Аз съм граф Дьо Габалис, представя ми се той, неискрен и самодоволен. Достатъчни са ми няколко прошепнати думи, за да го убедя да тръгне към своята участ. Пада в трапа и Лучано, жаден за кръв, изпълнява своя дълг.

Ти ми се усмихваш в полумрака и ми казваш, че си моя, и твоя ще бъде моята тайна. Самозалъгвай се, самозалъгвай се, зловещо подобие на Шехина! Да, аз съм твоят Симон, чакай, още не знаеш най-хубавото. А когато го узнаеш, ще си престанала да го знаеш.

Какво още? Един след друг влизат всички.

Отец Брешани ме беше информирал, че като представителка на немските Озарени трябва да се яви Бабет от Интерлакен, правнучка на Вайсхаупт, Великата Дева на Швейцарския комунизъм, израснала сред пианства, обири и кръвопролития, изкусна в разгадаването на най-непроницаемите тайни, в отварянето на писма без разчупване на печатите, в отравянията, пожелани от нейната секта.

Ето я, влиза, този млад женски демон на престъплението, увита в кожа от бяла мечка, с дълги руси коси, които струят изпод дръзко кривнатия калпак. Погледът ѝ е горделив, усмивката - саркастична. С познатата хитрост я тласкам към гибелта.

О, ирония на езика, това благо, с което природата ни е дарила, за да скриваме тайните на душата си! [381] Озарената германка пада жертва на Мрака. Чувам я как бълва ужасяващи ругатни, безсрамницата, докато Лучано завърта трижди ножа в сърцето ѝ. Познато, познато... [382]

Ред е на Нилус, който за миг бе повярвал, че ще получи и руската царица, и картата. Мръсен сладен монах. Искаш Антихриста? Той е пред теб, а ти не се досещаш. И сяп, го отпращам чрез хиляди мистични измами към ужасния трап, който го чака. Лучано му разсича гърдите, нанасяйки му рана във форма на кръст, и той потъва във вечния сън.

Трябва да преодолее изконното недоверие на последния от тях, Сионския

мъдрец, който твърди, че е Ахасвер, Скитникът евреин, безсмъртен като мен. Не ми вярва, макар че ми се усмихва мазно в брадата си, още напоена с кръвта на крехките християнски дечица, които е свикнал да умъртвява в Пражкото гробище. Той ме знае като Рачковски, трябва да го надхитря. Давам му да разбере, че скринът съдържа не само картата, но и необработени диаманти. Зная притегателната сила, която необработените диаманти притежават за това племе на богоубийци. Той се запътва към своята участ, помамен от алчността, и към своя жесток и отмъстителен бог отправя проклятието си, умирайки, прободен като Хирам [383], и да го къдне дори му е трудно, защото не успява да изрече името му.

О, каква заблуда да мисля, че завършил Великото Дело.

Като блъсната от вихър, вратата на бордея се отваря отново. Появява се една фигура с мъртвешки бледо лице, с ръце, скръстени върху гърдите, сякаш за молитва, и блуждаещ поглед, която не смогва да скрие природата си, защото носи черното расо на черния Йисусов Орден. Едно чадо на Лойола!

- Кретино! - изкрещявам измамен.

Той вдига ръка в лицемерен жест за благослов.

- Не съм този, който съм, казва с усмивка, в която вече не е останало нищо човешко.

И прав е, такъв е бил винаги методът на техния Орден: ту изобщо отричат неговото съществуване, ту пък тръбят могъществото му, за да плашат невежите.

- Ние сме винаги не това, което мислите, синове на Белиал [384] - казва сега този изкусител на монарси. Но ти, о, Сен-Жермен...

- Отде знаеш кой съм в действителност? - питам го смутен.

Той се усмихва със заплаха в погледа.

- Познаваме се от други времена, тогава ти се опита да ме отстраниш от смъртното ложе на Постел, когато като абат Д'Ербле те заведох, за да завършиш едно от своите въплъщения в сърцето на Бастилията (о, още чувствавам върху лицето си желязната маска, която йезуитският ви орден, подпомогнат от Колбер, ме осъди да нося). Познаваме се от времето, когато подслушвах твоите тайни беседи с Холбах и Кондорсе...

- Роден! - възкликнах, сякаш поразен от гръм.

- Да, Роден, тайният предводител на Йезуитите. Роден, когото няма да подмамиш да падне в твоя трап, както подмами другите глупци. Знай, о, Сен-Жермен, че няма на света престъпление, вредоносно изкуство, коварна примка, която ние да не сме измислили преди вас, за да възславим нашия бог, оправдаващ средствата! Колко короновани глави благодарение на нас са паднали в нощта, която няма утро, посредством далеч по-хитри клопки, с цел да станем ние Властелини на света. А сега ти искаш да ни попречиш на крачка от целта да сграбчим в хищните си ръце тайната, която от пет века движи мировата история!

Говорейки така, Роден става страшен. Всички инстинкти на кръвожадната, кощунствена, долна амбиция, които са се проявявали у папите от Ренесанса, прозират сега, изписани върху челото на този син Лойолов. О, не се мамя: неутолима жад за властвуване бушува в нечистата му кръв, пареща пот го облива, смрадна пара се излъхва от него.

Как да сразя този последен враг? Идва ми на помощ неочакваната интуиция, достойние само на онзи, за когото човешката душа от векове няма непроницаеми тайници.

- Погледни ме, казвам, и аз съм Тигър.

Със сила те блъсвам по средата на помещението, раздирам фланелката ти, скъсвам колана на изящната броня, която крие прелестите на твоя кехлибарен корем. Сега, под бледата светлина на луната, която прониква в стаята през откренатата врата, ти стоиш изправена, по-красива от змия, който съблазни Адама, горда и сладна, дева и блудница, облечена само в плътската си власт, защото голотата на жената е нейното оръжие.

Египетският шлем се спуска над твоите гъсти синкавочерни коси, гърдта ти трепти под тънката тъкан. По изпъкналото ти упорито чело се вие златната змия със смарагдови очи, стрелкайки заплашително своето разтроено рубинено езиче. О, твоята черна туника със сребърни отблясъци, пристегната с лента, по която блестят злокобни перуники, извезани с черни перли. Изпъкналите ти Венерини хълмове, които си обръснала до голо, за да добиеш в очите на любовниците си голотата на статуя! О, връхчетата на гърдите ти, леко докоснати от четката, която твоята робиня индийка е натопила в същия кармин, окървавил устните, приканващи като рана!

Роден се задъхва. Дългото въздържание, животът, отдаден на бляна за власт, само са го подготвили за избухването на неудържимото желание. Пред тази прекрасна и безсрамна царица с очи, черни като на демон, със закръглени рамене, уханны коси и бяла и нежна кожа Роден е обладан от надеждата за непознати ласки, за неописуеми сладни удоволствия, самата му плът потръпва, както тръпне Горският бог при вида на една гола нимфа, която се оглежда във водите, погубили вече Нарцис. Застанал между мен и светлината, той открива пред очите ми неудържимия си трепет, като че е превърнат в камък от Горгоната, изваян в порива на своята потисната и вече залязваща мъжественост. Безумните пламъци на сладострастието гърчат плътта му, той цял е сякаш тетива на лък, насочен към целта, изпъната до предела, отвъд който се скъсва.

Изведнъж се просва на земята и пропълзява към видението, протегнал костелива ръка в молба за капка еликсир.

- О, хрипти той, колко си красива, о, тези твои зъбки на вълчица [385], които проблясват, когато откреваш червените си набъбнали устни... О, големите ти смарагдови очи, които ту искрят, ту гаснат. О, демон на похотта.

И има за какво да се гърчи нещастникът, докато ти движиш гладките си хълбоци, пристегнати в синкавия плат, и тласкаш със слабините си флипера до пълна лудост.

- О, видение, продължава Роден, бъди моя за миг само, запълни с една секунда удоволствие живота ми, похабен в служба на едно ревниво божество, утеши с мълния от сладт огнената вечност, към която твоят образ ме тласка и влече. Умолявам те, докосни лицето ми с устните си, ти, Антинея [386], ти, Мария Магдалина, ти, която съм пожелавал в лицето на светиците, обладани от божествения екстаз, която съм жаждал в часовете на лъжливото преклонение пред образите на Девата, о, господарко, ти дивна си, подобно слънце, и бяла, сякаш месечина. Ето, аз отхвърлям и Бог, и светците, и самия римски папа, нещо повече, дори Лойола, и престъпната клетва, която ме свързва с моя Орден. Прося една-единствена целувка и после нек' умра!

Приближава се още малко към нея, влачейки се на колене, запретнал расото си до кръста и протегнал ръка към недостижимото щастие. После изведнъж се просва назад по гръб с очи, сякаш изскочили от орбитите. Жестоки конвулсии гърчат лицето му в нечовешки гримаси, подобни на тези, които елементът на Волт предизвиква върху лицата на труповете. Синкава пяна обагря в червено устните му, от които се процежда съскащ и дрезгав глас,

напомнящ хрипа на болния от бяс, защото ужасната болест сатириазис, това наказание за сладострастието, описана от Шарко, когато достига до своята пароксизмална фаза, предизвиква симптомите на кучешката лудост.

Това е краят. Роден избухва в безумен смях. После пада бездиханен на пода, жив образ на мъртвешкото вкоченяване.

В един и същи миг той подлудя и издъхна прокълнат.

Избутвам само тялото към трапа, като внимавам да не би мазното расо на последния ми враг да изцапа лачените ми ботуши.

Кръвожадният кинжал на Лучано е ненужен, но платеният убиец не смогва да направлява движенията си, обзет от животинската си страст да ги повтаря механично. Смее се и пробожда един труп, вече лишен от живот.

Сега те отвеждам до ръба на трапа и милвам шията ти, докато ти се надвесваш, за да се любиш на сцената. Казвам ти:

- Доволна ли си от своя Рокамбол, о, недостижима любов моя?

И докато ти ми кимаш утвърдително и се хилиш похотливо, пускайки слюнка в дупката, едва забележимо затягам хватката си. Какво правиш, любов моя? Нищо, София, убивам те. Сега съм Джузепе Балсамо и вече нямам нужда от теб.

Любовницата на архонтите издъхва и пада във водата, Лучано приподписва с един удар на кинжала присъдата на моята безжалостна десница и аз му казвам:

- Сега можеш да изпълзиш, върна моя прокълната душа. И когато той, изкачвайки се, ми предлага незащитен гърба си, забучвам между плешките му тънка кама с триъгълно лезвие, което почти не оставя белег. Той рухва обратно в трапа, аз затварям капака, всичко е наред, напускам бордеа, докато осем трупа пътуват към Шатле по тунели, на мен едничък известни.

Завръщам се към моята уличка в квартала Сент-Оноре. Поглеждам се в огледалото. Ето ме, казвам си - владетел на света. От кухня връх на моята кула властвувам над цялата земя. [387] В отделни мигове собственото ми могъщество ме замайва. Излъчвам енергия, пиан съм от власт.

Уви, отмъщението на живота не ще се забави. Няколко месеца по-късно в най-дълбоката крипта на замъка Томар, станал вече господар на тайнствените подземни токове и властелин на шестте свети места за тридесет и шестимата невидими, последен от последните Тамплиери и Върховен Непознат сред всички Върховни Непознати, щях да се венчая за Чечилия, леденооката хермафродитка, от която вече нищо не ме дели. Намерих я отново, векове след като ми бе отнета от човека със саксофона. Сега тя пристъпва, пазейки равновесие, по облегалката на пейката, синя и руса, и аз още не зная какво крие под прозрачния тюл, в който е облечена.

Параклисът е издълбан в скалата. Над олтара виси застрашително платно, представящо мъките на грешниците вдън Ада. Неколцина монаси с качулки ме придружават и аз все още не се смущавам, както съм омаян от иберийската фантазия...

Но, о, ужас! - платното се вдига и зад него, дивна творба на някакъв подземен Арчимболдо [388], се появява друг параклис, досущ подобен на този, в който се намирам, и в него, пред един втори олтар е коленичила Чечилия, а до нея, ледена пот оросява челото ми, косата ми настръхва, кого виждам да показва с насмешлив израз белега си? Него, Другия, истинския Джузепе Балсамо, когото някой е освободил от затвора Сан Лео!

А аз? В този момент най-старият от монасите отмята качулката си и

разпознавам ужасната усмивка на Лучано, който знае как оцелял от удара на триъгълното ми лезвие, от кървавата тиня на каналите, която би трябвало да го завлече, вече труп, в безмълвните глъбини на океаните. Преминал е на страната на враговете ми, тласкан от справедлива жажда за мъст.

Монасите хвърлят расата си и се появяват облечени в брони с кръстове, пламтящи върху белоснежните им плашове. Тамплиерите от Провенс! Сграбчват ме, принуждават ме да се обърна назад, а зад мен вече се е появил палачът с двамата си гърбави помощници. Притисват ме върху някакъв уред за изтезание и жигосан с огнено клеймо, ме предават във вечна власт на тъмничаря, безсрамната усмивка на Бафомет се отпечатва завинаги върху рамото ми. Сега разбирам: това се прави, за да заместя Балсамо в крепостта Сан Лео или по-точно да заема мястото, което ми е отредено открай време.

Но ще ме разпознаят, казвам си. И тъй като всички вече вярват, че аз съм той, затворен на негово място, някой все пак ще ми се притече на помощ - поне моите съучастници. Не може току-така да се подменят затворници, без никой да забележи. Не сме вече във времената на Желязната маска... Каква жестока самоизмама! В главата ми като мълния проблясва, докато палачът притисва главата ми към един бакърен леген, от който се кълбят зеленикави изпарения, ужасната истина: сярната киселина!

Покриват очите ми с превръзка и потапят лицето ми в разяждащата течност; остра, непоносима болка, кожата на страните ми, на носа, на устата ми, на брадичката ми се сбръчква, лющи, достатъчен е миг и когато ме издърпват за косите, лицето ми е неузнаваемо, проказа, едра шарка, размазани черти, химн на погнусата, ще се върна в затвора, както се връщат много бегълци, които са имали смелостта да се обезобразят, за да не бъдат заловени.

- А! - извиквам победен. И по думите на разказвача едно слово изскача от разядените ми уста, една въздишка, един вик на надежда: Изкуплението!

Но изкупление за какво, стари Рокамбол? Ти си знаеше, че не трябва да се опитваш да ставаш главен герой! Наказан си, при това със собственото си оръжие. Подиграл си се с писачите на измислици, а сега, както виждаш, самият ти пишеш с алибито на компютъра. Самозалъгваш се, че си зрител, защото четеш текста върху екрана, сякаш думите са написани от друг, но си попаднал в клопката, ето че искаш да оставиш следи в пясъка. Дръзна да измениш текста на Романа на света, а Романът на света те оплита в своите мрежи и омотава в своите примки, които не ти си начертал.

По-добре да беше останал на своите острови, Джим Царю на Конопа, и тя да те смята за умрял.

98

Националсоциалистическата партия не толерираше тайните общества, защото сама беше тайно общество със своя велик магистър, с расистката си философия, със своите ритуали за посвещаване.

(Ръоне Ало, "Окултните източници на нацизма", Париж, "Грасе", 1969 г., с. 214)

Мисля, че по това време Алие убягна на контрола ни. Този израз употреби Белбо, и то с подчертано безразличен тон. И този път го отдадох на ревността му. Мълчаливо страдащ от натрапчивата мисъл за властта на Алие

над Лоренца, той на висок глас се подиграваше с растящото влияние на Алие върху Гарамонд. Може би и ние имахме вина за това. Алие бе започнал да въздейства на Гарамонд почти година по-рано, още от времето на алхимическия празник в Пиемонт. Гарамонд му бе поверил картотеката на сефетата, за да подбере нови жертви, които да обогатят каталога на "Разбулената Изиди", съветваше се с него вече за всяко решение и без съмнение всеки месец му подписваше чек. Гудрун, която периодично извършваше експедиции към дъното на коридора, отвъд стъклената врата, отвеждаща към приглушеното царство на "Мануцио", ни докладваше загрижена, че на практика Алие бил окупирали канцеларията на госпожа Грация, диктувал ѝ писма, водел нови посетители в кабинета на Гарамонд, с една дума, и тук омразата изтръгваше от устата ѝ още повече гласни, се разполагал като господар. Наистина можехме да си зададем въпроса защо Алие прекарва цели часове над картотеките на "Мануцио". Беше имал достатъчно време да научи всички налични сефета, които можеха да бъдат примамени за нови автори на "Разбулената Изиди". И все пак продължаваше да пише, да влиза в контакти, да изпраща покани. А ние в края на краищата окуражавахме неговата самостоятелност.

Тази ситуация не беше неприятна за Белбо. Колкото повече Алие се задържаше на улица Маркиз Гуалди, толкова по-малко време прекарваше на улица Синчери Ренато и следователно по-малка беше вероятността "Симон" да смути с неочакваното си нахлуване честите и непредвидими появи на Лоренца Пелегрини, при които лицето на Белбо се озаряваше от вече нескривано вълнение. И аз няхах нищо против тази ситуация, тъй като все повече разлюбвах "Разбулената Изиди" и все повече се увличах по моята история на магията. Смятах, че съм научил от диаболоистите всичко, което можеше да се научи, и оставях Алие да поддържа контакти и да сключва договори с новите автори.

Диоталеви също не възразяваше, в смисъл че светът за него сякаш имаше все по-малко значение. Сега, като си мисля, продължаваше застрашително да слабее, понякога го заварвах в неговата стая наведен над някой ръкопис, но с поглед, зареян в празното пространство, и писалка, която се изплъзваше от ръката му. Не дремеше, по-скоро изглеждаше напълно изтощен.

Но съществуваше и друга причина, поради която се съгласявахме Алие да се появява все по-рядко при нас, да ни връща ръкописите, които беше отхвърлил, и да изчезва по коридора. Всъщност не искахме да слуша нашите разговори. Ако се бяхме запитали защо, щяхме да си отговорим, че се срамуваме или че не искаме да сме нетактични, тъй като се подигравахме с метафизични неща, в които той по някакъв начин вярваше. Но истината беше, че изпитвахме недоверие към него и постепенно се поддавахме на чувството, че трябва да сме съдържани като хора, посветени в някаква тайна, и неусетно отпращахме Алие сред непосветените, ние, които постепенно и все по-насерiously откривахме това, което сами бяхме измислили. От друга страна, както каза Диоталеви в момент на повишено настроение, като си имахме истински Сен-Жермен, не ни беше нужен предполагаемият.

Алие не изглеждаше засегнат от нашата съдържаност. Поздравяваше ни много любезно и изчезваше. С любезност, която приличаше повече на надменност.

Една сутрин в понеделник бях отишъл късно в редакцията и Белбо, нетърпелив, ме покани при себе си, като извика и Диоталеви.

- Страхотни новини, предупреди ни той. Но тъкмо щеше да заговори, влезе Лоренца. Белбо бе раздвоен между радостта от това посещение и

нетърпението да сподели с нас разкритията си. Миг по-късно на вратата се почука и Алие надникна в стаята.

- Не бих искал да ви безпокоя, моля ви, не се тревожете. Нямам право да смущавам такъв ареопаг. Съобщавам само на прекрасната Лоренца, че съм при господин Гарамонд, и се надявам, че ще ми бъде разрешено поне да я покана по обяд на едно шери в моя офис.

В неговия офис. Този път Белбо изпусна нервите си. Дотолкова, доколкото той можеше да ги изпусне. Изчака Алие да излезе и процеди през зъби:

- Ma gavte la nata!

Лоренца, която в момента правеше весели съзаклятнически жестове, го запита какво означават думите му.

- Торински диалект. Значи "измъкни си тапата" или, ако предпочиташ, "бъдете тъй добър да си измъкнете тапата". В присъствието на личност надменна и наперена предполага се, че е изпълнена със своята собствена нескромност, а също тъй се приема, че въпросното прекомерно самочувствие поддържа тялото издуто само благодарение на една тапа, сиреч запушалка, която, втикната в ануса, възпрепятствува смаляването на цялото това балоновидно достолепие, тъй че подканването, отправено към субекта, да изтръгне гореказаната тапа (запушалка) фактически осъжда субекта да осъществи своето необратимо омекване или спихване, нерядко придружено от остро свистене и свеждане на външната обвивката до нещо незначително, блед образ, безкръвен спомен за нявгашното величие.

- Не знаех, че си толкова вулгарен.

- Сега вече знаеш.

Лоренца излезе, преструвайки се на възмутена. Беше ми ясно, че от това Белбо страдаше повече. Истинският ѝ гняв дори би го успокоил, но престореното възмущение го караше да мисли, че при Лоренца и в други моменти проявите на чувства можеха да бъдат театър.

И смятам, че тъкмо затова веднага каза с решителен тон:

- Да продължаваме. Което значеше да продължаваме с Плана, да работим сериозно.

- Не ми се работи, заяви Диоталеви. Не се чувствавам добре. Боли ме тук. И пипаше стомаха си. Ще излезе някой гастрит...

- Глупости, прекъсна го Белбо. На мен ще ми говориш за гастрит... И от какво ще си го получил? От минералната вода ли?

- Защо не? - усмихна се кисело Диоталеви. Снощи попрекалих. Свикнал съм на "Фюджи", а пих "Сан Пелегрино".

- Тогава трябва да внимаваш. Тази твоя невъздържаност може да те убие. Но да продължим, защото от два дни умирам от желание да ви разкрия нещо. Най-после узнах защо от векове тридесетте и шест невидими не могат да определят формата на картата. Джон Дий е сбъркал. Цялата география трябва да се прекрои. Ние обитаваме едно кухо кълбо откъм вътрешната му страна, обвити от земната кора. И Хитлер го е разбрал.

Нацизмът се зароди в момента, в който мистичният дух завладя лостовете на материалния прогрес. Ленин казваше, че комунизмът е социализъм плюс електрификация [389]. В известен смисъл хитлеризмът беше генонизъм [390] плюс блиндиращи дивизии.

(Пауълс и Бержие, "Утрото на вълшебниците", Париж, "Галимар", 1960, 2, VII)

Белбо успя да включи и Хитлер в Плана.

- Има го черно на бяло. Доказано е, че основоположниците на нацизма са били свързани с тевтонското неотамплийство.

- Трудно ще ме убедите.

- Не измислям, Казобон, от време на време ми се случва да не измислям!

- Спокойно, кога пък сме измисляли? Винаги сме тръгвали от обективните факти или поне от общоизвестни обстоятелства.

- Този път също. През 1912-та се ражда един Германски орден, проповядващ нещо, което бих нарекъл ариософия, тоест философия на арийското превъзходство. През 1918-а някой си барон Фон Зеботендорф основава един клон от него, тайното дружество Туле, енти вариант на Строгото Съблюдене на Храма, но със силни расистки, пангермански и неоарийски оттенъци. А през 1933 година този Зеботендорф ще напише, че е посял семето, което по-късно е покълнало при Хитлер. При това именно в средите на Туле се появява пречупеният кръст. И кой веднага се включва в това дружество? Рудолф Хес [391], прокълнатата душа на Хитлер! И след него Розенберг [392]! И самият Хитлер! Безспорно сте чели във вестниците, че Хес в затвора на Шпандау и до днес се занимава с езотерични науки. През 1924-та Фон Зеботендорф публикува една брошура върху алхимията и отбелязва, че първите опити за разбиване на атома доказват истините на Великото Дело. И пише роман за Розенкройцерите! Освен това издава и едно астрологическо списание, "Астрологише рундшау", а Тревър-Роупър твърди, че нацистките главатарии, начело с Хитлер, не си мръдвали пръста, преди да им направят хороскоп. През 1943-та изглежда, са се допитали до група ясновидци, за да открият къде съюзниците държат затворен Мусолини. Изобщо цялото нацистко ръководство е било свързано с тевтонския неоокултизъм.

Белбо, изглежда, бе забравил случката с Лоренца. И аз му помагах да изгражда теорията си:

- В края на краищата можем да си обясним в тази светлина и дарбата на Хитлер да увлича тълпите. Като физика е бил един дребосък с пискливо гласче, как ли е карал хората да подлудяват? Трябва да е притежавал способности на медиум. Вероятно подготвен от някакъв тамошен друид, е умее да контактува с подземните токове. И той е бил един биологичен менхир или колектор. Предавал е подземната енергия на своите последователи, събрани в Нюрнбергския стадион. За известно време е успявал, после са му се изтощили батериите.

100

Казвам го на целия свят: заявявам, че земята е куха и обитаема от вътрешната си страна, че тя съдържа известен брой твърди концентрични сфери, поместени една в друга, и че в двата си полюса има отвори с ширина от 12 или 16 градуса.

(Дж. Клийвс Симс, капитан от пехотата, 10 април 1818, цитиран от Шпраг де Кемп и Лий в "Отвъдни страни", Ню Йорк, "Райнхарт", 1952, X)

- Поздравявам ви, Казобон, в своята наивност сте имали един верен проблясък на интуицията. Истинската и единствена идея-фикс на Хитлер са били подземните токове. Той е подкрепял така наречената Hohlweltlehre, учението за кухата земя.

- Деца, аз си тръгвам. Гастритът ме мъчи - заяви Диоталеви.

- Почакай малко, сега иде най-интересното. Земята е куха: ние живеем не отвън, върху нейната изпъкнала кора, а вътре в нея, върху вдлъбнатата ѝ вътрешна повърхност. Това, което наричаме небе, е маса от газове с отделни по-светли участъци, която изпълва вътрешността на кълбото. Всички астрономически измерения трябва да се преразгледат. Небето не е безкрайно, а ограничено. Слънцето, ако съществува, е толкова голямо, колкото го виждаме, едно топче с диаметър от тридесетина сантиметра в центъра на земята. Гърците са подозирали всичко това.

- Всичко това си го измислил ти, каза отегчен Диоталеви.

- Измислил съм го, ама не! До тази идея е стигнал в началото на XIX век някакъв американец, Симс. По-късно, в края на века, я подхваща друг американец, някой си Тийд, който се опира на алхимични опити и на евангелието от Исаия. След Първата световна война теорията е усъвършенствувана от един германец, не му помня името, който основава Движение на учението за кухата земя. Тогава Хитлер и неговите хора откриват, че тази теория пасва точно на техните принципи, и после, изглежда, сбъркали няколко изстрела на техните Фау-1 тъкмо защото пресмятали траекториите им, тръгвайки от хипотезата, че земната повърхност е вдлъбната, а не изпъкнала. Хитлер вече се е убедил, че е Царят на Света и че неговите първи помощници от нацисткия Генерален щаб са Непознатите Управници. И къде живее този Цар на Света? Вътре, под, а не отвън. И тъкмо защото тръгва от тази хипотеза, Хитлер решава да преобърне целия ред на търсенията, концепцията за крайната географска карта, начина за тълкуване на Махалото! Трябва да се съберат в едно шестте групи и да се направят отново всички изчисления. Спомнете си логиката на Хитлеровите завоевания... Първо искане, Данциг, за да има под своя власт класическата люлка на тевтонската група. След това завладява Париж, за да контролира Махалото и Айфеловата кула, влиза във връзка със синархическите групи и ги внедрява в правителството на Виши. После си гарантира неутралитета, а всъщност съучастничеството на португалската група. Четвърта цел, то се знае, е Англия, но тя е твърде трудна за постигане. Междувременно, прехвърляйки войната в Африка, се стреми да достигне Палестина, но и това не му се удава. Тогава се насочва към завладяването на павликянските територии, като нахлува на Балканите и в Русия. Когато решава, че държи в ръцете си четирите шести от Плана, изпраща тайно Хес в Англия с мисията да предложи съюз. Тъй като бейкънистите не се хващат на въдицата, идва му нова идея: тези, които съхраняват най-важната част от тайната, могат да бъдат само вечните врагове, евреите. И не е необходимо да ги търси в Йерусалим, където са останали много малко от тях. Липсващият къс от посланието на йерусалимската група не се намира в Палестина, а в някоя група от диаспората. И ето ви обяснението за Великото изстребление.

- В какъв смисъл?

- Но помислете малко. Представете си, че искате да извършите един геноцид...

- Моля ти се, прекъсна го Диоталеви, вече прекаляваме. Стомахът ме

боли. Тръгвам си.

- Не бързай толкова. Когато Тамплиерите изкормваха сарацините, ти се забавляваше, защото е станало отдавна, а сега се възмущаваш като дребен интелектуалец. Ние се мъчим да прекроим историята и нищо не трябва да ни плаши.

Оставихме го да продължи, победени от неговия ентузиазъм.

- Това, което прави впечатление при геноцида на евреите, е протакането на процедурата. Първо ги държат да гладуват в лагерите, после ги събличат голи, след това душовете, после педантичното съхраняване на камарите от трупове и складирането на дрехите, описването на личните вещи... Всичко това не е рационално, ако въпросът е бил само да бъдат унищожени. Става рационално обаче, ако са търсели послание, което едно от тези милиони същества, йерусалимският представител на тридесетте и шест невидими, е носел скрито в подгъва на дрехата си, в устата си или татуирано на кожата... Единствен Планът обяснява необяснимата бюрокрайичност на геноцида! Хитлер претърсва евреите, за да открие следата, идеята, която ще му позволи да определи с помощта на Махалото точното място, където под вдлъбнатия свод, с който кухата земя обгръща сама себе си, се пресичат подземните токове. А те, внимавайте в свършенството на концепцията, именно в тази точка се отъждествяват с небесните токове, с което теорията за кухата земя материализира, така да се каже, хилядолетната херметическа интуиция: което е отдолу е равно на онова, което е отгоре! Мистичният полюс съвпада със сърцето на земята, тайният чертеж на светилата е всъщност тайният рисунък на подземията на Агарта, няма разлика между рай и ад и свещеният Граал, този Lapis ex illis, е в действителност Lapis ex coelis [393] в смисъл, че е Философският Камък, който се ражда като обвивка, край, граница, хтоническо лоно на небесата! И когато Хитлер определи местонахождението на тази точка в центъра на земната кухня, който е свършеният център на небето, той ще стане господар на света, на който е Цар по силата на расата си. Ето защо до последния момент от дън своя бункер той се надява, че ще успее да открие Мистичния Полюс.

- Стига, спря го Диоталеви. Вече съм съвсем зле. Боли ме.

- Наистина му е зле. Не е от идейния спор, обадих се аз.

Едва тогава Белбо сякаш разбра. Бързо стана, за да подкрепи приятеля си, който се облягаше на масата, полуприпаднал.

- Извинявай, увлякох се. Нали не ти прилоша от нещата, които наговорих? От двадесет години си знаем шегите, нали? Ама ти наистина не си добре, може би си прав и ще излезе някакъв гастрит. Да знаеш, че едно хапче "Меранкол" ще те оправи. И една грейка. Хайде, ще те изпратя до вкъщи. Но после ти трябва лекар. Не е зле да се изследваш.

Диоталеви каза, че може да се прибере и сам с такси, че не е седнал да умира. Трябвало само да си легне. Щял да извика лекар. Честна дума. И че не му било станало лошо от историите на Белбо. Бил се усетил зле още предната вечер. Белбо, изглежда, се успокои и го изпрати до таксито.

Върна се угрижен.

- Като си помисля, от няколко седмици това момче не ми харесва. Има тъмни кръгове около очите... Но дявол да го вземе, аз вече от десет години трябваше да съм в гроба от цироза, а ето ме жив и здрав, пък той, който живее като аскет, е получил гастрит, а може би и нещо по-лошо, според мен ще излезе язва. По дяволите Планът. Тоя живот, дето го живеем, е живот на луди.

- Аз мисля, че от едно хапче "Меранкол" ще му мине.

- И аз се надявам. Но ако си сложи и термофор, по-добре. Дано се оправя.

101

Qui operatur in Cabala... si errabit in opere aut non purificatus
accesserit, devorabitur ab Azazale. [394]

(Пико дела Мирандола, "Магически изводи")

Диоталеви получи кризата към края на ноември. Очаквахме го един ден в редакцията, но той се обади по телефона и ни съобщи, че постъпва в болница. Докторът казал, че симптомите не били тревожни, но било по-добре да си направи изследвания.

Белбо и аз свързахме болестта му с Плана, в който навярно бяхме задълбали прекалено много. С половин уста се убеждавахме, че не е логично, но се чувствувахме виновни. За втори път ставахме съучастници с Белбо: веднъж, когато бяхме премълчали (пред Де Анджелис), и този път, когато и двамата бяхме говорили твърде много. Нямахме основание да се чувствуваме виновни, бяхме убедени в това, но не можехме да се освободим от угризенията. По тази причина за повече от месец престанахме изобщо да споменаваме Плана.

Две седмици по-късно Диоталеви се появи и уж безгрижно ни заяви, че поискал от Гарамонд отпуск по болест. Предписали му лечение, не обясни точно какво, за което трябвало да ходи в болницата веднъж на два-три дни и от което се чувствувал поотслабнал. Не смятах, че може да отслабне повече: лицето му вече не се отличаваше по цвят от косите му.

- И престанете с тези истории, каза. Разрушават здравето, както виждате. Розенкройцерите си отъмщават.

- Не се безпокой, отвърна му Белбо с усмивка, ние на Розенкройцерите ще им покажем един такъв и ще те оставят на мира. И направи жест с ръка.

Лечението продължи чак до началото на следващата година. Аз бях потънал в историята на магията, истинската, сериозната, казвах си, а не нашата. Гарамонд се отбиваше в стаята ни най-малко веднъж на ден, за да пита какви са новините от Диоталеви.

- И ви моля, уведомявайте ме за всичко, от което има нужда, искам да кажа за всеки проблем, който се появи. Бих искал аз, фирмата, да направим каквото можем за нашия ценен приятел. За мен той е като син, нещо повече, като брат. Във всеки случай, слава Богу, живеем в цивилизована страна и каквото и да разправят, се радваме на превъзходно обществено здравеопазване.

Алие искаше да покаже колко е услужлив, попита ни за името на болницата и се обади по телефона на директора ѝ, негов скъп приятел (на всичкото отгоре, както ни обясни, брат на едно "сефе", с което бил в най-сърдечни отношения). Диоталеви щял да бъде обкръжен с особени грижи.

Лоренца беше разтревожена. Почти всеки ден се отбиваше в "Гарамонд", за да разбере какво става. Белбо трябваше да бъде щастлив, но изнамери нов повод за мнителност. При тези посещения Лоренца всъщност му бягала, защото не идвала заради него.

Малко преди Коледа случайно дочух част от разговор между тях. Лоренца му казваше:

- Уверявам те, снегът е прекрасен и стаите са много удобни. Ще можеш да покажеш скиорско майсторство. Съгласен ли си?

Извадих заключението, че ще прекарат новогодишните празници заедно. Но след коледната ваканция, когато Лоренца отново се появи в коридора на издателството, Белбо й каза:

- Приятно прекарване. И отклони опита й да го прегърне.

102

Оттук тръгвайки, пристигнахме в една област на име Милестре... в която, казват, живеел един вожд, наречен Стареца от Планината... И издигнал по високите върхове, които опасваха долината, един зид, масивен и висок, и той имаше дължина тридесет мили и се влизаше отвъд него през две порти, които бяха скрити и прокопани в скалата.

(Одорико да Порденоне, "За непознатите неща", "Импресус Езаури", 1515, копие 21, с. 15)

Един ден към края на януари минавах по улица Маркиз Гуалди, където бях паркирал колата си, и срещнах Салон, който излизаше от "Мануцио".

- Отбих се при моя приятел Алие... - каза.

Приятел? Доколкото си спомнях, на празника в Пиемонт Алие беше заявил, че не го обича. Дали Салон си пъхаше носа в "Мануцио", или пък Алие го използваше за кой знае какви контакти?

Нямах много време за размишления, защото той ми предложи да изпием по един аперитив и се озовахме в "Пилад". Никога не го бях виждал по тези места, но Салон поздрави стария Пилад, сякаш се познаваха от години. Настанихме се на една маса и той ме запита как върви моята история на магията. Знаеше и за нея. Аз пък го подкачих на темата за кухата земя и за онзи Зеботендорф, за когото бе споменал Белбо.

Той се засмя:

- О, естествено, какви ли не луди идват при вас! По въпроса за кухата земя нищо не зная. Що се отнася до Фон Зеботендорф, да, странен тип... Успял е да напъха в главата на Химлер и компания самоубийствени за германския народ идеи.

- Какви идеи?

- Източни измислици. Този човек не е искал да има нищо общо с евреите и е боготворил арабите и турците. А знаете ли, че на писалището си Химлер освен "Майн Кампф" държал винаги и Корана? На млади години Зеботендорф се увлякъл по някаква тайна турска секта и започнал да изучава ислямския гностицизъм. Казвал е "Фюрерът", но е мислел за Стареца от Планината. И когато всички заедно основали СС, всъщност са мислели за организация, подобна на организацията на Кръвниците... Защо според вас по време на Първата световна война Германия и Турция са били съюзници...

- А вие откъде знаете тези неща?

- Мисля, че ви казах: бедният ми баща работеше за руската Охранка. Е, добре, аз помня, че по онова време царската полиция се занимаваше с Кръвниците, струва ми се, Рачковски пръв се беше досетил за тях... След това изоставиха тази следа, защото, ако в историята бяха замесен

Кръвниците, не можеха да участвуват евреите, а опасността тогава идваше от евреите. Както винаги. Евреите се върнаха в Палестина и принудиха другите да се измъкнат от пещерите. Но тази история е доста обърквана, нека спрем дотук.

Изглежда, вече се разкайваше, че се е разбърбил, и бързо-бързо се сбогува с мен. Но имаше и още нещо. След всичко, което се случи, сега съм убеден, че не съм сънувал, но онзи ден помислих, че халюцинирам, защото, проследявайки с поглед Салон, който излизаше от бара, ми се стори, че на тъгла се спира при някакъв мъж с арабски черти на лицето.

Във всеки случай ми беше разказал достатъчно, за да възбуди до краен предел въображението ми. Стареца от Планината и Кръвниците не ми бяха непознати: споменавах ги в дипломната си работа, защото Тамплиерите бяха обвинени, че са сключвали тъмни сделки и с тях. Как можех да го забравя?

Така отново умът ми заработи, а още повече пръстите: прехвърлих старите си фишове и в главата ми блесна такава смайваща мисъл, че няха търпение да не я споделя с Белбо.

На сутринта нахълтах в стаята му.

- Объркали са всичко. Объркали сме всичко.

- Кой е объркал? Успокойте се, Казобон. О, господи, пак ли Планът? За миг се поколеба. Има лоши новини от Диоталеви. Той не говори и аз се обадих в болницата, но там не пожелаха да ми съобщят нищо конкретно, защото не съм му бил роднина. А като няма роднини, кой ще се грижи за него? Не ми харесаха недомлъвките им. Доброкачествено е, казаха, но лечението не било достатъчно, трябвало да постъпи за около месец, а можело и да се опита хирургическа намеса... С други думи, нещо крият и тази история все по-малко ми харесва.

Не знаех какво да отговоря, започнах да разлиствам някакъв ръкопис, за да залича спомена от триумфалното си нахълтване. Но пък Белбо не издържа. Беше като комарджия, на когото изведнъж са показали ново тесте.

- По дяволите, извика. Все пак животът продължава. Казвайте.

- Объркали са всичко. И ние сме объркали всичко или почти всичко. И така: Хитлер прави знаем какво с евреите, но тайната си остава тайна. Окултистите от цял свят в продължение на векове учат иврит, изцеждат Кабалата отвсякъде и какво постигат? Само умението да съставят хороскопи. Защо?

- Ами... Защото липсващата част на йерусалимците все още се крие някъде. А и другата част, на павликяните. Доколкото знаем, и тя не е открита...

- Така би отговорил Алие. Моят отговор е по-добър. Евреите нямат пръст в тая работа.

- В какъв смисъл?

- Евреите нямат нищо общо с Плана. И не могат да имат. Нека си представим положението на Тамплиерите първо в Йерусалим, а после в европейските лагери. Френските рицари се срещат с германските, португалските, испанските, италианските, английските, а всички заедно се свързват с византийското крило и главно мерят сили с противника турчин. Противник, с когото се бият, но и с когото преговарят, както видяхме. Така изглеждали противоборстващите сили и отношенията им били като между благородници от еднакъв ранг. Какви са били евреите в Палестина по това време? Верско и расово малцинство, толерирано, дори уважавано от арабите, които се отнасяли към него с доброжелателно снизхождение, и малтретирано от

християните, защото, нека не забравяме, че в хода на разните кръстоносни походи падало голямо плячкосване на гетата и не по-малко колене. А ние си представяме, че Тамплиерите сред цялата тази гадория и воня си разменяли с евреите мистични сведения. Как не! И в европейските лагери евреите се появявали като лихвари, паплач, гледана накриво, която може да се използва, но без да ѝ се доверява човек. Говорим за отношения между рицари, изграждаме плана на една духовна общност, а си въобразихме, че Тамплиерите от Провенс могат да допуснат в играта граждани от втора категория. Как не!

- Но всички магьосници от Ренесанса, които се втурват да учат Кабалата...

- Няма как. Вече били близо до третата среща, нетърпеливи, търсели преки пътечки. Ивритът им изглеждал език свещен и тайнствен. Кабалистите се трудили за себе си и за други цели, а тридесет и шестимата, пръснати по света, си били втълпили, че този неразбираем език крие кой знае какви тайни. Не друг, а Пико дела Мирандола казва, че "никакви имена, доколкото са такива и за да имат значение, в магическото дело не могат да имат сила, nisi sint Hebraica", тоест ако не са еврейски. Какво значи това? Явно Пико дела Мирандола е бил глупак.

- Да речем.

- А освен това като италианец бил изключен от Плана. Какво е знаел той за него? Толкова по-зле за разните Агрипа, Ройхлин и тям подобни, които се втурват по лъжливата следа. Възстановявам историята на тази лъжлива следа, разбирате ли? Повлияхме се от Диоталеви, който се е заплеснал по своята Кабала. Той ни замая и ние вмъкнахме евреите в Плана. Ако Диоталеви се занимаваше с китайска култура, може би щяхме да бутнем в него и китайците.

- Може би.

- А може би не. Но няма защо да си скубем косите, подлъгахме се по останалите. Тази грешка са я правили всички досега, може би още от Постел насам. Двеста години след Провенс били убедени, че шестата група е йерусалимската. А това не е вярно.

- Но извинявайте, Казобон, самите ние поправихме тълкуването на Арденти и решихме, че камъкът на великата среща не е Стоунхендж, а камъкът на Омаровата джамия.

- И сбъркахме. Има и други камъни. Трябваше да потърсим някое място, свързано с камък, върху планина, върху канара, върху скала... Шестимата чакат в крепостта Аламут.

103

И се появи Кайрос, и държеше в десница жезъл, който значеше царственост, и го даде на първия създаден Бог и Той го пое и рече: "Тайното ти име ще бъде от тридесет и шест букви."

(Хасан-и Саббах, "Животоописание на нашия Господин")

Бях изпълнил коронния си номер и сега дължах обяснения. Подготвих ги предварително и ги сервирах на Белбо - подробни и подкрепени с документи, когато на масичката в бара го затрупвах с доказателства, а той ги следеше с все по-замъглени очи, палейки цигара от цигара и протягайки всеки пет минути празна чаша с някакъв остатък от лед на дъното към Пилад, който се

спускаше да я напълни, без да чака специална поръчка.

Първите източници бяха именно тези, в които се появяваха най-ранните упоменавания на Тамплиерите, от Герхард Страсбургски до Жоанвил. Тамплиерите бяха влизали във връзка, ту в конфликт, ту в таен съюз, с Кръвниците на Стареца от Планината.

Разбира се, историята беше по-сложна. Започваше след смъртта на Мохамед с разцеплението между последователите на официалния закон, суннитите, и поддръжниците на Али, зетя на Пророка, мъжа на Фатима, който бил лишен от наследствената титла. Пламенните привърженици на Али, свързани от "Шиата", сиреч групата на посветените, основали еретичното крило на исляма, това на шиитите. Затворено учение, което вижда постоянната практика на откровението не в традиционно преповтаряните думи на Пророка, а в самата личност на Имама, господар, водач, възплъщение на аллах, осезаемост на бог, Цар на Света.

И какво се случило с това еретично крило на исляма, което постепенно се прониквало от всички магически доктрини на средиземноморския басейн, от манихейците до гностиците, от неоплатониците до иранската мистика, с всички влияния, които бяхме следили от години в хода на тяхното западно развитие? Тази история беше трудна за разплитане не само защото беше дълга, но и защото разните арабски автори и участници в нея имаха безкрайни имена и ние до късни ноци не успяхме да различим Абу Абдулла Мухаммад от Али ибн Разам ад-Таи ал-Куфи, Абу Мухаммад Убайд Аллах от Абу Муин ад-Дин Насир ибн Хосроф Марвази Кобадияни (макар че навярно и един арабин би се затруднил не по-малко да направи разлика между нашите Аристотел, Аристосен, Аристарх, Аристид, Анаксимандър, Анаксимен, Анаксагор, Анакреонт и Анахарс).

Но едно беше безспорно: движението на шиитите се разделя на два клона. Единият, наречен "на дванадесетниците", очаква своя Имам, изчезнал и обещан, а другият, "на исмаилитите", се ражда по време на царуването на Каирските Фатимиди и после, през множество различни перипетии, се утвърждава като реформиран исмаилизъм в Персия благодарение на една очарователна, мистична и жестока личност, Хасан Саббах. Тук Саббах създава своя център, издига своя непревземаем престол на югозапад от Каспийско море в крепостта Аламут, Гнездото на Грабливата птица.

Тук Саббах се обкръжава със своите предани до смърт привърженици, фидаяни или федаини, които праща да извършват необходимите му политически убийства като оръдия на тайната свещена война, "джихад хафи". Федаините, или там както се наричат, по-нататък придобили печална слава под името Ал-Хашшашиин [395], Кръвници - име, което не е много привлекателно за нас, но навремето за тях било прекрасно, символ на една общност от войнствени братя по вяра, които приличали много на Тамплиерите, също готови да загинат за своя бог. Изобщо, духовно рицарство.

Крепостта или замъкът Аламут - това е Камъкът. Изграден върху един планински гребен, дълъг четиристотин метра и широк на места само няколко стъпки, най-много тридесет, замъкът се появявал пред този, който идвал по пътя за Азербайджан, като естествен хребет, ослепителен с белотата си под слънцето, синкав на фона на пурпурния залез, млечноблед на разсъмване и кървавочервен под лъчите на изгряващото слънце, а някои дни забулен в облаци или призрачно осветен от мълнии. По протежение на горния му ръб с мъка се различавала някаква изкуствена прибавка от четириъгълни кули. Гледан откъм подножието, Аламут приличал на поредица от скални плочи, които се издигали на стотици метри, заплашително надвиснали над пътника. Най-достъпният склон бил един хлъзгав чакълест сипей, който и до ден-днешен

археолозите не успяват да преодолеят. По онова време до замъка се стигало по тайно спираловидно стълбище, издълбано в скалата така, както се бели ябълка, което един-единствен стрелец можел да защитава със своя лък. Непревземаем, извисяващ се на главозамайваща височина в Отвъдното, Аламут, крепостта на Кръвниците. Човек е могъл да стигне до нея само яхнал орел. Тук властвувал Саббах, а след него тези, които щели да носят един по един титлата Старецът от планината. И първи от тях, наследникът на Саббах - Синан.

Саббах измислил един особен начин да властвува над своите и над противниците си. На враговете съобщавал, че ако не се покорят на волята му, ще бъдат убити. А никой не можел да убегне на Кръвниците. По времето, когато кръстоносците още се мъчели да превземат Йерусалим, низам ал-мулк [396], първият министър на султана, бил прободен смъртоносно от един преоблечен като дервиш наемен убиец в носилката, която го отвеждала към харема му. Химският атабек също бил заклан от хората на Стареца, когато, обкръжен от въоръжени до зъби телопазители, излязъл от замъка си за петъчната молитва.

Синан решил да убие християнина кръстоносец маркиз Корато ди Монтефелтро и за тази цел изпратил двамина от своите, които след дълга подготовка се промъкнали сред неверниците, подражавайки на техните навици и говорейки езика им. По време на една гощавка, дадена от Тирския епископ, те, преоблечени като монаси, скочили върху изненадания маркиз и го ранили. Единият от нападателите веднага бил убит от стражите, а другият се скрил в една църква. Изчакал там да донесат ранения, нападнал го, довършил го и щастлив, се оставил да бъде убит.

Всичко това защото, както разказват арабските историци суннити, а после и християнските хроникьори от Одорико до Порденоне до Марко Поло, Стареца бил открил един жесток способ да превръща своите рицари в непобедими военни машини, верни нему до върховна саможертва. Още съвсем млади ги отвличал, докато спели, в крепостта, обсипвал ги със сладости, вино, жени, цветя, омайващи гощавки, замъглявал умовете им с хашиш. И когато вече не можели да се откажат от извратените удоволствия на измамния рай, събуждал ги и ги поставял пред избора: върви и убивай, ако успееш, този рай ще бъде отново твой завинаги; ако се провалиш, ще затънеш във всекидневния ад.

И младежите, замаяни от опиата, покорни на волята му, се жертвували, за да взимат жертви - убийци, осъдени на смърт, нещастници, изпращани да носят нещастие.

Как се бояли от тях, как разправяли легенди за тях кръстоносците в безлунните нощи, когато свирел пустинният самум! Как се възхищавали от тях Тамплиерите, зверове, покорени от кристално чистата им готовност за саможертва! Как се съгласявали да им плащат, за да минат по техните земи, искайки в замяна само формални данъци в една игра на взаимни отстъпки, съзаклятничества, военни побратимявания, изкормвайки се едни други на полесражението и после сред тайни милувки, нашепвайки си мистични обреди, магически формули, алхимични рецепти...

Тамплиерите възприели тайните ритуали на Кръвниците. Само тъпото невежество попречило на стражите и инквизиторите на крал Филип да се досетят, че заплюването на кръста, целувката по задника, черната котка и почитането на Бафомет са повторение на други обреди, които Тамплиерите извършвали под въздействието на първата тайна, открита им от Изтока: употребата на хашиш.

Товага беше очевидно, че Планът се е родил, трябваше да се е родил там: от хората на Аламут Тамплиерите са узнали за подземните токове, с хората от Аламут са се срещнали в Провенс и са създали тайната мрежа на тридесет и шестимата невидими. И затова Кристиан Розенкойц отишъл във Фес и в други източни градове, затова към Изтока се насочил Постел, затова от Изтока и от Египет, седалище на исмаилитската династия на Фатимидите, ренесансовите магьосници внесли главното божество на Плана - Хермес, Хермес-Теут или Тот, и затова с египетски образи изпъстрял своите ритуали мистификаторът Калиостро. И затова йезуитите, не толкова глупави, колкото сме си ги представяли, заедно с нашия приятел Кирхер се нахвърлили върху йероглифите, върху коптското писмо и върху другите източни говори, използвайки иврита само като прикритие, като отстъпка пред модата на времето.

104

Тези текстове не са отправени към простосмъртните... Гностическото възприятие е път, запазен за избраници... защото Библията казва: "Не хвърляй бисера си на свините."

(Кемал Джумблат, Интервю пред "Льо Жур", 31. III. 1967 г.)

Arcana publicata vilescunt: et gratiam prophanata amittunt. Ergo: ne margaritas objice porcis, seu asinus substernit rosas. [397]

(Йохан Валентин Андрее, "Химическата венчавка на Кристиан Розенкойц", Страсбург, "Цецнер", 1616, мото)

А от друга страна, къде да намерим този, който би могъл да чака и е чакал върху Камъка цели шест века? Разбира се, накрая Аламут паднал под монголския натиск, но сектата на исмаилитите останала и се разпространила по целия Изток: една част от нея се сляла с нешиитския суфизъм, друга част породила страшната секта на друзите и най-сетне трета се запазила сред индийските ходжи, последователи на Ага хан, недалеч от мястото, където се намира Агарта.

Но бях открил и друго: по времето на Фатимидите херметическите знания на древните египтяни били преоткрити чрез Хелиополската академия в Кайро, където бил създаден един Дом на науките. Дом на науките! Ето откъде се е вдъхновил Бейкър за своя Соломонов дом, ето кой бил образецът за Парижкия музей!

- Точно така е, вече няма никакво съмнение, каза опиянен Белбо и прибави:

- Но какво се получава с кабалистите?

- Те са само една успоредна история. Йерусалимските равини се досетили, че има някаква връзка между Тамплиери и Кръвници. А испанските равини, които обикаляли уж да дават заеми срещу лихва из европейските лагери, също надушили нещо. Чувствували се изключени от тайната и тласкани от национална гордост, решили да я разкрият сами. Как ние, Избраният народ, ще бъдем държани далеч от тайната на тайните! И, хоп, ражда се кабалистичната традиция, героичният опит на диаспората, на племето извън закона да надхитри господарите, владетелите, които претендират, че знаят всичко.

- Но по този начин създават впечатление у християните, че те самите знаят всичко.

- И в един момент някой прави огромния гаф. Смесва Исмаил с Израил.

- Значи Баруел, Ционските протоколи и Геноцидът са плод на две сгрешени съгласни.

- Шест милиона евреи, убити по едно недоглеждане на Пико дела Мирандола.

- Или може би причината е друга. Избраният народ се е нагърбил със задачата да изтълкува Свещената книга. Изплашил всичко живо наоколо, а другите, като не открили нищо в Книгата, си отмъстили. Хората се боят от този, който ги поставя лице в лице със Закона. А Кръвниците защо не се появяват по-рано?

- Много просто, драги Белбо, помислете си какъв упадък настъпва в техните земи след битката при Лепанто [398]. Вашият Зеботендорф разбира, че нещо трябва да се търси между турските дервиши, но Аламут вече не съществува, хората му са се изпокрили, чакат. И сега е дошъл техният час, окрилени от ислямското самоопределение, надигат глави от леговищата си. Като включихме Хитлер в Плана, намерихме добър повод за Втората световна война. Като включим Аламутските Кръвници, обясняваме всичко, което се случва от години между Средиземно море и Персийския залив. И тук отлично се вписва нашият Трес - *Templi Resurgentes Equites Synarchici*, едно общество, което има за цел да възстанови най-накрая връзките между духовните ордени от различните вероизповедания.

- Или което подклажда конфликтите между тях, за да блокира всичко и да лови риба в мътна вода. Ясно. Стигнахме до края на нашия труд по прекрояването на Историята. Дали пък във върховния момент Махалото няма да ни открие, че Пъпът на света е Аламут?

- Все пак да не прекаляваме. Бих оставил този въпрос висящ.

- Като Махалото.

- Може би, но не бива да намесваме всичко, което ни хрумва.

- Разбира се, научният подход над всичко.

Онази вечер аз бях само горд, че съм съчинил една изящна теория. Бях един естет, който употребява плътта и кръвта на света, за да създаде от тях Красота. Белбо вече беше неин привърженик. Като всички - не в резултат на озарение, а по липса на по-добро.

105

Claudicat ingenium, delirat lingua, labat mens. [399]
(Лукреций, "За природата на нещата", III, 453)

Навярно през тези дни Белбо се е помъчил да си даде сметка за това, което му се случва. Макар че строгостта, с която бе успял да се самоанализира, не е могла да го отклони от порока, превръщащ се за него в привычка.

Измисляне на План: Планът те оправдава дотам, че дори не си отговорен за самия него. Достатъчно е да хвърлиш камъка и да си скриеш ръката. Не би имало провал, ако наистина съществува План. Така и ти не получи Чечилия, защото архонтите са направили Анибале Канталамеса и Пио Бо неспособни да свирят на най-безобидния от медните инструменти. Избягал си от бандата на Канала, защото деканите са решили да те запазят за друго жертвоприношение. А човекът с белега притежава по-могъщ талисман от твоя.

Един План, един виновник. Мечтата на рода. An Deus sit. [400] Ако има вина, негова е. Онова, чийто адрес съм загубил, не е Краят, а Началото. Не е обектът, който трябва да се притежава, а е субектът, който притежава мен. Общо зло - почти добро, нали това казва Митът? (Детско стихче.)

Кой е написал тази мисъл (още една римичка), най-успокоителната на света? Нищо не може да ме разубеди, че този свят не е рожба на един мрачен Бог, на чиято сянка аз съм продължение. Вярата носи Абсолютен Оптимизъм. [401]

Вярно е, прелюбодействувал съм (или не съм прелюбодействувал), но виновен е Бог, който не е успял да разреши проблема за злото. Хайде, да счукаме в хавана зародиша с мед и чер пипер. Господ го иска.

Щом трябва все пак да се вярва, нека бъде една религия, която не те кара да се чувствуваш виновен. Една несвързана, димяща, подмолна религия, която няма край. Подобна на роман, не на теология.

Пет пътя към една-едничка цел, какво разхищение. Вместо това един лабиринт, който да отвежда навсякъде и никъде. За да умреш красиво, живей в стил барок.

Само един несръчен demiург може да ни кара да се чувствуваме добри.

Ами ако космичният План не съществува?

Каква подигравка! Да живееш в изгнание, без някой да те е пратил. И то в изгнание от несъществуващо място.

Ами ако Планът съществува, но вечно ти убягва?

Когато религията отстъпва, помага й изкуството. Измисляш Плана като метафора на другия, неузнаваемия. И един човешки заговор може да запълни празнината. Не ми публикуваха "Сърце и страст", защото не принадлежа на тамплиерската им мафия.

Да живееш, сякаш съществува План: камъкът на философите. Щом не можеш да ги победиш, присъедини се към тях. Ако Планът съществува, достатъчно е да се приспособиш към него.

Лоренца ме поставя на изпитание. Смирение. Ако имах смирението да призова ангелите, дори без да вярвам в тях, и да очертая верния кръг, бих намерил душевен мир. Може би.

Вярвай, че съществува тайна, и ще се почувствуваш посветен в нея, нищо не ти струва. Да създадеш една огромна надежда, която да не може да бъде изкоренена, защото няма корен. Ако нямаш прадеди, няма кой да казва, че си го предал. Една религия, която можеш да изповядваш, като й изменяш непрекъснато.

Като Андрее: да създадеш на шега най-голямото откритие в Историята, и докато другите затъват в него, да се кълнеш през остатъка от живота си, че не си бил ти.

Да създадеш една истина с размити контури: щом някой се опита да я уточни, анатемосваш го. Оправдаваш само който е по-мъгляв от теб. Да нямаш врагове отдясно.

Защо да пишем романи? Да пренапишем Историята. Която после да се осъществи.

Защо да не бъде в Дания, господин У. Ш.? Джим, Царя на Конопа, Йохан Валентин Андрее, Лукаматей, броди из Зондския архипелаг между Патмос и Авалон, от Бялата планина до Минданао, от Атлантида до Тесалия... На Никейския събор Ориген [402] си отрязва тестисите и ги показва кървящи на отците от Града на Слънцето, на Хирам [403], който скърца със зъби, а в това време Константин впива хищните си нокти в кухите орбити на Робърт Флът; смърт, смърт на юдеите от антиохийското гето. Dieu est mon droit. [404] Развейте знамето. Бий, сечи вразите вековни, куркащи с черва отровни. Тръбни звуци - и ето пристигат Добродетелните рицари от Божия гроб, носейки забучена на пика главата на Мавъра, Ребисът, Ребисът! Магнитен Ураган, Кулата рухва, Рачковски се хили върху овъгления труп на Жак дьо Моле.

Не те притежавах, но мога да направя така, че цялата История да гръмне.

Ако проблемът е отсъствието на съществуващото, ако съществуващото е това, което се изрича по много начини [405], то колкото повече говорим, толкова повече съществуващо има. Мечтата на науката е съществуващото да бъде много малко, концентрирано и изразимо, $E=mc^2$. Грешка. За да се спасиш още от началото на вечността, трябва да искаш да има нещо съществуващо, прието произволно. Като змия, стегната на възел от пиян моряк. Безвъзвратно.

Да измисляш, бясно, безумно да измисляш, без да се грижиш за връзките, така че после да не можеш да преразкажеш което си измислил. Просто предаване на щафета от образ на образ, като всеки води към другия, без спиране. Да разглобиш света в един буен танц от верижни анаграми. И освен това да вярваш в неизразимото. Не е ли това истинският прочит на Тората? Истината е анаграма на анаграмата. Anagrams=Ars Magna.

Трябва да се е случило през тези дни. Белбо бе решил да вземе на сериозно света на диабolistите не от излишък, а от недостиг на вяра.

Презирайки се поради негодността си да създава (през целия си живот е използвал незадоволените желания и ненаписаните страници като метафори едни на други, и всичко това под знака на някаква самовнушена и недоказуема низост), си е давал сметка, че изграждайки Плана, в действителност е създавал. Влюбил се е в своя Голем и в него е откривал утешение за себе си. Животът - неговият собствен живот и този на човечеството, като изкуство и по липса на изкуство, изкуството като лъжа. "Светът е създаден, за да се стигне до една книга (лъжлива)." Но вече се е мъчел да повярва в тази лъжлива книга, защото все пак я беше написал. И ако заговорът наистина съществуваше, Белбо вече нямаше да бъде страхлив, победен, безволев.

Оттук дойде всичко, което се случи по-късно. Това, че той използваше Плана, макар да знаеше, че е нереален, за да надвие един съперник, когото смяташе за реален. И после, когато забеляза, че Планът го оплита, сякаш наистина съществуваше или сякаш той, Белбо, беше направен от същата

материя, от която бе направен и Планът му, отиде в Париж с цел да срещне откровението, реванша.

В плен на всекидневното угризение, задето години наред беше общувал със собствените си призраци, намираще облекчение в това, че съзира призраци, които се обективизират и са познати и на някой друг, пък бил той и негов враг. Нима бе тръгнал, за да се хвърли в устата на вълка? Разбира се, защото този вълк добиваше форма, беше по-истински от Царя на Конопа, може би и от Чечилия, може би и от самата Лоренца Пелегрини.

Болен от толкова неосъществени срещи, Белбо е чувствувал, че сега му е определена реална среща. И то по такъв начин, че той не можеше да я избегне от страхливост, защото беше притиснат към стената. Страхът го задължаваше да бъде смел. Измисляйки, той е създал принципа на реалността [406].

106

Списък N 5 - шест фланелки, шест чифта гащи и шест носни кърпички, отдавна вълнува учените, преди всичко поради това, че не са упоменати никакви чорапи.

(Уди Алън, "Да си го върнеш", Ню Йорк, "Рандъм Хаус", 1966, "Списъкът на Метерлинг", с. 8)

Точно тези дни, преди не повече от месец, Лия реши, че се нуждая от почивка. Изглеждаш изморен, казваше ми. Може би Планът ме бе изтощил. От друга страна детето, както навремето се е казвало, имаше нужда от здравословен въздух. Едно приятелско семейство ни предложи малката си вила в планината.

Не заминахме веднага. Имаше някои неща, които трябваше да довършим в Милано, и освен това Лия каза, че няма нищо по-отморително от отпуск в града, когато човек знае, че след това заминава.

Тогава за пръв път заговорих на Лия за Плана. Преди това тя беше много заета с детето: знаеше в общи линии, че с Белбо и Диоталеви се занимаваме с нещо като ребус, който ни отнемаше понякога цели дни и нощи, но не й бях открил нищо повече, откакто ми беше прочела назидателната си лекция за моята мания да търся аналогии. Може би се срамувах.

По това време й разказах всичко за Плана, завършен до най-големи подробности. Тя знаеше за болестта на Диоталеви и аз се чувствувах гузен, сякаш бях направил нещо нередно, тъй че се стараех да й представя Плана като някаква интелектуална забава, каквато всъщност и беше.

Лия ми каза:

- Пум, тази твоя история не ми харесва.

- Защо, не е ли красива?

- И сирените са красиви. Я ми кажи, какво знаеш за подсъзнанието?

- Нищо. Не зная дори дали го имам.

- Виждаш ли? Представи си сега, че един виенски шегаджия, за да развесели приятелите си, е измислил цялата история за едно То и за Едиповия комплекс и е съчинил всичките сънища, които уж е сънувал, както и разните малки Хансовци, които никога не е виждал... И какво е станало след това? Милиони хора се оказали готови да се невротизират не на шега и хиляди други били готови да се възползват от това.

- Лия, ти откачаш.

- Аз ли? Не аз, а ти.

- Добре, дори да сме откачени и двамата, то поне трябва да ми признаеш едно: ние тръгнахме от текста на Инголф. Извинявай, човек попада на едно послание от Тамплиерите и, естествено, му се прииска да го разчете докрай. Може би се поувличаш, за да се подиграеш на търсачите на тайни, но все пак посланието е налице.

- Всъщност знаеш само това, което ти е казал онзи Арденти, а той, по собствените ти думи, бил стопроцентов фантазьор. И освен това много бих искала да го видя с очите си това послание.

Нямаше нищо по-лесно, то беше в папките ми.

Лия пое листа, огледа го първо от едната, после от другата страна, сбърчи носле, отметна косите си от челото, за да види по-добре първата част, шифрованата. После запита:

- Това ли е?

- Не ти ли стига?

- Стига ми, даже ми е много. Дай ми два дни да си помисля.

Когато Лия ми иска два дни да си помисли, то е, за да ми докаже, че съм глупак. Винаги я обвинявам в това, на което тя отговаря:

- Ако разбирам, че си глупак, тогава съм сигурна, че наистина те обичам. Ясно ми е, че си глупав, и пак те обичам. Това не те ли успокоява?

Два дни изобщо не говорихме на тази тема, пък и Лия почти не си седеше въщи. Вечерно време я наблюдавах как се свива в едно тъгълче и си записва нещо, късайки лист подир лист.

Когато се качихме в планината, детето цял ден се търкаляше на поляната, Лия приготвяше вечерята и ми каза, че трябва да ям, защото съм станал слаб като клечка. След вечеря ме помоли да ѝ приготвя двойно уиски с много лед и малко сода, запали цигара, както прави само в особени моменти, накара ме да седна и започна да ми обяснява:

- Сега внимавай, Пум, защото ще ти докажа, че най-простите обяснения винаги са най-верните. Този ваш полковник ви е заявил, че Инголф е намерил някакво послание в Провенс, и аз напълно му вярвам. Сигурно е слязъл в подземие и наистина е открил този текст - и почука с пръст по редовете на френски, в някакво сандъче. Никой не твърди, че е намерил ковчеже, обсипано с диаманти. Единственото, което полковникът ви е разказал, е, че според бележките на Инголф една кутия е била продадена. И защо не, била е старинна вещ, получил е за нея някоя и друга пара, но никой не казва, че с тези средства е живял. Може да е имал малко наследство от баща си.

- А защо кутията непременно да е била евтина?

- Защото това послание всъщност представлява най-обикновен списък, паметна бележка на търговец. Хайде да го прочетем заедно.

a la ... Saint Jean

36 p charrete de fein

6 ... entiers avec saiel

p ... les blancs mantiax

r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc .

6 foiz 6 en 6 places

chascune foiz 20 a ... 120 a ...

iceste est l'ordonation

al donjon li premiers

it li secunz joste iceus qui ... pans

it al refuge

it a Nostre Dame de l'autre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grant Pute

- Е, добре, сега какво?

- Боже мой, никога ли не ви е идвало наум да надникнете в туристически справочник или в исторически наръчник за този Провенс? Веднага щяхте да откриете, че Хамбарът за Десятъка, където е намерено посланието, е бил сборно място на търговците, защото Провенс се славел като главен търговски център на цялата област Шампан. И че Хамбарът за Десятъка се намирал на улица Сен Жан. В Провенс се търгувало с всякакъв вид стоки, но особено вървели топовете платно, draps или dras, както някога се е пишело, и всяко парче било белязано с марката на тъкачницата, с нещо като печат. Втората гордост на Провенс било производството на рози, червените рози, които кръстоносците донесли от Сирия. Толкова били известни, че когато Едмънд Ланкастърски [407] се женел за Бланш д'Артоа и приел титлата граф Дьо Шампан, включил червената роза на Провенс в своя герб и затова войната между Ланкастър и Йорк била наречена "на двете рози", тъй като в герба на фамилията Йорк пък имало бяла роза.

- Кой ти го каза?

- Една книжка от двеста страници, издадена от Туристическата служба на Провенс, която намерих във Френския център. Но това не е всичко. В Провенс има една крепост, която се нарича Донжонът, тоест Кулата, има една Крепостна врата Порт-о-Пен, дето мислите, че става дума за "хляб", една Църква на Приюта, а не Убежището, както сте тълкували френското "refuge", има, естествено, и множество църкви, посветени на една или друга Богородица, имало е или още има улица на Кръглия Камък, върху който поданиците на графа оставяли своя десятък, съществували са улица на Белите Плащове и улица на Голямата Курва, да не ти обяснявам защо, сигурно е била улицата на бардаците.

- А попеликаните?

- В Провенс навремето живели катарите, които по-късно, както му е редът, били изгорени, а главният инквизитор бил покаял се катар, известен с прякора Робер льо Бугр. Затова няма нищо чудно да е съществувал площад или квартал, обозначен като място на катарите, макар катарите вече да ги нямало.

- Но през 1344-та...

- А кой ти е казал, че документът е от 1344-та? Твоят полковник е прочел "36 години след каруцата със сено", но да знаеш, че по онова време, когато французите пишели "р" с един вид апостроф, означавало post, "след", а без апостроф означавало "рго", "за". Авторът на този текст е бил кротък търговец, който си е водил бележки за сделките, сключени в Хамбара, тоест на улица Сен Жан, а не в нощта срещу празника Свети Йоан, и си е записал, че цената за една или за всяка каруца сено е тридесет и шест су, дение или друга парична единица.

- А сто и двадесетте години?

- А кой е казал, че са години? Инголф е намерил нещо, което преписал като "120 а...", а от къде знаем, че е било "а"? Проверих по една таблица на съкращенията от онова време и открих, че за "дение" или "dinarium" били употребявани особени знаци, един, който напомня гръцката делта, и друг, напомнящ гръцката тета, нещо като кръгче, срязано отляво. Напиши го

небрежно и набързо като беден търговец, и първият запаянко от рода на твоя полковник ще го вземе за "а", защото е чел някъде историята за стоте и двадесет години - от теб го зная, че тя се среща във всяка книга за Розенкройцерите. Той е искал да намери нещо, което да прилича на "post 120 annos patebo"! И какво прави? Намира няколко it и ги чете като iterum [408], но iterum се съкращава itm, докато it означава item, "също", и се употребява в списъците с повтарящи се думи. Нашият търговец си е пресмятал колко ще му донесат поръчките, които е получил, и си е направил списък на доставките. Трябвало е да доставя рози от Провенс, ето какъв е смисълът на г...s... chevaliers de pruins. И където полковникът е прочел vainjance (защото в главата му се въртели рицарите Кадош), трябва да се чете jonchee, "цветен килим". За празниците по онова време от розите се правели цветни шапки или цветни килими. И ето така трябва да се чете твоето послание от Провенс:

НА УЛИЦА СЕН ЖАН.

36 СУ ЗА КАРУЦА СЕНО.

6 НОВИ ТОПА ПЛАТ ПОДПЕЧАТАНИ

НА УЛИЦАТА НА БЕЛИТЕ ПЛАЩОВЕ.

РОЗИ НА КРЪСТОНОСЦИТЕ ЗА ЦВЕТЕН КИЛИМ:

6 БУКЕТА ПО 6 НА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ МЕСТА,

ВСЕКИ ПО 20 ДЕНИЕ, ВСИЧКО 120 ДЕНИЕ.

В СЛЕДНИЯ РЕД:

ПЪРВИТЕ В КУЛАТА

СЪЩО ВТОРИТЕ НА ТЕЗИ ОТ ПОРТ-О-ПЕН

СЪЩО В ЦЪРКВАТА НА ПРИЮТА

СЪЩО В ЦЪРКВАТА НА БОГОРОДИЦА, ОТВЪД РЕКАТА

СЪЩО В СТАРАТА СГРАДА НА КАТАРИТЕ

СЪЩО НА УЛИЦА КРЪГЪЛ КАМЪК.

И 3 БУКЕТА ПО 6 ПРЕДИ ПРАЗНИКА НА УЛИЦАТА НА КУРВИТЕ,

защото и на тях, горките, им се е щяло да посрещнат празника с шапчици от рози.

- Господи, възкликнах, май ще излезеш права.

- Разбира се, че съм права. Повтарям ти, това е най-обикновен списък на поръчки.

- Момент. Това тук може да е списък на поръчки, но другият, първият текст, е шифрован и говори за тридесет и шест невидими.

- Точно така. С френския се справих за един час, но другият ми отне цели два дни. Трябваше да изчета Тритемий в библиотеките, а нали ги знаеш библиотеките - преди да те допуснат до някоя стара книга, гледат те, като че ли искаш да я изядеш. Но историята е съвсем проста. Преди всичко, това трябваше и сам да го откриеш, сигурен ли си, че "les 36 invisibles separez en six bandes" е на същия френски, на който е писал нашият търговец? И вие сте се досетили, че това е изразът, употребен в един памфлет от XVII век, когато Розенкройцерите се появили в Париж. Но сте разсъждавали като вашите дяболисти: ако посланието е шифровано по метода на Тритемий, значи Тритемий е възприел този метод от Тамплиерите и понеже цитира фраза, която е била разпространена в розенкройцерските среди, според вас следва, че Планът, приписван на Розенкройцерите, е бил вече План на Тамплиерите. Но опитай се да разсъждаваш по обратния път, както би направил всеки здравомислещ човек: тъй като посланието е написано по начина на Тритемий,

то е било е написано след Тритемий, а тъй като цитира изрази, употребявани през розенкройцерския XVII век, значи е било написано след този век. Коя е сега най-вероятната хипотеза? Инголф намира посланието от Провенс и понеже и той като полковника е смахнат на тема херметически тайни, прочита тридесет и шест и сто и двадесет и веднага си помисля за Розенкройцерите, и тъй като е смахнат и на тема тайнописи, се залавя да шифрова посланието от Провенс. Написва за упражнение, използвайки тайнописа на Тритемий, прословутото розенкройцерско изречение.

- Остроумно обяснение, но струва колкото предположението на полковника.

- Дотук да, но представи си, че направиш не едно предположение, а много, и всички те се подкрепят взаимно. Тогава ставаш по-уверен, че си отгатнал, нали? Аз тръгнах от едно подозрение. Че думите, употребени от Инголф, не са подсказаните от Тритемий. И едните, и другите са в асировавилонския кабалистичен стил, но не са същите. А пък ако Инголф е търсел думи, започващи с буквите, които са му били нужни, е можел да намери в Тритемий колкото си ще. Защо не е постъпил така?

- Защо?

- Може би са му били необходими точно определени букви на втора, трета и четвърта позиция. Може би нашият остроумен Инголф е искал да шифрова многократно посланието си, искал е да бъде по-хитър от Тритемий. Тритемий подсказва четиридесет основни системи за тайнопис: при една се използват само инициалите, при друга - първата и третата буква, при трета - пак инициалите, но един се чете, друг не и така нататък. Тъй че при добро желание може да се измислят още безброй такива. Колкото до десетте второстепенни криптосистеми, полковникът е взел под внимание само първия кръг, който е най-прост, но следващите действуват по принципа на втория, който виждаш начертан тук. Представи си, че вътрешният кръг е подвижен и че можеш да го завъртиш, докато началното "а" съвпадне с която искаш буква от външния кръг. Ще получиш една система, при която "а" означава "х", една друга система, където "а" означава "и" и така нататък. От двадесетте и две букви върху всеки кръг ще получиш не десет, а двадесет и една криптосистеми, а нулева ще ти бъде само двадесет и втората, при която "а" ще съвпадне с "а".

- Само не ми казвай, че за всяка буква от всички думи си опитала тези двадесет и една системи.

- С малко мозък и малко късмет... Тъй като най-късите думи са от шест букви, очевидно е, че само първите шест са използвани, а всичко друго стои за красота. Защо шест букви? Представих си, че Инголф е шифровал първата, прескочил е една, шифровал е третата, после е прескочил две и шифровал шестата. След като реших, че за инициалите е използвал външния кръг, за третата буква опитах с междинния и се получи. Тогава за шестата буква опитах вътрешния кръг и пак като че ли се получи. Не изключвам, че Инголф е употребил и други букви, но трите комбинации ми стигат. Ако искаш, продължавай нататък.

- Хайде, не ме мъчи. Какво си разчела?

- Ето, виж си посланието. Подчертала съм буквите, които са използвани.

Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain Habrak
Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor Argaabil Kaquaan
Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaquiel Zaitabor Qaxaop Dugraq

- И така, вече знаем какво е първото послание, то е за тридесет и шестимата невидими. Сега чуй какво се получава, като заместим третите букви според междинния кръг: "Спалнята на Госпожиците, Кухата Игла".

- Ами това е...

- "Нагоре към Етрета, Спалнята на Госпожиците, Под Форт Фрефосе, Кухата Игла". Това е посланието, което разчита Арсен Люпен, когато открива тайната на Кухата Игла! Спомняш ли си го: край плажа в Етрета се издига Кухата Игла, естествена скална крепост, във вътрешността на която може да се живее, тайното оръжие на Юлий Цезар, когато завладявал Галиите, а по-късно и на френския крал. Източникът на огромното могъщество на Арсен Люпен. А знаеш ли, че люпенолозите са луди по тази история, ходят на поклонение в Етрета, търсят тайни входове, тълкуват всяка дума на Лъоблан... Инголф е бил не само розенкройцеролог, но и люпенолог и се е побърквал от шифриране и дешифриране.

- Но моите диаболисти винаги могат да кажат, че Тамплиерите са знаели тайната на Кухата игла и следователно посланието е написано в Провенс през четиринадесетия век...

- Разбира се, че е така. Но сега иде ред на третото послание. Третият кръг, приложен към шестте букви. Чуй го: *merde i'en ai marre de cette steganographie*. [410] И това си е съвременен френски, Тамплиерите не са говорили така. Така е говорил Инголф, който след като си е блъскал главата, за да закодира своите измишльотини, още веднъж си е направил удоволствието да прати по дяволите в шифрован вид това, с което се е занимавал. Но тъй като не е бил лишен от хитрост, забележи, и трите послания се състоят от тридесет и шест букви. Бедничкият ми Пум, и Инголф си е играл като вас, а този глупак полковникът го е взел на сериозно.

- А защо тогава Инголф е изчезнал?

- Кой ти е казал, че е бил убит? Може би на Инголф му е омръзнало да стои в Оксер и да вижда само аптекаря и тази стара мома, която хленчи по цял ден. Затова заминава за Париж, спечелва нещо, като продава една от своите старинни книги, намира си една вдовичка, която го чака там, и заживява нов живот. Като онези, дето излизат за цигари и жена им повече не ги вижда.

- А полковникът?

- Нали ти сам каза, че дори полицаят не бил сигурен дали е убит, или не? Направил е някаква комбина, жертвите му са се усетили и той си е обрал крушите. В този момент сигурно вече продава краставици на американските туристи и се казва Дюпон.

Не можех да отстъпвам по всички фронтове.

- Добре де, тръгнали сме от някакви обикновени записки, но това още повече доказва, че сме били изобретателни. Самите ние съзнавахме, че фантазираме. Създавахме един поетичен свят.

- Вашият план не е поетичен. Той е абсурден. На никого няма да дойде наум да иде да подпали Троя само защото е чел Омир. Благодарение на Омир опожаряването на Троя се е превърнало в нещо, което никога не се е случило, никога няма да се случи и все пак си остава завинаги истина. Той съдържа различен смисъл, защото всичко е просто и ясно. Твоите розенкройцерски манифести не са нито прости, нито ясни, представлявали са едно празно дърдорене, което обещавало разкритие на не знам какви тайни. Затова толкова

хора са се мъчели да ги превърнат в истински и всеки е намирал в тях това, което е търсел. При Омир няма тайни. Вашият план е пълен с тайни, защото е пълен с противоречия. И по тази причина бихте могли да намерите хиляди несигурни в себе си хора, които да са готови да се открият в него. Няма да е зле да захвърлите всичко. Омир не се е преструвал. А вие се преструвате. Който се преструва, да внимава, всички му вярват. Хората не са повярвали на Земелвайс [411], който ги убеждавал, че лекарите трябва да си мият ръцете, преди да докосват родилките. Казвал е прекалено прости неща. Хората вярват на този, който им продава лосион за растеж на косата. Усещат инстинктивно, че съчетава истини, които са несъвместими, че не е логично и не е за вярване. Но са ги учили, че Бог е многолик, непознаваем и следователно нелогичността е онова нещо, което те смятат за най-близко до природата на Бог. Неправдоподобността е това, което най-силно наподобява чудото. А вие сте измислили лосион за растеж на косата. Това не ми харесва, играта ви е опасна.

Тази история не успя да провали нашата почивка в планината. Излизах на дълги разходки, четях сериозни книги, никога не бях се занимавал толкова с детето. Но между мен и Лия остана нещо недоизказано. От една страна, Лия ме бе притиснала до стената и не й беше приятно, че ме е унизила, от друга, не беше напълно убедена, че ме е убедила.

Всъщност изпитвах носталгия по плана, не исках да го изоставя, твърде дълго бяхме съжителствували с него.

Преди няколко сутрини станах рано, за да се кача на първия влак за Милано. А в Милано Белбо щеше да ми се обади от Париж и аз щях да сложа началото на тази история, която още не съм изживял докрай.

Лия беше права. Трябваше да разговарям с нея по-рано. Но и в такъв случай пак нямаше да й повярвам. Бях възприел създаването на Плана като момент от Тиферет, сърцето на сефиротското тяло, съюза между правилото и свободата. Диоталеви ми беше казал, че Моше Кордоверо предупреждавал: "Който се възгордее заради своята Тора пред невежата, с други думи, пред целия народ на Яхве, ще накара Тиферет да се възгордее пред Малхут." Но едва сега разбирам какво е Малхут - Царството на тази земя - в нейната сияйна простота. Можех да разбера, докато още разбирам, но навярно е твърде късно, за да надживея истината.

Лия, не знам дали ще те видя пак. Ако не успея, последният образ, който ще запазя от теб, е отпреди няколко сутрини - ти, сънена под завивките. Целунах те и се поколебах, преди да изляза.

VII

НЕЦАХ

107

Видя ли оня черен пес далече
из ниви и стърнища как търчи?...

...като че ли магьосни мрежи той
край нашите нозе злокобно сплита...
...Кръгът стесни се - ето го пред нас.
("Фауст" I, Пред Градската врата) [412]

За това, което се бе случило по време на моето отсъствие и по-точно през последните дни преди връщането ми, можех да съдя само по файловете на Белбо. Но от тях само един беше по-ясен, подреден в конкретни данни, и той беше последният, вероятно този, който Белбо е писал, преди да замине за Париж, с цел аз или някой друг, за бъдещата памет, да можем да го прочетем. Останалите текстове, които явно бе писал както обикновено за себе си, не можеха да се разгълкуват напълно. Единствено аз, който вече бях навлязъл в интимния свят на неговите признания върху Абулафия, можех да ги дешифрирам или поне да извадя заключения от тях.

Беше началото на юни. Белбо изглеждаше разтревожен. Лекарите бяха свикнали с мисълта, че единствените роднини на Диоталеви са той и Гудрун, и най-сетне бяха проговорили. На въпросите на печатарите и коректорите Гудрун вече отговаряше с беззвучно отваряне на уста в едносрична дума. Така се изрича срамната болест.

Гудрун посещаваше Диоталеви всеки ден и мисля, че го притесняваше със своите искрящи от съчувствие очи. Той знаеше, но му беше неприятно, че другите знаят. Говореше с мъка. Белбо беше написал: "Лицето му се състои само от скули." Косите му падаха, но това беше от терапията. Белбо беше написал: "Ръцете му се състоят само от пръсти."

Мисля, че по време на един от мъчителните им разговори Диоталеви е намекнал на Белбо това, което е щял да му каже в последния ден. Белбо вече си е давал сметка, че отъждествяването с Плана е нещо лошо, може би дори самото Зло. Но може би за да възвърне реалността на Плана и неговата чисто въображаема същност, той го бе описал дума по дума, сякаш бяха спомени на полковника. Разказваше го като посветен, който доверява последната си тайна. Мисля, че за него е било нещо като лечение: отправал е отново към литературата, макар и долнопробна, това, което не беше животът.

Но на 10 юни навярно се бе случило нещо, което го е разтърсило. Бележките му по този повод са объркани, мъча се да ги разгадая.

И така, Лоренца го помолила да я закара на Ривиерата, където трябвало да се види с някаква приятелка и да вземе нещо, документ или нотариален акт, някаква глупост, която е могла да бъде изпратена и по пощата. Белбо се съгласил, явно въодушевен от мисълта, че ще прекара една неделя на море с нея.

Пристигнали там, не успях да разбера къде точно, може би близо до Портофино. Описанието на Белбо беше свързано не толкова с пейзажа, колкото с настроения, избухвания, напрежения, разочарования. Лоренца отишла да си вземе документа, докато Белбо я чакал в един бар, и после каза, че можели да отидат да ядат риба в един ресторант над самото море.

От този момент нататък историята се разпаднаше, възстановявам я по откъслечите от диалози, които Белбо бе редил без препинателни знаци, като че ли ги е записвал на момента и не е искал да изпусне нито едно от чудесата. Отишли с колата, докдето можело да се стигне, след това продължили по труднопроходимите крайбрежни пътечки на Лигурия, обрасли с цветя, докато не открили ресторанта. Но едва седнали, забелязали на

съседната маса картонче с надпис, че масата е запазена за доктор Алие.

Какво съвпадение, вероятно е възкликнал Белбо. Отвратително съвпадение, отвърнала Лоренца, не желаела Алие да научи, че тя е там, при това с него. Защо не желаела, какво лошо намирала в това, защо Алие да имал право да ревнува? Какво ти право, въпрос на добър вкус, бил я поканил да се разходят вън от града за същия ден, а тя казала, че е заета, да не би Белбо да искал тя да излезе лъжкиня. Не можеш да си лъжкиня, отвърнал Белбо, след като наистина си заета с мен, нима е нещо, от което трябва да се срамуваш? Да се срамувам - не, казала тя, но ще ми разрешиш да си имам свое разбиране за тактичността.

Напуснали ресторанта и поели по пътеката нагоре. Но изведнъж Лоренца спряла, насреща им идвали хора, които Белбо не познавал, приятели на Алие, обяснила, а не искала да я видят. Унизително положение, тя - облежната на едно мостче над склона, обрасъл с маслинени дървета, с лице, закрито от вестник, сякаш умираше от желание да научи какво става по света, а той, на десетина крачки от нея, пушейки, сякаш се бил оказал там съвсем случайно.

Гостите на Алие отминали, но сега пък, заявила Лоренца, ако продължели по пътеката, щели да срещнат самия него, който всеки момент можел да се появи. Белбо извикал: "По дяволите, по дяволите, и какво, като се появи?" А Лоренца му отвърнала, че въобще нямал капчица от чувствителност. Изходът бил един - да стигнат до паркинга, без да минават по пътеката, като се спуснат направо по склона. Задъхано бягство през напечените от слънцето сипеи и на Белбо му се откъртил токът. Лоренца му казала "не виждаш ли колко по-приятно е така, ще се задъхваш, разбира се, като не преставащ да пушиш".

Най-сетне стигнали до колата и Белбо казал, че по-добре да се връщат в Милано. Не, отвърнала Лоренца, Алие може да е закъснял и да го срещнат по магистралата, той познавал автомобила на Белбо. "Погледни какъв чудесен ден, дай да тръгнем към вътрешността, сигурно е прекрасно, ще стигнем до другата магистрала и ще вечеряме някъде отвъд По."

"Но защо отвъд По, какво значи това към вътрешността, изходът е един, погледни картата, трябва да се изкачим към Ушо и после да прехвърлим целите Апенини и да спрем в Бобио, оттам в Пиаченца, ти луда ли си, та това е по-страшно от Ханибал със слоновете [413]." "Нямаш никакъв усет за приключения, казала тя, и освен това си помисли колко много чудесни ресторантчета има по хълмовете. Преди всичко в Ушо е "Мануелина", дванадесет звезди в пътеводителя "Мишлен", риба колкото ти душа иска.

В "Мануелина" било претърпкано, цяла опашка желаещи да седнат дебнели масите, на които сервирали кафето. Лоренца казала, че няма значение, няколко километра по-нагоре щели да намерят сто други места като това. Едва в два и половина открили ресторантче в едно противно селце, което според Белбо дори военните карти щели да се срамуват да отбележат, и яли претоплени макарони с месо от консерва. Белбо запитал за какво всъщност става дума, защото не било случайно това, че тя искала да отидат точно там, където щял да бъде Алие, може би имала намерение да дразни някого, но той не разбирал кого от двамата, а тя го запитала дали не го гони параноята.

След Ушо навлезли в някакъв проход и както прекосявали едно селце, все едно, че се били озовали в Сицилия, и то по времето на Бурбоните, при това в неделя по пладне, пред колата им се изпречило голямо черно куче, което сякаш не било виждало автомобил. Белбо го блъснал с бронята, на пръв поглед не му станало нищо, но като слезли от колата, открили, че коремът на бедното животно бил целият в кръв, нещо розово (гениталии, черва?) се

подавало от него и то скимтяло с пяна на муцуната. Надошли местни хора, получило се нещо като народно събрание, Белбо запитал кой му е стопанинът, искал да плати, но кучето нямало стопанин. Навярно този стопанин представлявал десет процента от жителите на това изоставено от Бога село, но никой не знаел кой е, макар всички да го били виждали. Един от свидетелите предложил да извикат началника на карабинерите, който да му тегли куршума, и край.

Започнали да търсят началника, но в това време се появила една жена, която се представила за защитничка на животните. Заявила, че притежава шест котки. Какво общо имат котките, запитал я Белбо, това е куче, то вече умира, пък аз бързам. Куче или котка, няма значение, хората трябва да имат малко сърце, казала жената. Началникът не бил открит, трябвало да потърсят някого от ветеринарната служба или от болницата в съседното село, животното можело пък да бъде спасено.

Слънцето напицало Белбо, Лоренца, автомобила, кучето, зяпачите и изобщо нямало намерение да залязва, Белбо имал чувството, че е излязъл по гащи, но не успява да се събуди, жената не го оставяла на мира, началникът бил неоткриваем, кучето продължавало да кърви и да хърка жаловито. Скимти, лицемерно казал Белбо, а жената отвърнала: ще скимти, разбира се, страда горкичкото, а вие защо не внимавахте повече? Постепенно в селото като че ли настъпил демографски разцвет, Белбо, Лоренца и кучето станали зрелището в тази тъжна неделя. Приближило се момиченце със сладолед в ръка и попитало дали не са онези от телевизията, дето организирали конкурс за мис Лигурски Апенини, Белбо троснато му наредил да се маха веднага, иначе щял да го смаже като кучето, момиченцето се разплакало. Пристигнал участъковият лекар, заявявайки, че момиченцето му е дъщеря, а Белбо отначало не разбрал кой е той. След като се представили един на друг и си разменили извинения, станало ясно, че докторът бил публикувал книга - "Дневникът на един затънтен здравен участък", в прочутото миланско издателство "Мануцио". Белбо се хванал на въдицата и казал, че е важна клечка в "Мануцио", докторът тогава настоял той и Лоренца да останат у тях на вечеря, Лоренца нервничела, ръгнала го с лакът в ребрата: щели да попаднат във вестниците като сатанински любовници, толкова ли не можел да си затваря устата?

Слънцето продължавало да припича, църковната камбана биела за вечерня (стигнали сме до Последната Туле, изръмжал Белбо, шест месеца слънце, от полунощ до полунощ, и нямам вече цигари), кучето продължавало да страда, но никой вече не му обръщал внимание, Лоренца заявила, че има астматичен пристъп, а Белбо окончателно се убедил, че Космосът е грешка на Твореца. Накрая му дошла идеята, че могат да отидат с колата до съседния град, за да потърсят помощ. Покровителката на животните се съгласила, само да побързат. Можела да се довери на човек, който издава поезия, тя също много обичала Жак Превер.

Белбо тръгнал, подминал цинично близкия град, Лоренца проклинала всички животни, с които Господ бил омърсил земята от първия до петия ден включително, и Белбо се съгласил с нея, но отишъл още по-нататък, като критикувал делата Му и от шестия ден, а може би дори и почивката през седмия, защото бил на мнение, че неделата е най-отвратителният ден от седмицата.

Вече прехвърляли Апенините, но макар че на картата преходът изглеждал лесен, отнел им доста часове, отминали Бобио и вече по здрач пристигнали в Пиаченца. Белбо бил капнал, искал да останат с Лоренца поне една вечер и

наел стая за двама в единствения свободен хотел до гарата. Като се качили в стаята, Лоренца заявила, че в такова място нямало да спи. Белбо казал, че ще потърси нещо друго, да му позволи само да слезе в бара да глътне едно мартини. Не намерил нищо друго освен второкачествен коняк, върнал се в стаята, но Лоренца била изчезнала. Слязъл да разпита на рецепцията и намерил бележка: "Мили мой, открих чудесен влак за Милано. Тръгвам. Ще се видим през седмицата."

Белбо изтичал до гарата, но влакът бил заминал. Като в уестърн.

Останал в Пиаченца. Потърсил криминално романче, но и будката на гарата била затворена. В хотела пък намерил само едно списание на Туринг-клуба. За нещастие в списанието имало статия точно за проходите, през които били минали. В спомена му, избледнял, сякаш всичко се било случило много отдавна, те представлявали някаква безплодна земя, напечена от слънцето и прашна, осеяна със слюдести камъчета. А върху гланцираните страници на списанието били обрисувани като оживели блянове, които заслужавали човек да се върне отново пешком по тях, за да ги вкуси повторно крачка по крачка. Изобщо, островите Самоа на Джим Царя на Конопа.

Нима е възможно човек да се втурне към своята гибел само защото е блъснал някакво куче? Но точно това се случило. През нощта в Пиаченца Белбо решил, че като се върне и заживее отново в Плана, вече нямало да претърпи нито едно поражение, защото в него той решавал кой, как и кога.

Навярно през същата тази нощ е решил да си отмъсти на Алие, макар и да не му било ясно защо и за какво. Намислил да вмъкне Алие в Плана без негово знание. От друга страна, беше типично за Белбо да търси разплати, при които единственият свидетел ще бъде той. Не поради свян, а поради недоверие към чуждото свидетелство. Вкаран в Плана, Алие щял да изчезне, да се превърне в дим като фитил на свещ. Да стане нереален като Тамплиерите от Провенс, Розенкройцерите и като него, Белбо.

Няма да е мъчно, мислел си е Белбо, сведохме до своето равнище Бейкър и Наполеон, защо да не сведем и Алие? Ще го пратим и него да търси Картата. От Арденти и спомена му се отървах, като го включих в една измислица, по-добра от неговата. Така ще стане и с Алие.

Мисля, че си е вярвал, какво ли не прави несбъднатото желание. Неговият файл завършваше - и не би могло да бъде иначе - с цитата на всички претърпели поражение от живота: "Аз Бог ли съм?" [414]

Кое е това скрито влияние, което въздейства чрез печата по-силно от всички обкръжаващи ни подмолни течения? Нима съществуват различни видове Власт? Или е само Една: малка група, която ръководи всички останали - обществото на Истинските Посветени?

(Неста Уебстър, "Тайни Общества и Подмолни Движения", Лондон, "Бозуъл", 1924, с. 348)

Може би е забравил за намеренията си. Може би му е стигало само да ги напише. Може би му е било достатъчно да види отново Лоренца. Навярно отново е бил обхванат от желанието и желанието го е принудило да направи компромис с живота. Но тъкмо в понеделник следобед в редакцията се появил Алие, усмихнат, напарфюмиран с екзотични миризми - носел няколко негодни за издаване ръкописа, заявявайки, че ги бил изчел по време на великолепен уикенд на морския бряг. Лошото настроение на Белбо се възвърнало и той решил да го подлъже, като му загатне за някаква невидима сила.

И затова уж на шега му намекнал, че от десетина години носи на плещите си товара на опасна тайна. Някой си полковник Арденти, който твърдял, че е разкрил Плана на Тамплиерите, му поверил ръкопис... Полковникът впоследствие бил отвлечен или убит от някой, който си присвоил неговите документи, но бил напуснал "Гарамонд" с един текст-въдица, умишлено подправен, фалшив, направо наивен, който да послужел само за доказателство, че той, полковникът, се е добрал до посланието от Провенс и до крайните изводи на Инголф, написани черно на бяло, тези, които убийците още не били открили. А в същото време една съвсем тъничка папка, съдържаща не повече от десетина странички, в която обаче бил автентичният текст, намерен сред книжата на Инголф, останала в ръцете на Белбо.

"Много любопитно, възкликнал Алие, я разкажете по-подробно." И Белбо разказал, разказал целия План така, както го бяхме измислили, но го представил като тайна, разкрита от старинния ръкопис. Обяснил му дори, с още по-потаен и доверителен тон, че даже един полицаи на име Де Анджелис се доближил до истината, но се бил натъкнал на непроницаемостта му мълчание, трябвало да се подчертае, неговото, на Белбо, пазителя на най-великата тайна на човечеството. Тайна, която в крайна сметка се свеждала до тайната на Географската Карта.

Тук Белбо направил многозначителна пауза, каквито са всички продължителни паузи. Съдържаността му по отношение на крайната истина осигурявала истинността на предположенията. По негово мнение нищо не изглеждало толкова красноречиво за онзи, който вярва истински в тайната Традиция, колкото мълчанието.

"Много интересно, много интересно, повтарял Алие, изваждайки табакерата от джобчето си с вид на човек, който има наум нещо друго, ами... картата?"

А в това време Белбо си мислел: възбудих ли ти любопитството, дърт пиргиш такъв, мед ти капе на душата, нали, ти, дете се правиш на Сен-Жермен, но си само един мошеник на дребно и се опитваш да продаваш на краставичар краставици. Сега ще те пратя за зелен хайвер да търсиш географски карти и така ще се провалиш вдън земя, повлечен от разни подмолни токове, та дано си разбиеш главата в някой келтски менхир на Южния полюс.

А на глас казал с още по-потаен тон: "Естествено, в папката се намира и картата или по-точно нейното най-подробно описание, което се опира на оригинала. Не можете да си представите колко е просто решението на проблема. Картата е била достъпна за всички, всички са могли да я видят, хиляди хора са минавали всеки ден край нея в продължение на векове. От друга страна, системата за ориентиране е толкова елементарна, че е достатъчно човек да запамети схемата, и ще може да я възпроизведе ей така, навсякъде и по всяко време. Толкова е просто и заедно с това толкова неочаквано... Давате ли си сметка, то е все едно, казвам го само като пример, картата да е начертана върху Хеопсовата пирамида, пред очите на

всички, които векове наред са изследвали и размервали пирамидата, търсейки други указания, други изчисления, а не са подушили невероятното, великата простота. Шедьовър на невинността. И на коварството. Тамплиерите от Провенс са били магьосници.

"Събудихте любопитството ми. Не бихте ли ми я показали?"

"Ще ви призная нещо: всичко унищожих, десетте страници и картата. Уплаших се, нали разбирате?"

"Не ми казвайте, че сте унищожили такива важни документи..."

"Унищожих ги, но както ви обясних, решението беше безкрайно просто. Картата е тук. Белбо докоснал с пръст челото си, като едва се сдържал да не се размее, защото се сетил за вица с арабина, който казал "всичко тука, в гъза". Повече от десет години ми е в главата тази тайна и повече от десет години картата е тук - и пак докоснал челото си, като идея-фикс, и ужас ме обзема, като си помисля за властта, с която бих могъл да се сдобия само ако ми хрумне да поема наследството на Тридесет и шестимата Невидими. Сега разбирате защо убедих Гарамонд да публикува "Разбулената Изида" и "Историята на Магията". Очаквам да се получи контактът." После, все по-увлечен в ролята си и за да изпита окончателно Алие, му издекламира почти буквално пламенните думи, които Арсен Люпен изрича пред Ботроле в края на "Кухата Игла": "Има мигове, в които се опиянявам от могъществото си. Главата ми се замайва от силата и властта, които притежавам."

"Почакайте, скъпи приятелю, казал Алие, ами ако сте се доверили прекомерно на фантазиите на един умопобъркан? Сигурно ли е, че текстът е автентичен? Защо не повярвате на моя опит в тази област? Ако знаехте само за колко открития от подобен род съм чувал в живота си и ако не друго, то поне имам заслугата, че съм доказал тяхната несъстоятелност. Необходим ми е само един поглед върху картата и ще преценя доколко е меродавна. Мога да се похваля с известна компетентност, може би ограничена, но точна, в областта на традиционната картография."

"Доктор Алие, отвърнал Белбо, вие пръв ми припомнихте, че разкритата тайна на посветените вече не служи за нищо. Години наред мълчах, мога да мълча още толкова."

И нищо не издал. Алие също, забаламосан или не, на сериозно играл своята роля. Цял живот се бил забавлявал с неразгадаеми тайни и вече бил твърдо убеден, че устата на Белбо е запечатана завинаги.

В този момент влязла Гудрун и съобщила, че срещата в Болоня била насрочена за петък на обяд. "Можете да вземете сутринта Трансевропейския експрес", каза.

"Прекрасен е този експрес, намесил се Алие, но винаги трябва да имаш запазено място, особено в този сезон." Белбо отвърнал, че и в последния момент да се качи, места се намирили, макар и във вагон-ресторанта, където сервирали закуската. "Дано сте прав, казал Алие. А Болоня е красив град. Но през юни там е много горещо..."

"Ще остана само два-три часа. Трябва да обсъдим един епиграф, имаме трудности с репродукциите." После изведнъж изтърсил: "Още не съм в отпуск. Ще си взема почивка някъде около лятното равноденствие, може би ще реша да... Вие ме разбирате. И разчитам на вашата дискретност. Говорих ви като на приятел."

"Умея да мълча повече и от вас. Във всеки случай искрено ви благодаря за доверието." И си тръгнал.

Белбо се чувствувал доволен от тази среща. Пълна победа на неговата

астрална способност да пресъздаде позора и падението на подлунния свят.

На другия ден Алие му се обади по телефона: "Моля да ме извините, скъпи приятелю, но се сблъсквам с малък проблем. Вие знаете, че се занимавам със скромна търговия на старинни книги. Днес привечер от Париж ми пристигат десетина тома от XVIII век, които са твърде ценни, а трябва на всяка цена да ги предам до утре на моя съдружник от Флоренция. Би трябвало да ги занеса лично, но тук ме задържа друг ангажимент. Помислих си, че има едно решение. Нали заминавате в Болоня? Утре ви чакам на гарата десет минути преди тръгването, давам ви едно малко куфарче, вие го слагате върху мрежата за багаж в купето и го оставяте там. Като стигнете в Болоня, може би ще трябва да слезете последен, за да не би някой да го открадне. Във Флоренция моят съдружник се качва във влака и го прибира. Знам, че ще ви затрудни, но ако ми направите тази услуга, вечно ще съм ви благодарен.

"С удоволствие ще ви услужа, отвърнал Белбо, но как ще разбере вашият приятел във Флоренция къде съм оставил куфарчето?"

"Аз съм по-предвидлив от вас и ви запазих място, номер 45, вагон 8. Запазено е до Рим, така че никой не може да го заеме нито в Болоня, нито във Флоренция. Ето, в замяна на затруднението, което ще изтърпите заради мен, аз ви предлагам удобството да пътувате седнал, без да трябва да висите във вагон-ресторанта. Не се осмелих да ви купя и билет, не исках да си помислите, че имам намерение да ви се отплащам по такъв нетактичен начин."

Точно като изтънчен благородник, помислил си Белбо. Ще ми изпрати каса скъпо вино. Да пия за негово здраве. Вчера исках да го унищожа, а сега дори му правя услуга. Така се получи, не можех да му откажа.

В сряда сутринта Белбо отишъл на гарата по-рано, купил си билет за Болоня и намерил Алие до вагон номер 8 с куфарчето в ръка. То било доста тежко, но не обемисто.

Белбо го качил над място 45 и се настанил със своята купчина вестници. Новината на деня било погребението на Берлингуер. Малко по-късно един брадат господин седнал на съседното място. На Белбо му се сторило, че го е виждал някъде (със закъснение се досетил, че може да е било на празника в Пиемонт, но не бил сигурен). До тръгването купето се запълнило.

Белбо се зачел във вестника, но брадатият пътник се опитвал да завърже разговор с всички. Започнал с реплики за горещината, за несъвършенствата на климатичната инсталация, за факта, че през юни човек никога не знае дали да облече летни дрехи или нещо по-сериозно. Изказал убеждението, че най-подходящата дреха е тънкият блейзер, точно като самото на Белбо, и го запитал дали не е англичанин. Белбо отвърнал, че е англичанин и че се казва Бърбери, и отново се задълбочил в четенето. "Те са най-добрите, продължил господинът, но вашето сако е особено красиво, защото няма златни копчета, които да бият на очи. И ако ми позволите да кажа, много добре стои на тази тъмночервена връзка." Белбо му благодарил и отново разтворил вестника. Господинът продължил да говори с другите за това колко е трудно да се съчетаят връзките и саката, а Белбо четял. Зная, мислел си, всички ме упрекуват, че съм невъзпитан, но аз се качвам на влак, за да нямам отношения с хората, стигат ми на земята.

Тогава господинът отново се обърнал към него: "Колко вестници четете, при това от всички бои! Сигурно сте съдия или политик." Белбо отговорил, че не е, че работи в издателство, което публикувало книги за арабска метафизика, казал го с надежда, че ще стресне противника. Онзи, естествено, се стреснал.

После дошъл кондукторът. Запитал Белбо защо билетът му е до Болоня, а запазеното място - до Рим. Белбо обяснил, че в последния момент е променил решението си. "Завиждам ви, казал брадатият, явно можете да взимате решения както ви скимне, без да се съобразявате с портфейла си." Белбо се усмихнал и се обърнал на другата страна. Сега пък, казал си, всички ме гледат като че ли съм разсипник или съм обрал някоя банка.

В Болоня Белбо станал и се приготвил да слиза. "Ще си забравите куфарчето", спрял го неговият съсед. "Не, във Флоренция ще се качи да го вземе един човек, отвърнал Белбо, даже ще ви помоля да го наглеждате."

"Бъдете спокоен, ще го пазя", уверил го брадатият.

Белбо се върнал в Милано вечерта, прибрал се вкъщи с две консерви месо и пакет бисквити, пуснал телевизора. Отново Берлингуер, естествено. Затова и новината минала почти незабелязано, съвсем в края.

Същия ден по обяд в Трансевропейския експрес, по отсечката Болоня-Флоренция, вагон номер 8, пътник с брада изказал подозрение по отношение на друг пътник, който слязъл в Болоня, оставяйки куфарче на мрежата за багаж. Обяснил наистина, че някой щял да го прибере във Флоренция, но нали точно така действували терористите? И после, защо бил запазил мястото до Рим, след като слизал в Болоня?

Потискащо безпокойство обхванало спътниците от купето. В един момент брадатият заявил, че повече не издържа на напрежението. По-добре да сгреша, казал, отколкото да загине, и предупредил началника на вагона. Началникът на вагона спрял влака и повикал железопътната полиция. Представям си как е изглеждал този влак на сред планината, с разтревожените пътници, които плъзнали край линията, и специалистите по обезвреждането, които пристигнали... Експертите отворили куфарчето и намерили в него часовников механизъм, нагласен за часа на пристигането във Флоренция. Бил достатъчен, за да убие десетина души.

Полицията на успяла да открие брадатия пътник. Вероятно се бил качил в друг вагон и слязъл във Флоренция, за да не попадне във вестниците. Приканвали го да се обади.

Другите пътници си спомняли извънредно ясно мъжа, оставил куфарчето. Бил човек, който от пръв поглед будел съмнение. Носел тъмносино английско сако без златни копчета, тъмночервена вратовръзка, бил мрачен тип и сякаш искал на всяка цена да мине незабелязан. Но се изпуснал, че работи във вестник ли, в издателство ли, изобщо някъде, където бил свързан (и тук мненията на свидетелите се различавали) с физиката, с метана или с метампсихозата. Но във всички случаи били намесени арабите.

Полицейските постове и управленията били вдигнати на крак. Вече пристигали сведения на вниманието на следствието. Двама либийски граждани били задържани в Болоня. Полицейският специалист изготвил опознавателен портрет, който показали на екрана. Рисунката не приличала на Белбо, но Белбо приличал на рисунката.

Белбо не се съмнявал. Мъжът с куфарчето бил той. Но куфарчето трябвало да съдържа книгите на Алие. Потърсил Алие, но никой не вдигал телефона.

Било вече късно вечерта, не посмял да излезе, взел сънотворно и легнал да спи. На сутринта пак опитал да се свърже с Алие. Никой. Слязъл да купи вестници. За щастие на първите страници отново публикували материали за погребението и съобщението за влака и опознавателният портрет се намирили на вътрешните страници. Прибрал се вкъщи, вървейки с вдигната яка, после забелязал, че пак е облякъл блейзера. Добре, че бил без тъмночервената

вратовръзка.

Докато премислял за сетен път подробностите, извънлял телефонът. Непознат глас, глас на чужденец с нещо като балкански акцент. Сладникаво обаждане като на човек, който няма нищо общо и говори само доброжелателно. Горкият господин Белбо, казал, набъркали сте се в неприятна история. Кой приема да върши куриерски услуги, без да проверява съдържанието на багажа? Здравата ще загазите, ако някой съобщи на полицията, че непознатият от място 45 е господин Белбо.

Разбира се, тази крайна мярка можела да се избегне, но само ако Белбо се съгласял да сътрудничи. Например, ако съобщял къде се намира картата на Тамплиерите. И понеже Милано бил вече опасен град, защото всички знаели, че атентаторът от влака е тръгнал от Милано, по-благоразумно щяло да бъде историята да се пренесе на неутрална територия, да речем, в Париж. Защо срещата да не бъдела определена в книжарница "Слоан", на улица Манतिकор, номер 3, след една седмица? Но още по-добре било Белбо да замине веднага, преди някой да го е разпознал. Книжарница "Слоан", улица Манतिकор 3. В 12 часа по обяд на 20 юни, сряда, щял да види познато лице - брадатия господин, с когото толкова мило били разговаряли във влака. Той щял да му каже къде да намери другите приятели и после, полека-лека, в приятна компания, точно навреме за лятното равенство, най-сетне щял да разкаже това, което знае, и всичко щяло да приключи без усложнения. Улица Манतिकор номер 3 - лесно се помнело.

109

Сен-Жермен... Много изтънчен и духовит... Твърдеше, че притежава ключ към всички видове тайни... Често използваше за своите демонстрации онова прочуто вълшебно огледало, на което отчасти се дължеше славата му... Тъй като призоваваше чрез оптически ефекти очакваните и почти винаги познати образи, нямаше съмнение, че контактува с отвъдния свят.

(Льо Култьо дьо Кантльо, "Сектите и тайните общества", Париж, "Дидие", 1863, с. 170-171)

Белбо се почувствувал загубен. Всичко било ясно. Алие бил повярвал в историята му, искал картата, подготвил му клопка и вече го държал в ръцете си. Белбо или трябвало да отиде в Париж, за да разкрие това, което не знаел (но само той знаел, че не го знае; аз бях заминал, без да оставя адрес, а Диоталеви умираше), или цялата италианска полиция щяла да се нахвърли отгоре му.

Но възможно ли било Алие да е прибягнал до толкова подла игра? Какво щял да спечели от всичко това? Белбо съзнавал, че трябва само да хване за яката този умопобъркан старец и да го закара в полицията, това бил единственият начин да се измъкне от историята.

Взел такси и отишъл в къщата недалеч от площад Пиола. Всички прозорци били затворени, а на входната врата висяла табела на агенция за недвижими имоти: "ДАВА СЕ ПОД НАЕМ". Абе, ние луди ли сме, помислил си Белбо, Алие допреди седмица живееше тук, той сам ми се обади по телефона. Позвънил на вратата на съседната къща. "Господинът ли? Точно вчера се изнесе. Не мога да ви кажа къде е отишъл, познавах го само по лице, беше затворен човек и май че непрекъснато пътуваше."

Оставало да провери в агенцията, но там изобщо не били чували за Алие. По това време къщата била давана под наем на френска фирма. Плащанията се извършвали редовно по банков път. Договорът бил развален в рамките на двадесет и четири часа, наемателят се отказал от първоначалния депозит. Всички взаимоотношения се осъществявали, при това само писмено, с някой си господин Рагоцки. Друго не знаели.

Белбо недоумявал. Ракоски или Рагоцки, тайнственият посетител на полковника, преследван от хитрия Де Анджелис и от Интерпол, сега пък се занимавал с наемане на жилища. В нашата история Ракоски на Арденти беше превъплъщение на Рачковски от Охранката, а пък последният - превъплъщение на граф Сен-Жермен. Но какво общо имал с тях Алие?

Белбо отишъл в редакцията, вмъкнал се като крадец и се заключил в своята стаята. Опитал се да си събере мислите.

Човек можел да полудее. И Белбо явно вече полудявал. Няма да се довери. Докато си бършел потта от челото, почти механично разгръщал ръкописите на бюрото, пристигнали предния ден, без да съзнава какво прави, и изведнъж, на една страница, забелязал написано името на Алие.

Погледнал заглавието на ръкописа. Било творение на някакъв диaboлист, "Истината за граф Сен-Жермен". Обърнал пак на страницата и там прочел цитат от биографията на Сен-Жермен от Шакорнак, в който се казвало, че Клод-Луи дьо Сен-Жермен се представял последователно за господин Дьо Сюрмон, граф Салтиков, мистър Уелдън, маркиз Дьо Белмар, принц Ракоци или Рагоцки и така нататък, но истинските му фамилни имена били граф Сен-Мартен и маркиз Алие, по името на някакво пиемонтско имение, наследство от прадедите му.

Чудесно, казал си Белбо. Вече можел да бъде спокоен. Не само той щял да бъде обвинен в тероризъм, не само планът бил истински, не само Алие се бил изпарил от два дни, но на всичко отгоре не бил митоман, а истинският безсмъртен граф Сен-Жермен. Дори не бил направил опит да го скрие. Единственото истинско нещо в този хаос от фалшификати, които вече се изяснявали, било името му. Или пък не, името му също било фалшиво, Алие не бил Алие, но всъщност нямало значение кой е, защото фактически действувал, и то вече от години, като герой на една история, която ние щяхме да измислим, при това много по-късно.

Така или иначе, Белбо нямал избор. След като Алие бил изчезнал, не можел да посочи на полицията човека, който му е дал куфарчето. И дори полицията да му повярвала, щяло да се разбере, че го е получил от човек, издирван за убийство, когото при това най-малко от две години бил изпълзувал като консултант. Чудесно алиби!

Но за да замисли тази история, която вече сама по себе си му изглеждала доста невероятна, и за да накара полицията да му повярва, било необходимо преди това полицаите да приемат за истинска една друга история, която била още по-невероятна. Че Планът, измислен от нас, съответствува точка по точка, включително трескавото търсене на картата в края, на един истински план, в който Алие, Ракоски, Рачковски, Рагоцки, братият пътник, организацията Трес, всички, чак до Тамплиерите от Провенс, вече са съществували реално. И че полковникът е открил истината. Но я е открил, грешейки, защото в крайна сметка нашият План беше различен от неговия и ако неговият е бил верен, то нашият не би могъл да бъде верен, както и обратното, и следователно, ако сме били прави ние, защо преди десет години Ракоски е трябвало да открадне от полковника един фалшив ръкопис?

Още докато четях онази сутрин това, което Белбо бе доверил на

Абулафия, ми идеше да си удара главата в стената. За да се убедя, че стената, поне стената наистина съществува. Представях си как се е чувствувал той, Белбо, въпросния ден, а и по-късно. Но това още не беше краят.

Чудейки се кого да попита за Алие, потърсил Лоренца по телефона. Нямамо я. Бил готов да се обзаложи, че никога повече няма да я види. Лоренца била някакси създание, измислено от Алие, Алие пък, създание, измислено от Белбо, а Белбо вече не знаел самият той от кого е измислен. Разгърнал отново вестника. Единственото сигурно нещо било, че той е човекът от опознавателния портрет. Като доказателство за това точно в този момент телефонът в редакцията иззвънял. Същият балкански акцент, същите препоръки. Среща в Париж.

- Но кои сте вие? - извикал Белбо.

- Ние сме Трес - отвърнал гласът. А вие знаете за Трес повече от нас.

Тогава се решил. Вдигнал слушалката и потърсил Де Анджелис. В полицията му отговорили уклончиво, изглежда, комисарят вече не работел там. После отстъпили пред настояването му и го свързали с някаква служба.

- Я, каква изненада, доктор Белбо! - възкликнал Де Анджелис с тон, който се сторил на Белбо саркастичен. Голяма случайност е, че ме намирате. Точно си стяха куфарите.

- Куфарите ли? - Белбо заподозрял някакъв намек.

- Преместен съм в Сардиния. Изглежда, работата там ще бъде спокойна.

- Доктор Де Анджелис, спешно трябва да говоря с вас. За онази история...

- История ли? Каква история?

- Онази с полковника. А и за другата... Веднъж вие сте запитали Казобон дали е чувал нещо за организацията Трес. Аз чух нещо за тях. Имам разни неща да ви казвам, много е важно.

- Няма защо да ми ги казвате. Вече не е моя работа. И после не мислите ли, че сте позакъснял?

- Признавам, преди години премълчах някои неща. Но сега искам да ви ги кажа.

- Не, доктор Белбо, не ми казвайте нищо. Впрочем знайте, че сто на сто някой подслушва разговора ни, и аз искам да стане ясно, че не желая да чувам нищо и не зная нищо. Имам две деца. Малки. А ме предупредиха, че може да им се случи нещо. И за да ми докажат, че не се шегуват, вчера, когато жена ми потеглила с колата, багажникът избухнал. Нищожно количество експлозив, малко повече от жабешка бомбичка, но достатъчно, за да ми дадат да разбера, че ако поискат, могат. Отидох при началника и му казах, че винаги съм си изпълнявал дълга, дори повече от нужното, но че не съм герой. Че в краен случай бих жертвувал живота си, но не и живота на жена ми и децата. Помолих да ме преместят. И след това заявих на всички, че съм страхливец, че съм напълнил гащите. И сега ви го повтарям на вас и на онези, които ни слушат. Сам си провалих кариерата, презирам се, казано направо, установявам, че съм човек без достойнство, но спасявам тези, които са ми скъпи. Сардиния, както ме уверяват, била прекрасно място, дори няма да има нужда да пестя, за да пращам децата през лятото на море. Довиждане.

- Чакайте. Много е важно, имам големи неприятности...

- Имате неприятности? Много се радвам. Когато аз ви молах да ми помогнете, не го направихте. Нито вашият приятел Казобон. А сега, като имате неприятности, искате аз да ви помогна. Аз също имам неприятности.

Закъснели сте. Полицията е в услуга на гражданите, както казват във филмите, нали така си мислите? Е, добре, обърнете се към полицията, към този, който е на моето място.

Белбо затворил телефона. Всичко било изпитано до съвършенство: не можел дори да се свърже с единствения полицай, който можел да му повярва.

След това си помислил, че Гарамонд, с всички негови връзки - префекти, кметове, съдии, висши чиновници, можел да му помогне. Изтичал при него.

Гарамонд изслушал благосклонно цялата история, прекъсвайки го с вежливи възклицания като "не може да бъде", "това не съм очаквал да чуя", "прилича съвсем на роман, нещо повече, на измислица". След това сплел ръце, погледнал Белбо с безкрайна симпатия и казал:

- Мило момче, позволете ми да ви наричам така, защото бих могъл да ви бъда баща, о, Боже, баща не, защото съм още млад човек, бих казал дори младеж, но по-голям брат - да, ако нямате нищо против. Говоря ви от сърце, а се познаваме от толкова години. Имам чувството, че сте превъзбуден, изтощен, с опънати нерви, нещо повече, уморен. Не мислете, че не оценявам усилията ви, знаейки, че се отдавате телом и духом на издателството, и някой ден ще трябва да бъдете възнаграден, как да кажа, и материално, защото и това не вреди. Но ако бях на ваше място, щях да си взема отпуск. Твърдите, че се намирате в затруднено положение. Искрено казано, не бих драматизирал нещата, макар че, нали разбирате, няма да е приятно за издателство "Гарамонд", ако един негов служител, най-добрият, бъде замесен в не твърде ясна история. Казвате, че някой иска от вас да заминете за Париж. Не желая да навлизам в подробности, просто ви вярвам. И какво от това? Заминете, не е ли по-добре да изясните веднага нещата? Твърдите, че сте изпаднали, как да кажа, в конфликтни отношения с един благороден човек като доктор Алие. Не искам да знаейки какво точно се е случило между вас двамата и не бих се впечатлявал много от това съвпадение на имена, за което ми говорите. Колко души на този свят се казват Жермен, как мислите? Ако Алие чрез други хора е поискал да отидете в Париж, за да изясните най-почтено всичко, защо тогава да не отидете в Париж? Няма да настъпи краят на света, нали? В човешките отношения винаги е необходима прямота. Идете в Париж и ако нещо ви тежи, не го таеете в себе си. Нека това, което ви е на сърцето, ви бъде и на устата. Какви са тези страшни тайни! Доктор Алие, доколкото разбрах, се оплаква, че вие не желаете да му кажете къде се намира някаква карта, някакво послание или там каквото е, което вие притежавате и което не ви служи за нищо, докато на милия Алие то е необходимо в научната му дейност. Нали служим на културата или греша? Дайте му я тази скица, този план или там каквото е, не желая дори да знам какво е. Щом той толкова държи на него, сигурно има причина, при това уважителна, благородникът си е благородник. Идете в Париж, стиснете си ръцете, и край. Разбрахме ли се? И не се измъчвайте повече, отколкото е нужно. Знаете, че винаги съм тук. След това натиснал копчето на вътрешния телефон. Госпожа Грация... Ето, пак я няма. Никога не е на мястото си, когато ми трябва. Вие си имате неприятности, скъпи Белбо, но да знаете аз какви имам... Довиждане. Ако срещнете в коридора госпожа Грация, изпратете ми я. И послушайте моя съвет, починете си.

Белбо излязъл от кабинета. Госпожа Грация не била в секретарската стая и той забелязал, че червената лампичка на директната линия на Гарамонд светнала, явно Гарамонд търсел някого. Не устоял (мисля, че за пръв път в живота си е извършил подобно нещо). Вдигнал слушалката и подслушал

разговора. Гарамонд говорел на някого:

- Не се безпокойте. Смятам, че успях да го убедя. Ще дойде в Париж...

Мой дълг беше. Не случайно принадлежим към една и съща духовна общност.

Значи и Гарамонд е замесен в тайната, казал си Белбо. Но в коя тайна?

В тази, която вече само той, Белбо, можел да разкрие. И която не съществувала.

Било се стъмнило. Отишъл в "Пилад", разменил няколко думи с разни хора, попрекалил с алкохола. А на сутринта потърсил единствения приятел, който му бил останал. Отишъл при Диоталеви. Отишъл да търси помощ от човек на смъртно легло.

От този техен последен разговор Белбо е оставил в Абулафия един трескав преразказ, в който не успях да определя кои са думите на Диоталеви и кои - на Белбо, защото и двамата явно са шепнели като хора, които изричат истината, знаейки, че вече е минало времето да се залъгват с илюзии.

110

И така се случило с Раби Исмаел бен Елиша и с неговите ученици, че като изучавали книгата "Йецира", сбъркали направленията и тръгнали назад, докато потънали сами до пъпа в земята поради силата на буквите.

(Лъже-Саади, "Тълкование на Сефер Йецира")

Никога не му бил приличал толкова на албинос, макар че вече нямал никакви косми - нито коса, нито вежди, нито мигли. Същинска билиардна топка.

- Извинявай, казал му, мога ли да поговоря с теб по един личен въпрос?

- Разбира се, аз самият вече си нямам такива. Имам си само Отговори.

- Чух, че били открили ново лечение. Тия неща довършват двадесетгодишните, при петдесетгодишните се развиват по-бавно. И междувременно ще успеят да намерят разрешение за теб.

- Говори за себе си. Аз още не съм на петдесет. Организмът ми е още млад. Имам предимството да умра по-бързо от теб. Не виждаш ли, че говоря трудно. Разкажи ми историята си, тъкмо ще си почина.

От уважение Белбо послушно му разказал цялата си история.

И тогава Диоталеви заговорил, дишайки като Нещото от научнофантастичните филми. И наистина приличал на това Нещо по всичко. По прозрачността си, по размитите граници между външност и вътрешност, между кожа и плът, между лекия рус мъх по корема, незакрит от разкопчаната пижама, и лабиринта на вътрешностите, които само рентгеновият лъч или болестта в напреднал стадий успяват да очертаят.

- Якопо, тук съм на легло, не мога да виждам какво се случва навън.

Доколкото разбирам, това, което ми разказваш, се развива или в теб, или вън от теб. И в двата случая е все едно кой е подлудял - ти или светът. Така или иначе, някой е изтълкувал, размесил и разбъркал думите на Книгата повече от нужното.

- Какво искаш да кажеш?

- Съгрешили сме против Словото, което е създало и крепи света. Ти сега си наказан също като мен. Няма разлика между двама ни. В този момент се появила някаква сестра, дала му нещо, за да си накваси устните, и казала на

Белбо да не го уморява, но Диоталеви се възпротивил:

- Оставете ни, трябва да му разкрия Истината. Вие знаете ли Истината?

- Ами аз... Не разбирам за каква истина ме питате...

- Тогава си вървете. Трябва да кажа на приятеля си нещо важно. Слушай, Якопо, както в човешкото тяло има части, връзки и органи, така ги има и в Тората, разбираш ли? И както в Тората има части, връзки и органи, така ги има и в човешкото тяло, разбираш ли?

- Разбирам.

- А Раби Меир, когато се учел при Раби Акиба, наливал витриол в мастилото и учителят не казал нищо. Но когато Раби Меир запитал Раби Исмаел дали постъпва правилно, той му рекъл: "Синко, внимавай какво вършиш, защото трудът ти е труд за Бога, и ако пропуснеш или прибавиш една буква, ще разрушиш целия свят..." Ние се опитахме да пренапишем Тората, но може да сме прибавили или изпуснали някоя буква.

- Ами шегувахме се.

- С Тората шега не бива.

- Но ние се шегувахме с историята, с написаното от другите.

- Има ли нещо написано, върху което да се основава светът и което да не е Книгата? Дай ми малко вода. Не, не от чашата. Намокри кърпата. Благодаря. Сега слушай. Който размесва буквите на Книгата, размесва света. Неизбежно е. На всяка книга, дори на буквара. Нали тези типове от рода на твоя доктор Вагнер казват, че който си играе с думите, комбинира анаграми и обръща наопаки речника, има лоши неща в душата и мрази баща си.

- Не е точно така. Онези са психоаналитици и говорят тези неща, за да печелят пари. Това не са ти равините.

- Всички са равини. Всички говорят за едно и също. Мислиш ли, че равините, които са говорели за Тората, са имали предвид един свитък? Говорели са за нас, които се мъчим да променим тялото си чрез езика. За да се управляват буквите на Книгата, се изисква много смирение, а на нас смирението ни липсваше. Във всяка книга е втъкано Божието име, а ние преиначихме всички исторически книги, без да се молим. Мълчи и слушай. Който се занимава с Тората, поддържа движението на света и също така поддържа движението на тялото си, когато чете или преписва, защото всяка част на тялото си има съответствие в света... Намокри ми кърпата. Благодаря. Ако промениш Книгата, променяш света, ако промениш света, променяш тялото си. Това ние не го разбрахме. Тората пропуска една дума от скрина си, която се мярва за миг и веднага пак се прибира. И то появява се само на този, който я обича. Тя е като прекрасна жена, която се скрива в една стаичка на двореца си. Има един-единствен любовник, за чието съществуване никой не знае. И ако някой друг поиска да я насили и да я сграбчи с мръсните си ръце, тя го отблъсква. Познава любовника си, открехва една вратичка и му се показва за миг. После веднага се скрива. Словото на Тората се явява само на този, който я обича. А ние се опитахме да говорим за книги без любов и с подигравка...

Белбо му намокрил отново устните с кърпата.

- И какво от това?

- Това, че се опитахме да правим нещо, което ни беше забранено и за което не бяхме готови. Боравейки с думите на Книгата, поискахме да съворим Голема.

- Не разбирам.

- Не можеш да разбереш. Ти си пленник на своето създание. Но твоята история се развива още във външния свят. Не зная как, но засега можеш да

излезеш от нея. Моят случай е друг. Аз изпробвам в моето тяло това, което направихме на шега в Плана.

- Не говори глупости, това е въпрос на клетки...

- А какво са клетките? В продължение на месеци като най-ревностни равини изричахме с устни най-различни комбинации от буквите на Книгата. ГЦЦ, ЦГЦ, ГЦГ, ЦГГ. [415] Това, което нашите устни са изричали, клетките ни са го научавали. Какво са направили моите клетки? Измислили са си един различен План и сега действуват самостоятелно. Моите клетки измислят една история, която е различна от другите. Моите клетки вече са научили, че може да се ругае, като се разместват буквите на Книгата и на всички книги в света. По същия начин са се научили да действуват и с тялото ми. Преобръщат, пренасят, редуват, разместват, създават клетки, невероятни и без смисъл или пък със смисъл, обратен на правилния. Сигурно има правилен смисъл и грешен смисъл, иначе човек умира, но те си играят без определена цел, на сляпо. Якопо, докато можех още да чета, през тези месеци изчетох множество речници, изучавах историята на думите, за да разбере какво става в моето тяло. Ние, равините, постъпваме така. Нали не си се замислял, че реторичният термин "метатеза" много прилича на онкологичния "метастаза"? Какво е метатезата? "Леворвел" вместо "револвер". И вместо "риба" - "бира". Това е Темурата. В речника пише, че "метатеза" означавало "изместване, промяна", а "метастаза" означавало "промяна и изместване". Глупави са тези речници. Коренът е един и същ - или е глаголът "метатитеми", или е глаголът "метистеми". Но "метатитеми" означава "слагам вътре, пренасям, прехвърлям, замествам, отменям закона, променям смисъла". А "метистеми"? Абсолютно същото - "премествам, преправям, прехвърлям, променям общественото мнение, губя разсъдък". Ние, както всеки, който търси някакъв таен смисъл отвъд буквата, си изгубихме разсъдъка. Така са постъпили и моите послушни клетки. Затова умирам, Якопо, и ти го знаеш.

- В момента обясняваш защо се чувствуващ зле...

- В момента казвам това, защото най-сетне разбрах какво става в моето тяло. Изследвам го ден по ден, зная какво се случва в него, само че не мога да се намеся, клетките вече не ми се подчиняват. Умирам, защото убедих своите клетки, че правила не съществуват и че всеки текст може да се превърне в нещо друго. Пропах целия си живот, за да убеждавам себе си и мозъка си в това. И мозъкът ми вероятно е предал посланието на тях. Защо да смятам, че те са по-благоразумни от мозъка ми? Умирам, защото надхвърлихме всякакви граници с нашите измислици.

- Виж какво, това, което става с теб, няма нищо общо с нашия План...

- Няма ли? А защо на теб ти се случва това, което ти се случва? Със света става същото, каквото става с моите клетки.

Отпуснал се на леглото изтощен, влязъл лекарят и шепнешком смърлил Белбо, че е подложил на стрес човек, който умира.

Белбо излязъл. Това била последната му среща с Диоталеви.

Добре, пишеше той, мен ме търси полицията по същата причина, поради която Диоталеви е болен от рак. Нещастният ми приятел, той умира, но аз, който нямам рак, аз какво да правя? Да отида в Париж да търся правилата на неоплазията [416] ли?

Не се е предал веднага. Затворил се в апартамента си и в продължение на четири дни е подреждал файловете си изречение по изречение, за да открие някакво обяснение. След това е написал своя разказ - като завещание, разказвайки го на себе си, на Абулафия, на мен или на всеки, който е можел да го прочете. И накрая, във вторник, е заминал.

Според мен Белбо е заминал за Париж с намерението да им каже истината, че не съществува никаква тайна, че истинската тайна е човек да остави клетките да действуват сами, според тяхната инстинктивна мъдрост, че който търси тайни под повърхността, ще превърне света в един ужасяващ тумор. И че няма по-отвратителен и по-глупав човек от него, защото той не е знаел нищо, а всичко си е измислил. И това трябва да му е струвало много, но вече от доста време явно е живеел с мисълта, че е страхливец. Де Анджелис му бе доказал, че герои могат да бъдат твърде малко хора.

В Париж вероятно е влязъл във връзка с Тях и е установил, че Те не му вярват. Обясненията му са изглеждали твърде прости, а Те вече са очаквали разкритието, в противен случай са щели да го убият. Белбо е нямал какво да разкрие и, последната му подлост, се е уплашил от смъртта. Тогава именно се е опитал да им се измъкне и ми се беше обадил. Но го бяха заловили.

111

И поуката е следната. Когато вашият враг отново се появи, защото това няма да е последното му превъплъщение, отпратете го рязко и най-вече не отивайте да го търсите в пещерите.

(Жак Казот, "Влюбеният дявол", 1772, страница, отпаднала в последвалите издания)

А сега какво да правя? - питах се аз в апартамента на Белбо, след като бях приключил с четенето на неговите изповеди. Няма смисъл да ходя при Гарамонд, Де Анджелис е заминал, Диоталеви е казал каквото е имал да казва. Лия е далече и няма телефон. Часът е шест сутринта, денят - 23 юни, и ако нещо трябва да се случи, то ще се случи тази нощ в Музея на Уменията и Занаятите в Париж.

Бързо трябваше да взема решение. Онази нощ в Перископа се запитах: "Защо не се престори, че няма нищо? Пред очите ти бяха писанията на един луд, който разказваше за сношенията си с други луди и за последния си разговор с един свръхвъзбуден или свръхдепресиран умирающ. Нямахме никакви доказателства, че Белбо ти се е обадил от Париж, може да е звънял от околностите на Милано, а може би дори от автомата на ъгъла. Защо ти трябваше да се набъркваш в една въображаема история, която не те засяга?"

Но тези въпроси си ги задавах в Перископа, докато краката ми бяха изтръпнали, светлината гаснеше и изпитвах неестествен и в същото време най-естествен страх, какъвто всяко човешко същество навярно изпитва нощем, когато е само в един пуст музей. Онази сутрин обаче не изпитвах страх. Само любопитство. И може би чувство за дълг, за приятелство.

И тогава си казах, че и аз трябва да отида в Париж, не знаех точно какво ще направя, но не можех да оставя Белбо сам. Може би той очакваше тъкмо това от мен, само това - да проникна вечерта в пещерата на тугите, и докато Суйодана се готви да забие жертвения нож в сърцето му, аз да се втурна под сводовете на храма със своите сипаи и със заредена пушка да го изведе оттам жив и здрав.

За щастие имах в себе си малко пари. В Париж взех такси и казах на

шофьора да ме закара на улица Мантикор. Шофьорът дълго руга, защото не намери такава улица дори в справочника на такситата, и наистина тя се оказа не по-широка от влаков коридор, в квартала около река Биевр, зад "Сен Жюлиен-льо-Повр". Таксито дори не можеше да влезе и ме остави на ъгъла.

Тръгнах разколебан по уличката, по която не се виждаше нито една врата, но в един момент тя се разширяваше малко и там именно се намираше книжарницата. Не зная защо на сградата пишеше номер 3, след като наоколо нямаше нито номер 1, нито номер 2, нито какъвто и да било друг номер. Книжарницата представляваше нещо като дюкянче с една-единствена лампа, а за витрина ѝ служеше половината на самата врата. По рафтовете бяха наредени няколко десетки книги, но достатъчно, за да се разбере от какъв род са. Под тях се виждаше поредица инструменти за екстрасензорни сеанси, пресовани пръчици от тамян, древни ориенталски или южноамерикански амулети, както и множество тестета карти за тарок, различни по стил и направа.

Вътрешността не беше по-уютна. Купища книги по стените и по земята, малка маса в дъното и един книжар, който сякаш беше поставен там нарочно, за да предизвика някой писател да напише, че е по-стар от своите книги. Ровеше се в огромна тетрадка, изписана на ръка, и изобщо не се интересуваше от клиентите. От друга страна, в този момент имаше само двама посетители, които вдигаха облаци прах, изваждайки от разклатени етажерки стари томове, почти всички без корици, и се зачитаха явно без да имат намерение да купуват.

В единственото пространство, незаето от шкафове, висеше плакат. Крещящи цветове, поредица от портрети в двойни овални рамки като в афишите на фокусника Худини. "Малкият Цирк на Невероятното. Мадам Олкот и нейните Връзки с Невидимото." Мургаво грубо лице, коса, разделена на прав път и събрана в кок на тила - сякаш бях виждал вече тази жена. "Ревящите Дервиши и техният Свещен Танц. Малките Чудаци или Внуците на Фортунио Личети." Букек от патетично отблъскващи уродчета. "Алекс и Денис, Великаните от Авалон. Тео, Лео и Гео Фокс - Владетелите на Ектоплазмата..." Книжарница "Слоан" наистина предлагаше всичко, от люлката до гроба, всякакви невинни вечерни развлечения, на които да водите дори децата, преди да ги счукате в хавана. Чух телефонен звън и видях как книжарят отмества купчина книжа, за да стигне до слушалката. "Да, господине, говореше той, точно за това става дума." Мълча няколко минути заслушан, после каза "да", след това лицето му доби смаян вид, но, почти съм сигурен, предназначен за присъстващите, сякаш всички можеха да чуят това, което чуваше, а той не желаше да поема някаква отговорност. После зае позата на възмутен парижки търговец, от когото искат нещо, което той няма в магазина си, или пък на хотелски портиер, който е принуден да ви съобщи, че няма свободни стаи. "Е, не, господине, съжалявам... Не, с такива неща не се занимаваме, господине. При нас се продават книги, можем, разбира се, да ви направим справка, но само толкова... Това са твърде лични проблеми, а ние... Е, знам ли, може би някой свещеник или... ако щете... екзорцист. Да, разбирам, има колеги, които... Но ние не. Не, разберете, описанието не е достатъчно, пък и... Съжалявам, господине. Моля? Да, щом желаете... Е, да, това е известно място, но не искайте мнението ми... Точно така, нали разбирате, в тези случаи най-важно е доверието. Всичко хубаво, господине."

Другите клиенти си бяха тръгнали и аз се чувствавах неловко. После се реших, привлякох вниманието на стареца, като се покашлях, и му казах, че търся един познат, един приятел, който често минава оттам - господин Алие. Погледна ме, сякаш бях събеседникът му по телефона. Може би, продължих аз,

да не го познава като Алие, а като Ракоски или Солтиков, или пък... Пак ме изгледа, присвивайки очи, без лицето му да изразява нещо определено, и отбеляза, че приятелите ми били твърде странни, щом имали толкова много имена. Отвърнах му, че не е важно, че съм попитал само ей така. "Почакайте, спря ме той, съдружникът ми ще дойде всеки момент, може би той познава лицето, което търсите. Заповядайте, там, в дъното има стол. Ще се обадя и ще проверя." Вдигна слушалката, набра някакъв номер и заговори почти шепнешком.

Казобон, казах си, ти си по-глупав и от Белбо. Какво очакваш да стане сега? Да пристигнат Те и да ти кажат: о, как прекрасно се нарежда всичко, приятелят на Якопо Белбо също е дошъл, заповядайте, заповядайте и вие...

Скочих, казах "довиждане" и излязох. Бързо стигнах до края на улица Манतिकор, свих по други улички и се озовах при Сена. Глупако, повтарях си, какво си въобразяваш? Че ще пристигнеш, ще намериш Алие, ще го хванеш за гушата, а той ще ти се заизвинява, ще казва, че е недоразумение, ето ви вашия приятел, косъм не е паднал от главата му. А сега знаят, че и ти си тук.

Минаваше дванадесет на обяд, а вечерта нещо щеше да се случи в Музея. Как трябваше да постъпя? Бях поел по улица Сен-Жак и през цялото време се озъртах. В един момент ми се стори, че ме следи някакъв арабин. Защо пък да е арабин? - помислих си. Типично за арабите е, че не приличат на араби, поне в Париж, в Стокхолм не е така.

Минавах край някакъв хотел, влязох и попитах за стая. Докато се качвах с ключа в ръка на първия етаж по дървеното стълбище, през перилото, откъдето се виждаше рецепцията, забелязах, че влиза така нареченият арабин. После, в коридора, зърнах и други, които можеха да бъдат араби. Много естествено, в този квартал има само хотели за араби. Какво се чудя толкова?

Влязох в стаята. Прилична беше, дори имаше телефон, жалко само, че не знаех на кого да се обадя.

И се унесох в дрямка, разтревожен, до към три. След това си наплисках лицето и се запътих към Музея. Вече не ми оставаше нищо друго, освен да вляза там, да остана след затварянето и да чакам до полунощ.

Така и направих. И няколко часа преди полунощ аз се намирах в Перископа, очаквайки да се случи нещо.

Нецах е според някои тълкуватели сефирата на Съпротивата, на Устояването, на непоклатимото Търпение. И наистина, очакваше ни едно изпитание. Но според други тълкуватели тя е Победата. Чия победа? В тази история на поражения: с диaboлистите, на които Белбо се подиграваше, с Белбо, на когото диaboлистите се подиграваха, с Диоталеви, на когото собствените му клетки се подиграваха, за момента навярно аз бях единственият победител. Дебнех от засада в Перископа, знаех за другите, а те не знаеха за мен. Първата част от замисъла ми вървеше по план.

Но втората? Щеше ли и тя да се изпълни според моите планове, или щеше да следва Плана, който вече не беше в мои ръце?

За нашите Церемонии и Ритуали имаме две дълги и красиви Галерии в Храма на Розенкройцерите. В едната излагаме модели и образци на всички най-редки и съвършени изобретения, а в другата сме издигнали Статуите на Великите Изобретатели.

(Джон Хейдън, "Справочник на Английските Физици, или Свещеният Пътеводител", Лондон, "Ферис", 1662, Предговор)

Вече от доста време се намирах в Перископа. Трябва да е било десет или десет и половина. Ако нещо щеше да се случи, то щеше да се случи в църковния кораб, при Махалото. И следователно трябваше да побързам да сляза, за да си намеря скривалище и добра гледна точка. Ако пристигнех късно, след като са влезли (откъде?), Те щяха да ме открият.

Да сляза. Да се разтъпча... От няколко часа исках само това, но когато имаше вече възможност, когато беше разумно да го направя, се чувствавах парализиран. Трябваше да прекося залите в тъмното, като използвам пестеливо фенерчето. Оскъдна нощна светлина проникваше през големите прозорци. Бях си представял Музея като призрачно място под лунните лъчи, но се бях излъгал. Стъклените шкафове излъчваха неясни отражения от светлината на прозорците. Ако не се движех внимателно, можех да се блъсна в нещо и да се строполя на земята сред трясък на счупени кристали и желяза. От време на време палех фенерчето. Чувствах се като в "Крейзи Хорс" [417], понякога случаен лъч ми разкриваше някоя голота, но не от плът, а от винтове, зъбци, болтове.

Ами ако изведнъж осветях някое живо същество, нечие лице, изпратено от Властелините, което повтаря огледално моето придвижване? Кой щеше да извика пръв? Целият бях в слух. За кой дявол? Аз не вдигах шум, вървах на пръсти. Следователно и той.

Следобед бях изследвал внимателно разположението на залите и бях убеден, че и в тъмнината ще намеря стълбището. Вместо това блуждаех почти опипом, загубил ориентация.

Може би минавах през някоя зала за втори път, имах чувството, че никога няма да се измъкна, а може би тъкмо в това безсмислено лутане между машините се състоеше ритуалът.

В действителност не желях да сляза, всъщност исках да отложа срещата.

Бях излязъл от Перископа след дълга и безмилостна преоценка на собствената си съвест, в продължение на часове бях анализирал нашата грешка от последните години, опитвайки се да си дам сметка защо без никаква основателна причина се намирах тук, търсейки Белбо, който бе попаднал на това място по още по-неоснователни причини. Но щом прекрачих прага на Перископа, всичко се промени. Докато се придвижвах, мислех с глава, която сякаш не беше моята. Бях се превърнал в Белбо. И също като Белбо, вече в края на неговото дълго пътуване към озарението, знаех, че всеки земен предмет, дори най-нищожният, трябва да се чете като символ на нещо друго. А нищо друго не беше по-реално от Плана. О, аз бях хитър, достатъчен ми беше един проблясък, един поглед в осветено от лъч пространство, за да разбере всичко. Нямах да позволя да ме излъжат.

...Двигателят на Фроман: отвесна конструкция с ромбоидна основа, ограждаща като анатомичен модел от восък, който изважда на показ изкуствените си ребра, поредица от бобини, батерии и знам ли там, клапи, прекъсвачи, както ги наричат в учебниците, задвижвани от един трансмисионен ремък, свързан с пиньон посредством зъбчато колело... За какво ли е служел? Отговор: за да измерва подземните токове, естествено.

Акумулатори. Какво ли са акумулирали? Много близко до ума беше, че Тридесет и шестимата Невидими, упорити и тайнствени пазители на тайната, нощем чукат на клавиатурата си, пишейки позивните, за да изтръгнат един звук, една искра, сигнала, и напрегнато следят диалога между противоположните страни, между бездната и повърхността, между Мачу Пикчу и Авалон, пиу, пиу, пиу, тук Памерсиел, тук Памерсиел, засякох трептенето, тока Му 36, който брамините почитат като блед дъх на Бог, сега включвам колектора, микромакрокосмическата верига е затворена, трептят под земната кора всички корени на мандрагората, чуй Песента на Вселенската Сим-патия. Минавам на приемане.

Боже Господи, войски проливат кървища по полята на Европа, папи анатемосват, императори хемофилици се срещат в ловната хижа на Палатинските Градини, за да изработят прикритие, пищен параван за действията на онези, които в Соломоновия храм се вслушвали в едва доловимите команди на Umbilicus Mundi [418].

И Те бяха тук, за да пускат в действие тези псевдотермични хексатетраграматични електрокапилатори, така би се изразил Гарамонд, нали? - и от време на време някой ще изобрети, знам ли там, някаква ваксина или пък лампичка, за да оправдае чудесното приключение на металите, макар че целта е съвсем друга, ето ги тук, посред нощ, всички събрани и движат прозрачното колело на електростатичната машина на Дюкрете [419], а зад нея - две вибриращи топчета накрая на дъговидни пластинки (може би тогава са се допирали и са сипели искри, Франкенщайн се е надявал по този начин да вдъхне живот на своя Голем, но не, очакваният сигнал: на работа, мой ум, я гледай старият му кърт как бърже ровел! [420]...

... Ето тази шевна машина (какво друго би могло да бъде, ако не една от онези най-модерни шевни машини, рекламирани навремето с гравюри, заедно с хапчетата за увеличаване на бюста или с огромния орел, който прелита над планините, сграбчил в ноктите си чудодейното подмладяващо питие, Робур Конкистадора, Р. К.), само че ако се пусне в действие, завърта едно колело, колелото задвижва пръстен, а пръстенът... За какво служи пръстенът, какво слуша той? Табелката обясняваше: "Индукционните токове на земното поле". Най-безсрамно, децата могат да го прочетат при следобедните си групови посещения на Музея, дотолкова човечеството е вярвало, че върви в друга посока, всичко е могло да бъде опитано, да бъде проведен върховният експеримент, представен като принос в механиката. Властелините на Света са ни мамили в продължение на векове. Били сме заблудени, излъгани, прелъстени от Заговора и сме писали химни в прослава на локомотива.

Обикалях сред тези чудеса. Виждах се дребен, миниатюрен, смаян пътешественик по улиците на един механичен град, настръхнал от метални небостъргачи. Цилиндри, акумулатори, лайденски стъкленици, струпани една върху друга, малка двадесетсантиметрова въртележка, електромагнитен турникет. Талисман за стимулиране на симпатичните токове. Светообразуваща колонада от девет тръби, електромагнит (или гилотина?), а може би пък печатарска преса с някакви висящи куки, окачени на оборски вериги. Преса,

която би могла да служи за мачкане на ръце или глави. До нея - стъклен звънец, скачен с двуцилиндрова пневматична помпа, след това нещо като аламбик, под него - купа, а вдясно - медно кълбо. Сен-Жермен е забърквал там своите оцветители за Хесенския ландграф.

Поставка за лули с множество малки пясъчни часовничета с удължени шийки като жени на Модилияни, съдържащи неизвестно вещество, наредени в две редици по десет; горните им балончета обаче са на различни височини, подобни на малки монголфиери, които се готвят да излетят, но са задържани към земята от тежки гюллета. Апарат за производство на Ребиса, пред очите на всички!

Отделът за предмети от стъкло. Явно съм се върнал обратно. Зелени бутилки, някакъв домакин садист ме черпи с чиста отрова. Железни калъпи за отливане на бутилки - отварят и затварят своите челюсти, ами ако някой вместо бутилка си пхне ръката? Щрак, както сигурно са действували онези огромни клещи, онези ножици, скалпелите с извит връх, способни да проникват в аналния пръстен, в ушите, в матката и да изтръгнат още свежия зародиш, за да бъде счукан с мед и пипер и да утоли глада на Астарта... В залата, която прекосявах в момента, се намираха големи стъклени витрини, виждах копчета за задвижване на стоманени свредели, които навярно са се приближавали безмилостно към окото на жертвата като махалото в кладенеца от разказа [421]. Всичко сякаш беше някаква карикатура, подобна на Голдберговите ненужни машини, на менгеметата за изтезание, в които жестокият Пит измъчва Мики Маус. Ето външното сцепление с три пиньона, тържество на ренесансовата механика, свързано с имената на Бранка, Рамели, Дзонка, познавам ги тези сцепления от илюстрациите за чудесното приключение на металите, но тук бяха поставени в по-ранни времена, през миналия вече, вече готови да притискат и мачкат бунтарите след завладяването на света. Тамплиерите бяха научили от хашшашините как да затворят устата на Нофо Деи в деня, когато щяха да го заловят, пречупеният кръст на Фон Зеботендорф щеше да усуче по посока на слънцето сгърчените крайници на всеки, опълчил се срещу Властелините на Света. Всичко беше готово и очакваше само знака, пред очите на всички! Планът беше явен, но никой не можеше да го открие, скърцащите челюсти щяха да запеят своя тържествуващ химн, велика оргия на злобни ухапки, вкопчващи се една в друга с безжалостно щракане, сякаш всичките им зъби едновременно се къртят и сипят по пода.

Накрая попаднах пред преподавателя с издухване на искри, проектиран за Айфеловата кула, за излъчване на устни сигнали между Франция, Тунис и Русия (Тамплиери от Провенс, павликяни и Кръвници от Фес - Фес наистина не е в Тунис и Кръвниците са живели в Персия, но какво от това, не бива да навлизаме в такива неуловими тънкости, след като се тръгнаха по следите на Времето на Неуловимото), вече бях виждал тази огромна машина, по-висока от човешки ръст, със стени, целите надупчени от нещо като люкове за проветрение; кой иска да ме излъже, че е радиоапарат? Ами да, познах го, дори същия следобед бях минал покрай него: сградата на Центъра "Бобур"!

Пред очите на всички. И наистина, за какво ли е служило това гигантско кутиище в центъра на Лутеция (Лутеция, люкът на тинестото подземно море), там, където навремето е бил Търбухът на Париж, с онези хоботи за ловене на въздушните течения, с онази луда плетеница от тръби, канали, онова Дионисово ухо, разтворено към външната празнота, за да излъчва звуци, послания, сигнали, чак до центъра на земното кълбо и да ги върне, изригвайки информация от ада? Отначало Музея, като лаборатория, после Кулата като сонда и накрая "Бобур" като вселенски приемник и преподавател.

Може би са изградили онази огромна вендуза, за да угодят на четиримата рошави и мръсни студенти, които отиваха да чуят последната плоча с едно японско приспособление за слушане? Пред очите на всички. "Бобур" като вход към подземното царство на Агарта, паметника на Equites Synarchici Resurgentes. А другите, двата, трите, четирите милиарда Други, не го знаят или полагат усилия да не го узнаят. Глупци и илицисти [422]. А Пневматиците - неотклонно към целта, в продължение на шест века.

И изведнъж се озовах пред голямото стълбище. Спуснах се по него, все по-предпазлив. Наближаваше полунощ. Трябваше да се скрия в моята наблюдателница, преди да са дошли Те.

Мисля, че беше единадесет или малко по-рано. Бях прекосил залата "Лавоазие", без да паля фенерчето, по спомени от следобед, и поех по коридора с модели на локомотиви.

В църквата вече имаше хора. Виждах движещи се и трепкащи светлини. Чувах тропот и стържене на тътрени и местени предмети.

Угасих фенерчето. Дали щях да стигна навреме до войнишката будка? Прокрадвах се край витрините с влакчета и скоро се приближих до статуята на Грам в трансепта. Издигаше се върху дървен пиедестал във форма на куб (кубичният камък на Езод!), сякаш за да наблюдава входа към църковния хор. Спомних си, че моята Статуя на Свободата се намираше някъде непосредствено зад гърба му.

Предната стена на пиедестала беше спусната надолу, тъй че образуваше нещо като стъпало, на което се излизаше от един тунел. И наистина от тунела излезе човек, носещ фенер, вероятно газен, с оцветено стъкло, който осветяваше лицето му с червеникави отблясъци. Сврях се в един ъгъл и той не ме забеляза. Друг човек, идващ откъм хора, се запъти към него. "Vite, каза му, бързо, след един час пристигат."

Значи тези бяха първите, които трябваше да подготвят всичко за ритуала ритуала. Ако не бяха много, още имах възможност да ги заблудя и да стигна до статуята на Свободата. Преди Те да пристигнат, кой знае колко щяха да бъдат и откъде щяха да дойдат, явно по същия път. Дълго се спотаявах, следейки светлинките в църквата, периодичното им редуване, моментите на усилване и утихване. Пресмятах на какво разстояние са от Статуята и колко време тя можеше да остане в тъмнина. В един момент рискувах и се плъзнах към лявата страна на Грам, с мъка се притисках към стената, стягах коремните си мускули. За щастие бях слаб като клечка. Лиля... Спуснах се и се хвърлих в караулката.

За да не ме усетят, се отпуснах на пода, принуден да остана свит едва ли не като зародиш. Сърцето ми ускорено биеше, зъбите ми тракаха.

Трябваше да се отпусна. Започнах да поемам ритмично въздух през носа, като вдишвах все по-дълбоко и по-дълбоко. Мисля, че когато човек е инквизиран, по този начин решава да загуби съзнание, за да се освободи от болката. Но всъщност почувствувах как бавно-бавно потъвам в прегръдката на Подземния Свят.

Нашето дело е тайна в тайната, тайната за нещо, което остава забулено, тайна, която само друга тайна може да обясни, това е тайна за една тайна, която се задоволява от една тайна.

(Джафар ал-Саид, шести Имам)

Бавно се връщах в съзнание. Чувах звуци, бях заслепен от по-силна светлина. Чувствувах краката си вкочанени. Опитах се да стана бавно, без да вдигам шум, и ми се струваше, че стъпвам върху дъно, осяано с морски таралежи. Като Малката Сирена на Андерсен. Приклеках няколко пъти, стъпил на пръсти, и болката поутихна. Едва след това, като подадох внимателно главата си навън, като се огледах наляво и надясно и си дадох сметка, че будката все пак е останала в тъмнина, успях да овладее положението.

Църковният кораб беше целият осветен. Светлината идеше от фенерите, но вече бяха станали десетки, стотици, носени от новодошлите, които прииждаха откъм гърба ми. Идваха явно през прохода, нижеха се от лявата ми страна, насочваха се към църквата и се настаняваха в кораба. "Боже мой, възкликнах наум, "Нощта на Голия връх" [423] във вариант Уолт Дисни."

Не говореха високо, шепнеха, но всички заедно произвеждаха един ритмичен шум като статисти от оперен хор.

От лявата ми страна фенерите бяха разположени на пода в полукръг, допълващ със сплесната дъга източния полукръг на хора и докосващ в крайната точка на този неистински полукръг, на юг, статуята на Паскал. Там бе запален мангал, в който някой хвърляше ароматични треви, благоухания. Пушекът стигаше до мен в будката, дразнеше гърлото ми и предизвикваше у мен замайване от превъзбуда.

В светлината на олюляващите се фенери забелязах, че в центъра на хора нещо се движи - една удължена тъмна сянка.

Махалото! Махалото вече не се люлееше на обичайното си място между църковния кораб и трансепта. Беше окачено, но по-голямо, на ключовия камък на свода, в центъра на хора. По-голямо беше кълбото, по-дебело - въжето, което ми приличаше по-скоро на усукан метален кабел.

Това Махало беше огромно, каквото навярно е било в Пантеона. Като Луната, гледана през телескоп.

Искали са да го възстановят такова, каквото вероятно Тамплиерите са го изпробвали за първи път, половин хилядолетие преди Фуко. За да го накарат да се люлее свободно, бяха махнали някои елементи, създавайки в амфитеатъра на хора тази груба симетрична антистрофа [424], образувана от фенерите.

Запитах се как може Махалото да поддържа равномерното си движение, след като под плочника на хора няма магнитен регулатор. После разбрах. До самия хор, близо до дизеловите двигатели, един човек, готов да скокне, дебнеше като котка промените в плоскостта на люлеенето. Всеки път, когато кълбото стигаше до него, той го тласваше леко, с точно движение на ръката, едва забележимо докосвайки го с пръсти.

Беше във фрак. Като Вълшебника Мандрейк [425]. По-късно, когато видях приятелите му, разбрах, че е фокусник, илюзионист от Малкия Цирк на Мадам Олкот. Професионалист, способен да отмерва натиска на крайчеца на пръстите си, човек със сигурна китка, умеещ да мести нещата с точност до микрон. Може би притежаваше дарбата да усеща през тънките подметки на лачените си обувки трептенията на подземните токове и да движи ръцете си по логиката на кълбото и на Земята, на която то съответствуваше.

Неговите приятели. Вече виждах и тях. Движеха се между автомобилите в кораба, плъзгаха се край дрезините и мотоциклите, почти се търкаляха в полумрака, един мъкнеше към широкия коридор в дъното стол и масичка, покрита с червен плат, друг подреждаше допълнителни фенери. Бяха дребни,

призрачни, накуцващи като рахитични деца, един от тях мина край мен и аз съгледах монголоидните му черти и плешивия му череп. Малките Чудаци на Мадам Олкот, гадните уродчета, които бях видял на афиша в книжарница "Слоан".

Циркът беше в пълен състав. С целия си щаб от служители, пазачи и балетмайстори. Видях Алекс и Денис, Великаните от Авалон, стегнати в гьонени брони, осеяни с безброй капси, русокоси и наистина с гигантски размери, облегли гърбове на огромния "Обеисан" и скръстили ръце на гърдите в очакване на нещо.

Нямах време да си задавам други въпроси. Междувременно някой беше влязъл тържествено и бе наложил тишина с вдигната ръка. Разпознах Браманти само по огненочервената роба, бялата наметка и митрата, с които го бях видял онази вечер в Пиемонт. Браманти се приближи до мангала и хвърли в него нещо, от което лумна огън, а после блъвна гъст дим, чиято сладникава миризма бавно изпълни въздуха. Като в Рио, помислих си. И като на празника на алхимиците. А пък си нямам агогон. Сложих си кърпата пред носа и устата като филтър. Но вече Браманти като че ли се бе раздвоил и Махалото се люлееше в безброй посоки като въртележка на панаир.

Браманти запя нещо като псалм:

- Алеф, Бет, Гимел, Далет, Хе, Вав, Заин, Хет, Тет, Йод, Каф, Ламед, Мем, Нун, Самек, Аджин, Пе, Саде, Коф, Реш, Шин, Тау! [426]

Тълпата отговори с тон на молитва:

- Пармесиел, Падиел, Камуел, Азелиел, Бармиел, Гедиел, Азириел, Мазериел, Дорхтиел, Узиел, Кабариел, Раизиел, Симиел, Армадиел...

Браманти направи знак. Една мъжка фигура се отдели от тълпата и коленичи в нозете му. Само за миг съгледах лицето ѝ. Беше Рикардо, човекът с белега, художникът.

Браманти му задаваше въпроси, а той отговаряше, рецитирайки наизуст обредните формули:

- Кой си ти?

- Аз съм ученик, още непосветен в най-висшите тайни на Трес. Подготвих се в усамотение и основан на аналогите размисля върху тайната на Бафомет със съзнанието, че Великото Дело кръжи около шест непокътнати печата и че едва накрая ще узнаем тайната на седмия.

- Как беше приет?

- Като минах по перпендикуляра на Махалото.

- Кой те прие?

- Мистичен посланик.

- Би ли го разпознал?

- Не, защото носеше маска. Познавам само рицаря, който е по ранг над мен, а той пък познава висшестоящия си. И всеки знае само по един. И тъй искам да бъде.

- Quid facit Sator Arepo?

- Tenet Opera Rotas.

- Quid facit Satan Adama?

- Tabat Amata Natas. Mandabas Data Amata, Nata Sata. [427]

- Доведе ли жената?

- Тук е. Предадох я на когото ми бе заповядано. Готова е.

- Върви и чакай.

Диалогът се водеше на някакъв приблизителен френски и от двете страни.

После Браманти каза:

- Братя, събрали сме се тук в името на Единния Орден, на Неведомия

Орден, към който до вчера не знаехте, че принадлежите, докато всъщност сте му принадлежали винаги. Да се закълнем. Анатема за предателите на Тайната, анатема за изданиците на Скритото, анатема за онзи, който превръща в зрелище обредите и мистериите!

- Анатема!

- Анатема за Невидимия събор, за незаконните синове на Хирам и вдовицата, за умозрителните и действащи източни и западни майстори на древната, възприета или изправена лъжа. Анатема за Мизраим и Мемфис, за Филактетите и за Деветте Сестри, за Строгото Съблюдение и за техния Ordo Templi Orientis, за Озарените от Бавария и Авиньон, за Рицарите Кадош, за Избраниците Коен, за Съвършеното приятелство, за Рицарите на Черния орел и на Божи гроб, за английските Розенкройцери, за кабалистите от Златния Роза+Кръст, за Златната зора, за католическия Розов Кръст на Храма и на Граал, за Утринната звезда, за Astrum Argentinum и за Телем, за Врил и Туле, за всеки древен и мистичен узурпатор на името на Великото бяло братство, за Пазителите на Храма, за всяка общност в Цион и Галиите!

- Анатема!

- Който поради наивност, покорство, вяност към обета, пресметливост или корист е бил посветен в ложа, общност, братство, орден или секта, които неправомерно се обявяват за покорни на Непознатите Управници и на Властелините на Света, нека тази нощ се отрече от тях и измоли пълно приобщаване към духа и буквата на единственото истинно Съблюдение на Трес, сиреч на Templi Resurgentes Equites Synarchici, тройния и трикратен мистичен и свръхтаен Орден на синархичните рицари на тамплиерското възраждане!

- Sub umbra alarum tuarum!

- Да влязат сега почетните носители на тридесет и шестте висши и най-тайни степени!

И докато Браманти извикваше един по един избраниците, те влизаха в обредни одежди със знака на Златното руно на гърдите.

- Рицарят на Бафомет, Рицарят на Трите Непокътнати Печата, Рицарят на Седмия Печат, Рицарят на Тетраграмата, Рицарят Отмъстител на Флориан и Деи, Рицарят на Атанор... Почитаемият Наометър на Вавилонската Кула, почитаемият Наометър на Великата Пирамида, почитаемият Наометър на Катедралите, почитаемият Наометър на Соломоновия Храм, почитаемият Наометър на Палатинските градини, почитаемият Наометър на Храма в Хелиополис...

Браманти произнасяше титлите и назованите влизаха на групи, тъй че не успявах да различа коя титла кому принадлежи. Но със сигурност забелязах сред първите дванадесет Де Губернатис, стареца от книжарница "Слоан", професор Каместрес и неколцина други, които бях срещнал онази вечер в Пиемонт. И, струва ми се, че под званието Рицар на Тетраграмата видях господин Гарамонд, тържествен и достолепен, вживян в новата си роля, който с треперещи пръсти докосваше знака на гърдите си. А в това време Браманти продължаваше:

- Мистичният Посланик на Карнак, Мистичният Посланик на Бавария, Мистичният Посланик на Барбелогностиците, Мистичният Посланик на Камелот, Мистичният Посланик на Монсегюр, Мистичният Посланик на Скрития Имам... Върховният Патриарх на Томар, Върховният Патриарх на Килуайнинг, Върховният Патриарх на Сен Мартен-де-Шан, Върховният Патриарх на Мариенбад, Върховният Патриарх на Невидимата Охрана, Върховният Областен Патриарх на Крепостта Аламут...

Безспорно Патриархът на Невидимата Охрана беше Салон, все със същото

сиво лице, но облечен не в халат, а в блестяща жълта роба, поръбена с червено. Следваше го Пиер, психопомпът на Луциферианската църква, който обаче носеше на гърдите си вместо Златното руно кинжал в позлатена ножница. А Браманти продължаваше:

- Върховният Йерогам на Химическата Венчавка, Върховният Психопомп на Родоския Бик, Върховният Референт на Свръхтайнствените Тайни, Върховният Стеганограф на Тайнописната монада, Върховният Звезден Координатор на Двата Космоса, Върховният Пазител на Розенкройцеровата гробница, Неоценимият Архонт на Токовете, Неоценимият Архонт на Кухата Земя, Неоценимият Архонт на Мистичния Полюс, Неоценимият Архонт на Лабиринтите, Неоценимият Архонт на Върховното Махало... - Браманти направи пауза и ми се стори, че произнася неохотно последната формула:

- И Най-Неоценимият измежду Неоценимите Архонти, Слугата на Слугите, Пресмиреният Секретар на Египетския Едип, Най-Нищожният Пратеник на Властелините на Света и Вратар на Агарта, Последният Пазител на Махалото: Клод-Луи граф Дьо Сен-Жермен, принц Ракоски, граф Дьо Сен-Мартен и маркиз Алие, владетел на Сюрмон, маркиз Уелдън, маркиз Монферато, Еймар и Белмар, граф Солтиков, кавалер Шьонинг, граф Чароди!

Докато изброените се подреждаха в притвора с лице към Махалото и към множеството вярващи в кораба, влезе Алие. Облечен в син двуреден костюм на райета, с бледно и напрегнато лице, той водеше за ръка, сякаш придружаваше някаква душа по пътеката към Отвѣдния свят, Лоренца Пелегрини, също бледна и като че замаяна от наркотик, облечена само в бяла полупрозрачна туника, с коси, разпилени по раменете. Видях я в профил, когато минаваше край мен, чиста и морна като грешница от рисунките на прерафаелитите. Беше толкова безпътна, че този път не възбуди моето желание.

Алие отведе Лоренца при мангала близо до статуята на Паскал, погали я по безизразното лице и направи знак на Великаните от Авалон, които застанаха от двете ѝ страни, подкрепяйки я. След това отиде до масата и седна с лице към присъстващите, и го видях идеално как изважда табакерата от джобчето на жилетката си и я потърква мълчаливо, преди да заговори.

- Братя рицари, тук сте, защото през тези дни мистичните посланици са ви

известили и следователно всички вече знаете повода за нашето събиране. Трябваше да се съберем през нощта на 23 юни 1945 година и може би тогава някои от вас не са били още родени, искам да кажа, поне в сегашния си образ. Тук сме, защото след шестстотин години многострадално блуждаене намерихме един който знае. Как е узнал, и то повече от нас, е вълнуваща тайна. Но се надявам, че сред нас присъствава, и ти не би могъл да липсваш сега, нали, приятелю мой, прекалено любопитен някога? - повтарям, надявам се, че сред нас присъствава този, който ще ни се разкрие. Арденти!

Полковник Арденти, той беше, разбира се, с гарвановия си профил, макар позастарял, си проправи път сред присъстващите и застана пред групата, превърнала се в негов съдник, но помежду им се препречваше Махалото, което бележеше непреодолима граница между тях.

- Дълго не сме се виждали, братко, каза с усмивка Алие. Разбрах, че разпространявайки вестта, не си могъл да устоиш. Тогава? Ти знаеш какво е казал затворникът, а той твърди, че го е узнал от теб. Ти значи си го знаел и си мълчал.

- Графе, отвърна Арденти, затворникът лъже. Унизително ми е да го заявя, но честта преди всичко. Историята, която му разказах, не е тази, която ми предадоха Мистичните Посланици. Тълкуването на посланието - да,

вярно е, попаднах на едно послание, скрих го от вас преди години в Милано, е различно... Самият аз не бих бил в състояние да го прочета така, както го е прочел затворникът, затова този път поисках помощ. И трябва да ви кажа, че не срещнах подкрепа, а само недоверие, предизвикателства и заплахи... - Може би искаше да продължи, но впери поглед в Алие, той виждаше и Махалото, което му действуваше като магия. Хипнотизиран, падна на колене и изрече с мъка:

- Прощка, защото не зная.

- Простено ти е, защото знаеш, че не знаеш, каза Алие. Върви. И така, братя, затворникът знае твърде много неща, за които никой от нас не е подозирал. Знае дори кои сме и ние го научихме от него. Трябва да действваме бързо, след малко ще се съмне. Докато вие стоите тук и размишлявате, аз ще се оттегля още веднъж насаме с него, за да изтръгна от устата му откровението.

- А, не, господин графе! - Пиер бе изскочил наред полукръга с широко разтворени зеници. Два дни подред разговаряхте с него, без да ни предупредите, и той не бил видял нищо, не бил казал нищо, не бил чул нищо, също като трите маймуни. Какво повече ще искате от него тази нощ? Не, тук, тук, пред всички ни!

- Успокойте се, скъпи Пиер. Тази вечер наредих да доведат онази, която смятам за най-изящното превъплъщение на София, мистичната връзка със сгрешения свят или Върховния Огдоад. Не ме питайте как и защо, но благодарение на тази посредничка затворникът ще проговори. Кажи на тези хора коя си, София!

И Лоренца, все така сънена, се подчини, с мъка изричайки думите:

- Аз съм... блудницата и светицата.

- Bravo! Чудесно! - изсмя се Пиер. Тук е каймакът на посветените, а ние чакаме курвите да ни помагат. Не, изправете го тук, веднага, пред Махалото!

- Хайде да оставим детинщините, спря го Алие. Дайте ми един час време. Защо смятате, че ще проговори тук, пред Махалото?

- Ще проговори в момента на унищожаването си. Човешкото жертвоприношение! - извика Пиер по посока на публиката.

А от кораба в отговор проехтя:

- Човешкото жертвоприношение!

Напред пристъпи Салон.

- Графе, да оставим наистина детинщините, нашият брат е прав. Ние не сме полицаи...

- Вие ли го казвате? - прекъсна го подигравателно Алие.

- Ние не сме полицаи и не смятаме за достойно да се използват средствата на рутинното следствие. Но също така не смятам, че жертвоприношенията могат да послужат за нещо пред подземните сили. Ако те бяха поискали да ни дадат знак, отдавна да са го направили. Освен затворника още някой е знаел, но се е скрил. Добре, тази вечер имаме възможността да изправим затворника лице в лице с тези, които знаят, и... поусмихна се, присви очи под рошавите си вежди и впери поглед в Алие, да го изправим също така пред нас или пред някои измежду нас...

- За какво намеквате, Салон? - запита Алие с явно несигурен глас.

- Ако господин графът ми разреши, аз бих могла да му обясня, обади се Мадам Олкот. Тя беше, познах я от снимката на афиша. Мъртвешки бледа, облечена в зеленикава дреха, с блестящи от помада коси, събрани на тила, и с глас на прегракнал мъж. Още в книжарница "Слоан" ми се стори, че и

по-рано съм виждал това лице, и се досетих: беше друидката, която онази нощ на поляната се бе затичала към нас. Алекс, Денис, доведете затворника!

Беше извикала властно, множеството в църковния кораб, изглежда, я подкрепяше, двамата великани се подчиниха, поверявайки Лоренца на две от дребните уродчета. Алие стискаше до посиняване дръжките на стола, но не посмя да се противопостави.

Мадам Олкот бе направила знак на своите чудовища и малко по-късно между статуята на Паскал и "Обеисана" те поставиха три леки кресла, на които тя настани три същества. И трите бяха с мургава кожа, дребни, нервни, с големи бели очи.

- Познавате ги, нали, графе, близнаците Фокс. Тео, Лео, Гео, седнете и се подгответе.

В този момент Великаните от Авалон се появиха отново, водейки под ръка самия Якопо Белбо, който им стигаше едва до раменете. Бедният ми приятел беше бледен, небръснат, ръцете му бяха вързани на гърба, а ризата му, разкопчана на гърдите. Излизайки на тази задимена арена, премига. Не изглеждаше изненадан от приема на множеството, което виждаше пред себе си: през тези дни навярно бе разбрал, че може да очаква всичко.

Не бе очаквал обаче да види Махалото, не на това място поне. Но великаните го завлякоха пред стола на Алие. Така можеше да чува само приглушеното съскане, което Махалото произвеждаше, когато минаваше досами гърба му.

Един-единствен път се обърна за миг и забеляза Лоренца. Развълнува се, направи опит да я извика, помъчи се да се изтръгне от великаните, но Лоренца, която го наблюдаваше безмълвна, сякаш не го позна.

Белбо явно се готвеше да запита Алие какво са й направили, но вече беше късно. От дъното на църковния кораб, откъм касата и витрините с книги се чува барабанен бой и няколко пискливи ноти на флейта. Вратите на четири от автомобилите рязко се отвориха и отвътре изкочиха четири същества, които също вече бях виждал на афиша на "Малкият Цирк".

С филцови шапки без периферии, подобни на фесове, широки черни плащове, закопчани само на врата, Ревящите Дервиши изкочиха от автомобилите като възкръснали от гробница мъртъвци и приклегнаха край магическия кръг. В дъното флейтите вече свиреха нежна музика и те, също нежно, отмерваха ритъма с длани по пода и клатеха глави.

От кабината на аероплана на Брьогте като мюзин на минаре се появи пети, който започна да пее молитва на непознат език, стенойки, ридаяйки, надавайки пискливи викове, докато барабаните отново се обадиха, ускорявайки все повече темпото.

Мадам Олкот се бе навела зад гърбовете на братята Фокс и им шепнеше окуражителни думи. Тримата се бяха облегли в креслата, с ръце на дръжките и затворени очи, капки пот избиваха по челата им, а всички мускули на лицата им играеха непрекъснато.

Мадам Олкот се обърна към множеството на посветените:

- Сега моите мили близнаци ще доведат сред нас три лица, които са знаели.

- Направи пауза, после обяви: Едуард Кели, Хайнрих Кунрат и... След още една пауза добави: - Граф Сен-Жермен.

За първи път виждах Алие да губи самообладание. Стана от стола и направи грешен ход. Нахвърли се върху жената, избягвайки само по случайност кълбото на Махалото, и закрепя:

- Усойница, лъжкиня, знаеш много добре, че не е вярно... - После се

обърна към публиката: - Клевета, клевета! Спрете я!

Но никой не помръдна, нещо повече, Пиер дори зае мястото му на стола и каза:

- Продължавайте, Мадам.

Алие се укроти. Възвърна си самообладанието и се дръпна настрана, смесвайки се с тълпата.

- Хайде, продължавайте, предизвикателно подхвърли той, да видим тогава.

Мадам Олкот махна с ръка, сякаш обявяваше старта на надбягване. Музиката ставаше все по-оглушителна и скоро се превърна в какофония от дисонанси, барабаните биеха без определен ритъм, танцьорите, които вече бяха започнали да движат горната част на тялото си напред и назад, наляво и надясно, станаха, отхвърляйки плащовете си и разпервайки ръце, сякаш се готвеха да полетят. За миг се задържаха неподвижни, после започнаха да се въртят на място, подпирайки се само на единия крак, с лица, обърнати нагоре, съсредоточени и отсъстващи, докато плисираните им туники, подчинявайки се на техните пируети, се разперваха като камбани, тъй че телата им заприличаха на пясъчни стълбове, вдигнати във въздуха от ураган.

Междувременно медиумите се бяха някак свили, лицата им изглеждаха напрегнати и разкривени, сякаш се мъчеха безрезултатно да се изходят, дишаха с хъркане. Отблясъците от мангала бяха отслабнали, а привържениците на Мадам Олкот бяха угасили всички фенери, разположени на пода. Църквата беше осветена само от фенерите, запалени в кораба.

И бавно-бавно се извърши чудото. От устните на Тео Фокс започна да излиза някаква белезникава пяна, която постепенно се втвърдяваше; същата пяна, но малко по-късно, избликна и от устата на неговите братя.

- Давайте, близначета, шепнесе насърчително Мадам Олкот, давайте, още едно усилие, точно така...

Танцьорите пееха дрезгаво и истерично, клатеха глави, после ги залюляха по-силно, виковете, които надаваха, отначало бяха конвулсивни, но по-късно се превърнаха в хрипове.

Телата на медиумите сякаш излъчваха някакво вещество, отпърво газообразно, после по-гъсто, нещо като лава, някаква белтъкоподобна течност, която се разгъваше бавно, надигаше се и спадаше, пълзеше по раменете, по гърдите, по бедрата им с вълнообразните движения на влечуго. Вече не можех да установя откъде излиза - дали от порите на кожата им, от устата, от ушите или от очите им. Тълпата напираше и все повече се приближаваше до медиумите и танцьорите. Страхът ме бе напуснал: сигурен, че ще се смеся с останалите, излязох от наблюдателницата си, като с това се излагах още повече на въздействието на изпаренията, изпълващи пространството под сводовете.

Около медиумите витаеше някакво сияние с неясни млечни очертания. Веществото беше на път да се отдели от тях и добиваше все по-амебовидни форми. От масата, обвиваща един от братята, се откъсна нещо като острие, което се виеше и катереше по тялото му, сякаш беше хищна птица, която искаше да го клъвне. На върха на острието постепенно се образуваха два израстъка, готови да се приберат като рога на охлюв...

Танцьорите, затворили очи, с разпенени уста, без да престават да се въртят около себе си, бяха започнали, доколкото позволяваше пространството, едно кръгово движение около Махалото, като само по чудо избягваха траекторията му. В този усилващ се вихър бяха захвърлили шапките си, тъй че дългите им черни коси се развяваха, а главите им сякаш се отделяха от

телата. Крещяха както онази вечер в Рио: "Хухухууу, хухухууу..."

Белите форми се открояваха вече по-рязко. Една от тях беше добила очертанията на човешка фигура. Другата напомняше фалус, колба, аламбик. Третата съвсем ясно заприлича на птица, на кукумявка, с големи очни кръгове, щръкнали уши и крив клон на стара учителка по естествена история.

Мадам Олкот запита първата:

- Кели, ти ли си?

И от формата се чу глас. Но говореше не Тео Фокс, а някакъв далечен глас, който с труд произнасяше:

- Now... I do reveale, a... a mighty Secret if you marke it well...

[428]

- Да, да, настояваше Мадам Олкот.

И гласът продължи:

- This very place is call'd by many names... Earth... Earth is the lowest element of All... When thrice yee have turned this Wheele about... thus my greate Secret I have revealed... [429]

Тео Фокс вдигна ръка, сякаш искаше милост.

- Почини си малко, задръж пяната, каза му Мадам Олкот. После се обърна към кукумявката:

- Познах те, Кунрат. Какво искаш да ни съобщиш?

Кукумявката отвърна:

- Алелу...ия, алелу...ия... Was...

- Was?

- Was helfen Fackeln Licht... oder Briln... So die Leut... nicht sehen... wollen... [430]

- Ние искаме, каза Мадам Олкот. Кажете ни това, което знаеш.

- Символон козму... та антра... ке тин енкосмион... динамеон еритендо... и теолози [431].

Лео Фокс също беше напълно изтощен, гласът на кукумявката почти заглъхна накрая. Лео сведе глава и с мъка поддържаеше говорещата форма. Безмилостна, Мадам Олкот му викаше да не се отпуска. После се обърна към последната форма, която беше добила човешки образ:

- Сен-Жермен, Сен-Жермен, ти ли си? Какво знаеш?

Формата започна да тананика. Мадам Олкот заповяда на музикантите да свирят по-тихо, а танцьорите вече не виеха, макар и да продължаваха да подскачат вяло. Формата пееше:

- Gentle love this hour befriends me... [432]

- Ти си, познах те, приканваше го Мадам Олкот. Говори, кажи ни къде, какво...

А формата отвърна:

- Il etait nuit... La tete couverte du voile de lin... j'arrive... je trouve un autel de fer, j'y place le rameau mysterieux... Oh, je crus descendre dans un abime... des galeries composees de quartiers de pierre noire... mon voyage souterrain... [433]

- Лъжец, лъжец! - извика Алие. Братя, всички знаете този текст. Той е от моята "Пресвета Тринософия". Аз я написах. Всеки може да я прочете срещу шестдесет франка! Спусна се към Гео Фокс, сграбчи го за ръката и го разтърси.

- Спри, измамнико! - изкрещя Мадам Олкот. Ще го убиеш!

- И какво от това? - отвърна Алие и събори медиума от стола.

Гео Фокс опита да се задържи, като се хвана за собствената си еманация, която, изтеглена при падането, се източиха, разливайки се по пода.

Гео

се строполи в лепкавата маса, която продължаваше да бълва, и остана така, неподвижен, бездиханен.

- Спри, безумецо! - крещеше Мадам Олкот, сграбчила Алие. После се обърна към другите двама близнаци: - Дръжте се, малки мои, те трябва още да говорят. Кунрат, Кунрат, кажи им, че сте истински!

За да оцелее, Лео Фокс се мъчеше да си всмуче обратно кукумявката. Мадам Олкот беше застанала зад него и притискаше слепоочията му, за да му наложи своята воля. Кукумявката забеляза, че е на път да изчезне, и се обърна към своя създател.

- Фу, Фу, Сатана, съскаше тя, мъчейки се да го клъвне по очите.

Лео Фокс изхърка, като че му бяха прерязали сънната артерия, и падна на колене. Кукумявката изчезна, превръщайки се в гнусна локва ("фиу, фиу" пискеше), а медиумът рухна в нея и застина вцепенен и неподвижен.

Обезумяла от яд, Мадам Олкот се обърна към Гео, който още се държеше:

- Говори, Кели, чуваш ли ме?

Кели повече не се обади. Опитваше се да се отдели от медиума, който се развика, сякаш му изтръгваха вътрешностите, и се помъчи да погълне обратно пяната, която бе произвел, размахвайки ръце.

- Кели, безухи, не ни измамвай отново, викаше Мадам Олкот.

Но Кели, като не бе успял да се откъсне от медиума, се опитваше сега да го удуши. Беше се превърнал в нещо като дъвка, от която последният близък напразно се мъчеше да се отлепи. След това и Гео падна на колене, закашля се, започна да се слива с агресивното вещество, което го поглъщаше, и се търколи на пода, мятайки се, сякаш бе обвит в пламъци. Това, което по-рано представляваше Кели, отначало го обви като саван, после се превърна в течност и го остави проснат на пода, изсмукан, смален наполовина - мумия на дете, балсамирано от Салон. В същия миг четиримата танцьори замръзнаха едновременно на място, замахаха с ръце като удавници, останали без въздух, после се отпуснаха, квичейки като кученца, и закриха главите си с длани.

В това време Алие се бе върнал на мястото си в притвора и бършеше потта от челото си с кърпичката, която преди това украсяваше джобчето на сакото му. На два пъти пое дълбоко дъх и погълна някакво бяло хапче. После даде знак за тишина.

- Братя рицари. Вие видяхте сами на какво долно зрелище искаше да ни подложи тази жена. Нека сега се върнем към реда и към моя план. Дайте ми един час да отведа оттук затворника.

Мадам Олкот вече не участвуваше в играта - стоеше наведена над своите медиуми и мъката ѝ беше почти човешка. Но Пиер, който бе проследил всичко все така седнал на стола, се опита да овладее положението.

- Не, каза, има само един изход. Човешкото жертвоприношение! Доведете затворника при мен!

Хипнотизирани от силата на внушението му, Великаните от Авалон хванаха Белбо, който бе проследил безмълвно сцената, и го изблъскаха към Пиер. А Пиер скочи и с пъргавината на жонгльор постави стола върху масичката, избута масичката към центъра на хора, улови в движение въжето на Махалото и спря люлеенето на кълбото, отстъпвайки крачка назад поради инерцията. Всичко стана за миг: като по предварително начертан план, а може би действително по време на суматохата са се споразумели, великаните се качиха на импровизирания подиум, издигнаха Белбо върху стола и единият от тях му уви около врата, на два пъти, въжето на Махалото, докато другият държеше нависоко кълбото, което после подпря на ръба на масата.

Браманти се бе спуснал към центъра, величествен в своята огненочервена роба, и занарежда:

- Exorcizo igitur te per Pentagrammaton, et in nomine Tetragrammaton, per Alfa et Omega qui sunt in spiritu Azoth. Saddai, Adonai, Jotchavah, Eieazereie! Michael, Gabriel, Raphael, Anael. Fluat Udor per spiritum Eloim! Maneat Terra per Adam Iot-Cavah! Per Samael Zebaoth et in nomine Eloim Gibor, veni Adramelech! Vade retro Lilith! [434]

Белбо стоеше изправен върху стола с въжето на шията. Не беше необходимо Великаните да го държат. При най-малкото случайно движение щеше да загуби равновесие и клупът щеше да се затегне около врата му.

- Глупаци! - крещеше Алие. Как ще го върнем на мястото му? Мислеше за спасението на Махалото.

Браманти се усмихна.

- Не се безпокойте, графе. Тук не размесваме вашите оцветители. Това е Махалото, такова, каквото е било създадено от Тях. То само си знае накъде да се люлее. Във всеки случай, за да убедим една Сила да действа, няма нищо по-добро от човешкото жертвоприношение.

До този момент Белбо дори не бе потрепнал. Забелязах, че си отдъхва, не бих казал, че беше успокоен, но гледаше заинтригуван аудиторията. Мисля, че в този момент, присъствайки на разпрата между двамата противници и виждайки отпред разчленените тела на медиумите, а до себе си - дервишите, които още стеноха и шепнеха, както и тържествените одежди на обърканите избраници, той си възвърна своята най-автентична дарба: чувството за хумор.

В този момент, сигурен съм, реши, че не трябва да се поддава на заплахите. Навярно обстоятелството, че се издигаше високо над останалите, му вдъхна чувство за превъзходство, докато наблюдаваше от сцената как това сборище на безумци се увлича в жестокия спектакъл, и в дъното, почти на изхода, как уродчетата, вече загубили интерес към зрелището, се ръгат с лакти и кикотят като Анибале Канталамеса и Пио Бо.

Тревожно погледна само към Лоренца, която отново великаните държаха за ръцете, тялото ѝ се разтърсваше от спазми. Лоренца си бе възвърнала нормалния вид. Плачеше.

Не зная дали Белбо реши да не излага на показ страховете си, или пък решението му беше продиктувано от единствения начин да подчертае своето презрение и надмощието си над тази паплач. Но, така или иначе, стоеше изправен, с високо вдигната глава, с разкопчана риза и ръце, вързани на гърба, горд като човек, който никога не е изпитвал страх.

Успокоен от самообладанието на Белбо, примирен със спирането на Махалото и все така нетърпелив да узнае тайната, след като вече бе стигнал до равносметката от усилията на целия си живот, Алие се обърна отново към Якопо:

- Хайде, Белбо, бъдете по-решителен. Не виждате ли, че се намирате в една, меко казано, неприятна ситуация? Престанете да ни разигравате.

Белбо не отговаряше. Гледаше встрани, сякаш от деликатност не желаше да покаже, че случайно е подслушал чужд разговор.

Алие настояваше с помирителния тон на човек, който убеждава дете:

- Разбирам вашето нежелание, дори бих казал, вашата сдържаност. Разбирам, че ви е неприятно да споделите една тъй съкровена и ревниво пазена тайна с тези плебеи, които току-що са ви предложили твърде долнопробно зрелище. Добре, вие можете да поверите тайната си само на мен, да ми я прошепнете. Сега ще наредя да ви свалят и зная, че ще ми кажете

една дума, една-единствена дума.

- Моля? - невъзмутимо го погледна Белбо.

Тогава Алие смени тона. За пръв път през живота си го виждах властен, безкомпромисен, деспотичен. Говореше, сякаш бе наметнал египетските одежди на своите приятели. Усетих, че тонът му беше фалшив, сякаш пародираше онези, на които никога не бе отказвал своето снизходително съчувствие. Но в същото време твърде много се вживяваше в тази си нова роля. Не зная с каква цел, тъй като не можеше да бъде случайно, но той включваше Белбо в една мелодраматична сцена. Ако играеше театър, играеше го убедително, защото Белбо не долови измамата и изслуша събеседника си, сякаш не можеше да очаква нищо друго от него.

- Сега ще проговориш, заяви Алие, ще проговориш и няма да останеш встрани от тази велика игра. Мълчиш ли, загубен си. А ако проговориш, ще участвуваш в победата. Защото, истина ти казвам, тази нощ ти, аз, ние всички се намираме в Од, сефирата на блясъка, величието и славата, Од, която управлява ритуалната и тържествена магия, Од, мига, в който вечността се разтваря. От векове съм мечтал за този миг. Ще проговориш и ще се присъединиш към единствените, които след твоето разкритие ще могат да се обявят за Властелини на Света. Преклони се и ще бъдеш възвеличен. Ще проговориш, защото аз ти го нареждам, ще проговориш, защото аз ти казвам, а моите слова *efficiunt quod figurant* [435]!

Но Белбо отвърна, вече непобедим:

- *Ma gavte la nata...*

Макар да очакваше отказа, Алие преbledня от оскърблението.

- Какво значи това? - истерично изписка Пиер.

- Няма да проговори, преразказа Алие. Разпери ръце в израз на безпомощност и снизхождение и се обърна към Браманти: - Ваш е.

Тогава Пиер се развика разпалено:

- Да, точно така, човешко жертвоприношение, човешко жертвоприношение!

- Да, нека умре! Ще намерим отговора и сами! - също толкова разпалено викаше и Мадам Олкот, която се появи отново на сцената и се спусна към Белбо.

Почти едновременно с нея към него се спусна и Лоренца. Беше се изтръгнала от хватката на великаните и застана пред Белбо в подножието на ешафода с разперени ръце, сякаш искаше да спре някакво нападение, викайки през сълзи:

- Но вие всички сте луди, какво правите?

Алие, който тъкмо се готвеше да се оттегли, в миг застина смаян, после бързо я хвана и я дръпна назад.

След това всичко се разви за секунди. Кокът на Мадам Олкот се бе разплел, синкава и яростна като медуза, тя протегна пипалата си към Алие, дерейки лицето му, и после го блъсна настрани със силата, добита при скока. Алие отстъпи, нагазвайки с единия крак във въглените на мангала, завъртя се около себе си като дервишите, блъсна главата си в една от машините и се строполи на пода с окървавено лице. В същия миг Пиер се хвърли върху Лоренца, изваждайки кинжала от ножницата, която висеше на гърдите му; вече беше с гръб към мен и аз не разбрах веднага какво става, но видях как Лоренца залитна в краката на Белбо с въсърдно лице, а Пиер замахна с кинжала и изрева:

- Най-сетне жертвоприношение! - После, обръщайки се към

присъстващите в кораба, силно извика:

- Ия Ктулху! Ия Сха-тн!

Цялата тълпа, която изпълваше кораба, се раздвижи, някои падаха изблъскани, други насмалко не събориха апарата на Кюньо. Чух, поне мисля, че чух, но не може да съм си въобразил толкова абсурдна подробност, гласа на Гарамонд, който викаше:

- Моля ви, господа, малко повече възпитание...

Браманти, изпаднал в транс, бе коленичил пред тялото на Лоренца и повтаряше:

- Азар, Азар! Кой ме сграбчва за гърлото? Кой ме приковава към пода? Кой пронизва сърцето ми? Аз съм недостоеен да прекрача прага на Маат!

Може би никой не го направи съзнателно, може би жертвоприношението на Лоренца им бе достатъчно, но тълпата вече нахлуваше в очертанята на магическия кръг, станал достъпен поради спирането на Махалото, и някой, мога да се закълна, че беше Арденти, бе тласнат от другите към масата, която буквално излетя изпод краката на Белбо, докато благодарение на същия тласък Махалото се залюля отново, но по-бързо и мощно, повличайки своята жертва със себе си. Въжето се опъна под тежестта на кълбото и се затегна здраво като клуп около врата на нещастния ми приятел, който, рязко издигнат във въздуха, се завъртя около въжето на Махалото, полетя с него към източната част на църковния хор и после се върна обратно, вече безжизнен (надявам се), към мен.

Блъскащата се тълпа се отдръпна отново към краищата на залата, отстъпвайки пред чудото. Отговорникът по люлеенето, опиянен от възкръсването на Махалото, поднови тласъците, докосвайки вече направо тялото на обесения. От мястото, където стоях, плоскостта на люлеенето образуваше диагонал между очите ми и един от прозорците, безспорно точно този с процепа, през който след няколко часа трябваше да проникне първият слънчев лъч. Следователно не виждах Якопо да се люлее пред мен, но вероятно всичко се бе случило по този начин и аз си представях фигурата, която тялото му чертаеше в пространството...

Главата на Белбо приличаше на нещо като второ кълбо, затегнато за въжето, изопнато между пода и ключовия камък, така че, докато металното кълбо се насочваше надясно, главата на Белбо, второто кълбо, клюмваше наляво и после обратно. Дълго време двете кълба се движеха в противоположни посоки и всъщност това, което разсичаше пространството, вече представляваше не една линия, а триъгълна конструкция. Но докато главата на Белбо следваше опънатото въже, тялото му, отначало може би в последния гърч, а след това с конвулсивната подвижност на дървена кукла, очертаваше други посоки в пространството независимо от главата, от въжето и от кълбото под него: ръцете в една посока, краката - в друга, и аз изпитах чувството, че ако някой би заснел тази сцена с моторен фотоапарат, запечатвайки на лента всеки последователен миг от това движение в пространството и регистрирайки двете крайни точки, в които се озоваваше главата при всеки период на люлеенето, двете точки, в които металното кълбо спираше, за да се върне в обратна посока, точките, в които мислено се кръстосваха независимите една от друга части на въжето с двете "глави", и междинните точки, белязани в краищата на плоскостта от тялото и от краката, сигурен съм, че обесеният на Махалото Белбо щеше да очертае в пространството дървото на сефирите, синтезирайки във върховния ѝ момент историята на всички светове и фиксирайки в своето блуждаене десетте етапа на вялото излъхване и утаяване

на божественото в света.

След това, докато отговорникът продължаваше да поддържа движението на зловещата люлка, поради някакво жестоко съчетание на сили и разместване на енергии тялото на Белбо застина неподвижно, а металното кълбо с въжето между него и тялото продължи да се люлее. Горната част от въжето, тази, която свързваше Белбо със свода, оставаше неподвижна като зидарски отвес и по този начин Белбо, освободил се от грешките на света и на неговите движения, се бе превърнал в точката на окачване, в Неподвижната Опора, в Мястото, на което се крепи сводът на света, и само под краката му от единия до другия полюс без отдых се люлееше кълбото, докато Земята бягаше под него. Тя му показваше все нови и нови континенти, но кълбото не можеше и никога нямаше да може да посочи къде се намира Пъпът на Света.

В това време глутницата на диаболоистите, за миг замлъкнала, смаяна от чудото, отново се разлая и аз си казах, че историята най-сетне наистина е приключила. Ако Од е сефирата на Славата, Белбо я бе постигнал. Един-единствен подвиг го бе извисил до Абсолюта.

114

Идеалното махало се състои от извънредно тънък конец със съпротивление при огъване и усукване, равно на 0, и с дължина L , чийто край е прикрепен за центъра на тежестта на тяло. При кълбото центърът на тежестта съвпада с неговия център, а при човешкото тяло той се намира в една точка, отстояща от ходилата на 0,65 от височината му. Ако обесеният е висок 1,70 м, центърът на тежестта е на 1,10 м от ходилата му, като дължината L включва и тази дължина. Тоест, ако главата до шията е 0,30 м, центърът на тежестта се намира на $1,70 - 1,10 = 0,60$ м от главата и на $0,60 - 0,30 = 0,30$ м от шията на обесения.

Периодът на малките колебания на махалото, определен от Хюигенс, се извежда по следния начин:

$$T (\text{секунди}) = \text{-----} (1)$$

където L се измерва в метри, $\text{Пи} = 3,1415927\dots$ и $g = 9,8 \text{ m/sec на } 2$.

Оттук следва, че (1) дава:

$$T = \text{-----}$$

тоест приблизително

$$T = 2 \text{ корен от } L (2)$$

NB: T не зависи от теглото на обесения (равенство на човеците пред Бог)...

Едно двойно махало с две маси, окачени на един и същи конец... Ако изместим A , A се задвижва и след известно време спира. Тогава започва да се движи B . Ако двете свързани махала имат различни дължини и маси, енергията преминава от едното към другото, но моментите на тези колебания на енергията не са равни... Това препредаване на енергията настъпва и когато, вместо A да бъде оставено да се колебае свободно, след като е било изместено, то бива периодично измествано посредством сила. Например, ако вятърът духа към обесения на пориви (равномерни), след известно време обесеният ще престане да се движи и махалото на Фуко ще се люлее, сякаш обесеният е точката на окачване.

(Из частно писмо на Марио Салватори, Кълъмбия Юнивърсити)

Нямаше какво повече да науча на това място. Възползувах се от раздвижването, за да се доближа до статуята на Грам.

Проходът в пиедестала още не беше затворен. Влязох, спуснах се надолу и в края на стълбичката фенерчето ми освети малка площадка, отвъд която тръгваше вита каменна стълба. Като се спуснах и по нея, стигнах до един коридор с доста високи сводове, слабо осветен. Отначало не можах да си дам сметка къде се намирам и откъде идва плисъкът, който чувах. После очите ми свикнаха с полумрака: намирах се в един от отходните канали, изправен пред желязна преграда, завършваща с перило, което ме предпазваше от падане във водата, но не и от отвратителната воня, смесица между химически и органични вещества. Поне едно нещо в цялата наша история беше вярно: каналите на Париж. Може би каналите на Колбер, на Фантомас или на Дьо Ко?

Тръгнах по главния канал, като отминавах по-тъмните отклонения с надеждата, че ще открия някакъв белег, благодарение на който да разбера къде да прекратя подземната си разходка. Във всеки случай се отдалечавах от Музея и в сравнение с онова царство на мрака каналите на Париж ми носеха облекчение, свобода, чист въздух, светлина.

Пред очите ми още стоеше един-единствен образ: конструкцията, очертана от мъртвото тяло на Белбо. Не бях съвсем сигурен още на какво съответствуваше. Сега зная, че е била резултат на физически закон, но начинът, по който го научих, прави още по-символично това явление. Тук, в селската къща на Якопо, сред множеството му бележки открих едно писмо, не зная от кого, в което се даваше отговор на негов въпрос и се обясняваше как действуват махалото и как би променило движението си, ако на въжето му бъде окачена още една тежест. Следователно Белбо много отдавна си бе представял Махалото като някакъв Синай или Голгота. Не беше станал жертва на наскоро скроен План, а сам, във въображението си, бе подготвял смъртта си отдавна, без да знае, че тъй както е смятал себе си неспособен за творчество, със своите фантазии всъщност е моделирал действителността. А може би не, може би сам е пожелал да умре по този начин, за да докаже на себе си и на другите, че дори човек да не притежава творчески гений, въображението винаги има силата да твори.

Така в определен смисъл губейки, е победил. Но дали не губи всичко оня, който се обрича изцяло на такъв начин на печелене? Да, губи всичко оня, който не е разбрал, че победата е в друго. Но в събота през нощта аз още не бях осъзнал тази истина.

Вървах покрай канала обезумял, amens като Постел, може би заблуден сред този мрак, и изведнъж съзрях знака. Един по-силен фенер, окачен на стената, ми сочеше друга стълба, явно скована набързо, която водеше към дървен капак. Събрах кураж и се озовах в нещо като склад, претъпкан с празни бутилки, от които тръгваше коридор с два клозета, на вратите - фигурки на мъж и на жена. Намирах се в света на живите.

Спрях задъхан. Едва тогава се сетих за Лоренца. Сега вече аз плачех. Но тя ми се изплъзваше, сякаш никога не бе съществувала. Дори не успявах да си представя лицето ѝ. Сред този свят на мъртви тя беше най-мъртва.

В дъното на коридора забелязах друго стълбище, после врата. Влязох в задимено и вонящо помещение, кръчма, бистро, ориенталски бар, цветнокожи келнери, потни клиенти, мазни шишове и бирени халби. Влязох като човек,

който вече е бил там и е отскочил до тоалетната. Никой не ми обърна внимание, освен може би човекът на касата, който, като ме видя, че идвам отдолу, ми направи едва забележим знак, притваряйки очи, нещо като "окей", сякаш ми казваше: "Ясно, всичко е наред, нищо не съм видял."

115

Ако окото можеше да съзре демоните, които обитават вселената, съществуването щеше да бъде невъзможно.

(Талмуд, Берахот, 6)

Излязох от бара и се озовах под светлините на Порт Сен-Мартен. Ориенталска беше кръчмата, която току що бях напуснал, ориенталски бяха и другите още осветени магазинчета наоколо. Миризма на кускус и на леблебия и много хора. Групи младежи, изгладнели, повечето със спални чували. Не можех да вляза в заведение да пия нещо. Попитах едно момче какво става. Идвали за митинга - на следващия ден щяло да има митинг срещу министъра Савари [436] и пристигали с автобуси.

Един турчин, преоблечен друг или исмаилит ме покани на развален френски да влезем в някаква кръчма. Как не! Далеч от Аламут. Откъде да зная кой е и на кого служи. Не се доверявай!

Пресичам на кръстовището. Чувам вече само стъпките си. Това е предимството на големите градове, отдалечаваш се на няколко метра и отново се озоваваш сам.

Но изведнъж, само след няколко пресечки, вляво се появява Музеят, призрачно блед в нощта. Отвън - нищо подозрително. Архитектурен паметник, който спи със съня на невинните. Продължавам на юг, към Сена. В главата ми се оформя някаква цел, но още не съм ясна. Искам да попитам някого какво се е случило.

Мъртъв ли е Белбо? Небето е безоблачно. Срещам група студенти. Мълчаливи, обзети от тайнствения *genius loci* [437]. Вляво се издига силуетът на "Сен Никола-де-Шан".

Продължавам по улица Сен-Мартен, пресичам улица Урс, широка, прилича на булевард, боя се, че не вървя в правилната посока, която всъщност не зная. Оглеждам се и вдясно, на ъгъла, забелязвам двете витрини на "Едисон Розакрюсиен". Не са осветени, но на светлината на уличните лампи и с помощта на фенерчето успявам да ги разгледам. Книги и предмети. "История на евреите", "Граф Сен-Жермен", "Алхимия", "Скритите светове", "Тайните седалища на Розенкройцерите", "Посланието, оставено от строителите на катедрали", "Катарите", "Новата Атлантида", "Египетска медицина", "Храмът в Карнак", "Бхагавадгита", "Прераждането", розенкройцерски кръстове и свещници, статуетки на Изиди и Озирис, ароматични прахове в кутийки и на плочки, карти за тарок. Един кинжал, един нож за разрязване с розенкройцерски печат на облата дръжка. Какво значи всичко това, подиграват ли ми се?

Стигам до фасадата на "Бобур". Денем площадът напомня панаир, а в момента е почти пуст, само някаква мълчалива и дремеща групичка и тук-там светлинки в кръчмите отсреща. Истина е. Ето ги огромните тръби, които черпят енергия за земните недра. Може би тълпите, които гъмжат денем тук,

са източник на вибрации - херметичната машина се захранва с прясно месо.

Църквата "Сен-Мери". Срещу нея - книжарница "Ла Вуивр", почти изцяло посветена на окултната литература. Не бива да се поддавам на истерията. Завивам по улица Ломбар може би за да избягна ятото млади скандинавки, които изскачат със смях от една още отворена кръчма. Мълчете, не знаете ли, че и Лоренца е мъртва?

Но мъртва ли е наистина? А може би аз съм мъртвият? Улица Ломбар: пресича я под прав ъгъл улица Флазел, а в дъното на улица Флазел се белее кулата "Сен Жак". Точно на ъгъла е книжарница "Аркан 22": карти за тарок и модели на Махалото. Никола Флазел, алхимикът, алхимическата книжарница и кулата "Сен Жак" с нейните огромни бели лъвове в основата, тази абсурдна кула в стил късна готика, издигната край Сена, кулата, чието име носи едно езотерично списание, кулата, където Паскал е извършвал своите експерименти с теглото на въздуха и където и досега, на 52 метра височина, се намира станция за климатични изследвания. Може би Те са започнали първо тук, преди да издигнат Айфеловата кула. Съществуват специални зони. И никой не се досеща.

Връщам се към "Сен-Мери". Пак смехове на момичета. Не искам да срещам хора, заобикалям църквата по улица Клоатр Сен-Мери, откривам врата към трансепта, стара, от проядено дърво. Вляво улицата се разширява и преминава в площад, крайна граница на квартал "Бобур". Площадът е ярко осветен. По средата, механизмите на Тенгели [438] и други разноцветни модерни пластики, които плават сред басейн или изкуствено езеро в иронично разнопосочно движение на разглобяващи се зъбчати колела, а отвъд тях отново съзирам металното скеле и зейналите гърла на "Бобур" - като някакъв потънал в лунен кратер "Титаник", изоставен до стена, превзета от бръшляна. Там, където катедралите не са успявали, огромните презокеански люкове сега си разменят шепнешком послания с Черните Деви. Открива ги само онзи, който съумява да избиколи "Сен-Мери". Следователно трябва да продължа, имам вече следата, близо съм до разкритието на заговора, замислен от Тъмните Сили в самия център на Града-Светлина.

Свивам по улица Жюж Консюл и излизам отново пред фасадата на "Сен-Мери". Не зная защо, но нещо ме кара да включа фенерчето и да го насоча към портала. Късна готика, арки с аколади.

И изведнъж, търсейки онова, което не очаквам да намеря, върху фриза над портала го виждам.

Бафомет. Точно на мястото, където се събират двете полудъги, докато в края на първата има гълъб, изобразяващ Светия Дух, обкръжен от каменни лъчи, в края на втората, обкръжен от молеци се ангели, е той, Бафомет, със своите страховити криле. Върху фасадата на църква! Без никакъв свян!

Защо там? Защото не сме далеч от Храма. Къде ли се намира Храмът? Или поне това, което е останало от него? Връщам се обратно, поемам на североизток и стигам отново до ъгъла на улица Монтморанси. На номер 51 се намира къщата на Никола Флазел. Между Бафомет и Храма. Хитрият алхимик е знаел с кого си има работа. Отвратително препълнени кофи за боклук пред една къща, построена кой знае кога, механа "Никола Флазел". Къщата е стара, ремонтирана наскоро с туристическа цел. За диaboлисти от най-долна класа. Илицисти. До нея има бар от американски тип с голяма реклама на "Ейпъл": "Лек за вируса на недоверието". Програма, Хермес, директория, Темура.

Междувременно стигам до улица Тампл, тръгвам по нея и на ъгъла с улица Бретан виждам градинка, мрачна като гробище: вечното жилище на пожертваните рицари.

По улица Бретан, след кръстовището с улица Вией дю Тампл. На улица Вией дю Тампл до кръстовището с улица Барбет минавам край странни магазини за осветителни тела с необичайни форми - като лебеди, като листа на бръшлян. Твърде демонстративно модерни. Няма да ме заблудят.

Улица Фран-Буржоа: намирам се в квартал Маре, познавам го, малко по-нататък ще се появят старите кланици кашер [439]. Какво общо имат евреите с Тамплиерите, след като установихме, че вместо тях в Плана участвуват Кръвниците от Аламут? Защо съм тук? Отговор ли търся? Не, може би искам само да се отдалеча от Музея. Или пък се насочвам объркан към някакво място, зная, че не може да бъде тук, но само проверявам дали ще си спомня къде е, като Белбо, който е търсел в съня си някакъв забравен адрес.

Насреща ни изскача група нахалници. Смеят се грозно, вървят пръснати по тротоара, като ме принуждават да слеза на платното. За миг се уплашвам, че са пратеници на Стареца от Планината и че са тук заради мен. Не е вярно, отминават в тъмнината, но говорят на чужд език, който прилича на шиитски, талмудски, коптски, свистящ като змия в пустиня.

Появяват се няколко безполови лица с дълги плащове. Розенкройцерски плащове. Отминават и завиват по улица Севиние. Вече е късна нощ. Избягах от Музея, за да се върна в града при хората, но забелязвам, че градът на хората е изграден като катакомба, в която се движат предимно посветени.

Един пияница. Може би се преструва. Съмнявай се, винаги се съмнявай. Минавам край бар, който още е отворен. Сервитьорите с престилки, дълги до глезените, вече събират столовете и масите. Влизам навреме и ми донасят бира. Изпивам я на един дъх и поръчвам втора.

- "Здравата сте ожаднели", казва един. Но нелюбезно, с подозрение. Разбира се, че съм жаден, от пет следобед не съм пил нищо, но човек може да е жаден дори и да не е прекарал нощта под едно махало. Илицисти. Плащам и ставам, преди да са запомнили лицето ми.

Озовавам се на ъгъла на площад Вож. Минавам под колонадите. Кой беше онзи стар филм, в който на площад Вож през нощта отекваха самотните стъпки на Матиас, лудия убиец? Спирам рязко. Стъпки ли чувам отзад? Разбира се, не, и те са спрели. Ако имаше няколко стъкдени шкафа, тези колони щяха да се превърнат в зала от Музея.

Ниски тавани от XVI век, арки от всякакъв вид, галерии за гравюри и антикварни магазинчета, мебели. Площад Вож, тъй долнопробен със старите си проядени, разкривени, разнебитени портали - там живеят хора, които не са се променили от стотина години. Хора с жълти халати. Площад, обитаван единствено от таксидермисти. Излизат само нощем. Познават плочата, капака на канала, през който се прониква в Подземния Свят. Пред очите на всички!

"Организация за събиране на средства за социални помощи и настаняване на семейства", номер 75, вх. 1. Вратата е нова, може би тук живеят богаташи, но непосредствено до нея има стара врата, проядена като вратите на улица Синчери Ренато; след това, на номер 3 - наскоро реставриран вход. Редуване на илицисти и пневматици. Властелините и техните роби. Там, където са издигнати подпорни колони за това, което е трябвало да представлява арка. Очевидно тук е имало книжарница за окултна литература, която вече не съществува. Цяло едно вътрешно крило е било опразнено. Изнесен за една нощ. Като Алие. Вече знаят, че и друг знае, минават в нелегалност.

Намирам се на ъгъла с улица Бираг. Виждам на практика теорията за колонадите, безкрайни, без жива душа, бих предпочел да е тъмно, но не е, поради жълтата светлина на уличните лампи. Дори да извикам, никой няма да ме чуе. Смълчани зад тези прозорци, таксидермистите ще се хият в своите

жълти халати.

Не, все пак между колонадите и градинката в центъра на площада са паркирани коли и, макар и рядко, минават сенки. Но от това атмосферата не става по-приятна. Голяма немска овчарка ми пресича пътя. Черно куче посред нощ. Къде е Фауст? Може би е изпратил предания Вагнер да изведе кучето?

Вагнер. Ето я идеята, която ми се въртеше в главата, без да се избистри напълно. Доктор Вагнер, него трябва да търся. Той ще ми обясни дали блънувам и кои плодове на въображението си съм сметнал за действителност. Може да ми каже, че всичко е било измама, че Белбо е жив, че Трес не съществува. Колко щях да съм доволен, ако се окажех болен.

Напускам площада почти тичешком. Преследва ме някакъв автомобил. Не, може би търси място да паркира. Спявам се в пластмасови чували за боклук. Автомобилът прави маневра. Не е било за мен. Намирам се на улица Сент-Антоан. Оглеждам се за такси. Като по поръчка минава едно.

- Авеню Елизе-Реклю номер седем, казвам.

116

Бих искал да съм кулата на Айфел
и да увисна на нея.
(Блез Сандрар)

Не знаех къде се намира този адрес, но и не смеех да попитам шофьора, защото, когато човек взема такси в този час на денонощието, или си отива у дома, или в най-добрия случай е убиец, а от друга страна, той през цялото време мърмореше, че в центъра пак са нахлули тези проклетите студенти с техните автобуси, паркирани където им скимне, отвратителна работа; ако зависело от него, всички до стената, и че си струвало труда да се съгласи на по-дълъг курс. Всъщност обиколи цял Париж и накрая ме остави пред номер седем на една пуста улица.

Не открих никакъв доктор Вагнер. Да не би да беше седемнадесет? Опитах на две-три места, после се отдадох на мисли. Дори да бях намерил дома му, какво щях да направя? Нима щях да измъкна от леглото доктор Вагнер посред нощ, за да му разкажа моята история? Бях стигнал дотук по същите причини, поради които бях блуждал между Порт Сен-Мартен и площад Вож. Бяха. А сега бях избягал от мястото, където се бях укрил, бягайки от Музея. Имах нужда не от психоаналитик, а от усмирителна риза. Или от сънна терапия. Или от Лия. Да хване главата ми и да я притисне силно между ръката и гърдата си, шепнейки ми да бъда добро момче.

Какво търсех - доктор Вагнер или улица Елизе-Реклю? Защото вече си спомням, бях срещал това име по времето, когато четях разни текстове във връзка с Плана, Елизе-Реклю беше някакъв учен от миналия век, който написал книга не си спомням точно за земята ли, за подпочвените пластове ли, за вулканите ли, във всеки случай човек, който под предлог, че се занимава с научна география, си е пъхал носа в *Mundus Subterraneus*. Един от Тях. Опитвах се да избягам, а все се натъквах на тях. Полека-лека, в течение на няколко века бяха завладели целия Париж. А и останалата част от света.

Трябваше да се прибера в хотела. Дали щях да открия друго такси? Доколкото схващах, намирах се в едно от най-отдалечените предградия на

Париж. Реших да тръгна натам, където виждах по-силна и разсеяна светлина и където прозираше частица открито небе. Сена?

И когато стигнах до ъгъла, я видях.

Вляво. Трябваше да се досетя, че е там, дебнеща от засада наблизко; в този град имената на улиците говореха за едно недвусмислено послание, непрекъснато ме предупреждаваха, толкоз по-зле за мен, че не го бях доловил.

Тя беше там - отвратителен изкуствен паяк, символ, инструмент на тяхната власт: би трябвало да бягам надалеч от нея, а вместо това се чувствавах привлечен от мрежата ѝ и плъзгах поглед от долу на горе и обратно, защото вече не можех да я обхвана наведнъж, практически се намирах вътре в нея, тя ме заплашваше с хилядите си ръбове, чувствавах се обстрелван от падащи отвсякъде ролетки; ако можеше да се раздвижи, тя щеше да ме смаже с една от своите метални лапи.

Кулата. Намирах се в единствената точка на града, откъдето тя не се виждаше далечна, в профил, приведена майчински над океана от покриви, закачлива като картина на Дюфи. Издигаше се над мен, рееше с над главата ми, не виждах върха ѝ, защото се движех първо около и после вътре в основата ѝ, притиснат между краката ѝ, съглеждах бедрата ѝ, корема ѝ, срамните ѝ части, представях си главозамайващите ѝ чресла, слети в едно чрез хранопровода с тази нейна шия на политехнически жираф. Цялата на дупки, тя имаше способността да затъмнява светлината, нахлуваща отвън, и докато се движех, ми предлагаше от различни гледни точки различните хралупести отвори, които рамкираха късове от мрака.

Вдясно, все още ниско на хоризонта, в североизточна посока се показва лунният сърп. През кулата го виждах като оптическа измама, сякаш един от нейните изкривени екрани флуоресцираше, но достатъчно беше да се преместя, и екраните променяха очертанията си, луната изчезваше, сгушваше се между някои от металните ребра, звярът я съдвкваше, смилаше, отправяше я в друго измерение.

Тесеракт. Четириизмерен куб. За миг съзрях през една от аркадите подвижна светлинка, дори две, червена и бяла, които мигаха, явно някакъв самолет търсеше Роаси или Орли. Но изведнъж, аз ли се бях изместил, самолетът ли или Кулата? - светлинките изчезнаха зад една колона, очаквах да ги съзря в съседното празно пространство, а ги нямаше. Кулата притежаваше стотици прозорци, до един подвижни, и всеки от тях гледаше към различен сегмент от пространството и времето. Ребрата ѝ не бележеха евклидови гънки, накъсваха тъканта на космоса, пораждаха катаклизми, прелистваха страници на паралелни светове.

Кой беше писал, че върхът на "Нотр Дам дьо ла Брокант" служел, за да се "окачи Париж на тавана на вселената"? Не е вярно, той служи, за да се окачи вселената на него - много ясно, нима той не е Рожбата на Махалото?

Как я бяха наричали? Самотна свещичка, кух обелиск, възхвала на желязото, апотеоз на опората, въздушен олтар на тайнствен култ, пчела в сърцето на розата на ветровете, тъжна като руина, гнусен колос с цвят на нощ, разкритен символ на ненужна сила, абсурдно чудо на архитектурата, безсмислена пирамида, китара, мастилница, телескоп, многословна като реч на министър, древен бог и модерно чудовище... Най-различни имена, но ако аз притежавах шестото чувство на Властелините на Света, сега, когато бях впримчен в нейната плетеница от гласни струни, щях да я чуя да тананика дрезгаво музиката на кълбата: Кулата в този момент смучеше вълни от сърцевината на кухата земя и ги препредаваше на всички менхири на света.

Коренище с възлести пипала, мозъчна артроза, протеза на една протеза - какъв ужас! Оттам, където се намирах, за да се хвърля в бездната, трябваше да се издигна към върха. Нямах съмнение, бях стигнал до края на едно пътуване през центъра на земята, понесен от антигравитационния вихър на антиподите.

Не си бяхме въобразявали, тя сега се издигаше пред мен като неоспоримо доказателство за истинността на Плана, но не след дълго щеше да се досети, че съм шпионинът, врагът, зрънцето прах между зъбците на механизма, чийто образ и двигател бе тя, щеше да разшири едва-едва един от ромбовете на своята оловна дантела и щеше да ме погълне, тъй че да изчезна в някоя гънка на нейното нищо и да бъде изхвърлен Другаде.

Ако бях останал още малко под надупченото ѝ тяло, нейните огромни разчленения щяха да се свият, да се изкривят като кучешки зъби, да се забият в мен и да изсмучат кръвта ми, след което звярът, тази престъпна и зловеща острилка за моливи, щеше да застане отново в своята лицемерна добродушна поза.

Още един самолет: той не идва отникъде, родила го е тя между двата си гръбначни стълба на мастодонт без плът. Наблюдвах я, беше безкрайна. Като намерението, с което е била създадена. Ако можех да остана там, без да бъда погълнат от нея, щях да проследя движенията ѝ, бавните ѝ премествания, нейното неуловимо сглобяване и разглобяване под хладния полъх на теченията. Навярно Властелините на Света умееха да четат по нея като по геометричен чертеж и в неуловимите ѝ метаморфози да долавят важни сигнали, най-интимни послания. Кулата се въртеше над главата ми като отвертка за Мистичния Полюс. Или пък не, може би стоеше неподвижна като магнитен стълб, а придаваше въртеливо движение на небесния свод? Все едно, световъртежът бе един и същ.

Как умело се защитава тази Кула, казвах си, отдалеч нежна приятелка, но доближиш ли се, помъчиш ли се да проникнеш в тайната ѝ, те убива, смразява костите ти, като ти внушава безумния ужас, от който е създадена. Сега знам, че Белбо е мъртъв и че Планът е истински, защото Кулата е истинска. Ако не успея да избягам, да избягам още веднъж, няма да мога да кажа това никому. А трябва да се бие тревога.

Бръмчене. Стоп, връщаме се към действителността. Едно такси се приближаваше към мен с висока скорост. С един скок успях да се отскубна от магическата клопка, размахвах ръце почти с риск да бъда премазан, защото шофьорът закова в последния миг, сякаш спря против волята си, по пътя ми каза, че и на него, когато минава нощем оттам, Кулата му всявала страх и той винаги карал по-бързо.

- Защо? - попитах.

- Защото... Защото всява страх, и това си е.

Малко след това си бях в хотела. Наложих се дълго да звъня, за да събудя задрямалия портиер. Казах си: "Сега трябва да спиш. Остави всичко за утре." Взех няколко хапчета, достатъчно, за да се отровя. След това не си спомням нищо.

че има ширна шатра, във която
се трупат главно люде с власт и злато.
(Себастиан Брант, "Корабът на глупците", 46)

Събудих се в два часа следобед, зашеметен, вцепенен. Спомнях си абсолютно всичко, но нямаше никаква гаранция, че това, което си спомням, е истина. В началото реших да сляза до долу да купя вестници, после си казах, че във всички случаи, дори отряд спахии да е проникнал в Музея след събитието, новината нямаше да може да се появи в сутрешните вестници.

И освен това Париж този ден си имаше други грижи. Съобщи ми го портиерът веднага щом слязох с намерение да пия кафе в някой съседен бар. Из целия град имало безредици, много от станциите на метрото били затворени, на места полицията атакувала, но студентите били много и вече прекалявали.

Бях намерил в телефонния указател номера на доктор Вагнер. Дори се бях опитал да му се обадя, но беше очевидно, че в неделя не е в кабинета си. На всяка цена трябваше да отида да видя какво е положението в Музея. Знаех, че е отворен и в неделя следобед.

Латинският квартал беше неспокоен. По улиците крачеха шумни групи със знамена. На остров Сите бях забелязал струпване на полиция. В далечината се чуваха изстрели. Навярно така е било през шестдесет и осма. В съседство с "Сент Шапел" явно бе имало сблъсък, усещах миризмата на сълзлив газ. Чух шумотевица, не се разбираше дали са студентите или полицаите, хората около мен тичаха, скрихме се зад един портал, а пред нас, докато по улицата се приближаваше тълпата, полицаите застанаха в кордон. Какъв позор! Скрил съм се заедно с достопочтените буржоа и чакам революцията да отmine.

След това открих по-спокоен път, заобикаляйки старите Хали по странични улички, и се озовах на улица Сен-Мартен. Музеят беше отворен със своето бяло дворче и плочата на фасадата: "Музей на Уменията и Занаятите, основан с декрет на Конвента от 19 вандемиер, година III... в сградата на бившия манастир "Сен Мартен-де-Шан", построен през единадесети век". Нищо подозрително, малка неделна тълпа, безразлична към студентските вълнения.

Влязох, безплатно в неделя - и всичко беше както предния следобед в пет часа. Пазачите, посетителите, Махалото на мястото си... Потърсих следи от това, което се бе случило, но ако се беше случило нещо, някой бе почистил най-съвестно. Ако се беше случило...

Не си спомням как прекарах остатъка от следобед. Не си спомням дори какво видях, докато скитах по улиците, често принуден да криввам встрани, за да избягна сблъсъците. Обадох се в Милано, просто така, да опитам. От суеверие избрах номера на Белбо. После звъннах на Лоренца. След това на Гарамонд, чийто телефон, разбира се, беше изключен. И все пак, ако тази нощ е още днес, всичко е станало вчера. Но от онзи ден до тази нощ бе изминала цяла вечност.

Чак привечер усетих глад. Не исках нищо друго освен спокойствие и малко удобство. Близо до Форум на Халите влязох в един ресторант, който ми обещаваха риба. Дори прекалено много. Маса точно срещу аквариум. Достатъчно нереален свят, за да потъна отново в атмосферата на крайна подозрителност. Нищо не е случайно. Онази риба прилича на исихаст астматик, който е на път да изгуби вярата си и обвинява Бог, че е лишил от смисъл света. Саваот,

Саваот, как можа така хитро да ме накараш да повярвам, че не съществуваеш? Подобно на гангрена, плътта се стеле над света... А онази там прилича на Мини, мига с дълги клепки и си свива устенцата като сърчице. Мини е годеницата на Мики Маус. Ям някаква странна салата с порция треска, мека като детска плът. С мед и чер пипер. Павликянците са тук. А тази риба в тъгъла виси между коралите като аероплана на Брьоге - бавни махове с перки на лепидоптер. Басирам се, че е съзряла своя зародиш на хомункулус, изоставен на дъното на вече пробития кивот, изхвърлен в боклука срещу къщата на Фламел. А ето и една риба Тамплиер, облечена в черна броня, тя търси Нофо Деи. Плъзва се покрай исихаста астматик, който плава замислен и намръщен към Неизразимото. Отмествам поглед. Отсреща съзирам името на друг ресторант, "При Р...". Розенкройцерите? Ройхлин? Розиспергиус? Рачковскиракошицароги? Белези, белези...

Да видим сега: единственият начин да смутиш дявола е да го накараш да повярва, че не вярваш в него. Няма какво толкова да разсъждавам за нощните обиколки из Париж и за виденията в Кулата. Напълно естествено е да възприемам града като кошмар, след като съм излязъл от Музея и след като съм видял или сметнал, че виждам това, което видях. Но какво съм видял в Музея?

На всяка цена трябваше да говоря с доктор Вагнер. Не зная защо си бях втълпил, че това е единственото спасение, но така беше. Словесна терапия.

Какво правих до тази сутрин? Мисля, че влязох в едно кино, където давах "Дамата от Шанхай" на Орсън Уелс. Когато стигнах до сцената с огледалата, не издържах и излязох. Но може би не е истина, може би съм си го въобразил.

Тази сутрин в девет се обадих на доктор Вагнер, името на Гарамонд ми помогна да преодолее секретарката, докторът се престори, че си спомня за мен, и след като му съобщих, че случаят е спешен, ми каза да отида веднага, в девет и половина, преди да са дошли другите пациенти. Стори ми се любезен и отзивчив.

Може би съм сънувал и посещението си при доктор Вагнер? Секретарката записа данните ми, прибра ги в папка и ми поиска таксата. За щастие вече си бях купил билета за връщане.

Доста малък кабинет, без диван. Прозорци към Сена, вляво сянката на Кулата. Доктор Вагнер ме прие с професионална любезност, всъщност правилно, вече не бях един от неговите издатели, а само пациент. Със спокоен жест ме покани да седна срещу него, от другата страна на масата, като чиновник в министерство.

- Кажете сега. Изрече това и тласна въртящия се стол, обръщайки ми гръб. Седеше с наведена глава и ми се стори, че молитвено е сплел пръсти. Не ми оставаше нищо друго, освен да говоря.

И говорих - като водопад, излях всичко, което беше в мен, от началото до края: какво съм си мислил преди две години, какво съм си мислил миналата година, какво съм си мислил, че Белбо е мислел, и Диоталеви. И най-вече това, което се случи през нощта срещу Свети Йоан.

Вагнер не ме прекъсна нито веднъж, не кимна, не показа неодобрение.

Изглеждаше, сякаш спи дълбок сън. Но навярно такъв беше методът му. И аз говорех. Словесна терапия.

После зачаках словото, неговото, което да ме спаси.

Вагнер се надигна от стола си извънредно бавно. Без да се обръща към мен, заобиколи писалището и се насочи към прозореца. Гледаше през стъклото

с ръце на гърба, замислен.

Мълча може би десет-петнадесет минути. След това, все така с гръб към мен, с безцветен, равнодушен, успокояващ тон изрече:

- Господине, вие сте луд.

Остана неподвижен, аз също. След още пет минути разбрах, че няма да каже нищо повече. Край на сеанса.

Излязох, без да се сбогувам. Секретарката ме изпрати с широка усмивка и аз се озовах на улица Елизе-Реклю.

Беше единадесет часът. Събрах набързо вещите си в хотела и тръгнах за летището, разчитайки на късмета си. Трябваше да изчакам два часа и в това време позвъних в Милано на Гарамонд, за негова сметка, защото вече нямах пукната пара. Обади се Гудрун, изглеждаше затъпяла повече от всякога, трябваше да ѝ изкрещя три пъти да каже "да", "йес", "уи", че приема разговора.

Плачеше: Диоталеви умрял в събота в полунощ.

- И никой, никой нямаше от приятелите му на погребението тази сутрин, как може такова нещо! Дори господин Гарамонд, казват, че бил в чужбина. Аз, госпожа Грация, Лучано и един господин, целият в черно, с брада, бакенбарди на масури и голяма шапка, приличаше на гробар. Един Бог знае откъде се появи. Но къде сте вие, Казобон? Белбо къде е? Какво става?

Измърморих някакво неясно обяснение и затворих телефона. Вече ни викаха и тръгнах към самолета.

IX

ЙЕСОД

118

Социалната теория на конспирацията... е следствие от отслабването на упованието в Бог и от свързания с това въпрос: "Кой е на негово място?"

(Карл Попър, "Предположения и опровержения", Лондон, "Раутлидж", 1969, I, 4)

Пътуването ми се отрази добре. Напуснал бях не само Париж, но и подземния свят, дори направо земята, земната черупка. Небе и все още заснежени планини. Самота на две хиляди метра височина и чувство на опиянение, каквото винаги внушава полетът, изравняване на налягането, леко неразположение. Минава ми през главата, че само тук горе мога да стъпя здраво на земята. И реших да събера мислите си, отначало записвайки основните моменти в бележника си и после отпускатки се със затворени очи.

Реших да изброя най-напред безспорните факти.

Няма съмнение, че Диоталеви е мъртъв. Съобщи ми го Гудрун. Гудрун винаги е била във от нашата история - не би могла да я разбере и следователно е единственият човек, който казва истината. След това: факт е, че Гарамонд не е в Милано. Разбира се, би могъл да бъде навсякъде, но

обстоятелството, че го няма и че не е бил там през изминалите дни, говори за това, че наистина може да е в Париж, където го видях.

По същия начин го няма и Белбо.

Сега да се опитам да си представя, че това, което съм видял в събота вечер в "Сен Мартен-де-Шан", като нещо, което действително се е случило. Също като историята с Ампаро. Прибирайки се вкъщи, тя, естествено, не беше сигурна, че Помба Жира наистина се е вселила в нея, но знаеше, че по време на ритуала е била обладана и че се е смятала за обладана, или поне се държеше така, сякаш е била обладана, от Помба Жира.

И накрая, истина е това, което ми каза Лия, когато бяхме на почивка в планината - нейният прочит беше абсолютно убедителен, посланието от Провенс всъщност представлява само един списък на поръчки. Никога не е имало сборища на Тамплиерите в Хамбара за Десятъка. Не е имало План и не е имало послание.

Списъкът на поръчки за нас беше станал нещо като кръстословица с празни квадратчета, но без определения. Следователно трябваше да попълним квадратчетата така, че всичко да съвпада. Но може би сравнението не е много подходящо. Кръстословицата е съставена от думи и думите се кръстосват в една обща буква. Докато в нашата игра кръстосвахме не думи, а понятия и факти, и следователно правилата бяха различни. От тях основните бяха три.

Първо правило: понятията се свързват по аналогия. Няма формула, по която от самото начало да се реши дали една аналогия е добра, или не, защото всяко нещо в определен смисъл може да се свърже с всяко друго. Пример. Картоф се кръстосва с ябълка, защото и двете имат растителен произход и са тумбести. От ябълка се минава към змия - по линия на Библията. От змия - към геврек, поради приликата във формата, от геврек - към спасителен пояс, оттам - към бански костюм, от къпането - към морска карта, от картата - към хартия, от хартията - към тоалетна хартия, от тоалета - към спирт, от спирта - към наркотик, от наркотика - към спринцовка, от спринцовката - към дупка, от дупката - към земя, от земята - към картоф.

Чудесно. И наистина, второто правило казва, че ако накрая всичко се връзва, играта е валидна. От картоф до картоф. Следователно всичко е наред.

Трето правило: връзките не бива да бъдат измислени, иначе казано, трябва да са били споменати от други хора поне веднъж, а още по-добре и повече пъти. Само така кръстоските ще бъдат истински, защото са очевидни.

Всъщност идеята на Гарамонд беше точно такава: книгите на диабололистите не бива да внасят нищо ново, трябва да повтарят вече казаното, в противен случай в какво ще се изрази силата на Традицията?

Така процедирахме и ние. Нищо не измисляхме освен разположението на отделните късчета. Как бе постъпил Арденти? Нищо не беше измислил, само бе разположил частиците по тъп начин - той не беше образован като нас и не притежаваше всички частици.

Докато Те разполагаха с всички елементи, но пък нямаха схемата на кръстословицата. И освен това ние отново бяхме по-добри.

Спомнях си думите, които ми беше казала Лия по време на почивката ни в планината, когато ме упрекваше, че участвам в лоша игра: "Хората са жадни за планове и ако им предложиш някакъв, ще се нахвърлят върху теб като глутница вълци. Ти измисляш, а те ти вярват. Не е необходимо да създаваш повече въображаеми светове, отколкото съществуват в действителност."

Всъщност винаги става така. Един млад Херострат се самозапалва, защото не знае как иначе да се прочуе. След това гледаш някакъв филм, в който

неуравновесено момче стреля по звезда на кълтри-музиката и се превръща в герой на деня. Ето ти начина: върви и стреляй по Джон Ленън.

Също като сефетата. Как мога да стана известен поет и да вляза в енциклопедиите? Гарамонд предлага рецептата: много просто - плати си. До този момент сефето не се е сетил за това, но след като разбира за съществуването на плана "Мануцио", осъзнава, че мястото му е там. Сефето е убеден, че е чакал "Мануцио" едва ли не от детските си години, само дето не е знаел, че го има.

Резултат: ние измислихме един несъществуващ План и Те не само са го възприели, но и са сметнали, че отдавна участвуват в него, или по-точно познали са частици от своите объркани и неясни намерения в някои елементи от нашия План, изграден с желязната логика на аналогията, привидността, подозрението.

Но ако другите измислят някакъв план и го осъществяват, то нашият План сякаш винаги е съществувал, нещо повече - вече е действителност.

От този момент нататък тълпи диабололисти тръгват по света да търсят картата.

Ние предложихме една карта на хора, които цял живот са се мъчили да преодолеят някакъв свой комплекс. Какъв? Подказа ми го последният файл на Белбо: няма провал, ако наистина съществува един План. Предизвикателство, но не по твоя вина. Да се провалиш срещу един космически заговор не е позорно. Не си страхливец, ти си мъченик.

Не се оплаквай, че си смъртен, че си пленник на хиляди микроорганизми, които не успяваш да подчиниш, не си виновен ти, че пръстите на краката ти не са достатъчно подвижни, че опашката ти е закърняла, че косите и зъбите ти не поникват отново, че разпиляваш непрекъснато неутрони, че вените ти се втвърдяват. Виновни са Ангелите Завистници.

Същото важи и за всекидневието. Като спадове на борсата. Случват се, защото всеки прави някаква погрешна стъпка и всички погрешни стъпки заедно създават паниката. И онзи, който няма здрави нерви, се пита: "Но кой е в дъното на този заговор, кой има полза от него?" Горко ти, ако не намериш някой враг, който да е заговорничил - ще се почувствуваш виновен ти. Или по-точно именно понеже се чувствуваш виновен, въобразяваш си, че съществува някакъв заговор, дори че са много, и за да ги победиш, си принуден да организираш свой.

А колкото повече чужди заговори измисляш, толкова повече се влюбваш в тях и разработваш своя по тяхно подобие. Всъщност тъкмо това стана, когато сред йезуитите и бейкънистите, павликяните и неотамплиерите всеки се съобразяваше с плана на другия. Тогава Диоталеви бе забелязал: "Разбира се, човек приписва на другите това, което сам прави, и понеже прави ужасни неща, другите му стават отворителни. А тъй като другите обикновено биха искали да правят същите ужасни неща, каквито правиш ти, те ти помагат, като ти внушават, че, да! - в действителност това, което им приписваш, е същото, което те винаги са желали. Бог лишава от разум онези, които иска да погуби, достатъчно е да Му се помогне."

Заговорът, за да е заговор, трябва да е таен. Би трябвало да съществува една тайна, чието разкриване ще ни освободи от комплекса, защото или тайната ще ни отведе до спасението, или разкриването на тайната ще се отъждестви със спасението. Съществува ли такава сияйна тайна?

Разбира се, стига никога да не бъде разкрита. Разбулена, тя само би ни разочаровала. Нали Алие ми говореше за стремежа към мистерията, който

разтърсвал Римската империя? При това точно тогава бил пристигнал онзи, който се обявил за син Божи, синът Божи, който е от плът и избавя света от греховете му. Малка ли мистерия е било това? И обещавал да спаси всички, стига да обичат ближния си. Това дребна тайна ли е било? И оставил като завет, че който произнесе подходящото слово в подходящия момент, ще може да превръща къшея хляб и чашата вино в плътта и кръвта на Божия син и да се засити с тях. Това нищожна загадка ли било? И карал отците на църквата да предполагат и после да твърдят, че Бог е Един и Троичен и че Духът произлиза от Отца и от Сина, а не че Синът произлиза от Отца и от Духа. Това формулка за илицисти ли е била? Но въпреки това онези, които били на две крачки от спасението - do it yourself [440] - нула внимание. Нима в това се е състояла цялата Енигма? Каква баналност! И хайде хоп, истерично тръгват да обикалят цялото Средиземноморие със своите платноходи, за да търсят друго изгубено знание, на което техните евтини догми ще се окажат само външното обличие, притча за бедните духом, символичен знак, намигане към Пневматиците. Тайната на светата Троица ли? Не, твърде лесно би било. Под всичко това трябвало да се крие нещо съвсем друго.

Имаше един, май че Рубинщайн, който, като го запитали дали вярва в Бог, отговорил: "О, не, аз вярвам... в нещо много по-голямо..." Но друг пък (може би беше Честъртън) е казал: "Откак хората вече не вярват в Бог, не че не вярват в нищо, напротив, вярват във всичко."

Но "всичко" не е по-голяма тайна. Няма по-големи тайни, защото и те, щом бъдат разкрити, се оказват малки. Съществува само една празна тайна. Една тайна, която се изплъзва. Тайната на растението орхис е в това, че името му означава тестиси и че то действа върху тях, но тестисите означават един зодиакален знак, зодиакалният знак означава ангелска йерархия, ангелската йерархия означава музикална гама, гамата означава връзка между различните "хумори" и така нататък, посвещаването се изразява в това да се учиш непрекъснато и никога да не спиращ, да белиш вселената като глава лук, а лукът е съставен от безброй люспи: да си представим една безкрайна глава лук, чийто център е навсякъде, а обиколката - никъде, или пък глава лук, подобна на панделката на Мьобиус [441].

Истински посветен е онзи, който знае, че най-могъщата от тайните е тайната без съдържание, защото никой враг не би могъл да те принуди да я издадеш, нито един събрат не би могъл да я изтръгне от теб.

Сега вече среднощният ритуал пред Махалото започна да ми изглежда по-логичен, по-последователен. Белбо бе заявил, че притежава една тайна, и затова се бе сдобил с власт над Тях. Тяхната първа мисъл - дори на такъв интелигентен човек като Алие, който веднага е вдигнал тревога и е свикал останалите, е била да му я изкопчат. И колкото повече Белбо е упорствувал и е отказвал да я издаде, толкова повече Те са се убеждавали, че тайната е голяма, и колкото повече той се е клел, че не я притежава, толкова повече те са добивали увереност, че я притежава и че тази тайна е истинска, защото, ако е била лъжлива, Белбо е щял да я разкрие.

В продължение на векове тази тайна е представлявала спойката, която ги е задържала заедно въпреки отлъчванията, вътрешните борби, размяната на удари. Вече са били на път да я разкрият. Но са се терзаели от две жестоки опасения: че тайната ще ги разочарова и че, ставайки достояние на всички, изобщо ще престане да бъде тайна. Това би бил краят им.

Точно в този момент Алие е осъзнал, че ако Белбо проговори, всички са щели да узнаят и той, Алие, е щял да изгуби неясния ореол, който му осигурявал влияние и власт. Ако Белбо бе доверил тайната само на него, Алие

щеше да продължи да бъде безсмъртният Сен-Жермен - отлагането на неговата смърт отлагаше разкриването на тайната. Опитваше се да принуди Белбо да му прошепне тайната на ухото, но когато разбра, че няма да сполучи, го предизвика, пророкувайки, че Якопо все пак ще се предаде, и най-важното, представяйки поведението му като смехотворно. О, добре го познаваше, стария му граф, знаеше, че при хората от този род упоритостта и страхът да не станат за смях надделяват дори над инстинкта за самосъхранение. Принуди го да повиши тона на предизвикателството си и да откаже по най-категоричен начин.

А другите, поради същите страхове, предпочетоха да го убият. Губеха картата, разбираха, че ще са им необходими още векове, за да я намерят, но спасяваха малкото останала свежест на грохналото си разлигавено от старост желание.

Спомних си една история, която ми беше разказала навремето Ампаро. Преди да дойде в Италия, прекарала няколко месеца в Ню Йорк и там живяла в един от онези квартали, където най-често се снимат филмите за престъпността. Прибирала се сама, дори в два през нощта. И когато я запитах дали не се е страхувала от сексуалните манияци, ми обясни своя метод. Когато някакъв маниак се приближавал към нея и явно показвал, че е такъв, тя го хващала под ръка и му казвала: "Добре тогава, давай да се чукаме." Оня, напълно объркан, побягвал.

Ако човек е сексуален маниак, той не желае секса, а само иска да го желае, в краен случай да го открадне, но по възможност без знанието на жертвата. Ако го изправят пред секса и му кажат "тук е Родос, тук скачай" [442], естествено е да избяга, иначе какъв маниак ще е.

А ние се опитахме да гъделичкаме техните желания, да им предлагаме една от празна по-празна тайна, защото не само самите ние не я знаехме, но на всичко отгоре знаехме, че е фалшива.

Самолетът прелиташе над Монблан и пътниците се струпаха от едната страна, за да не изпуснат магията на тази мъглява цицина, израснала поради някакво нарушение в системата на подземните токове. Мислех си, че ако това, над което размишлявам, е истина, тогава токовете навярно не съществуват, също както не съществува посланието от Провенс. Но пък историята на дешифрирането на Плана, такъв, какъвто ние го бяхме възстановили, не беше нищо друго освен самата История.

Върнах спомените си към последния файл на Белбо. Но ако съществуването е тъй празно и крехко, че да се крепи само на заблудите на онези, които търсят неговата тайна, тогава, както каза Ампаро вечерта на ритуала след нейното преживяване, значи няма опрощение, всички сме роби, дайте ни господар, ние си го заслужаваме....

Не е възможно. Не е възможно, защото Лия ме е научила, че има и нещо друго, и имам доказателството за това, то се нарича Джулио и в този момент си играе на поляната и дърпа опашката на една коза. Не е възможно, защото Белбо е казал на два пъти "не".

Първото "не" е казал на Абулафия и не онези, които се мъчеха да му изтръгнат тайната. "Знаете ли кода?" беше въпросът. И отговорът, ключът към знанието, беше "не". Има голяма доза истина в това и тя е, че не само няма

магическа дума, но и ние не я знаем. Този, който съумее да допусне това обаче, може би ще узнае нещо, поне толкова, колкото успях да узная аз.

Якопо каза второто си "не" в събота вечер, отхвърляйки спасението, което му бе предложено. Можеше да измисли някаква там карта, да цитира една от онези, които му бях показал по-рано, все едно, с това Махало, окачено по този начин, тълпата запаянковци по Umbilicus Mundi нямаше да я различи, пък и дори да я различеше, щеше да изгуби още десетки години, преди да разбере, че не е тя. Но не, не е искал да се подчини, предпочел е да загине.

Не е пожелал да се подчини на страстната жажда за власт, не е искал да се огъне пред абсурда. А това означава, че макар в известен смисъл да е знаел колко слаб е човекът, колко безкраен и безцелен е неговият опит да разбере света, Белбо е осъзнавал съществуването на нещо, което е по-смислено от всичко останало.

Какво ли е това, което е предугадил Белбо може би тъкмо в този миг и което го е накарало да влезе в противоречие с последния си отчаян файл и да не повери съдбата му на онзи, който му предлагаше някакъв си План? Какво е това, което е разбрал, най-сетне, и което му е позволило да си играе с живота така, сякаш всичко, което е трябвало да знае, го е знаел отдавна, макар да не го е забелязал до този момент, и като че ли тази негова единствена, истинска, абсолютна тайна, всичко, което се случи в Музея, е било непоправимо и идиотска безсмислица, а трябва ли до такава идиотска степен човек да се напъва да живее?

Нещо ми липсваше, липсваше ми брънка от веригата. Струваше ми се, че зная всички подвизи на Белбо - от живота и от смъртта. Но ми липсваше един.

При пристигането, както си търсех паспорта, открих в джоба си ключа от тази вила. Бях го взел миналия четвъртък заедно с ключа на апартамента му. Спомних си онзи ден, когато Белбо ни показваше стария шкаф, който по думите му съдържал неговата *opera omnia* [443] или по-скоро младежките му творби. Може би Белбо е написал нещо, което не е прехвърлил на Абулафия, и сега това нещо е погребано тук в Х.?

В разсъждението ми изобщо нямаше логика. Чудесно основание, казах си, за да го приема за логично. И слава Богу.

Отидох да си взема колата и дойдох тук.

Не намерих дори старата роднина на Канепа, пазачката, която бяхме видели по-рано. Може би беше умряла. Няма никой. Надникнах във всички стаи - миризма на влага, дори си помислих дали да не затопля "отчето" в една от спалните. Но нямаше смисъл да затоплям леглото през юни: достатъчно беше да отворя прозорците и топлият вечерен въздух щеше да нахлуе вътре.

Луната не се появява веднага след залеза. Като в Париж в събота вечер. По-късно се показва едва-едва, съзирам част от нея - по-малка, отколкото в Париж, издига се бавно над най-ниските хълмове, между Стомната и една друга жълтеникава гърбица, може би вече ожъната.

Мисля, че пристигнах тук някъде към шест следобед, беше още светло. Не бях взел нищо за ядене. По-късно, обикаляйки безцелно къщата, влязох в кухнята и намерих парче салам, увесено на една греда. Вечерях със салам и вода, беше някъде около десет. Сега съм жаден, донесъл съм си тук, в кабинета на чичо Карло, една гарафа с вода и отпивам от нея всеки десет минути, след това слизам, пълня я отново и така непрекъснато. Трябва да е вече към три часа. Но лампата е угасена и не мога да различа стрелките на

часовника. Размишлявам, застанал до прозореца. Виждам някакви светлинки, нещо като падащи звезди по склоновете на хълмовете. От време на време минават автомобили, слизат към долината, качват се към селцата по билото. Когато Белбо е бил малък, тази гледка не е съществувала. Нямамо ги е автомобилите, нито пък пътищата, а и нощем е имало полицейски час.

Веднага след като пристигнах тук, отворих шкафа с "младежките творби". Множество рафтове, пълни с книжа - ученически съчинения още от отделенията и безбройни папки със стихове и разкази, които Белбо е писал като юноша. Всички са писали стихове в юношеските си години, но после истинските поети са ги унищожавали, а лошите поети са ги публикували. Белбо е бил прекалено комплексирани, за да ги извади на бял свят, и прекалено нерешителен, за да ги унищожи. Погребал ги е в шкафа на чичо си Карло.

Четох в продължение на няколко часа. И още няколко дълги часа след това, до преди малко, разсъждавах върху последния текст, който намерих тъкмо когато се готвех вече да изоставя четенето.

Не зная кога го е писал. Това са множество листове, в които се преплитат различни почерци или по-точно един и същи почерк, но от различни години. Сякаш го е писал много рано, на шестнадесет-седемнадесетгодишна възраст, после го е изоставил, но след това се е върнал към него, когато е бил на двадесет, после на тридесет години, а може би и по-късно. Докато не се е отказал от писането, като не се брой работата му с Абулафия, при която обаче не е посмял да възстанови тези редове и да ги подложи на електронното унижение.

Чета ги и сякаш пред очите ми е познатата история - събитията в Х. между 1943-та и 1945-а, чичо Карло, партизаните, пансионатът, Чечилия, тропетът. Познавам въведението: бяха натрапчивите мисли на разнежения Белбо, разочарован и тъжен пияница. Мемоарната литература, и той е знаел, че тя е последното убежище на негодниците.

Но аз не съм литературен критик, отново съм Сам Спейд, който търси последната следа.

И така намерих Ключовия Текст. Представляваше вероятно последната глава от историята на Белбо в Х. След това не можеше да се е случило нищо повече.

119

Поднесоха огън към гърлото на тропета и пред очите ми куполът се разтвори; блестяща огнена стрела изскочи от тропета и прониза безжизнените тела. После куполът се затвори отново, а тропетът бе изнесен.

(Йохан Валентин Андрее, "Химическата венчавка на Кристиан Розенкройц", Страсбург, "Цецнер", 1616, 6, с. 125-126)

В текста има празнини, поправки, грешки, зачерквания - личи си, че скоро съм се завърнал от Париж. Не толкова го чета, колкото отново го преживявам.

Трябва да е било в края на април 1945 година. Германската армия отстъпвала по всички фронтове. Фашистите се разбягвали. Х. минал окончателно под контрола на партизаните.

След последната битка, същата, за която Якопо ни бе разказал именно в

тази къща (кажи-речи, преди две години), няколко партизански бригади си дали среща в Х., за да шурмуват заедно града. Очаквали сигнал от Радио Лондон и щели да нападнат, когато и Милано бъдел готов за въстание.

Пристигнали и гарибалдийските отряди, командувани от Рас, един гигант с черна брада, известен в цялата област: били облечени в най-разнообразни униформи, еднакви им били само червените кърпи и звездите на гърдите. Въоръжени кой как може, един със стара пушка, друг с шмайзер, отнет от врага. Отличавали се чувствително от бригадите на Бадوليو с техните сини кърпи, униформи с цвят каки, подобни на английските, при това въоръжени с най-нови автомати "Стен". Съюзниците подпомагали Бадوليو с щедри нощни парашутни пратки, след като всяка вечер в единадесет вече от две години преминавал тайнственият "Пипо", английският разузнавателен самолет, за който никой не знаел какво точно разузнава, тъй като на километри разстояние не се виждала никаква светлинка.

Между гарибалдийци и бадوليوанци вече се усещало напрежение. Говорело се, че в началото на битката бадوليوанците се нахвърлили срещу врага с викове "Да живее кралят!", но някои обяснявали това със силата на навика, какво друго можел човек да вика, шурмувайки, това не значело, че непременно били монархисти, те също знаели, че кралят е виновен за много неща. Гарибалдийците се подсмивали: човек можел да вика за краля, ако атакува на нож в открито поле, но не и като се крие с автомата си зад някой ъгъл. Просто се били продали на англичаните.

Все пак достигнали до някакво споразумение. Нужно било единно командване при настъплението срещу града и изборът паднал върху Терци, който бил начело на най-добре екипираната бригада, бил и най-възрастният и бил воювал в Първата световна война, изобщо герой с авторитет пред съюзническото командване.

През следващите дни, струва ми се, изпреварвайки въстанието в Милано, поели към града. До хората от Х. стигнали първите добри новини: операцията била успешна, бригадите навлизили победоносно в града, но имало и убити, носел се слух, че Рас е загинал, а Терци - ранен.

После, един следобед, хората дочули бръмчене на коли, победни песни, гражданството се стекло на централния площад, по главния път се задали първите отряди с вдигнати юмруци, знамена, оръжия, размахвани от прозорците на колите и от стъпалата на камионите. Посрещачите по пътя вече били обсипали партизаните с цветя.

Изведнъж някой извикал: "Рас! Рас!" - и Рас се оказал там, седнал върху предния калник на един додж с разрошена брада и разкопчана риза, под която се откривала черната му космата гръд, засмян и вдигнал ръка за поздрав.

Заедно с Рас от доджа слязъл Рампини, един късоглед младеж, който преди това свирел в оркестъра, бил малко по-възрастен от другите и бил изчезнал три месеца по-рано - говорело се, че отишъл при партизаните. И действително дошъл с тях, с червена кърпа на врата, яке в цвят каки, светлосини панталони. Това била униформата на оркестъра на дон Тико, но върху нея той носел колан с кобур и пистолет. През дебелия стъкла на очилата, които му били донесли толкова подигравки от страна на старите приятели в пансионата, в този момент той гледал момичетата, струпани около него, като че бил Флаш Гордън [444]. Якопо се питал дали и Чечилия не е там, в тълпата.

Само половин час по-късно площадът се изпъстрил с цветовете на партизаните и народът скандирал "Терци, Терци!" - и искал той да произнесе

реч.

На един от балконите на кметството блед, подпирайки се на патерица, се появил Терци и с ръка се опитал да укроти тълпата. Якопо очаквал с вълнение речта, защото цялото му детство, както и детството на неговите връстници, било белязано от дългите исторически речи на Дучето, от които най-важните цитати се учили наизуст в училище, тоест учили се наизуст целите речи, защото всяко изречение в тях било важно.

След като се възцарила тишина, Терци заговорил с прегракнал глас, който едва се чувал. Казал: "Граждани, приятели. След толкоз мъчителни саможертви... ето ни тук. Слава на падналите за свободата!"

И толкова. Прибрал се.

В това време тълпата крещяла, партизаните, вдигнали автоматите, шмайзерите, пушките, изстрелвали тържествени откоси, а гилзите се пръскали наоколо, момчетиите се спускали да ги събират между краката на военните и на цивилните, защото оттук нататък нямало да им се открие подобна възможност - имало опасност войната да свърши в най-скоро време.

Все пак имало убити. По жестоко съвпадение и двамата загинали били от Сан Давиде, едно селце, разположено над Х., и роднините им настоявали погребението да се извърши в малкото местно гробище.

Командуването на партизаните решило да се организира тържествено погребение, бригадите - строени, катафалките - украсени, градският оркестър, църковният настоятел. И оркестърът на пансионата.

Дон Тико веднага приел. Най-вече, казал, защото открай време бил против фашистите. Но освен това, както подшушвали оркестрантите, защото все някой ден трябвало да изпълнят траурния марш, който репетирали от една година. И накрая, както разпространявали местните зли езици, защото искал да бъде забравен инцидентът с фашисткия химн "Джовинеца".

Историята с "Джовинеца" била следната.

Няколко месеца по-рано, още преди да дойдат партизаните, оркестърът на дон Тико бил излязъл на улицата заради някакъв патронен празник, но пътят им бил преграден от Черните бригади. "Свирете химна, отче!", заповядал капитанът, барабанейки с пръсти по приклада на автомата си. Какво да се прави, както по-късно щяхме да се научим да казваме. И дон Тико наредил: "Хайде, момчета, да опитаме." Човек трябва да си спасява кожата. Дон Тико дал такта със своя ключ и безумната какофония от звуци прекосила Х., резултатът бил нещо, което само най-отчаяната надежда за реванш у фашистите можела да възприеме като "Джовинеца". Позор за всички. Защото се били подчинили, признавал по-късно дон Тико, но преди всичко защото били грачели като гарги. Свещеник, да, и антифашист, но изкуството си е изкуство.

Тези дни Якопо не бил с тях. Боледувал от възпаление на жлезите. Участвували само Анибале Канталамеса и Пио Бо и вероятно тяхното почетно присъствие решително допринесло за поражението на националфашизма. Но за Белбо проблемът бил друг, поне в момента, когато пишел този текст. Осъзнавал, че е пропуснал още една възможност да разбере дали е щял да има смелост да откаже. Може би именно заради това умря, увиснал на Махалото.

Така или иначе, погребението било обявено за неделя сутрин. На централния площад се били стекли всички. Терци със своите отряди, чичо Карло и други първенци на града със своите отличия от Първата световна война, и нямало значение кой бил фашист и кой - не, важното било да се отдаде почит на герои. Там бил и нотариусът, градският оркестър в черни костюми, конете на катафалките с попони, обшити с млечнобяло, сребристо и

черно. Кочияшът бил облечен като наполеонов маршал - тривърха шапка, пелеринка и широко наметало в същите цветове като конските покривала. Там бил и оркестърът на пансионата - шапка с козирка, куртка в цвят каки и сини панталони, с лъснати медни и черни дървени инструменти и искрящи чинели и барабани.

От Х. до Сан Давиде пътят се виел стръмно нагоре в продължение на пет-шест километра. В неделя следобед обикновено момчетата от пансионата го минавали, като играели на топчета - една игра, почивка, две-три глътки вино, втора игра и така нататък, до параклиса на върха.

Няколко километра по стръмното не представлявали нищо особено за играчите на топчета. Това разстояние може би не изисквало голямо усилие и от един въоръжен отряд, маршируващ в строй, с поглед напред, вдишващ свежия пролетен въздух. Но човек трябвало да опита да го премине, свирейки с издути бузи, целият плувнал в пот и със секващ дъх. Градският оркестър цял живот бил свирил така, но за момчетата от пансионата това било истинско изпитание. Държали се юнашки, дон Тико размахвал ключа си, кларинетите скимтели изтощени, саксофоните блеели с последни усилия, обоят и тромпетите издавали предсмъртни стонове, но издържали чак до селото, до подножието на последната стръмнина, която водела до гробището. От дълго време Анибале Канталамеса и Пио Бо само се престрували, че свирят, докато Якопо изпълнявал съвестно своята роля на овчарско куче под благославящия поглед на дон Тико. Не отстъпили на градския оркестър, не се изложили - това го казали и Терци, и другите командири на бригади: "Браво, момчета, свирехте чудесно."

Един от командирите със синя кърпа и цяла дъга от лентички за заслуги от двете войни се обърнал към дон Тико: "Отче, пуснете момчетата да отдъхнат в селото, че вече не издържат. Ще се качите после, накрая. Една камионетка ще ви върне в Х."

Спуснали се към кръчмата и музикантите от градския оркестър - стари пушки, получили закалката на безброй погребения и без всякакви задръжки окупирали масите, поръчвайки си шкембе и вино на корем. Готвели се да останат да пируват там до вечерта. А момчетата на дон Тико се натрупали на бара, където собственикът им сервирал ментовки с ледчета, зелени като химически експеримент. От леда в гърлото получавали силна болка в челото като при синузит.

След това се отправили към гробището, където заварили камионетката. Натоварили се с викове и всички били вече натъпкани - прави, блъскайки се с инструментите си, когато от гробището излязъл същият командир и казал: "Отче, за заключителната церемония ни трябва един тромпет. Нали знаете, за ритуалния сигнал. Само за пет минути." "Тромпетът", извикал с професионален тон дон Тико. И злочестият носител на званието, потен от ментовката и мечтаещ за обилно хапване вкъщи мързелив селяндур, брониран срещу всякакъв естетически трепет и каквато и да била общност на идеи, започнал да се оплаква, че било късно, че искал да си се върне у дома, че устата му била изсъхнала и така нататък, поставяйки в затруднение дон Тико, посрамен пред командира.

В този момент Якопо, съзирайки в славата на жаркото пладне нежния образ на Чечилия, казал: "Ако ми даде тромпета си, ще ида аз."

Признателен блясък в очите на дон Тико, потно облекчение на невзрачния тромпетист титуляр. Размяна на инструментите като при смяна на караула.

И така Якопо навлязъл в гробището, воден от командира - странен

психопомп [445], накичен с лентички от Етиопската война. Всичко наоколо било бяло, зидът под слънцето, паметниците, короните на цъфналите дървета, расото на църковния настоятел, готов за благословията, освен пожълтелите надгробни снимки на покойниците. И освен голямото пъстро петно на отрядите, строени пред двата зинали гроба.

"Момче, казал командирът, застани тук до мен и като ти дам знак, свириш "мирно". После, като ти дам отново знак - "свободно". Ясно, нали?"

Всичко било ясно, само че Якопо никога не бил свирил нито "мирно", нито "свободно". Държал тромпета пред гърдите си със сгъната дясна ръка, както се държи пушка, и зачакал знака с поглед напред, гърди изпъчени, корем прибран.

В този момент Терци произнасял реч - суха, с къси изречения. Якопо си мислел, че за да изсвири сигнала, трябва да вдигне очи към небето, а слънцето можело да го заслепи. Но така умира един тръбач и щом ще мре, трябва да го направи красиво.

След това командирът прошепнал: "Хайде!". И започнал да вика: "Мии...". Но Якопо не знаел как се свири "миир-но".

Мелодичната структура навярно била доста по-сложна, а в този момент той бил способен да изсвири само "до-ми-сол-до", но на тези обръгнали във войната мъже, изглежда, това им стигало. Крайното "до" изсвирил, след като поел дъх, тъй че да може да го задържи дълго и, както пишеше, да му даде време да достигне слънцето.

Партизаните стоели изпънати в "мирно". Живите, неподвижни като умрелите.

Движели се само гробарите, чувало се трополенето на ковчезите, които спускали в гробовете, и стърженето на въжетата, изтегляни отдолу. Но били едва доловими движения, като проблясване на лъч светлина по кълбо, при което неуловимата частица светлина служи само за доказателство, че от Сферата [446] нищо не убягва.

Следователно, абстрактният звук на военния парад. Църковният настоятел шепнел молитвата за благословия, командирите се доближили до гробовете и един по един хвърлили шепа пръст. Точно тогава неочаквана заповед отприщила няколко откоса към небето - та-та-та, та-пум, и птиците подплашени излетели от разцъфналите дървета. Но и това не приличало на истинско движение, било сякаш един и същи миг, който се повтарял под различна форма, а да наблюдаваш един и същи миг непрекъснато, не означава, че времето тече.

Затова и Якопо стоял неподвижен, безразличен дори към гилзите, които се сипели в краката му, не свалял тромпета, а го държал все още опрян до устата си, с пръсти върху клапаните, изпънат в "мирно", с инструмент, насочен по диагонал нагоре. Той продължавал да свири.

Неговата дълга-дълга финална нота не преставала да звучи - недоловима за присъстващите; от чашката на тромпета, подобно на лек дъх, излизала тънка струйка въздух, която той продължавал да духа в мундщука, като държал езика между едва-едва отворените си устни, без да ги допира до крайника на инструмента. А инструментът стърчал нагоре, без да се обляга на лицето, само благодарение на напрежението в лактите и раменете.

Якопо продължавал да свири тази илюзорна нота, защото усещал, че в този миг изплита конец, с който задържа движението на слънцето. Огненото кълбо било спряло, застанало неподвижно в едно пладне, което можело да трае цяла вечност. И всичко зависело от Якопо, струвало му се, че ако прекъсне

тази връзка, ако скъса конеца, слънцето рязко ще излети нагоре като балон и заедно с него ще изчезнат и денят, и събитието на този ден, и това действие без последователност, и тази сцена без начало и без край, която се развивала неподвижна само защото той е имал властта да я пожелае и изпълни такава.

Ако прекъснел и подемел друга нота, тя щяла да зазвучи раздиращо, много по-оглушително от изстрелите, които трещяли наоколо му, и часовниците щели да подхванат своето тахикардично цъкване.

С цялата си душа Якопо желяел мъжът до него никога да не изкомандува "свободно" - "мога да не се подчиня, казал си, и да остана така завинаги, пести си дъха, докато можеш".

Мисля, че е изпаднал в онова състояние на замайване, което обхваща удавника, когато се мъчи да не изплува и се стреми да поддържа инерцията, тласкаща го към дъното. Дотолкова, че в желанието си да изрази това, което е изпитвал тогава, изреченията в тетрадката, която четях, се прекъсваха недовършени, насечени от многоточия, куцащи от пропуски. Но било ясно, че в този момент, не, не го казваше, но беше ясно, в този момент той е обладал Чечилия.

Защото Якопо Белбо не е могъл тогава да разбере, не го е разбрал и когато е писал несъзнателно за себе си, че веднъж завинаги е празнувал своите химически венчавки с Чечилия, с Лоренца, със София, със земята и с небето. Може би единствен сред смъртните той най-сетне е довел до завършек Великото Дело.

Никой още не му е бил казал, че свещеният Граал не е само чаша, но че е и копие и че неговият вдигнат тропет е бил едновременно оръжие и инструмент за сладостно превъзходство, който излита към небето и свързва земята с Мистичния Полус. Чрез единствената Неподвижна Точка, която Вселената е притежавала някога: чрез това, което той е създал, само за един миг, със своя дъх.

Диоталеви още не му е бил казал, че може да се озове в Йесод, сефирата на Основата, знака на връзката между горния лък, който се опъва, за да изпрати стрели, и Малхут, която е неговата цел. Йесод е капката, която се отронва от стрелата, за да породи дървото и плода, тя е *anima mundi*, защото е мигът, в който мъжествената сила, оплождайки, свързва помежду им всички състояния на съществуването.

Ако успееш да достигнеш този *Cingulum Veneris* [447], означава, че си поправил грешката на Демийурга.

Как би могъл човек да прекара живота си в търсене на Случая, без да забележи, че решаващият миг, този, който оправдава раждането и смъртта, вече е отминал? Никога не се повтаря, но е бил, безвъзвратен, наситен, поразяващ, шедър като всяко откровение.

Онзи паметен ден Якопо Белбо е погледнал в очите Истината. Единствената, която му е била разрешена, защото истината, която е научил, е била в това, че истината е безкрайно кратка (след това тя е само разсъждение). Затова именно се е мъчил да укроти нетърпеливостта на времето.

Не го е разбирал тогава, то се знае. Не го е разбирал и когато е писал текста, нито когато е решил да не го използва повече.

Самият аз го разбрах тази нощ: авторът трябва да умре, за да може читателят да открие неговата истина.

Натрапчивата мисъл за Махалото, придружавала Якопо Белбо през целия му зрял живот, е представлявала, както и изгубените адреси от неговия сън, спомен за онзи, другия момент, осъзнат и после отхвърлен, в който той действително се е докоснал до свода на света. А този именно момент, в който Белбо е споил пространството и времето, изстрелвайки своята зеноновска стрела [448], не е бил знак, симптом, алюзия, образ, отпечатък, енигма: бил е това, което е бил, и нищо друго - моментът, в който няма повече препратки и сметките са чисти.

Якопо Белбо не е разбирал, че е изживял своя момент, който е трябвало да му бъде достатъчен за цял живот. Не го е разпознал, прекарал е остатъка от дните си в търсене на друг Случай и заплати за това с живота си. А може би е подозирал нещо, иначе защо ще се връща толкоз често към спомена за тропета. Но си го е спомнял като пропуснат, докато той е бил истинският.

Вярвам, надявам се, моля се в този миг, в който е издъхвал, люлеейки се заедно с Махалото, Якопо Белбо да го е разбрал и да е постигнал вътрешния мир.

След това се чула командата "свободно". Така или иначе, трябвало да отстъпи, защото не му достигал дъх. Прекъснал връзката, след това изсвирил една-единствена нота, висока и с отслабваща сила, нежна, за да привикне света към меланхолията, която го очаквала.

Командирът казал: "Браво, момченце. Върви си сега. Чудесен тропет."

Църковният настоятел бил изчезнал, партизаните се запътили към задния вход, където ги чакали камионите, гробарите си отишли, след като зарили гробовете. Якопо си тръгнал последен. Не успявал да се откъсне от мястото на своето щастие.

На площада камионетката с оркестъра не го чакала.

Якопо се запитал как така дон Тико го е изоставил. Най-вероятно било станало недоразумение: някой е казал на дон Тико, че партизаните ще откарат момчето до града, но в този момент Якопо си мислел, и не без основание, че между командите "мирно" и "свободно" са минали векове, че момчетата са чакали, докато им побелеят косите, до смъртта си и че прахът им се е пръснал, образувайки онзи лек слой, който вече се синеел пред очите му по хълмовете в далечината.

Якопо бил сам. Зад гърба му - опустялото гробище. В ръцете му - тропетът. Пред него - хълмовете, които чезнали все по-тъмни един зад друг към мармаладения безкрай, и над главата му, отмъстително, освободеното слънце.

Решил да заплаче.

Но изведнъж се появила катафалката с кочияша, облечен като Наполеонов генерал, целия в черно, кремаво и сребристо, с натруфените като жребци на Юпитер коне, носещи варварски маски, изпод които се виждали само очите, и с витите колонки, на които бил закрепен асиро-гръко-египетският покрив в бяло и златно. Човекът с триъгълната шапка спрял катафалката за миг пред самотния тропетист и Якопо го запитал: "Ще ме закарате ли въщи?"

Кочияшът бил добър човек. Якопо се качил на капрата до него и с колата на мъртвите поел обратно към света на живите. Този Харон в почивка мълчаливо управлявал своя погребален впряг по склона, а Якопо, неподвижен и тържествен, с лъскава козирка, стискал под мишница тропета, целият отдаден на неочаквано споходилото го щастие.

Били слезли от хълмовете и при всеки завой пред тях се откривали нови пространства, покрити със синкави от пръскането лозя и осветени от все така ослепителното слънце, докато най-сетне не навлезли в Х. Прекосили централния площад, обкръжен от колонади, безлюден, както могат да бъдат безлюдни само площадите от Монферато в два часа по обяд в неделя. От тъгля на площада един съученик забелязал Якопо на капрата, с тромпета под мишница и с поглед, вперен в безкрайността, и го поздравил възхитен.

Якопо се прибрал у дома си, но не пожелал нито да яде, нито да разкаже какво се е случило. Сгушил се на терасата и тихо засвирил, като че бил със сурдинка, духайки съвсем леко, за да не нарушава тишината на неделната почивка.

Баща му излязъл при него и без да му се кара, със спокойния тон на човек, който познава житейските закони, казал: "След един месец, ако всичко върви както трябва, ще се върнем къщи. Не си мисли, че ще можеш да свириш на тромпет в града. Собственикът ще ни изхвърли. Затова бъди готов да го забравиш. Ако наистина имаш влечение към музиката, ще ти намерим учител по пиано." И после, като видял, че очите му се изпълнили със сълзи, добавил: "Хайде, хайде, глупчо. Не разбираш ли, че лошите дни свършиха?"

На следния ден Якопо върнал тромпета на дон Тико. Две седмици по-късно семейството напуснало Х., връщайки се към бъдещето.

Х

МАЛХУТ

120

"Но най-жалкото е, струва ми се, че виждам някои безумни и глупави подражатели, които... повтарят съвършенствата на Египетския култ и които търсят божественото, без да имат представа за него, в останките от мъртви и неодушевени неща, като по този начин се гаврят не само с онези божествени и зрящи жреци на култа, но и с нас..." - "Не се огорчавай от това, о, Момо, каза Изида, тъй като съдбата е постановила редуването на мрака и светлината." - "Но лошото е, отвърна Момо, че според тях те самите са светлината."

(Джордано Бруно, "Стоката на тържествуващия звяр", с. 3)

Разбрах. Би трябвало да съм постигнал душевното спокойствие. Нали някои от тях твърдяха, че спасението се постига, когато си осъществил пълното познание?

Разбрах. Би трябвало да съм постигнал душевното спокойствие. Кой казваше, че душевното спокойствие извира от съзерцанието на реда, на осъзнатия, възприеман с радост ред, на реда, осъществен без остатък, на щастието, тържеството от прекратеното усилие? Всичко ти е станало ясно, пределно прозрачно и погледът ти обхваща цялото и неговите части и открива как частите се стремят към цялото. Улавя средището, от което извира сокът, дъхът, разкрива корена на всички въпроси...

Би трябвало да се чувствавам изтощен от това вътрешно спокойствие. През прозореца на кабинета на чичо Карло съзерцавам хълма и частицата луна, която се подава зад него. Облата гърбица на Стомната, по-силно нагънатите хребети на далечните хълмове разказват историята на бавните и сънливи конвулсии на майката земя, която, докато се е протягала и прозявала, "планини е създавала и полета, разстлани сред ярките мълнии на безбройни вулкани" [449]. Без никакво насочване от страна на подземните токове. Земята се е нагъвала в своята дрямка, сменяйки една плоскост с друга. Където преди са пасли амонити, блестели диаманти. Където преди са цъфтели диаманти, се разстиляли лозя. Логиката на морените, на сипеите, на свлачищата. Поставиш ли случайно едно камъче, където не му е мястото, ето го, че се заклаща, търкулва се надолу, оставя мястото си празно (е, да, *horror vacui!*), друго камъче пада върху него и сипеят е налице. Пластове. Пластове от пластове върху пластове. Мъдростта на Земята. И на Лия. Всяка пропаст е всмукването на една равнина. Защо трябва да обожествяваме някакво си всмукване?

Но защо прозрението не ми носи спокойствие? Защо трябва да обичаме съдбата, щом тя ни убива не по-зле от Божията промисъл или Заговора на архонтите? Може би не съм прозрял всичко, може би ми липсва едно късче от мозайката?

Къде съм чел, че в сетния си миг, когато животът ти във всичките си пластове се е покрил с кората на опита, знаеш всичко - тайната, властта и славата, защо си се родил, защо умираш и какъв е бил начинът всичко да тръгне другояче? Най-сетне си мъдър. Но най-висшата мъдрост в този миг е съзнанието, че си го узнал късно. Разбираме всичко, когато вече няма нищо за разбиране.

Сега зная кой е Законът на Царството, на нещастната, отчаяна дрипава Малхут, в която се е оттеглила прокудената Мъдрост, търсейки опипом загубената си яснота. Истината на Малхут, единствената истина, която блести в нощта на сефирите, е, че Мъдростта се разкрива гола в Малхут и разкрива, че нейната тайна е в небитието освен в един миг, последния. След това всичко започва отново за Другите.

И сред другите - диaboлистите, жадни да се спускат в пропасти, за да търсят някаква тайна, която всъщност е тяхното безумие.

По склоновете на Стомната се стелят безкрайните редици на лозята. Познавам ги, виждал съм такива навремето. Няма Учение за Числата, което да каже дали се изкачват, или слизат. Сред редиците, но трябва да вървиш между тях бос и да имаш от малък мазолести пети, има дървета, праскови. Толкова жълти плодове зреят само в лозята. Те се разпукват, като ги натиснеш с палец, и костилката им изскача почти сама, гладка като след химическо чистене, в най-лошия случай с някое тлъсто и бяло червейче от месото на плода, закачено за нея с почти невидима нишка. Като ги ядеш, едва усещаш кадифената кожица, която те кара да потръпнеш от езика до слабините. Някога с тях са се хранили динозаврите, след това друг пласт е покрил техния. И все пак и аз като Белбо в миговете, когато е свирел с тромпета си, като захапвах една такава праскова, прониквах в Царството и се сливах с него. Всичко след това беше само хитруване. Измисляй Плана, Казобон. Тази работа са вършели всички в желанието си да обяснят динозаврите и прасковите.

Разбрах. Убеждението, че няма нищо за разбиране, то трябваше да бъде моето душевно спокойствие, моето тържество. Но аз съм тук, аз, който всичко съм разбрал, и Те ме търсят, смятайки, че притежавам откровението, към

което тези глупци са се устремили. Не е достатъчно да си разбрал, ако другите не искат да те чуят и продължават да питат. Те ме търсят. Навярно са открили следите ми в Париж, вече знаят, че съм тук, продължават да си искат Картата и колкото и да им повтарям, че никакви карти не съществуват, ще си я искат винаги. Прав е бил Белбо: "Върви на майната си, глупако, какво искаш? Да ме убиеш? Не ме размивай. И да ме убиеш, пак няма да ти кажа, че не съществува никаква Карта. Който сам не се изхитри да загрее..."

Мъчно ми е, че повече няма да видя Лия и детето, Нещото, Джулио, моето Философско Камъче. Но камъните сами оцеляват. Може би синът ми сега изживява своя велик Случай. Намерил е една топка, една мравка, едно стръкче трева и в бездната му съзира рая. И той ще узнае истината твърде късно. Дано бъде добър и добре е, че използва така своя ден.

По дяволите. Все пак боли. Търпение; като умра, ще го забравя.

Вече е късна нощ. А тръгнах от Париж сутринта и оставих там сума следи. Вече са отгатнали къде съм. След малко ще пристигнат. Бих искал да напиша всичко, което си мислих през този следобед. Но ако Те го прочетат, ще извлекат от него още някаква завъртяна теория и ще се мъчат цяла вечност да разгадаят тайното послание, скрито зад тази моя история. Не е възможно, ще си кажат, този човек да ни е разправил всичко това, за да ни опише само как се е пошегувал с нас. Не, може той да не го е знаел, но Висшето Същество ни е изпратило послание чрез неговото незнание.

Но дали ще съм го написал, или не, е все едно. Те ще търсят друг смисъл и в мълчанието ми. Устроени са така. Слепи за Откровението. Малхут си е Малхут, и толкова.

Но върви им разправяй. Не вярват.

Затова по-добре да стоя тук, да ги чакам и да гледам хълма.

Толкова е хубав.

[1] Кетер, първата от десетте сефири (Кетер - Корона или Венец, Хохма - Мъдрост, Бина - Градеж или Разум, Хесед - Добродетел или Милосърдие, Гевура - Храброст или Сила, Тиферет - Красота или Разкош, Нецах - Победа или Тържество, Од - Слава или Тайнство, Йесод - Основа, и Малхут - Царство). Сефири (чистите числа), основни инструменти на кабалистиката, са десетте аспекта на Единичното, които, наред с двадесет и двете свещени букви от еврейската азбука, образуват тридесет и двете пътеки на тайнството, по които Бог е сътворил света, според свещеното еврейско писание "Сефер Йецира", "Книга на Творението".

[2] Мото: И ето че при появата на светлината една права линия се залюля в пространството. Не беше източена, не се удължаваше, макар че полека-лека можеше да се удължи. Искам да кажа, че в началото на разсейването, в основата си, се сплескваше, разливаше, заприличваше на главина на колело. (Анонимен текст на иврит, вероятно свързан със значението на думата "зоар" - сияние; Мойсей де Леон (1250-1305) - испански еврейин, написал обширен коментар върху Петокнижието, "Зоар", изпълнен с

кабалистични теории, тайнствени сказания, загадъчни изречения, който се превърнал в една от основните книги на кабалистите.)

[3] Мандала - санскритски термин за символичното изобразяване на вярата чрез геометрични фигури - кръг и квадрат; религиозно-естетическа форма, характерна за будизма и по-специално за тантризма.

[4] Пентакул (pentaculum - лат.) - петолъчна звезда, дъвен символ на микрокосмоса; според Парацелз, най-могъщият всеобхватен знак; според питагорейците - символ не само на познанието, но и на пълното осъществяване; според франкмасоните - символ на духа ("пламтящата звезда").

[5] ...континента, наречен Му... - митичен континент, който според легендата се намирал близо до Австралия и потънал при катаклизъм.

[6] Соломоновият храм - според легендата цар Соломон построил два храма: Небесен и Земен. В Земен храм, издигнат в Йерусалим, през 1119 г. се заселили първите Ниши рицари на Христос и основали Ордена на Тамплиерите (от фр. - temple, храм), наричани още "храмовници".

[7] Еони (от гр.) - висши еманации, съставни части и носители на свойствата на божеството. Разпределени по класове според символичните питагорейски закони за числата, те образуват "плерома", съвършения рисунък на абсолюта, наречен още "Всестранен разум". Гностиците приемат, че съществуват 365 еони или цикли на творението.

[8] Panta rhei (от гр.) - всичко тече (теорията на Хераклит за постоянното движение в природата).

[9] Ен-соф (ивр.) - букв. няма край, без край; за кабалистите Бог, който е Безкрайността, който е непознаваем.

[10] Архонти (от гр.) - понятие от гностическата космология, за манихейците, тайни сили, "синове на мрака".

[11] ...аеропланите на Брьоге, Блерио, Ено, хеликоптерът на Дюфо. - Брьоге, Блерио, Ено, Дюфо - френски изобретатели и конструктори от края на XIX и началото на XX в.

[12] Фредерик-Огюст Бартолди (1834-1904) - френски скулптор, автор на 33-метровата статуя "Свободата, озаряваща света" (1886), издигната в Нюйоркския залив.

[13] Ваал - божество от различни нехристиянски религии, на което принасяли и човешки жертви.

[14] Нюрнбергски девственици - наименование на едни от най-страшните средновековни инквизиторски съоръжения.

[15] Традицията - тук и по-нататък под "Традиция" се разбира древната окултна наука.

[16] Франсис Бейкън, граф Верулам, виконт Сейнт-Олбанс (1561-1626) - английски философ и политически деец, посветил се на реформата на науките. Автор на философския роман "Новата Атлантида", в който очертава проект за организиране на град, управляван от учени.

[17] Жозеф Кюньо (1725-1804) - френски инженер, построил първата самоходна парна машина (1770).

[18] Карл Фридрих барон Дре (1775-1851) - немски изобретател, създал т.нар. "дрезина".

[19] Зеноб Грам (1826-1901) - белгийски изобретател в областта на електричеството.

[20] Етиен Льоноар (1822-1900) - френски инженер от валонски произход.

[21] Осиан - легендарен автор на епични и любовни поеми от III в.

[22] Нима специалистът по вулканите е изгорял като Емпедокъл? - Емпедокъл (I в. пр. н. е.), прочут философ, питагореец; според легендата, за да не бъде видян, че умира и така поклонниците му да разберат, че не е бог, се хвърлил в кратера на Етна.

[23] Нима Фрейзър е избягал в леса край езерото Неми? - сър Джеймс Джордж Фрейзър (1854-1941), шотландски етнолог, автор на "Златната клонка", "Фолклорът в Стария завет" и др.; в "Златната клонка" тълкува мита за Горския цар, който живеел до езерото Неми (край Рим).

[24] Сам Спейд - герой на Дашиъл Хамет, частен детектив.

[25] Алхазен (X-XI в.) - латинизирано име на Абу Али ал Хасан ибн ал Хасан ибн ал Хайтам, най-големия физик на Средновековието, занимавал се предимно с оптика, но писал трудове по математика, астрономия и естествознание; работил в Египет.

[26] Херон Александрийски (I в.) - древногръцки математик и физик, изобретил множество машини, формулирал основния закон на отражението.

[27] Гносис - религиозно-философско учение от първите три века на християнството, обединяващо идеите на християнството с елементи от индийската, персийската и египетската философия, както и от Платоновото учение; гностиците се обявявали за висши духове, избраници, тъй като притежавали Тайната на Вселената, и се прекланяли пред Закона, според който светът на духа се обединява със света на тялото.

[28] Balneum Mariae (лат.) - буквално баня на Мария, това, което наричаме "водна баня".

[29] Mysterium conjunctionis (лат.) - тайнство на свързването.

[30] Атанор - пещта на алхимиците.

[31] Василид (първа половина на II в.) - гностик от Александрия, създател на култ с тайнства.

[32] Хермес Трисмегист - в елинистичната епоха бог Хермес, наричан "Трисмегист", три пъти най-велик, бил смятан за древен цар на Египет, създател на всички науки.

[33] Нотарикон - един от трите основни похвати, свързани с комбинацията на буквите (Церуф), които прилага Кабалата: Гематрията, Нотарикона и Темурата. Гематрията, или науката за нумерологичните стойности на буквите, установява връзките между различните думи, имащи еднаква сума от числените стойности на буквите. Нотариконът, или науката за началните и крайните букви на думата, позволява откриването на една дума в други думи. Темурата, или науката за обикновеното разместване на буквите, показва възможните съответствия между различните думи.

[34] Ръоне Лалик (1860-1945) - френски бижутер и декоратор, един от основоположниците на стила "Ар нуво".

[35] In hanc utilitatem... (Лат.) - За тази цел милостивите ангели често изнамираха и предлагаха на нас, смъртните, образи, свойства, форми и гласове, непознати и смайващи и неозначаващи нищо според обичайната езикова употреба, но поради върховното удивление на нашия разум, водещи към непрекъснато изследване на ясни неща, а после, към почит и обич на самите тях.

[36] О, каква прекрасна къснооемврийска утрин - целият файл е изпъстрен с цитати от прочути писатели - Ариосто, Джойс, Монтале, Дерида, Данте; от опери - "Набуко", от Библията, както и от "Името на розата".

[37] "Бдение за Финеган" - роман от Джеймс Джойс.

[38] Сефарад - испанските кабалисти, сефаради (Сефарад означава Испания) се отличавали от кабалистите в Ренания, наричани хасиди, поради факта, че основоположникът на хасидизма (религиозно течение в Полша, Русия и Украйна) Израел Баал-Шемтов бил мистик и кабалист.

[39] Раймунд - става дума за Раймунд Лулий (ок. 1235-1315), каталонски поет, философ и богослов.

[40] Камило - става дума за италианския философ от XVI в. Джулио Камило Делминио.

[41] Ars oblivionalis (лат.) - изкуство на забравянето.

[42] Numerus Clausius (лат.) - тук Белбо умишлено смесва "Закона на Клаузий" (закон за ентропията - нищо не се връща назад във времето и по кривата на енергията) и Numerus Clausus (правило за ограничаване на университетските кадри), но говори всъщност за безгранични възможности.

[43] Томас де Торкемада (1420-1498) - испански доминиканец, главен инквизитор на Испания, фанатичен противник на евреите.

[44] Тор - (ивр.), закон; древноеврейско название на Петокнижието (петте книги на Мойсей).

[45] Гематрия, вж. бел. 17 (I-2).

[46] Темура, вж. бел. 17 (I-2).

[47] "Сефер Йецира" - вж. бел. 1 (I-1).

[48] Шехин - за кабалистите: присъствието на Бог, женското начало у Бог, противопоставено на мъжкото начало, Кадош (свят, свещен) Барух (благословен).

[49] Ориенс (от лат.) - изток.

[50] Fama (лат.) - слава.

[51] Collegium Fraternitatis (лат.) - Общност на Братството.

[52] Числото на Звяра - 666, според книга "Откровение на св. Иоан Богослов" числото и "името на звяра" са тези на антихриста, на онази личност, която ще се появи на света непосредствено преди Второто пришествие. А число и име съвпадат поради древната система на означаване на числата с букви.

[53] Вал д'Аоста - автономна област в Италия, граничеща с Пиемонт.

[54] ...ще въртиш до безкрай молитвената мелничка... - текстът на Тората е написан върху руло, което при четене се върти.

[55] Мац - безквасен хляб, който евреите ядат в продължение на 8 дни по време на празника Песах (Пасха - изходът от Египет), за да си спомнят за чудото на спасението им от робство; символизира, от една страна, бедния хляб, който са яли в продължение на 410 години робство, и от друга, хляба, който при бягството нямали време да пекаат, а тестото се опичало на гърбовете им от слънцето.

[56] Авраам Абулафия (1234-1304) - испански кабалист, обявил се за месия, ясновидец и екстатик, създал доктрина, представляваща смесица от испанската Кабала и елементи на немския мистицизъм.

[57] Хохма а-Церуф (ивр.) - мъдростта на прилагането (на кабалистичните тълкувания).

[58] Силиконска долина - тук Диоталеви се шегува, като превежда грешно Silicon Valley в Калифорния, където се произвеждат компютри.

[59] Мататрон - ангел, който според кабалистичния трактат "Зоар" се явил на Шимон бен Йохай.

[60] Синархия (от гр.) - съвластие, съвместно властвуване, управление.

[61] Еноя - мистическото име на Елена, спътница на Симон Влъхва, който поискал от апостолите да му продадат силата на чудесата (Деяния, 8)

[62] ...да си приет в Академията "Сен-Сир" през деветдесет и трета, тоест да постъпиш в прочутата Военна академия четири години след Френската революция.

[63] Diabolus in musica (лат.) - дяволът в музиката, трудно за изпълнение място.

[64] Карпократ (II-III в.) - един от главните теоретици на гностицизма.

[65] Toutes les femmes... (Фр.) - Жените, които съм срещал, изправят се на хоризонта, печално ме гледат и жално размахват ръце, подобно на семафори в дъжда... (Цитат от френския поет Блез Сандрар.)

[66] Джорджо Бафо (?-1768) - венециански сенатор, писал посредствени еротични стихове.

[67] "Упим" - верига универсални магазини в Италия.

[68] Vis numerorum (лат.) - силата на числата.

[69] Името им е легион - в разказа за изцеряването на един луд от Иисус Христос на въпроса "Как ти е името?" вместо лудия отговарят бесовете в него: "Легион ми е името, понеже ние сме много." (Еванг. от Марк, 5:9)

[70] "Мидълмарч" - роман от Джордж Елиът.

[71] Исак Казобон (1559-1614) - швейцарски филолог, преводач и коментатор на гръцки и латински текстове.

[72] Ad hoc (лат.) - за конкретния случай.

[73] ...един салон Вердюрен или направо домът на Германт... - алюзия за "По следите на изгубеното време" на Пруст.

[74] Свети Анселм - Анселм Кентърбърийски (1033-1109), италиански теолог схоластик и философ, живял в Англия. В богословските си трудове отдава голямо значение на логическата обосновка на вярата, стигайки до крайности поради собствената си многоученост.

[75] Гонилон (края на X в.-1073) - френски теолог и философ, написал трактат срещу онтологичното обяснение на Анселм Кентърбърийски за съществуването на Бог.

[76] Курт Гьодел (род. 1906 г.) - американски логик от австрийски произход.

[77] Епименид Критски (VI в. пр.н.е.) - древногръцки поет и философ.

[78] Посланието до Тит - Тит, 1:12.

[79] Даяки - племе от остров Борнео, често споменавано от Емилио Салгари.

[80] Sub umbra alarum tuarum, Jehova. ("Fama Fraternitatis") (Лат.) - Под сянката на твоите криле, Боже. ("Славата на Братството")

[81] Шабат (ивр.) - събота, седмият ден от седмицата. В този ден евреите не вършат никаква работа, показвайки по този начин преклонението си пред Бог, който е създал всичко за шест дни и на седмия седнал да си почине.

[82] А името ми? - в превод от италиански Диоталеви означава "Бог да те отгледа".

[83] Шалом Алейхем (ивр.) - "мир вам", псевдоним на еврейския писател Соломон Рабинович (1859-1916), роден в Украйна.

[84] Арката на Октавия - в миналото при Арката на Октавия в Рим се намирало еврейското гето.

[85] Et in Arcadia ego. (Лат.) - И ето ме в Аркадия.

[86] Итало Балбо (1896-1940) - италиански маршал и държавен деец, организиран заедно с Мусолини похода към Рим през 1922 г.

[87] Лорънс Арабски - Томас Едуард Лорънс (1888-1935), легендарен английски разузнавач в арабските страни.

[88] Свети Бернар (1090-1153) - френски църковен деец с огромно влияние не само във Франция, но и в Испания, Италия, Швеция и Дания; основал манастир в Клерво, оттук известен и като Бернар Клервоски.

[89] Пиер Абелар (1079-1142) - френски философ и теолог, известен с любовта си към своята ученичка Елоиза, заради която бил отлъчен от Църквата.

[90] Херона - град в Испания.

[91] Ти го рече, Каиафа - свободно цитиран от Евангелието отговор, който дава Иисус на въпроса на първосвещеника Каиафа "Ти ли си Христос, Син Божий?" (Мат. 27:64).

[92] Жак дьо Витри (1175-1240) - френски историк, един от главните предводители на кръстоносния поход против албигойците.

[93] Жан Жоанвил (1224-1317) - френски хроникьор, участник в седмия кръстоносен поход (1248), предвождан от Луи IX, автор на "Книга за светите слова и добрите дела на нашия крал Свети Луи".

[94] Кралица Мелизанда - героиня на легендата за всепобеждаващата любов между Пелей и Мелизанда.

[95] Дамиета - град в Египет на Средиземноморския бряг, източно от делтата на Нил.

[96] Старецът от планината - наследствена титла при иранските шиити; по-нататък в романа авторът подробно разказва за тях.

[97] *In posteriori parte spine dorsi* (лат.) - по задната част в края на гърба.

[98] *In humane dignitatis opprobrium* (лат.) - за позор на човешкото достойнство.

[99] Саладин - европеизираното име на Салахаддин Юсуф ибн Аюб (1138-1193), египетски султан, водил победоносни сражения с кръстоносците, завладели Йерусалим.

[100] Релапси (от лат. *relapsus*) - отрekli се от думите си.

[101] *Historia magistra vitae* (лат.). - Историята е учителка на живота.

[102] *Figura Baffometi* (лат.) - фигура, изображение на Бафомет.

[103] *Istud caput vester deus est et vester Mahumet* (лат.). - Тази глава е вашият бог и вашият Мохамед.

[104] Жлезата на Декарт - според Декарт тялото и душата, които са разнородни, си взаимодействуват чрез един особен орган - "епифиза".

[105] Заговорът на черните - в края на шестдесетте години левите групи в Италия организирали шествия срещу фашистките заговорници, които се готвели да осъществят държавен преврат.

[106] Катанги - челните отреди на студентските вълнения през 60-те години.

[107] Раул Дюфи (1877-1953) - френски живописец и гравьор.

[108] Гийом Дюфай (1400-1474) - френски композитор от фламандски произход.

[109] Десета противоподводна служба - първоначално специален морски корпус, който при Социалната република на Мусолини губи конкретните си функции и се превръща в подразделение за борба с партизаните.

[110] Лагерът край Колтано - след войната в концентрационен лагер край град Колтано затваряли участниците в Република Сало; името на града се превърнало в символ на едно поколение на победени, направило погрешен житейски избор.

[111] ... преди падането на Аламо - тоест преди 496 г., когато Кловис побеждава римляните.

[112] Адолф Манжу - известен американски киноактьор от тридесетте години.

[113] Менсур - дуелът между германските студенти, при който белегът оставал като свидетелство за смелост.

[114] Жак Масю (род. 1908) - френски генерал, участник в кампаниите в Африка и в Индокитайската война.

[115] Корнелий Агрипа фон Нетесхайм (1486-1535) - немски естествовик и философ, окултист.

[116] Филип Теофраст Бомбаст фон Хохенхайм, наречен Парацелз (1493-1541) - швейцарски лекар и алхимик, чиято медицинска теория се основавала на алхимичните аналогии между различните части на човешкото тяло (микрокосмос) и съответствията във Вселената (макрокосмос).

[117] Гематрия - вж. бел. 17 (I-2).

[118] Тетраграма (гр.) - четирибуквие, името на Бог, изписано с четирите еврейски букви.

[119] Ти си камък... - Еванг. от Мат., 16, 16:18.

[120] Градината на Хесперидите - според гръцката митология трите нимфи Хеспериди пазели с помощта на един дракон градината, в която растели златните ябълки.

[121] Последната Туле - име, дадено от гърците и римляните на най-северните земи, познати тогава; вероятно ставало дума за един от Шетландските острови, за Исландия или Норвегия.

[122] "Зоар" - или "Сефер-а-Зоар", "Книга на Сиянието", основно пособие на кабалистите, кабалистично тълкуване на Петокнижието. Вж. и бел. 1 (I).

[123] "Лех Леха" (ивр.) - тръгни, излез; така се нарича една от частите на Тората по думите, с които започва (с тези думи Бог се обърнал към Авраам и му казал да върви в страната, която ще му покаже).

[124] Още не съм завършил - "доктор" в Италия е обръщение към всички, завършили висше образование и получили тази титла след защитата на дипломната си работа.

[125] Съкровището на Донго - легендарно съкровище, което Мусолини бил скрил при последното си бягство.

[126] Джузепе Балсамо, наречен граф Алесандро Калиостро (1743-1795) -

италиански авантюрист, франкмасон и окултист. Александър Дюма описва историята му в романите "Жозеф Балсамо" и "Колието на кралицата".

[127] Брамбила - принцеса, героиня от пиеса на Метерлинк.

[128] Нинето Даволи - непрофесионален актьор, участвувал в повечето филми на Пиер Паоло Пазолини.

[129] Карнак - селище на десния бряг на Нил, където се намира най-значителният археологически обект в света - храмовете на Амон Ра, датиращи от XVIII, XIX и XX династия.

[130] Unheimlich (нем.) - странен, неразбираем; термин от учението на Фройд.

[131] Post 120 annos patebo (лат.) - Ще се разкрия след 120 години.

[132] Horror vacui (лат.) - ужас от празното пространство.

[133] Граф Сен-Жермен - прочут френски авантюрист от XVIII в., чието истинско име не е известно. По-нататък в романа Умберто Еко представя повечето легенди за неговите похождения.

[134] "Паи" или "мае де санто"... (порт.) - "баща" или "майка на светец".

[135] Лурд - град във Франция, където според преданията Девата се явила на едно младо момиче; и до днес пещерата и изворът в околностите на Лурд са място за поклонение.

[136] Хорас Уолпол (1717-1797) - английски писател, историк и критик, създател на "готическия роман" в Англия.

[137] Джовани Папини (1881-1956) - италиански писател.

[138] Women power (англ.) - власт на жените.

[139] Кардецизъм - мистично учение, създадено от френския писател спиритист Алан Кардек (1803-1863).

[140] Трир - родният град на Маркс.

[141] No pasaran (исп.) - няма да минат. Лозунг на испанските републиканци срещу франкистите.

[142] Йерофанти - в древногръцката религия висши сановници, които ръководели елевзинските ритуали.

[143] Хепатоскопия - в древните религии на Рим, Гърция и Изтока гадания върху черния дроб на принесените в жертва на боговете.

[144] Светците Кузма и Дамян - братя лечители, почитани в Югозападна

България.

[145] "Fama Fraternitatis"(лат.) - "Слава на Братството".

[146] Хазелмайер - германски нотариус, изправен през 1610 г. пред съда на йезуитите, на който разказал за съществуването на ръкопис, озаглавен "Слава на Братството".

[147] Лина Вертмюлер - авангардна италианска кинорежисьорка.

[148] Траяно Бокалини (1556-1613) - италиански писател сатирик.

[149] "Confessio..." (лат.) - "Изповедание на братството на Розовия Кръст до учените в Европа".

[150] El pueblo unido... (Исп.) - Обединеният народ никога няма да бъде победен - цитат от известна песен на чилийската съпротива.

[151] Animula vagula blandula (лат.) - Душица прелестна скитница. Цитат от стихотворение на император Адриан.

[152] Огледалото на Соломон

[153] Комений - латинизираното име на Ян Амос Коменски (1592-1670), чешки мислител, хуманист, педагог.

[154] Палатинският електор - става дума за германския император Сигизмунд I.

[155] Lusus (лат.) - игра.

[156] Ludibrium (лат.) - играчка.

[157] "Arcana Arcanissima" (лат.) - "Най-тайни тайни".

[158] Робърт Флъд (1574-1637) - английски медик и философ, розенкройцер.

[159] "Apoloogia compendiaria..." (лат.) - "Кратка апология, измиваща и пречистваща, чрез истината като с морски вълни, подозренията и позорните петна, с които братството на Розенкройцерите е опръскано."

[160] "Tractatus apologeticus..." (лат.) - "Апологетически трактат в защита на непоколебимостта на Розенкройцеровата общност".

[161] "Utriusque cosmi historia" (лат.) - "История на единия и на другия свят".

[162] "Silentium post clamores" (лат.) - "Тишина след виковете".

[163] "Tintinnabulum sophorum" (лат.) - "Звънец на мъдрите".

[164] Астарта - едно от имената на Танит, финикийска богиня на плодородието, любовта и войната.

[165] Мерсен (1588-1648) - френски философ и учен физик.

[166] Ти, апокрифни читателю... - пародия на Бодлер.

[167] Зората с пръсти... - пародия на Омир.

[168] ...бледо и розово като морска раковина... - пародия на Маларме.

[169] Гносисът от Принстън

[170] Valentiniani... (лат.) -

[171] Батида - местно питие от ракия, захар и лимон.

[172] Кармен Миранда (1915-1955) - прочута бразилска певица.

[173] Уолтър Рали (1552-1618) - английски благородник, писател и пътешественик.

[174] Пико дела Мирандола, Джовани (1463-1494) - италиански философ неоплатонист и херметик.

[175] Фичино, Марсилио (1433-1499) - италиански философ неоплатонист.

[176] Освалд Шпенглер (1880-1936) - немски философ и историк, привърженик на концепцията за цикличност на историята.

[177] Корковадо - хълм край Рио де Жанейро, на който се издига огромна статуя на Христос.

[178] Света Тереса де Авила (1515-1582) - реформаторка на Ордена на кармелитите, поетеса.

[179] Свети Хуан де ла Крус (1542-1591) - испански поет мистик.

[180] Veni cito cum tuis spiritibus (лат.) - Дойди скоро с твоите духове.

[181] Исаак Лурия (1534-1572) - един от най-гачените водачи на кабалистичното движение, наричан "баща на практическата Кабала".

[182] Адам Кадмон - според кабалистите - Първочовекът, такъв, какъвто е бил замислен от Бог преди сътворяването на видимия свят.

[183] "Инти Илимани" - известен латиноамерикански състав от шестдесетте години.

[184] Луи Фердинан Селин (1894-1961) - френски писател, силно оспорван заради антисемитските и колаборационистките си възгледи.

[185] Рой Лихтгънстейн - американски авангарден художник.

[186] Хуго фон Хофманстал (1874-1929) - австрийски поет и драматург.

[187] Верига на свети Антоний - познатата в цял свят игра, при която човек получава писмо, размножава го десет пъти и го изпраща на свои приятели, които постъпват по същия начин.

[188] Превод Иван Иванов и Любен Любенов, изд. "Народна култура", 1975.

[189] Йейтс, Уилям Бътлър (1865-1939) - ирландски поет и драматург, силно повлиян от мистиката.

[190] "Малтийският сокол" - роман от Дашиъл Хамет.

[191] Девиант (от лат. deviare) - понятие от социологията: индивид, който проявява отклонения в поведението си спрямо социалната норма.

[192] "Деветдесет и трета година" - роман на Виктор Юго.

[193] "Зен и изкуството да се поддържа мотоциклет" - роман от Робърт М. Пърсиг.

[194] ... може да ви излекува от скрофула - смятало се е, че докосването на краля на Франция лекува от скрофулоза (кожна туберкулоза).

[195] ... напомняше залата в Палацо Венеция... - става дума за кабинета на Мусолини в римския Палацо Венеция, "залата с картата на света".

[196] Итало Звево, псевдоним на Еторе Шмиц (1861<197>1928) - италиански писател.

[197] Joint venture (англ.) <197> съвместно дружество.

[198] Айви Комптън-Бърнет(1892-1929) - английска романистка.

[199] Sic transit gloria mundi (лат.). - Така преминава славата на света.

[200] Тук и нататък в романа всички цитати от Шекспир са в превод на Валери Петров.

[201] Фридрих Хьолдерлин (1770-1843) - немски поет.

[202] Като Кларк Кент... и като Суперман... - стоманеният мъж Суперман от прочутата серия комикси приема земното име на журналиста Кларк Кент.

[203] Агатодемони (от гр.) - духовете на доброто.

[204] ...какво да й дадат за ядене - историята е описана от Анатоли

Франс в "Престъплението на Силвестр Бонар".

[205] "Смарагдовата плоча" - за алхимиците: камъкът на Хермес Трисмегист, върху който били написани основните принципи на алхимията.

[206] "Разбулената Изида" - едно от двете основни произведения (наред с "Тайното учение") на руската мистичка Елена Петровна Блаватска, написано през 1877 г.

[207] "Да, има на земята и небето неща..." - цитат от "Хамлет".

[208] Ектоплазма - тук: особено течно вещество, което се излива от устата на някои медиуми и което спиритистите смятат за материализирането на духовете.

[209] Ordo Templi Orientis (лат.) - Орден на храма на Изтока.

[210] Congressus cum daemone (лат.) - сношаване с демона.

[211] Чичен Ица - едно от главните селища на майите (Мексико), основано от Кецалкоатл.

[212] Педра Пинтада (порт.) - букв. рисуван, оцветен камък; вероятно местност в Латинска Америка.

[213] Порсена (VI в.) - етруски цар.

[214] Адонаи - едно от имената на Бог в Стария Завет, наред с Иахве (Яхве), Елоим и др.

[215] "Oedipus Aegyptiacus" от Атаназий Кирхер - "Едип Египетски" от Атаназий Кирхер (1601-1680), немски учен-ориенталист и йезуит.

[216] Хораполон (IV-V в.) - гръцки граматик.

[217] Барнеций

[218] I am flabbergasted (англ.) - същисан съм.

[219] Quid est veritas (лат.) - "Що е истина?", думи към Иисус Христос (Иоан 18:38), отправени от Пилат Понтийски, "познат от преди много години" на Алие.

[220] ... победата при Поатие - в битката при френския град Поатие (1356) по време на Стогодишната война англичаните побеждават французите.

[221] "Traditio Templi" (лат.) - "Традицията на Храма".

[222] Република Сало - Социалната Република, създадена от Мусолини през 1943 г.

[223] "Megale Apophasis" (от гр.) - "Великото решение".

[224] Гийом Постел (1510-1581) - френски писател и учен ориенталист.

[225] Антоан Фабр д'Оливе (1768-1825) - френски поет и драматург, писал на провансалски.

[226] Императрица Йожени - императрица на Франция, съпруга на Наполеон III.

[227] Аксион Франсез - крайно дясно националистическо движение, основано през 1908 г. във Франция.

[228] ... социализъм от типа на фабианския... - "Фабианското общество", основано през 1883 в Англия, издига морала в идеал и се стреми към създаване на общество на прогресивното действие.

[229] Комбре - любимото място на героя на Марсел Пруст от "По следите на изгубеното време".

[230] "Spiritalia" - "Духови инструменти".

[231] Доменико Савио Блажени - така в Италия наричат кастилския свети Доминго (свети Доминик), създател на Ордена, който по-късно е наречен "Доминикански".

[232] Дон Боско - Свети Джовани Боско, последовател на свети Франсоа дьо Сал, създал през XIX в. Салезианското общество за възпитание на децата.

[233] Вила Тристе - по време на фашизма в римската Вила Тристе есесовците изтезавали заловените партизани.

[234] Анибале Канталамеса и Пио Бо - имената на тези деца-разбойници звучат твърде помпозно: Анибале е италианското произношение на Ханибал, Канталамеса в превод означава "който чете литургия", а Пио (Пий) е име на неколцина папи.

[235] ... както сме близо до събуждането, когато сънуваме, че сънуваме... - цитат от Хьолдерлин.

[236] Соломон дьо Ко (края на XVI в.-1646) - френски инженер, откривател на двигателната сила на парата.

[237] Nequaquam vasui (лат.)

[238] Quod ubique... (Лат.) - Което навсякъде, от всички и винаги (се приема). Известна максима на свети Викентий Лерински.

[239] Гробището Сталиено - гробище на Генуа, пълно с претенциозни и безвкусни статуи.

[240] Condoleo et congratulor (лат.) - Споделям страданието и споделям радостта.

[241] Андреа Габриели (1515-1586) - италиански композитор и органист.

[242] "Annalium Hirsaugensium" (лат.)

[243] *Mysterium Magnum* (лат.) - Великото тайнство.

[244] Лудион - актьор, танцьор в пантомима.

[245] Декартови дяволчета - кухи стъклени фигурки с отвор в горната част, служещи за нагледно доказване на хидравличния принцип на Паскал.

[246] Дионисово ухо - съоръжение за комуникация, представляващо вградена в стената тръба, която завършва с разширение във форма на раковина; наречено е така по името на сиракузкия тиранин Дионис.

[247] *Cloaca Maxima* (лат.) - покрит отводнителен канал в долината между Палатинския и Капитолийския хълм, отвеждащ водите и нечистотиите от Форума до река Тибър.

[248] Желязната маска - прозвище на тайнствен затворник в Бастилията, умрял през 1703 г. и погребан под името Маркиоли. Предположения за самоличността му има най-различни: Фуке, брат близък на Луи XIV, незаконороден син на Мазарини и Анна Австрийска или пък на Луи XIV и госпожица Дьо Лавалиер...

[249] Свети Дженаро - светец, почитан в Сицилия.

[250] ...космическата дева Микил...свети Михаил представлява нейното народно християнско превъплъщение... - това твърдение не е вярно, тъй като срещаме ангел Михаил още в Стария Завет у евреите, а "девата Микил" е или заимствувана от образа на ангел Михаил, или звуково съвпадение.

[251] Буцина - старинен духов инструмент.

[252] Рамсинга на тугите до свещеното бананово дърво - в романите на Е. Салгари тугите свирели на дълга тръба до свещеното за тях дърво, в чийто процеп се намирал входът към подземния храм.

[253] Кони Айланд - увеселителен парк в Бруклин.

[254] ... както е било известно на Сфинкса - според митологията Сфинксът препречвал пътя към Тива и задавал гатанки на пътниците, разкъсвайки тези, които не успявали да намерят отговора. Единствен Едип решил загадката: на въпроса кое е това същество, надарено с глас, което сутрин ходи на четири крака, на обяд - на два, а вечер - на три, отвърнал, че е човекът, който като дете лази, а като старец се подпира с бастун.

[255] Менхир - доисторически паметник от неолита във вид на отвесно побит каменен стълб, висок 4-5 метра; намират се във Франция, Англия и Скандинавските страни.

[256] Мойсей Кордоверо (втората половина на XVI в.) - кабалист, представител на испано-провансалското мистично учение.

[257] Паломар - планина в САЩ (Калифорния), на върха на която се намира обсерваторията с най-големия телескоп в света.

[258] "Liber solis" (лат.) - "Книга на слънцето".

[259] Трисмозин

[260] "Liber mutus" (лат.) - "Безмълвната книга".

[261] Чатъм Роуд - централна улица в Лондон.

[262] Латински без флексия - изкуствен език, създаден от италианския математик Джузепе Пеано (1858-1932).

[263] Черемески - адеогейски език, говорен в поречието на Волга.

[264] Симон Мага (I в.) - един от теоретиците на гностицизма.

[265] Фатима - село в Южна Португалия, едно от най-важните места в света за поклонение на св. Богородица, явила се там през 1917 г. на три деца пастирчета.

[266] "Мануелов прозорец" - тоест прозорец в стила на португалския Ренесанс.

[267] Хайландз - Шотландските възвишения.

[268] Крал Робърт Брюс (1274-1329) - крал на Шотландия, победил англичаните при Банокбърн в 1314 г.

[269] Хайе ха-Олам ха-Ба - Справка иврит

[270] Павел от Самосата - еретик от III в., епископ на Антиохия от 260 до 268 г., когато по време на събор бил свален.

[271] Gallice etiam... (лат.) - На езика на галите се наричат още porpelicans.

[272] Църквата "Свети Йоан Богослов" в Ефес - един от най-значителните християнски паметници; построена през IV в., тя е открита при разкопки през 20-те години на нашия век.

[273] Богоубиец - прозвище, давано на евреите от християните след разпъването на кръст на Иисус Христос.

[274] Йоаница - така в някои източници наричат цар Калоян.

[275] Жофроя дьо Вилардуен (1150-1213) - френски хроникьор, един от водачите на IV кръстоносен поход.

[276] Candelabrum (лат.) - светилник, свещник.

[277] Lapis exillis (лат.) - Така Волфрам фон Ешенбах нарича свещения Граал.

[278] Indicia (лат.) - знаци, указания, улики.

[279] ... България... която я приема едва през 1917 година - всъщност в България Григорианският календар е приет от държавата през 1916 г., като 31 март бил последван не от 1-ви, а от 14-и април (през XX в. разликата вече е била 13 дни). Църквата в България приема този т. нар. "нов стил" едва през 1968 г. отново с прескачане на 13 дни през м. декември.

[280] Габриел Ноде (1600-1653) - библиограф и придворен лекар на Луи XIII.

[281] Педро Нунес (1492-1577) - перуански математик, географ и астроном, по-известен с латинизираното име Петрус Нониус.

[282] Герардус Меркатор (1512-1594) - фламандски математик и картограф.

[283] Авраам Ортелий (1527-1598) - фламандски географ.

[284] Мортлейк - енория в югозападните покрайнини на Лондон.

[285] Роджър Бейкън (1214-1294) - английски учен, философ и теолог, пионер на експерименталния метод в науката.

[286] Tabula Iocorum... (лат.) - Таблица на местата, нещата и потайните съкровища, скрити в Менабана.

[287] If I have seen futher it is by standing on ye sholders of a Dwarf (англ.) - Ако съм виждал по-надалече, то е защото съм стъпил върху раменете на джудже.

[288] ...този размахвач на копие... - в превод името на Шекспир означава "размахвам копие".

[289] That sweet thief which sourty robs from me (англ.) - Крадецо мил, най-свидното за мене похитил! (Шекспир, "Сонети")

[290] Дълго време съм си лягал рано... - началото на "По следите на изгубеното време" на Пруст.

[291] I will show you Fear in a Handful of Dust (англ.) - Ще ти покажа страха в шепя прах (Т. С. Елиът, "Пустата земя").

[292] Post reconciliationem kellianam (лат.) - След сдобряването с Кели.

[293] Едмънд Спенсър (1549?-1599) - английски поет.

[294] He had a delicate, lively, hazel Eye. Doctor Dee told me it was like the Eye of a Viper (англ.) - Той имаше нежни, живи кафяви очи. Доктор Дий ми каза, че били като очите на усойница.

[295] From what power... (англ.) <197> О, кой ти даде тази страшна сила (Шекспир, "Сонети")

[296] Perforce I am thine, and that is in me... (англ.) - Аз твой съм и което е във мен... (Шекспир, "Сонети").

[297] Je tiens la reine! (Фр.) - Държа кралицата (Маларме, "Следобедът на един фавн").

[298] Атаназиус Пернат - герой на романа "Голем" от Густав Майринк.

[299] Джезабел - известна американска песен от четиридесетте години.

[300] Smoke gets in Your Eyes (англ.) - Димът влиза в очите ти, популярна американска песен от петдесетте години.

[301] Here comes everybody (англ.) - Тук идва всеки (Джойс, "Бдение за Финеган").

[302] ...косите му стърчаха като на змия - цитат от "Пустата земя" на Т. С. Елиът.

[303] Gilding pale streams with heavenly alchymy (англ.) - Ливади и реки превръща в злато с изкуство на небесен алхимик. (Шекспир, "Сонети")

[304] Бледата мъгла, която... - целият параграф е цитат от "Кабинетът на доктор Калигари".

[305] Нус

[306] Над Атлантическия океан... - цитат от Роберт Музил.

[307] В Москва, в Москва! - цитат от "Три сестри" на Чехов.

[308] Дон Исидро Пароди - герой на Борхес, детектив затворник, който разплита сложни случаи от килията си.

[309] Соапес - анаграма на португалския поет Фернанду Песоа (Pessoa) - 1888-1935.

[310] "Светлина, повече светлина!" - последните думи на Гьоте.

[311] ... с молба да му дадем клечка за зъби - предсмъртна молба на Алфред Жари.

[312] Qualis Artifex Pereo (лат.) - Какъв поет умира. (Последните думи

на Нерон.)

[313] ... maiden virtu... - И чистото моминство, за продажба... И почестите, пръснати на слуга (Шекспир, "Сонети")

[314] Ах, философия на халос... - Цитат от "Фауст" на Гьоте. Превод Димитър Статков, "Народна култура", 1958.

[315] ...абат, привърженик на Наполеон, от векове погребан между тези стени - алюзия за абат Фариа, герой на "Граф Монте-Кристо".

[316] If... (англ.) - ако..., но същевременно алюзия за замъка Иф, където е бил затворен Граф Монте-Кристо.

[317] ...от един ноланец... - става дума за Джордано Бруно, който е родом от град Нола.

[318] Готлиб (от нем.) - Любимец на Бога и същевременно известна марка игрални машини.

[319] To what it Works in... - Тъй както с боядисана ръка е вечно бояджията на вълна... (Шекспир, "Сонети").

[320] ...Where Art Thou, Muse... - Къде си, Музо, та те няма тук?.. (Шекспир, "Сонети")

[321] "Бахир" (ивр.) - "Яснота", тълкувание на "Сефер Йецира", подобно на "Зоар", приписвано на раби Нехуня бен Акана.

[322] Пиер Гасенди (1592-1655) - френски философ и учен, астроном и физик.

[323] "Examen Philosophiae Fluddanae" (лат.) - "Преглед на философията на Флъд".

[324] "Не хвърляйте бисера си пред свините" - Мат. 7:6.

[325] Atheus magnus (лат.) - Велик безбожник.

[326] Amens (лат.) - безумец.

[327] Хередон

[328] "Nachtrag" (нем.)

[329] Humanum Genus (лат.) <197> Родът човешки.

[330] Templi Resurgentes Equites Synarchici (лат.) - Възкръсналите конници синархици на Храма.

[331] Societe de plaisir (фр.) - букв. общество на удоволствието; кръг от приятели, които се събират, за да си доставят различни удоволствия,

включително плътски.

[332] Йохан Каспар Лаватер (1741-1801) - швейцарски писател и теолог.

[333] Емануел Сведенборг (1688-1772) - шведски учен и теософ, занимавал се с проблемите на науката, създател на мистична секта ("Църква на Новия Йерусалим").

[334] Жозеф или Ксавие? - Жозеф дьо Местр (1753-1821), френски политик, писател и философ, член на Сената на Савоя, яростен противник на Революцията. Ксавие дьо Местр (1763-1852), френски писател, брат на Жозеф.

[335] Бебето на Розмари - филм на американския режисьор Роман Полански, в който героинята зачева от дявола бебе-сатана.

[336] Ребис - за алхимиците Ребисът е символ на Двуполовото същество, първата отвара на минералния дух, смесен с неговото вещество, чиято двойна природа удовлетворява сама себе си, раждайки царската рожба, по-съвършена от своите родители.

[337] ...сякаш палачът на света Лучия бе събрал реликвите от цялата си кариера - Лучия, светица от времето на гоненията на християните, напуснала годеника си, за да се отдаде на Бога; въпреки изтезанията, при които били избодени очите ѝ, тя не се отказала от вярата си.

[338] Гланстънбъри - абатство в Англия.

[339] Leys (англ.) -

[340] VITRIOL: Visita Interiora Terrae... (Лат.) - Витриол, концентрирана сярна киселина; за алхимиците - инициали на основната езотерична формула: Посети дълбините земни, щом се изправиш, ще откриеш тайния камък.

[341] Геомантия - обожествяване чрез земята, праха, камъните или чрез случайно избрани и обединени земни точки, които образуват фигури.

[342] Кромлек - неолитни археологически останки в Англия във форма на побити в кръг или квадрат камъни, предполагаеми светилища, места за ритуални церемонии.

[343] Есеи - секта в Палестина, която пазела устните предания за тайните, скрити в Мойсеевите книги.

[344] Омфалос (от гр.) - пъп.

[345] Вилхелм Райх (1897-1957) - американски психиатър и психоаналитик от австрийски произход, противник на Фройд, автор на теорията за лечение на всички болести чрез биоенергия и създател на "оргонен акумулатор".

[346] Амброзий Федосий Макробий (IV-V в.) - гръцки философ идеалист, неоплатонист.

[347] "Horologium" (лат.) - "Часовник".

[348] Леополд Тоскански - Леополд II, велик херцог на Тоскана (1765-1790) и император на Германия (1790-1792).

[349] "Льо Бруйяр" - "Le Brouillard" (фр.), "Мъглата".

[350] Пал Мал - квартал в Лондон.

[351] Сънят на Полифил

[352] Ричард Крашоу (1612-1649) - английски поет.

[353] Раниери деи Калцабиджи

[354] Рик де Казабланка

[355] Рудолф Карнап (1891-1971) - немски философ и логик.

[356] Мари Жозеф Мотие, маркиз Дьо Лафайет (1757-1834) - френски генерал, участник във Войната за независимост на Америка.

[357] Маунт Ръшмор - мемориален паметник на американските президенти, чиито фигури са изсечени в скалата.

[358] Екуменизъм - движение, което се стреми да сближи и обедини вярващите от различните християнски църкви.

[359] *Perinde ac cadaver* (лат.) - букв. Като труп. Израз, с който йезуитите полагат клетва за непрекословна вяност.

[360] *Ad maiorem Dei gloriam* (лат.) - Девиз на йезуитите: За по-голяма прослава на Бога.

[361] "Ars Magna Sciendi" (лат.) - "Великото изкуство на Знанието".

[362] Сложно!латински

[363] ...Прословутите четиридесет века, които го гледали... - преди битката в Египет Наполеон произнася реч пред войските си в подножието на пирамидите, в която се позовава на египетската история.

[364] Джузепе Мацини (1805-1872) - италиански патриот и революционер, свързан с карбонарите, радетел за Световен Републикански съюз.

[365] Леон Буржоа (1851-1927) - френски политически деец, теоретик на радикализма, носител на Нобеловата награда за мир.

[366] Емил Лубе (1838-1929) - френски политик, президент на Републиката от 1899 до 1906 г.

[367] Жюл Мишле (1798-1874) - френски историк, автор на прочутата "История на Франция".

[368] Едгар Кине (1803-1875) - френски историк.

[369] Винченцо Джоберти (1801-1852) - италиански свещеник, философ и държавен деец.

[370] "Ди Пройсише Кройцецайтунг" (нем.) - "Пруски кройцерски вестник".

[371] Фердинанд Ласал (1825-1864) - германски политически деец, демократ радикал и социалист, арестуван заради участието си в революционното движение в Дюселдорф.

[372] Сергей Юлиевич Витте (1849-1915) - граф, министър по икономическите въпроси при Николай II.

[373] Ego sum qui sum (лат.) - букв. Аз съм този, който съм. В Библията - "Аз съм вечно Съществуващият."

[374] Фу Манчу - герой от романите на Сакс Ромър, много популярен в Англия през двадесетте и тридесетте години.

[375] Натан Мъдрец - герой от едноименна драма на Лесинг.

[376] Пет века изминаха... - цитат от "Скитникът евреин" на Йожен Сю. Целият файл съдържа вплетени в текста цитати, взети от различни популярни четива от края на XIX и началото на XX в.: от "Рокамбол", от романите на Салгари и на Морис Льоблан, но също и от Балзак, Кафка, Киплинг, Томази ди Лампедуза...

[377] Блек Фрайърс (англ.) - Черните монаси.

[378] Сатор Арепо - част от класическия "магичен квадрат", съставен от пет думи, четящи се във всички посоки (sator, arepo, tenet, opera и rotas).

[379] Великата Игра <197> цитат от "Ким" на Киплинг.

[380] Кавалерийската атака при Балаклава - битка по време на Кримската война (1854 г.) между руснаци и англичани.

[381] О, ирония на езика... - непряк цитат от Балзак.

[382] Познато, познато... - защото трикратното завъртане на ножа в сърцето е скрит цитат от "Процесът" на Кафка.

[383] Хирам (969-935) - крал на Тир, съюзник на Соломон.

[384] Белиал - в Библията олицетворение на злото, синоним на Дявола.

[385] ...тези твои зъбки на вълчица... - цитат от "Гепардът".

[386] Антинея

[387] ... Ето ме, казвам си, владетел на света... - цитат от "Кухата игла" на М. Льоблан.

[388] Джузепе Арчимболдо (1527-1593) - италиански художник, автор на картини с фантастични сюжети: човешки портрети, съставени от растителни или животински елементи.

[389] ...комунизмът е социализъм плюс електрификация - Ленин е цитиран неточно.

[390] Генонизъм - мистично течение, получило името си от френския философ Ръоне Генон (1886-1951), който изучавал основните мистични текстове (индуистки, таоистки, мюсюлмански), противопоставяйки на езотеричния аспект на историческите религии една-единствена първична традиция, езотеричното познание.

[391] Рудолф Хес (1894 - ?) - близък приятел и помощник на Хитлер; заминава през 1941 г. за Шотландия с мисията да преговаря за сключване на военен съюз с Англия; на процеса в Нюрнберг е осъден на доживотен затвор.

[392] Алфред Розенберг (1893-1946) - министър при Хитлер, идеолог на антисемитизма.

[393] Lapis ex coelis (лат.) - Камък от небето.

[394] Qui operatur in Sabala... (лат.) - Който работи в Кабалата... ако сгречи в работата си или пристъпи нечист, ще бъде погълнат от Азазал.

[395] Ал-хашшашиин (араб.) - име, свързано с хашиша, който употребявали хората на Саббах, и преминало в някои европейски езици като нарицателно за "убийци" (assassini - на италиански, assassins - на френски).

[396] Низам ал-мулк (араб.) - везир.

[397] Arcana publicata vilescunt... (лат.) - Тайните, когато станат известни, се обезценяват, а известното на всички няма обаяние. Следователно: не хвърляй бисерите на свините, или магарето тъпче розите.

[398] Битката при Лепанто - през 1571 г. християнската флота на Светата лига (Испания, Венеция, Светият престол) разбива турската флота на Али Паша и слага край на легендата за непобедимостта на Отоманската империя.

[399] Claudicat ingenium... (лат.) - Духът изнемощява, езикът безумства, умът запада.

[400] An Deus sit? (Лат.) - Дали е Бог?

[401] Нищо не може да ме разубеди, че... - Цитат от "Несръчният демиург" на Чоран.

[402] Ориген (185-254) - прочут теолог от Александрия.

[403] Хирам (969-935 пр. н. е.) - цар на Тир, съюзник на Соломон.

[404] Dieu est mon droit (фр.) - Бог е моето право.

[405] ... съществуващото е това, което се изрича по много начини... - перифразиран цитат от Аристотел.

[406] Принцип на реалността - термин от учението на Фройд.

[407] Едмънд Ланкастърски - последният представител на рода Ланкастър, син на Хенри VI, екзекутиран през 1471 г.

[408] Iterum (лат.) - отново, пак, още веднъж.

[409] Вж оригинала - подчертаването е невъзможно!!!

[410] Merde i'en ai marre de cette steganographie. (Неправ. фр.) - По дяволите, писна ми от тази стеганография.

[411] Игнац Фулоп Земелвайс (1818-1865) - унгарски медик.

[412] Превод от немски Димитър Статков, изд. "Народна култура", 1958 г.

[413] Ханибал със слоновете -

[414] "Аз Бог ли съм?" - цитат от "Фауст" на Гьоте.

[415] ГЦЦ, ЦГЦ, ГЦГ, ЦГГ - триплети от генетичния код.

[416] Неоплазия (мед.) - образуване на злокачествени тумори.

[417] "Крейзи Хорс" - скъп нощен локал със стриптийз в Париж.

[418] Umbilicus Mundi (лат.) - пъпът на света.

[419] Йожен Дюкрете (1844-1915) - френски учен и индустриалец, изработил първия френски радиопредавател, изобретател на радиотелефонията и на безжичния подземен телефон.

[420] ... на работа, мой ум... - комбиниран цитат от две действия на "Хамлет".

[421] ... като махалото в кладенеца... - става дума за разказа "Кладенецът и махалото" на Едгар Алън По.

[422] Илицисти - в гностическата метафизика философите, привърженици на материалното обяснение на света, които се противопоставяли на

пневматиците, защитаващи духовното начало

[423] "Нощта на Голия връх" - симфонична поема от Мусоргски, рисуваща нощен празник на вещици.

[424] Антистрофа (от гр.) - четната строфа от текста на хора в античната трагедия.

[425] Вълшебникът Мандрейк - герой на комикси-приказки от 30-те години.

[426] Алеф, Бет... - азбуката на иврит.

[427] Quid facit Sator Agero... (лат.) -

[428] Now... I do reveale, a... a mighty Secret if you marke it well... (Англ.) - Сега... Ще разкрия една... велика Тайна, внимавайте добре...

[429] This very place... (Англ.) - Това място се зове с много имена... Земята... Земята е най-долният елемент от Всички... Когато завъртиш трижди това колело... така моята голяма Тайна е разкрита...

[430] Was helfen... (Нем.) - Каква полза от светлината на факлите...или очилата... щом хората... не искат... да виждат...

[431] Символон козму... (гр.) - Символът на света... пещерите... и световната... на силите..... богословите... Цитат от "Пещерата на нимфите" на Порфирий.

[432] Gentle love this hour befriends me... (Англ.) - О, любов, тоз час ми е изгоден...

[433] Il etait nuit... (Фр.) - Беше нощ... Главата ми е покрита с ленено було... пристигам... намирам железен олтар, поставям там тайнствената клонка... О, помислих, че пропадам в бездна... тунели, облицовани с черни каменни блокове... моето подземно пътешествие...УДАРЕНИЯ!

[434] Eorcizo igitur te... (Лат.) - Заклевам те прочее в името на Пентаграмата и в името на Тетраграмата, на Алфата и Омегата, които са в духа на Азот, Саддаи, Адонаи, Йотхава, Ейезерейе! Михаил, Гавриил, Рафаил, Анаил. Да тече Удор заради духа на Елоим! Да се съхрани Земята заради Адам Йот-Хава, заради Самаил Саваот и в името на Елоим Гибор, дойди, Адрамелех! Махни се, Лилит!

[435] Efficiunt quod figurant (лат.) - Постигат това, което изразяват.

[436] Ален Савари - министър на образованието във второто правителство на Пиер Мора (1981-1984).

[437] Genius loci (лат.) - дух на мястото.

[438] Тенгели - швейцарски художник авангардист.

[439] Кашер (ивр.) - в религията на евреите всяка чиста от гледна точка на ритуала храна.

[440] Do it yourself (англ.) - направи си сам.

[441] Панделката на Мьобиус - според теорията на немския математик Аугуст Фердинанд Мьобиус (1790-1868) съществува повърхност с един-единствен ръб и една страна, образувана от безкрайно дълга усукана хартиена лента.

[442] "Тук е Родос, тук скачай" - цитат от баснята на Езоп за петобоеца самохвалко: атлетът разказвал как като бил на остров Родос, скочил най-далеч от всички, но недоверчивите слушатели поискали от него не да разказва, а да покаже какво може.

[443] Opera omnia (лат.) - събрани съчинения.

[444] Флаш Гордън - герой на научно-фантастични комикси от 30-те години.

[445] Психопомп - в древногръцката религия божествата (като Хермес и Харон), които отвеждат душите на мъртвите в отвъдния свят.

[446] Сферата - в учението на Парменид Неподвижното Същество.

[447] Cingulum Veneris (лат.) - Венерин пояс.

[448] ... своята зеноновска стрела - гръцкият философ Зенон Елейски (V в. пр. н. е.), ученик на Парменид, прави опит да докаже невъзможността на движението чрез поредица от парадокси, между които примерът със стрелата, която никога не достига целта си.

[449] ... "планини е създавала..." - цитат от италианския поет Джакомо Дзанела (1820-1888).